

تصویر ابو عبد الرحمن الکردي

۲۲

زنجیره‌ی هزری هاوچه‌رخى نیسلاى

دووم چا

الله اعلم
صلى الله عليه وسلم

پیاوانى له ده وورى پیغه مبه‌ردا

خاندان محمد خاندان

وهرگیزیانی

سهام به رزنجی

پیاوئی آدوه وری پیغمبر

بیادنی آلوده وری میوه میبر

سپه سبیل زنجیره‌ای عزیزی در هر طرف

❖ ده دله منند کردنی پستجانی کوردیه به گرتترین و کاریگرترین ده قی نه و کیسانه

که مه شخه نی سه رینی هزری هسا و چه ریشه سلایم .

❖ ناهشنا کردنی خوینه رولاوی موسلانی کورده به ده و کتیبانی

که سه چاوه ن بو ر و شنیری ئیسلامی و سازینه ری بابونی ئیسلامین .

❖ شاره زا کردنی راسته و خوی لاوی کوردیم سه چاوانه ، نازا کردنی

که گشت کوت و به ندو بوخونی ته سکی حزایه تی و تاکبه وی و به ونگه ریایی .

❖ بناغه سه یک بی بوینا دنانی که سایه تیکی ئیسلامی به هیتیر بوهره تاییگی

موسلانی کورد ، ناتوانای نه بخامدانی نه و گوزا کار یانه هینی ، که خوامی

په روه ردگار پنی سپاردوه .

ده که ل رینه و ته قدیرمان بوهر و پای نوسه رانی نه زنجیره یه ، مه به شینه

یتیم بابندی همه مویر و بوخونه کانیان یمن .

باده ستوره شیمان له وه رگرتن فرمایشته که ی خوامی په روه ردگارینت ،

الَّذِينَ يَسْمَعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ

هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾

الْقُرْآنِ

ہیاداتی لہ وہ وری ہیوتہ میر

نورسین

خالد محمد خال

وہ رکیاف

سہام بہ رزنجی

ہیاداموزوہ و لیکولینہ وہ و پاست کردنہ وی

ہو سہی فزوسینہ کاتہ فسیر

**مافی له چاپدانه‌وی پارێزراوه بو
نوسینگهی ته‌فسیر**

ناوی کتیب به عاره‌بی: رجال حول الرسول

نباوی نوسـهـر: خالد محمد خالد

ناوی کتیب به کوردی: پیاوانی له دموری پښمبه

نساوی و مرگيڙ: سهام بهرزنجي

چاپ و بلاؤ کردنه وهی: نویسنکهی تفسیر / همولیر

فصل: _____ نهو زاد کوئی

نهذ_____شہسازي: جمعہ صدیق کاکہ

_____ مرگ : ئەمىن مخلص

نورہ و سالی چاہ: دوم ۱۴۲۹ھ - ۲۰۰۸ء

پیرا: _____ ۳۰۰۰ دانہ

له بهر پوه بهر اېتې کلتی روښنېږي و هونه هر هملېر ژمارې سپارډنې (۱۶۰) ی سالی ۲۰۲ دراوې

مكتبة

بۇ بۆلۈمگە كىرگۈزۈلۈپ رايونغا كىلىنىدۇ

هولېډ - شعلې دلاډا - ژېړ ټوټې غېږين پالان

ت: ۲۷۲۱۶۹۵ - ۲۲۳۰۹۰۸ - ۲۵۱۸۱۳۸

مذہب : ۷۷۰ ۱۳۸ ۷۲ ۹۱ - ۷۵۰ ۴۶۰ ۵۱ ۲۲

tafseeroffice@yahoo.com

tafseeroffice@maktoob.com

altafseer@hotmail.com

پښتک

نوکاته ی دهمانویست هم کتیبه پاچفه (ترجمه) و چاپ بکه ی، دهمانزانی لیره و له وی پرسیار و مقومقو دهریاره ی چاپ و بلاوکردنه وه ی دهوروژنری، چونکه چهند چه مکیکی دور له راستیه کانی میژوی له خق گرتووه و دانه راوهنی بیرزکه یکه، که پیچه وانه ی تیگه یشتنی نیسلامه بق میژو. هروها دانه ر که وخته ژیر کاریگری روزه لاتناسه بی نینسافه کان و هندی له میژونوسه قین له ده کان.

دیاره نیمه هر له سه رته ای شهسته کانه وه سات به سات و تاو به تاو له گه ل هم کتیبه دا ژیاوین، به نه ندازه ی تیگه یشتنیشمان بق نیسلام و به هاوکاری راگړینه وه ی نوسه ر دانه ر و میژونوسه نیسلامیه کان، خاله لاواز و به میزه کانمان تندا به دیکردوه.

هوی پاچفه و بلاوکردنه وه ی هم کتیبه ش، به م خالانه ی خواره وه کورت هلدیت:

۱- دانه ر وپرای نه وه ی، دهریاره ی گوتراوه و ده گوتری، به م کتیبه ی شوینه واریکی گوره و به رزی هیناوه ته کایه وه، تا خه لک ناره زومه ندی میژوی نیسلامی بن، هروها به هوی رانواندنې لاپه نه سه رنج راکپشه ره کانی ژیانی هم که له پیاوانه و شتوازی سانا و دل راکیش، خوشویستنیا نی له دلی خه لکی جی کردنه وه.

۲- خواست و داوای گشت ناسته کان بق هم کتیبه، به تاییه تی چینی گه نجان، هروا کاریگری روونی هم کتیبه له گه شانه وه ی رابونی نیسلامی پیروز، بوونه هانده رمان بق پاچفه و بلاوکردنه وه ی، بق نه وه ی نه وه ی به پیزی کورد، نه وانه ی زانست به زمانی خویان تیده گن، له م کتیبه گوره دا بی به ش نه بن.

۳- دانه ری هم کتیبه، خالد محمد خالد، هروک نه ریت و خوی هوشمه ندان و خوازیا رانی راستیی، وپرای ون بون و سه رلنیشیولوی و ساتمه کردن و خلیسکانیان، له روشن و کاروانی

گورج و گول و خیرایان بهره و شکوی و بهرزیونه وه، به لام له کوتادا شاره زای راستیی ده بن،
 بقریگای بهره و خوا چو نیش، د ه بڼه چرا و مه شخه لیکي روشن..

٤- هندی ماموستا و شاره زامان بقریگولینه وهی هم کتیبه راسپارد، تا له په راویزی
 کتیبه که دا، تیبینی په پیویسته کاشمان بقریگولار بگن، شته کانی تریشمان بقریگولکی و
 هوشمه ندی خویندوی به پریز جی پشستووه.

له گول نه و په پی دلخوشیمان به ده رجوونی هم کتیبه، له خوی گوره د لواخوازین
 سرکه و تومان بکات بکات و پریزی بخاته هم کاره مان و میله ته که شمان پی به هره مه ند
 بیت.

فکر سیکای نه سیر
 ۲۰۰۳/۱/۱۲

به ناوی خودای به خشنده می مېره بان

پیشه کی

قسه ویا سیک نیه هه لېبه سترې، یان لېوېلیک نیه بگوتړیته وه، نو باس و به سهراته ی که میژوو له باره ی مه زترین ده سته ی خاوه ن بیرویاوه و ئیمان که له سر زه ویدا ده رکه وتییت هه والی پی داوین...!!

له بهر نه وه ی به ریژایی و دیرینی میژوی مرقایه تی، متمانه و راستگویی و راستبینی وه نو ماوه یه ی میژوی ئیسلام و شونکته وته پیشینه کانی به خړوه نه دیوه، به جوری که بق لیتویژینه وه به دوا داجوونی هه وال و باسه کانی توانایه کی زوری مړی بی وینه ده سته به رگرا، که چندين نه وه ی پیش برکی کار له زانایانی لپه اتوو ه ستاون پی و هیچ هه لویسته به کی چرخ یه که می ئیسلام، یان چرپه به کیان واز لیتنه هیتاو هه موویان خسته به ر ورده کاری پشکنین و پښنایی لیکولینه وه وره خنه.

* * *

نو که وره ییه سهر سوپه یتنه ره شی له سر لاپه ره کانی هم کتیه له باره ی نو پیاوه به رزانه ی هاوه لانی پښه مېره ی خوا ﷺ به دی ده کین، نه فسانه یه که نیه، با له خسته پووی نمونه کم وینه کانیدا وه که نه فسانه خوی بنوین...!!

به لکو نه وانه راستین و که سیتی و ژیا نی هاوه لانی پښه مېره پیکدینیت و.. به رز ده بیته وه و خوی ده نوین، به و جوره نا که نوو سهران و پیا هه لده ران ده یانه ویت، به لکو به و راده یه ی که هاوه ل و که سه کانی ویستویانه و، به پی نو کوشش و هه وله بی وینه و ده رگراوه ی که له پیتاوی سهر که وتن و ته واو کاریدا داویانه.

هم کتیه ش نو توانایه له خوی رانا بینیت که ته واوی نو که وره ییه بی وینه به بق خوینده ران بخاته روو، به لکو نه وده نده ی ده وئی که نامارزه به ناکاره کانیا ن بکا و له ناسمانه کیان به وانی.. له راستیدا میژوو پیاوانیکی دیکه ی وه های به خړیه وه نه بینیه که به جوری نیه ت و عزمیان خسته وه خزمه ت ناما دجیکی بی وینه له دادوه ی و به رزیدا و، پاشان ژیا نی خویان به شتیه به کی بی وینه له قوریا نیدان و جه سوریدا له پیتاویدا به خت کرد- وه که نه وه ی هاوه لانی دهوړی پښه مېره نواندیان...!!

* * *

له کات و ساتی چاوه پوانکړاو، واده ی دیاریکړاوی خړیدا هاتنه ژيان. له ساته وختیکدا ژيان چاوه پټی که سانیټک بوو به ما روحیه کانی سر له نوی بېوژنیتته وه، شوان له گه ل پیغه مېره به پړزه که یاندا وه که مژده به خش و خواپه رست هاتن..

له دهمیکدا که چاوه پوانی په کټ بوو کوټ و زنجیری سر مرقایه تی لابیات و، بوون و ټاینده ی دهریاز بکات، شوان له شوین پیغه مېره مرنه که یانه وه وه ک سوارچاک و رزگارکار هاتن..

له کاتیکدا که چاوه پټی که سانیټک بوو ناسوی نوی و چاک بق شارستانی تی مرقایه تی بهینیت، شوان هاتن وه که سره مشق و ریز لی گیراو..

* * *

باشه شو زاته پاکانه چوڼ توانیان هم مو شوه ی به دهستیان هینا له چنډ سالیټکا نه نجام بدهن..؟! چوڼ جیهانی کونیان به و هم مو نیمبراتوریت و هیزه یوه گړی و کردیانه خوله میش..؟!؟

چوڼ چلی به قورثانی پیروز و وشه کانی جیهانیکی نوی ټاوه ها جوانیان هینا په کایه وه که له بهرزی و مرنیدا بی وینه یو سهرنج دهه ژینې و.. له توانو دهسته لاتدا ژور بلنده ؟؟ بهر له هم مو شوانه و، له سهرووی هم مو یوه وه.. چوڼ توانیان وه کو خیرایی تیشک ویزدانی مرقایه تی به حقیقه تی په کخواناسی رووناک بگه نه وه و بق همیشه بت په رستی هم مو چرخه کان رابمالن..؟! شوه یه موعجیزه راسته که یان..

هر وده ها، موعجیزه راسته قینه که یان له و توانا دهروونیه بهرزه دا خوی ده بینیتته وه که چاکه کانی خویان پی دپازانده وه به جوړیکی که م وینه دهستیان به نیمانیانه وه گرتبوو..؟! له گه ل شوه شدا هم مو شو موعجیزانه ی که به دهستیان هینا و ج به جییان کرد، نه نها رهنګدانه ویه کی خاکه پایی (متواضع) شو موعجیزه گه وره یه یه که به سر نونیا دا هات شو روزه ی خوی گه وره موله تی دا که قورثانه پیروزه که ی بیته خواری و، پیغه مېره راستګر و ده ست پاکه که شی گه یانندی له سر بیت و، کاروانی نیسلامیش له سر پڼګای رووناکي هه نګاری خوی ده ست پی بکات..!!

* * *

له م کتیبه شدا، که پیشت له پینچ بهرګی جودادا بلاوکړاوه ته وه، نیستاش له م بهرګه په کگرتوه ته واده ده یخینه روو، که سیتی (شه ست) هاو له ی پیغه مېره ی خوی له خوگرتوه - علیهم افضل الصلاة وأبهی السلام - هر وده که کوتایی کتیبه که شدا باسمان کردوه، شو (شه ست) هاو له ه لېژارده و

نوښته ري چندين هزاره بري به پيژني ديکه يانن که هاوسه رده مي پيغمبر بوون و باوه پيان پتي هيناوه و سريانخستوه و پشتيواني بوون.. له وښه و هلس و که و تياندا شيوه و ټاکاري هم مو هاوه لان به دي ده که ين.

نيمانيان، دامه زلوي و، پاله وانيتي و، وه لاثيان بڼ خودا و پيغمبر ده که ي ده بينين، نه و کوشنه به دي ده که ين که نه نجاميان داوه.. له گهل نه و ناپه حه تيانه ي که له ژيرياريده خويان گرت.. له تکه نه و سرکه و تنه ي که به ده ستيان هينا..

هروه ها نه و روله جتي شانازيه يان ده بينين که پتي هه ستان بڼ رزگار کړدن هه موو مروفايه تي له بته رستي ويژدان و، ونبووني ثابنده..

خويند له نيو نه و (شه ست) هاوه له دا هه رچار خه ليفه که ي پيغمبر: ابوبکر، عمر، عوسمان، علي، به دي ټاکات، خوي گوره يارمه تي دايڼ بڼ هه ربه که يان کتبيکمان دانا به ناوي (وجاء ابوبکر.. بين يدي عمر.. في رحاب علي.. وداعا عثمان..)^۱

* * *

نيستاش با به ملکه چي و شاديه وه له و مرده چاکه کارانه نزيک بينه وه و پيشوازي جوانترين و به رزترين نمونه ي چاکه ي مروفايه تي بکه ين و.. با به رزترين نمونه ي مه زني و ته واي که دنيا به خويه وه ي ديبيت به دي بکه ين و.. سرنجي که تيبه کاني حقه بده ين له کاتيکدا که جبهاني کړن به بيروباوه پيان ده پيچنه وه و، که شي ناسمانيان جه جال کړدوه به نالا نوځکاني حه قيقت که يه کخواناسي په روه ردار و، نازاد کړدن دوستکراوانيان پي راگه ياندوون.

خالد محمد خال

۱ شاياني باسه نه و چوارکتبي ي نووسه له يه که به رگدا نيستا هه يه به ناوي - خلفاء الرسول - .
(وه رگتي)

پیشکام

نور و ناکیه می شوینی که وتن

چ مامقستايهك بوو.. چ مرقئيك...؟
 نو سرچهشمه می مه زنی. و.. ده سټپاکی. و.. پایه بلندیه...؟
 بیتگومان نهوانه می مه زنی نو سرسامی کردن ههقیانه..
 نهوانه می گیانی خویان له پیناودا به خطی هه نهوان قازانجیان کرد...!
 (محمدی کوپی (عبدالله).. نیردراوی خوا بق لای خهك له گهرمه می ناخوشی ژياندا...
 چ نهینیهك بوی رهخسا وای لیکرد بیگانه مرقئيك نهوه می مرقئایه تیش ریزدار بکات...؟
 چ ده سټیکي بالا، له لای ناسمانه وه بوی کرایه وه، هه موو دهروازه کانی به زه می و،
 به خشش و، رینمایی به فراوانی بق والا کرا...؟! چ باوه پیک و، چ جه سوریهك و، چ رووناك
 که ره وهیهك بوو...؟!

چ راستگویییهك و، چ پاك و، بیگه ردیییهك...!!
 چ خاكه پایي (تواضع) و.. خۆشه ویستی و.. ودهیهك بوو؟!
 چ به پیرزگرتنیکي ههق بوو..
 چ ریزگرتنیکي ژيان و.. زیندوان بوو...؟!
 خوی گه وړه نازو نیعمه تی به نه اندازه په پښه خشی تا بیټه شایسته می هه لگري ئالاكی و
 قسه کردن به ناواییه وه، به لگو به جۆړیک که بیگانه هوا پښه مبه...
 ئا لیره وه، فه زلی خوی بالاده ست زۆر گه وړه بوو له سهری..
 بوی هه چهنده گرو و ئیلهام و پښوسه کان له باره یه وه بدوین و، سرود بق مه زنی نو
 بلین، هه هه موویان وه که نهوان که له شوینی خویاندا نه جولابن و، هیشتا زمانیان به
 وتهیهك نه کردیټته وه..

نه گه ر لاپه په کانی سهره تاي نه م کتیبه مبه ستیان نهوه بیټ به باسکردنی پښه مبه رﷺ
 ده ست پښکات، نهوا چاوی نه بریوه ته نهوه می که نهو قسه کردنه مافی خوی بدات و.. هه رگیز
 وا خوی ناوینتی که پښه مبه می مه زنی به خوینه رانی ئاشنا کردیټ.

به لگو نه مه ته نها ئامازه پیدانیکي شهرمانه یه بق هه ندیک خه سلته می سهرکه وتن و مه زنی
 نو، که وایکړیوه دلای خه لکی به ره رووی بیټ و، نهوانه بق لای خوی کیش بکات و
 نړستایه تیه کی بریویننه یان بوی هه بیټ که نه م کتیبه له باره می هه ندیکانه وه دهوئ له
 موهاجیر و نه نصاره کان، نهوه بوو هه له گه ل وهرگرتنی بۆنه که می، هه موو شنه با و شه ماله کانی
 ژيان بوونه مرگینیه وه و شادیټنه و، بوونه نیردراو بق هه موو پینگ و نشینگه یه کی مرقئ که

هه لگري بڼه ماکانی بانگه واز و، بژن و بهرامی بانگه وازکار و، راستیتي هه لس و کهوت و بیروچوون و.. مه زنی ماموستا.. رووناکی په یام و.. سؤز و بهزه یی پیغمبر بوو.. به لئ.. ته نها نو نامانجه بوو، بهس.

که له بهر رښنایی تیرژی نو رووناکییې چوپړېدا سه رنجی هندیك له خه سله ته مه زنه ده گمه نه کانی بده یی که وه لائی بېوادارانې بؤ لا بانگه پښت ده کرد و، وای لیده کردن نامانج و ریگا و.. ماموستا و هاوېئ.. تییدا به دی بکن..

چی وایکړدبوو سرگه وره کانی هزه که ی به خیرایی به ره و روی په یام و ثانیه کی بیتن، (ابوبکر و طلحه و، زبیر و عثمان کوپی عفان و، (عبدالرحمن کوپی عوف)، (سعد کوپی ابی وقاص).. بهو خیراییه ده ست له هه موو نو سه روه ری و پلو پاییه هه لگرن که له ناو هزه که یاندا هه یانبوو و، بیتنه ناو ژیانیک که پرپه تی له کؤسپ و ته گه ره و ناږه حتی و مانسویوون و، سه ختی و، مملانی..؟!

چی وای له لاوازو کم ده ستلاتانی هزه که ی کردبوو که خو بده نه په نای و، به ره و لای نالا و بانگه وازه که ی رابکن، له کاتیکدا که ده یانبینی بی سه روت و سامان و.. چه که.. تووشی ناږه حتی ده کریت و خرابه کاران به شتویه کی زؤر سامناک به شویینه وهن، به بی شهوی که پیغمبر ی نازیز ﷺ توانای به رگریکردنیانی هه بیت..؟!

چی وای کردبوو دلته قترین که سی سه رده می نه فامی - عمری کوپی خطاب - له کاتیکدا که ده چوو سه ری مه زنی به شمشیره که ی لیکاته وه، به دلکی پر باوه پوه به گړتته وه و به هه مان شمشیر که نوری باوه پر شنگدارتری کردبوو سه ری دوژمنان و نو که سانه ی دهریه دریان کردبوو به پښت..؟!

چی وای کردبوو پیاو ما قولانی شاری مه دینه و ریش سپیانی به ره و روی بیتن تا په یمانی پی بده ن که له گه لیدا ناماده ن بچنه ده ریوا مه ترسییه وه، له کاتیکدا که ده یانزانی جهنگی نیوان نووان و قوه یش گه وره تره له کاره سات..؟!

چی وای لیکرد بوو که نو که سانه ی باوه پی پی ده هینن له زیادیووندا بن و که مېوونه وه ی بؤ نه بیت، له کاتیکدا که نو به یانی و نیواره پیی ده فهرمون: (له توانامدا نیه که هیچ سوود یا زیانیکم هه بیت بؤتان و.. نازانم چی به سه رمن و نیوه ش دیت)؟؟

چی وای لیکردبوون که بېوای پی بکن و به پاستی بزافن که دنیا به پووی نه ماندا ده کریتته وه، قاچی نه مان له نیو زېړ و مرواریدا نغز نه بیت و.. نو قورئانه ی که به په نهانی ده یخویننه وه، به وپه پی ده نگ خؤشی و به رزییه وه له تاسو پلنده کانداهنگ ده داته وه، نه که له نه وه ی نه ماندا.. یان له دورگی نه ماندا و بهس.. به لکو له هه موو کات و ساته کان و، له گشت جیگایه ک..؟!

چی وایکړدبوو بېوا بهو پیشهاته بکن که پیغمبر هه که یان بؤی باس ده کردن، له کاتیکدا که نووان هیچیان له دهو روپشت و راست و چه پی خویاندا به دی نه ده کرد، جگه له نه هاهم تی و

برسېتی .. بهردی وهك پشكو گرم كړاو .. چندها نرهختی وشك، كه سريان وهك سهری شهتانهكان واپو...؟؟!

چی وایكرد دلیان پر بیت له جهسوری و دلنایي...؟

(محمدی کوږی (عبدالله) ..

کټی نیکه هیه بڼم کاره جگ لهو...؟!

به چاوی خویان هه موو چاكو باشه کانیان بیڼی.

پاکي و، خڅگري و، دهستپاکي و، دامه زړو و نازايه تیه که یان به دی کرد.

به سڅزی و سهریه رزییه که یان بیڼی.

ژیری و داناییان چار پېکوت.

بینیان خڅر خڅی نه نوښتې خڅواندنې راستي و مه زنی نو.

بیستیان که گه شهی ژيان به ناخی ژياندا رڼی ده کرد، له و کاته ی که محمد دهستی کرد به

رژاندنی نیگا کانی نه و رڼه ی و سهرجدانه کانی نوښتې به سهریدا...؟!

هه موو نه وانه یان بیڼی، زڅر له وه زیاتریش، نهك له پشت پرده وه... به لگو روپه پوو، به

هلس و کوت و، به بهرچاوپوونی و ناشکرایي..

کاتیک عه ره بټکی نو سرده مه شتیک به دی دهکات و دهپشکنی، نو و وهکو پسپوړتیک

هه والت ده داتې..

نه وان خه لکټکی سهرناس و قیافه تناس (القیافه والعیافه) پوون، یه کټکیان شوین پییه کی

له سر ریگایه که ده بیڼی، پټی دهوتی: که نه مه جن پټی فلانی کوږی فلانه...!

یان کاتیک بڼی هه ناسه کانی قسه که دهکات، ده زانیت چی له ژیر سهردایه له راستي و

درځ...!

نه وانه، (محمد) یان بیڼی و له گه لیدا ژيان، هه له و کاته وهی هاته پوون.

هیچ شتیکي ژيانی نه ویاڼ لا شاراو نه پوو.

ته نانه قوناغی ساواییشی، نه وهی که ته نها خزم و که سی مندال ده بیڼیت.. به لام هی

(محمد) له لای هه موو خه لکی مه کهک ناشکرا و بینرلو پوو..

چونکه مندالیتي نو وهك هی مندالانی دیکه نه پوو.. هه رزوو سهرنجی خه لکی بڅخڅی

راکښا به پټی نو پیاوړه تیه پیښوه خته ی که به مندالی تیتیدا ده رکه وت، به و راده یه ی که

له بری یاریکردنی مندالانه کاری پیاوړه ی ده کرد...!!

بڼ نمونه، قوره یشیه کان باسی کوږه زاکی (عبدالمطلب) یان ده کرد که هه ز به یاری و

گالته چاری مندالانه ناکات و، هه رکه تیک به ره و لای بانگ بکرایه ده یگوت: (من بڼ نه وه دروست

نه کراوم)...!!

یان نه وه واته یان باس ده کرد که له (هه لیمه) ی دایه نیه وه بیستبوویان، کاتیک که

هینایه وه بڼ لای خزمانی، باسی سهرنجی و نه وهی که له و منداله دا به دی کرد پوو، نو

نه زموږه ی که له گه لیدا هیه تی هیناویه تیه نهو باوه پدهی که مندالیکې ناسایی نیه و، نهینیه کی وای تیدایه که ته نها خودا نه یزانی، دواتریش روزگار ناشکرای ده کات.

لاوتیشی - ټای چ گه نجیبه کی پاک و بیگه رد بوو - زیاتر روون و ناشکرا بوو.. به جزیړک بوو که جیی قسه و باسی خزم و که سی و سه رقال بوونیان بوو پیوهی، زیاتر قول و گه وره تر بوو.

پیاویشی پر به هه موو چاو و، گوئ و، دلټک بوو.

له سه روی هه موو نه مانه وه، ویزدانی کومه لگه و هزه کی، هه موو هه لسوکه و ټیکې ره و، جوان و چاکیان به پټی خوړه وشت و هه لسوکه وتی نه و ده پټوا...!!

* * *

که واپوو ژيانیکې روون و ناشکرا و خویندراوه یه..

له بېشکه وه تا مردن..

هه موو بچوونه کانی.. گشت هه نگاره کانی.. ټیکرای وشه کانی.. هه موو جوله کانی ته نانه ت گشت خه ون و خورگه و خوړه کانی دلېشی، هر هه موویان له یه که م روزی شادبوونیه وه به دونه ديار بوو بچ ټیکرای خه لک.

وه که نه وهی خوای گه وره به هوی نه وه وه بیه ویت به خه لکی بلیت: نه مه پټغه مېر و نیردراوی منه بچ لای نیوه، مه نطیق و ژیری به ده سته وه یه.. نه وهش هه موو ژيانی له و ساته وهی کورپه یه که بوو له سکی دایکیدا..

ده سا نیوهش به هه موو نه و مه نطیق و عه قله ی که هه تانه، بېپشکنن و، حوکی له سه ر بدهن..

هیچ گومانیکې تیدا ده بینن..؟ هیچ فیلتیکې تیدا به دی ده که ن..؟

ټایا هیچ جاری درزی کړدوه.. یان هیچ کاتن ناپاکی نواندوه..؟ یان هیچ که په ټیک سوکایه تی کړدوه..؟ یان سته می له هیچ مرقف کړدوه..؟ ټایا نه نگي که سټیکي هه لمالیوه..؟ یان ده سته به سه ر هیچ سپارده یه کدا گرتوه که لای دانرا بیت..؟

یاخود وازی له خزمایه تی هیناوه..؟ یا شوینکه و توانی خوی فه راموش کړدوه؟ یا وازی له پیاوه تی و نازایه تی هیناوه..؟ یاخود قسه ی به هیچ که س و توه..؟ یان به رامېر هیچ بټیک وه ستاره..؟

چاک لټی بکولنه وه و، به ته وای بېپشکنن، نه وه تا هیچ قوناغیک له قوناغه کانی ژيانی په رده و داپقشهری له سه ر نیه..

خو گه ژيانیشی هه وه که ده بیینن و به دی ده که ن بچ خه وشي و، راستی و، مه زنیه.. ټایا مه نطیق و عه قل رده دا که پیاوټیک نه وه ژيانی بیت پاشی چل سال له ته من درق بکات..!

له سر کپش ترې بکات...؟ خودا... وای درېضات که نږدې راوی نه وه، ه لیب ژاړېده و پاکي کړېته وه و نیکای یې نارېده...؟؟؟
نه خیر...

هست و زنگی... وا ده لښ...

مه نطق و عقل... وا ده لښ...

ده سا نږه به چ شتواړک بیرده که نه وه...؟ و چ راستیه که به درې ده خه نه وه...؟

* * *

نمه - به بچوړنی نیمه - تېروانینی نیماندارانې سره تا بوو به رانېر پښه مېرۍ خواﷺ
به موهاجرین و... نهوانی که شوینی که وتن و سه روان خست...
له راستیدا نه وه تېروانینیکی په کلاکه روه و خیرابوو، که جیگه ی بودلی و لیلی تیدا نه بوو.

مرقېک که نه وه موو ژبانه رووناک و بیگه رده ی ه بیت، ناکریت به ناوی خوی گه وره وه درې ه لېه ستیت.

تا به م بهرچاوپوونیه به جیته نرلوه وه، نه و پروادارانه رووناکی خوی گه وره یان به دی کړې و شوینی که وتن.

به دلنیا یې وه سوپاسگوزاری نه و بهرچاوپوونیه یان دین کاتیک پاشتر ده بین پښه مېرۍ خوا په روره دگاری سهری ده خات و، ه موو نورگی عهری ملکه چی دېن و، دهر وازه کانی رزی و ده سته و تیان لیده کړېته وه، که نه وان حسابیان بې نه کړېوو، به لام نه و هر نه وه و، ته نها دونه و یستی و خواپه رستی و، خوگوشین و، خو پاراستن (ورع) زیاده کات، تا ده گاته وه لای په روره دگاری نه و ساته ی پی شاد نه بیت، له کاتیکدا که نه و له سر ه سیریک خه و توه شوینه واری پوه کانی له سر لاشه ی جیده هیلن...!!

یان له کاتیکدا که ده بین، نه و پښه مېرۍ سهری رز و سرکه وتوانه نالاکانی ناسق پر ده که، کاتیک ده چیته سهر دوانگه (منبر) به گریان وه روو له خه لکی ده کات و ده فهرموت:

(هرکه سیک قامچی من له پشته درلوه، نه و پشته من به با توله ی خوی بکاته وه... هر که سیک پاره ی که وتړته لام، نه و سامانی من بیت بیبانه وه).

یان کاتیک ده بین، که (عباس) مامی دلوای لیده کات که کارکی پې بسپرت له و کارانه ی که به رزی موسلمانانی ناسای دوه، به نر میوه به پی ده کات و پی ده فهرموت:

(مامه، سویند به خوا نیمه نه و نیش و کاره به که سیک ناده ی که خوی دلوای بکات، یان سوریت له سهری...!!)

یان شو کاتهی که نهیبینن، تنها به شداری هاتنی خه م و ناسوری بۆ سر خه ځ ناکات و بهس، به لگو بنه مایه ک بۆ خۆی و خاوخیزانی داده نیت که لیتی لاندن، به و هی که (یه که مین کهس بن برسیان بیت که برسیتی روی له خه ځ کرد و، دواکه سیش بن له تیریوندا گهر خه لکی تیری روی تیکردن).

به لئ، موسلمانانی پیشین زیاتر سوپاسگوزاری خوا ده بن له سر شو بهر چاروونیه یان که به چاکی کارویاریان له سه ره تاوه پش به دی کربوه، پاش شو هی که زیاتر و زیاتر سوپاسگوزاری خوی گوره ده بن له سر شو هی که رڼوینی کربون بۆ باوه پمیان. هه ره ها ده بینن شو ژیا نه ی چاکترین به لگه بوو له سر راستیتی خاوه نه که ی کاتیک پیی فرموی: ((من پیغمبر هی خودام بۆ ئیوه)) به راستی رڼو مه زنه و، به و گه وری و بیگه رسیه وه چاکترین به لگه یه له سر راستگیی ماموستای مه زن و پیغمبر هی به رڼو، ناست و پایه ی شو له بلندی و سه ره رزیدا بۆ چرکه ساتیکیش دانه به زیوه و نه که وتوته له رزه، به لگو وه ځ خۆی بووه له کات و ساتی سر بیتکه وه تا مردن.

ئهم ژیا نه ی بپی و پاش شو هی گه یشته تر څپکی، وه ځ رڼو ی روونا ک پرشنگی دلو ه که خاوه نی ئهم ژیا ن و په یامه، بۆ پله و پایه و، سامان و، سه ره وری، هه ولی نه دلو ه، هه ر بۆیه له کاتیکدا که هه موو ئه وانه به و په یمانه شه وه هاتنه بهرده ستی که خۆی که سی یه که م بیت تییدا هه موویانی ره تکرده وه .. ژیا نیکی نوینانه و یستانه ی تاوا چرکه ساتی ژنی برده سه ر.

هینده ی تاله موویه ک له مه به سه ته مه زنه کانی ژیا نی خۆی لای نه دا..

واده ی خۆی له په رستش و جیهادا نه شکاند له گه ل په روه رڼگاری..

شو هیشتا نیوه شه و دانه هاتبوو هه لده ستا و، ده ستنۆڅی ده شوشت هه ره وکو هه میسه له سه ری راهاتبوو له په روه رڼگاری ده پاپایه وه فرمیستی ده پشت و.. نوڅی ده کرد و ده گریا..

وه ځ گرد سه ره و ت و سامانی ده هاته بهرده ست و، نه گزرا و، ته نها هینده ی موسلماننکی

رڼو هه ژار و که م ده ستی ل هه لده گرت.. کاتیکیش مرد رڼو پڅشه که ی له بارمه دا بوو..!!

هه موو ولاتان هاتنه ژیر رکیتی بانگه وازه که یه وه و، رڼو ځ له پادشایانی سه ر زه وی به ترس وله رزه وه به رانبه ر شو نامانی راوه ستان که تییدا دلوای لیکر دبوون موسلمان بن.. هینده ی گه ریدله یه ک له خۆبایی بوون و خۆبه گه وړه گرتن نه یوانیوه به لایدا بگزه ریت با له نووری چه ند فه رسه خیتیکشه وه بیت..!

کاتیک بینی هه نځیک له وانه ی ده هاتنه خزه ته ی ده شتیوان و ترسیان پڼوه دیار بوو، پپی ده فرموی: (له سه رخو بن، من دایکم قاوومه (گوشتی وشک کراوه) ده خوارد له مه کهه)..!! هه موو نوژمنانی ئاینه که ی چه کیان فریدلو، ملکه چی خۆیان راگه یاند که چی پش باشه ولایان لئ بکات، له کاتیکدا که ده هه زار شمشر له رڼو ی (فتح) دا به سه ر به رزاییه کانی مه که وه به ده ستی موسلمانانه وه ده بریسکایه وه، ته نها هینده ی به نوژمنه کانی ئاینه که ی فرموو:

(برېښ، ښه نازان)!!..

ته نانت خږی به دور گرت له بېښنی نه و سرکه وتنه ی که ژيانی خږی له پېناودا به خت کرد، له گه ل کاروانی سرکه وتواندا رږږی رږگار کردنی مه ککه ده پږیشت، ساری نه وی کرېبوو به چورک خه لکی نه یانده توانی سیمای بېښن و، له ده روونی خږیدا سوپاسگوزاری و شوکرانه بږږی به ده م گریانده به وپه پي شهرمه وه... به ره وای په روه ردگاری بالاده سستی نوویات ده کرده وه... مه تا گیشته که عبه و، روویه پووی قهره بالقی به کان بوه وه، ده سستی دایه ته ورک و فهرمووی:

﴿جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا﴾ الإسراء: ۱۸.

جا نایا هیچ جڼگه ی گومان ماوه ته وه له په یامه که یدا...؟

مروفتک مه مو ژيانی به خت بکات بق بانگه وازه گه ی، که هیچ ده سته و ټیځی تاییه تی خږی بق ده ول مه تدببون تیا دا نه بیت، یان پله وپایه، یا سره ټکایه تی.. ته نانت نه مری میږووی که سیتی خږی، هیچ له مانه له خه یالی نه ودا نه بون، چونکه نه و ته نها بهوای به ژيانی لای خوای گوره مه یه..

مروفتک ژيانی له مندا ټټیه وه تا چل سالی به بڼگه ردی و رامن به رږته سر، پاشان له چل سالییه وه تا کړتایی به پرستش و رښوینی و جیهاد و ټڼگوشان، مه مو نونیا به پرویدا بکړتیه وه، واز له ټڼکړایی سره ورپه پرپوچه کانی به ټڼت و، ده سته بکړت به رږچکه و پرستشی په یامی خږیه وه، پاش نه وه درږن ده بیت...؟؟

باشه ښیدی له چیدا رږ بکات...؟؟

به راستی مرویی نه ی... پیغمبر ږتی نه و بڼگه رده...!!!

* * *

وه ک پښتړیش و تمان مه نطیق و ژیری له زوودا - و تا نه مړش - چاکترین به لگه ن له سره راستگزی محمد کاتیک فهرمووی: (من پیغمبر ی خودلم).

نایه به خه یالی هیچ خاوه ن ټپوانینیځی ته و او عاقله ندیځی مڅیاردا که مروفتک نه وه ژيانی بیت له سره تاوه تا کړتایی و رږ به ناوی خوای گوره وه مه لېستیت..

بهوادلرانی پښښن که خیرا چون به ده م بانگه وازه که یه وه، نه وانه ی که له سر روویه پي نه م کتیب جڼگای شانازیمان که ناشنای به شڼک له به سره مات و هوالیان بین، له وای هیدایه تی خوای گوره، به لگو و نیشانه ی منطق و عقلیان پښ بوه، به لام چون به لکه یه ک..

تا نه وه (محمد)، پښ په یامه که ی..

نه وه تانی، پاش په یامه که ی..

هر نه وه، نه وه تانی نوڼگه ی مردن ده پښتته وه.

جا نایا چا و له مه مو ژيانی نه ودا هیچ به رز و نرمیه که به دی نه کات...؟

نه خیر... هرگیز.

نیستاش.. با هلوئسته یه که له سه سالانی سه ره تای هاتنی په یامه که ی بکه یین.. نهو سالانه ی له خورپاگری و راستگری و مه زنیدا نمونه یان زور که مه له میژودا...!!
هر نهو سالانه ش له سالانی دیکه زیاتر لایه نه باشه کانی ماموستای مرقایه تی و رینویتی کاربانی ده رخت...!!

هر نهو سالانه، کردنه وه ده ستنپکی په رتووکیتی زیندوو بوو.. په رتوکی زیان و پال و اونیته کانی نهو.. نه که هر هینده، به لکو زیاتر له هه موو شتیکی دی بیشتکی موعبزه کانی بوو...!!

تا لهو سالانه دا که پیغمبر یی خودا ته نیا و بیچه که بوو، هه موو جیگایه که به جی ده هیلیت که حوانه وه و ناسایش و جیگپر بونی تیدا بیت و.. دیته ده ره وه بۆ لای خه لکی به و شتی که پیی ناشنا نه بوون، به لکو به وه ی که رقیان لئی ده بوویه وه.
چوو بۆ لایان و وشه کانی ناراسته ی عه قلیان کرد، چی له وه نارپه حهت و قورس تره که په یام و وتاره که ی ناراسته ی عه قلی جه ماوهر بکات له بری سۆزیان.
(محمدی) نیردراوی خودا، ته نها نه وه ی نه کرد و به س،.. چونکه له وانه یه نارپه حهتی و تارک که ناراسته ی عه قلی کراوه کهم بیتنه وه گهر له بازنه ی داب و نه ریتی هاویه ش و ئومیدی وه که یه کدا بیت.

به لام کاتیک له ناینده یه کی دورره وه بانگیان ده که یت،.. که تۆ ده بیینی و نه وان به دی ناکه ن و.. تۆ له ناویدا نه ی و نه وان هه ستی پی ناکه ن..
به لئی.. کاتیک عه قلیان ده نویتیت و هه لده ستنپته وه بۆ نه وه ی بنه ماکانی زیانیان له بنه پرته وه به ده ستنپکی و دلسۆزییه وه بهوختی، بی هیچ کینه یه که، یا سه ره وه ی و، ناره نوویه که، تا لیره وه نه م مه ترسییه ته نها که سانی خاوه ن عزم له چاکه کاران و پیغمبران نه بیت که سی دی له توانایدا نیه...!

له راستیشدا پیغمبر یی خودا پال وانی نه م هه لوئسته و.. ماموستای مه زنی بوو.. لهو کاته شدا په رستنی بت.. په رستش بوو، دروشمه کانی شی.. ناینی خه لکی بوو.. پیغمبر یی خودا په نای بۆ فیل کردن نه برد-هیچ فیل کردنیک-.
هه راز و نشیوی ریگا و، سه ختی نه رکه که ی، تکاخوازیوون بۆی گهر نه و زیره کییه ده گمه نه که ی به کار به ییتیت بۆ سازکردنی ده روونه کان بهر له وه ی که تووشی سه رسو پمانیان بکات به وشه ی په کخواناسی..

نهو له توانایدا بوو، مافی ته وای خۆشی بوو، که هه ستنیت به دابرینی کۆمه لگا لهو خویانه ی که سه ده ها سال بوو ده یانه رستن، وه بزافی ده وره گرتن و له وسه ره وه که پانه وه (التفاف) ده ست پی بکات، به پیی توانا نوور له روویه پوو یوونه وه ی ناهه موار و ناکاو که

ده زانېت له يه کم چرکه ساتدا هم مو کينه و رڼی هڅه کي له دږي ده جوليڼيت و، له يه کم چرکه ساتيشه وه شوان هم مو شو چه کانه ي که پيښانه له دږي به کاري ده مېتن.

به لڼام شوه ي نه کرد... نه مش به لگو نيشانه يه که شو پيغمبره، گوښيستي دهنگي ناسمان بووه، له دلي خويدا پتي فرموده هسته... شويش هستاوه... به خه لکي رايگه ي نه... رايگه ياند به يښ شاردنه وه وه لھاتن...!!

له يه کم چرکه ساته وه به ناوهرځي په يامه کي و کرځي کيښه کوه روږه پوويان بوږه وه:

(هي خه لکينه، من نيردراوي خوام بځ نيوه، بځ شوه ي بپه رستن و، هيچ شتيک نه کن به هاوتاي شو... نه م بتانه هيچ و پوچ و نارېوان و، له تواناياندا نيه سود يا زيانيان ه بېت بځتان.)

له چرکه ساتي يه کم مه وه، به و وشه روون و پارلوانه روږه پوويان بووه وه، بځ پهرده، هر له چرکه ساتي يه کم مه وه، به روږه پووي شو چهنگه سهخته بووه وه که له سري ده نوسرا بيکات هتا مالشوايي له زيان...!!

جا نيا برودارانې سره تا پټويستيان به هيچ هاندرک هه بووه که بېته پالنسر بځيان تا بځن په يمان به م پيغمبره بدن...!!

چ ويژدانتيکي زيندوو، نه م ديمه نه جوان و سهنگين و بځوڼه يه نايخروشيڼي...؟
ديمه نې پياوړک که خه لکي ته نها به خاوه ن عه قلتيکي ته او و، خوږه وشتيکي کامل ناسييان، به ته نها به رانبر هڅه کي وه ستاوه به بانگه وازک روږه پوويان بځته وه که له به رانبر گرانې و سهخته يه کيدا چيا ډيته له رزه و... به ناشکرا و جواني وشه کان له دل وده مې ډيته دهره وه... وه شوه ي هم مو هڼي داهاتو و توانا و نه خشه کاني له ناخدا بلوږوويته وه، هر وه شوه ي قه دهرک بېت و په يامي خوي بدا به گوښياند...!!

به لڼام، پيډه چيټ که نه م هه لوښته يه کي گياني چاکه بېت، پاشي شوه (محمد) بگه پټه وه سر خوي و، چوني تاره زو ليټه خوي بپه رستي و، واز له خواوه نده کاني هڅه کي به ښيټ به پتي خوياندا بځن و، ده ست له ديني هڅه کي هه لگريټ به پتي خويدا بچيټ...
گر نه م خه ياله له و کاته دا هاتيټ به دلي هه نديک که سدا، شو (محمد) ډډ زو شوه ي پوچال کرده وه... به ته ووي بځ خه لکي روون کرده وه که شو پيغمبره رو نيردراوه له سريه تي بيگه يه نيټ و... شوه ي له ده ستدا نيه که پيډه نگ بېت ياخود شو هق و رووناکيبي که ريڼوڼي شوي بځ کراوه ته نها هر بځ خوي بېت.

به لکو تيکپاي هڼزه کاني جيهان و سروشت، تواناي پيډه نگ کردن و به ريه ستي نيه، چونکه خوي گوره خستويه ته گر و، ده جوليڼي و، هه نگاوه کاني به پټوه ده بات...
قوږه يش ډډ خيرا به رپه رچيان دايه وه، وه ک بليسي ټاگريک په شه بايه کي ويژانکر مينا بېتي...!!

نه مچا ده سترګا به تنګ پښه لچینې د هروونی، که به درېژایې ته مېنی ته نه ا ګه وړه و
ریژ لیکې راو راهاتېوو.. ریژنک که له و بلندتر نه بیت..

پیغمه مبر وه ک ماموستایه کی پښینه و.. به هونه ریژکی سر سو پښینه وه.. د سستی کرد به
وتنه وه ی په کم وانه ی..

له راستیدا وینه ی هم دیمه نه ه موو کات و جیګایه ک.. بګره میژووشی پښه ده کرد. خاوه ن
وړدانه زیندووه کانی نږو مه ککه خو شحال د ه پوون و، سر سامی دایده ګرتن و، نړیک
ده بوونه وه..

پیاوړکی سر یلند و پایه داریان بیښی..

نازانن: ثایا سهری دروژو ته و ګه یشتو ته ناسمان و خوی ئ د اوه.. یا خود ناسمان
له سهری نه و نړیک بڼه وه و شکو داری ګډه..؟!

له خو پړان و، خو ګری و، مه زنیان به دی کرد..

سهرنج راکشترین شت که بینیان و، جواترین شت که که و ته به رچاویان، نه و رژه بوو که
پیاوماقو لانی قورپه یشی چوونه لای (أبو طالب) و پټیان ګوت:

(نه ی-أبو طالب- تڼ ته مېن و ریژ و پایه یه کت له نیوماندا هیه، دلاوی واز مینانی
برازا که تمان ئ ګډیت، به لام وازی ئ نه مینان..

نیمه-سویند به خوا- خڼ ناګرین له سهر نه و جنیوانه ی به باو یا پیرانمانی دده و،
خو ه ګانمان به کم ده زانیت و، نه نګی و شوریه ی دده اته پال خواوه نده ګانمان، یا نه و ته
وازی پښه میننی لیمان، یان له وده د ملاملانئ له ګه ل نه و و توشدا ده کین، هه ته یه کیګمان له ناو
ده چیت..)

(أبو طالب) یش هه وال بڼه برازا که ی ده نیریت و پټی ده لیت:

(برازی نازیم..

هوزه که هاتنه لام و، له باره ی تڼوه قسه یان بڼه کردم، من و خو یشت بهیل و توشی
کارنکم مه که توانای به رګه ګرتنیم نه بیت..)

ده بیت نه و پڼه هه لویتستی پیغمه مبر چی بیت..؟

ته نه ا پیاوړک که پشتمی ده ګرت، نه و ته وه ک نه و ی بیه وئ د سستی ئ هه لګریت.. یان و
دیاره، که ناماده نیه و توانای روویه پوویوونه وه ی قورپه یشی نیه که له ه موو لاهه که لبه ګانمان
له تڼیژ ګډو ته وه..

پیغمه مبر ښودل نه بوو له وه لامدانه وه و، د هروونی به رزی نه له رزی.. نه خیر..
به دوا ی چنده و شه یه کا نه ګه را تا دلنایای خوی پښه جیګر بګات..

تا له ویدا دلنایای نه و له سهر دوانګه ی ماموستایه تی هه ستایه وه و، به هیژترین وانه ی بڼه
هه موو مرقایه تی دا و، ګه وړه ترین بڼه ماګانی دا به ګوټیاند.

ئا بهم جوړه قسمی کړد... جا نازانین.. ئه مه مرؤتیکه و دهوئ...؟ یاخود هه موو
بوونه و هره و سرویتیک ده چریت...؟!
(مامه..)

سویند به خوا، گر خور به نه دهسته راستم.. مانگیش له دهسته چه پم، هه تاو ده کو
دهست له م کاره هه لگرم، تا خوا خوی سهری ده خات یان له پیناویدا تیا ده چم، هه رگیز وانی
لی ناهنیم...!!

سلاو و به زهیی و به ره که تی خودات له سهر بیت ئه ی پیغمبر، ئه ی سهر و هری هه موو
مردان، به راستی قسه کانت مردانه بوو...!!!

* * *

(ابوطالب) دهست به جی پيشه نگاهی تی و هیزی خوی و باپیرانی هاته وه بیر و، هه روو
دهستی خسته سهر شانی برلزاکی و پیتی و:

(چیت پی خۆشه بیلئ، سویند به خوا به هیچ شیوه یه که به دهسته وه نادم)..
که واته (محمد) پشتیوانی و پاراستنی له مامه یه وه ورنه ده گرت که رچی ده یتوانی، به لکو
(محمد) خوی په نادان و پاراستن و دامه زلوی بق که سانی ده روپشتی لئ ده باری...!
چ مرؤتیک له خه لگانی شه رفه مند، نیمه نیکي ئاوا به دی بکات، دلئ، بهوپه پی
خۆشه ویستی و نیمان و ریژه وه، بق لای ئه و پیغمبر له شه قه ی بال نادات...؟

* * *

دامه زلوی ئه و له سهر حق و خوراکری په یامه که پدا و.. نارامگری له سهر نارپه حه تی له
پیناوی خودادا، نه که له پیناوی خوی و سوو دمه ند بوونی.

هه موو ئه واته وا ده کات که خاوه ن هۆشه زیره که کان سهر سام بن و.. عه قله زینووه کان به
ئاگا بینیت و، شوین ئه و رووناکیه بکه ون که بانگیان ده کات بق لای و، خیرا به ره و لای ئه و
راستگری ده سپاکه به ون که هاتوو پاکیان بکاته وه و، رینوینان بکات..

خه لکی ده یان بیننی ئازار له گشت لاوه ده وړه ی داوه، ئه و ته نها (ابو طالب)ی مامی و
(خدیبه)ی خیزانی دلخۆشکری بوون، ئه و انیشی له دهستی چو، له چه ند روؤتیکي نزیک
به یه کدا هه رووکیان مردن..

ئو که سه ی بیه ویت راده ی دهریه دهر کردن و چه وساندنه وه و ریژه ی ئه و جه نگی قوپه یش
به رانه بر پیغمبر به یتیته پیش چاو، ئه و هینده ی به سه که بزلیت (ابولهب) به ته نها خوی،
که پیستری و دلپه قترین نورمنی بوو، روؤتیکیان ویزدانی نارپه حه ت بوو به و دی که دیتی، بزیه

رایگه یاند که نو پیغمبره ده پارزیز و دالده ی نه دات و، به رهنګاری هه موو دوزمنګارییه ک
نه بیته وه بکرته سهری...!!^(۱)

به لام پیغمبر په نادانه کې روت کرده وه و به سهرلندی و بیداری و، ریزه وه مایه وه..
هیچ کس نیه نازار و نارېحه تی له سر لادبات، چونکی هیچ کس توانای لادانی نازاری نیه
له سهری...!!

ته نانه (ابوبکر)ی مه زنیښ، جگ له گریان توانای هیچی دیکه ی نه بوو..
روژنکیان پیغمبر رقت بق که عبه، له کاتیکدا به دهریدا ده سوراپه وه، گه وره پیاوانی
قوپه یشی هاتن دهوره یان گرت و، پټیان وت: تزی به خواکامنان ناوا و ناوا ده لټیت..
به هیمنی وه لای دانوه: به لټ... من وا ده لټم...!!
پاش نه وه به کراسه کې راید کیشن، (ابوبکر)یش به دهم گریان وه تکایان لټده کات:
(پیاویک ده کوژن ته نها له سر نه وه ی که ده لټت په روره دگارم خواجه)...؟؟

* * *

نه و که سهری له روژنی (طائف)دا پیغمبره ی بینسی، به لگه و نیشانه ی راستګویی و
له خوږدویي نه و به و جوړه ی که لټی دوه و شټه وه و، شایه نیه تی بینپوه..
رووی و دره گټرت به رو لای (ثقیف) و بانګه یشتیان ده کات بق لای خوی تاک و خاوه ن
ده سته لات..

نایا هینده ی به دهم سستی هوز و کس و کاره کې خوی تووشی بوو به سی نه بوو..
وه نایا چه دباره ی نه و نیش و نارېحه تیه به ناګای نا هینټه وه، کاتیک ده چېت بق ناو
هوژنک که هیچ سیله ی رهم و خزمایه تی له نټوان هم و نه واندانیه..
نه خټر.. له هیچ کاتیکدا سره نه دجامه کان ناچه نیو بیرکړنه وه و برپاری نه وه وه..
په روره دګاری بالاده سستی فرمانی پښ کړپوه: ((عليک البلاغ: راګه یاندنت له سهره)).
یان روژنکی دټه وه یاد که قسه و گالته جاری هوزه کې روژنی بق هټنا و، گه راپه وه ماله وه،
غه مګین و دلته نگ له جیګه که یدا خوی داپوښی، کاتیک زانی ده نګنک له ناسمانه وه له
دورګای دلی دا، ده ست به چې نیګای بق هات، نه و فرمانه ی به سهردا داپه وه که پټشتر له
روژنی نیو نه شکه و ته که دا به سهریدا درا..

۱ له هیچ په کټک له په رتوکه کانی سهری پیغمبر ښودا هم هه لوټسته ی (أبو لهب)م به دی
نه کړپوه نه مزانپوه هه بیت، چونکه نه و هر له سهره تایی بانګه یشته ی پیغمبر بق هوزه کانی
نیو مه ککه بق په کتابه رستی به رانګاری بویه وه و نه فرته ی لټکرد و به شټت و گه مژدی له قه له م
دا، بویه ش خوی گه وره تداخلی کرد و نیګای نارده خواره وه و له غنه ت و نه فرته ی
هه تاهه تایی لټکرد و فرموی: (تبت بدا أبي لهب وتب) -لټکر له ر-

(پایاها المدثر، قم فالنر المدثر: ۱-۲).

کهواته راگه یه نر و ترسینه ره.. و

پیغمبریزکه هیچ باکی له نازار و نه شک دجه نیه و، به شوین حهوانه وه دا ناگه ریت، دهوات
بق (طائف) تا په یامی خوی گوره به خه لکه کای بگه یه نیت..

له ویش گوره پیاوونی شار دهره یان دا و، له دزسته کانی شاری مه ککه یان خراپتر بوون،
مندال و تینه گه یشتوه کانیان ل هاندا، خویان له پیروزترین خه سله تی عهره ب دامالی، که
نه ویش ریزگرتنی میوان و په نادانی په ناهه ندمیه..

تینه گه یشتو و مندال کانیان خسته شوین پیغمبر ﷺ تا به ردی تی بگرن..

نه و پیاوهی که قورپه ییش پیښناریان بق کرد که هیئنده ی پاره بق کزده که نه وه له
همه موویان دهوله مندتر بیت..

له پلور ریزیش به جوریک بیکاته سه رۆک و پادشایان، نه و پئی رازی نه بوو، له رموی (من)
ته نها به نده و نیردرلوی خوام)..

نه و تا هر نه و له (طائف)، خوی خستوته په نا پهرینی باخیک تا له و گه مزانیه شوینی
که وتون په نای بدات.. دهستی راستیشی به ریزگرته وه بق ناسمان و له په روه ریدگاری
ده پارپته وه.. به دهستی چه پیشی نه و به رانه له ده موچای ده گپرتیه وه که تیی ده گرن، له و
کاته دا له به دیه یه نر و په روه ریدگاری خوی ده پارپته وه و ده فهرمویت:

(گه رتق سوپه نه بییت لیم من باکم نیه، به لام له گال نه مش لی خوشبوونت بق من
فراوانتره)..

به لئ، بیگومان نه و پیغمبره چاک ده زانیت که چقن به وپه یی نه ده ب و ریزه وه له گال
په روه ریدگاری بدوی..!

نه و کاتیک رایده گه یه نیت که باکی له نازار چه شتن له پیناوی خودا نیه، له مه مان کاته دا
رایده گه یه نیت که پتویسته کی زوری به لیبورویی هیه، که خوی گوره پئی بیه خشیئت..
له ناو ها مه لویتستیکدا، شانازی به نارامگری و نازیایه خویه وه ناکات و، خوی به به رز
نیشان نادات، نه و جورده خق به رز نیشان دانه له م مه لویتستدا له وانه یه واتای مننه کردن
به سهر خوادا هه لبرگرت..

(محمد) ییش له و که سانه نیه نه مه ی لئ شاراوو بیت..

هر له بهر نه وه باشتین شت له و مه لویتستدا که گوزارشت له نازیایه تی و خورگه یه کی
بکات، دهنگی نوزانه وه و پارپانه وه یه تی..!

به م جورده داوی لی خوشبوونی له په روه ریدگاری ده کرد و ده پارپیه وه:

(په روه ریدگارا سکالای کم هیزی و، که م توانای و، که میم لای خه ک بق تده کم.. نه ی
به به زیتری نی به زه یکاران، تر په روه ریدگاری بین ده سته لاتانی و، په روه ریدگاری منی، ده مد میت
دهستی کن؟.. بق بیگانه یه ک روویه کی گرژم بداتی؟ یان بق لای نوژمنیک کارو فرمانی منت

داووته دوستی...؟ گهر تر توپه نه بیت لیم من باکم نیه، به لام له گال نه مهش ایخو شپوونت بڼ من فراوانتره... به پوښنایی و نووری وه جهت که هه موو تاریکبه کانی روڼاک کرده وه و، کاروباری دنیواو دواړوڅی به هڅوه چاک بوو، په ناده گرم له وهی توپه بیت به سرما بیاری، یان خه شم و قینت له سرم بیت... په شیعانی بڼ لای تزیه تا رازی نه بیت و... هیچ تواناو هیتریکم نیه به تر نه بی...)

نه مه چ خۆشه ویستی که که پیغمبر به رانیه بانگه وازه که هی هه یه تی...؟
که سیکي بڼ چهک... روو له مهر لایه که ده کات و بڼ هر کوپیه که ده پوات، روویه پووی فرت و فیل و ته له که بازی ده بیت هوه...

هیچ هڅاړیکي ژیاڼی دنیای نیه پشتمی پڼ بیه سستیت، ننجاش نه وه موو سووریوون و، خڅوگری و خۆشه ویستی یه هی هه لگرتوه...

خه لکی بینیان له (طائف) هوه ده گه راپه وه بڼ (مه که که)، نه به نانومیدی، نه به ټیکشکاو، به لکو زیاد له راده شومید و مژده و خۆشحالی پیوه دیار بوو.

سهردانی هڅاړیکانی ده کرد و، خڅی ده چووه گه په که و شوینی نیشته جڼ بوونیان:

روژیک بڼ لای هڅزی (کنده)...

روژیکي دی بڼ لای (بڼی حنیفه)...

روژیکي که بڼ لای (بڼی عامر)...

به و جوره، هڅز له دواي هڅز...

به هه موو نه وانه ده لیت:

(من نیربرای خودام بڼ لای نیوه، هه رمانتان پیده کات که ته نها خوا بیه رستن و هیچ هاره لپه رستیکي بڼ دامه نڼن و، واز له و بتانه به ښتن که ده یانپه رستن).

له لای نشینگی هڅز نزیکه کان، (ابولهب) شوینی ده که وت و به خه لکی ده وت: باوه پی پی مه که ن، به لکو بڼ گومپایی و سهرلی شپوان بانگتان ده کات...!!!

خه لکی پیغمبر هی خودا ﷻ یان تا له و هه لومهرجه نارپه حه ته دا بینی، به دواي بېواداران و پشتیواناندا ده گه را، به لام روویه پووی که له په قی و دژایه تی ده بوویه وه.

تا له و ساته دا ده یان بینی هه موو سازشیک (مسامو) په ت ده کانه وه و، رازی نابیت که نیمان ترخیکي له دنیا هه بیت، ته نانه ت نه گه ر نه و ترخه ته نها واده و به لیتیک بیت له وه وه بڼ پله وپایه یان ده سته لات.

تا له روژگار ه ناخوښ و گهرمانه دا، سهردانی هڅزی (بڼی عامر بن صعصعه) ی کرد، له لایان دانیشیت و باسی خودای. بڼ کرن و قورنایی بڼ خویندنه وه، لیتیان پرسى:

(نایا گه ر نیتمه په یمانان پیدلیت له سر نه و کاره ی تر، پاشان خودا تڅی به سر نه یارانتدا سرخست، نایا له پاش تر کارو فرمان بڼ نیتمه ده بیت)؟؟

پیغمبر ﷺ وه لامی دانه وه و هه رمووی:

(کارو فرمان به دده ست خودایه، له کوڅی بویت له ویی داده نیت)!!..
که نه و دیان بیست، بلاره یان لیکرد و گوئیان: هیچ پیویستمان به کاری تو نیه..
پېغه مبر ﷺ بوجی هیشتن و به دوی شو برودارانه دا ده گه را که نیمانه کی خویان
به نرخیکی که م نافرقتن!!..

* * *

له راستیدا خه ګ بینان، که سانیکی که م برولیان پی هیتابوو.. له گه ل نه و شدا و، وږپای
که می ژماره شیان نه و هاو ده می و هاو له یی تیدا به دی ده کردن..
له ولاشه و قورپیش برپاری داوه که ده بیت هر هوزیک ته مبی کردنی برودارانی خوی
له نه ستق بگری..

له پرېکدا نازار و نه شک نه و هک گه رده لولیکی شیت داباریه سپر ټیکرای موسلمانان و،
بی باوه پان هه موو جره تاوانیکیان به رامبر کردن..

تا لیره دا نه و شته چاوه پوان نه کراوه رووده دا که له خه یالدا نه بوو.
(محمد) فرمان به موسلمانان ده کات که بڅ (هه به شه) کړچ بکن و، خوی به تنها
ده مینیته وه و به رنکاری نورمنکاری ده بیته وه..

باشه بڅ خویسی کړچ ناکات و، په یامی خوی گه وره له شوینیکی دیکه رابگه یه نیت، خو
خودا په روه رنکاری جیهانیانه و، تنها په روه رنکاری قورپیش نیه...؟؟

یان، بڅ له دهوری خوی نایانه بیته وه، خو هیشتنه و دیان سودی مسوگری تیدا یه.
مانه و دیان له مکه که سره پای که می ژماره یان که سانی دیکه وای ده کات که برپا بهینن و
بیته نار دینی خوا.

پاشان نه و که سانی که له خیزانه بهرز و به ییز و خاوه د ده سلاته کانی قورپیشن
له ناویاندا ژماره یان که م نیه..

نه و تا بڅ نمونه له (بنی امیه) — عثمان کوپی عفان — و، همری کوپی سعید کوپی عاص
و، خالدی کوپی سعید کوپی عاص.

له (بنی اسد) یش، زبیری کوپی عوام و، اسودی کوپی نوفل و، یزیدی کوپی زهمعه و، همر
کوپی امیه.

له (بنی زهره) ش، عبدالرحمن کوپی عوف و، عامری کوپی ابی وقاص و، مالک کوپی امیب
و، مطلب کوپی ازهر..

نه و تا نه وانه و که سانی دیکه شیان له نیودایه که بنه ماله کانیا ن ماوه په کی زور له سر
چه وساندنه وه و نازار دانیان نارام ناگرن.

باشه بڅ پېغه مبر ﷺ له دهوری خوی نایانه بیته وه، تاوه کو پستی بگرن و سرچاوه ی
هیزیک بن له پرده ستیدا...؟؟

ئا لیږه دا مه زنی (محمدی) پټفهمبه ښکاري خوا د دهره وشیتوه.. نو ناشووی ناوټ و، شهړنکی ناوخریښی هه به ست نیه، با ښه گری سرکه وتنی خړیښی تیدا بیت، به لکو با ته و او له سرکه وتنی خړی دلتیاش بیت...!!

ئا لیږه دا به زه یی و مرقایه تی نو دهره که ویت، چونکه به رگه یی نو د ناگړت که ببینیت خه لکی به موی نو دوه نازار دهرین، له گهل نه وهدا چاک د ده زانیت به وای که قوریانیدان باجی هه موو جیهادیکی پیروز و بانگه وازکی گوره یه، به لام با کاتیک قوریانی بدریت که هیچ دهره فت و بوری دیکه نه ماییت.

و دلی ئیستا، که رنګایه که هیه بق خوپاراستن له نه شکه دجه، با مسولمانه کان به و رنګایه دا به ښی.

نهی یوچی خړیښی له گهلان ناپوات...؟؟
چونکه نو هیشتا فرمانی کړچ کرنی پی نه کراوه، ئیره جیگای نه وه.. له سر زه وی به ته کان..

به رده و امیش ده بیت له سر هوار کړدن به ناوی خودای تاک و ته نها.. و.. به رده و امیش به ښ بیژاری ترس و نازار و نه شکه دجه ده چیژئ.. چونکه هم نازار نه درئ نه که نو لاواز و که م ده سته لاتانه ی که به وایان پی هیناوه و شوینی که وتون..

به لکو نو که سه ریزدارانه ش که به وایان پی هیناوه و شوینی که وتون...!!
هرکئ وینه نمونه ی دامه زوای و جوانی خړه خت کرنی ناوه ها ده زانیت، با فرمانی به ښئ..

به راستی نو د بلندی که ته نها که سانی خاوه ن عزم له پټفهمبه ران و هه لېژر بر او د کان له توانایان دایه...!!

* * *

مرقایه تی و پټفهمبه رایه تی، به شیوه یه کی پته و زځر جوان له (محمد) دا به یه که به شتون، نو که سانه ښی گومانیان له په یامه که ی هه بوو، گومانیان له مه زنی و ښ خه وشی ناوکرک و بېگه ردی مرقایه ته کی نه بوو..

نو خودایه شی که ده زان+ پی په یامه که ی له کوڅ داده نیت، مرقایکی وه های بق هه لیژلرد، که نه و په پی ریز و بلندی و سر به رزی و ده ستپاکی که هه سستی مرقایه تی ناره زوی ده کات، پاکانه ی بق ده که ن..

خه لکی گویبستی بوون و ده یانینی چلن سر زه نشتی نه وانه ی ده کرد که زیاده په وییان له گه وره کرنی نه ودا ده کرد، به لکو له وانه ش که زځر زځر له زیاده په موی نرمتر بوون..
سر زه نشتی ده کردن له سر نه وهی کاتیک که ده اته لایان و نه وان دانیشتبوون، له به ری هه لده ستانه وه، پیانی ده فرمو:

(وهك فارسه كان هلته ستنه وه، كه هه نديكيان هه نديكي ديكه به گه وړه ده گرن) ..

دياردهی خورگيرانه کې ږڅی مړینی کوږه نازیزه کې که ناوی (نیراهیم) بوو، موسلمانان وایان باسده کړد که خوریش بڼ مړگی (نیراهیم) دلته نگ و غمگین بووه، بڼه روناکی لئ-بڼاره، نا له وساته دا پښتانه مېرۍ ده سټاک و مرن به په له و خیرا ده پوات بڼ پوچه لکړنه وهی شو پروپاگنده یه، بهر له وهی که بییت به نه فسانه یه و .. وهك وتارویژنك له نټو موسلماناندا ده وسټیت و ده فرموت:

(خور و مانگ دوو نیشانه (ثایه)ن له نیشانه کانی خوی گوره، له بهر مړنی یان ژیاڼی که سټک ناگړین) ... !!!

شو پاریزه ریکی پاکی عقل و بیرکړنه وهی خه لکۍ به و، هه ستانیشی له مافدانی شو سپارده یه، چاکتره له لای و له پیشتره بڼی له پر به هه موو زوی سه روهی و بهر زپاگرتن .. پښتانه مېرۍ به دلنیا یوه ده یزانی که شو نیردراوه بڼ شو وهی ژیاڼی مرقایه تی بگړیت و، ته نها پښتانه مېرۍ قوړه یش نیو بهس، یان ته نها بڼ عره ب نیردرا بیت، به لکو پښتانه مېر و نیردراوی خوی به هه موو خه لك.

خوی گوره ش-سبحانه- شو زه مینه به رفراولنه ی خسته بهر چاوی که بانگه وازه کې پیی ده گات و، به یداخی شو به سه روه ده شه کپته وه ..

به دلنیا یه کی ته و او شه وه ثاینده ی شو ثاینه ی بیی که مژده ی دابو به خه لك و، له گه ل شو جاویدانیه ی (خلود) که بڼی ده بیت، تا شو کاته ی زوی و شو وهی له سه ریته ی بڼ خودا ده مینتته وه .. سه رپای هه موو شو انه نه خوی و، نه ثاینه کې و، نه شو سه رکه وتنه ی که سه رزوی نمونه ی وهك شو وهی به خوروه نه بیوه، له خشتیکی نټو دیوارنك زیاتر نه هاته پیش چاو .. !!

شو مرقه مرنه شو وهی ږڅ به روون و نا شگرایی خسته بوو، فرموی:

(نمونه ی من و پښتانه مېرانی پیش من، وهك نمونه ی مرقنیکه خانوویه کی به جوان و رازاوه چاکی دروست کړ بیت ته نها جیگه ی یهك خشتی سووچنك له سوچه کانی نه بیت، خه لکی به سه رسامیه وه به ده وړیدا بسوړنه وه و، بلین: خوریا شو خسته داده نرا ..؟؟ من شو خسته م و، دواړن پښتانه مېرشم) ... !!

هه موو شو ژیاڼی گوزه راندی ..

تیکرای جیهاد و قاره مانیتیه کانی ..

سه رجه مرنی و بیگه ربه کې ..

هه موو شو سه رکه وتنه ی ثاینه کې له ژیاڼیدا به ده سستی هیئا و، شو سه رکه وتنه ی که ده یزانی پاش مړنی پیی ده گن ..

هه موو شو انه، ته نها خشتیکه ... !

تا که خشتیک له دروستکړنی خانوویه کی بهر زو ډیرین ... !!

نه وه خویه تی راپده گه پټیت و، ده پلټه وه و، سوړه له سر ډوډیا تکریدنه وه...!!
 پاشان نه و قسه یی وه ځا که رای (تواضع) نه ده دایه پال خوی، تا مه زنی خوی
 به گه وړه گرتنی نیو دهر وونی پټ تیر بکات.
 به لگو نه و هلوښته ی وه که حقیقه ټیک ډوډیا ت دهر ووه، که به پر سپاریتی گه یاندن و
 راگه یاندنی به شیک له کرځی په یامه گه ی پټ گډ پټیت..
 چونکه ځا که رای، سره پای نه وه ی که ره وشتیک بوو له خوږه وشته ره سته کانی
 (محمد)، به لگ و ټامازه په که نه بووه بډ گه وړه یی نه و.. چونکه له راستیدا مه زنی پیغه مېر له
 به رزیوونه وه ره سته نایه تیدا گه یشتبووه ټاسټیک که خوی به لگو نیشانه بیت و سله مینه ری
 خوی بیت..

* * *

تا نه و ه تا ماموستای مرقف، ډوایی پیغه مېر.
 تا نه و تانی نه و رووناکییه ی که خه لک بینیان وه که مرقفیک له نیو خویاندا ده ژیا و.. پاش
 مردنیشی هه موو جیهان بینیان، وه که راستی و باسکردنیک..
 نیستاش، نیمه، له سر لاپه پره کانی داهاتوی نه م کتیبه، ده چینه دیداری چنه که سیک له
 هاوړه له به پړزه کانی، سر سام ده بین به ټیمان و قوریانیدانیان و، مه زنی نه و مه بسته ی بډی
 ژیان، به جقریک که هاو شپه ی به دی نه که یین.. هه موو هکاره کانی نه و کاره ناوازان ش بډمان
 روون و ټاشکرا ده بیت..^{۱۰}

نه و هکارانۍ که نه نها رووناکییه ک بوو شوینی که وتن و به س..
 نه نها (محمد) نیږدراوی خوا بوو، که خوی گه وړه حق بیني و دهر وون به رزی بډ
 کړکړدېوه وه و، ژیا نی پټ ریزدار کړد و، نه ندازه کانی مرقفایه تی پټ رځن کړد...!!

دووم: نه‌وانه‌ی شوینتی که‌وتن.

۱

موصعبی کو‌پی عومه‌بر

یه‌کمی‌ا فریده‌نم‌س‌م‌m

چېند جوانه به باسکردنی هم هاو له ی پښه مېر دهست پې بکه یڼ.

خوښه ویسترتین گه نجی قوپه یش و، له هم موویان جوانتر و، به پښتر بوو. میژوونوس و سهرېر ده گپړه وان له باسی گه دجیتیدا ده لټن: (یوځوشتین که سی نیو مه که بو) ..

له نازو نیعمه تدا له دایک بوو، گوښکراو، له سیبه ریدا پښگه یشت ..

له وانه په له نیوان گه نجانی مه که دا که سی دیکه نه بوو پټ وهک (موصعه بی کړی عومه یڼ) له لایه ن دایک و باوکیه وه نازی کښکرا بڼ.

نو گه نجه ناسک و، نازدار و خوښگوزه رانه، قسه و یاسی سهرزاری نافرده تانی مه که و، گه وهری کړې و دانیشتنه کانیا ن بوو، نایا ده کریت بگړی و بپیټ به په کټک له نه فسانه کانی نیمان و قوریا نیدان ...؟؟

سویند به خوا له ه والټو .. دهنگ و باسی (موصعه بی کړی عومه یڼ) یان (موصعه بی به خټر) هه روهک له نیو هاو له لاند ناسرابو جوانتر نیه !! ..

نه میښ په کټکه له و که سانه ی نیسلام گوښی کړدن و (محمد) ﷺ په روه رده ی کړدن .. به لام چ که سیک بوو ...؟

چپړوک و به سهراتی ژیا نی ریژ و شانازی به بڼ هه موو نه وه ی مړو فایه تی ...

هم گه نجه روژکپان گوښی له و قسه و باسانه بوو که خه لکی مه که له (محمد) ی دهست پاکه وه گوښیستی ده بوون ...

نو (محمد) ی که ده لټت خوی گه روه وهک مژده دهر و ترسینه ر و، بانگه وازکار بڼ په رستنی خودای تاک و ته نیا نارو په تی ..

له کات و ساتیکدا خه لکی مه که شه و روژیان ده گوزه راند و ته نها خه م و قسه و باسیک سهرقالی کړدن پښه مېر ﷺ و ناپنه که ی بوو، هم گه نجه نازداره ی قوپه یشیش له هه موو که س زیاتر گوښی له و قسه و باسانه ده گرت.

چونکه نو سهره پای که می ته منی و تازه پښگه یشتویی، رازینه ر و جوانیبه خشی کړې و دانیشتنه کان بوو، هه موو دانیشتنیک سور بوون له سر نه وه ی (موصعه ب) په کټک پیټ له ناماده بوانی، چونکه جوانی روخسار و عاقله ندی و زیړه کی له خه سله ته کانی (نیین عومه یڼ) بوون که دل و دهر وون ده روزه یان بڼ والا ده کړد ..

له نیو نه وه ی به رگوښی که وتبوو بیستبووی که پښه مېر و نه وانه ی له گه لیدان و بهوایان هیتاوه پښی، دور له نازار و نه شکه نجه و ناگاداری قوپه یش .. له (صفا) له مالی (نهرقمی کړی نه بی نهرقم) دانیشتن و کړیونه وه ی خو یان ساز ده کن، بوودلی و، مانه وه و،

چاوه پوانیکردنی نوری نه خایاند و، ئیواره په کیان به ره و مالی نرقم به که یف و خوشیه وه که وته ری..

له ویندهر، پیغمبر به هاوه لانی شاد ده بو و، قورانی بق ده خویندن و، نوژی بق خودای که وره بالاده ست له گال ده کردن..

هیشتا موصعب، شوین و جی خوی نه گرتیو، ئایه تکانی دلی پیغمبر که له سه رلیوی دهره وشانه وه و، پاشان به ره و گوچکه و دلکان ریگایان ده گرت، له و ئیواره په دا دلی (ئیبین عومه یی) دلیکی واده پیدراو بیت..!!

هینده ی نه ما بو له خوشیان بال بگریت و، له که یف و خوشی دا جیگای به خوی نه ده گرت..

ئا له و ساته دا پیغمبر ی نازیز ده ستی راستی پیروزی به و په پی سۆزه وه بق دریز کرد هتا بهر سنگه خرؤشاوه که ی و، دل نارام و جیگره که ی که وت، قولی نارام به خشیه که ی هینده ی قولی زه ریاکان بو.

له چاوتروکانیکدا برپای هیئاو موسلمان بو، به جوړی دیار بو که داناییه که ی چه ندفاتی ته منی بیت و، نه خشه سازه کی وای لابیت که ریروپی زیان بگریت..!!

دایکی موصعب که ناوی (خوناسی کچی مالک) بو، خاوه ن که سیتنیه کی به هیژ و دیار بو، شهرم لی کردنیسی که یشتیوه ناستی ترس و سام..

له و کات و ساته دا که (موصعب) موسلمان بو جگه له دایکی هیچ هیژیک دیکه نه بو له سه ر زه ویدا که سلی لی پکات یا لی بترسی.

گر هه موو مه که به گشت بت و پیاوما قولان و بیابانیه وه، ببوونایه ته ناره حه تکاری رکابر به رانبه ری، (موصعب) هیچ باکی لیان نه بو..

به لام دزایه تی دایکی، نه مه یان نه و ناره حه تیه به که بهرگی ناگری..!
خیرا بیری کرده وه و، برپاری دا موسلمان بوونه که ی ناشکرا نه کات تا خوی که وره ده روی لی ده کاته وه..

پاش نه وه به رده وام ها توچی مالی نرقم می ده کرد و، لای پیغمبر ﷺ داده نیشت، سؤمای چاوی به ئیمانیه که ی و دووریونی له توپه بوونی دایکی که هوالی موسلمان بوونی نازانیت روشنتر ده بو..

به لام شاری مه که، به تاییه ت له و روژگاره دا، نه ئینی تیدا ون نه ده بو، قوپه یش چاوو گوئیان برپیوه هه موو ریگایه ک و، شوین هه موو جیگه پییه کی سه ر لمه گرم و نه خشاوه که ده که وتن..

جاریکیان (عثمانی کوپی طلحه) نه وی بینی که به نه ئینی بق مالی (نرقم) ده چوو.. جاریکی دیکه ش چاوی پیی که وتبوو که وه (محمد) نوژی ده کرد، به په له و زور خیرا وه ک

ره شه بای تیژپوهی بیابان، بهر هولای دایکی موصعب روښت و، نو هه والی پيدا که نارامی له بهر بېی...

موصعب له بهر دهم دایکی و، هژده کوی و، پیاوماقولاتی مه ککه که له دهوړی کزبووونه و راهه ستا، بهوپه پری دلنیا یی حق و خوراگریه وه، نو قورانه یی بق خویندنه وه که پیغمبر به هویوه دله کانیان ده شوات و، پر دانایی و ریژ و، داد و ته قوای ده کات. دایکی ویستی به زلله یه کی توند بیده نگی بکات، به لام نو ده سته ی که وه تیر ناراسته ی کرد، زوری پنه چو له ناست نو رووناکیه دا که روخساری جوانتر و به او ریژکی وه های پیدابوو ریژلگرتنی ده سه پاند به سر دا و، هیمنی و له سه رخوییه کی قه ناعت پیکه یی به خشیوو، خاوبوویه وه...

به لام، ناخو دایکی له ژر پاله پستوی سوزی دایکایه تیدا واز له لیدان و نازاردانی دیتیت، نو له توانایده به شیوازیکی دیکه توله ی وازه تانی له خواوهنده کان لیکاته وه... به مجوره دایکی بریدیه سوچیک له سوچه کانی ماله کوی و، له وی بهندی کرد و، به چاکی له سهری دایخت، بهو شیویه به به بندکراوی مایه وه، هتا هندیک له بهواداران کوچیان کرد بق خاکی حبه شه، که نو هه والی بیست بیری له خوی کرده وه و، دایکی و پاسه وانه کانی خاقلاند و، نه ویش به رهو حبه شه کچی کرد...

ماوه یه که لگه ل ماوه له کانیدا له حبه شه مایه وه، پاشان گه پایوه بق مه ککه و، بق جاری دوهم له لگه ل چند ماوه لیکیدا به فرمانی پیغمبر به رهو حبه شه و بهوپه پری گوپرایه لیبه وه کچی کرد.

به لام (موصعب) له حبه شه بیت یا له مه ککه، نه زمونی نیم انداریه کوی له کاردا به رزو سهرکه وتوه له هه مو شوین و جیه که و، له پوخته کرنی ژبانی بووویه وه له سر نو ره و ته نوییه ی که محمد نمونه هه لبارده کوی پیدابوو و، موصعب دلنیاوو له وه ی که ژبانی وای لیها توه که شایانی نه وه بیت گیانی خوی له پیناوی په روه ردگاری بالاده ست و دوستکاری مه زیندا بکاته قوربان...

روژکیان به رهو لای هندیک موسلمان چو که له دهوړی پیغمبر ﷺ دانیشتبوون، کاتیک که چاوایان پتی که وت سهریان نه ویکرد و چاوایان داخست و فرمیسکیان له چار هاته خوارئ، له بهر نه وه ی ببنیان... کراسیکی شری کونی له بهر دابوو، دیمه و روخساری بهر له موسلمان بوونیان هاته وه یاد، نو دهمی کالای وه ک گولی ناو باخچه دره وشاوه و، شنگ و، بونخش بوو...

پیغمبره یی خوداش دانایانه و، سوپاسگوزارو خوشه ویستانه سهرنجی دا و، زه رده خه نه یه کی ریژ و خوشه ویستی له سر لیوه کانی دره وشایه وه و، فرموی:

(پېشتر هم موضعه به م بیني، له نړیو شاری مه ککه دا هیچ که نجیکی دیکه نه بوو وه نه م نازدار بیت لای دایک و باوکی، له بهر خوځه ویستی خوداو پیغهمبره که ی وازی له وانه هم مووی هیتا)!!

دایکی پاش نه وه ی که مېنومید بوو له که پانه وه ی، له هم موو ناز و نیعمه ت و خوځشییه ک مې به شی کرد و، نه نیده هیتا که نه وانه ی پشستیان له خوا ونه کانه کردو و بهر نه فرینیان که وتوون، نانی نه و بخون، هه تا که ر نه و مرقه کوپی خویشی بیت!!

نواقونای ه ویشی له که لیدا نه و کاته بوو که موضعه ب له حه به شه که پابوویه وه، ه و لیدا جاریکی که به ندی بکاته وه، لای خوځه وه سویندی خوارد که ر نه و ه و لی به ندرکړنی بدات نه و نه م هم موو نه و که سانه ده کوژت که بې به ندرکړنی په نایان بې ده بات..

دایکی به چاکی ناشنای دهریون به رزیه که ی بوو، زانی هرچی بلیت ده بیاته سر، بویه به گریان وه مالئاواییان له یه کدی کرد..

ساتی مالئاوایی و له یه کد اپان سووریوونی سر سوپه یتنری دایکی له سر کوهر له لایه ک و سووریوونی که وره تری کوپه که ی له سر باوه پ له لایه کی دیکه وه ناشکرا کرد.. له کاتیکدا که له مال دهری ده کرد پتی گوت: بېژ به پتی خوتدا.. نیدی من دایکی تو نیم.. نه و له دایکی نریک بوویه وه و گوتی:

(دایه گیان، ناموزگاریت ده که م و، به زه یم به تودا بیته وه، ده ی به وای بیتنه و بلن: اشهد ان لا اله الا الله، وان محمد رسول الله)..

دایکی به توپه یی و رقه وه وه لای دایه وه و گوتی: سویند به نه ستیره کان، هر گیز نایه مه ناو ثانی تو، چونکه بیروییو چوون له ق ده یی و، عه قلیشم لاوا..!!

به و جوړه (موضعه ب) له و خوځسگوزه رانیه ی که تپیدا ده ژیا هاته دهر و ژیانیکی پر له تنگی و مېنانی و هه ژاری به سر دا هه لېژارد... نه و که نجه بوقخوځه وای لیته اتبوو به زیرترین جل و بهر که وه ده بیئرا، رۆژنک تیر و، چهند رۆژن برسی، به لام گیانی دره وشاوه ی به به رزی عه قیده و، وابهسته به روناکی خوی که وره وه، کردبوویه مرقفیکی دیکه که چاوه کان پر له که وره یی و دهریونه کان پر له جوانی ده کات..

* * *

تا له و کاته دا، پیغهمبره ی نازیز بې مه زترین کاری نه و ساته ی هه لېژارد، که ببیته نیردراو (سفری) بې شاری مه دینه و، نه و نه نصاریانه له نایین تیپه که نه یت که نیما نیان به پیغهمبره هیتا و له عقه به به یه تیان پندا و، خه لکانی دیکه شیان بې لای ثانی خودا بانگ بکات و، شاری مه دینه بې رۆژی هیجرتی که وره ساز و ناماده بکات..

له نړیو هاوه لانی پیغهمبره دا نه و کاته که سانی له و به ته مه نتر و پایه دارتر و، خزمی نریکی پیغهمبره هه بوو.. به لام پیغهمبره (موضعه یی خپل) هه لېژارد و، چاک ده یزانی که

مه تر سیدارترین کښه یی شو ساته یی پښ سپارووه و، ناینده یی نیسلامی له نټو شاری مه دینه دا داورته دوست که پاش کات و ساتیکی که م ده پټه خانه و مالی کړچکردن و، پټیگو شو پټی بانگ واز و بانگ وازان و، مژده واران و مواهیدان...

(موصعب) یش پشت نه ستور به و بیر و تیگه یشتنه بلیمه ت و ناکاره جوانه ی خوی که وړه پټی به خشیبو شو سپارده یی گرته نه ستو و... به دویانه ویستی و به رزی و دلسوزیه کی دلی خه لکی مه دینه یی بق لای خو راکټشا و، پؤل پؤل و ده سته ده سته هاتنه نټو نیسلام و... شو روزه یی که پټفهمبر نه ویی بق مه دینه نارد ته نه ا دوازه موسلمان یی لټیوو که پټیشر له په یمانی عه قبه دا به یع تیان به پټفهمبر دابوو، به لام هیشتا چند مانگیک نه بوو هاتبووه ناویان، شو خه لکه هاتن به دم بانگ وازی خوداو پټفهمبر که به وه...!!

له وهرزی داهاتووی حه جدا بق په یمانی عه قبه، موسلمانانی مه دینه شان دیکیان به نو پنه رایه تی موسلمانانی شاره که یان نارد بق شاری مه که بق دیداری پټفهمبر که ژماره یی نه دنامه کانی حه فتا بېرواداری پیاو و نافوت بو و... له ژیر سره رکړدایه تی ماموستا و نیردراوی پټفهمبر بق لایان (موصعب یی کوپی عومه یی)...

به راستی (موصعب) به لټه اتووی و ناکاره جوانی خوی سه لماندی که پټفهمبر یی خوا ښاردا زانیوویه تی چوڼ پیاوټکی هه لټارووه...

(موصعب) به چاکی له په یامه کی گه یشتبو و له سنوره کانی شاره زابوو... زانیووی که شو بانگ وازکاره بق لای خودا و، مژده به خشه به ناینه یی که خه لکی به وروناکی رزگار یوون و، رنگای ته و او راست و دروست بانگ ده کات و، نه میس وه ک پټفهمبر که یی که بروای پټی هټناوه، ته نه ا گه یاندنی له سهره...

له ویی میوانی (نه سعه دی کوپی زاره) بوو، پټکه وړه ده چوونه سهردانی هوزه کان و مال و کړ و دانیشته کان و، نه وی له قورثانی پېرؤژ ناشنای بوون بق خه لکیان ده خو پنده وه و، به وپه پی نهرم و نیانیه وه به خه لکه یان راده گه یاند که خودای تان و ته نه ا (الله) یه و به س...

له م پټناوه دا تووشی هه لوپستی نارپه تی ودها بوو، گهر زیره کی و رنگی عه قلی و، به رزی روهی نه بویه، له وانه بوو که بیټه هوی تیاجوونی خوی و نه وانه شی که له گه لیدابوون...

روژیکیان له کاتیکدا که ناموزگاری خه لکی ده کړد، له پړیکا (نوسیدی کوپی حوضه یی) سه روکی (بنی عبدالاشهل) شاری مه دینه، حه ریه کی به ده سته و گرتبو، به رقی و قینیکی زوره و به وپووی شو که سه نیت که هوزه کی له ناینه که یان هه لده گه پټنټه وه... داویان لیده کات که واز له خوا و نه دکانیان بو پټن و، دهریاری تان و ته نه ایی خوا قسه یان بق ده کات که پټیشر هچیان له باره و نه زانیوه و، له سهری رانه هاتوون...

خوا و نه دکانی نه وان شو پټن و جټیان جټیگره، گهر په کټکیان پټوپیستی پټی هه بویه شو پنه کی ده زانی و رووی تیده کړد و به وړه ولای ده چو و، شو زیانه یی رووی تیگر دبوو بوی

لاده برد و نهویش به دهم پارانه وه که یوه نه هات.. پېشتړ ناوا بیریان ده کرده وه به خه یالیا ندا نه هات.

به لّام خودای محمد که هم نیردراوی نه وه بۆ لایان بانگیان ده کات بۆ لای نه و خودایه، هیچ کهس نازانئ شوینی له کوئی و، کهس ناتوانئ که بیینیت..!

کاتیک نه و موسلمانانئ که له دهوړی (موصعب) دانیشتبوون بینیان (نوسیدی کوپی حوضه) به خشم و قینیکی درنده نه وه به ره و لایان دیت، ترسیان لئ نیشست، به لّام (موصعبی خیر) له شوینی خوی خوپاگر و، هیم و، له سرخو مایه وه..

(نوسید) به توپه بیه وه به رانبری وه ستا و، رووی دهمی کرده نه و (نوسیدی کوپی نزاره) و وتی:

(چی نه وهی گه یاندوته نیر، لاوازه کانمان گیل و نه قام ده کهن..؟ نه گه ده تانه وئ له زیاندا بمین، برون لای نیمه مه میننه وه)!!!
تا لیره دا وه ک هیوړی و به هیوړی ده ریا..

وه که هله اتنی گزنگی به یان و ناوا بوونی.. رووی گه شی (موصعبی خیر) دره وشایه وه به زمانیکی شیرین پئی و ت:

(یه کهم جار لامان دانیشه و گوپراگره..؟! گه قسه کانمانت به دل بوو قبولی ده که یت، خۆ نه گه رقیشت لئی بوو نه واز ده مینن له وهی حه زی پئ ناکه یت).
الله اکبر.. چند سهره تایه کی جوانه کوتایی پئ شاد نه بیت...!

(نوسید) پیاوړیکی داناو ژیر بوو.. نه وه تا سهر ده کات (موصعب) ویزدانی خوی ده کاته دادوه و.. داوای لیده کات ته نها گوپرا دیزیت.. گه برپای پئی هه بوو، نه و له سر بۆچوونی خوی وازی لیدیت، گه رازیش نه بوو به قسه کانی نه و (موصعب) بئ زهره رو زیان ناوایی و هوزده که یان به جیده هیلایت و به ره و لای ناوایی و هوزیکی دیکه ده چیت.
(نوسید) که گوئی له وه بوو گوئی: راست ده که یت.. حه ریه که ی فرېدایه سر زهویه که و دانیشست گوئی بگرت..

هینده نه بوو (موصعب) دهستی کردبوو به قورئان خویندن و، رافه ی نه و بانگه وازه ی که (محمد کوپی عبدالله) ﷺ هیتاویه تی، رووی (نوسید) له گه ل و اتای وشه کاندا گه شایه وه، زیاتر جوانتر ده بوو.

هیشتا (موصعب) قسه کانی نه و او نه کردبوو، (نوسیدی کوپی حوضه) هاواری له و خه لکه که ی ده رویه ری کرد و وتی:

(قسه ی له مه جوان و راستر نه.. باشه نه وهی بیه ویت بیته ناو هم ناینه وه نه بیت چی بکات..؟؟)

خه لکه که به (لا اله الا الله) یه که وه لایان دایه وه زهوی له رانده وه، پاشان (موصعب) پئی و ت:

(لاشهو جل و بهرگه کانی بشوات و، شاهیدی بدات که هیچ خوابه که نیه جگه له -الله-).
(نوسید) بۆ ماوه یه کی کهم لای نه وانی به جی میشت و گه پایوه، سهری ناوی لیده چوړا،
راوه ستاو رایگه یاند که (أشهد أن لا اله الا الله، وأن محمداً رسول الله)..
هه والاکه وهک رووناکی بلایو پیوه وه.. دواتر (سعدی کوپی مه عان) یش هات و گوئی له
(موصعب) گرت و بپوای هیئا و، موسلمان بوو، دواي نه ویش (سعدی کوپی عوباده)..
موسلمان بوونی نه وانهش بوویه خیر و بهرکه ت و، خه لکی شاری مه دینه به یه کدیان دهوت:
باشه که (نوسیدی کوپی حوضتیر) و (سعدی کوپی مه عان) و (سعدی کوپی عوباده)
موسلمان بووین، نیمه بۆ دوابکه وین..؟ دهبا خیرا بهر و لای (موصعب) برۆین و، نیمه ش
له گه لیدا نیمان بهینین، نه رها نه و خه لکه و باس ده کهن که حق و راستی ده لیت..!!

* * *

یه کهم نیرد راوی پیغمبر ﷺ سهرکه وتنیکی بی وینه ی به ده ست هیئا، سهرکه وتنیک که
شایسته ی بیت..

روژان و سال تپه رین و، پیغمبر و هاوه لانی کوچیان کرد بۆ مه دینه، قوریه یس بهر ده وام
رق و کینه له دلایندا په نگی ده خوارده وه و، که لویه لی ناهه قیه که ی خویان ناماده ده کرد، بۆ
نه و ی بهر ده وام بن له سهر راوه دونانی بهنده چاکه کانی خوا و.. نه و بهر و غزای بهر رویدا و،
تپیدا به جیژیک ته مبی کران که نارامیان نه مین و، هه ولی توله سندنه وه بدن و، غزای
(نوحود) بهر بابوو.. موسلمانان خویان ساز و ناماده کرد و، پیغمبر ﷺ له نیوه ندی
ریزه کانیدا راوه ستا و سهرنجی سیمای بپواداره کانی دها، تا یه کیکیان له نیودا هه لبریزیت بۆ
هه لگرتنی ئالاکه.. (موصعبی خیر) بانگ کرد.. هاته پیشه وه و ئالاکه ی هه لگرت..

نه و جهنگ ترسناکه دهستی پي کرد و، کوشتر گهرم بوو، تیر هاویژه کان سهر پیچی
فه رمانی پیغمبریان کرد ﷺ، کاتیک بینیان وا بن باوه پان به دپوای بهر و دواوه
ده کشینه وه، شوینه کانی خویان له سهر بهر زایی کتوه که به جی میشت، به لام زوری نه برد نه و
کاره ی نه وان سهرکه وتنی موسلمانانی گوی بۆ شکست.. موسلمانان سهر سام بوون که بینیان
سواره کانی قوریه یس له سهر کتوه که وه بویان دینه وه و، به شمشیره تینه و شیته کانیان
هیرشیان بۆ دین..

کاتیک بینیان پشتوی و بیم ریزی موسلمانانی پارچه پارچه کرد، خیرا بهر و لای
پیغمبر ی خوا ﷺ چون تا بیکوژن..

(موصعبی کوپی عومه رین) ههستی به و مه ترسیه ژوره کرد و، ئالاکه ی بهر زکرده وه و، وهک
نه رپه ی شیر الله اکبری کرد و، بهر ده وام ده هات و ده چوو و په لاماری دها.. هه موو هه ولیکیشی
بۆ نه وه بوو که سهرنجی نوژمنان رابکیشیت و له پیغمبریان ﷺ دوور بخاته وه و به خویه وه

سهرقاليان بکات و، سوپايه کی تهواوی له خوی پټکھيتا.. به لن، (موصعب) به تنها جهنگا وه که نه وهی که سوپايه کی بن شومار بیت..

ده ستيکی نالاکي به پيرؤزی گرتبوو..

ده سته کی دیکه شی به وپه پری هیزوه شمشیری پیده وه شاند.

به لām بوژمنان له سهری نذر بوون و، ده یانویست به سهر لاشه که یدا بپژن تا ده گه نه پیغمبر..

با گوئی بق شاهیدینکی ناماده بوو راگرین تا نه و لوا دیمه نی ژیا نی (موصعب) ی مه زمان بق باس بکات..!!

(نبین سهد) ده لیت: (ثیبراهیمی کوپی محمدی کوپی شرحبیل العبدری) هه والی داینی که له باوکی بیستوه:

(موصعبی کوپی عومهیر له رؤزی نوخودا نالاکي هه لگرتبوو، کاتیک موسلمانان هه لهانن، نه و هه له شوینی خوی بوو، (ابن قمیثه) که سوارچاکیک بوو به ره وپووی هات و له ده سته راستی دا و په پاندی و، (موصعب) ده یگوت: (وما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل)، به ده سته چه پهی نالاکي گرتوه و نوشتایه وه به سهریدا، نه مجاره یان دای له ده سته چه پی و نه ویسی په پاند، نه مجا به هه رنوو شانی نالاکي گرت به سنگیه وه ده یگوت: (وما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل).

ستیهم جار رمیکی تیگرت و پټکای و له جه سته ی چه قی، (موصعب) که وت و نالاکش که وت).

(موصعب) که وت و.. نالاکش که وت..!!

خشلی شه هاده ت و، نه سترهی شه هیدان که وت..!!

که وت، پاش نه وهی له جهنگی قوریانیدان و ثیماندا پاله وانیتیه کی مه زنی نواند..

نه وای گومان ده برد گر بکه ویت، ریگای بکوژان بق لای پیغمبري خودا ﷺ له بهرگریکار و پاریزهران چۆل ده بیت..

به لām نه و له مه زنی خۆشه ویستی پیغمبر و مه ترسی له ناوچوونی، گیانی خوی به خشی، کاتیک رۆشت و له گه ل هه موو لیدانینکی شمشیردا که بالینکی ده په پاند ده بیوت:

(وما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل) حال عمران: ۱۴۴.

نه وایه ته که له پاش نه و به وهی هاته خواره وه و بویاره ی کرده وه و، ته وای کرد و، کردیه قوربانیک بخوینرته وه..

* * *

پاش کۆتایی هاتنی نه و جهنگه تاله، لاشی نه م شه هیده تیگه یشتوو یان به راکشاوی دزییه وه، دم و چاری که وتبووه سهر نه و خاکه ی که تیکه ل به خوینه پاکه کی بوویوو..

وهك ئه‌وه‌ی بترسێ كه‌ جه‌سته‌ی بێ‌گیا‌نیشی پێغه‌مبەر بپینیت خراپه‌یه‌کی توش ببیت،
ده‌م و چاری خۆی شار‌بۆوه‌ هه‌تا ئه‌وه‌ی ئێی ده‌ترسا و خۆی له‌ده‌پاراست نه‌پینیت...!!
یان وهك ئه‌وه‌ی شه‌رم بکات كه‌ شه‌هید بووه‌ به‌ر له‌وه‌ی دڵنیا‌بیت له‌ ده‌ریاز‌بوونی
پێغه‌مبەری خوا، پێش ئه‌وه‌ی کاری پارێز‌گاری‌کردن و به‌رگری لێ‌کردنی تا کۆتایی نه‌جام
بدات...!!

بۆ تۆیه‌ پاداشتی لای خودا ئێ (موصعب)... ئێ ئه‌و كه‌سه‌ی با‌س‌کردنت ژیا‌ن بۆ‌خۆش‌تر
ده‌کات...!!!

* * *

پێغه‌مبەر و هاوه‌لانی هاتن و به‌سه‌ر جێگای شه‌په‌که‌دا ده‌گه‌پان و مائاوا‌ییان له
شه‌هیده‌کان ده‌کرد، له‌لای جه‌سته‌ی (موصعب) دا، به‌خو‌پ فرمێسک هاتنه‌ خوارێ.
(خه‌بابی کو‌پی ئه‌ره‌ت) ده‌لێت:

((له‌گه‌ڵ پێغه‌مبەری خودا ﷺ له‌پێت‌ناوی خودا کۆچمان کرد، مه‌به‌ستمان ره‌زامه‌ندی
خوابوو، پاداشتمان که‌وته‌ لای خودا، تیا‌ماندا بوو که‌ رۆشیت و، هه‌چی له‌ پاداشته‌که‌ی له
ئو‌نیا ده‌ست نه‌که‌وت، (موصعبی کو‌پی عومه‌ی) یه‌کێک بوو له‌وانه، له‌رۆژی ئو‌حوددا کۆژا،
هه‌چی نه‌بوو بیه‌گه‌ین به‌ کفنی ته‌نها جاجمێک نه‌بیت... کاتێک سه‌ری‌مان پێ داده‌پۆشت،
قاچه‌کانی ده‌رده‌که‌وتن، که‌ قاچه‌کانمان پێ داده‌پۆشی سه‌ری ده‌رده‌که‌وت، پێغه‌مبەری
خودا ﷺ فه‌رمووی پێمان: وای لێ‌گه‌ن سه‌ری دا‌بۆ‌پۆشت و قاچه‌کانیشی به‌ سو‌پات‌که
دا‌بۆ‌پۆشن...))

وێ‌پای ئه‌و ئازاره‌ غه‌مگینه‌ قو‌له‌ی که‌ شه‌هید بوونی (حه‌مه‌زه‌ی) مامی پێغه‌مبەر و شت‌وان‌دنی
جه‌سته‌ی له‌لایه‌ن بێ‌باوه‌پانه‌وه، به‌سه‌ر پێغه‌مبەریدا هه‌ینا و، بوویه‌ هۆی ئه‌وه‌ی چاوانی
پێغه‌مبەر ﷺ پڕ فرمێسک و دلی پڕ له‌ ئێش و ئازار‌بیت...

سه‌ره‌پای پڕ‌پوونی گه‌په‌پانی جه‌نگ له‌ جه‌سته‌ی هه‌موو ئه‌و هاوه‌ل و هاو‌پێ‌پانه‌ی که
هه‌ریه‌که‌یان لای ئه‌و ئو‌نیا‌یه‌ک بوو له‌ راست‌گویی و پاکی و رووناکی...

وێ‌پای هه‌موو ئه‌وانه، پێغه‌مبەر ﷺ له‌سه‌ر جه‌سته‌ی یه‌که‌مین نێ‌رد‌راوی راوه‌ستا، مائاوا‌یی
لێ ده‌کرد و ده‌یلا‌وانده‌وه...

به‌لێ... پێغه‌مبەری خودا ﷺ لای (موصعبی کو‌پی عومه‌ی) راوه‌ستا و چاوه‌کانی
ده‌وره‌درابوون به‌ رووناکی و سۆز و ئه‌مه‌کی ئه‌و فه‌رمووی:
(من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله عليه) الاحزاب/٣٣.

پاشان به‌ غه‌مباریه‌وه سه‌ردیجێکی ئه‌و جاجمه‌ی دا که‌ کرابوو به‌ کفنی و فه‌رمووی:
(تۆم بینی له‌ مه‌که‌که، که‌س نه‌بوو جلی له‌تۆ جوانتری له‌به‌ردابن، که‌س نه‌بوو له‌ تۆ
چاکتری بۆ‌ش‌بیت... ئێستا‌ش ئه‌وه‌تانێ تۆ به‌ قژ ئالۆسکاوی له‌ناو ئه‌م جاجمه‌دا‌یت...!!؟

پێغه‌مبەر ﷺ سەردجێکی بەسۆزانه‌ی گۆڕه‌پانی شه‌په‌که و هه‌موو هاوه‌لانی (موصعب) ی داو ده‌نگی به‌رزکرده‌وه و فهرمووی:

(پێغه‌مبهری خودا له‌ رۆژی قیامه‌تا شاه‌پێدی ده‌دات که ئێوه لای خوا شه‌هیدن)..

پاشان ئاوپی له‌ هاوه‌له‌ زیندووکه‌انی ده‌وره‌به‌ری دایه‌وه و فهرمووی:

(ئه‌ی خه‌لکینه‌ سەردانیان بکه‌ن و، وه‌رنه‌ لایان و، سه‌لامیان لێبکه‌ن، سویند به‌و زاته‌ی

گیانی منی به‌ده‌سته‌، هه‌تا رۆژی قیامه‌ت هه‌ر موس‌لمانێک سل‌ویان لێبکات، وه‌لامی

سل‌وه‌که‌ی ده‌ده‌نه‌وه)..

* * *

سل‌وت ئی بی‌ت ئه‌ی موصعب...

سل‌وتان لێبی‌ت ئه‌ی کۆمه‌لی شه‌هیدان..

سل‌و و سۆز و به‌زه‌یی و به‌ره‌که‌ی خوا له‌سه‌ر هه‌مووتان بی‌ت..

سہ ماہی فارسی گذرہای سوئیلاسی

پالوانی نه مجارهمان، له ولاتی فارسه وه نیت ..

له ولاتی فارس که پاشتر چه ندين بهواداری دیکه ی تیدا موسلمان بوون و، بوونه پالوانانیک له نیمان . و.. زانین . و.. ثابن . و.. دنیدا که سپان پی نه گات.

نهموش په کتیکه له جوانی و مه زنیه کانی نیسلام، نه چوته هیچ ولاتیک له ولاتان تا به شیوه یه کی سهرسوپه یته، هه مو تواناو وزه کانی نه بزوینی و، کرکی زیره کیتی و بلیمه تی نیو ناخی خه لک و دانیشته وانه که ی دهرنه مینیت .. نه وه تا هه پله سوفه کان، موسلمان بوون... دکتوره کان موسلمان بوون... شاره زایان موسلمان بوون... هه له کیه کان موسلمان بوون... داهینه ران موسلمان بوون... زانایانی بیرکاری موسلمان بوون...

به هوی نه وانه وه له هه مو ناسویه که وه دهرده که ون و، له گفت ولاتیکه وه نین، هه تا چاخه کانی سهره تای نیسلام پر که سانی بلیمه ت ده بیت له هه مو بوره کانی هه قل و، ویست و، ویزدان .. که سانیک نیشتمانیان جودایه و.. ثابیان په ک !!.. پیغمبر ﷺ پیخسینی نهو بلاو بوونه پیرزی نه یانه کی کرد، نه ک هه نه وه، به لکو له لایه ن په روه ریکاری بالاده ستیه وه واده ی پاستگوریا نه ی پیدرابوو... پوزیکیان کات و جی نیشاندرا و، به چاری خوی بی نی نالای نیسلام به سهر شاره کانی سهر زهوی، کرشک و ته لاری گوره کانیانه وه ده شه کیت وه ..

له مه دا سله مانی فارسی شاهید بوو، په یوه ندیه کی به تینی هه بوو به وه ی که پرویدا.

نهموش له رژی (خنده ق) دا بوو... سالی پینجهمی کرچی، کاتیک په کتیک له گوره پیاوانی جوله که به ره مه که که وته پی، به مه بهستی کره کی گردنی بی باوه پان و کرکینه وه ی هوزه کان و مینانیا ن ب سهر پیغمبریه ی خوا و موسلمانان، په یمانیان له که لدا به ستوون که هاریکاریان بکن لهو جهنگ په کلاکه ره وه یه دا ب سهره مینانی ره گ و پشه ی نه م نایه نوییه .

نه خفه ی نهو جهنگ سته مکارانه یه دانرا، به وه ی که سوپای (قوره یشر) و (غطفان) له دهره وه ی شاری مه دینه وه هیرش به یتن و، (بنوقریظه) ش له ناوه وه ی مه دینه و له پشت ریزی موسلمانانه وه هیرش بکن، نه وانه ی لهو کاته دا ده که ونه نیوان هه روه ده ستپاره که وه ده یانهارن و، له ناویان ده بن و، ده بنه یاده وه ری !!..

پوزیکیان پیغمبر و یاوه رانی سهرسام بوون به هاتنی سوپایه کی بن شومار و پر چه ک و تفاق که له مه دینه نزیک ده بوویه وه .

موسلمانان دهستهوسان بوون، خهريك بوو له تاو نه وهامهتیه گورهیه له هژى خویان چن..

قورناني پېرؤزیش بهم شیوهیه نه وه لویستهی خستوته پوو، دهفرمویت: -
 ﴿إِذْ جَاءَكُمْ مِنْ قُرْقُمٍ وَمِنْ أَسْفَلِ مِنْكُمْ وَإِذْ رَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَكُفُّوا أَيْدِيَهُمْ وَأَنزِلُوا إِلَى اللَّهِ الظُّنُونُ﴾ له ودهمه دا كه له ژور و ژیره وه بۆتان هاتن، چاوتان ره شكه و پيشكهى دهكرد، دلان به تهپه تهپ كهوت و گه يشته قوپقوپاگه تان، ژور خه يالى جؤراوجؤرتان به دلدا دهات. (الاحزاب/١٠).

بيست و چوار هه زار جهنگاور به سه روكايه تى (نه بوسوفيان) و (عينيهى كوپى حسن) دههاتن له مهدينه نزيك ده بوونه وه تا گه مارقى بدن و دهستى گلاويان ئى بوه شپين و كوتايى به (محمد) و نايينه كى و، هاوه له كانى بهين..

نه و سوپايش ته نها له قوپه يش پيك نه هاتبوو... به لكو هه مو نه و هژ و خاوه ن به رژه وهنديانهى له گه لدا بوو كه ئيسلام به مهترسى ده زانن له سه ر خويان.

ئه م كوتا هولى په كلاكردنه وه په كه نوژمنانى پيغمه بهر: تاك و، كومه له كان و، هژه كان و، خاوه ن به رژه وهنديه كان، پيى هه لدهستن..

موسلمانان خويان له هه لويستىكى ناهه موارد بىنييه وه.

پيغمه بهرى نازريش هاوه لاني به پيژى كوكرده وه تا له و باره يوه راويژيان پى بكات..

ناشكرايه له سه ر بهرگى و كوشتار يه كده نگ بوون.. به لام چؤن بهرگى بكه ن؟؟

ناليره دا پياوځى لاق دريځى قژ پر هاته پيشه وه، كه لاي پيغمه بهر خۆشه ويسته كى مه زن و پيژىكى گوره ي هه بوو.

(سه لماني فارسى) هاته پيشه وه و چوه سه ر گرديكى بهر زو، سه رنجى وردى پشكنيزانهى مهدينه ي دا و، سه يرى كرد-هه روك راهاتبوو- به شاخ و به رده لان ده وره ي دراوه، به لام بۆشاييه كى فراوان هه يه و، گونجاو و له باره و، سوپا ده توانيت ليوه ي به ئاسانى به پيژته وه.

(سه لماني) له ولاتى فارس شاره زايى چاكى ده رياره ي هوكاره كانى جهنگ و فيل و ته له كه كانى كوشتار فير بوو بوو، چوه پيشه وه بۆ لاي پيغمه بهر ﷺ نه و پيشنياره ي خوى خسته پوو كه عه رب پيشتر له جهنگه كانيدا به كاربان نه مينابوو.. نه وه ش برىتى بوو له هه لكه ندنى خه نده قيك كه هه مو ناوچه كراوه كانى دورى مهدينه بگريته وه.

خواس چاكتر ده زانيت، گه ر له و غه زايه دا نه و خه نده قه يان هه لته كه ندايه چ سه رته نجاميك چاوه پوانى موسلمانانى دهكرد، قوپه يش هه ركه بىنيان سه رسام بوون و، سوپاكه يان بۆماوه ي مانگيك دهسته وسان له په شماله كانياندا مايه وه و نه يده توانى به پيژته وه بۆ مهدينه، هه تا

شه‌وێکیان خودای گه‌وره‌ په‌شه‌بایه‌کی توندی زیخاوی بۆ هه‌لکردن په‌شماله‌کانیانی له‌بنه‌وه‌ هه‌لگه‌ند و، به‌هیلاکی بردن!!

(ئهبوسوفیان) هاواری له‌ سوپاکه‌ی کرد و فره‌مانی پێککردن که به‌و په‌پی نا ئومیدی و سه‌رکزییه‌وه‌ بگه‌ڕێنه‌وه‌ به‌ره‌و ئه‌و جینگای لیوه‌ی هاتبوون!!

* * *

له‌ میانه‌ی هه‌لکه‌ندنی (خه‌نده‌ق) ده‌که‌دا سه‌لمانیش شوێنی خۆی له‌ نێو موسلماناندا گرتبوو که چالێان هه‌ڵده‌گه‌ند و له‌ هه‌ڵداندا بوون و ماندوو ده‌بوون، پێغه‌مبهری خوداش ﷺ پاچێکی به‌ده‌سته‌وه‌ بوو له‌گه‌ڵیاندا کاری ده‌کرد..

له‌و په‌شه‌ی که سه‌لمان له‌گه‌ڵ ده‌سته و هاوه‌له‌کانیدا کاری لێده‌کرد، به‌ردیکی زۆر په‌ق هاته‌ به‌ر پاچه‌کانیان.

(سه‌لمان) لاشه‌یه‌کی پته‌و و، خاوه‌ن ده‌ست و مه‌چه‌کێکی به‌هێز بوو، ته‌نها لێدانێکی ده‌ستی ئه‌و به‌س بوو بۆ شکاندنی به‌رد و پڕژ و بلۆکردنی، به‌لام له‌ ئاست ئه‌و به‌رده‌دا ده‌سته‌وستان وه‌ستا .. ئه‌وانه‌ی دیکه‌ی ده‌ووبه‌ریشی هاتن، به‌لام ته‌نها خۆ هێلاک کردنی زیاتریان بۆ مایه‌وه‌!!

(سه‌لمان) پوشت بۆ لای پێغه‌مبهری خوا ﷺ تا مۆله‌تی ئی بخوازێت له‌به‌ر ئه‌و به‌رده‌ سه‌خته‌ پێره‌وی چاله‌که‌ بگه‌ڕن..

پێغه‌مبهری تازیز ﷺ له‌گه‌ڵ سه‌لماندا هات تا شوێن و به‌رده‌که‌ ببینێت.. کاتێک بینی، داوای پاچێکی کرد و، داوای له‌ هاوه‌لانی کرد که‌مێک دوور بکه‌ونه‌وه‌ تا پارچه‌ به‌ردیان به‌رنه‌که‌وێت..

پاشان ناوی خۆی ئی هێناو، به‌وپه‌پی چه‌سوری و هێزه‌وه‌ هه‌ردوو ده‌ستی پێرۆزی به‌پاچه‌که‌وه‌ به‌رزکرده‌وه‌ و، دای له‌به‌رده‌که‌، به‌رده‌که‌ شه‌قی برد، له‌ نێو که‌لێنه‌ گه‌وره‌که‌یه‌وه‌ بریسکه‌یه‌کی هه‌ووناک به‌رزبوویه‌وه‌.

(سه‌لمان) ده‌لێت ئه‌و بریسکه‌یه‌م بینی که ئه‌و ناوه‌ی هه‌ووناک کرده‌وه‌، واته‌ ده‌ووبه‌ری شاری مه‌دینه‌ی هه‌ووناک کرده‌وه‌، پێغه‌مبهری خوا ﷺ به‌ده‌نگی به‌رز-الله اکبر-ی کرد و فره‌مووی:

(الله اکبر.. کلێله‌کانی فارسه‌م پێدرا، له‌نێویدا کۆشک و ته‌لاره‌کانی (حیره‌) و (مه‌دانن) ی کیسرا هه‌ووناکێ دا و، ئومه‌ته‌که‌ی من ده‌ستی به‌سه‌رده‌دا گه‌رن)..

پاشان پاچه‌که‌ی به‌رزکرده‌وه‌ و لێدانی دووه‌می وه‌شاند، هه‌مان شت دووباره‌ بوویه‌وه‌ و، به‌رده‌که‌ بریسکه‌یه‌کی هه‌ووناکێ ئی به‌رزبوویه‌وه‌، پێغه‌مبهر ﷺ هاواری کرد:

(الله اکبر.. کلپله کانی پښم پښ به خشرا و، کوشکه سوړه کانیان پووناکیدا بڼم و، نوممه ته که م دهستی به سر دا ده گړن) ..

پاشان بق جاری سټیمه پاچه کي لېدا، به رده که به تاوی ورد بوو، بریسکه په کی پووناکی بی وینه ی لې به رزیوویه، پیغهمبر ﷺ و هاوړلان پیکه وه -الله اکبر- یان کرد.. پیغهمبر هوالی نه وه پیدان که نه و ئیستا که کوشکه کانی شام و صنعاء و شاره کانی دیکه ی سر زه وی ده بینیت که پږږږک دادیت ئالای خودایان به سره وه بشه کیتوه، موسلمانانیش به نیمانیکي مهنه وه به دهنگی به رز وتیان: ﴿ هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ: ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠ ﴾ نه وه نه و به لینه په که خودا و پیغهمبره که ی به نیمه یان دابوو، به لینی خوا و پیغهمبره که ی راستن. (الاحزاب- ۲۲-)

(سلمان) خاوه ن بیرگی ه لکه دننی خه نده ق بوو.. خاوه نی نه و به رده ش بوو که ه نديک له نه نډپه کانی غیب و ناینده ی لپړه ده رکه وت، کاتیک پیغهمبر ﷺ پشتی به م به ست، (سلمان) له ته نیشته وه پاوه ستا بوو پووناکیه که ی بیني و، گوپیستی مژده کان بوو.. ته مهنیشی هینده ی خایاند تا هاتنه دی نه و مژده نی له ژیانیدا به دی کرد و، شاره کانی (قودس) و (رڼم) ی بیني..

کوشکه کانی (صنعاء) و (شام) و (میس) و (عراق) ی بیني..

همو لاکانی سر زه وی به دی کرد به و دهنگه پږږږه ده وړا که له همو جینگایه که له مناره ی مژگه و ته کانه وه به رز ده بوو و پووناکی پښوینی و پزگاریوون و چاکه ی پښ بوو...!!
نه و تانی ئیستا، له ژیر سټیبه ی داریکی چروپی به رده م ماله که ی خړیدا له (مدائن) دانیشته و به سره هاتی قاره مانتیه مهنه که ی به مبه سستی گه پان به دوا ی پاستیدا بق نه و خه لکه ده گپږته وه که له دهوړی دانیشتون و، بڼیان باس ده کات که چوڼ له ناینی مژده که ی خوی (فارسی) وه چه سر ناینی مهنی، پاشان ئیسلام..

چوڼ دوه له مهنی باوکه سر لنده که ی به جپږت و، خوی هاویشته کوشی هه ژاری، به مبه سستی پزگار کردنی عقل و پږی...!!

هه روه ها چوڼ له بازار ی کویله فریښیدا فریښرا، له کاتیکدا نه و له سر پږگای گه پان به دوا ی حه قیقه ندا بوو...؟؟

وه چوڼ گیشته به پیغهمبر ﷺ و چوڼ باوه پی پښی هینا...؟

وه رن با له و دانیشته به پږږږه ی نړیکه ببینه وه و، گوپیستی نه و هواله سر سوپهنه ره بین که سرگوزشته ی خوی ده گپږته وه..

(من پیاوونکی خه لکی (اصبهان) بووم، له گوندیک که پټیان ده گوت (جی) .. باوکم سرکاری ناوچه که یو.

منیش له خوښه ویستړین بهنده کانی خوا بووم لای...

له ناگر پرستیدا پوچو بووم، تا نو پاده ی من هه لکیرستینری ناگره که یان بووم و، نه مده میشت خاموش بیټت...

باوکم قهرزیکي مه بوو، پوژنکیان ناردمی بوی بهنمه وه، چومو دهری، له رنګا به ته نیشته که نیسه په کی گاوده کاندای ټیپه بووم، گویم ئی بوو نوژیان ده کرد، چومو ژورئ بقی لایان تا بزاند چ ده گن، نوژده که یان سرنجی پاکیشام، به خوم گوت نه مه له و ناینه ی که نیمه له سرین چاکتره، لایان ماموه تا خور ناوا بوو، نه چوم بقی قهرزه که ی باوکم، نه شکه ماموه بقی لای مه تا خه لکی نارد بقی سوراغ کردم...

کاتیک کار و بار و نوژنی گاوده گان سرنجی پاکیشام له باره ی بنه په تی ناینه که یانه وه پرسپارم ئی کردن، وتیان: له شامه...

که گه ماموه به باوکم وت: به لای خه لکانیکدا ټیپه بووم له کلټسایه کدا نوژیان ده کرد و نوژده که یان سرنجی پاکیشام و، بینیم ناینه که ی ئوان له وه ی نیمه چاکتره... ده ستمان کرد به گفتوگو و قسه له و باره یوه... پاشان کورت و زنجیری کرده قاچم و بهندی کردم...

مه والم نارد بقی گاوده گان که من هاتومه ته سر دینی ئوان و، پرسپاری ئوه شم ئی کردن گه کاروان له شاموه هات بهر له گه پانه و دیان مه والم بدنه ئی تاوه کو له گه لیاندا بوم بقی شام، ئوانیش وایان کرد، زنجیر و کوته ئاسنینه که م پساند و هاتمه دهری و له گه لیاندا به ره و شام که و تمه پی...

له وی دهری زانای دیاریان پرسپارم کرد، پټیان وتم: نو ئه سقه ه ی خاوه نی که نیسه یه، چوم بقی لای و سریرده ی خوم بقی باسکرد، له لای ماموه و خزمه تم ده کرد و نوژم ده کرد و فیتری زانیاری ده بووم...

نه ئه سقه ه فاش له ناینه که پیدا پیاوونکی خراب بوو، مه لده ستا به کړکردنه وه ی خیر له خه لکی بقی ئوه ی دابه شی بکات، به لام بقی خوی هلی ده گرت و کزی ده کرده وه...

مرد...

په کیکی دیکه یان هیئا و خستیانه چیگا که ی، هیچ که سم نه دیتبوو له ناینه که یاندا له و چاکتر بیټ، زیاتر له و ئاره زومه ندی لواپوژ بیټ، هینده ی ئه و دنیا نویست و له سر پرستش به رده وام بیټ...

به جورت خوشم ویست که پټشتر هیچ که سم به و جوره خوش نه ویستوه...

کاتیک نه جلی نریک بوه، پټم وت: ئه و ده بینی نه مری خوات به سر دای، جا چ ناموز گاریه کم ده که ی و بقی لای کی ده منیریت؟

نډویش پټی وټم: نهی کوږم، که سټک ناناسم له سسر نه وه بټت که نښمې له سسر بوو، تنهنا پیاوښک نه بټت له موصل.

کاتیک که وه فاتې کرد، چوومه لای ماموستایه کی موصل. سهربردهی خوم بڼ گڼرپایوه و نه و ماوه یی که خوا ویستی له سسر بوو لای ماموه و نډویش وه فاتې کرد و خواپرستیکی بڼ ده ستنیشان کرد بوم له (نصیبین).

چوومه لای و سهربردهی خوم بڼ گڼرپایوه و نه و ماوه یی که خوا ویستی له سسر بوو له لای بوم و نډویش وه فاتې کرد و فرمائی پڼ کرد بوم بچم بڼ لای پټاوښک له (عموریه) ی شاری رڼم و منیش چوومه لای و له لای ماموه.

بڼ بڼوئی ژیاڼ مانگا و مه م به خټو ده کرد... له پاشان نډویش وه فاتې کرد.

کاتیک نه جال هات، پټم وټ: ده منځریت بڼ لای کی؟ پټی وټم: که س ناناسم له سسر نه وه بټت که نښمې له سسر بوو، تا فرمات پڼ بکه م بچیت بڼ لای، به لام سهرده می پښه مېرګ کاتیک نښمې که ناینی نیراهیمی ه نیف دینیت و... کڼچ ده کات بڼ جڼگایه کی پر دارخورمای نیوان دوو کیو، که توانیت دلسوز به بڼی.

نه و پښه مېرګ هندیک به لکه و نیشانه ی هیه ناشاردر پته وه، نه و (صده ده) ناخوات، دیاری وهرده گریټ و، موری پښه مېرګایه تیشی به ناوشانیوه یه تی، که ببینیت خټا ده پناسیته وه.

بڼوښکیان کارونیک به لامدا تپیه یی، دهریاره ی ولاته که یان پرسیارم لڼ کردن، نڼگه ی شتم که خه لکی دوروگی عره بن، پټم وټن: نه مانگا و مه پانه ی خومتان پڼ ده دم بمگه په ننه نه و شویننه ی خوتان، پازی بوون ووتیان: باشه...

له گه لڼ خویاندا بردمیان هتا گه یاندمیانه - رادی القری - له وټدا سته میان لڼکردم و، فروشت میان به پیاوښکی جووله که... له وټ کومه له دارخورمایه کی زڼدم بیڼی، هزم ده کرد که نه و جڼگایه بټت بڼ من باسکرا، که ده بټته شویننی کڼچ کردن پښه مېرګی چاره پوانکراو، به لام نه وټ نه بوو.

لای نه و پیاوه ی کرپیوومی ماموه، هتا بڼوښکیان جووله که یه کی (بنی قریظه) هاته سهردانی، خاوه نه که م فروشت می به و پیاوه، نډویش له گه لڼ خوی بردمی هتا گه یاندمیه مه دینه!!

سویند به خوا هرکه بینیم نڼگه ی شتم نه و شویننه یه که بڼم باسکرا.

لای نه و پیاوه ماموه و له سسر دارخورمای (بنی قریظه) کارم بڼ ده کرد، هتا خوی گه وره پښه مېرګی نارد و پاشان به ره مه دینه هات و له (قباء) لای (بنی عمروی کوږی عوف) لایدا. بڼوښکیان به سسر دارخورمایه که و بوم، خاوه نه که م له بنیدا دانیشتبوو، پیاوښکی جووله که ی ناموزای هاته لای و، له میانه ی قسه کانیدا وټی: خوا (بنی قبله) له ناو به ریت،

نومانه له دهوړی پیاوړک کړیوونه ته وه له (قباء)، که له مکه کوه هاتوه و وا باس دهکون که پیغمبر بیت..

سویند به خوا له گڼ شو قسه یی شوه دا موچرکه به له شمد ا هات، د لر خورما که له ربه وه و خه ریک بوو بکه وم به سر خاوه نه که مده!! به خیرایی هاتمه خواره وه، وم: چی ده لیتیت؟ دهنگ و باس چی به...؟

خاوه نه که مده سستی به رز کرده وه و زلله یه کی توندی لیدام، پاشان وتی: چ په یوه ندیت به وه هیه؟ دهی پړوه سر کاره کی خوت... چومه وه سر کاری خوم... که شو داهات شوه کی که لام بوو کوم کرده وه، پاشان چومه دهر وه تا که یستمه خزمه تی پیغمبر ﷺ .. له (قباء) ..

چومه شووړه بقی لای، چنه د هاوه لیکي له لا بوو، پیم وت: نیوه که سانیکی نامق و نه دارن و پتو یستیتان به شت هیه، منیش خوراکم له لا بوو که کړیوومه خیر (صدقه)، کاتیک باسی شوینی نیوهم بقی را زانیم که په و اتین که سن به و خیره بویه هی نام بۆتان، خوارنه که م دانا، پیغمبر به هاوه لانی فرموو: به ناوی خود لوه بخون، داینا بویان و خوی د سستی بقی نه برد، له دلی خومدا وم: سویند به خوا نمه نیشانه یه کیان... شتی (صدقه) ناخوات!!

نوی شو د گه پامه وه، بقی به یانی داهاتو و چومه خزمه تی پیغمبر ﷺ، هه نیک خواردم پی بوو، پیم وت: نوم ببینی (صدقه) نه خوار... شتیکم لا بوو پیم خوش بوو پوزت لی بنیم وهک دیاری پیت بیه خشم، شوهم وت و له بهر دهمیدا دانا، شویش به هاوه لانی فرموو: به ناوی خولو بخون... خویشی له گه لیاندا خواردی..

له دلی خومدا وم: سویند به خوا نمه به لگه و نیشانه ی دوهمه... شتی دیاری دهوات!!

پاش شو د گه پامه وه و هینددی خوا بیه ویت مامه وه، نوی شو د گه پامه وه بقی لای، ببینیم له (بقیع) به شوین جه نازه یه که وه دهرات و، هاوه لانی به دهریه وه، دوو پشته مالی به سره وهیه و به یه کیکیان سری پچاوه، نوی دیکه شی پو شیبوو، سلوم لی کرد، پاشان چومه پشتیه وه تا سیری نیو شانی بکه م، زانی که من شوهم دهریت، عه باکی له سر شانی لانا، نیشانه که له نیو شانی دابوو، مزی دوا پیغمبر، هر وهک ماموستاکم بقی باس کړیووم..

منیش خومدا به سریدا و ماچم کرد و گریام، پاش شو د گه پیغمبر ﷺ بانگی کردم و له بهر دهمیدا دانیشتم، سربریده و باسه که کی خوم بقی گپه لپه وه، وهک شو د نانیستا بۆتانم باس کرد..

پاشان موسلمان بووم و.. کویلا یه تی بویه له مپه ر له نیوان من و هر دوو غه زای به در و نوحود..

پښتیکیان پیغمبر ﷺ فرمووی (خوت له خاوه نه کهت بکړه وه تا نازادت بکات)، منیش له گه لې پټک ماتم، پیغمبر فرماني به ماوه لانی کرد تا کړمه کم بکن، خوی گه وړه له کزیلایه تی پزگاری کردم و، موسلمانان به نازادی زیام و، له گه ل پیغمبري خدا به شداری غزای (خنده ق) و هموو جهنگه کانی دیکه م کرد.

* * *

به م وشه پرشنگذار و سازگارانه.. سلهمانی فارسی باسی پالوانیتیه بینگه رده پیروز و مزنده کی خوی له پیناوی گه پان به دوی نه و حقیقه تی ناینه یدا کرد که دهیگه پینیت به خوا و، پۆلی خوی له ژیانیدا بۆ دیاری دهکات..

جا ده بیت نه و مرقه چ که سیکی سر بلند بوو بیت...؟
چ بالاده سته کی مزین بوو گیانه پیشه ننگه کی به ده ستنی مینا بوو و، ویسته زاله که شی به سر کۆسپ و ناسته ننگه کانیدا پتویستی کردبوو و، توانی تیپه پینئ و، به سر هاله موتدا بگوزهرئ و سر کزی بکا بقی.. خواست و ویستی خوی له نامیزی دوه له مندی و ناز و نیعمه تی باوکی بیت دهرئ و به ره و نادیارئ به پئ بگوت، به هموو کم و کورتی و، سهختی و ناسته ننگه کانیه و، له خاکیکه وه بگوزرتته وه بۆ خاکیکي دیکه و.. له ولاتیکه وه بۆ ولاتیکي که.. به ماندوویه تی.. زه حمت و خواپه رسته وه و.. به بهرچاوپوونیه په خنه گره کی خهک و، مزه ب و، ژیا، ده پشکنی.. به پهری سوریوونی مزنیوه به دوی پاستیدا دهچوو، له گه ل نه و خوبه ختکاریه بیکه رده ی له پیناوی به ده سته پینانی پینوینی دا، تا وای لیها ت وک کزیه بفرۆشریت... پاشان خوی گه وړه پاداشتی گه وړه دهاته وه و، له گه ل حه قدا کوی ده کاته وه و، به پیغمبره کی ده گه پینیت و، پاشان ته مینکی درؤی ده داتی تا به چاوی خوی ببینیت تالای خودا به سر هموو ولاتانه وه ده شه کیتته وه و، به نده موسلمانانیشی هموو گزوه و جیگایه کی زه وی پډ ده کن له پۆشنایی و، ناوه دانی و، دادپه روه ی..!!؟

باشه چی چاوه پوان بکه یت له ئیسلامیتی پیاوینک نه وه هیمه ت راستگویی بیت؟
به پاستی وک موسلمان بوونی به واداره زؤر چاکه ته قواداره کان بوو... له دنیا نه ویستی و، زیره کی، خۆپاریزیدا (ورع) زؤر له (عومری کوری خطاب) دهچوو.

۱ نه قسانه که له - سلهمانی فارسی - یوه وهرگیراوه بۆ (ابن عباسی گپراوه ته وه (رضی الله عنهما) و، (ابن سعد) له کتیبی (الطبقات الکبری) ج ۴ چاپی (بیروت) گواستویه تیوه (به ده سکاریه کی که موه) وهرمانگرتوه.

چەند پوځيک سەلمان لە گەل (ابو درەام) دا لە یەک خانودا پیکهوه بوون، (ابو درەام) ت بە شەو هەلەدەستا و شەونوێژی دەکرد، رۆژیش بە رۆژو بوو.. سەلمانیش ئەو ژۆر زیاده‌پوهیی له‌پرستشدا به‌و جۆره به‌چاک نەدەزانی.

رۆژنیکیان سەلمان ویستی رۆژووی سونەتی پێ بشکێنیت، (ابو درەام) سەرکۆنە ی کرد وتی: رۆژیم ئێ دەکەیت کە بۆ پەرورەدگارم به‌رۆژو بم، نوێژی بۆ بکەم...؟! سەلمانیش له‌وه‌لامدا پێی وت:

(چاوه‌کانت ما‌فیان هه‌یه له‌سەرت، خاو و خێزانت ما‌فیان هه‌یه له‌سەرت، رۆژو بگه‌رو بشکێته‌ (رۆژ نا رۆژ)، و.. نوێژ بکه‌ و بشخه‌وه)..

ئەم قەسەیه‌ گەشتە‌وه‌ پیغمبر ﷺ و فەرمووی:

(به‌پاستی سەلمان له‌زانیندا تێر بووه‌...)

پیغمبر ﷺ سەرخسی زیره‌کی و زانیاریه‌ ژۆره‌کە ی دا‌بوو..

له‌ رۆژی (خەنده‌ق) یشدا، (ئە‌نصاریه‌کان) راوه‌ستا‌بوون و ده‌یان وت: سەلمان له‌ ئێمه‌یه‌، له‌

ولاوه‌ (موها‌جیره‌کان) ده‌یان وت: نه‌خێر سەلمان له‌ ئێمه‌یه‌..

پیغمبر ﷺ بانگی کردن و فەرمووی:

(سەلمان له‌ ئێمه‌یه‌ ی ئال و به‌یته‌)..!!

له‌ راستیدا شایسته‌ ی ئە‌و پێزه‌ بوو..

(عه‌لی کوه‌ی ابوطالب) یش ت به‌ (لوقمانی حە‌کیم) ناوی ده‌برد، پاش مردنی پرسپاریان ئێ

کرد له‌ باره‌یه‌وه‌، وتی:

(ئە‌و پیاویکە له‌ ئێمه‌ و بۆ ئێمه‌ ی (ئال و به‌یته‌).. کێتانه‌ هه‌یه وه‌ک لوقمانی حە‌کیم

بێت...؟

زانستی سەره‌تا و، کۆتایی پێ‌دراوه‌ و، کتێبی به‌کە‌مین و، دوايه‌مینی خوێندۆته‌وه‌ و،

ده‌ریایه‌ک بوو بێ پرانه‌وه‌).

سەلمان له‌ نێو دلی هاوه‌لائی پیغمبر ﷺ رۆژنیکي بالا و جێگایه‌کی به‌رزی هه‌بوو.

له‌سەرده‌می خه‌لافه‌تی (عومە‌ری کوه‌ی خطاب) دا، به‌سەردان هات بۆ مه‌دینه‌، (عومە‌ر)

کارێکی بۆ کرد کە شک نا‌به‌ین هه‌رگیز بۆ کە‌سی دیکه‌ ی کردبێت، ئە‌وه‌ بوو هاوه‌لائی کۆکرده‌وه‌

و پێی وتن:

(وه‌رن با بجیه‌ ده‌ره‌وه‌ بۆ پێشوازی سەلمان)..!!

به‌و جۆره هه‌موویانی برده‌ ده‌ره‌وه‌ ی شار به‌مه‌به‌ستی پێشوازی کردنی.

سەلمان له‌گە‌ل پیغمبر ﷺ دا ژیا له‌و ساله‌وه‌ ی پێی گە‌شت و به‌وای پێ هێنا و بوو

به‌موسلمانێکی ئازاد و، مو‌جاهید و خواناسێک له‌گە‌لیدا..

نوی نه وه ش له گه ل خلیفه (نبو به کړی صدیق) دا ژیا و، پاشان له گه ل نه مری بېواداران (عومری کړی خطاب)، له نوی نه ویش تا سرده می (عثمان) ژیا و له کاتی خپلافه تی نه ودا به رو لای په روږدکاری گه پلایه وه.

له نږدیه ی نه و سالنه دا، نالای نیسلام ناسوکانی پر کړېوو و، گه دجینه و سامانه کان وه ک باج و ده سته کوټ ده مینرانه شاری مه دینه و، به شیوه ی به خشینې پټککراو، پله و پایه ی جیگر به سر خه لکیدا دابه ش ده کرا و.. له سر ه موو ناسته کان به پر سپاریتی فرمانږه وایی نږد بووېوو، کارویار و پله و پایه ش به مزیانه وه زیادی کړېوو..

ده بیټ سه لمان له و خڅوگوزهرانیه دا له کوږی بوو بیټ...؟ له و روژگاره ی خوڅی و ده وله مهندي و ناز و نیعمه ته دا له کوږدا به دی بکه ین...؟

چاوه کانتان به چاکی بکه نه وه...

تا نه و پیره به به ییبه ته ده بیښن له و سپېره دا دانیشته وه و، قاپ و زه مېکه له په لکی دارخورما دروست ده کات...؟

نوه سه لمانه...!!

جوان جوان سه یری بکه ن..

چاک بړواننه کراسه کورته که ی، نه ها له کورتیدا تا سر نه ژنوی هاتوه، نوه سه لمانه، له شکړه مهندي پېرییه که ی و، سانایی گه رانه وه یدا..

له راستیدا نه و به خڅشی نږدی پی ده درا... پشکی نه و سالنه چوار تا شه ش هزار ده بوو، به لام نه و هه مووی ده به خڅشیه وه و، رازی نه بوو ته نها په ک نرهمیشی لی بیټ، نه و تانی خوڅی ده لیت:

(په لکه خورمایه کم ده کړی به نرهمیک، چاکم ده کړد و، پاشان ده مفروقشته وه به سی نرهم، له وه نرهمیکم ده میشته وه و، نرهمیکیشم بق مال و مندالم خه رج ده کړد و، نرهمه که ی تریشم ده کړده خیر...

خو گه ر (عومری کړی خطاب) پیش ریگری نه وه ی لی بکرمایه وازم نه ده مینا و ده ستم لی هه لنه ده گرت)!

پاشان چی تر، نه ی شوینکه وتوانی محمد ﷺ ۹۹..؟

چی دیکه پاشی نوه نه ی ریژ و سه ریلندی موقایه تی له هه موو سه رده م و جیگایه کدا..؟ هه ندیکمان له کانتیکدا گوئیستی له خوگرتنه وه و خو گوشین و پاریزکاری (ورج) هه ندیک له هاوه لانی وه ک (ابوبکر) و (عمر) و (ابون) و براکانیان ده بووین، و امان گومان ده یرد که سروشتی ژیان له نیوه دورگی عه رهبیدا به و جوړه یه و، عه ربه ی نه و جیگایه پیدلو یستی هکانی خوڅی له ساده و ساکاری دا ده بینییبه وه..

به لām نه وړتا نښتاکه نښمه له بهرامبر پیاوړکی فارس داین... له ولاتی سر یښندی و
خوشگوزهرانی و شارستانیته وړه هاتوه و، له خه لکه نه داره کښی نه بووه... ده بیټ بڅچی
نښتاکه سر وړت و سامان و ناز و نیعمت رت بکاته وړه و، سور بیټ له سر نه وړی که له
پوړنځکا به درمه مڼک رازی بیټ که به کاری دهستی خوی په دای دهکات...؟

چیپیه تی بڅ له سرکاری را دهکات و پتی رازی نابیت و ده لیت:

(ګر توانیت خول بخویت به لām نه بیته نه میری دووکه س، نهوا وا بکه...)

هوی چیپیه له پله و پایه و سرکاری رادهکات، مه ګر به نه میری هیزنک رازی بیټ که
بهرو جیهاد بجیت... یان مه ګر له کات و ساتنځکا بیټ که جګه له و کښی دیکه بڅ نه و پله یه
نګوچې، نا له و کاته شدا به ژور ددریت به سریدا و، به ګریان و ترسوه بهرو پووی
ده چیټ...؟

پاشان بڅ له کاتنځکا که به ژور نه و سرکاری به ددریت به سریدا رازی نابیت که
له به خششه حه لاله کښی به شی خوی بیټ...؟؟

(میشامی کوپی حسان) له (حسن) ووه ګنډاپویه تیه و:

(نه و به خششه ی بڅ سلمان برابووه و پینچ هزار بوو، سرکاری سی هزار که س دهکات
و و تریان بڅ ده خوینتیه وړه، عه پایه کی له بهردایه نیوه راخستوه تا له سری دانشیت و
نیوه کښی تریشی پویشیه، کاتی به خششه کښی بڅ دهات همووی ده به خششیه و، بهری
په نجی شانی خوی ده خوار...)

ده بیټ بڅ و ابکات و، بهو جوړه دونه نه ویست بیټ، که نه و فارسه و، رولای نیو ناز و
نیعمت و، ګر شکرایی نیو شارستانیته...؟

با ګوښستی و لām بین لپی، له کاتنځکا له سر نوینګی مردن راکشاه و، گیانه مه زنه کښی
خوی ساز دهکات بڅ بیداری په وړه دګاری بهر و خاوهن میهری.

(سه عدی کوپی وه قاهر) چو بڅ سر دانی، سلمان دهستی ګر به ګریان...

(سه عد) پتی وټ: نه ی باوکی (عبدالله) چی وات لیده کات بګریت... خق که پیغه مبری خوا
وه فاتی ګر له تر رازی بوو.

سلمان وه لامي دایه و:

سویند به خوا نه له ترسی مردن ده ګریم، نه له بهر سووړوون له سر دونه، به لām پیغه مبری
خوا ﷺ په یماننکی له ګل به ستوبین و، فارمووی: بابش ه ګر که س له نیوه له دونه ادا
هینده ی تیشوی ریبوارنک بیټ، نه وړتا من نه م همو پیوستیم له دوه وړه!!

(سه عد) ده لیت: منیش سر دجم دا، له دوه وړی ته نها قاپنکی ګوره و ګوزه به کم بینی، بڅیه

پیم وټ:

نه ی باوکی (عبدالله) ناموزګاریه کمان بکه تا لیت وه ګرین، وټی:

(نهی (سه‌عد)، یادې خوا بکه له کاتې غه‌مباریتدا، گهر غمت هه‌بوو..

وه له‌کاتې فرمان دهرکردندا گهر دابوهریت کرد..

و له‌کاتیکدا که به ده‌ستت شت دابه‌ش ده‌کیت..)

که‌واته هر‌نوه بوو دهروونی به‌پراده‌یک پر دوه‌وله‌مندی و، وازمپنان له دنیا به‌و هه‌موو سامان و، پله‌وپایه و، ده‌سه‌لاته‌یه‌وه کردبوو.. په‌یمان وناموزگاری پیغمبري ﷺ بوئو و هه‌موو هاو‌لانی، که رینگه نه‌دن دنیا به‌سهرتاندان زال بیت و، هیچ که‌ستان له هینده‌ی تیشووی رپیواریک زیاتری ل هه‌لنه‌گړت..

به‌راستی (سه‌لمان) ئو په‌یمان و ناموزگارییه‌ی پاراستبوو، له‌گه‌ل ئوه‌شدا به‌خوې فرمیسکی دهرشت له‌کاتیکدا ده‌یبینی گیانی بو دهرچوون خوی ساز ده‌کات، له‌ترسی ئوه‌ی نه‌بادا سنووری به‌زانديت..

ته‌نها قاپنکی له‌ده‌ور هه‌بوو نانی تیدا د‌خوارد و، گوزه‌یک ئاوی تیدا د‌خواردوه و ده‌ست نوژنی پی ده‌شوت.. له‌گه‌ل ئوه‌شدا وایداده‌نا خوشگوزرانه..

من پی‌م‌نو‌تن له‌هه‌موو که‌س زیاتر ئم له‌عومر ده‌چوو..؟

له‌و روزه‌نه‌شدا که‌نهمیری (مدائن) بوو، بار و د‌خوی هیچ نه‌گوزابوو، هه‌روه‌ک بینیمان ر‌ه‌تی ده‌کرده‌وه که‌ته‌نها دره‌مه‌یک له‌ده‌ستخوشانه‌ی ئهمیریتی وهرگړت و.. به‌رده‌وام له‌به‌ری په‌نجی شانی خوی د‌خوارد و، به‌کاری په‌لکی خورما چیننه‌کی ده‌ژیا.. پ‌شاکه‌که‌شی به‌س عه‌بایه‌ک بوو هاو‌شپ‌وه‌ی عه‌با کونه‌کی له‌خاکه‌پاییدا..

روژنکیان به‌رنگادا ده‌پ‌و‌شت، پیاوړکی خه‌لکی شامی پی گه‌پشت که‌باریک هه‌جبر و خورمای پی بوو..

باره‌ک کابرای خه‌لکی شامی هیلاک و که‌نه‌فت کردبوو، هیشتا که‌سیکی به‌دی نه‌کردبوو که‌وا دیارپیټ له‌خه‌لکه‌نه‌دار و هه‌ژاره‌کان بیت، تا باره‌که‌ی خوی بدات به‌شانیدا، که‌گه‌یاندیه جینگای خوی له‌بری ئوه‌شتیک پاره‌ی بداتی..

ناماژه‌ی بو پیاوړیک کرد، ئویش هات بو لای، پیاوه‌که‌ی خه‌لکی شام پی‌تی وت: ئه‌مم له‌گه‌ل هه‌لبره‌.. ئویش هه‌لی گرت و پ‌نکه‌وه ر‌و‌شتن.

له‌رنگادا که‌گه‌یشتن به‌کومه‌ل‌یک که‌س، سلوی لیکردن، به‌پاوه‌ستانه‌وه وه‌لامیان ده‌دایه‌وه: سه‌لام له‌سهر ئهمیریشمان..

سه‌لام له‌سهر ئهمیریشمان..؟؟

مه‌به‌ستیان چ ئهمیریک بیت...؟؟!! پیاوه‌که‌ی خه‌لکی شام به‌و جوړه له‌دلی خویدا پرسى..

زیاتریش سه‌رسام بوو کاتیک بینی هه‌ندیک له‌و خه‌لکه‌خیرا به‌رو لای (سه‌لمان) د‌ین تا باره‌که‌ی ل وهریگرن و ده‌ل‌ین:

بیده ئیمه.. نه‌ی ئهمیر...!!

خواهون بار تێگه‌یشت که ئه‌وه (سه‌لمانی فارسی) ئه‌میری (مدائن)ه، تازه له‌ده‌ستی ده‌رچوو، وشه‌ی داوای لی‌بوردن و عوزد خوازی له زاری ده‌رده‌په‌رین و، نزیک بوویه‌وه تا باره‌که وه‌رگرت، به‌لام سه‌لمان داواکه‌ی په‌ت کرده‌وه ووتی:

(نه‌خێر، رازی نابم تا نه‌تگه‌یه‌نمه‌ شوینی خۆت)...!!

رۆژنکیان په‌رسیاری لێکرا: چی وات لێده‌کات رقت له سه‌رکاری و ئه‌میری بێت...؟

وتی: (شیرینی سه‌ره‌تا که‌ی و، تالی گۆتاییه‌که‌ی)...

رۆژنکیان هاوڕێه‌کی بێته‌ ماله‌که‌ی، ده‌بینێت هه‌ویر ده‌شیلێت، لێی ده‌پرسێت: ئه‌ی کوا

خزمه‌ت کاره‌که‌ت؟

پێی ده‌لێت: (بۆ پێوستیه‌ک ناردومه و، هه‌زیشمان نه‌کرد دوو کاری له‌یه‌ک کاتدا له‌سه‌ر

کۆپکه‌ینه‌وه...).

کاتێک ده‌لێن ماله‌که‌ی، با به‌جوانی بزانی چۆن مالتێک بوو...؟ کاتێک سه‌لمان دروست

کردنی ئه‌مه‌ی هات به‌خه‌یالدا که ئیستا له‌گه‌ڵ چاوپۆشینیدا پێی ده‌وترێت مال، په‌رسیاری له

وه‌ستا کرد: چۆنی دروست ده‌که‌یت...؟

وه‌ستا که‌ش شاره‌زا و زیره‌ک بوو، ئاشنای دونه‌ی نه‌ویستی و پارێزکاری سه‌لمان بوو...

بۆیه‌ ووتی: ((مه‌ترسه... خانویه‌ک ده‌بێت له‌ گه‌رمادا سی‌په‌رت بۆ بکات و، له‌ سه‌رما بت

پارێزێت، گه‌ر تێیدا به‌ پێوه‌ بوه‌ستیت سه‌رت ئی بدات، که راکشایه‌ت له‌ ناویدا قاچت به‌ر

دیواره‌که‌ی بکه‌وێت)...!!

(سه‌لمان) پێی وت:

(به‌لێ، ئاوا‌ی دروست بکه‌)...!!

هه‌چ شتێک له‌ خۆشیه‌کانی دونه‌ی نه‌بوو بۆ ته‌نها چرکه‌ ساتی سه‌لمان رووی تێکردبێت، یان

ده‌رونی وابه‌سته‌ کردبێت پێوه‌ی، ته‌نها یه‌ک شت نه‌بێت که زۆر سوور بوو له‌سه‌ری و، به

ئه‌مانه‌ت دا‌بوویه‌ ده‌ست ژنه‌که‌ی و، داوای لێکردبوو که له‌ شوپێنکی دووره‌ ده‌ست و پارێزراودا

بۆی به‌شارێته‌وه.

له‌ کاتی نه‌خۆشی سه‌ره‌مه‌رگیدا، سه‌ر له‌ به‌یانی ئه‌و رۆژه‌ی تێیدا گیانی سه‌پارد، بانگی

کرد:

(ئه‌و شته‌ی پێم سه‌پاردبوویت به‌شاریه‌وه‌ بۆم به‌ینه‌)...!!

هه‌ینای بۆی، قوتوویه‌ک بوو میسکی تێدا بوو، له‌ رۆژی رزگار کردنی (جه‌له‌ولا)دا به‌ری

که‌وتبوو، پاراستبووی تا بپێته‌ عه‌تری رۆژی مردنی.

داوای ئه‌وه‌ داوای ئاوی کرد و میسکه‌که‌ی تێ کرد، پاشان به‌ده‌ستی تێکی وه‌ردا و،

به‌ژنه‌که‌ی وت:

(بیپرژینه به ده ورمدا.. ئانیستا دروست کرلوانیک له دروستکراوه کانی خوا دینه سەردانم، که خواردن ناخوڤن و، هەزیاڤ له بۆنی خوڤه)...

کاتیک بۆنه کە ی پرژاند، پتی وت: دەرگا کەم لە سەر پیوه بده و برۆ خواری.. ژنه کەش چۆنی لەرمان پی کرنبوو به جیتی هینا...

پاشی که میك هاته وه سەری بۆ لای، سەیری کرد گیانه پیرۆزه کە ی له جهسته ی جیا بۆته وه و مائاواپی له دوتیا کرنبوه و.. به دیداری مه لائیکه ته پایه بـهـرزەکان (ملا الاعلی) گەیشته وه، به سەر باله کانی روڤشاییدا بهرز بۆته وه بۆ لای، چونکه له ویدا ژوانی له گەل پیغمبر ﷺ و، (بوپکر) و (همزی هاورپی و.. دهسته یه کی پایه بلند ی شه هیدان و چاکه کاراندا مه یوو.

له وه ته ی رووناکی له سه لمان ده دات تامه زۆیه تی..

ئه وانیستا ده توانی که ئارام بگریت و، تامه زۆیه کە ی بشکینن..

نہ بودہ ری غیبار

سہری سہی نہ بالاطاف و وزنی نہ درون و ساما

به ماستی و خوشیه وه بهر و مهککه که وته پئ... .

راسته سهختی و ناږه حهتیه کانی سهغه و گهرمای بیایان تووشی نازار و ماندویه تی تقدیان کرد، به لام شو ثامانجهی هولی بق ددها، برینه کانی له بیر بریدیه وه و، سهوړی و مژدهی ده پړژاند به سر گیانیدا..

به پنهانی هاته ناوی، وه که شهوی په کک پیت لهو که سانهی که جق تواف به دهوړی خواونده مه زنه کانی که عبه هاتپیت، یان وه که شهوی ریوارک پیت و بی لی تیکچووییت، یا وه شهوی سهغه و گشته کی بریژهی کیشاپیت و بق حه وانه وه و به ده سته پنیانی تیشو و په نای بق هیناپیت.

خو گر خه لکی مهککه بیانزانیایه هاتوه به دواي (محمد) ﷺ ده که پیت و گوی لی راده گریت، ثوا له ناویان ده برد.

ثو هیچ باکی نه بو له وهی که لی بدریت، به لام پاش شهوی به بیداری شو پیاوه شاد بیت که چنده ها ریگی بریوه تا ببینی، دواي شهوی که باوه ری پی ده هینیت، گر بهوای مینا به راستگویی و دلنیا بو له بانگ وازه کی..

ده مېک بو له دوروه گوی بیستی دنگ و باسی بو، هه روه ختیک که سانکی ببیناپه له باره ی (محمد) وه چپه کیان بگرداپه به وریاییه وه لیان نریک ده بو وه، هه تاوه که له تویی قسه کانی نثرو شوئ مېنده ی لا که لاله بو. (محمد) ی نیشان بدات و، ثو چې گایه شی ناشنا بکات که ده توانیت شهوی تیدا ببینیت.

رؤزکیان ده مه ویه یانی بهر و شو چې ه رقت، بینی پیغمبر ﷺ به ته نها دانیشته وه، لی نریک بوویه وه وتی: به یانیت پاش برای عره ب..

پیغمبر له وه لامیدا هه رموی: سه لام له سر قرش شه برا..

(ثو بوذر) وتی: له وهی ده یلنیت بقم بهوئنه روه..

پیغمبر ﷺ هه رموی: شهوی ده یلیم شیمر نیه تا بقی بهوئنه وه، به لکو قورثانی بیوژه..

(ثو بوذر) وتی: باشه بیخوئنه روه بقم..

پیغمبر دهستی کرد به خوئنه نه وه و، (ثو بوذر) یش گوی لی راگرتبوو، ماوه یه کی نذر که م تپه ی بیو، (ثو بوذر) هاواری کرد: (أشهد ان لا اله الا الله... وأشهد ان محمدا عبده ورسوله)!!

نه مجا پيغمبر ليني پرسى: خه لکى کوښت براکم...

(نه بوذه) وتى: غيفار.

زه درده خه نه يکى فرلوان له سر ليوه کاني پيغمبر ﷺ دره وشايوه و، روخسارى سر سامى دايگرت...

(نه بوذه) يش به هه مان شپوه پيکه نى، نو نه نيني نو سر سورمانه لى له سر روخسارى پيغمبر درکه وت دهرانيت، کاتيک زاني نو که سه لى له برده ميدا موسلمان بوونى خوى ناشکرا دهکات پياوښکى هژى (غيفار) ه.

چونکه (غيفار) هژى که هاوشانيان نيه له دزى و جه رده يى و ربه کاروان گرتندا...!!
خه لکه که شى بوونه ته نمونه پهندي تالانکارى.. نه وانه هاوپه يمانى شه وو تاريکين تياچوون بى نو که سه لى له شه ودا بگويته چنگى که سيکى هژى (غيفار).

ده بيت نه منځ-که هيشا نيسلام نابيتکى په نهان و ژړده سته په- په کيکيان لى بيت تا موسلمان بيت...!!

(نه بوذه) سر پرده که ده گپړته وه و ده لیت:

(...) پيغمبر ﷺ له سر سورمانيدا چاوه کاني ده کرده وه و سه يري ده کرد، کاتيک له غيفاره وه بيت، پاشان فرموى: (ان الله يهدي من يشاء) خوى گوره ري نو ينى هر که س دهکات بيه ویت...! به لى، له راستيدا خوى گوره هر که سيکى بویت ري نو ينى دهکات.

(نه بوذه) يش ﷺ په کيک بوو له وانه لى خودا ويستى ري نو ينى بکات و، مه به ستى چاکه لى پيى هه بوو.

که سيکى حق بين و بهرچا وروون بوو، ده گپړنه وه که نو له سرده مى نه فاميدا په کيک بوو له و که سانه لى له دزى بته کان هه لکه راپوونه وه و، بهر وېروايتنان به خودا لى به ديپيڼه لى مه زن ده چوون.

به م شپوه په هر که بېستى پيغمبر ﷺ هاووه و بت و بتپرستى لاده بات و، خه لکى بى پرستنى خودا لى تاك و نه نه لى خاوه و ده ستلا ت بانگيښت دهکات، نو بهر ورو لى ههنگوى هه لگرت و، پشتيني سه فرى بى به ست.

* * *

(نه بوذه) ده ست به جن موسلمان بوو...

ريزيه نديش لى نه نو نه وانه دا که باوه ريان هيتاوه، پيڼجه م يا شه شه م که س بوو. که واته، موسلمان بوونى له ري زاني په کم، به لکو له ساته کاني سره تاي هاتنى نيسلامدا بوو و، موسلمان بوونه که شى زور زو بوو...

نو کاته ی نو موسلمان بوو پیغمبر به په نهانی و چرپه بانگه وازی ده کړد... به چرپه له گال خوی و، نو پینچ که سې بهوایان هینا بوو ده لوا، (ته بوذه) یش ده بوو نیما ن هیئانه کی له نیو سنگیدا بیاریزیت و، به نهی نی له مه که که بچیته ده ره وه، به ره و لای هوزده کی خوی بگه پخته وه...

به لوم (ته بوذه) - جوندی کوی جوند - سروشتی کی به جوش و خروش هه بوو. نو بقی نه وه دیوست کرابوو له دزی ناروا هه لگه پخته وه له هر کوی بیټ... نه وه تا نیستا به چاوی خوی ناروا ده بینیت... به ریکی داتاشراوه، نه وه ی ده پیهرستن میژوی له دایکوبونیان گوره تره له میژوی داتاشینی به رده کان، له به رده میدا هوش و سریان ده چه میتنه وه، خه لکی بانگی لیده کن: لیک... لیک... !!

راسته نو له ورژانه دا بیی پیغمبر نهی نی و چرپه ی پښ باشتو بوو... به لوم هه رده بوو هم شورشگتړه پایه داره هوارزکی بلند بکات بهر له وه ی پروات...

پاش نه وه ی موسلمان بوو هم پرسپاره ی ناراسته ی پیغمبر ﷺ کړد:

به چی فرمانم پښ ده کیت، نه ی پیغمبر ی خوا...؟

پیغمبر وه لاسی دایه وه: بگه پتوه بقی لای هوزده کت تا فرمانی منت پښ ده گات...

(ته بوذه) وتی: به و خواجه ی گیانی منی به ده سته ناگه پتوه وه، تا به ناشکرا بقی نیسلام له مزگرتدا هوار نه کم نا پتوه وه... !!

نه ی پښ نه وتن...؟

نو سروشتی کی یاخیانه ی به جوشی هه یه، جا نایا له ساتیکدا (ته بوذه) جیهان ی کی نویی به هه مو نهی نیه کانیه وه بقی ناشکرا بیټ، که خوی له پیغمبر دا ده بینیت وه، که نیما نی پښی هیئانه و، له بانگه وازه دا که مژده کانی له سر زاری نو گوئی لی بوو... نایا تا له هر که ساته دا ده یانه ویت به بیده نگی بقی لای هوزده کی بگه پخته وه...؟

له راستیدا نو کاریکه له سر و توانای نه وه...

لیزه دا چوپیه که هیه و به هه مو ده نگی خوی هوار ی کړد:

(أشهد أن لا اله الا الله... وأشهد أن محمداً رسول الله)...

نو هوار کړنه - هه که نیټه بزاین - په که م هوار کړدن نیسلام بوو که به رده نگاری لوټه رزی قوړه یش بوویه وه و گوئی زیرنگانده وه... خاوه نه که شی که سیکي نامویه له شاری مه که که دا هیچ پله و پایه و خزم و کهس و په ناده ریکی نه...

نه وه ی به زرنکی خوی به ته مابوو تووشی بیټ، تووشی بوو... بڼ باوه پان لای کړیونه وه و که وتنه لیدنی تا خشتیانه سر زه وی...

نو هه واله که یشت به (عباسی مامی پیغمبر، به په له هات، به هوی فیلکی زیره کانه وه توانی له بن که لبه کانیان ده ریبه نیټ، نه وه بوو پښی وتن:

(نهی خه لکی قورپیش، نټوه بازگانن، ریگاشتان به لای غیفاردا ده پوات، نه مهش پیاوځکه له وان، نه گره هوزده کیتان لای هان بدات، نه وا ریگا له کاروانه کانتان ده گرن).. که پانه وه سر هوشی خویان و وازیان لایی هیتا.

به لام (نه بوذه)، تامی شیرینی نازار چه شتنی له پیتناوی خودا چه شت و، نایه ویت له مه که بپوات هه تا چاکه زیاتر به ده ست بهینیت...!!

به و جوره، بقی ریزی دوهم - له وانیه هه ره مان ریزی بویت - ده گات به دوو نافرته که به دهوړی هه ردو بټی (نوساف) و (نائیله) دا ده سوپنه وه و هواریان بقی ده گن، (نه بوذه) له سهریان دهو ستیت و جټو به بته کانیان ده دات.. دوو نافرته که ده قیژنن، پیاوان وه ک گولله ده بارن به سه ریدا و، ده ست به لیدانی ده گن تا له هوش خوی ده چیت.. کاتیک به ناگا دټه وه، جاریکی دیکه هوار ده کات که (اشهد ان لا اله الا الله - وان محمداً رسول الله)..

پیغمبر ﷺ سروشتی نه و قوتاییه هاتوه نوټیه و توانای بیوټنی له بهر ده نگار بونه و دی ناپه وادا تیده گات.. به لام هیشتا کاتی نه وه نه هاتوه، بټیه نه رمانه کی دیو یاره ده کاته وه بوی که بگه پټه وه بقی لای هوزده کی، هه تا کاتی ناشکرابوونی ناپنه کی بیت بگه پټه وه و به شداری له رو د او ده کانیدا بکات.

* * *

(نه بوذه) ده گه پټه وه بقی لای کهس و کار و هوزده کی، ده ریاره ی نه و پیغمبر به بزیان ده ویت که خه لکی بقی پرستشی خوی بیهاوه لای بانگپشت ده کات و بقی لای ناکاری په سه ند ریتمایان ده کات، به و جوره یه که به یه کی هوزده کی موسلمان ده بن و، تنه ا به وه واز ناهینیت که هوزی غیفار موسلمان بن، به لکو ده گوټ پټه وه بقی لای هوزی (نه سلمه) و چراکانی خوی تیدا داده گیر سینن...!!

ریژگار ده گوټه ری و، پیغمبر به ره و مه دینه کچ ده کات و، موسلمانان له گه لیدا له وټی چټگر ده بن، ریژکیان کومه له سواره و پیاوه یه کی نذر، به کاروانیکی گوره به ره و شاری مه دینه دین، زرمه ی پټی نه سپه کانیان گوټی ده زینگانده وه.. خو گره (الله اکبر) ی بلندیان نه بوايه، نه وا هه رکس به دی بگردنایه وایده زانی سوپایه کی گوره ی هیزی بی باوه پانه.

که ژاوه بی شوماره که نزیک بووه وه.. چوه نټو مه دینه وه.. به ره و رووی مزگوتی پیغمبر و شوی نیشته جټو بونی بوونه وه..

نه و که ژاوه هه ردو هوزی (غیفار و نه سلمه) بوو، (نه بوذه) هه موویان به موسلمانن له گه لای خوی هی نابوو.. پیاو و، زن و، پیز و، لاو و، مندا ل...!!

بټیه پیغمبر ﷺ هه قی بوو زیاتر سه رسام بیت..

له دوښمنۍ کی دوردا زږد سهری سورما کاتیک پیاوویکی له هؤزی غیفار بیني له بېرده میدا راوه ستاوه و موسلمان بوونی خوی راده گه یه نیت، نه وه بوو به سهرسامییه وه فهرمووی: (ان الله یهدی من یشاء)!!

به لام نه مړی، نه وه تانی سهرجه م هؤزی غیفار به موسلمانیتي هاتوونه ته خزمه تی و.. چنه سانیکیان له نیسلامیتیدا گوزهراندوه، پاش نه وهی خوی گوره له سهرده مستی (نه بوذه) میدایه تی دان.. نک هر هینده، به لکو هؤزی (نه سلم) پشیان له گه ل خویان هیناوه.. زلهیزی جهرده یی و هاوپه یمانانی شهیتان، نه مړی بوونه ته پالوان و زلهیزی چاکه و، هاوپه یمانی هق..

جا نایا به راستی خوی گوره هرکه سی بیه ویت هیدایه تی نادات.. ۹۹
پښه مېرمنه سهرچنکی پرشادی و، سوز و، خوشه ویستی سیمای چاکیانی دا و.. سهریزکی هؤزی غیفاری کرد و فهرمووی:

((غفار غفر الله لها)).. غیفار خوا لئی خوش بووه.

پاشان ته ماشای هؤزی (نه سلم) ی کرد و فهرمووی:

((وأسلم سالمهم الله)).. (نه سلم) یش خودا بیزیان (سالم) ی کردن..

(نه بوذه) یش.. نه و بانگخوازه چاکه.. به هیز و خاوه ن په یمانه.. به ده سته پنه ری نه و

ده سته و ته پر به هایه.. نایا پښه مېرمنه ریزی ل نه نیت به سلوکی تاییه ت.. ۹۹

به لئ.. به راستی پاداشتی نه زږد زږد ده بیت و، به خیرها تنه که شی پرېزه، سنگی نه و، میژووی نه و، به رزترین نیخانه و، بالا مه ندرین ریز و جه سووری له خږ ده گزیت..

سهرده م و نه و کان ته و او دهین و، خه لکی هه مان بیروچوونی پښه مېرمنه له باره ی (نه بوذه) وه دوپاره ده که نه وه:

(زه یی که سی له سهرخوی هه لته گرتوه و، ناسمانیش سیپه ری بقی هیچ که س نه کردوه که له (نه بوذه) راستگوتر بیت))!!

شیوازی قسه کردنی چاکتر بیت له (نه بوذه) ۹۹

* * *

له راستیدا پښه مېرمنه داهاتووی هاوه له که ی خوینده وه و، هه مو ژیا نی له و چنه د وشه په دا کورت کرده وه..

چونکه راستگویی بویرانه، کرکی هه مو ژیا نی (نه بوذه) بوو..

راستگویی ناخی و، راستگویی روا له تی..

راستگویی بیرویاوه یی و، راستگویی شیوازی دواندنی.

جا به راستی هه موو ژیا نیشی راستگويانه دهگوزه رښتی و.. خوی به هه له دا نابات و، خه لکی دیکه ش تووشی هه له ناکات و، ریگه به هیچ که سیش نادات که به هه له یدا بیات..

راستگويه که شسی چا که یه کی بن زمانی لال ناییت.. چونکه راستگوی بیده نگ لای (نه بوذه) راستگویی نیه..

به لکو راستگویی ناشکراو ده رپاوه.. ناشکرا کردنی رها و به رهنکار یوونه وهی ناپه وایه.. پشتگیری راست و پوچه لکرینه وهی هه له یه..

راستگویی پشتیوانی کردنیکی جوامیرانه ی حقه و، گوزارشت کردنیکی بویرانه یه لای و، رویشتنیکی چاپوکان یه له گه لی..

پیغمبر ﷺ به چارپوونه دروسته کی له نادیاړی نوور و نه زانواړی نووره وه هه موو نه و ناسته نگ و ناپه هه تیانه ی بینیبوو که (نه بوذه) به خوی راستگویی توندیه وه تووشی ده بیت،

بژی هه موو کات فهرمانی پیده کرد که له سه رخویی و نارامگری بکاته به رنانه و ریپازی خوی. روژنکیان پیغمبر ﷺ نه م پرسپاره ی ناراسته کرد:

((نه بوذه، چی ده کیت گه مایت و بینیت کومه له سه رکاریک مالی ده سته کوت و سه رانه تاییهت ده که نه به خویان و به س)) ۹۹۰۰

وه لای دایه وه که:

(سویند به و که سه ی تقی به حقه ره وانه کردوه، به م شمشیره م لایان ده دم) !!

پیغمبر ﷺ پتی فهرموو:

((تایا شتیکی له وه چاکرت نیشان نه دم ۹۰۰ نارام بگره تا به دیداری من ده گیتوه))..

ده بیت بق پیغمبر نه م پرسپاره ی به تاییهت له و کرد بیت ۹۹۰۰

سه رکاران. و.. سامان ۹۹۰۰

له راستیدا نه وه کیسه یه که، (نه بوذه) هه موو ژیا نی خوی بق ترخان ده کات و، نه وه گرفتگی نه م له گه ل کومه لگا و له گه ل داهاتوودا..

پیغمبر ریش به چاکی ناشنای ببو بژی نه و پرسپاره ی ناراسته کرد، تاوه کو نه و ناموزگاری به نرخه ی بق بکاته تیشو: ((نارام بگره تا به دیداری من ده گیتوه))..

(نه بوذه) یش راسپارده ی ماموستاو پیغمبره که ی ده پاریزیت.. نه و شمشیره هه لئاگریت که په یمانی دایو له دژی نه و سه رکارانه ی سامانی میللهت بق خویان خپ ده که نه وه به رز

بکاته وه.. به لام بق ته نها چرکه ساتیکی روژیش لایان بیده نگ ناییت..

به لی.. که پیغمبر ﷺ ریگری نه وه ی لیده کات شمشیر له روویاندا هه لگریت، نه و ریگری نه وه ی لینه کردوه که حقه له سه زمانه راست و دروسته کی هه لگریت.. به دناییه وه

نه وه ش ده کات..

سەردەمی پیغمبەر تێپه‌ری و پاش نه‌ویش سەردەمی (ئەبویه‌کر) و، سەردەمی (عومەن) یش له‌ بالادەستیەکی تەواوەتیدا بوو بەسەر گومراکارانی ژیان و پالنه‌ره‌کانی ئاشووبیدا..

تەنانەت ئەو دەرونانەشی مەیل و ئارەزوویان لێبوو، هیچ کەلێن و رێگەیه‌کیان لەبەردەم ئارەزووە‌کانیاندا بەدی نەدەکرد..

ئەو رۆژانە، خواروخیچی و لای‌ئ‌ی‌بوون نه‌بوو تا (ئەبۆدەر) دەنگی خۆی له‌ دژیان بەرز بکاتەوه‌و بە وشە گەرم و بۆنە‌دارە‌کانی دایان‌ش‌و‌ریت..

سەردەمی ئەمیری بېواداران (عومەن) درێژە‌ی کێشا، بە‌جۆرێک بونیا نه‌ویستی و، س‌گ‌گ‌وشین و، دادگەری بەسەر والی و ئەمیرە‌کان و دەوله‌مەندە‌کاندا دانابوو، کە له‌وانه‌بوو له‌سه‌رووی توانای موقف‌ه‌و بێت..

جا والی‌یه‌ک له‌ والییه‌کانی له‌ عێراق، یا له‌شام، یاخود له‌ صەنعا، یا له‌ هەر ولایتیکی بیکه‌ی دوور بووی‌ت، نه‌یده‌توانی جۆرێک له‌ شیرینی بخوات، کە زۆریه‌ی زۆری خه‌لکی توانای کرێنیان نه‌بێت، چونکە پاشی چه‌ند رۆژێک هه‌واله‌که‌ ده‌گه‌یشتەوه‌ به‌ (عومەن) و.. فه‌رمانه‌ راسته‌وخۆ‌کانی ده‌هات بۆ ئەو والییه‌ کە بێت بۆ مه‌ینه‌ تاوه‌کو حسابی گرانی خۆی وه‌رگرت..!!

جا کە وابوو (ئەبۆدەر) ده‌بێت پیرۆزیایی لێ‌بکات و.. زۆر دلخۆش بێت کە فاروقی مەزن ئەمیری بېوادارانە، له‌ کاتێکدا (ئەبۆدەر) هیچ شتێک له‌ ژیانیدا وه‌ک قۆستنه‌وه‌ی ده‌ست‌ل‌ات و قۆرخ‌کردنی سه‌روه‌ت و سامان ب‌ی‌ز‌اری نەدە‌کرد، ئەوا (عومەری کوپی خطاب) به‌‌چاود‌ی‌ز‌کردنی توندی ده‌ست‌ل‌ات و، دابوهری له‌ دابه‌ش‌کردنی ساماندا ئاسوده‌یی و دلنایایی بۆ ئەو ده‌سته‌به‌ر ده‌کرد..

هەر بۆیه‌ خۆی ته‌رخان کردبوو بۆ په‌رست‌شی په‌روه‌ردگار و.. جیهاد له‌ پ‌ی‌ناویدا.. هەر کاتێک‌یش سه‌ر‌پ‌ه‌ی‌یه‌کی لێ‌ره‌ یا له‌وئ‌ی‌ به‌دی ب‌ک‌رد‌ایه‌ ل‌ی‌ی ب‌ی‌ده‌نگ نه‌ده‌بوو.. شتی واش زۆر کەم ده‌بینرا..

به‌لام کاتێ کە مەزنترین و، دادگەرت‌ترین و، چاک‌ترین فه‌رمانه‌وه‌ی ش‌ی‌ر ئاسای موقف‌ایه‌تی، له‌و رۆژهدا مائ‌ش‌اوا‌یی له‌ بونیا ده‌کات و، له‌‌ه‌وای خۆی بۆشاییه‌کی ئ‌ی‌ج‌گار گه‌وره‌ به‌‌ج‌ئ‌ ده‌مه‌ی‌ل‌یت و، گۆچ‌کردنه‌که‌ی کار‌دانه‌وه‌ی وه‌های ده‌ب‌ی‌ت کە بواری ئ‌ هه‌له‌اتنی نیه‌و خه‌لکی توانایان نیه‌ به‌رامبه‌ری، ر‌ز‌گار‌کردنی خاکی ولاتانی‌ش به‌رده‌وامه‌، له‌گه‌ڵ نه‌وه‌یش‌دا راده‌ی ئارەزوو و گه‌یشتنی به‌ خۆش‌ییه‌کانی ژیان له‌وه‌پ‌ه‌ردایه‌..

(ئەبۆدەر) ئەو مه‌ترسییه‌ به‌دی ده‌کات..

خستنه‌پ‌ی‌شی به‌رزه‌وه‌ندی خۆیی له‌وانه‌یه‌ ئەو کسانه‌ توشی ئاشووب بکات کە رۆڵیان له‌ ژياندا نه‌وه‌بوو به‌یدل‌خی خودا به‌رز ب‌ک‌ه‌نه‌وه‌..

دوڼیا به رازاندنوه پوچه له کوی و گومراییه زیان به خشه که یه وه، له وانه یه نه و که سانه تووشی ناشووب بکات که هه موو په یامه که یان نه وه یه ژبان بکنه کیلگه که بڼ کرده وه چاکه کان.. سامانیش که خوی گه وره کردویه تیه خزمه تکاریکی گوپرایه ل بڼ مرقه، له وانه یه بگړیت و بیته گه وره یه کی سته مکار..

له گه ل کئ...؟؟

له گه ل هاوه لانی (محمد)، نه و (محمد) دی کاتئ وه فاتی کرد زړی پشه که ی له بارمته دا بوو، له سه رده میکا ده سته گوت و سامانه کان له بهر پییدا که له که کرابوو...!!

نه و هه پو بهر ده که تانه ی زهوی که خوی گه وره به سه ر هه موو خه لکیدا رژاندوه و.. مافی هه موویانی تیدا داناوه و پپی ده بریت، گومان ده بریت که داگیر بکړیت و بیته هوی خو به گه وره زانین..

ده سته لاتداریتی نه و بهر پرسیاریتی یه که به هوی سه ختی لپرسینه وه ی خوی گه وره له سه ری دلی چاکه کاران له بهری ده له رزی، وا ده گړیت بڼ هوکاری بالا ده ست برون و، ده وله مندی و، رابواردنی تیگده ری توند..

(نه بوذر) هه موو نه وانه ی به دی کرد، که چی له دوی نه رک و بهر پرسیاریتی بڼ خوی نه گه پا.. به لکو هات و ده سته راستی دایه شمشیره که ی و، له هه وای داو له تی کرد و، هه ستایه به و شمشیره ی که ناشنای سه رشوی نه بووه روو به پوی کومه لگا بیته وه.. به لام زدر خیرا ناموزگارییه که ی پیغه مبه ری هاته وه یاد و، شمشیره که ی خسته وه ناو کالانه که ی، چونکه بوی نیه له رووی موسلماندا به رزی بکاته وه..

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً: بڼ هیچ بهواداریک نیه که بهواداریکی دیکه بکوژیت مگه به هه له﴾ النساء: ۹۲.

نه مرقو رولی نه و کوشتن نیه.. به لکو به ره لستی کردنه..

شمشیریش نامیری گورین و راستکردنه وه نیه، به لکو وشه ی راستگوی ده سته پاکی مهردانه نامرازی گورپان و راستکردنه وه..

نه و وشه دادگه رانه ی که ریگه ی خوی ون ناکات و، سه رنه نجامی مه تر سیدار نابیت.

روژنکیان پیغه مبه ر هه والی به کومه لیک له یاوه رانی دا، که زهوی هیچ که سنیکی هه لته گرتوه و، تاسمانیش سنیبه ری بڼ که س نه کردوه له (نه بوذر) راستگوتر بیت له قسه کردندا..

جا که سیک نه و هه موو توانایه ی هه بیت له راستی وتن و، دروستی بهوا پئ هیناندا، چ پئویستییه کی به شمشیر هه یه..

ته نها وتنی وشه یه که، کاریگه رتره له پر به زهوی له شمشیر..

دهبا به راستگوييپوه بېروت بهرو لای سرکاران و، دوله مەندان و، هەموو ئەوانەي که بههزی چۆک دادانیان له بېر دهم دنیادا دینه هزی مه ترسی بۆ سر نهو ئاینه ی که بۆ ریتوینی هاتوره، نهک دهست پانکرینه وه و، پېغه مبه رایه تییه، نهک پادشایی.. به زه ییه.. نهک سزا و.. خاکه راییه.. نهک لوت به رزی.. هاوشانیه.. نهک جوداخوانی، قناعت هیتانه.. نهک ته ماح کاری و، تیزبوونه.. نهک رابواردن و.. له سه رخویی له وه رگرتنی ژیان، نهک تووشی فیتنه بوون به دنیا و تیاچوون له پیناویدا..

با (نه بوذه) بۆ لای هەموو ئەوانه بکه ویته ری، ههتا خوای گه وړه له نیتوان ئەم و ئەواندا به ههق دانوهری بکات، که له راستیدا خوای گه وړه چاکترینی دانوهرانه..

* * *

(نه بوذه) بهرو لای بنگه ی دهسته لاتداریتی و سامان که وته ری و، پهک به پهک دای به سه ریاندا و، له چه ند رۆژکی که مدا بووه خاوهنی ئەو ئالایه ی که جه ماوهر و زه همه تکیشان له دهوهری کۆبوو بوونه وه..

تهنانه ته له وولاته هه ژارانهش که خه لکه که ی تا ئەو ساته ئەویان نه دیبوو.. باسی ئەویان پېگه یشتبوو.. وای لێهاتبوو که ناوی لای هه ر هۆژیک بهینرایه ده بووه هزی وروژاندنی چه ندین پرسیا ری گرنگ که هه ره شه یان له به رژه وه ندی دهسته لاتدار و دوله مەندان ده کرد.

خۆ که ر ئەم شۆرشگێه پایه بلنده بپووستایه خۆی و بژافه که ی ئالایه کی تایبه تیان هه بیت، ئەوا دروشمی هه لکۆلروی سر نهو ئالایه ته نها لفاوێک ده بوو که ئاگرێکی سوور و بلیسه داری لێده هاته دهر وه، ئەو سروده شی که له هه موو کات و جیگایه ک دوویاره ی ده کرد وه و.. خه لکیش له وه وه وه ک سرود ده یانووته وه ئەم وشانه بوو:

(مژده بده به و که سانه ی ئالتون و زیو کۆده که نه وه به کۆمه له ئوتویه کی ئاگرین ناوچه وان و لاشه یانی پێ داخده کری له رۆژی دوا ییدا)!!!

به هه یج شاخێکدا هه لنه ده زنا و، به هه یج ده شتێکدا نه ده هاته خوار و، نه ده چووه هه یج شارێک و، رو به پوی هه یج سرکارێک نه ده بوویه ئەو وشانه ی له سه ر زار نه بوايه..

تا وای لێهاتبوو که خه لکی ده یانبینی بۆ لایان دپت به م وشانه پێشوازییان لێی ده کرد:

(مژده بده به وانه ی سامان و مال کۆده که نه وه به ئاگر داخده کرین).

ئەو دروشمی بوو بووه ئالایه کی سه ر نهو په یامه، که ژیا نی خۆی بۆ ته رخان کردبوو، کاتێک که بی نی سامانه کان که له که ده بن و قۆرخ ده کرین و.. کاتێک سه یری کرد دهسته لاتداریتی لوت به رزی و قۆستنه وه یه.. کاتێک ده بینێ خۆشه ویستی دنیا خه لکی سه رکهش ده کات و گومان ده بریت هه موو ئەو جوانی و پارێزکاری (ورج) و، دلسۆزی و، لێپرانه ی له ماوه ی چه ند سالتیکدا په یامه مه زنه که دروستی کرد زینه ده چال بکریت..

له م رووه به بنګه په ك ده سټی پكرد كه له هممويان زیاتر ده سټه لاتدار و مه ترسی دارتر بوو.. كه نهویش شام بوو، لهوئ (معاویة كوی ئه بو سفیان) فرمانپه وای خاكك بوو كه له همموو ولاتانی ديكی نیسلا می زیاتر پر خیر و بیړ و ده سكهوت بوو.. (معاویة) به بن شومار سامانی دابش ده كرد و، كه سانی پله وپایه دار و ناسراوی پئ له خوی نريك ده كرده وه، ناینده ی خوی پئ مسكگر ده كرد كه ناره زوی دوری پئ هه بوو.

لهوئ زهویوزار و كوكش و تهلار و سه روهت و سامان هه لكرانی بانګه وازی تووشی ناشووب ده كرد، ده با (نه بوذه) درك به و مه ترسیه بكات بهر له وهی گماروی بدات و بیروخینئ.. سه رده سټی بهر هه لستكاران كراسه خاكه راییه كه ی هه لكر و، زور خیرا بهر و شام كه وته رئ..

خه لكه ئاساییه كه هه ركه به هاتنی نهویان زانی، به وپه ی جوش و خرغشه وه چوونه پيشوازی و، بهر و هه ر لایه ك برپوشتایه له دوری بوون..
قسه مان بق بكه ئی (نه بوذه)..!

ده ی ئی هاو له پېغمبر ی خوا بومان بدوئ..!
(نه بوذه) یش سه رنجی كی وردی ده وروپه ی خوی ددهات و، ده بینیت زوریه یان هه زار و نه دارن.. پاشان سه رنجی لایه نريكه كانی شار ده كات و كوكش و تهلار و زهویوزار به دی ده كات..

پاشان هاوار له خه لكه كه ی ده وروپه ی ده كات و ده لئیت:
(سه رم سوپماوه له و كه سه ی زه م له ماله كه یدا شك نابات، چن شمشره كه ی هه لئاكیشیت و بچته سه ر ئو كه سانه)..!!؟؟!

ده سټ به جئ ناموزگار ییه كه ی پېغمبر ی خوی دپته وه یاد كه له سه رخوی بخته جیګای هه لكه پانه وه، و شه ی بویرانه له جیګای شمشر دابنئ، واز له و زمانه ی شه پ ده هینیت و ده كه پته وه سه ر زمانی مه نطق و بپواپن مینان، خه لكی فیژده كات كه هممویان وه ك ددانه كانی شانه په كسانن.. هممویان هاو به شن له رنق و ریزیدا.. كه س ریز و چاكی (فه زلی) به سه ر ئوی تردا نیه به ته قوا نه بیټ.. ده بیټ سه ركار و نه میر و والی خه لكی، په كه مین كه س بیټ برسی بیټ، گر برسیتی رووی له خه لكی كرد و، دواپه مین كه سیش بیټ بق تیژیون گر خه لكی تیژ بوون.

نه و برپاری دا كه به و شه و بویره كه ی رایه كی گشتی وا له همموو ولاتانی نیسلا مدا دروست بكات كه زنگی و، بهرگری و، هیزكی وه هایان پئ بیه خشیت كه بیټه لغاوی نه میر و ده وه منده كان و، نه میلئیت كه چینك په یدابیت ده سټه لات بق خویان بقوزنه وه، یان سه روهت و سامان قورخ بكن..

له روزانیکې که مډا، شام همووی بډ گوټپایه لڼی وه ک شانه ی هه نگ و ابو که شاهه ننگه کی
خوی نوزیبته وه، خو گر (نه بوذن) تنها ناما زه یه کی سرپیټی بدایه بډ شلپش نوا ناگر
هه لده گپرسا.. به لام - وه وتمان - گرنگیدانی خوی له وده خه ست کردبووه وه که رایه کی
گشتی وا دروست بکات که ریزی خوی بسه پیټیت، و تکانیشی بوویونه قسه ویاسی نیو کړپ و
دانیشتنیزمگوت و ریگاو یان..

نو روزه مه ترسیه کی له سر خاوه ن به روزه ونډیبه کان زیاتر په رهی سهند، که به
ناماده بوونی کومه لیک خه ک و توژی له گه ل معاویه دا کرد و، ناماده بووی نیو کړپه که بډ
که سانی ناماده نه بوویان گټپایه وه، بای شه مالیش هه واله کی بلوکرده وه..
(نه بوذن) له هموو که س راستگوتر، هه روه ک پیغمبر و ماموستا کی وه سفی کرد،
راده وه ستا و بهی ترس و پیچ و په نا پرسپاری له معاویه کرد دهرپاره ی نو سروهت و
سامانه ی هه پیو به رله و ی بیټه ده ستا لدار و، نو ده ی نه مرق هیه تی...!!
له باره ی نو خانووه ی له مه که تیتدا ده ژیا و، نو کوشک و تهلارانه ی نه مرق له شام
هیه تی...!!

پاشان پرسپاره کی ناراسته ی نو هاره لانه کرد که له گه ل معاویه دا هاتبوون بډ شام و له و
دانیشتنه دا ناماده بوون و هندیکیشیان نیستا خاوه ن زه وی و زار و کوشک و تهلارن.
پاشان هوار له هموویان ده کات: نیون له گه ل پیغمبر دا ده ژیان و قورنانی بډ ده هات
خواره وه...؟؟
له بری نو ان خوی وه لای ده دایه وه: به لڼ خوی گه وړه قورنانی له ناوتان ناره خوار و،
له گه ل پیغمبر دا چنډین غه زاتان بینووه..

پاشان ده هات و ده پیړسی: نایا نیوه له قورنانی پیرزدا تم نایه ته به دی ناکن:
﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَفْقَهُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ، يَوْمَ يُخْمَىٰ
عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فُكْرُهَا فِيهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَأُخْرُؤُهُمْ هَذَا مَا كُنْتُمْ لَا تَفْقَهُونَ فَلْيُؤْلُوا مَا
كُنْتُمْ تُكْنِزُونَ: نو که سانه ی زپ و زیو کده که نوره و له پای خودا به ختی ناکن، تر مژده یان
بده ی سهاره ت به و نازره به ژانه ی توشی دین، رزق کی که تم زپ و زیوه له ناگری نوزده
سور ده گرځنوه و ته ویل و که له که و پشتیان ی پډ داغ ده کړی، دهر دی نو شته بچین که بډ
خوتان له سر په کتان دانابو. التوبة: ۳۴-۳۵...؟؟

معاویه ره وتی قسه ویاسه کی ده کړپ و ده لیت: نو نایه ته له سر ته هلی کیتاب هاتو ته
خواری..

(نه بوذن) هوار ده کات: نه خیر.. به لکو بډ نیمه و نه وانیش دابه زیوه..

(نه بوذه) بهر د هوم د بېټ له سره ناموزگاري كړدنې معاويو و نه وكه سانه ي له گه ليدان و داوايان ليدنه كات كه واز له و هم مو زه وي و زار و كړشك و تار و سامانه بهيڼن كه له بهر د ستياندايه و، هر كه سه ته نها پټويستي رږڅك زياتر لاي خوي گل نه داته وه.. هوالې هم ديمانو دنگ و باسه ي (نه بوذه) بې نيو كړې و دانېشتن و كړيوونه و دكان دگويږزته وه....

سروده كې (نه بوذه) يش له نيو مال و سره ريگاكاندا بهر زتر د بېټه وه؛
(مژده بده بهوانه ي سامان و مال كډه كنه وه له قيامه ندا به ناگر داخده كړين).
معاويو هه ست به مېترسي ده كات و، وشه كاني شو شوېشگيږه پايله بنده بېزاري ده كات، به لام نه وه ش د زانېټ كه خاوه ن ريږي تايېته، بږيه د هسټي خراپه ي بې ريږ ناكات، د هسټ به چې نامه يك بې خهليفه (عوسمان) د ه نويس و پښي ده لټ: (نه بوذه) خه لكې شامې ټيكاوه.

(عوسمان) يش نامه بې (نه بوذه) د ه نويس و بانگي ده كاته وه بې مهينه.
له رږڅكا كه هر گيز شاري دپه شق رږڅي ناوا گرم و گړې شادي و خواحافيزي ليكړني به خږوه نه ديپوو، چاريكي تر (نه بوذه) كراسه كې هه لده مالې و له شامه وه بهرو مهينه ده گېټه وه.

* * *

(هيچ پټويستيه كم به دونيا ي نيوه نيه)...!!
(نه بوذه) پاش نه وه ي كه گېشته مهينه نه وه ي به خهليفه (عوسمان) وت، گفتوگويكي دورو ريږ له نيوانياندا دروست بوو.
خهليفه (عوسمان) پاش كوتايي هاتني گفتوگويكي له گه ل هارېكه يدا و، له و هه والانه شه وه كه له هم مو چېگاكانه وه پټي ده گشت دهر ياره ي بره وداني خه لكې به بې چوونه كاني (نه بوذه)، به راستي له مېترسي و هږي بانگه وازه كې (نه بوذه) ټيگېشت، برياري دا كه لاي خوي له شاري مهينه بيه لټته وه و، شويڼي نيشته چې بووني بې ديارې بكات.
نه وه بوو (عوسمان) برياره كې به شيوازيكي جوان و نرم و نيان به (نه بوذه) راگه ياند و، پټي وت:

(لټره لاي من بمېنه روه، توژ و خولي گومان له سهرت نامېنيت و د ه پوات)..
(نه بوذه) وه لامې دايه وه: (هيچ پټويستيه كم به دونيا ي نيوه نيه)...!!
به لن، نه وه هيچ پټويستي به دونيا ي خه لكې نيه. و.. له و كه سه دونيا نه ويستانه يه كه به داي دهوله مندي رږخدا ويلن، بې به خشين له ژياندان، نه ك وهر گرتن...!!
داواي له خهليفه (عوسمان) كرد كه موله تي بدات بهرو (ره بذه) بجيت، نه ويش

مؤله تي دا..

له بهر نه لستې كړنې شدا نو هر به ده ستياكي بڼ خودلو پيښه مېر هكې مابووېوه، له قولايي د هرونيډا نامؤزگار په كې پيښه مېرې څرنگه ده پارسا است كه شمشير بهر نه كاته وه، له راستيدا وهك نه وهې پيښه مېر هه موو غيبي بينيبيټ واپوو.. غيب و ناينده ي (نه بوذه)، بڼيه نو نامؤزگار په بهر خي پي به خشي.

له گهڼ نه وه شدا (نه بوذه) بيزاري و ناروحي خوي نه ده شاره وه، كاتيك ده بيني هه نديك له وانه ي تامه زړوي هه لگېر سينه ي ناشووين و تمكاني نو و پانگه وازه كې ده كه نه هو كاري تير كړنې تامه زړوي و نيله كانيان.

نو كاته ي كه له (ره به ده) بوو، رڼيكيان شانديك له كوفه وه هات دلو ايان ليكړد نالاي شوېش له نړي خهليفه بهر نه بكتا وه، نه وېش به وشه ي توند سه زه منشتي كړن و وتي: (سوېند به خوا گه ر (عوسمان) له سر دريژ ترين ته خته، يان شاخ، له خاچم بدات، هر گوښيست و گوږ په لي ده بې و، نارامي له سر ده گرم و، خوږاگر ده بې، نو به چاك ده زانم بڼ خوم..

يا گه ر له ناسووه بهرو ناسو رڼگام پي بكت، هر گوښيست و گوږ په لي ده بې و، نارام ده گرم له سر ي و، خوگر ده بې و، نو به چاك ده زانم بڼ خوم..
 گه ر بشم گه ر پيښتو وه بڼ مالي خوم، هر گوښيست و گوږ په لي ده بې و، نارام ده گرم له سر ي و، خوگر ده بې و، نو به چاك ده زانم بڼ خوم)...

نو پياوه هيچ كام له مېهسته د نويابيه كاني ناوېت، پاشان خواي گوره رووناكي بهر چاو رووني پي به خشيوه، جاريكي ديكه هستي به به لا و مېرسي ناشوويي چه كاري كړېوو بڼيه خوي ئي نور خسته وه، هه وهك چوڼ دهركي به به لا و مېرسي بيدهنگ بوون كړېوو، خوي له وېش ده پارسا است و، دهنكي بهر نه ده كړېوه - نهك شمشير هكې - بهوش ي حق و وتني راستي.

نه چاو چنوكي گومپاي دهكات و نه نه دجامه كان ملكه چي دهكات..!

له راستيدا (نه بوذه) خوي بڼ بهر نه لستې كړنېكي پاك و د نويانهويستانه په كلا كړېوه. هه موو تمه نيشي بڼ سر دجدان له هه له كاني فرمانپه وايي و سامان ترخان كړېوو، چونكه فرمانپه وايي و سامان نه وهنده گومراكاري و ناشوويان له خوگر تووه كه (نه بوذه) ترسي هه په تووشې نو برايانه ي بيت كه له گهڼ پيښه مېر څرنگه نالاي ئي سلاميان هه لگرتبوو، نو كه سانه ي ده بېن بهر دهوام هه لگري بن.

هه وهما فرمانپه وايي و سامان، هه رووكيان رهكي ژيانې نه توهو كومه له كانن، گه ر تووشې گومپاي بوون، نو ناينده ي خهلكي روويه پويي مېرسيهكي تولو ده بيت..
 (نه بوذه) ناواتي نه وهې ده خواست كه هيچ كام له هاوه لاني پيښه مېر نه مېر په تي له

نه ستړ نه گړت، يان سامان كړنه كاته وه، وهكو جاران سهر يازي رټونځي و، خواپه رست بن..
 نو به چاكي ناشنای نږنده يي دونيا و نږنده يي سامان بوو و، ده يزاني كه (ټوبه كړ) و
 (عومر) دوياره نابنه وه.. زږد جاريش له پټغمبهري څخه ده بيسټ كه هاوه لاني له كورمابوون
 به هڅي نه مړيتي يوه ناگدار ده كرده وه د هغه رموو:

((...)) ټوبه سپارده يه و، له رڼي قيامه تدا سهرشوي و په شيمانۍ يه.. مه گر كه سيك
 وهكو پټويست به پټوي برديت و، ټوبه ي له سهر شانيه تي به جټي مينايت)) رواه مسلم.
 كار په وه گه يشتبوو كه (ټوبه زده) له هاوه له كاني دوياره پريز بيت، چونكه ټوبان
 فرمانډه وايه تيان گړته ده ست، به هڅي سروي كاره كه شيانه وه دوه له مهندي روي تيكردن..
 رڼيكيان (ټوبه موساي نه شمري) پټي گه يشت، هر كه بيني هريو ده ستي بڅ كرده وه و
 له خوشي بينندا هاواري كړد: (سلاوت ئي بيت (ټوبه زده).. سلاوت لږ يي براكه م).
 به لام (ټوبه زده) له خوي دويسته وه و تي:

(من برات نيم، نو كاته بروم كه هڅا نه بوو بوو يه والي و نه مړ)..!
 هره ها رڼيكيش به (ټوبه زده يره) گه يشت و له ناميزي گړت، به لام (ټوبه زده) پالي
 پټوبه ناو پټي وت:

(دويړيكه وده وه ليم.. ټوبه تو نيت كه نه مړيت وده رگړتوبه و، كړشك و ته لارت به ز
 كړي ټوبه وه، مه و مال و كشتوكالت هيه)..؟؟
 (ټوبه زده يره) ش به رده وام بوو له به رگړي كړدن له خوي و پوچه لگړدنه وه ټوبه
 پرويا گه ندانه..

وا دياره كه (ټوبه زده) زږد رڼووييت له وه لويستيدا به رامبه ر ده ستلا و سامان..
 به لام (ټوبه زده) خاوه ني بڅ چونيك بوو راستگري له گه ل خوي و نيمانه كه پري دويست
 كړدبوو، (ټوبه زده) به هيو او تاوات و كرده وه كاني.. ټاكار و خهونه كاني، له و ناسته دا وه ستابوو
 كه پټغمبهري خوا و (ټوبه كړ) و (عومر) هاوه لي به جټيان هڅتبوو..

خو ټوبه گر هه ديك كه س ټوبه به نموني تيدگن و واده دنيښ كه كه س پټي ناگات، ټوبه
 (ټوبه زده) وه كه پټه نكيك سهر ي ده كات كه نه خشي رڼيكي ژيان و كار ده كښي، به تاييه ت
 بڅ ټوبه پياوانه هاوړياني پټغمبهري څخه بوون و، له پشتيه وه نويزيان كړدو، له گه ليدا
 جيهاديان كړدو، په پيمانيان پيداوه له سهر كويړپه لي..

هره ها ټوبه وه- وهك پيشرش باسما ن كړد- به تيگه يشتنه پريشنگداره كه ي ده يزاني كه
 ده ستلا و سامان چه ند كاريگه ريبه كي يه كلا كه روه يان هيه له سهر ناينده ي خه لكې، پاشان
 هر ناته و لوييه ك تووشې سپارده ي ده ستلا و يان دانگري سامان بيت، ټوبه ده بيته
 مه ترسيه كي خراب و پټويسته لابرېت و به ره لستي بكرت..

(نه‌بوذه) نه‌وهنده‌ی پټی کرا له ژياندا مه‌لگری ئالای پتیشه‌نگی مه‌زنی پتغمه‌بر ﷺ و مه‌ردوو هاوه‌له‌کی بوو، نه‌مه‌کدار بوو بۆیان و، پاسه‌وانی بوو،.. مامۆستا بوو له هونه‌ری زالبوون به‌سه‌ر گومراییه‌کانی ده‌سته‌لات و، ساماندا.

داوايان لټکرد له عێراق بپیته نه‌مه‌ر، وتی:

(نا به‌خوا... مه‌رگیز ناتوان سه‌رجه‌م بۆ لای دونه‌یاکی خۆتان راکیشتن)..

رۆژتکیان هاوپتییه‌کی بیینی پۆشاکێکی کۆنی له‌به‌ردایه، لټی پرسی:

- جگه له‌مه هه‌چ کراسێکی دیکه‌ت نه‌هه؟! خۆ مه‌ر له‌م چه‌ند رۆژه‌دا بوو دوو کراسی نوێم

له‌لات بیینی..؟

(نه‌بوذه) وه‌لامی دایه‌وه:

(برازای ئازیزم... به‌خشینم به‌که‌سانێک که له‌من زیاتر پتوێستان پټی بوو)..

وتی: سوێند به‌خوا... تۆش پتوێست پټیانه!!

(نه‌بوذه) وه‌لامی دایه‌وه:

(خودایه لټمان خۆش بپیته... به‌راستی تۆ دونه‌یا زۆر به‌گه‌وره ده‌گریته، نه‌م عابایه‌ی

به‌سه‌ر شامه‌وه‌یه نایبینیت..؟! دانه‌یه‌کی دیکه‌شم هه‌یه بۆ نوێژی جومه‌ه، بزنیکیشم هه‌یه

ده‌دیوێشم، گوێدرۆژیکیشم هه‌یه پټی ده‌پۆم، ده‌باشه چ نیعمه‌تێک له‌وه مه‌زنتره که ئێمه‌ی

تێداین)..؟؟

* * *

رۆژتکیان دانیشته‌بوو قسه‌ی ده‌کرد و ده‌یوت:

(ئازیزه‌که‌م به‌حه‌وت شت رایسپاردم..

فه‌رمانی پێکردم به‌خۆشوێستی نه‌داران و، نزیک‌بوونه‌وه لټیان..

فه‌رمانی پێکردم که سه‌یری نه‌و که‌سه بکه‌م له‌خۆم خوارتره و، سه‌یری نه‌و که‌سه نه‌که‌م

که له‌سه‌روی خۆمه‌وه‌یه.

فه‌رمانی پێکردم که داوای شت له هه‌چ که‌س نه‌که‌م.

فه‌رمانی پێکردم که سیله‌ی ره‌حم به‌جێ به‌هێنم.

فه‌رمانی پێکردم که راستی بلټیم با تالیش بپیته.

فه‌رمانی پێکردم له‌پێناوی خوادا له لۆمه‌ی لۆمه‌کاران نه‌ترسم.

فه‌رمانی پێکردم که زۆر (لا حول ولا قوه‌ الا بالله) بلټیم.

له‌راستیدا له‌سه‌ر نه‌م راسپاردیه مایه‌وه و، هه‌موو ژيانێ خۆی پټ زاخاو دابوو، هه‌تا

بووبوه (ویژدانێک) له‌نیوان گه‌ل و ئومه‌ته‌که‌یدا..

ئیماسی عه‌لی ده‌لټت:

(نهمړی هېچ کهس نه ماوه له پېښاوی خوادا له لږمې لږمه کاران سل نه کات جگه له (نه بوذه)!!..!!

ژیا بې نړایه تی کړدنی قوستانه وې ده ستلا ت و، قورخ کړدنی سامان..
ژیا بې له ناوېر دنی مه له و، بونیاتنانی راستی..

بونیانه ویستانه بې بهر پرسیار ټی ټاموژگار یکردن و ناگادار کړدنه و ژیا..
رېگریان لیده کړد فتوا بدات، نو زیاتر دهنګی خوی بهر زده کړدنه و، به رېگره کانی دهوت:

(سویند به خوا، گهر شمېر بخنه سر م لم و، دواي نه وه وا گومان بېم که من به چې پنه ری وشه په کم که له پیغه مېرمنه بیستوه بهر له وې لږی دهن، نو ه هر جیبه جیي ده کم..!!

بریا نه و کات و ساته موسلمانان گوپیستی قسه و ټاموژگاریه کانی بوونایه..
نو نا شوو په کان هر له لانګدا دهمردن، نو نا شوو یانې که دواتر گوره بوون و مه ترسیان زیادی کړد و، ده ولت و کړمه لگا و نیسلا می توشی مه ترسی ودها کړد، که له وه مه ترسیدلر تر نه بیت..

نیستاش (نه بوذه) له (ره بذه) چاره سازی ټیش و ژانی سره مرګی ده کات.. نو چېګایې که هه لیب ژارد بې نېشته چې بوونی پاش نا کوکبه کې له گال عوسماندالله، دسا ورن با پتکه وه سلوی مالټاوايی له م رېبواره مه زنه بکین و، لوا دیمه نی ژیانی سره سوپه پنه ری سهیر بکین.

نو نافره ته گم رهنګه لاوازی له تهنېشته وه دانېشته وه ده گری، خیزانه که به تی..
نویش لږی ده پرسیت: بچی ده گری که ده زانیت مردن هه قه..
وه لای ده دانه وه که بې نه وه ده گری: (تو ده مریت و، هېچ پوښاک ټکم لایه بیکم به کفن بوټ)!!..!!

زده دهنه په کی مالټاوايی ناسای بې ده کات و، پټی ده لیت: دلنیا به.
(... مه گری، روژکیان من له گال چند هاوه لیکدا لای پیغه مېرمنه دانېشته بووم، گویم لږیو فرموی: په کیک له ننډو له ده شتابیه کی وشکی سره زه ویدا ده مریت، کومه لیک له برواداران ده پینن و ده پینن..
همو نو هاوه لانه ی له و دانېشته دا له گالدا بوون له ننډو کومه ل و ناوه دانیدا مردن و جگه له من که سیان نه ماوه.. نه و تا منیش له م ده شته وشکدا دهمرم، چاودیری رنګا بکه..
کومه لیک بروادار دهر ده کون، سویند به خوا من نه دروم کردوه و نه دروم له گال کراوه)..

رځی به ره و لای په ورده گاری که پایه وه..
راستیشی وت..

نو کاروانه یی که له بیاباندا ریگا ده بږیت، له کومه لیک موسلمان پښکها توه، له سهرووی هموویانه وه هاو له پښه مېری خودا - عبداللهی کوپی مه سعود - ی تډایه .
(نښن مه سعود) دیمه نه که به دی ده کات بهر له وهی پیی بگات.. دیمه نی لاشه یه کی راکشرو له وهی مریدیت، له ته نیشته یوه نافر دتک و مندالیک ده گرین..
جلوی ولاخه کی ده سوپښیت و کاروانه شی له گلیدا بهرو لای شو دیمه نیان ده بات، هر که ته ماشای لاشه که ده کات، روخساری (ته بوذه) ی هاو له و برای له نیسلامه تی به دی ده کات، چاوه کانی پی له شک ده بن، له سهر لاشه کی ده وه ستیت و ده لیت:
(پښه مېری خوا راستی فرموو... به ته نیا ده پږیت و.. به ته نیا ده مریت.. به ته نیا زیندو ده گریت ته وه)..
* * *

(نښن مه سعود) داده نیشیت و نو رسته یه بق هاو له گانی لیک ده داته وه.
(به ته نیا ده پږیت و.. به ته نیا ده مریت.. به ته نیا زیندو ده گریت ته وه)..
شوهش له غه زای ته بوکا بوو... سالی تقی کوچی، پښه مېرمنه ﷺ فرمانی کرد که خویان ناماده بکن بق روویه پوویونه وهی رقم، شوانه ی خه ریکی فرت و فیل و پلان دانان بوون له دژی نیسلام.
نو رږگارهش خه لکی تډا بانگرا بق جیهاد رږډانیکي سهخت و گرم بوو..
ریگا که دور و ناره حهت و.. نوژمنیش سامناک...
هه ندیک له موسلمانان له چونه دهره وه دا ته مبه لیان کرد، جږره ها به هانه یان بق خویان ده هی تپا یوه.
پښه مېر و هاو له لانی چونه دهره وه.. هرچند درږه یان به رویشتن ده دا هیلاک و ماندووتر ده بوون، هرکه پیاوړیک دواکه و تپا یه، به پښه مېریان ده وت: نه ی پښه مېری خوا، فلان که س دواکه وت، ده یفرموو:
(وازی لږیښن..
گر خه یری تډابیت شو خوی گه وړه ده یگه یه نیت ته پښتان.. خو گر واش نه بیت شو خوی گه وړه دهر یازی کردن لی)..
جارنیکان ناوریان داپه وه، (ته بوذه) یان نه بیني، به پښه مېریان ﷺ وت:
(ته بوذه) لواکه و توه و، حوشره کی خا و ده ووات..
حوشره کی (ته بوذه) له ژیر باری برستیتی و تینویه تی و گهرمادا لواز بوویو، له ناره حه تډا هه نگاهه کانی سست بوویو..
(ته بوذه) هه مو هو له و کوششیکي له گه لدا کرد به هر فیل ی بووه به لکو به رده وام بیت له سهر رږشتن، به لام ماندوویه تپه کی قورسای خستبوه سهر حوشره که..
* * *

(نه بوذه) سهیری کرد گهر وا بړوا شووا هم له موسلمانان داده بړیت و لټی دیارنامینن، بویه له حوشره که دابهزی و، شت و مهک و باره که هی هه لگرت و دای به سر شانی خویدا و به پټ به نیوه پاکردن، له نیو شو و بیابانه زور گهرمه دا که وته ری، تا بگاته وه به پټغمهبر ﷺ و هاوه لانی..

سهر له به یانی، له کاتیکدا که موسلمانان باره کانیاں کرد بووه وه تا به سیننه وه، په گنکیان ته ماشای کرد، گهرده لولیکې بینی تارمایی پیاوړیکې له پشته وه دیاره که ده پوات. شو و پیاوړی شو هی بینی وتی: هی پټغمهبری خوا، شو و پیاوړیکه به تنیا رنگا ده بړیت.. پټغمهبر ﷺ فرموی: (دهی نه بوذه بړیت)..

گه پانه وه سر قسو باسی خویان، هه تا شو و که سهی رنگا ده بړیت زیاتر لټیان نزیک ده پټنه وه، شو و کاته ده زانن کټی..

رټیواره پای به رزه که ورده ورده لټیان نزیک ده بووه وه و.. هه نگاهه کانی له سر شو له داخ بووه هه لده گرت و، باره که شی به سر پشته وه بوو نازاری ددها.. به لام خوشحال و به خته وه ره چونکه گه پشته ووه کاروانه پیروزه که و، له پټغمهبری خوا ﷺ و برا موجهیده کانی دوانه که و توه..

کاتیک گه پشته سهره تای کاروانه که، په گنکیان هاواری کرد: هی پټغمهبری خوا، سویند به خوا خوی تی، (نه بوذه) ه..

(نه بوذه) به ره و روی پټغمهبر چوو.. هر که پټغمهبر ﷺ به دی کرد زه رده خه نه په کی پې له سؤ له سر لټوه کانی دره و شایه وه و فرموی:

(خوا ره هم به (نه بوذه) بکات..

به تنیا ده پوات..

به تنیا ش ده مړیت..

به تنیا ش زیندو ده کرتته وه..)

پاش تټپه پړوونی بیست سال یان زیاتر به سر شو و رژه دا، (نه بوذه) به تنیایی وه فاتی کرد، له ده شتی وشکی (ره بذه) دا.. پاش شو هی که هه مو ژیا نی به تنها له سر رنگا په ک رقت که جگه له و که سی دیکه به سر دا نه پوښتېوو.. له مه زنی دونیانه ویستیه که و، قاره مانیتي خړاگریه که پدا، میژوش به تنیا یادی ده کاته وه.

هه روه ها لای خوی گهره ش هر به تنیا زیندو ده کرتته وه، چونکه به پاستی چاکه زور و هه هه جره کانی، جیگا بؤ هیچ که سیکی دیکه له تنیشتیه وه ناهیلیت...!!!

سیلانی کوری پرہاج

جنی باکر، دسہ غنی و فدا سہ

(عومړی کورې خطاب)، کاتې باسې (نه بویه کر) له لای بکرایه ده یگوت:
(نه بویه کر سهروه رمانه و، سهروه ریشمانی نازاد کرد).

مه به سستی له وه - بیلال - بوو...

جا پیاوونک که (عومړ) ناز ناوی (سهره رمان) ی لې بښت، به پراستی پیاوونکی مه زن و
خوښه خته...

به لام هم پیاوه په شتال، له پ و لاوازه، بالا به رزه، قزل لول و چره، برق ته نکه، (ههروه ک
سهر بریده گنډه وان باسیان کرده) که گوښی له وشه ی پیا مه لدان و باسکردنی ده بوو که
ناراستی ده کړا و، به سهریدا ده ووترا، سهری داده خست و چاوه کانی ده نوقاند، له کاتیکدا
ناره ق به نیوچاوانیدا ده هاته خوارې ده یگوت:

(به لکو من حه به شیم، و.. تا دوینیش کزیله بووم) ...!!

جا ده بیت نو حه به شیه کي بیت، که تا دویني کزیله بووه...؟؟

نه وه (بیلال کورې په باح) ی بانگه ده ی نیسلام و، نابوتکری به کانه...

په کیکه له موعجیزه کانی نیمان و راستگویی..

په کیکه له موعجیزه کانی نیسلامی مه زن...

له وه ته ی نیسلام هاتوه و تا نه مړ و، هه تا نه و کاته ی خوا ویستی له سهریه تی، له نیو
هه رده که سی موسلماندا - لای که م - جهوتیان بیلال ده ناسیت..

واکه له سده و سهرده مه کانی پیښه وه تا نه مړ به سده ها ملیون مړو (بیلال) بیان
ناسیوه و، ناویان له بهر کرده و، ناشنای رڼی نهو بوون، ههروه ک چوڼ شاره زای ژیا نی

هه رڼو مه زن ترین خه لیفه ی نیسلام (نه بویه کر و عومړ) بوون...!!

گر بیت و له هر مندالتیک بېرسیت که هیشتا له سهره تاي ساله کانی خویندیدا بیت له

میسریا له پاکستان، له مه لایو، یا له چین...

له هه رڼو نه امریکا که و، له نه وروپا و، له روسیا..

له عیراق و، سوریا و، تورکیا و، تیران و، سودان..

له تونس و، جه زائیر و، مه غریب..

له قولایی نه فریقا، له سهرده شتاییه کانی ناسیا و.. له هر جیگاهیه که موسلمانن تیدا

نیشته چی بیت، ده توانیت لئی بېرسیت، بچکول بیلال کی بوو؟

وه لامت ده داته وه که بانگه ده ی پیغه مېرمنه څرګندا بوو.. نه و کزیله یه بوو که سهرکه ورده ی

به بهردی گرم و قورس سزای ددها هه تا له ئاینه‌که‌ی پاشگه‌زی بکاته‌وه، نه‌ویش ده‌یگوت:
(أَحَدٌ ، أَحَدٌ .. خَوَاتَاک وَ تَهْنَايِه ..)

کاتی‌کیش ئه‌م جاویدانیه ده‌بینیت که ئیسلام به‌خشیویه‌تی به بیلال.. ئه‌وا چاک بزانه که بیلال بهر له موسلمان بوونی ته‌نها کۆیله‌یه‌کی ده‌ست به‌سه‌ر بوو و حوشتی خاوه‌نه‌کی به چه‌ند چنگه خورمایه‌ک ده‌له‌وه‌پارند، له‌چاره‌ی نووسرا‌بوو—گه‌ر ئیسلام نه‌بوابه— کۆیله‌یه‌کی سه‌ر لێ‌ش‌یواو بێ و له‌وه‌قه‌ره‌بالتیه‌دا بێت، تا مردن ده‌بی‌چیت‌ه‌وه و به‌ره‌و قو‌لایی له‌بهر چونه‌وه‌ی ده‌بات...

به‌لام راستی ئیمانه‌که‌ی و، مه‌زنی ئه‌و ئاینه‌ی به‌وای پێ هینا له‌ ژیا‌نیدا و، له‌ می‌ژووشدا جینگایه‌کی به‌رزیان له‌نیۆ گه‌وره‌ پیاوانی ئیسلام و پیاوسالانیدا پێ به‌خشی...!!

زۆرێک له‌ که‌سانی خاوه‌ن پله و پایه و، ده‌سته‌لات و سامان و جێ، ده‌یه‌کی ئه‌و جاویدانیه‌ی (بیلال)ی کۆیله‌ی هه‌به‌شی‌یان ده‌ست نه‌که‌وت...!!

به‌لکو زۆرێک له‌ پالّه‌وانانی می‌ژوو هینده‌ی بیلال له‌ می‌ژوودا نه‌ناسران..

له‌ راستیدا، ره‌شی پێسته‌که‌ی و، که‌می ره‌گ و ره‌چه‌له‌کی و، به‌که‌م زانی‌نی لای خه‌لک وه‌کو کۆیله‌یه‌کی به‌نده، کاتێک که ئیسلامی هه‌لبژارد، به‌ته‌بشی نه‌کرد له‌وه‌ی که جینگایه‌کی بلند به‌ده‌ست به‌ی‌نیت که شایسته‌ی راستگویی و، دل‌نایی و، بێگه‌ردی و، لێ‌په‌رانه‌کی بێت... هه‌موو ئه‌وانه، له‌ پێ‌دوانگی هه‌لسه‌نگاندن و رێژ لێ‌ناندا لای هه‌یج سه‌نگێکی نه‌بوو، ته‌نها ئه‌و کاته‌مایه‌ی سه‌رسوپه‌مان بوو که مه‌زنییه‌تی له‌که‌سی‌کدا ده‌بینی که‌س گومانی مه‌زنی پێ نه‌ی‌دای...

خه‌لکی پێشتر وایان ده‌زانی، که کۆیله‌یه‌کی وه‌کو بیلال، خاوه‌ن به‌چه‌یه‌کی عه‌ره‌بی و، بێ‌که‌س و، بێ‌ده‌سه‌لات... له‌ ژیا‌نیدا خاوه‌نی هه‌یج نه‌ی و، مو‌لکی گه‌وره‌که‌یه‌تی که به‌ پاره‌ی خۆی کرپویه‌تی و.. له‌ نیۆ ته‌ویله‌ی و لاخ و حوشت‌ه‌کانی گه‌وره‌که‌یدا دێت و ده‌چیت...

وایان ده‌زانی که ئه‌و جۆره‌ که‌سانه، توانایان به‌سه‌ر هه‌یج کارێکدا ناشکێت و ناتوانن ببه‌نه هه‌یج...

دوای ئه‌وه ئه‌و هه‌موو گومانه‌کانی ره‌وانده‌وه و، توانای به‌سه‌ر ئیمان هیناندا شکا، نای له‌وه‌که‌سه‌ی وه‌ک ئه‌وی پێ بکێ‌ت... پاشان ده‌بی‌ته‌یه‌که‌مین بانگه‌ده‌ری پیغمبر ﷺ و ئیسلام، ئه‌و کاره‌ی هه‌موو سه‌ردار و گه‌وره‌کانی قه‌ره‌یش که موسلمان بووبوون و شوینی پیغمه‌مبه‌ر که‌وتبوون به‌ ئاواتیه‌وه بوون...!!

به‌لێ... (بیلالی کوپی ره‌باح)!

چ پالّه‌وانێتیه‌که... چ مه‌زنییه‌کی گه‌وره‌یه، ئه‌م سێ وشه‌ گوزارشتی لێ ده‌که‌ن (بیلالی کوپی ره‌باح)...!!

به‌لێ ئه‌و هه‌به‌شی بوو له‌ ته‌ته‌وه‌یه‌کی ره‌ش، رۆژگار کردبوویه کۆیله‌ی کابرایه‌کی نه‌وه‌ی

(بني جومح) له مکه، دایکیشی په کټک بوو له که نیزه ک و خزمه تکاره کانیاں..

زیاننکی کزیلانه ی ده گوزهراند، روزه کانی سهخت و هاوشتیوه ی په کدی به سر ده چوون،

به بی نه و ی له مړیډا هیچ مافینکی ه بی و، هیچ نومیدنکی به سبه ینی ه بیت...!!

ورده ورده گوپیستی ده نگویاسه کانی (محمد) ده بوو، له کاتیکدا خه لکی مه ککه

قسه کانیاں ده گوزرایوه و نه و کاتانه ی که گوئی له قسه و باسی که وره ک ی و میوانه کانی

ده گرت، په تابیته (نومه یی کوی خه ل ف)، په کټک له که وره پیاوانی (بني جومح)، نه و

هزده ی که بیلال په کټک بوو له کزیله کانی..

گوئی ئی ده بوو (نومه یی) هندی جار له که ل هاورنکانیدا له باره ی پیغه مبره وه ﷺ قسه ی

ده کرد، زورچاریش له که ل نه دمانی هزده کیدا، قسه کانی به شیوه یکی پر له بوغز و کینه و

غم و خراپه کاری بوو..

گوپی کانی بیلال له نیو نه و وشه رقابوه شپتانده نه و بنه مایانه ی ده بیست که نه م ناینه

نوییه هیناویته و.. ه سستی ده کرد که نه وانه بنه ما که لیکي نوین بڼ نه م ژینگه یی که نه می

تیادا ده زی... هه روه ها له قسه و باسه توند و تیژه کانیاںدا دانپیانانی به ریزی و راستگویی و

ده ست پاکي (محمد) ی گوئی لیده بوو...!!

به لی... نه و لیانی ده بیست سه ریان لئی سوږده ما و، سه رسام ده بوون، به و ی که (محمد)

هیناویته...!!!

هه ندیک به هه ندیکي دیکه ی ده ووت: (محمد) روزه ک له روزه ن دروزن نه بووه، جادوگر

نه بوه و، شیت نه بووه.. هه تا نه مړ بیتن به وانه عه پیداری بکه ین و، ریزگری له وانه بکه ین که

خیرا به ره و ناینه ک ی ده روزه...!!

گوئی ئی بوو ده ریاره ی ده ستپاکه ک ی ده ووان..

باسی نه مکه و.

مه ردایه تی و.. خوږه وشت و..

پاک و بیکه ردی و عاقله ندیان ده کرد..

هه روه ها ده بیبیست نه و هژکارانه یان به گوئی په کترده ده چرپاند که وایان له تده کات

روویه پووی ببنه وه و نوژمنایه تی بکه ن، نه وش: په که م پشتیوانی و خوشویستنی ناینی باو

باپیرانه.. نووه م مه ترسیان له شکومه ندی قوږه یش - نه و شکوپی که مه لبه نده ناینه ک ی،

وه ک پایته ختیکي پرستش و قوریانی کردن له هه موو نوورگی عه ربیدا، پټی به خشیبوو - ،

پاشان رق و کینه یان به رانبه ر (بني هاشم)، که له نیو نه واند پیغه مبر و نیردراوتک ده رکه ویت

و له مان نه بیت...!

روژنکیان (بیلالی کوی په باج) روناکی خوی به دی کرد و، له قولی ده روونه چاکه کیدا

گوپیستی له رینه و ی ده بیت و، به ره و لای پیغه مبر ی خوا ﷺ ده چیت و موسلمان ده بیت...

نږدی پسې ناچیت هه والی موسلمان بوونه کي بللو ده بېته وه... زهوی له بهر چاوی
سهرگه وره کانی له (بني جه موح) سوې ده خوات... نو سهرانه ی که لوت به رزی فزوی
تیکر دیوون و له خویایی بوون قورسی کردیوون...!! شه پتانه کانی سهر زهوی له سهر سینگی
(نومه یی کوی خه لاف) کړبوونه وه، که موسلمان بوونی کړیله ی که له کړیله کانیان به زله ی که
ده زانیت که مایه ی سهر شوی و شور یی یه بڼ ه موویان..

کړیله حه به شیه که یان موسلمان بیت و، بگه ویتنه شوین (محمد)...!!
(نومه یی) به خوی ده لیت، له گال نه وه شدا قه پناکه... خوری نه مرق به مانه وه ی نه م کړیله
بی گویی له سهر نیسلام شاوا نابیت...!!

به لام خور هر گیز به موسلمان بوونی بیلال شاوا نه بوو، به لکو به له ناوچوونی هه موو
بته کانی قورده یش و، پاریزه رانی بته رستی ناو بوو...!

* * *

له و لاشه وه (بیلال) هه لویستیکی وه های هه بوو نه ک هر جی شانازی و ریزه بڼ نیسلام و
به س - نه گره یش نیسلام له هه موان شایسته تر بیت - به لکو ریز و شانازی بڼ هه موو
مرق فایه تی..

نو له بهر دهم سه خترین جوره کانی سزادا خور پاگر بوو وه ک خځ پاگرتنی که سانی مه زن و
چا که کار.

وه ک نه وه ی که خوی گه وره کرد بیتیه نمونه بڼ خه لکی تابزان که رهش پیستی و
کړیله یه تی کار له مه زنی روح نا کهن گره نیمانی تیدا بیت و، دهستی به خودای خوی وه گرت بیت
و په یوه سستی مافه کانی بیت..

به پاستی (بیلال) وانه ی کی ره وانی به خه لکی سهر دمه که ی و، هه مو سهر دمه کانی دیکه
پیشه که ش کرد، بڼ نه وانه ی که له سهر ئاینه که ی نه ون و، له سهر هر ئایینیکی دیکه، وانه ی که
کړی که که ی نه وه بوو که ئازادی ویزدان و سهر وریه که ی نافرو شریځ به پپی زهوی زیږ، یان به
پپی زهوی له سزادان..

نو به رووت و بی پشاشکی خرابووه سهر پشکو، تا له ئاینه که ی پاشگه ز بیته وه، یان بیرو
بچونه که ی بگړیت، به لام رازی نه بوو..

له راستیدا پیغمبر ﷺ و، نیسلام، نه م کړیله حه به شیه بی ده سه لاته یان کردیووه
ماموستای هه موو مرق فایه تی له هونه ری ریزگرتنی ویزدان و، بهرگریکردن له ئازادی و
سهر وریه که ی..

نەوان له قرچې گرمای نیوه پواندا، کاتې بیابان دهبوویه دوزخه خیکې بکوژ. ده یانبرده
دبره وه و به رووتی فریتیان ددهایه سر چه وه بلنسمه داره کانی، دوی نه وه به چه ند پیاوړک
به ردیکې زور گرمیان دههینا و دهیانخسته سر جهسته و سنگی...

نو سزا دپندنه یه هم مو رږڅک نوویاره دهبووه، هه تاوه کو له بهر سه ختی سزاګه ی دلی
هه ندیک له جه لاده کانی بږی نهرم بوو، نواچار رازی بوون که وازی ئی بهینن، به وهرجه ی
به چاکه ناوی خواوهنده کانیان بهینن، با به تنه ها وشه یه کیش بیت - بهس و زیاتر نه بیت - تا
لوت به رزی نهوان بپاریزئ، قوردهش باسی نه وه نه کن که نهوان رووخاون و له بهرامبر
خوځاګری و سووربوونی کویله که یاندا چوکیان داداوه...

به لام نه و تنانه ت نه و تاکه وشه ی که دهیتوانی به نابه دلی بیلیت و، ژیاڼی خوی پی
بکړننه وه، به یی نه و دی نیمانه که ی له دهست بدات و، واز له بیروبوچونی بهینن...

تنانه ت نه و تاکه وشه سر زاره کیهش (بیلال) رازی نه بوو بیلیت...!

بلئ... رهی کرده وه که بیلیت... له جیګای نه وه سروده نمره که ی نوویاره ده کرده وه:
(أحد.. أحد.. خودا تانک و تنهایه...)

که جه لاده کانی هاواریان ئی ده کرد، به لکو لیئ ده پارانوه و دهیان وت:
(ناوی لات و عوزا بهینه).

نه ویش وه لامی ده دانه وه: (أحد.. أحد..)

پتیاڼ دهوت: نیمه چی ده لئین نه وه بلئ...

به گالته جارپیه کی سر سوهرینه و، گالته پتکړدنیکې جنیو نامیزه وه وه لامی ده دانه وه:
(زمانم نه و دی پی ناوتریت)...!!

(بیلال) له بهر گره ما و له ژر به رده که ده مایه وه، هه تا کاتی ئیواره هه لیانده ستانده وه و،
گورسینګیان ده کرده ملی، پاشان فرمانیان به منداله کانیان ددها که به ده وری شاخه کانی
مه که و شه قامه کانیدا بیګین... (بیلال) یش تنه ها زاری به سروده پیرزه که ی هه لدههینا و
بهس، ((أحد.. أحد...))

وه که نه و دی له گه لیاندابم ده زانم که شه و داده هات سازشیان له گه لدا ده کرد:

سبهینئ چه ند وشه یه کی چاک له باره ی خواوهنده کاخان بلئ، بلئ: په روه ردگارم لات و
عوزایه، تا وازت ئی بینین بریوت به رتی خوتنه وه، به راستی له سزادانت ماندوو بوین، وای
لپهانوه ده لئنی نیمه سزا دهرتین!

(بیلال) یش سره ی ده جولاند و دهیوت: (أحد.. أحد)

نهمجا (نومه یه ی کړې خه له ف) بوغز و توپه ییه که ی ده تقيته وه و زلله یه کی ئی ددهات و،
هاوار دهکات:

نهی کږیلې پدهش، چ شومی و به لایه ک بوی توو شمان بویت...؟ سویند به لات و عوزا ده تکه مه په ند بږ هم موو کږیل و گوره پیاوان..

(بیلال) یش بهر په پری دلنیا یی بېوادارانه و مه زنی خواناسانه وه دیته وه لام و ده لیت: (اخذ... اخذ... خودا تاک ته نه پایه...)

مه روه ها نه و که سې رڼی که سېکی خاوه ن به زه یی پیدراوه، ده ست ده کاته وه به گفتوگو سازش و ده لیت:

—وازی ئې ښته نومه یه.. سویند به لات له نه مړوه ئیدی سزا نادریت.. (بیلال) له ئیمه یه... دایکیشی که نیزه کمانه، به راستی نه ویش رازی نابیت که به هڅی ئیسلام بوونی نه موه ببینه قسه و باسی سه رزاری و گالته جاری قوړه یش...

(بیلال) چاری کرده وه و سه رنجیکې روخساری ته له که باز و دروژنیانی داو، به زه رده خه نه یکی وه کزنگی به یان ده می کرده وه و به نارامیه کی وه بومه له رزه ی مه ژینه ر وتی: (اخذ... اخذ...)

سبه ینی هات و کاتی نیوه بږ نږیک بوویه وه، (بیلال) بهر و نه و گه رمایه برا، به رده وام بوو له سه ر نارامگری و خږاگری به کی.

له کاتیکدا که سزایان ددها، (نه بویه کری صدیق) ده چیت بږ لایان و، هاواریان ئې ده کات: (ناپا پیاویک ده کوژن ته نها له بهر نه وه ی که ده لیت (الله) په روه ردگارمه) ...؟؟؟ پاشان هاواری له (نومه ی کوږی خه له ف) کرد: ها له نرخه کی خږی زیاتر وه ریگره و نازادی بکه ...

(نومه یه) ش وه نه وه ی له نفرې بووندا بیت و که شتی ده ریازیوونی پی گه یشتبیت وا بوو... ده روونی ناسووده و به خته وهر بوو کاتی کوئی (له نه بویه کی) بوو ناماده یه نرخي نازادکردنی بدات، چونکه بی نومید بوونی له ملکه چکردنی بیلال گه یشتبوه نه وپه پی. مه روه ها له بهر نه وه ی که نه وان بازریگان بوون و، چاک ده یانزانی که فرق شتی قازادجتره بږیان له مړنی..

فرق شتیان به (نه بویه کی) و نه ویش ده ست به جې نازادی کرد و، ئیدی (بیلال) له نیو پیاوانی نازاد دا شوینی خږی گرت...

له و ده مه شدا که (نه بویه کی) باله به ستراوه کانی (بیلال) ده کرده وه و بهر و نازادکردنی ده برد، (نومه یه) پتی وت:

—بیه، سویند به لات و عوزا، گهر به نوقیه یه کیش رازی بویتا به بیکریت هر پیم ده فرق شتیت...

(نېبویه کړی) زړنگ ټیځه یشت که نه و، وشانه چ بڼی نومېدی و بېزار یېه کیان له حق گرتووه و، شایسته ی وده لام دانه وه نه بوو...

به لام له بهر نه وهی که هیرشی بوسه راېو و ریزی نه و که سه ټیډایه که بوو به برای و، هاوېشتی، له وده لاسی (نومه یه) دا وتی:

- سویند به خوا گر نټوه به سه د ټوقیه ش رازی بوونایه بیفرقشن هر ده مکړی...!!

له گال هاوېځکه پدا به رو لای پیغمبر ﷺ خوا ﷺ که وته پڼی تا مژده ی نازاد کړنی بداتی... له راستیدا نه وه ش خوځی و جه نټکی مه زن بو!

پاش کړچ کړنی پیغمبر و موسلمانان بق مه دینه و، نېشته جی بوونیان له وږی، پیغمبر ﷺ ریسای بانگدان بق نویژ داده نیت...

باشه ده بی کڼی روژانه پینچ جار بېټه بانگدهر بق نویژ...؟ ده نگی (الله اکبر) و (لا اله الا الله) ی به رزی ټیکل به ناسوقیه کان بکات...

نه و که سه (بیلال) بو... که پېش سیازده سال نازار هر په شه ی لی ده کړد و، ده پېرژاند و، نه ویش هاوړی ده کړد: (الله احد... احد... خودا تک و ته نهایه).

پیغمبر ﷺ نه وی هه لېژارد تا بېټه په که م بانگدهر له نیسلامدا.

به ده نگ خوځ و پارلو و، غه مگینه که ی، به رده وام ده کانی پر له نیمان و، گوږیه کانی پر له شادی ده کړد، له کاتیکدا که بانگی ده دا:

(الله اکبر... الله اکبر... الله اکبر... الله اکبر...)

اشهد الا اله الا الله.. اشهد الا اله الا الله..

اشهد ان محمدا رسول الله.. اشهد ان محمدا رسول الله..

حي على الصلاة.. حي على الصلاة..

حي على الفلاح.. حي على الفلاح..

الله اکبر.. الله اکبر.. لا اله الا الله..

جهنگ و کوشتار له نیوان موسلمانان و، سوپای قورده پشدا به رپا بوو، که مه به سستیان بوو مه دینه داگیر بکن...

شه پڼکی سهخت و نارپه حه تی پر زیان... له په که م غه زادا که نیسلام ده یکات (بیلال) ده هات و ده چوو، غه زای به در... نه و غه زایه ی که پیغمبر ﷺ فره مانی ده رکړد درو شمه که ی (احد... احد) بېټ.

* * *

له م جهنگه دا قورده یش پڼی نا به جه رگی خویدا و، هه موو که وره پیاوانی به رو مه رگی خوځیان ده رچوون...!!

(نومه یی کوپی خه لف) ویستی نه یته دهړی و به شداری نه کات... نو (نومه یی یه ی که گوره ی (بیلال) بو و، به د پندانه ترین شیوه سزای ددها...

بیری له نه هاتنه دهر وه کرډبوه وه، گهر (عوبه یی کوپی اُبی معیط) ی هاو پتی نه هاتایه لای، که زانیبوی نیازی دانیشن و دهر نه چوونی هیه، بو خور دانیکی به دده ستوه بو و، به ره و لای رُشت و، بینی له ناو هژده کیدا دانیشن وه، بو خور دانه کی خسته به رده می و پتی و ت: نه ی باوکی عه لی، خرتی پی بون خوش بکه، چونکه تر له پی پی نافر ه تانی...!!!!

نومه یی هاواری لی کرد وتی: خوا رو پره شت کات و نه وه یش ناشیرین کات که هیناونه... نوای نه و هیچ رنگایه کی دهر نه چوونی به دی نه کرد و له گه ل جه نگو اهر اندا چوه دهر وه... چ نه نیه کی قه دهر، ده پیچ پیته وه و ده ی کاته وه...؟
پیشت (عوبه یی کوپی نه بی موعیط) گهره ترین هانده ری نومه یی بو ب سزادانی بیلال و، موسلمان به دده سته لاته کانی دیکه...

نه مرقش، هر نه و هانی ددهات که به ره و جهنگی به در بکه و پته ری، که تیا چوونی نه و تیدا ده بیت...!! هه روه ک تیا چوونی (عوبه) شی تیدا ده بیت!
له راستیدا (نومه یی) له و که سانه بو و که دانیشن بو... گهر سه رزه نشتی (عوبه) نه بویه به و چوړه ی که بینیمان دهر نه دچو بو بق شه...!!

به لام خوای گهره فرمانی خوی به جی ده گه یه نیټ، ده بیت (نومه یی) ده ریچیت، چونکه حسابتی کون له نیوان نه و په کی که له بنده کانی خوادا هیه و، کاتی پاکتاو کړنی هاتو وه و، قهرز کون ده بیت به لام نافر و تیت، وه ک چون قهرز ده کن، ده بیت ناو هاش بیده نه وه...!!!!
قه دهر بوی دهره خسی که گالته به سته مکاران بکات... نه وه تانی نه و (عوبه) یه ی که (نومه یی) گوپی له هاندانی ده گرت و، ناره زووه کانی له سزادانی بپوادارانی بی گونا هدا به جی ده هینا، هر نه و (نومه یی) به ره و تیا چوون ده بات...
به دده سستی کی...؟

به دده سستی خودی (بیلال) .. ته نیا (بیلال) و به س!!
هه مان نه و دده سستی که (نومه یی) به زنجیر ده ییه ستوه و، خاوه نه که ی نه شکه نجه و نازار ددها...

هر نه و دده سته نه مرق و، له غه زای به دردا، واده و ژوانی هیه که قه دهر چاکترین کاتی بو دیاری کرډوه، له گه ل نه و جه لاده ی قوړه ی شدا که به سته م و نوژمنایه تی موسلمانانی سه رکز کرډبو...

نه وه به ته ولوی پوویدا...
کاتیک شه له نیوان هه ربو لادا به ریا بو و، لای موسلمانان به دروشمه که یان (أحد...أحد) له ربیه وه، (نومه یی) دلی داخوړیا و، ترسی لی نیشن...

نور وشه یه ی که دویښی کویله که ی له ژور سزا و نه شکه نجه دا دهیوتوه، نه مړی بۆته دروشمی ثابینک به تیکړا و بۆته دروشمی هه موو نوممه تی نوی...!!
(أحد...أحد.)

تا به مجزوه ؟ بهو خیراییه و.. نو که شه کردنه مه زنه...؟؟

* * *

شمشیره کان به یه کدا چون و، شه پ گرم بوو...
له کاتیکدا که جهنگ له کوتایی نزیک دهیووه وه، (نومه یه ی کوپی خه لف) (عبدولپه حماني کوپی عوف) ی هاوولی پیغمبر ﷺ به دی کرد، هانای بی برد و، دلوای لیکرد که لای شو دیل بیت به لکو زیانی رزگار بکات..
(عبدالرحمن) یش به دواکه ی رازی بوو و، په نای دا، پاشان به نیوه ندی گزپه پانی جهنگدا به ره و جیگای دیله کانی برد.

له ریگادا (بیلال) چاری پیکه وت و، هاواری لی کرد:
(سری کوفر...نومه یه ی کوپی خه لف)... رزگارم نه بیت گر شو رزگار بیت..
شمشیره که ی به رزکرده وه تا نو و سهری پی بقرتینی که له خرابایی بوون و لوت به رزی قورسی کردبوو، (عبدالرحمنی کوپی عوف) هاواری لی کرد:
(نا... بیلال...نوه دیلی منه)

دیلی چی... که هیشتا جهنگه که گرم و به رده وامه...؟؟
دیلی چی هیشتا شمشیره که ی خوینی جهسته ی شو و موسلمانانای لیده چوپیت که پیش که میک له گه لیان ده جهنگا...؟
نه خیر...نوه لای (بیلال) پیکه تین و گالته جاری بوو به عه قله کان.. (نومه یه ی ش به پیتی پیویست پیکه نیوه و گالته ی کردوه..
هینده ی گالته کردوه که هیچی نه هیشته ووه بی روژنکی وه که نه مړی و، بی شم تنگانیه و، شم سر نه بجامه...!!

(بیلال) که بیینی خوی به تنها توانای به زاندنی په نادانی (عبدالرحمنی کوپی عوف) ی برای ثابینی نیه، بهوپه ی دهنک به رزییه وه هاواری له موسلمانان کرد:
(شی پشتیوانانی خوا... سری کوفر (نومه یه ی کوپی خه لف) شو و تا، رزگارم نه بیت نه گر شو رزگاری بیت)...!

دهسته ی که له موسلمانان که شمشیره کانیان مهرگی لیده چوپا، به ره و لای هاتن و، دهوړی (نومه یه ی) و کوپه که یان دا -که له گه ل قوپه یشدا به شداری شه ری کردبوو-، (عبدالرحمن)

نەیتوانی هیچ بکات.. نەک هەر ئه‌وه به‌لکو له‌به‌ر جه‌نجالی توانای پاراستنی زړیږۆشه‌که‌ی خۆیشی نه‌بوو..

(بیلال) به‌قولی له‌ لاشه‌ی (ئومه‌یه) راما که له‌ ژێر شالاری شمشیره‌کاندا که‌وتبوو، پاشان به‌خیرایی لێی نوورکه‌وته‌وه و به‌ده‌نگه‌ خۆشه‌ به‌رزه‌که‌ی هاواری ده‌کرد: (أحد..أحد).

* * *

به‌ مافی خۆمانی نازانم که‌ ئا له‌ شوێن و جێیه‌دا بۆ چاکی لێ‌توو‌رده‌یی لای (بیلال) به‌گه‌ڕێن...

خۆ ئه‌گه‌ر به‌یه‌ک‌گه‌یشتنی (بیلال) و (ئومه‌یه) له‌ ره‌وشنکی دیکه‌دا بوابه‌، ئه‌وا بۆمان هه‌بوو که‌ پرسجاری مافی لێ‌توو‌رده‌یی له‌ (بیلال) بکه‌ین و، بۆ که‌سیکی وه‌ک ئه‌و ئیماندار و خاوه‌ن ته‌قوا نه‌بوو که‌ زۆدی تێدا بکات.

به‌لام ئه‌و دیداره‌ی که‌ بوو، له‌شه‌پدا بوو، هەر لایه‌و بۆ ئه‌وه‌ هاتبوو که‌ نوژمنه‌که‌ی له‌ناو به‌ریت...

شمشیره‌کان گریان ده‌سه‌ند و.. کوژراوان ده‌که‌وته‌ سه‌ر زه‌وی.. و.. مه‌رگ به‌نوا‌ی یه‌ک‌دا ده‌هات، پاش ئه‌وه‌ بیلال چاوی به‌ (ئومه‌یه) بکه‌وت، ئه‌و (ئومه‌یه) به‌ی که‌ شوێن سه‌ره‌په‌نجه‌یه‌ک له‌ جه‌سته‌ی نه‌هێشتوه‌ شوێنه‌واری ئه‌شکه‌نجه‌ی ئه‌وی پێوه‌ نه‌بیت. له‌ کوێ ده‌بیینی‌ت و چۆن..؟

له‌ گه‌ڕه‌پانی جه‌نگ و کوشتاردا ده‌بیینی، که‌ به‌ شمشیره‌که‌ی سه‌ری هەر مو‌سلمانێکی بکه‌وتنه‌ به‌رده‌ست درۆینه‌ی ده‌کات، خۆ گه‌ر به‌ سه‌ری (بیلال) یش بکه‌یشتایه‌ ئه‌وا ده‌یه‌په‌راند.. ئا له‌و ره‌وشه‌دا ئه‌و دوو پیاوه‌ به‌یه‌ک ده‌گه‌ن، هیچ دادگه‌رییه‌کی تێدا نیه‌ له‌ (بیلال) به‌رسین: بۆچی به‌ جوانی لێی نه‌بو‌را؟؟

* * *

رۆژان ده‌گوزه‌ری، مه‌که‌که‌ رزگار ده‌کرێت... پیغمه‌بر ﷺ به‌سوپاسگوزاری و به‌ده‌م -الله اکبر- وه‌، له‌ پێش ده‌هه‌زار مو‌سلمان‌ه‌وه‌ ده‌چێته‌ ناوی... خێرا به‌ره‌و (که‌عبه‌) ده‌چیت.. ئه‌و جیگا پیرۆزه‌ی که‌ قوه‌په‌ش به‌قه‌د ژماره‌ی رۆژه‌کانی سال بتیان تێدا دانابوو، جه‌نجالیان کردبوو..!!

به‌راستی (حه‌ق) هات و، (ناحه‌ق) له‌ ناو چوو.. له‌مۆ به‌نواش نه‌ عوزا و.. نه‌ لات و.. نه‌ هوبه‌ل ده‌مینی‌ت.. له‌ ئیسته‌ به‌نواوه‌ هیچ مرقفێ له‌به‌رده‌م به‌رینکدا یان بۆ بتیکه‌ خۆی ناچه‌مینی‌ته‌وه و.. خه‌لکی پێ به‌ وێژدانیا‌ن جگه‌ له‌و

خودایه ی که هاوشتوه ی نیه و، تاک و ته نیا و بیتاوه له و، که وره و پایه به رزه، هیچی دی ناپه رستن..

پیغمبر ﷺ ده چپته (که عبه) وه و، (بیلال) پیش له گه ل خزی ده بات....!

هر که ده چپته ژوروی روو به پووی په یکه ریکی داتاشرلو ده بیته وه، که وینه ی (ئیرامیم) ده خاته روو که بهخت ده گرته وه، پیغمبر ﷺ توپه بوو فرموی:

(خو! بیانکوژیت... سه روه رمان ئیرامیم بهخت گرووه نه بوو... ﴿مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ ئیرامیم نه جوله که بوو نه گاور، به لام په کتاپه رستیک بوو خزی به خوا سپارده بوو، هیچ هاوه لی بق خودا په پیدا نه ده کرد. بحال عمران/ ۶۷.

نوی ئوه فرمانی به (بیلال) کرد که بچپته سر مزگه وته که و، بانگ بدات.

بیلال بانگ ده دات... ئای له جوانی و شادی و خوشی شو سات و، شوین و، بونه یه...!!
زیان له مه که ده له جوله وه ستا و، هه زاره ها موسلمانیش وه که شنه بایه کی وه ستاو راوه ستان و، به ملکه چی و له بهر خۆوه به نزمی له نوی (بیلال) وه وه شه کانی بانگیان ده وته وه.

هاوه لپه رستان له ننیو ماله کانی خۆیاندای بوون، خه ریک بوو باوه په نه که ن:

ئوه (محمد) و ئوه هه ژارانیه که نوینی لیره دهر کران...؟؟

نهری به راست ئوه ده هه زار موسلمانیه له گه لدايه...؟؟

به راستی ئه مه ئوه که سه یه که دهرمان کرد و، له دژی جه نگیان، خۆشه ویستترین خزم و نزیکترین که سیمان کوشت...؟؟

نهری به راست ئوه، که پیش چهند ساتی بۆمان دوا و، ملمان له بهر ده ستیدا بوو، پیمانی وت:

(بپۆن... ئیوه ئازادن)...!!

به لام ئوه ساته سیان له گه وره پیاوونی قووه ییش، له سیپه ری (که عبه) دا دانیشتیبوون، وه که ئه وه ی دیمه نی (بیلال) بیزاری کرین، که به کانیان ده خاته ژتر پیتی و، به سه ر خۆله که له که بروه که په وه ده نگه ی بانگه کی وه که بۆن و به رامه ی به هار له ئاسۆی مه که که بلاو ده کاته وه..

۱ ئوه جۆره بهخت گرته وه یه بریتی بوو له وه ی که سیک بیویستایه کاریک نه دجام بدات یا سه فهریک بکات یان نه یکا (واته دوو دلایت)، ده یانوسی و ده یانخسته ناو په ردلختکه وه به (بیکه) و (نه یکه) پاشان تیروپشکیان بق ده کرد -وه رگتپ-

نهو سې که سه ش (نهو سوفیانی کوږی هرب-که پیش چند ساتی موسلمان بوو-) و
(عتهابی کوږی نوسهید) و، (حارسی کوږی هیشام) بوون- که نهو دوانه یان هیشتا موسلمان
نهو بوو بوون..

(عتهاب) سهیری (بیلال)ی ده کرد که بانگی ددها، وتی:
-خوا ریژی له (نوسهید) گرت که گوئی له مه نه بوو، که پئی ناپه حهت ده بوو.
(حارس)یش وتی:

-سویند به خوا.. گهر بمزانیایه (محمد) حهقه شوینی ده که وتم...!!

(نهو سوفیان)ی نذر زانیش له باره ی قسه کانیانه وه وتی:
-من هیچ نالیم، چونکه گهر قسه بگم نهوا نم بهردانه خه بزم لی ده دن!!
کاتی پیښه مېرمن (که عبه)ی به جی هیشت چاوی پتیا ن کهوت، له چرکه ساتیکدا نیو
چاوانی خویندنه وه، له کاتیکدا که چاوه کانی به رووناکي خودا و، شادی سرکه وتن
ده دره وشانه وه فهرمووی:

-زانیم که چیتان دهوت...!!!!

نهو هی که وتبوویان بقی باس کردن..

(حارس) و (عتهاب) هاواریان لی هه ستا:

شاهیدی ده دین که تو پیښه مېرمنی خودایت، سویند به خوا که س گوئی لیمان نه بوو تا
بلین نهو هه والی پیدایت...!!

نهما به دلکی نویوه پیشوازیان له (بیلال) کرد.. که له دلپاندا نهو وشانه ده نگی
ده دلیه وه که له پیښه مېرمن (که عبه) بیست له وتاری سره تای هاتنه نیو مه که ده دا:
(نهو خه لکی قوړه ییش!!! خوی گوره خو هه لکی شانی نه فامی و خو هه لنان به باو و
باپیرنی له نیودا نه هیشتن، خه لکی له ناده من و.. ناده میس له خوله)..

* * *

بهو جزره (بیلال) له که ل پیښه مېرمن (که عبه) ژیا و هه موو دیمه نه کانی له که لدا بینی و، بؤ نویژ
بانگی ددها و، نروشمه کانی نم ناینه مه زنه ی ده بوژانده وه و ده پاراست، که له تاریکی
ده ریازی کردبوو بهرو رووناکي، له کویله په تیه وه ده ریازی کرد بهرو نازاد بوون...
ریژی نیسلام به رزیووه وه، له که لیشیدا موسلمانان ریژدارتر بوون، (بیلال)یش روژ له دوی
روژ له دلی پیښه مېرمنی خوا نزدیکتر ده بووه وه، پیښه مېرمن له باره یوه ده یفه رموو: (پیاوونکی
نه هلی به هشت)..

له که ل نهو شداد بیلال هره به چاکي و خاکه پایي مایه وه، تنها خوی و ده هاته پیش چاو
که (حبه شیهه که تا دوینی کویله بوو)...!!

رؤښکيان رښت دوو ټافره تې څوې و براگه ی بخواښت، به باوکيانی وت:
(من بيلال.. ټمه ش براه، دوو کږيله ی حبه شين.. گومړا بووين خوا رښویني کړين..
دوو کږيله بووين خوا ټازادی کړين.. گهر شو دوو ټافره تان پيدايڼ، ټوا سوپاس بې خوا
و... ټه گهر رازيش نه بوون، ټوا خوا گه وره تره)!!

* * *

پیښه مېرمنه ښه فاتی کړد و به رهامندی و رازیکړای گه پایوه بې لای په روه رډگاری
بالاده ست و، له دوی ټو (ټه بوبه ک) خلیفه ی کاروباری موسلمانانی گرتنه ده ست..
بيلال چوپوه خرمه ت خلیفه ی پیښه مېرمنی خواو پيی وت:
(ټی جینشینی پیښه مېرمنی خوا..
گویم له پیښه مېرمنی خوا ښه بوو ده یفه رموو: باشترین کړده وې پروادار، جیهاد کړنه
له پیتناوی خوا)..
(ټه بوبه ک) پيی وت: باشه چیت ده وې ټی بيلال...؟
وتی: ده مه ویت که څوم بیه ستم له پیتناوی خدا ه تا ده مرم...؟
(ټه بوبه ک) پيی وت: ټی کڼ بانگمان بې بدات...؟
(بيلال) چاوه کانی پر له فرميسک بوون و، وتی: له دوی پیښه مېرمنی خوا بې هیچ کس بانگ
ناده م.

(ټه بوبه ک) پيی وت: نا بيلال... بمینه ره وهو بانگمان بې بده..
(بيلال) وتی: گهر ټازادت کړدووم بې ټوه ی که بې تق بم، ټوا با چونت ده وې وابکه م، گهر
له پیتناوی خوا شدا ټازادت کړبوم ټوا وازم لږ پینه بې ټوه ی که ټازادت کړدم له بهر ټو..
(ټه بوبه ک) وتی: له بهر خوا ټازادم کړدیت ټی (بيلال)..
سه ریرده گڼړه وان جیاوازیان هیه، هی وایان هیه ده گڼړه ټوه که بې شام چوپوه، له وې به
موجاهیدی و، ټاماده یی ماوه ته وه.
مه ندیکي دیکه یان ده گڼړه ټوه که داخوازیه کي (ټه بوبه ک) قبول کړدووه که له
(مه دینه) بمینیت ټوه، کاتیک که مرد و، (عومر) بویه جینشینی، موله تی لې خواست و بهر وه
شام رښت.

به بهر حال، (بيلال) ټوه ی مابووی له ژيان و ته مه نی کړدیه نه زری څو به ستن و
ټاماده بوون بې جیهاد له شوینانه ی که مه ترسی هه بوو له سر نیسلام، سوور بوو له سر
ټوه ی که له سر چاکترین کاریک بیت که خوا و پیښه مېرمنی لایان څو شه ویسته تا شاد ده بیت ټوه
به دیداریان.

نیدی له وه به دواوه به ده نگه څو شه غه مگینه سامداره کي بانگی نه دا، چونکه نه یده توانی

که به زمان بلایت: (أشهد أن محمداً رسول الله) له بهر نهوړی یاده وهریبه کانی هیږشیان بڼ
 دهه ټپنا ودهنگی له ژیر خه مه کانیاندا ون دهوړو، به فرمیتک وشه وپنده کانی دهرده بڼی.
 دوا بانگیشی نهوجاره بوو که نه میری بهواداران (عومه) سهرانی شامی کرد و، موسلمانان
 لئی پارانوه که داوا له (بیلال) بکات که تهنها جارک بانگیان بڼ بدات.
 نه میری بهواداران (بیلال) ی بانگ کرد، له کاتی بانگدا داوی لیکرد که بانگی بڼ بدات..
 (بیلال) چووه سهر و بانگی دا.. هه موو نه و هاو لانه ی که پیغه مبریان بینیبوو بیلال بانگی بڼ
 ددها دهستیان کرد به گریان.. به جورتک گریان که پیشت هرگیز وا نه گریاون.. (عومه)
 له هه موویان زیاتر ده گریا...!!

* * *

بیلال هه روهك دهویست به جهنگاوهری له شام کړچی دواپی کرد..
 نه مړش له ژیر خاکی نیمه شقدا نیسکی پیاوړک شاردر اوته وه که له مه زنتین پیاوانی
 مړغایه تییه له خور اگری و دامه زداوی له سهره قیده و باوه پ..

عبدلہی کوہی عومہ ر

کوٹہ وری فوہہ مار

له ترېپکي ته منی درېژیدا هاته گډ ووتی:

(بهیمه دما به پښه مېری خوا ښه... تا نه مړېش نه شکاندووه و نه گړپومه.. هرگیزش بهیمه به ناشوویکار نه داوه .. هیچ بهوادارنکیشم له گړه کیدا رانه چله کاندووه)..

نهم وشانه پوخته ی باوه پینکړای ژبانی پیاوچاکنیکه که زیاد له هشتا سال ژباوه و، سهړه تاي په یوه ندی کړنښی به نیسلام و پښه مېره وه له ته منی سیازده سالیدا بوو، کاتیک له گال باوکیدا هات بډ غزای بهر، بهر نومیده ی که له نږو موجهیداندا جینگایه کی هېښت، گهر پښه مېر ښه له بهر که می ته منی نه یگړپایه ته وه..

لهو روزه وه.. به لکو بهر لهو روزه کاتیک له گال باوکیدا کړچی کرد بډ مه دینه.. په یوه ندی نهم منداله، که زور زوو پیاو ته تیدا به درکه وت، به پښه مېر و نیسلام وه ښه دهنی پیکرد..

تا لهو ساته وه تا نهو روزه ی ده گړپته وه بډ لای په روه ردگاری، له ته منی هشتا و پینچ سالیدا، له هر کویدا پنی بگه ین کولنه دهوی و توبه کاری تیدا به دی ده که ین، که هینده ی تاله موویه که له ریبازه کی لاندات و، لهو په یمانه ی که داویه تی پاشگه ز نابیته وه، هر به لښتیکشی دابیت به که م سهیری ناکات.

لاینه سهرنج راکښه ره کانی (عبداللهی کوپي عومر) زدن.

زانینه کی و، خاکه پایی و، سه قامگړی ویزدان و ریبازی و، سه خاوه تی و، پاریزگاری (ورغی) و، به رده وای له سر پرستش و راستگویی ده ستگرنی به پښه نگووه.. به هه مو نهو چاکه و خه سله تانه، (نښن عومر) که سایه تیه به هیزه کی و، ژبانه بیگه رده راستگويانه کی زاخاو دابوو..

له (عومری کوپي خه طب) ی باوکپه وه چاکه ی زور فیر بوویوو، له گال باوکیشیدا له پښه مېره وه تیکړای چاکه و مه زنیه کان فیر بوو..

وه کو باوکی نیمان هینانه کی به خوا و، پښه مېره، چاک بوو، پاش نه وه ش چاودیری کړنی نهو بډ هه ناگواه کانی پښه مېره مایه ی سر سوپمانی عاقله ندان بوو.. نهو سهیری ده کرد، بزانی پښه مېره له هه موو کارنکدا چی ده کرد، نه میش به وردی و ملکه چیه وه لاسایی ده کرد وه.

بډ نمونه لږه دا پښه مېر ښه نوژی ده کرد.. نښن عومریش له هه مان جینگه دا نوژی ده کرد..

له ویشدا، پیغمبر ﷺ به پټوه ده پاپایه وه، ئیښ عومریش به پټوه ده پاپایه وه.
یان له ویندا پیغمبر ﷺ به دانیشتنه وه ده پاپایه وه، (عبدالله)ش به دانیشتنه وه
ده پاپایه وه..

ئا لږه شدا و، له سهر هم ریځایه رڼڅکیان پیغمبر له سهر وشتره که ی دابه زی و، دوو
رکات نویژی کرد، (ئین عومر)یش گهر ری بکه وتایه ته سهر هه مان شوین و جی هه مان کاری
نه تمام ده دا..

نه که ههر هیڼده، به لکو ده گټرپنه وه که وشتره که ی پیغمبر له و جیځایه ی نیو مه که ده
دووجار سوپایه وه، بهر له وه ی که پیغمبر ﷺ دابه زی و دوو رکات نویژ بکات، له وانه یه
وشتره که له خوپا وای کرد بیت تا شوینیک بق خوی بسازیښت.

به لام (عبدالله ی کوپی عومر) ههر که بگه یشتایه ته ئو شوینه دوو جار وشتره که ی
ده سوپانده وه، پاشان دایده نا و.. دواتر دوو رکات نویژی بق خودا ده کرد.. ته واو به و
شیوه یه ی که له پیغمبر ی بینیبوو...!!

هم زور لاسای کردنه وه ی پیغمبر له لایه ن (ئین عومر) وه، وای له عانیشه ی دایکی
به واداران کردبوو که له باره یه وه بلیت:

(هیچ که س شوین پټی پیغمبر ی له جیځای خویدا وه ک ئین عومر هه لنه گرتوه)..

ته مه نه درژه پیرۆزه که یشی به و خۆشه ویستیه به تینه وه به سهر برد، هه تا وه کو سرده میک
هات به سهر موسلماناندا چاکه کاریان ده پاپایه وه:

(خوایه چه نده منت هیشتوه (عبدالله ی کوپی عومر)یش بمینیښته وه، تا شوین پټی
هه لگرم، چونکه بیجگه له و که س له سهر فرمانه کانی سهره تا نابینم)..

* * *

به وه ی به هیزی پشکنینی توند و به تینی هه نگاو و وابسته یی به سوننه ته کانی
پیغمبر وه ﷺ، (ئین عومر) هیشتا له گټرپانه وه ی فرموده له پیغمبر ی خواوه
ده ترسا، فرموده ی نه ده گټرپایه وه تا به ته واوه تی یه ک به یه کی پشته کانی له یاد نه بویه.
خه لکانی هاوسه رده می ده لښ:

(له نیو هاوه لانی پیغمبر ی خوادا که س نه بو هیڼده ی (عبدالله ی کوپی عومر) خوپاریز
بیت له زیاد کردن بق فرموده یان که مکرده وه ی)...!!
به هه مان شیوه زور خوی ده پاراست له فه توا دان...

رڼڅکیان پیاویک هاته لای بق پرسیار کردن، کاتیک پرسیاره که ی ئاراسته ی (ئین عومر)
کرد، له وه لامدا پټی وت:

(هیچ زانیاریم نیه له باره ی نه وه ی که تق پرسیار ی له باره وه ده که یت)..

پیاوړه که رښت به ریځای خوږه وه... هر که چاند هه نځاوځک دور که وته وه (نښین عومر) دهسته کانی به خڅی و شادی وه ده خشانده به یه کدا و به خڅی ده وت:

(نښین عومر له باره ی شتی که وه پر سیاری لیکرا که نه یه دزانی، وتی نازانم)!

توریش ده ترسا له وهی له فه تواداندا نیجتهاد بکات و، هاله بیت نیجتهاده کی، سه ره پای نه وهی که نه و بڼه ماکانی شاینیکی مه زنی په پړه وه کرد، که بڼ نیجتهادی هاله پاداشتی که داده نیست، دوو پاداشتی ش بڼ هی ته واو، به لام وهره که ی زاتکردنی له سر فه توادان نه هیشته بو.

هر وه ها دوری ده خسته وه له پله و پایه ی دادوهری.

له و کاته شدا دادوهری ته به رزترین پله و پایه ی ده ولت و کومه لگا بوو و، ده وله مه ندی و ریژ و شکلی بڼ خاوه نه که ی دهسته بهر ده کرد...

به لام (نښین عومر) ی پاریزکار چ پیوه سته کی به ده وله مه ندی و پله و ریژ و شکو هیه...؟!

رڼیکیان خلیفه (عوسمان) بانگی کرد و داوای لیکر که پله ی دادوهر وه ریگریت، لیبور دنی خواست، (عوسمان) رڼی له گه ل وت، به لام نه و هر سور بوو له سر لیبور دنه کی...

(عوسمان) لیتی پرسی: سه ریچی فرمانم ده که یت؟؟

(نښین عومر) له وه لامدا وتی:

(نه خیر... به لام پیم گیشته وه که دادوهری سی جوره...

دادوهری که به نه زانی دادوهری ده کات، نه وه له ناگر دایه...

دادوهری که به پیتی ویست و ناره زوی خڅی دادوهری ده کات، نه وهش هر له ناگر دایه...

دادوهری که ی نیجتهاد ده کات و ده پیکیکیت، نه وه شیان هر نه وهی بڼ هیه، نه گونا می له سره، نه پاداشتی هیه...

منیش له بهر خاتری خوا داوات لی ده که م بمبوریت له وه رگریتی نه و کاره)...

(عوسمان) لیتی بورا، به لام پاش نه وهی که په یمانی لی وه رگریت که نه وه بڼ که س نه گریته وه.

چونکه (عوسمان) پله و ریژی (نښین عومر) ی له دلای خه لکیدا ده زانی و، ترسی نه وهی هه بوو که ر پیاوچا کانی ته قوادار به وه رنه گرتنی قازیته که ی بزانی، شوین و پی نه و بگرن و، نه و کاته ش خلیفه که سانی ته قواداری بڼ قازیته ده ست نه که ویت...

رهنگه هم هلویتسه ی (عبداللهی کوپی عومر) وه ک نیشانه یه کی ناجور (سلیبی) دیاریت.

به لام له راستیدا وانیه، نه و که دادوهری نه ده کرد له کاتیکدا نه بوو که که سی دیکه شایانی نه و شوینه نه بیت، به لکو رڼی که له هاوه له چاک و پاریزکاره کانی پیغه مبهری خوا له

ژياندا بوون و، هندیکیان سر قالی کاروباری دابوهری و فتهوا دان بوون..
 هـروهـها دور که و تنه وهی (ثین عومـهـ) یش نه بووه هـزی له کارکه وتنی کاروباری
 دادوهریتی، یان بکه ویتنه دست نهو که سانهی شیای نین...
 به لکو نه وه های پی باشر بوو له گه له دورونی خؤیدا بمینیتنه وه و، به گوپراهلی زیاتر و،
 په رستشی زقرتر که شهی پی بدات و پاکی بکاته وه..
 هـروهـها له سرده مهی ژيانی نیسلاداد، نونیا به رووی موسلماناندا والا بوو، سه روهت و
 سامان به سریاندا رزایوو، پله و پایه و نه میرایه تی زقر بوو بوو..
 گومپایی سه روهت و سامان و پله و پایه له دلی هندی بپوادار نزیك بپوه وه، نه مه وایکرد
 که چه ندین هاوهلی پیغه مبهـر، له نیویاندا (ثین عومـهـ)، نالای به ره لستی کردنی نهو
 گومپاگردنه به رز بکه نه وه و خویان بکه نه نمونهی نونیا نه ویستی و پاریزکاری و دور
 که و تنه وه له پله و پایه ی به رز و، شکاندنی ناشووب و گومپاگردنه که ی...
 * * *

له راستیدا (ثین عومـهـ) هاوهلی شه بوو، تییدا هـله دستایه وه و شه ونویژی ده کرد و..
 هاوپیی به ره به یان (سحر) بوو، به گریان و پاپانه وهی لیخوشیون به سهری ده ببرد...
 له لاویدا خه و نیک یبنی، راله و لیکدانه وهی پیغه مبهـر ﷺ پی نهو خه ونه ی واپوو که شه
 نویژی کرده نهوپه پی نومیده گانی عبدالله و، مایه ی خؤشی و شادیه گانی..
 ده با گوپرا دیرین بقی، خؤی خه ونه که یمان پی ده گپرتنه وه:
 (له سرده مهی پیغه مبهـری خوادا ﷺ له خه وندا بینیم پارچه یه ک ناوریשמ به ده سته وه بوو،
 پی هر جینگه یه کی به هشت بمویستایه ده بیردم...
 بینیم دور که س هاتن پی لام، ویستیان بمبهـن پی ناو ناگر، مه لانیکه یه کیان پی گه یشت
 وتی: مه ترسه، مه شله ئی، نه وانیش وازیان لی هینام..
 (هـفـصهـ) ی خوشکم خه ونه که ی پی پیغه مبهـر ﷺ گپراه وه، نه ویش له رموی: (عبدالله)
 چاکترین پیاوه، خؤزگ شه ونویژی ده کرد و زقریشی ده کرد)...
 جا له و روزه وه تا گه یشته وه خزمه تی خوا، له مال، یان له سهـفهـر، وازی له شه ونویژ
 نه هینا..
 نه وه بوو نویژی ده کرد و قورنانی ده خویند و، زقر یادی په روهـرـدگاری ده کرد... هر که
 گوپی له نایه ته ترسینه ره گانی قورنانه ده بوو، وه کو باوکی فرمیتسک له چاوانی ده بارین..
 (عوبهـدی کوپی عومـهـ) ده لیت: زقرکیان نهـم نایه تهـم پی (عبداللهی کوپی عومـهـ)
 خوینده وه:

﴿لَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا، يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا

وَعَصُوا الرُّسُولَ لَوْ لَسُوْا بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا: ده بڼې چوڼ بڼې نه گهر نېمه له هر کومه لڼې هاوښاین په کڅکمان لڼې هه لېږاردن که بېنه شایه ت له سهریان، توڅمان کرده شایه تیک له سر نه مانه... نه وی رږځی نه و که سانه ی کافر بوون و به قسه ی پیغمبریان نه کرد، هر ده که نه له گال زهوی ته سخت بکړین و، ناشتوانن هیچ قسه یه که له خوا بشپړنه وه. ﴿النساء/ ۴۱-۴۲﴾.

نهمه وای له (نښې عومه) کرد ده ست بکات به گریان هه تا پیشی به فرمیسکه کانی ته پر بوو.

رږځکیان له نڼو براکانیدا دانېشت، نهم نایه ته ی خوینده وه: ﴿وَيَلِّ لِلْمُطَفِّينَ، الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ، وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ، أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ، لِيَوْمٍ عَظِيمٍ، يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ: هاوړه له که م فروڅشان، نه و که سانه ی به پیوانه شتې له مردم ده سینن، ده شت هه موویان پښې بدهن... نه گهر خوڅشیان بڼیان پڼوان، یان به کڅشانه یان پڼدان، لڼی که م ده کهن... ناخو نه وانه نازانن که هر زیندو ده کړنه وه، بڼ رږځکی گه وړه و گران، نه و رږځی که هه موو مردم بڼ دیداری په وړه رډگاری هه موو دنیا راده وه ستن. ﴿المطففين/ ۱-۶﴾.

پاشان به رده وام نهم نایه ته ی دوویاره ده کرده وه:

﴿يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾...

له گه لیدا فرمیسک باران ناسا ده هاته خورای... هه تا له بهر زږد تاهه زږوی و گریانې بورایه وه و که وت!!

* * *

سه خاوت و ډونیا نه ویستی و پاریزکاریه که ی نه و پیکه وه له هونه رځکی مه زندا کاریان ده کرد، بڼ پیکه یانی باشتړین چاکه کانی نهم مرقفه مه زنه... که زږی ده به خشی، چونکه به خشنده بوو.

حه لالی پاکې ده به خشی، له بهر نه وه ی خو پاریز بوو.

باکی نه بوو له وه ی به خشنده ییه که ی هه ژاری بکات، چونکه ډونیا نه ویست بوو!!

(نښې عومه) له و کاسانه بوو که داهاتیکی فراوان و چاکیان هه بوو، زږیه ی ته مه نی بازرگانیکی ده ست پاک و سهرکه وتوو بوو... مووچه یه کی زږیشی له بیت المال- بڼ بړا بوو یوه...)

به لاه هر گیز نه و ده ستهاته ی بڼ خو ی کڼه ده کرده وه، به لکو به لیښاو ده ښارد بڼ هه ژار و نه دار و که م ده ستان..

نه و هه تا (نه یوی کوی وائی راسې) باسی یه کڅک له و به خشنده ییانه یمان بڼ ده کات و،

هه والمان د داتې که رڅړتکيان (ثيبن عومر) چوار هزار درهم و قهديفه يکې بڼه هات..
 بڼه رڅړت دواتر، (نه يوبې کوپې وائل) له بازارې بينې ناليک به قهرز بڼه ولاخه کې ده کړې..
 (نه يوبې کوپې وائل) چو بڼه لای کس و کاره کې و لټې پرسين: باشه دوټنې چوار هزار
 درهم و قهديفه يک بڼه باوکی عبدالرحمن (واته ثيبن عومر) نه هات...؟
 وتیان: با...
 وتی: دهی نه مړی له بازارې بينيم ناليکی بڼه ولاخه کې ده کړې و پاره کې پې نه بوو.

وتیان: نهو دوټنې نه خوت هه تا هه موو پاره کې به خشيبه وه، قهديفه کې دا به شانیا و
 چوپيه دهره وه... که که پايه وه نه ویشي پې نه بوو، که له باره يوه پرسيارمان ئی کرد، پټی
 وتين: به خشيبه تې به هه ژارک...!!
 (نه يوبې) چوپيه وه دهره وه و هه ردوو دهستی ددها به يه کدا، هه تا گه یشته بازارې و چوپيه
 شوټنټکی به رز و هاواری له خه لکی کرد:
 (نه یی دهستی بازوگانان...)

چی له دنیا ده کهن، نه وه (ثيبن عومر) و هزاره ها درهمی بڼه دیت و ده يبه خشيبه وه،
 بڼه به يانیه کې ناليک بڼه ولاخه کې به قهرز ده کړت)...!!؟؟
 به لې به راستی هر که سيک (محمد) ماموستای بیت و.. (عومر) یش باوکی، که سيکی
 مه زنه، شایانی هه موو مه زنيه کيشه...!!

به خشنده يی (عبداللهی کوپې عومر) و دنیا نه وستی و خو پاريزه کې، نه م سې خاصيه ته
 لای (عبدالله) راستيتی پيشه نگی و، راستيتی کوپايه تې ده خسته روو.
 که سيک به و راده يه شوټن پټی پيغمبري خوا هه لگريت، ته نانه ت به و شتره که يوه له
 شوټنټک راده وه ستيت که رڅړتکيان پيغمبري بينيو به و شتره که يوه له وې راوه ستاوه و،
 بلن: (به لکو شوټن پټيه کانی بکه ونه سهر شوټن پټی)...!!
 نهو که سي له چاکه و ريزگرتن و سهر سوپمان به باوکيدا بگاته نهو ناستی که که سيټی
 (عومر) به سهر نوژمنانيدا سه پانديو، چ جای خزم و کس و کار و مناله کانی..
 ده لټم: ناکريت که سيک وابه ستی نهو پيغمبره و، نهو باوکه بيت ببيت به ندهی سه روه
 و سامان..

سامانی زږ و به ليشاو دهاته لای.. به لام ته نها به لايدا تيده په پی و، به ماله کهيدا
 ده په پيه وه..

به خشنده ييه کې، يان به چاکه باسکردنی، مايه یی له خوږايی بوون نه بوو.
 پاشان، نهو تاييه تې ده کرد به هزار و نه داران.. زږ که ميش روويده دا که به ته نها نان
 بخوات.. هر دهبو هه تيوتک.. يان هه ژارکی له گه لدا بيت.. زږ جار سه رکونه یی هه نديک له
 کوپه کانی ده کرد، کاتيک ده بيینی ده وله مه ندانيان داوه ده کرد و، هه ژارانيان له گه ل خوږاندا

نه ده هیڼایه وه، پټی ده وتی:

(بانگه‌بښتی تیره کان ده‌کن و، برسیه کانیش به جی ده‌هیلن)...!!
 هه‌زاران ناشنای سۆزه‌که‌ی بوون و، چیژی چاکه و خۆشه‌ویسته‌که‌یان کردبوو و له‌سه‌ر
 ریڅاکه‌ی داده‌نښتن، تا بیانینن و له‌گه‌ل خۆی بیانباته‌وه بۆ مال و.. وه‌ک چۆن کومه‌له‌ی
 هه‌نگ ده‌وره‌ی گول ده‌دن بۆ مژنی شيله‌که‌ی، نه‌وانیش ئاوا ده‌وره‌یان ده‌دا!

* * *

له راستیدا سامان له ده‌ستی نه‌ودا خزمه‌تکار بوو.. نه‌ک فه‌رمان به‌ده‌ست..
 هوکارکی پیداوښته‌کانی گوزه‌ران بوو، نه‌ک بۆ خۆشگوزه‌رانیو راباردن.
 سامانه‌که‌شی ته‌نها می خۆی نه‌بوو، به‌لکو هه‌زارانیش به‌شیکی دیاری کراویان تییدا
 هه‌بوو، به‌لکو مافیکی وه‌ک به‌ک که هیچی له‌وان جیاوازه‌نیوو..
 دونه‌ی نه‌ویسته‌که‌ی له به‌خشنده‌یه فراوانه‌که‌یدا هاوکاری بوو... هه‌رگیز خۆی بۆ دونه‌یا
 ماندوو نه‌ده‌کرد و، هه‌ولێ بۆ نه‌ده‌دا، به‌لکو ته‌نها نه‌ه‌نده پۆشاکه‌ی ده‌ویست که جه‌سته
 دابپۆشیت و، نه‌ه‌نده خۆراکه‌ش که برسیه‌تی نه‌ه‌یت..
 به‌کێک له‌و برایانه‌ی که له خوراسانه‌وه هاتبوو کراسیکی نه‌رمی جوانی به‌دیاری بۆ هینا و،
 پټی وت:

—ته‌م پۆشاکه‌م له خوراسانه‌وه بۆ هیناوت و، چاره‌کانم رووناک ده‌بن، گه‌ر ببینم نه‌و جله
 زیرانه‌ت لا بیه‌یت و، ته‌م جله جوانه بپۆشیت..
 (ئین عومه‌) پټی وت: ئاده‌ی پیشانمی بده..
 ده‌ستی لیدا و وتی: ئه‌رئ ته‌مه ئاوریشم نه‌...؟؟
 هاوپیکه‌ی وتی: نه‌خیر.. لۆکه‌یه.

(عبدالله) که‌مێک لێی راما، پاشان به‌ ده‌ستی لایبرد و وتی:
 (نا.. له خۆم ده‌ترسم.. ده‌ترسم بمکاته که‌سیکی لوت به‌رز و له‌خۆبایی.. خوداش که‌سی
 لوت به‌رز و له‌خۆبایی خۆش ناوێت)...!!!

رۆژنیکیان هاوپییه‌کی کیسه‌یه‌کی پری به‌ دیاری بۆ هینا..
 (ئین عومه‌) لێی پرسی: ته‌مه چی‌یه؟
 وتی: ته‌مه ده‌رمانیکی زۆر گه‌وره‌یه له عیراقه‌وه بۆم هیناوی..
 (ئین عومه‌) وتی: باشه ته‌م ده‌رمانه بۆچی چاکه...؟؟
 وتی: بۆ هه‌رسکرینی خۆراک..

(ئین عومه‌) زه‌رده‌خه‌نه‌ گرتی و به‌ هاوه‌له‌که‌ی وت:
 (خواردن هه‌رس ده‌کات...؟؟ من ماوه‌ی چل ساڵه هه‌رگیز تیر خواردن نه‌خواردوه)...!!

ئهم پیاوه‌ی که ماوه‌ی چل ساله له خواردن تیری نه‌خواردوه، تیر نه‌خواردنه‌که‌ی به‌هۆی نه‌بوونیوه نه‌بووه، به‌لکو به‌هۆی دونه‌ی نه‌ویستی و پارێزکاری و، هه‌ڵدانیوه به‌و بۆ شوین پێی هه‌لگرتنی پێغه مبه‌ره‌که‌ی و باوکی..

ئهو ده‌ترسا له‌وه‌ی رۆژی قیامه‌ت پێی بگوتریت:
 ﴿أَذْهَبْتُمْ طَيْبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا: له ژبانی دونه‌یاناندا هه‌موو خۆشی و له‌زه‌ته‌کانی خۆتانان ئاوی مینا و ته‌واوتان کردن، به‌ ئاره‌زووی خۆتان به‌وه‌موو نیعمه‌ته‌ پاک و به‌له‌زه‌ته‌ی هه‌تانبوو راتان بوارد.﴾ الاحقاف/٢٠

هه‌روه‌ها به‌ چاکی تیگه‌یشتبوو که له‌ دونه‌یدا میوان و، رێبواره.. له‌باره‌ی خۆیه‌وه ده‌یگوت: (له‌وه‌ته‌ی پێغه مبه‌ری خوا ﷺ وه‌فاتی کردوه، نه‌خه‌شتم له‌سه‌ر خه‌شت داناهه، نه‌ دارخورمایه‌کم چاندوه)..

(مه‌یمونی کوپی مه‌هران)یش ده‌لێت:
 (چووم بۆ لای (ئێین عومه‌ر)، هه‌رچی شتی نێو ماله‌که‌ی هه‌یه‌ خه‌ملاند، له‌ نوێن و لێفه و پایه‌خ و.. هه‌موو ئهو شتانه‌ی که تێیدا بوو، نرخی هه‌مووی نه‌یده‌کرده سه‌د دره‌مه‌!!!
 ئه‌مه‌ش به‌هۆی نه‌دارییه‌وه نه‌بوو.. چونکه (ئێین عومه‌ر) ده‌وله‌مه‌ند بوو.. به‌هۆی په‌زیلی شه‌وه نه‌بوو.. چونکه به‌خه‌شنده‌یه‌کی ده‌ستکراوه بوو.. به‌لکو ئه‌وه‌ی له‌به‌ر دونه‌یانه‌ویستی و، خۆ دوور گرتن له‌ رابواردن و، پایه‌ندبوون به‌ رێبازه‌که‌یه‌وه له‌ راستگیری و پارێزکاریدا بوو..

به‌پاستی (ئێین عومه‌ر) ته‌مه‌نێکی نۆژی به‌سه‌ر برد و، له‌سه‌رده‌می ئه‌مه‌یدا ژبا که پێر بوو له‌ مال و سامان و زه‌وی و زار نۆد بوو، خۆشگوزهرانی نۆزیه‌ی ماله‌کانی گرتبوه‌وه، به‌لکو بلی نۆزیه‌ی کۆشک و ته‌لاره‌کانی گرتبوه‌وه.

له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا، ئهم کێوه پایه‌ بلنده به‌سه‌ر به‌رزی و خۆپاگری مایه‌وه، ره‌وتی خۆی نه‌گه‌یی و واژی له‌ دونه‌ی نه‌ویستی و پارێزکارییه‌که‌ی نه‌هێنا.

که باسی به‌شی دونه‌ی و پێویستییه‌کانی بکرایه، که ئهو لێی هه‌ڵده‌هات، ده‌یگوت:
 (من و هاوه‌لانی له‌سه‌ر فه‌رمانێک کۆ بووین و، ده‌ترسم گه‌ر سه‌ر پێچیان بکه‌م نه‌گه‌م پێیان)..

پاشان خه‌ڵکه‌که‌ی تێده‌گه‌یانده که ئهو له‌به‌ر بێده‌سه‌ته‌لاتی واژی له‌ دونه‌ی نه‌هێناوه و، هه‌روه‌ ده‌ستی به‌ره‌و ئاسمان به‌رز ده‌کرده‌وه و ده‌یگوت:

(په‌روه‌ریگا.. خۆت ده‌زانی گه‌ر له‌به‌ر ترسی تۆ نه‌بوايه پێشپه‌کی قوچه‌ی شمان ده‌کرد له‌ دونه‌یدا)..

به ئی... گهر له بهر ترسی په روه رڼگاری نه بویه له م د نونیا په دا پېشې کې ده کړد و، له سره که و توه کانیښ ده بوو.

به لگو پتویستیښی به پېشې کې نه بوو، چونکه د نونیا به روه لای شو ده مات و، به شته چاک و فریوده روه کانیښ به شو پتیه ده بوو.

باشه ده بیت چی هه بیت له پله و پایه ی خه لیفایه تی زیاتر فریوده بیت...؟؟
چهنډین جار پېشنیار کړا بڼ (نېن عومس) به لوم شو خوی لاده دا... هه رده شوی کوشتنی لیکرا گهر پتی رازی نه بیت، شو زیاتر رته کړده وه و، خوی ئی لادا...!!
(حسن) ده لیت:

(کاتیک (عوسمانی کوپی عه فغان) کوژا، به (عبداللهی کوپی عومس) یان وت: تل سهره وری خه لکیت و، کوپی سهره وری خه لکیت، وهره پېشه وه تا وا بکه ین خه لک به یعتت بده ئی...
وتی: سویتد به خوا من چند له توانامدا بیت ناهیتلم به خوی منه وه دلویه خوینیک برئی...
وتیان: دیتته پېشه وه، یا له ماله که ی خوتدا بتکوژین...
نویښ قسه که ی پېشتری بڼ نوویاره کړنه وه...

تاما هیان خسته به ری... ترسانندیان... به لوم هیچیان ئی هه لته کړاند)...!!
نوا تریش... که رڼگار ده گوزه را و، ناشووب زیادی ده کړد، هه میښه (نېن عومس) جینی نومید بوو، خه لکی داکوکیان ده کړد تا پله ی خه لیفایه تی وهر بگریټ و نه وانیښ په یمانی پی...
ده دن، به لوم هه میښه رته ده کړده وه و رازی نه ده بوو...

نم رته کړنه و په رخنه یه که به روه رویی (نېن عومس) ده کړنه وه...

به لوم شو به لکه و پاساوی خوی به ده سته وه بوو...

پاش کوژانی (عوسمان) ت، بارو پوخ تیک ده چوو، به جوړیک که مه ترسی و خراپی ئی چاوه پوان ده کړا.

(نېن عومس) گهر چی پله ی خه لیفایه تی وهر نه ده کړت، به لوم رازی ده بیت به رپر سباریه تیه کی و مه ترسیه کانی له نه ستق بگریټ، به و مه رجه ی هه موو موسلمانان به گوتپایه لی و ویستی خویان هه لیبزین، به لوم ته نها که سیک به زه بری شمشیر به پرنیت بڼ په یمان پیدانی، نه مه بوو شو رته ده کړده وه و له که لیشیدا به خه لیفایه تی رازی نه ده بوو...

له و کاته شدا، نم کاره له توانا به ده رپوو... سهره پای فزله کی و، کړده نگی موسلمانان له سره خوشیستن و ریزگریټی شو، به خوی فراوان بوونی ناوچه کانی ژیر ده سته لاتیان و، نور بیان له یه ک و، شو جیاوازیانه ی که و تپووه نیوان موسلمانان و، کړد بوونیه ده سته و کومه لی جیا جیا و، مه ترسی جهنگ و، شمشیر و ه شانندی لیده کړا، هه موو نه وانه وایان کړد بوو که ش ساز و گونجاو نه بیت بڼ شو کړ ده نگیه ی که (عبداللهی کوپی عومس) کړد بوو په مرج...

دۆژیکیان پیاوتکی پێگه‌یشت و پیتی وت: هیچ کەس وەك تۆ بۆ ئوممەتی موچه‌مه‌د خراب نەبوو..!

(ئێین عومەر) وتی: بۆچی..؟ سوێند بەخوا نەخوێنی کەسیانم پشتوو و، نە پێزی کۆمه‌لیانم شکاندوو و، نە هێزیانم پارچه‌ پارچه‌ کردوو..

پیاوه‌که‌ وتی: گەر تۆ ئاره‌زووت هه‌بوايه‌ هه‌موان به‌تۆ رازی بوون.

(ئێین عومەر) وتی: هه‌زناکه‌م که‌ بۆم ببوايه‌ و، پیاویك‌ بیگوتایه‌: نەخێر و، یه‌کیکی دیکه‌ بیگوتایه‌: به‌ئێ..

تەنانه‌ت پاش ئه‌وه‌ی که‌ رووداوه‌كان قوناغتیکی درێژیان به‌ی و، کاروبار بۆ معاویه‌ به‌کلا بوویه‌وه‌.. له‌ نوای خۆیشی درا به‌ (یه‌زید).. پاشان (معاویه‌)ی دووه‌می کوپی یه‌زید له‌به‌ر لوبیانانویستی پاش چه‌ند رۆژێك‌ له‌ وه‌رگرتنی خه‌لافه‌ت وازی لێهێنا..

هه‌تا له‌و رۆژه‌دا، (ئێین عومەر) هه‌ر چه‌نده‌ به‌ته‌مه‌ن بوو، به‌لام هێشتا جینگای ئومیدی خه‌لکی و، ئومیدی خه‌لافه‌ت بوو.. ئه‌وه‌ بوو (مه‌روان) چوو بۆ لای و پیتی وت:

— ده‌ستت بێنه‌ په‌یمان به‌تۆ ده‌هێن، چونکه‌ تۆ سه‌روه‌ری عه‌ره‌ب و کوپی سه‌روه‌ریانی..

(ئێین عومەر) پیتی وت: ئه‌ی چی بکه‌ین به‌ خه‌لکی رۆژ هه‌لات..؟

(مه‌روان) وتی: لێیان ده‌ده‌ین هه‌تا په‌یمانت پێ ده‌ده‌ن..

(ئێین عومەر) وتی: (سوێند به‌خوا پێم خۆش نیه‌ که‌ هه‌فتا ساڵ ته‌مه‌ن بیت و، به‌هۆی منه‌وه‌ ته‌نها یه‌ك‌ پیاو بکوژیت)..!!

مه‌روان لای ئه‌وی به‌جێ هێشت و، له‌به‌ر خۆیه‌وه‌ ئه‌م هۆنراوه‌ی ده‌وت:

إني أرى فتنة تغلي مراحله‌ا والملك بعد أبي ليلى لمن غلبا

واته‌: من ئاشووب ده‌بینم جیتی خۆده‌کاته‌وه‌ و ده‌سه‌لات پاش (باوکی له‌یلا) بۆ ئه‌و که‌سه‌یه‌ به‌سه‌ریدا زāl بیت.

مه‌به‌ستی له‌ باوکی له‌یلا (معاویه‌ی کوپی یه‌زید) بوو..

* * *

ئه‌م ره‌تکردنه‌وه‌ی له‌به‌ر به‌کارهێنانی شمشێر و هێز بوو، وایکردبوو له‌ (ئێین عومەر) که‌ هه‌لوێستی گۆشه‌ گیر و بێلایه‌نی له‌ ئاشوویی چه‌کداری نیوان لایه‌نگرانی (عه‌لی) و، لایه‌نگرانی (معاویه‌)دا وه‌رگیریت و، ئه‌م وشانه‌ بکاته‌ دروشم و رێبازی خۆی:

(هه‌ر که‌سێ وتبیت: (هي على الصلاة) به‌ده‌میه‌وه‌ چووم..

هه‌ر که‌سێ وتبیت: (هي على الفلاح) وه‌لام دلوه‌ته‌وه‌.

هه‌ر که‌سێ وتبیت: وه‌ره‌ بۆ کوشتنی برای موسلمان و، بردنی ماله‌که‌ی، وتومه‌:

نەخێن..!!

به لڼم له وگړشه گيری و بيلايه نيه يدا، خوار نابيته وه به لای ناپه وادا..
له کاتيځدا (معاويه) نه وپه پي دهسته لاتی هه بوو، (ثيبن عومه) به جؤړځ به رهنگاری کرد،
نښی پښه ياند و شتواندی.. که (معاويه) په يمانی کوشتنی بدات و، هه ر معاويه ش بوو وتی:
(گر له نيوان من و خه لگيدا تاله موويه ک مابيت ناميتم بچريت)!!
رؤژځيگان (حه جاج) وهستا بوو وتاری ددها، وتی: (ثيبن زويهير) دهستکاری قورثانی
کردوه!

(ثيبن عومه) به رپه رچی دايه وه و هاواری ليکود: (دروژت کرد.. دروژت کرد.. دروژت کرد..)
(حه جاج) له دهستی ده رچوو و، نه و کاره له ناکاره رايچله کاند، له کاتيځدا نه و هه موو شتی
لیي ده ترسی، په يمانی خراب ترين سزای به (ثيبن عومه) دا..
(ثيبن عومه) دهستی له رووی (حه جاج) راوه شانده و، وه لاسی دايه وه و، خه لکه کش
سهرسام بوو بوون، وتی:

(گر نه ووی په يمانت دا به جیي بهيتيت هيچ سهر نيه، چونکه تڼ نه فاميکي
سه پيترای)!!..

به لڼم نه و -سهر پای به هيژنی و بوژييه کي- تا دوا رؤژي ته منی سور بوو له سهر
نه ووی که له ناشوویي چه کداريدا به شی نه بېت، رازی نه ده بوو لای هيچ دهسته يه ک بگريت..
(نه و عاليه ي به راو) ده لیت:
(رؤژځيگان له دواي (ثيبن عومه) وه ده پښتم، نه و ههستی پي نه ده کردم، گويم لييوو
به خوی دوت:

(شمشيره کانيان خستو ته سهر ملی يه کدی، هه ر يه که و نه ووی تر ده کوژي، ده لیت: نه و
عبداللهی کوپي عومه، دهست بېته)!!..؟
کاتيک ده بيینی خوینی موسلمانان به دهستی خویان ده پښي، له داخ و په ژاره دا وهخت بوو
بته قی!!..

نه و -هروه که له سهره تاي قسه کانماندا له باره يه وه خویندمانه وه-، (هيچ برودار ځي له
کوړه که يدا رانه چله کاندوه)..

خو گر له توانيدا بوايه شه ر اگريت و، خوین رشتن بوه ستينيت، نه و ده يکرد، به لڼم
روداوه کان له و به هيژتر بوون، بويه خوی گړشه گير کرد.

به لڼم دلی هه ر له گه ل (عه لی) دا بوو. به لکو وه که درده که ویت دلنباييه که شی له گه ل نه ودا
بوو، ته نانت ليی ده گپړنه وه که له دوا رؤژه کانی ته منيدا وتويه تی:

(داخ و که سهر بقی هيچ شتيک ناخویم که له دنيادا له دهستم چووييت، ته نها بقی نه ووی
که له گه ل (عه لی) له دوی دهسته هه لکه پاوه کان نه چه ننگام)!!..

نو کاته ش که ناماده نه بوو له گال نیمای عیدای بیت که له سره حق بوو، هه قیش له گال نه ودا بوو، نو کاره ی بق ه لائن یان دهریاز بوون نه بوو.. به لکو ره تکرښه وهی هه موو جیالایی و ناشوویه که بوو، بق حق دوور خستنه وه له کوشتاریک که له نیوان موسلمان و هاوه لپرستدا نیه، به لکو له نیوان موسلمانان دایه، هه ندیکیان هه ندیکی دیکه یان ده خون..

نوه شی به ته ولوی روون کړیو ته وه، کاتیک که (نافع) لئی ده پرسیت:

نهی باوکی عبدالرحمن، تر کوپی عومرهیت و، هاوه لپی پیغمبره ی خویات ﷺ و، تر ولو.. تر و... باشه چی ده سنت ده گری له لم کاره دا- واته له پشتیوانی کړنی عمل دا-؟؟

پتی وټ: (نوه ی ریگریم ل ده کات نوه یه خوی گه وره خوینی موسلمانی له سره حرام کړیو، خوی گه وره هه موویه تی:

﴿وَلَا يُلْوُهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِئَةً وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ...﴾ له گه لیان به ننگن تا نازاوه بنه پر بیت و ناین هه بق خوا بیت. البقره/۱۹۳.

نیمه ش به جیمان هیئا و، شه پی هاوه ل پرستانمان کړد هه تا ناینی خوا سرکه وټ، به لام نه مړی، له بهر چی به ننگین...؟؟

نوه کاته من جه ننگم، که عبه له گوشه یه وه تا درگاه ی پړیو له بت، هه تا خوی گه وره خاکی عه ره بی ل پاک کړده وه...

جا باشه نه مړی که سیک بکوړم که ده لیت: (لا اله الا الله)!!

نهمه بق چوون و، پاساو، بیرو پای نه بوو..

که واته حق دوور گرتنی نه و له کوشتار و به شداری نه کړنی تیتدا، هه لاهتن یان ناجوړی (سلبی) نه بوو، به لکو ره تکرښه وهی جه ننگیکی ناوخری نیوان بپواداران و، به زرکړنه وهی شمشیری موسلمان به رووی موسلماندا بوو..

(عبداللهی کوپی عومه) زږد ژیا.. نه و زږانه ی بینی که ده روزه کانی دونیا به رووی موسلماناندا کرایه وه و، سه روه و سامان زیادی کړد و، پله و پایه زږد بوو و، چاوچنکی و ناره زړه وکان گه وره ده بوون..

به لام توانا ده روونییه گه وره کوی، پیکهاته ی سرده می گړی...!! سرده می چاوچنکی و سامان و ناشوویی، لای نه و کړده سرده می دونیا نه ویستی و، پاریزکاری و، ناشتی و، نه و کولنه دهره تزیه کاره به هه موو دنیایی و خوا پرستی و به ریزیه کیه وه به ساری برد و، هرگیز به سره سروشته ده روینه باشه کیدا زال نه بوو که نیسلام له زږدانی مرن و به رزی یه که میدا داپرشتبو و پاکي کړیو وه..

له گال سره تای ده ستلای نه مویدا سروشتی ژیان گورا، هیچ ده روزه یه ک نه بوو بق دهریاز بوون له و گپانه و.. نه و سرده مه بوو بووه سرده می فراوان بوون له هه موو شتیکا..

فراوان بوونیک که تنها چاوچنځکی دهولته نگرتهبوه و بهس، به لکو چاوچنځکی کړمه ل و تاکه کانیښی گرتېبوه.

له نيږه ندي درياي سرنج راکيښان و، جوش و خړوشي سرده مي شهيدابوون به رووکاری فراواخواري و، دستگوت و، خړشيه کانی، (ثيبن عومر) له گه ل چاکه کانی خويدا ده ژيا و، بهرده وامي له سر بهر دان به پيشکوتني رځي مه زنی له هموو نه وانه سرقالی کړدېوو.. له راستيشدا نو له پتويستيه کانی ژيانه پایه بهرزه کي نه وندې به دست هينا بوو که به ثاوتيه ووه بوو، هتا هندیک له هاوسرده مه کانی له باره يوه ده لټن:

(ثيبن عومر که مرد، وهک (عومر) واپو له چاکه دا.)

به لکو له بهر سرساميان به تيشکی چاکه کانی، ده يانويست که چاکه کانی هم له گه ل (عومر)ی مه زنی باوکيدا به راورد بکن، ده يانوت:

(عومر له سرده ميگدا بوو هاو شيږه ی هه بوو، به لام ثيبن عومر له سرده ميگدا ژيا هاو شيږه ی نه بوو)!!

نهمه ش زياته پړييه که شايسته يی (ثيبن عومر) ليخو شېوونی بق ده خوازيټ... به لام (عومر) له گه ل هيچ که سدا به راورد ناکړت و.. زور دووره له وې که له هموو سرده مه کاندا نمونه ی ه بټت..

له سالی هه فتاوسني کړچيدا... خور بهر و ناوا بوون ده چوو، په کيک له که شتيه هه ميشه ييه کان خړی پېچايه ووه، بهر و جيهانه کي دیکه و لای په روهرنگاری رويشت، که جهسته ی نوايه مين نوټنه ری رځانی وهی - له مه کهه و مه دينه سی له گه ل خويدا هه لگرتېوو، که نه ویش - عبداللهی کوپي عومر - بوو.

۱ نوايه مين هاوول کړچی دواي کړدبټ - نه نسي کوپي ماليک ﷺ - بوو، که له به سره وه فاتي کړد، له سالی نه ووه و يکی کړچيدا، يان ده لټن له سالی نه ووه و سني کړچيدا وه فاتي کړدوه.

سعد کوری بی بی و قاص

سیرہ دہشتیں بروند

نو هو والانهی سه باره ته به هيرش و ده ست درزييه کانی هيزه چه گداره کانی فارس بڼ
 سر موسلمانان و.. جهنگی (جس) که له تنها رڼڼکا چوار هزار شهيد بوونه قوریانی و..
 شکاندنی خه لکی عیراق بڼ نو به لاین و په پمانانهی له سریان بوو، گه یشته نه میری بڼواداران
 (عومری کوپی خطاب) نیگه رانی کردبوو..

بویه بڼیاریدا که خوی به ره و نوئې بڼوات و له جهنگی یه کلکه ره ودا دڼ به فارسه کان
 سه په رشتی سوپای موسلمانان بکات...

نه وده بوو له گه ل کومه لیک له هاوه لانیدا به یئ که وت و (علی کوپی نه بو طالب) ۲ کرده
 جینشینی خوی له سر مه دینه..

به لام هیشتا له مه دینه نور نه که وتبوه وه، هندیک له هاوه لان وایان پی چاک بوو که
 بگه پتته وه و، بڼ نه م کاره گرنگه هاوه لیکي بیکه راسپیږت له بری خوی..

نه م بڼچونهش (عبدالرحمنی کوپی عوف) هینایه ناراه و، رایگه یاند که ژیا نی نه میری
 بڼواداران به و جوره بغړتته مه ترسییه وه له کاتیکدا که نیسلام له رڼڼکاری یه کلابونه وه یدایه،
 کارنکی دروست نه..

(عومری) فرماني دا که موسلمانان کڅ بڼنه وه بڼ راویژ و بانگی نویژی به کومه ل(الصلاة
 الجامعة) کرا و (علی کوپی نه بو طالب) یش بانگکرا، نویش له گه ل هندیک له خه لکی مه دینه دا
 به ره و نو جینگایه رڼشت که نه میری بڼواداران و هاوه لانی لې بوو.. بیروپا به وه گه یشت که
 (عبدالرحمنی کوپی عوف) بانگه شهی بڼ ده کرد و، ناماده بوان بڼیاریاندا که (عومری)
 بگه پتته وه بڼ مه دینه و، سه رکړده یه کی بیکه له نیو موسلماناندا بڼ روپه پوویونه وه ی
 فارسه کان هه لږږیږت..

نه میری بڼوادارانیش هاته سه ره نو رایه و، له هاوه لانی پرسې:

—پاشه کیتان پی چاکه بینیرین بڼ عیراق؟؟؟

بڼ که میټک بیده نگ بوون و بیویان کرده وه...

پاشان (عبدالرحمنی کوپی عوف) هاواری کرد: دڼزیمه وه...!!

(عومری) وتی: کیټیه...؟

(عبدالرحمن) وتی:

(شیر له هه لمه ت بریندا.. سه عدی کوپی مالیکی زوه ری..)

موسڵمانانیش پێشنیاره‌که‌یان به‌لاوه‌ په‌سه‌ند بوو، ئه‌میری یهودا داران ناردی به‌ دواى (سه‌عدى كۆپى مالیکى زوه‌رى) دا - که (سه‌عدى كۆپى ئه‌بو وه‌قاص) ه‌- و کردیه‌ ئه‌میری عێراق و، فه‌رمانه‌دى سوپا..

ده‌بی ئه‌و که‌سه‌ که‌ی بێ که (شێره‌ له‌ هه‌لمه‌ت بردندا) ...؟
ده‌بی ئه‌و که‌سه‌ که‌ی بێت گه‌ر به‌اتایه‌ بۆ لای پێغه‌مبه‌ر ﷺ و، ئه‌ویش له‌ نێو یاوه‌رانیدا بوابه‌، سلۆی لێده‌کرد و قسه‌ی خۆشی له‌ گه‌ل ده‌کرد و ده‌یفه‌رموو:
(ئه‌مه‌ خالی منه‌ .. ده‌ی بایه‌ کێک له‌ ئێوه‌ش خالی خۆیم نیشان بدات) ...!!
ئو پیاوه‌ (سه‌عدى كۆپى ئه‌بو وه‌قاص) ه‌... باپیره‌ی (ئوه‌مییى كۆپى مه‌ناف) ه‌... مامى خاتوو (ئامینه‌) ی دایکى پێغه‌مبه‌رى خوا ﷺ ..
له‌ ته‌مه‌نى خه‌فده‌ سالی‌دا موسڵمان بوو، موسڵمان بوونه‌ که‌شى ژۆر زوو بوو، له‌ باره‌ی خۆیه‌وه‌ ده‌دوێت و ده‌لی:

(...رۆژگارێک بوو من سێیه‌کی ئیسلام بووم) ...!!

واته‌ ئه‌و سێیه‌مین که‌سى سه‌ره‌تا بوو که‌ به‌ره‌و ئیسلام هاتن.
له‌ رۆژانی سه‌ره‌تا‌دا که‌ پێغه‌مبه‌ر ﷺ له‌ باره‌ی خودای تاک و ته‌نهاوه‌ ده‌دا و، مژده‌ی ئابینی نوێی با‌لو ده‌کردوه‌، به‌ر له‌وه‌ی که‌ پێغه‌مبه‌ر ﷺ مالی (ئه‌رقه‌م) بکاته‌ په‌ناگه‌ بۆ خۆی و ئه‌و هاوه‌لانه‌ی که‌ باوه‌ریان پێی هه‌تابوو، (سه‌عدى كۆپى ئه‌بو وه‌قاص) ده‌ستی په‌یمان‌دانى بۆ پێغه‌مبه‌ر ﷺ درێژ کرد...

له‌و باره‌یه‌وه‌ کتێبه‌کانى سه‌ری‌ده‌و میژوو بۆمانى ده‌گێرینه‌وه‌ که‌ ئه‌و په‌کێک بوو له‌و که‌سانه‌ی به‌هۆی موسڵمان بوونی (ئه‌بو به‌کر) و له‌سه‌ر ده‌ستی ئه‌و موسڵمان بوون..
بۆی هه‌یه‌ له‌و رۆژه‌دا له‌گه‌ل ئه‌وانى تر که‌ ئه‌بو به‌کر قه‌ناعه‌تى پێهه‌تێان موسڵمان بوونه‌ که‌ی راگه‌یانده‌ی، که‌ ئه‌وانیش (عوسمانى كۆپى عه‌فان) و، (زویه‌یری كۆپى عه‌وام) و، (عبدالرحمنى كۆپى عه‌وف) و، (طه‌له‌مى كۆپى عبیدالله) بوون..
ئه‌مه‌ش پێ له‌وه‌ ناگه‌یت که‌ پێشتر به‌نه‌هینی موسڵمان بووبێت..
له‌ راستیشدا (سه‌عدى كۆپى ئه‌بو وه‌قاص) سه‌روه‌ری ژۆرى هه‌یه‌ که‌ ده‌توانیت پێیان‌وه‌ بنازیت و شانازیان پێوه‌ بکات..
به‌لام ئه‌و ته‌نها به‌ دوو چاکه‌ی گه‌وره‌ له‌ چاکه‌کانى شانازی ده‌کرد..

یه‌که‌میان: یه‌که‌مین که‌سه‌ له‌ پێتاوی خوادا تیر و پمى هاویشته‌ی.
دووه‌میش: ئه‌و تاکه‌ که‌ سێکیشه‌ که‌ پێغه‌مبه‌ر ﷺ دایک و باوکى خۆی به‌ قوربان کردبێت، ئه‌وه‌ بوو له‌ رۆژی (ئوحوود) دا پێی فه‌رموو:
(تیر به‌اوێژه‌ ئه‌ی سه‌عد .. دایک و باوکم به‌ قوربانان بێ)..

به لې.. نو هه میښه شانازی بهو دوو به خشښه مه زنه ده کړد و، سوپاسگوزاری خوا بوو له سهریان و ده پوت:

(سویند به خوا.. یکه مین پیاوم له نټو عه رهدا که له پټناوی خوادا تیری هاویشتبې)..

(عەلې کوږې ټبو طالب) یش ده لیت:

(هر گیز گویم ټ نه بووه پټفهمبر ﷺ دایک و باوکی بکات به قوریانی هیچ که س جگه له

(سعد)، گویم ټ بوو له رږځی (نوحود) دا ده یفه رموو:

(سعد تیر بهاوړږه.. دایک و باوگم به قوریانت بی)..

به راستی (سعد) یش یه کیڅک بوو له نازاترین سوارچاکانی عه رب و موسلمانان و دوو چه کی

هه بوو.. رمه که ی و.. نزاکانی..

له جهنگدا تیری بډ هر نوژمنیک بهاویشتابه ده بیپکا.. هر پارانه وه و نزابه کیښی بگردایه

خوا گیرای ده کړد..!!

خو ی و، هاوه لانیښ، هوکاری نه وه یان بډ پارانه وه یه کی پټفهمبر ﷺ بډی ده که پانده وه..

نه وه بوو رږځکیان پټفهمبر ﷺ شتیکی ټ بینی دلخړش و به خته وهری کړد، نه م پارانه وه

وه رگیراوه ی بډ کړد:

(په روه ردگارا هاویشتنه که ی راست رهو بکه و.. نزاکانی گیرا بکه)..

بهو جزره له نټو برا و هاوه له کانیدا ناسرابوو که پارانه وه کانی وه ک شمشیری بره و ان،

خویشی له کارو کړده وه ی خویدا ههستی به وه بوو، بډیه دوعای له که س نه ده کړد ته نها

ده یدایه ده ست خوا.

لهو باره یه وه (عامری کوږې سعد) ده گپږته وه:

(سعد) پیاوکی بینی جنټوی به (عەلې) و (مله لحه) و، (زوبیر) ددها، ریگری ټ کړد، به لام

پیاوه که وازی نه هیتا.

سعد پټی وت: که واته دوعات ټ ده که م.

پیاوه که وتی: ده بینم وه که نه وه ی پټفهمبر بیت هه په شهم ټ ده که یت..!!

سعد رږشت و ده ست نوږځی گرت و دوو رکات نوږځی کړد، پاشان ده سته کانی

به رزکړده وه و وتی: خودایه گهر ده زانی نه م پیاوه جنټو به که سانیک ددهات که پیشت

چا که یان لای تق هه بووه و جنټو پیدانیښیان رقت هه لده سستینی، نه وا بیکره په ند و

عیره ت...

ته نها ماوه یه کی کورتی به سهردا تیپه پی.. هتا رږځکیان خوشتریک له مالیکه وه هاته

ده ری و به هیچ نه گیرایه وه و که وته نټو قهره بالنی خه لکه وه -وه که نه وه ی بډ شتیڅ بکه ریت-

پاشان په لاماری پیاوه جنټوده ره که ی دا و خسته ی ژیر قاچه کانی و، که وته سهری هتا

مرد...!!

له راستي دا هم ديارده يه، گيان ناسکي و بيگه ردی و، راستيتي دنيايي و، قولي دلسوزي
نو ده خاته روو.

به راستيش .. سه عد .. گيانه که ي نازاد و .. دنيايي که شي پته و .. دلسوزيه که شي قول
بوو ..

همو کاتنيکيش به پارووي حال پشنگري ته قواي خوي ده کرد، هردهم سوور بوو
له سر ره ترکړنه وي هر دره ميک که چيگي گومان بوو ييت ..

(سه عد) نه وندهش زيا .. هتا گيسته نه وي له دوله مهندين که ساني نيو موسلمانان
بيت، نه ورژدهش که مرد سه روهت و سامانيکي چاكي له پاش به چيما .. له گه ل نه ودهدا که
زوري سامان و حاليتي، زور کهم پيگه وه ريکده کون، نه و لاي (سه عد) کړ بوو بوونه وه و ..
خوا زوري حال و .. چاكي پيدا بوو ..

به راستيش (سه عد) ﷺ له هونري مال به خشيندا ماموستا بوو، هر وه ک چوڼ له هونري
ده سته و تندا ماموستا بوو ..

تواناي نو له کړکړنه وي مالي حال پوخت و بي خه وشدا، هاوتا - بگره به رزترش -
بوو له تواناي به خشيني له پيڼاوي خوادا ..

له حجي مالئاواييدا، نو له گه ل پيغه مبر خوا دابو له وي نه خوش کهوت، پيغه مبر ﷺ
چوه سر داني، (سه عد) لتي پرسې:

(نه ي پيغه مبري خوا ﷺ .. من خاوه ن سامان و .. ته نها کچيک هم يه ميراتگرم بي ..
ده کړي نو له سي به شي سامانه کهم بکه مه خير ..؟

پيغه مبر ﷺ فرمووي: نه خير ..

وتم: نه ي نيوه ي ..؟

پيغه مبر ﷺ فرمووي: نه خير ..

وتم: نه ي سويه کي ..؟

پيغه مبر ﷺ فرمووي: به لي .. سويه کيش زوره .. تو گر ميراتگريه کانت به دوله مهندي
به جي بهي ليت .. چاکتره له وي به ه زاري به جيان بهي لي و چاويان له دهستي خه لکي بيت،
تو هر شتيک له پيڼاوي خوادا به خشيت پاداشتي خويت لي ده ست ده که وييت، ته نانه ت
پارويه کيش که ده خواردی خيزانه که تي ده ده پت) ..

نوا تر (سه عد) هر ته نها باوکی کچيک نه مايه وه و .. خوي گوره پاش نو نه وي ديکي
پي به خشې.

(سه عد) له ترسی خوا ژور ده گریا..

نه وهر کاتیک گوئی له پټفهمبر ﷺ بوايه ناموزگاریان ده کا و، بزبان ددهوئی، چاوه کانی پر له فرمیسک دهبوون، تا ده گه شته نه وهی فرمیسکه کانی کوشی ته پ بکات.. له راستیشدا پیاوړیک بوو که نیعمه تی سرکه وتن و رازی بوونی پی به خشرا بوو.. رڼنیکیان، له کاتیکدا که پټفهمبر ﷺ له گه ل هاوله کانیدا دانیشتبوو، چاوی بریبوه ناسق وه که سس گوئی له چرپه و په نهانیک بگری، پاشان سره رچی روخساری هاوله کانی داو فرمووی:

(نیستا پیاوړیکی نه هلی به هشت دیت بق لاتان)..

هاوه لانیس سره رچی هه موو کوچه و لایه کیان دده تا به بینینی نه و که سه به خته و هره سهر فرازه خرشبه خت و شاد بین..

پاش ماوه یه کی که م، (سه عدی کوپی نه بی وه قاص) هات بق لایان. له دواي نه وه (عبداللهی کوپی عمری کوپی عاص) خړی گه یانده لای و ژور به تکاوه لیتی پرسى که نه و کار و پرستشانه ی پی بلیت که له خوی گه وړه ی نزیک ده کاته وه و، نه وی وا ئی کړوه شایانی نه و پاداشت و، مژده یه بیت.

(سه عد) پټی وت:

(هیچی زیاترنه له وهی که هه موومان پټی هه لده ستین و ده ییه رستین..)

بیجگه له وهی که من هیچ رق و کینه یه ک بهرامبر به موسلمانان هه لئاگرم).

تا نه ویه (شیری هه لته تبه) هه روهک (عبدالرحمنی کوپی عوف) پیناسه ی کرد..

تا نه و نه و پیاوه یه که (عومر) هه لیبارد بق رڼی مه زنی (قادیسه)..

له راستیشدا هه موو چاکه کانی نه و له به رده م به رچاو روونی نه میری باوه پدرارانددا دهره و شایه وه له کاتیکدا که بق ناړه هه تترین چالاکی که روویه پروی ئیسلام و موسلمانان دهبوه وه هه لیبارد.

نه و دواي گریا بوو.. گهر دواي سرکه وتن له خوا بکات پټی ده به خشیت.

نه و خواردن پاک و.. زمان پاک و.. ویزدان پاک بوو..

نه و یه کیک بوو له نه هلی به هشت.. هه روهک پټفهمبر ﷺ پینشبینی کرد.

نه و سوار چاکی رڼی بهر و.. سوار چاکی رڼی نوحود و.. سوار چاکی هه موو نیمه نیک بووه که له گه ل پټفهمبر ی خوادا ﷺ بینیبیتی..

چاکه یه کی دیکه ی، که هه رگیز (عومر) له یادی ناچیت و بیئاگانه یه له گرنگی به ها و جیگی له نئو نه و تاییه تمه ندیانه دا که پټویسته هه بیت له هه موو نه و که سانه دا که روویه پروی کاری مه زن دهبه وه، نه ویش باوه رپته و ییه تی..

هروه ما (عومر) هرگیز هوالی (سعد) له گه ل دایکی له یاد ناچیت، له ورژده دا که موسلمان بوو و شوینی پیغمبر ﷺ کهوت..

نو کاته ی که هه موو هه وله کانی ریزگری کردن و پاشگه زکړدنه وهی له سر ریزگی خوا بیټاکام بوو.. دایکی په نای برده بهر هژکارک که بیگومان بوو له وهی گیانی (سعد) شکست ده هیئتیت و ده یگیز پته وه بق سر بت پرستی خرم و که سه کانی.. دایکی ده ست هه لگرتنی له خواردن و خواردنه وه راگه یاند، هتا (سعد) ده گه پته وه سر ثانی باووباپیر و نه ته وه کی و، بهوپه پی سه ختی له سر مانگرتنه کی به رده وام بوو تا ته ولو شه که ت بوو..

نو هه موو و سه عدیش هر گوئی پی نه ده دا و، نیمانه کی خزی به هیچ شتیک نه ده گوپی وه، نه گهریش نو شته ژیا نی دایکی بیت.. له کانتیکدا له مردن نژیک بوو بوویه وه، هه ندیک له خرم و که سه کانی بردیان بق لای دایکی تا سه رنجی مالتاوا یی ل بدات، بهو نومیده ی به بیینی دایکی له سه ره مهرگدا دلی نه رم بیت..

(سعد) رقت و.. دیمه نیکی بی نی که به ردی ده تاوانده وه.. به لام نیمانی نو به خوا و پیغمبره کی ﷺ له به رد و پولا پته وتر بوو، دم و چاوی برده پی شه وه له روخساری دایکی و هاواری لیکرد تا بییستی: (دایه بزانه، سویند به خوا.. گهر سه د گیانت هه بیت و، یه که به یه که ده ریچیت، واز له م ثاینم نا هیتم بق هیچ شتیک..

ده توش که یفی خوته، ده خزی یان ناخوی)!! دایکی وازی له مانگرتنه کی هیئا و.. نیگا هاته خواره وه و ده ستخوشی هه لو یسته کی (سعد) ی کرد و، پشتگیری کرد، ده فهرمویت: ﴿وَإِنْ جَاهِدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا﴾: نه گهر هانیان دای هاوه لپه رستیک بق من پرپار بده ی که زانپارست پی نی، له وه دا گوپه رایه لییان مه که. ۸/ العنکبوت.

نهری به پاستی نه مه (شیری هه لمت به) نیه..؟؟ که واته با نه میری بروداران شالای (قادیسه) بداته ده ستی و، با تریبارانی زیاد له سه د هزار جهنگاوه ری مه شق پیکراوی کپووه وهی فارسی پی بکات، که به ترسناکترین تفاق ی جهنگی نو سه رده مه وه چه کدار کرابوون.. زیره کترین عه قلی جهنگی نو سه رده مه و، فیلبازترین که سیان سه رکردایه تی ده کرد.

به لی.. بق لای نه وان به له شکره سامناکه کانیانه وه، (سعد) ته نها به سی هزار جهنگاوه ری.. رم به ده ستوه.. ته نها رم و به س.. به ره و روویان ده بیت وه.. به لام له دلیاندا

ويستی هم ټاينه نوښه به وپېږي نيمان و، په رښي و، ناره زوومېندی و دلخوشي به وه و مردن و، شهيد بوون هه يه...!!!

هر دوو لا به يک که يشتن...

به لام... نا... هيشتا به يک نه که يشتوون...

(سعد) له وي چاوه پوانی رښویني و ناموزګاري نه ميري بروداران (عومر) دهکات...
نوهش نامه ی (عومر) به نو و فرمانی پندهکات که بګنه (قادسيه) که ده روزه ی فارسيه
و، په يامي رووناکي و رښویني دهکات به گوږدا:
{نه ی (سعدی کړی وهيب)...!!}

له خوږايي نه بيت ګر و ترا: خالي پښه مېری خوا و هاوه لپه تي، چونکه ره چه لهک له نيوان
خوای ګوره و بهنده دا نيه تنها به ملکه چی و گوږپايه لي نه و نه بيت... خه لکيش پايه بلند و
بي پايه لای خدا وک يه که... په روه رډګاريان خوايه و، نه و انيش بهنده ی نه و... به هوی
لهش ساغی و به هيزيان ريژدار دهن و، به هوی گوږپايه لپه وه پاداشتي لای خودايان دهست
دهکه ویت...

سرنج بده نه و ری و شوينه ی که پښه مېری خوات څرګندا له سري به دی کرد، له ورژده و ی
نيردرا و تا نه و ساته ی ليمان جيا بوويه وه و، پابه ند به پيوه ی، چونکه به پاستی نه و ری و
شوینی نه و اوه...}

پاشان پي ده لیت:

{له باره ی هه موو کاروباريکتانه وه نامه م بق بنووسه... چون داده به زن...؟ نورمنتان
دهکه ویته کویتانه وه... به هوی نامه کانتنه وه وام لي بکه، وهک نه و ی ته ماشاتان بکه م
واي...!!}

به مجوره (سعد) نامه بق نه ميري بروداران دنوسیت و باسی هه موو شتيکی بق دهکات،
هه تا وخته بګاته نه و راده ی که شوین و هه لويستی هه موو سريازيکی بق ديارى بکات...
(سعد) له (قادسيه) داده به زیت، فارسيه کانیش به ګل و سوپاوه کډه به نه وه، به جوري که
پېشتروا کډه به نه وه، روسته مېش که ناودارترین و مه ترسيدارترین سه رکړده يانه
سه رپهرشتی سوپا ده ګریته نه ستر...

(سعد) نامه بق (عومر) دنوسیت و، نه مېش وه لامی دهکات وه:

{خه مبار مه به به و ی له وانه وه ده يیستی، يا نه و ی بوتي ده مينن، پشت به خوا بيهسته
و، په نای پي بګره و، چند پياوړيکی هوشمېند و خاوه ن بړوپا و به غبره ت بنيره بق لايان،
بانګيان بګن بق لای خوا... و هه موو رښویني نامه بق من بنووسه...}

(سعد) دهگه پښه وه و نامه بڼه مېری بهواداران ده نووسیت و ده لیت: {(رؤستم) سهریازگی له (ساباط) دناوه و نه سپ و فیلیان هیئاوه و، نیستا له نامه باسیدان به رانبه رمان...}.

(عومر) یش وه لامي ده داته وه و دلنای ده کاته وه و ری نیشان ددهات...

(سعد) ی سوار چاکی زیره کی گیان له سر ده ست، خالوی پښه مېری خوا څخه و، ده ستپښخه له موسلمان بوون و، پالوانی جهنگ و غه زاکانه، نه و که سه په شمشیره کی هله ناکات و، رمیسی لار ناپوات، له یه کیڅک له جهنگه میژوویه کاند له پښه وهی سووپا که پدا وه ستاوه.

وه ستاوه وه نه وهی سهریازکی ناسایی بیت.. نه له خویایی بوون به هیڅ و، نه پله و پایهی سهرکردلې و، وایان ئی کردوه که ته نها متعانه ی ته واری به خوی بیت.. به لکو په نا بڼه مېری بهواداران ده بات له مېینه، که ماوه یه کی زور نیوانیانه، هه موو روژیک نامه ی پرس و راویژی له که لدا نالوگر ده کات و جهنگه گوره کهش له بهرپا بوون دایه..

(سعد) بڼه نه وهی ده کرد چونکه ده یزانی که (عومر) به ته نها خوی له مېینه فه توا نادات و، به ته نها بریار ده رناکات.. به لکو پرس وړا به و موسلمانان هی که له دهرین و به هاوه لانی دیاری پښه مېری خوا څخه ده کات...

(سعد) یش وړپای هه موو رهوشیکی جهنگ نایه یی که خوی یان سوپا که له پیت و فیه ی راویژ و لیکولینه وه کانیا ن بڼه ش بکات، به تاییه ت له کات و ساتنیکا که (عومر) یتکه یشتووی مه زن له نیو گوره پیاویندا بیت.

* * *

(سعد) راسپارده کی (عومر) به جی ده هیئت، و چند هاوه لیکي ده نیريت بڼه لای (رؤستم) ی سهرکرده ی فارس تا بڼه لای ئیسلام بانگی بکن..

گفتوگو له نیوان شوان و سهرکرده ی فارسدا دروژه ده کیښی، له دواپیدا کوتایی به قسه کانیا ن ده هیئن به وهی قسه که ره کیان ده لیت:

{خوای گوره نیمه ی هه لېژاردوه تا به هوی نیمه وه نه وهی ویستی له سره له دروستکراوه کانی له بته رستی په وه بڼه یه کفواناسی ده ریاز بکات و... له تنگی نونیاوه بڼه فراوانیه کی و، له ستم و زوری هه رمانه واکانه وه بڼه دادگری ئیسلامیان بیات...

نه وهی نه مه ی ئی قه بول کردین، نیمه ش لای قه بول ده کین و، وازی ئی دینین، نه و که سه ش به رانبه رمان بجه نگی، له درې ده جهنگین تا به لېښی خوا به جی ده گه یه نین...}

رؤستم پرسى: باشه خوا واده و به لېښی چی داوه پیتان...؟؟

هاوه له که وه لامي دایه وه:

{په مهشت بڼه شه میده کاشان و، سرکه وټن بڼه زیندوانمان...}

شانه ده که گه راپه و بڼه لای (سه دى) سرکړده ی موسلمانان، تا هوالی پڼه بدهن که جهنگ روو ده دات..

چاوه کانی (سه دى) پر له نه شک ده بن..

پڼی خوځش بوو شو جهنگه یا که میځک دوا بکه وټایه، یا که میځک پښه بکه وټایه.. نو وژده نه خوځشییه که ی توند بوو بوو له سړی و ناږده حوت و پڼی هڅی کړد بوو.. هه موو لاشه ی دوو مهلی دهرکړېوو به جوړیک که نه یده توانی دابنیشیت، چ جای بتوانی سر بکه وټایه سر نه سپه که ی و به شداری شه پڼکی وا گوره و پر له په لاماردان و دلږه قانه بکات...!!

خو گه جهنگه که بهر له نه خوځش که وټنی ده سستی پڼی بگردایه، یان دوا بکه وټایه تا چاک ده بووه ووه خوځی ده گرت، نو ا تا فیکړنه وده ی که مه زنی نه انجام ده دا.. به لام نیستا.. به لام نا، پښه مېرمنی خوا ﷺ فیزی کړېوون که هیچ کامیان نه لیت: ((نه گن))..

چونکه (نه گن) مانای ده سته وسانى ده دات و، بروداری به میزیش بڼه فرت و فیل نیه و، هر گیز ده سته وسان نابیت..

تا له و کاته دا (شیری هه لمهت به) له نیو سوپاکه یدا بڼه وقاردان راوه ستا، به م ټایه ته پیر وژده ده سستی پڼکړد:

بسم الله الرحمن الرحيم

{وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ} الانبياء/۱۰۵.

پاش ته واورکړنى وټاره که ی، نو یژى نیوه وژى به سوپاکه ی کړد و، پاشان به دهنکی به رز چوار جار (الله اکبر-الله اکبر-الله اکبر) کړد و پښواری له سهریازه کانی کړد.. گه رېوون دهنکی ده دایه ووه و له گه دهنکی بلندی (الله اکبر) ته وان ده یوته ووه، نوای نه ووه ده سستی ووه کړی پڼکړ روو کړده نوژمن، هاواری له سهریازه کانی کړد: له سهر بهر که تی خوی خوی گه ووه با به یژین..

خویشی به و هه موو ژان و نازاره یه ووه به ره و لای شو که پره بووه ووه که ټییدا داده نیشت و کړېوویه باره گای سرکړدایه ټیه که ی.. له گوزه یه کی که پره که یدا به سنگدا راکشا و سهرینیکى خسته ژیر سنگیه ووه، دهرگای که پره که شى کړاوه بوو.. به جوړیک که که مترین هڅی فارسه کان بهس بوو بڼه نه ووه که به زیندووی یا مردووی ده سنگری بکن.. به لام نو سلی نه ده کړد و نه ده ترسا..

نومه له کانی گوره ده بوون و کټیمان لږ ده هات، به لام نه م به شتیکی که ووه سر قال بوو، له گوزه یه کی که پره که دا بوو (الله اکبر) ده کړد و هاواری ده کړد.. فره مانى ده رده کړد بڼه نه وانه: به ره و لای راست به یژنه پښه ووه.. بڼه نه وانه ی دیکه ش: که لینه کانی لای چه پ پر بکه نه ووه..

(موغیره) ناگات له بېرېده مې بڼې .. ئه ئی (جریر) شوپنیاڼ که وه .. ئه ئی (نوعمان) لپیان ده .. ده ئی (نه شمعس) هیرش بهر .. توش ئه ئی (قه عاق) .. ده ئی هاوه لانی پیغمبر ﷺ بهر وه پیښه وه بڼن ... !!

ده ننگه که ئی عیزه ت و ئومیدی له خق گرتیوو، هر تاکه سه ریازنکی ده کرده سوپایه ک .. جه نگاوه رانی فارس وه ک میښی گپژ ده که وتن .. له گال نه وانیشدا بت په رستی و ناگر په رستی هه لده وری ... !!

کاتیکه پینیشیان سه رکړه که یان و باشتړین جه نگاوه رانیان کوزا ئیدی وره یان به ته ولوی نه ما، سوپای موسلمانان تا (نه هاوړند) شوپنیاڼ که وت .. پاشان (مه دائن) و چوونه ناویوه تا ته خت و تاجی کیسرا وه ک ده سته کوت و غه نیمه هه لېگړن !!

* * *

له شه پې (مه دائن) دا (سه عد) تووشی نا په حه تیه کی گوره بو .. جهنگی (مه دائن) نزیکه ئی دوو سال پاش جهنگی (قادیسه) بو - که تئیدا پیکدانان له نږبان سوپای فارس و موسلمانان کانداه بېرېده وام بوو، هه تا هه موو پاشماوه ئی سوپا روخواوه که ئی فارس له (مه دائن) کویووه وه و .. بق دوا هه لویتست و یه کلابوونه وه خوی ساز کرد ..

(سه عد) تنگه پشت که کات له بهر ژه وه د ئی نوژمنه کانیدایه، بویه بېاری دا که نه وه له یان له ده ست بدات .. به لام نه وه ئی چۆن بق بکړیت له کاتیکدا رووباری دیجله له وه رزیکې پې لافاو و شه پې لداردا ده که ویتته نږبان نه و مه دائن ..

تا لیره هه لویتستیک هه یه که ده یسه لمېنې به راستی (سه عد) هه روه (عبدالرحمنی) کوپې عه وف) وتی، (شپړه له هه لمه ت بردندا) ... !!

نیمان و سوور بوونی (سه عد) و چوست و چالاک بوون له روپه روو بوونه وه ئی مه ترسیدا و، به شپوه یه کی نه بهردانه به سر (مه حال) دا زال بوو ... !!

به مجوره، (سه عد) فرمانی بق سوپا که ئی ده رکړد که له (دیجله) بپه پنه وه و .. فرمانی ده رکړد که بگړین بق بواریک له رووباره که دا تا بتوانن بپه پنه وه لئی .. له دوایدا ته نکاویتکیان نوژیوه که په پنه وه لئوه ئی که م مه ترسیدار نه بوو ..

بهر له وه ئی که سوپا کاری په پنه وه ئی ده ست پې بکات (سه عد) ده رکړی به وه کرد که پتووسته جینگایه بق گه یشتن له وېر دابین بکړیت که دوژمن ده وړه ئی گرتوه .. له کاته دا دوو ده سته ئی ناماده کرد ..

یه که میان: که ناویان نا ده سته ئی نا په حه تیه کان (کتیبه الاحوال)، (عاصمی کوپې عه مرئ) ی کرده فرمانده یان ..

نورمه میښیان: که ناوی ده سته ی بڼه ننگه ګان (کتابخانه الخرساء) بوو، (قهقاعی کوږی عه م ی کرده فرمانده یان ..

نورکی سر شانی نو دوو ده سته یه بوو که به روه نگاری ناخوشیه ګان ببڼه وه تا جټیه کی بڼ ترس بق سوپا له ویره وه دابین بګن که به شوینیا ندا دیت .. به شیوه یه کی لیژانان هی سر سوپه ټنر نو چالاکیه یان نه ګام دا ..

نه خشه کی (سه عد) نو رژه سرکه وتنټکی وه های به ده ست هیټا که میژوونو سانی سر سام کردوه ..

سرکه وتنټک که (سه عدی کوږی ټبی وه قاص) یشی سر سام کړو ..
هروه ها (سه لمانی فارسی) هاوړی و هاوړلی شه په ک ش ی سر سام کړد بوو .. له سر سامی و خوشیدا ده سته ګانی ددها به یه ګدا و ده یوت:
{ به پاستی نیس لام نویه ..

سویند به خوا ده ریا ګانیان بق ملکه چ کړا، هروه ک چون وشکا ییان بق ملکه چ کړا ..
سویند به و زات ی ګیانی (سه لمانی) ی به ده سته، به کومه ل لټی دهرده چن هروه ک چون به کومه ل چوپونه ناویه وه .. }

هرواش بوو .. چون به کومه ل چوپونه ناو رویاری دیچله وه، به هه مان شیوه و به کومه ل لټی هاتنه دهره وه ... تنها یه ک سهریازیان له ده ست نه دا .. به لکو لغاوی شه سټیکیشیان ټیدا نه چوو ..

یه کټک له سهریازه ګان په رداخه کی لټی که وت، پټی ناخوش بوو که له نیو هاوړه له ګانیدا تنها نو شتی لټی ون بیت، بټیه هاواری له هاوړه له ګانی کرد تا هاوکاری بګن بق گرته وه ی، شه پټلټکی به رز به رو لایه کی برد تا هه ندیک له وانه ی که ده په پینه وه توانیان بیګرته وه !!
یه کټک له سریرده میژووییه ګان جوانی دیمه نی نو په پینه وه یی دیچله مان بق باس ده کات و، ده لټت:

{ (سه عد) فرمانی کرد که بلتین: حسبنا الله ونعم الوکیل ..

پاشان به سواری شه سپه که یه ورځی کوتایه ناو دیچله وه .. خه لکه که ش له دوا ی نو خزیان تن کوتا، که س دوا نه که وت، پټیدا ده پټشتن هروه ک به سر زویدا بټون، له مېر تا نو به ریان پر کردبوو، وای لټا ټبوو له بهر ده سته ی شه سپ سوار و پیاده روی ټاوه که دیار نه ما بوو، خه لکه که له کاتی په پینه وه دا پټکه وه ددوان وه که نو هی له سر زوی به یه که وه قسه بګن، شه مش به وځی نو دلنیا یی و تاسایش و بټا بون به فرمانی خوا و سرکه وتنی و، واده و به لټنی پېشتګیری یی هه ستیان پټده کرد !! }

ئو رۆژهی (عومەر) والیبتی عیراقی به (سعد) سپارد، دهستی دایه ئاوه دانکردنه وه و دروست کردنی خانوو بۆ خهك و، كوفه ی بنیات نا و، ریساکانی ئیسلامی له و لاتنه پان و بهرینه دا دامه زراند..

رۆژێکیان خهلكی كوفه لای ئه میری بهواداران شكاتیان لێ كرد.. سروشته هه لگه پاره راپهیهكان به سه ریاند زāl بوو، شتیکی پێكه نیناوایان بۆ هه لبه ست، وتیان: (سعد) نازانی جوان نوێژمان پێ بکات...!!

(سعد) یهش پر به ده می پێکه نی، وتی:

{سوێند به خوا من به شیوه ی پیغمه میری خوا ﷺ نوێژیان پێده کهم.. له دوو رکاتی یه کهمدا درۆی ده که مه وه و، له دوو رکاتی دووه مدا کووتی ده که مه وه}..
(عومەر) بانگی ده کات بۆ مه دینه، هیچ توپه نابێت، به لکو ده ست به جی داواکه ی جو به جی ده کات..

پاش ماوه یهك (عومەر) سوور ده بیته له سه ر ئه وه ی که بیگێرتنه وه بۆ كوفه، سعد به پێکه نینه وه وه لامی ده داته وه:

{ئایا فه رمانم پێده که یت که بگه ریمه وه بۆ ئاو هۆژێک که وا مه ست ده کن من به جوانی نوێژ نا کهم}...!!؟؟

وای به پاش زانی هه ر له مه دینه به مینیتنه وه..

کاتی که ئه میری بهواداران (عومەر) ت بریندار کرا، له نۆو هاوه لانی پیغمه میردا شهش پیاوی هه لبژارد، تا کاروباری هه لبژاردنی خه لیفه ی نوێیان به ده ست بێت، له باره ی هه لبژاردنی ئه وانه وه وتی که ئه وه شهش که سی هه لبژاردنه کاتی پیغمه میری خوا ﷺ وه فاتی کرد لێیان رازی بوو.. (سعدی گوپی ئه بی وه قاص) یه کێک بوو له وه شهش که سه.

به لکو له دوا وه کانی (عومەر) دا ده رده که ویت گه ر ئه وه یه کێکی له وه هاوه لانه هه لبژاردایه بۆ خه لیفایه تی ئه وا (سعدی) هه لده بژارد..

ئه وه بوو له کاتی که هاوه له کانی راده سپارد و مالئاوایی لێده کردن پێی وتن:
{گه ر (سعد) گرتیه ده ست ئه وا چاکه..}

خۆ ئه گه ر به که سێکی لێکه یان سپارد ئه وا با پشت به (سعد) به سه ستیت{.

* * *

ته مه نی (سعد) درۆ ده بیته و.. ئاشوویی گه وره نیت به سه ردا و.. ئه وه گۆشه گیر ده بیته لێی.. بگه ره فه رمان به خاو و خێزان و کهس و کاری ده کات که هیچ هه والێکی ئه وه ئاشووبه ی بۆ نه هینن..

روژنکیان رووی خه لک بهرو لای شو وه رگه را، (هاشمی کوړی عوتبه ی کوړی نه بی وه قاصی) برلای دهوات بق لای و پتی ده لیت:

—مامه، نا لیره دا سده هزار شم شیرتق به رهواترین کس دمازن بق نه م کاره.
(سعد) وه لاسی ده داته وه:

{له وسده هزار شم شیرتق.. تنها شم شیرتقم ده ویت.. که گهر پتی له برودار درا هیچی لئ نه کات و.. گهر پتی له بیباوه پرا بیپریت}...!!

برالزکای له مبه سته کی تیگه یش و، له کوشه گهری و نا هشتیه که پدا وازی لیته پنا..
کاتیکیش کارویار بق (معاویه) یه کلا بووه وه و، کورسی فرمانده وایتی له دهستی نه ودا جیگیر بو، له (سعد) ی پرسى:

—نه وه بقچی له گهل نیمه دا نه جه نکایت...؟؟
وه لاسی دایه وه:

{من به ره شه بایه کی توندا تپه پریم، وتم: شخ... شخ... خوشتره کهم پالی دایه وه تا منیش خوم دایه پالی...}.

(معاویه) وتی: له قورناندا (شخ... شخ) نه، به لکو خوی گوره فرموویه تی:
{وَإِنْ مَكَانُتَيْنِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَتَقَاتُوا فَاَصْلَحُوا يَتْلُو فَرَّانَ مَبْقَاتِ أَحَدُهُمَا إِلَى الْخَوِى فَكَاتِلُوا
الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَبْزُقَ إِلَى أَمِّهِ اللَّهِ: نه گهر دوو دهسته له بروداران له گهل په ک جهنگان، نیوه
ناشتیان بکه نه وه، نه گهر یه کیان ویستی ناهه قی له ویت تر بکا، نیوه له گهل نه وه بجهنگن که
ناهه قی ده کا، مه تا بق فرمانی خوا ملکه ک ده کا. ۹ هجرات/۹
ترش له گهل هه لکه پلوه کاندانه بویت له دژی دادگه ره که.. یان له گهل دادگه ره که دا نه بووی
دژی هه لکه پلوه که.

(سعد) وه لاسی دایه وه و وتی:

{نمده توانی شهر له گهل پیاوړتکا بکه م— مبه سستی (عهی کوړی نه بی طالب) بو— که
پتفه مبه ری خوا ﷺ پتی فرموویت: تر بق من له پایه ی (هاپون) دلایت بق (موسا)، به لام له
لواى من هیچ پتفه مبه ری ک نایه ت}..

* * *

له یه کتیک له روژه کانی سالی په نجا و چواری کزچیدا، تهمنی (سعد) له هه شتا
تپه پریمو، له ماله کی خویدا له (عقیق) خوی بق دیداری خوا ساز ده کرد..

کوړه کی دوا سانه کانی ژیا نیمان بق ده گپرتنه وه و ده لیت:

{سهری باوکم له کاتی گیاندانا له سهر کوشم بو، گریام، وتی:

کوړم چی وات لئ ده کات بگریت...؟؟

خوای گه وره هرگیز نازاری من نادات و.. من له نه هلی به هه شتم}...!!
پته وی ئیمانه کئی هیچ شتیک لاوازی ناکات، ته تانه ترس و له رزی مردنیش..
نو پشتر پیغه ممبر ﷺ مژده ی پیدابوو، نه ویش پته و دارترین ئیمانی به راستگویی
پیغه ممبر ﷺ هه یه.. ئیدی له چی بترسیت..؟

{خوای گه وره هرگیز نازاری من نادات و.. من له نه هلی به هه شتم}...!!
له گه ل نه وشدا نو ده یویست که ده گاته وه به خوای گه وره هه لگری جوانترین و
رازه وترین یادگاری بیت که له گه ل ئاینه کئی کوی کردوه ته وه و به پیغه مبری خوای ﷺ
گهیاندوه.. پاشان ئامازه ی بی سندوقه کئی کرد و کردیانه وه، کراسیکی کونی دپا و شپیان ئی
ده رهیتنا، فرمانی دا به خاو و خیزان و که سه کانی که له وه دا کفنی بکن و وتی:
{ له رۆزی به دردا له نیو نو کالایه دا به ره و روی ها وه له رستان بوومه وه و، بی ئه م رۆزه
هه لمرگرتیوو}...!!

به ئی.. ئا نو به رگه کۆنه، ته نه کالایه ک نیه و به س.. به لکو ئالایه که به سه ر زیانیکی دورد
و دریزی سه ریلنده وه ده شه کیتته وه که خاوه نه کئی به بپواداری و، راستگویی و، نازییه تی
گوزه راندویه تی!!

له سه ر شانی پیاوان لاشه ی دواين مواجهیدی کۆچکردوو به ره و مه دینه هه لگبرا، تا جیگای
خوی به هیمنی وه له ته نیشت ده سته یه ک له ها وه لانی پاکی مه زنی وه بگریت که به ر له و
به ره و لای خوا بوو بوونه وه و، لاشه تی کۆشه ره کانیا ن ئارامگه یه کیان له کلکوی (به قیغ)
دۆزیه وه.

مالئاوا.. ئه ی (سه عد)..!!

مالئاوا، پاله وانی (قادیسه) و، رزگارکاری (مه دائن) و، خاموشکاری ناگری په رستراوی
فارس بی هه تا هه تایي..!!

صوفیہ کی کوری سینا ہے

باو کے یہاں نہ نامہ نہ کہ ہر لاف تلخی کرے

له نټو نازو نېغمه تدا له دايك بوو...

باوكي فرمانږه وای (نویله) و والی (كيسرا) بوو له سهری... له و عره بانه بوو كه سهرده منی زږد بهر له نیسلام پرې ره وایان كړېدو بڼ عیراق، له نټو كڅوكه كیدا كه به سهر كهناری رووباری لوراند ده پروانی، له ولای (جهزیره) و (موصل)، تا له ویدا منداله كه به خړوشی و به خسته وړی ژیا...

رڼڅكیان ولات تووشی هتړشی رڼمه كان بوو... نو رق له دلانه ژماره یه کی زږیان به دیل گرت و نو مندالاش كه (صوه یبی كوپی سینان) بوو كړدیان كویله...

بازرگانانی كویله ده ستا و ده ستیان پیډه كړد، تا نو سورلنوه دور و درېڅه ی له مه كه كه كوتایی هات و، فرقسرا به (عبداللهی كوپی جه دعان)، نوای نه وې قوناغی مندالیتی و سهره تاي لاری له ولاتی رڼم به سهر برېدو، هه تا زمان و شتواری قسه كړدنی نه وانی وهرگرتبو.

خاوه نه كه ی به زیره کی و چوست و چالاکی و دلسوزیبه كه ی سهرسام ده بیټ، بڼه نازادی ده كات و، بولری بڼ دهره خستینیت له گه ل خړیدا بازرگانی بكات.

رڼڅكیان... با لیکه پټین (عه ماری كوپی یاسی) هاورپې له باره ی نو رڼڅه و به ژمان بدویت:

{له دهرگای مالی (نهرقم) گه یستم به (صوه یبی كوپی سینان)، كه پټغه مېری خوی څرگندا بوو...}

پټم وت: چیت ده وئ...؟

وه لای دمه وړه: نه ی تر چیت ده وئ...؟

پټم وت: دمه وړت بچم بڼ لای (محمد) و، گوټیستی نه و به كه ده یلټ.

وتی: منیش هه مان شتم ده وئ...

چوینه ژوره و بڼ لای پټغه مېرمنه څرگندا و، نه ویش باسی نیسلامی بڼ كړین و، موسلمان

بوین...

نوای نه و به و شتوړه ماینه و تا نټواره داهات...

پاشان به په نهنانی و شارلوه ی چوینه دهره و {!!!}

كه واته (صوه یب) به رڼگای خړی به ره مالی (نهرقم) تا شنا بوو...

رڼگای خړی به ره و رڼوینی و رووناکی و، قوربانیدانی قورس و خړبه خشیني مه زن

د ژبیه وه...

تڼپه پوون به د دروازه دارینه دا که نڼو مالی نرقه می له د دره وهی جیا ده کرده وه، ته نها تڼپه پوون به د دروازه یه کدا نه بوو... به لکو مانای تڼپه پوون له سنووی هموو جیهانی ده که یاند...!

جیهانی کون، به هموو نه و شتانه ی له ناین و خوړه وشت و، رژیم و، ژیان که له خوی گرتبوو... ده پرتنه وه بق جیهانیکی نوی به هموو نه وهی له خوی گرتوه له ناین و خوړه وشت و، رژیم و، ژیان...

تڼپه پوون به د دروازه ی مال که ی (نرقه م) یشدا، که پاناییه که ی له یه ک پڼ زیاتر نه بوو، له راستی و واقعیدا واتای برینی د دریاه کی به رین و فراوانی پر له نه هامت ی د د ا... چوونه ژورده وه به و کړسپه دا، مه به ستم نه و دروازه یه یه، جاپدانی سرده میکی پر له لښر سراویتی که وړه بوو...!

به لای هه ژاران و، غریبان و، کویله کانیشه وه، چوونه ژورده وه به د دروازه که ی مالی نرقه م دا مانای قوریانی دانیک ی ده به خشی که له سه رووی هموو وړه و توانایه کی ناسایی مرقه وه بوو.

(صوه یب) ی هاوړت شمان پیاویتی غریب بوو... نه و هاوړتیه شی که له د دروازه ی مال که دا پتی گه یشت، (عه ماری کوپی یاسر) پیاویتی هه ژار بوو... ده بی چی وایان لی بکات که به دهم نه هامتیه وه بچن و نامیزیان بق پیشوازیی کردبوه وه...؟؟ نه وه بانگی ثیمانه که به ری ناگیریت...

نه مه سروشتی (محمد) ه ﷺ، که بون و به رامه که ی دلی چاکه کاران پر له پڼوینی و خوشه ویستی ده کات...!

نه مه شنگیه کی نویی پر شنگداره، نه و عه قلانه رووناک ده کاته وه که له کونی بؤگن کردو و، گومرایی و ده ست به تالیه که ی بیزار بوون... به ر له هموو نه وانه، به زه می خواجه بق هر که سی بیه ویت... رڼوینی خدا هر که س رووی لی بکات به هره وهری ده کات...!

* * *

(صوه یب) له کاروانی بهواداراندا شوینی خوی گرت...

له ریزی په پاگه نده و سزادراوانیشدا چیگایه کی فرلوان و بلندی گرت...!!

له ریزی کوششکار و خوبه ختکارانیشدا هه روه ها چیگایه کی به رزی گرت...

نه و تا به راستگوپییه دهریاره ی خوشه ویستی مه رزی خوی بق نه و به برسر یارتیتیان ی که وه ک موسلمانیک په یمانی به پښه مېر ﷺ داوه و، هاتوته ژیر نالای نیسلام ده نوی و، ده لیت:

{پښتمبر ۱۳۳۱ هېچ دیمه نیکي به دی نه کړدوه، منی له گه لدا نه بوویت...

هېچ به یه تیکیشی پی نه دراوه... من ناماده ی نه بوویم...

له گه ل هر ده سته یکیش دهرچوویت... من ناماده ی بووم...

هېچ غه زایه کی نه کړدوه، له سهرتا و کوتاییدا، لای راست یا چه پیه وه نه بوویم...

هر کاتیک موسلمانان ترسیان له پښه وهی خویان بوویت، نو من له پښه ویاړ

بووم...

یا له پشته وهی خویان مه ترسیان هه بوویت، نو من له پشتیانوه بووم...

نه مېشتووه که پښتمبر خوا ۱۳۳۱ بگویته نیوان من و نوژمنه وه، هتا نو روزه ی

گه یشته وه به په روه رگاری!...

نه مه نمونه یه کی سرسوپه ټنری نیمانیکي به رز و خوشه ویستی و پشتیانیه کی

مه زنه...

(صوهیب) پش - خوی گوره له و له هه موو برایانی رازی بیت - له یه کم روزه وه که

پیشوازی له رووناکي خوا کرد و، دهستی خسته نیو دهستی پښتمبر وه ۱۳۳۱، شایانی نو

نیمانه به رزه بوو...

له و روزه وه، په یوه ندیه کانی به خهک و، به دنیا و، بگره به خویشیه شیه یه کی نوی

له خړ گرت.

نو روزه، دهرنیکي پته وی، دنیانه ویستی لیپلوی به دهست هیئا و، به هویه پشوازی

له رووداوه کان ده کرد و ملکه چی ده کرد و، نه هامه تیه کانیشی سوک ده کرد...

-هروهک پیشتر باسمان کرد- به نه به ردی و جه سورانه روو په پوی نه نجامه کانی

ده بووه... له هېچ دیمه ن و مه ترسییهک دوا نه ده کوهت... سهرقالی و خوشه ویستی خوی

له بری ده سته کوهت به بژار دنیوه خه ریک ده کرد... له بری ناره زوی ژیان، شهیدای مه ترسی و

خوشه ویستی مردن بوو...

سهرتای خه باتی پیرز و پشتیانوی پایه بلندی به روزه ی هجره ت ده ست پیکرد، تا له و

روژه دا دهستی له هه موو نو سامان و زپه هه لگرت که له بازگانیه قازانجه نده کی نو

هه موو سالانه ی له مه که به سهری بر دبوو به دهستی هیئا بوو... ده ست به رداری هه موو نو

سهره و ت و سامانه بوو که هه موو ده ستمایه کی بوو، له ساتیکدا وازی لی هیئا که

شکوه ندیه کی ریکه به دودلی و پشیمان بوونه وه نه ده دا.

نوه بوو کاتیک پښتمبر ۱۳۳۱ ویستی کړچ بکات، (صوهیب) به وهی زانی، له راستیدا

ده بوو نو یه کیک بیت له م سیانه: پښتمبر ۱۳۳۱ و... نه بوو کړ و... صوهیب.

به لام قوره یشیه کان پیلانی خویان دانابوو بقرگرتن له کوچی پښتمبر ۱۳۳۱.

(صوهیب) که وته ته له کانیانه وه و، ماوه یه که له کړچکردن دوا که و ت، له کاتیکدا

پیغمبر ﷺ و هاو له کوی له سر بهر که تی خوا ری خویان گرتبوه بهر..
 (صوهیب) گفتوگ و بگره و بهر دهی زوری کرد، تا توانی له دهستی ناحه زانی دهریاز بیت،
 چوه سر حوشره کوی و به غاردان که و ته برینی بیابان..
 قوه پشیه کان سیړه گرانی خویان به شوینیا نارد و پی گیشتن، هر که (صوهیب)
 چاوی پتیا کوت بهر له وهی له نریکه وه رو به پرویان بیتوه، هاواری لیکردن:
 {نهی خه لکی قوه پش...!! خوتان دهرانن که من ده ستراسترین کهستانم له تیر
 هاوړید.. سویند به خوا نامیلیم پیم بگن تا هرچی تیرم پیته نه یاوړیم، پاشانیش به
 شم شیر که لیتان ددهم هتا هیچ شتیکم له ده سدا نامی، دهی گهر ده تانه وی وهر نه
 پیش...}

گهر ده شتانه وی نهوا سر ووت و سامانه که متان نیشان ددهم و، وازم لی بینن...
 به زه بیان به خویاندا هاته وه، و رازی بوون که سامانه کوی بیه و پتیا و ت:
 - به هزاری و نه داری هایت ه ناومان و، لای نیمه مالت زیادی کرد و، له نیتو ماندا که یشتیه
 نه و پله یی پی گیشتی، نیتاش ده ته ویت به خوت و ماله که ته وه دهریچیت...؟؟
 نهو جیگاه یان نیشان ددهات که سر ووت و سامانه کوی تیا دا حه شار دابو، نه وانیش
 وازیان لی هینا به پی خویدا بجیت و، بهر وه که که گه رانه وه..
 سیر له وه دایه نهوان بی هیچ گومانیک باوه ریان به قسه کوی کرد، به بی دودلی و، داوی
 هیچ به لکه یه کیان لی نه کرد.. بگره سویندیشیان نه دا که قسه کانی راست بیت...!!
 نه مش هلو یستی که بق (صوهیب) مه زنی زوری تیدایه که وهک پیاوکی ده ستیاک و
 راستگو شایانیه تی...!!

(صوهیب) تنها و دلخوش له سر کچ کردنه کوی بهر دهوام بوو، تا له (قبا) که یشته وه
 پیغمبر ﷺ.

پیغمبر ﷺ دانیشتبوو، هندی که له هاو له لانی له دهر دابو، (صوهیب) بیان لی دهر که و ت،
 هر که پیغمبر ﷺ بینی به روویکی که شه وه بانگی لیکرد: {باوکی یه حیا له مامه له که یدا
 قازاجی کرد...!!}

باوکی یه حیا له مامه له که یدا قازاجی کرد...!!
 تا له وساته دا، ثم نایه ته پیروزه هاته خواره وه:
 {وَمِنْ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاةِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ: که سانی وا هن بق
 ره زامندی خوا گیانیا ن دبه خشن، خودا له که ل بهنده کانی خوی زود به سوز و
 به زهیه. البقرة/۲۰۷.

به لی، (صوهیب) گیانه بپواداره کوی خوی به هموو نهو سر ووت و سامانه کوی که
 لاویتی خوی له پیناودا به سر بریدوو.. هموو لاویتی که و.. هر گیز ههستی نه ده کرد که

نډو خه له تاوه.

مال چپیه، نالتون چپیه، هه موو دونیا چپیه، که نوو ئیمان که ی، سه روه ریی ویزدانی، ویستی ناینده ی بڼ بمینیتته وه...؟؟

پیغمبر ﷺ زوری خوش ده ویست... (صوهیب) یش له پال پاریزکاری و ته قواید، رځ سوک و، قسه خوش بوو...

روژنکیان پیغمبر ﷺ چاری پتی که وت خورمای ده خوارد و، چاو ټکیشی کول ببوو...!

پیغمبر ﷺ به پیکه نینه وه پتی هه رموو: خورما ده خوځیت و چاو ټکیش کول بووه...؟

وه لای دایه وه: جا چی تیدایه...؟ به چاره که ی دیکه ده یخوم...!!

نو له به خشینیشدا زور ده سترکروه بوو... هه موو نوو پاره ی له (بیت المال) پتی ده سرا له پتیاری خوادا ده بیه خشی، هاوکاری ده ست کورتی ده کرد و... به هانای لیقه و ماوانه وه ده چوو... به ویستی خوی نانی ده رخواوردی نه دار و هه تیو و دیل ده دا.

ته نانه ت ده سترکروه بیه زیاده که ی سه رنجی (عومر) راکیشا بوو، نو وه بوو پتی وت:

ده ببین زور خواردن ده به خشیت تا که یشتو ته نو وه ی زیاده پزیی تیدا بگی...؟

(صوهیب) وه لای دایه وه: له پیغمبر ی خوام بیستوه ده یفه رموو:

{چاکترین که ستان نوو که سه یه که خواردن بیه خشیت}...

گر ژبانی (صوهیب) پری بیت له چاکه و مه زنی، نووا هه لېژاردنی له لایه ن (عومر ی

کوری خطاب) وه تا پیشنوژی بڼ موسلمانان بکات هه موو ژبانی پڼ له دره وشانه وه و مه زنی ده کات...

نو وه بوو کاتیک ئه میری بروداران له نوژی به یانیدا بریندار کړا...

که هه سستی به کوتایی ناکامی کرد، راسپارده و دوا ین وشه کانی دا به گوپی هاوه لانیدا و،

وتی:

{با (صوهیب) نوژ به خه لکی بکات}...

له و روزه (عومر) شهش له هاوه لانی هه لېژارد و، کاری هه لېژاردنی خه لیفه ی نوژی خسته نه ستر...

خه لیفه ی موسلمانان خوی پیشنوژی بڼ ده کردن... به لام له و روزه ندا که که و ته نیوان

بریندار یوونی (عومر) و، هه لېژاردنی خه لیفه ی نوژی، کن پیشنوژی بڼ خه لک بکات...؟

(عومر)، به تاییه تی له و ساتانه دا که گیانه بی گرده که ی به ره و لای خوا ی گه و ره

ده گه راپه وه، هه زار جار بیری ده کرده وه به ره له وه ی هه لېژریت... گه ره لیشی بژاردایه، نووا

که س به خته وه رتر نیه له و که سه ی که هه لېژریراوه...

عومر (صوهیب) هه لېژارد...

هه لېژارد بڼ نو وه ی بیته پیشه وای موسلمانان له نوژدا تا خه لیفه ی نوژی ده ست به کار

دهبی.. هه لیبارد و دهیزانی که زمانی (عهجه می)ایه، ئه هه لیباردنش له تهوای
نیعمه تهکانی خوای گوره بوو به سهر (صوهیبی کوپی سینان)ی بهنده ی چاکیدا..

مہ عسازى كوبرى جسہ پل
نہا نترینیا جا بیدہ لاک و حدید

کاتیک پټفمبهر ﷺ په پمانی عه قبه ی نوو می له گڼ نه نصاریه کاند ا ده به ست، له نړو
 نو حرفتا که س ی شانده ک ی ل پټکها تېوو، لاوکی روو خسار که شی، سهرنج راکښی، ددان
 برسکه دار دانیشتبوو... به میمنی و سهنگینه ک ی بینری سرسام ده گرد، که قسه شی
 ده گرد بینر زیاتر ده چه په سا...!!

نو لاوه (مه غازی کوړی چه به ل) بوو ٦ ..

که وا بوو نو پیاوکی نه نصاریه و، له روژی عه قبه ی نوو مدا په پمانیدا و، بووه
 موسلمانیکې پیشین..

پیاوکیش ناو ها زوو موسلمان بوو پیت و، وهک نو ثیمان و دنیایی هه بیت، له هیچ
 نیمه و جهنگیکدا له پټفمبهری خوا ﷺ دوا ناگویت، مه غاز هروای کرد...

له گڼ نه و شدا که شدارترین چاکه و، مه زنتین خاسیه ته کانی تیگه یشتن (فقه) که ی بوو.
 له فیه و زانیندا که یشتبوه نو ناسته ی شایسته ی فرموده ک ی پټفمبهر ﷺ بیت که
 له باره و ده په فرمووی:

{ زانانترین که سی نومم تم له باره ی حال و هرامه وه، مه غازی کوړی چه به له }.

مه غاز له عاقله ندی و به میزی زیره کیدا هاوشیوه ی (عومری کوړی خطاب) بوو، پټفمبهر
 ﷺ که ناردی بقیه من لئی پرسى:

- نه ی مه غاز به چی هوکميان ده که پت؟

له وه لامیدا وتی: به کتیبی خودا...

پټفمبهر ﷺ فرمووی: نه ی نه گړ له کتیبی خودا نه تندوزیه وه...؟؟

مه غاز وتی: به پئی سوننه تی پټفمبهر ک ی ﷺ به جتی ده که په تم...

فرمووی: نه ی نه گړ له سوننه تی پټفمبهر ک یدا ﷺ نه تبیینیه وه...؟؟

مه غاز وتی: به بچونی خرم نیجه تاد ده کم و، که مته رخه می ناگم...

روخساری پټفمبهر ﷺ که شایه وه و فرمووی:

{ سوپاس بقیه خوا که نیردراوی پټفمبهری خوی سرکه وتوو کړنوه بقیه کاره ی که

پټفمبهری خوا پئی رازیه } ..

جا پشتگیری و خوځه ویستی (مه غان بقیه قورغان و، سوننه تی پټفمبهر ک ی په رده پوځی
 عه قلی نه ده گرد له چاویدری کړنی بیرو چونه کاندیا، هرو ها نو راستیه زږه په نهانانی

له عه قلی ناشاریته وه.. که چاوه پوانی په کټکه ببیوزلته وه و ناراسته ی بکات.

له وانه په هم توانایه له سره نیجتهد و، نو نازایه تیه ی له به کاره یتانی زیره کی و عه قلدا، وایانگر دېو له (مه عان) که له نیو برا و هاوه لاندیا له هم موان زیاتر له فیه شاره زابیت، هره که پیغه مېرمنه څخه یاسی کرد، یووه (زاناترین کهس له باره ی حال و حرامه وه).

سهربرده میژوویه کان وای ده خه روو - له هر جیبه کدا بویه - عه قلنکی رووناکي به خش و به یتنی هه یو که ده یزانی به چاکي کارویار په کلابکاته وه..

نو ده تانی (عائذ اللهی کوپی عبدالله) بزمان ده گڼر ټټه وه، که روژنکیان له سهره تاي سهرده می خه لیا فیه تی عومه ردا له گ ل هاوه لانی پیغه مېرمنه څخه یووه مزگوت، ده لیت:

{له نیو کړنکدا دانیشتم که له سی کهس زیاتر بوون، هه موویان فهرموده یان له پیغه مېرمنه خواوه څخه ده گڼر ټټه وه، له نیو دانیشتمه کدا لاوکی خوین گهر می، بیروا جوانی، دره وشاوه هه یو، که له هه موویان که نجر بوو، گهر گومانیان له فهرموده یه که هه بویه ده یان گڼر ټټه وه بوی و نه ویش فته وای ب د ده دان، هه تا پرسیاریشیان ل نه کړدایه قسه ی ب د نه ده کړدن، کاتیک کړه که یان ته و او بوو چومه نرکیه وه و لیم پرسې: نه ی به نده ی خوا تو کیتیت؟؟

وتی: من (مه عانی کوپی جه به ل) م.

نو هه تا (نېو موسلیمی خه ولانی) ش ده لیت:

{چومه نیو مزگوتی (هومص)، کومه لیک پیاوی پیرم به دی کرد که نجیکی جوانی به توانای بیده نگ له ناوه راستیاندان دانیشتبوو.. گهر خه لکه که گومانیان له شتیک ب د دروست بویه روویان ده کړده نو و پرسیاریان ل ده کړد.. به که سیکي تنیشت خوم وت: نو هه کیته...؟

وتی: مه عانی کوپی جه به له..

نیدی خو شه ویستی نو که وته نیو دلمه وه}..

(شه هری کوپی حه وشه ب) یش له باره یه وه ده لیت:

{هاوه لانی پیغه مېرمنه خوا څخه گهر مه عازیان له نیو دابویه کاتیک قسه یان ده کړد، سهرنجیان دودا وه که سامیک بوی}...

نهمیری بیواداران (عومه) ت زور جار پرس و رای پی ده کړد..

له هه ندی جیگا شدا که پشتی به بیرو یو چوون و تیگه یشتنی (مه عان) ده به ست، ده بیوت:

{گهر مه عانی کوپی جه به ل نه بویه (عومه) به میلاکدا ده چوو}..

وا دیاره مه عان خواوه نی عه قلنکی چاک مه شق پیکرو و، پتگیه کی کاریگری قه ناعه ت هینر بووه، که له هیمنی و شاره زاییه هه مه لایه نه که یه وه سهرچاوه ی ده گرت..

له میانی نو سهربرده میژوویانه شدا که پی ده گه ین، ده بینین - ره که پیشتر باسما ن کرد - لابه ری گرنیه کانه..

که و ابو نو هه دانیشتبوه و خه لکی له ده وړه..

بیده نگیشه، قسه ناکات هه تا دانیشتونانی کړه که په روشی قسه ی نه بن..
 کاتیکیش دانیشتون له کار ښکدا جیاړا بوون، ده یانگړپایه وه بڼ معاز تا په کلای بکاته وه..
 که قسه ی ده کرد، وهک یه کښک له هاوسه رده مه کانی باسی دهکات:
 {وهک نه وهی له زارییه وه رووناکي وگوه په بیتته دهر و ابوو}...
 نو له سه رده می پیغه مبر ﷺ و پاش وه فانتگر دیشی که هیشتا هه ر گنج بوو،
 گه یشتبووه نو هه موو پله پیاپه له زانین و، نو ریژگرته ی موسلمانان بڼی.. تا له سه رده می
 (عومر) دا ت (معاز) وه فاتی کرد که هیشتا ته منی سی و سږ سالی تینه په پاند بوو...!!

* * *

(معاز) له ده ست و، ده روون و، ټاکاردا لئبورده بوو..
 داوای هه ر شتیکی لئبکرایه به خورشیه وه ده ییه خشی... به هوی نو مال به خشین و
 سه خاوه تیه وه هه موو سامانه کی له ده ست دابوو
 کاتیک پیغه مبر ﷺ وه فاتی کرد، (معاز) له یه من بوو له و ساته وهی که پیغه مبر ناردی
 بڼ نه وی تا موسلمانان فیتر بکات و له ټاین شاره زایان بکات..
 له سه رده می جینشینی (نه بو به کرد) (معاز) له یه من ده گه پایه وه، (عومر) ده یزانی که
 معاز ده وله مند بووه.. پیشنیاری کرد بڼ نه بویه کر که مال و سامانه کی له گه ل به ش
 بکات...!! عومر هیچ چاوه پروانی نه کرد، به لکو به په له هه ستایه وه و به ره و مالی معاز که وته
 پڼ و قسه کانی پڼگه یاند..

له راستیشدا (معاز) ده ستپاک و، باخه ل پاک بوو، یا ده وله مهن دیش بوو ییت، نو
 خراپه یه کی نه کړنوه، هیچ شتیکی گومان لیکراوی نه نجام نه داوه، له پال نه وه شدا داواکي
 (عومر) ره تکرده وه و، له و باره یه وه گفتوگوي له گه لدا کرد.
 (عومر) له لای هه ستا و رښت..

بڼ به یانی، (معاز) به په له به ره و لای مالی (عومر) ده پوښت..
 که ده گات پڼی خیرا ده ست دهکاته ملی و به ر له وهی قسه بکات، فرمیستک به چاوانیدا دپته
 خورای و ده لیت:

{نه مشه و له و خه ودا بینیم له ناو ټاو ښکدا په له قاژه مه، ده ترسام که نغری بیم، هه تا تر هاتی
 نه ی (عومر) و ده ریازت کردم}..
 جا هه ردوکیان پڼکه وه به ره و لای نه بویه کر چوون و.. (معاز) داوای لیکر که ماله کی
 له گه ل به ش بکات.

(نه بو به کر) پڼی فهرموو: ((هیچ شتیکت لی و نه رناگرم)).
 (عومر) سه پیری (معاز) ی کرد و وتی: ((ټیستا پاک و حه لاله)).

نه بویه کړی له خواترسې پاريزگار تا که دره ميکي بڼ معاز به جي نه ده هښت، گر
بيزانيايه به ناروا په يدای کړدوه.

(عومه) يش هيچ ترمهت يا گوماننکي به رانېر (معان) نه بوو.

به لکو نه وه سهرده می نمونه بيه کان بوو، که سانيکي نږدی وای تیدا بوو که بهر و تر ټپکي
ته ولومه ندی خو شېبه خت پېشېر کتيان بوو، تتياندا بوو وه بالنده ده فې، تتياندا بوو خيرا
ده وښت، تتياندا بوو له خوی ده گرتوه... به لام هه موويان له نيو کاروانی چاکدا ده وښتن و
ريگانان ده پې.

(معان) کوچ ده کات بڼ شام و، له نيو خزم و که سه کاني و نهو خه لکي روويان تیده کړد
وه ک ماموستا و تيگه يشتوويه ده ژيا، کاتيک نه ميري شام (نه بو عوبه يده) که هار پي له دلا
شېرينی گيانی به گيانی معاز بوو مرد، نه ميري بهر داران (عومه) نه وي له جيگاندا کړده والی
شام و، ته نها چند مانگيک به سر نه ميريتيه کيدا تيپه پي تا به هيمنی و توبه کارييه وه بڼ لای
په روه ردگاری که پايه وه.

(عومه) ت ده پيووت:

{گر معازم بکړدایه به جي شين و، په روه ردگارم پرسياړی لي بکړدایه: بڼ کړته
جي شين؟ نهوا ده موت: گويم له پیغه مېرمنه که ت بوو ﷺ ده يفرموو: زانایان کاتيک ده چنه
خزمنه پی په روه ردگاری بالاده ستیان، معاز له پيشيانه وه په}...

نهو جي شين پي (عومه) ليرده ما به ستيه پی، دانانيه پی له سر هه موو موسلمانان، نه ک
ته نها له ولاتيک يا ويلایه تیک.

(عومه) بهر له وهی که بهریت پرسياړيان لي کړد: گر په کيکت بڼ دابنایانه...؟ واته خوت
جي شين کيکت بڼ دابنایانه و نيتمه ش په پمانان پی بدايتايه له سری...
له وه لامدا وتی:

{گر معازی کوپی جه بهل زيندو بوايه و، نهوم دانابايه، پاشان که ده که يشته وه
خزمنه په روه ردگارم و ده پيرسي لي: کيت له سر نوممه پی موحه ممد دانا، منيش ده موت:
(معازی کوپی جه بهل) دانا، پاش نه وهی گويم لي بوو پیغه مېرمنه ﷺ ده يفرموو: معازی
کوپی جه بهل پيشه وای زانایانه له روژي نو اييدا}...

* * *

روژنيگان پیغه مېرمنه ﷺ نه رموی:

{نه ی معاز... سویند به خوا خوشم ده ویت، توش با له بيرت نه چی نوای هه موو نویتک
بلیت:

(اللهم اعني على ذكرك و شكرك و حسن عبادتك: خودایا کړمه کم بکه له سر یاد کړدن و
سوپا سگوزاری و چاک په رستنت){...}

به لې.. خواجه کره کم بکه.. پښه مېرې خوا ښه ځای ښه ځای له سر نه وانا مه زنه
ده کرده وه که خه لکی به هڅیه تیده گن که هیچ توانا و ده سلات و، په نا و پشستیانکیان
نیه جگه له خوا، بهس خواجه بهر و بی ځایان مه یه..

(معان) یش به چاکی له وانه یه گه پشست و به جوانی به جی هینا..

به یانیه کیان پښه مېر ښه ځای پتی گه پشست و لئی پرسې:

{نئی معاز چن رږت کرده وه..؟؟}

وتی: وه برادریکی راست رږم کرده وه نئی پښه مېرې خوا..

پښه مېر ښه ځای فرموو: هه مو پړوا یه که حقیقه تی خوی مه یه، جا حقیقه تی نیما نه کی

تق چیه؟

(معان) وتی: هیچ به یانیه که هله ستاوم هه رده وام گومان بریدوه که شهوم به سر دا

نایه.. هیچ شه ویکشیم به سر دا نه هاتوه دنا وام گومان بریدوه که ناگه به یانی.. هیچ

هه ناگه ویکم نه ناوه، مگر وا گومان بریدوه که هه ناگه یی دیکه به شویندا نانیم... وه که نه وه ی

سهیری هه مو نوممه ته پشینه کان بکم که بانگده کرین بق لای نامه که یان.. وه که نه وه ی که

به هشت نشینان به دی بکم له ناز و نیعمه تی به هشتدان و.. ناگرنشینان ببینم له نیو ناگدا

سزا ده درین...

پښه مېر ښه ځای فرموو: چاکی بق چوویت، پابه ندبه پتیه ی{...

به لې.. معاز هه مو شتیکی خوی و ناینده ی به خشیبوه خوا و، جگه له و هیچ شتیکی

دیکه ی به دی نه ده کرد..

(نشین مه سمود) له پیاوه لدانیا چاکی بق چووه کاتی ده لیت:

{له راستیدا (معان) نوممه تیک بوو، ملکه چ بق خوا و بگره بوو، نیمه معازمان به

(ثیبراهیم) ده چوواند{...}

* * *

(معان) هه همیشه خه لکی بق لای زانست و، یادی خوا بانگ ده کرد..

بانگه شه ی خه لکی ده کرد بق ده سترگتن به زانستی راستی سوو ده نده وه و ده یوت:

(به ناگا بن له خوار یو نه وه ی دانایان.. پړوا به هڅی پړواوه بناسن، بزائن که پړوا رښنایی

هه یه)!!...

نه و پرستشی وه که مه به ست و، دادگری به سیر ده کرد..

رږتکیان موسلمانیک پتی وت: فیرم بکه.

(معان) لئی پرسې: نایا گه رفیرت بکم گوپړایه لم ده بیت..؟؟

پیاوه که وتی: من رږیش له سر گوپړایه لیت سووم..

معاز پتی وت: (رږ نا رږ به پلښو به..

شهوونو پږ بګه و، بشخوه.. رڼزی په یدا بګه و، خرابه مه که.. هر به موسلمانې بمړه و..
به ناګا به و خځ دوور بګره له پارانه وهی ستم لیکراو..

زانستی وهک ناسین و، کردار، سیر ده کرد و.. ده یوت:

(هرچی ده تانه ویت فیږی بن، بزائن که زانست لای خواي گه وړه هیچ سوډیکتان پټی
ناګه په نیت هه تا کاری پټی نه که ن)..

باوه پھتنان به خوا و یاد کردنی وهک ناماده کردنی هه میشه یی مه زنی خوا و، پیداجوونه وهی
هه میشه یی ناکاری دهوون سیر ده کرد.

(نسهو دی کوپی هیلال) ده لیت: {له گهل مه عازدا به رتګادا ده پویشتن، پټی وتین:
دانیشن با سعاتیک نیمان تازه بګه یه وه}..

له وانه په هوی ژور بیده نگ بوونه که یی نو کرداری رامن و بیرکړنه وه په بوویت که له
ناخیدا نه ده سره وت و رانده وه ستا.. نه مه بوو که هر وهک به پیغه مېرمنه څرګندا و: هیچ
هه ناګاوک نانیت، وا گومان بیات هه ناګاوکی دیکه ی به دوا ده نیت.. نه مهش به هوی زیاده
پوچوونیه وه له یادی په وړه ردگاری و، پوچوونی له لیپیچینه وهی دهوونیدا..

* * *

ناکامی (مه عان) هات و، بانګکرا بق دیداری خوا..

له کاتی ژانه کانی گیانکټشاندا له نه ستوه راستی هه موو زیندوویه که درده که ویت و، نو
وشانه به سر زمانیدا دیت- گه توانای قسه کردنی هه بیت- که کاروبار و ژیانی تیدا کورت
بټه وه..

نا له و چرکه ساتانه دا، مه عاز چند وشه یه کی مه زنی درکاند که بهواداریکی مه زن ناشکرا
ده کات.

نوه بوو سه رنجی ناسمانی ددها و له په وړه ردگاری خاوهن مېهری ده پاراپه وه و ده یوت:
(په وړه ردگارا.. من پیشتر له تو ده ترسام، به لام نه مړی تګات لیده که م، په وړه ردگارا.. تو
ده زانیت که من دینام به هوی رښتنی روویاره کان، یا روواندنې داره کانه وه خوش
نه ویستوه.. به لکو به هوی تینو یه تی کاتی گه رمای ژور توند و ناخوشیه کانی هه ندی کات و،
به ده سته یانی زانست و نیمان و گوپراهی زیاتره وه خوشم ویستوه)..

ده سستی راستی درټ کرد وهک نوهی ته وکه له گهل مردندا بګات و، له بی هوشیه که یدا
ده یوت:

(به خیر بیت مردن.. خوشه ویستیکه له کاتی نه داریدا هاتوه)..

* * *

نه مچا (مه عان) گه پایه وه بق لای خوا..

میتزادی کوری عه مر

یہ کہ میں کس واریہاں لدا۔ شہر دم فل

هاوړل و نړستانى له باره يوه دده وین و، ده لیت:

(یو که م که م که ته سپی تاودا له پیناوى خودا، میقدادی کوپی نه سوده بو)...

(میقدادی کوپی نه سوده) پالوانى نه مجارمانه و به (میقدادی کوپی نه سوده) تاو ده بریت، له سرده مى نه فامیدا په پمانى له گهل (نه سوده دى کوپی نه سوده) دا به ست و نه ویش کردى به کوپی خوى، به و جزره به ناوى (میقدادی کوپی نه سوده) موه بانگ ده کرا، تا نهى ثابته پیرزدهى قورنات هاته خواره ووه و مندالى خه لك به مى خو کردنى هه لوه شانده ووه، پاش نه ووه ره چه له کى نه مىش دراپوه پال (همرى کوپی نه سوده) باوکى راسته قینهى..

میقداد له و که سانه بوو که زرد زوو موسلمان بوون و، همو ته مین که سپیسه که موسلمان بوونى خوى راگه یاند و ناشکرای کرد، به وپه پى نازایه تى مەردانه و خوزگه ی نړستانه ووه، پشکى خوى له سزا و نه شک دجهى قورپه یشیه کان چه شت..

هه لویتستى زړى (به در) یشى بى هه میسه وه ک تابلقیه کى قه شهنگ ده میتینته ووه و هیچ به هاو نړخى که م ناکات...

هه لویتستیکى بلند، هه موو نه وانه ی بینیان ناواته خواز بوون که هر که سه و خوى خاوه نى نه و هه لویتسته مەزنه بوايه..

(عبداللهى کوپی نه سوده) هاوړلى پیغمبرى خوا ﷺ، ده لیت:

(دیمه نیکم له میقداد بیښى، من خاوه نى بوومايه، لام خو شه ویستر بوو له هه موو نه و شتانه ی که له سر زه ویدا هه یه)...

تا له و روزه دا که به ناخوشى و ده ستى پیکرد... قورپه یشیه کان به هیزیکى به تین و سوربوونیکى زرد و، لوتبه رزى و خو هه لکیشانه ووه هاتبوون..

تا له و روزه دا، که موسلمانان که م بوون، پیشتیش له شه پکرن له پیناوى نیسلامدا تا قى نه کرابوونه ووه، نه ووه یو که مین جهنگ بوو که بیکن..

پیغمبر ﷺ رلوه ستا و نیمان و ناماده باشى نه و که سانه ی له گهلیدا بوون تا قى ده کړده ووه له روپه یو بوونه ووه ی نه و سوپا زوره پر پیاده و سواره ی به ره وړو یان دیت.

هات و داوى رلویتى له و باره یوه کرد، هاوړلانى پیغمبر ﷺ ده یانزانى کاتیک داوى پرس و رلویت بکات، نه و به راستى کاره که نه دجام ددهات و، راستى تیروانین و بچوونى ته ولى هه ریه که له هاوړیکانى ده ویت، خو گر یه کیکیان بچوونیکى هه بوايه جیاواز یان به پیچپه وانه ی بیروپای هه موویان، نه و هیچ شهرم و نه نگى تیدا نه..

(میقداد) ترسی نهوئ هه بوو که له باره ی نهو جهنگوه له نیو موسلماناندا هه لویستی خۆپاریزی هه بیت.. بهر لهوئ که سی دیکه بدوئ نهو پیش کهوت تا به وشه تیژهکانی دروشمی شه په که بخاته روو، به شداری له پیکهاته ی ویژدانیدا بکات.. به لام بهر لهوئ لیوی بجلین، (نهو به کری صدیق) دههستی به قسه کرد، (میقداد) زۆر دلنارام بوو.. (نهو به کر) قسه ی جوانی کرد.. پاش نهویش (عومری کوپی خطاب) دوا و قسه ی چاکی کرد..

پاشان (میقداد) هاته پیشه وه و تی:

(نه ی پیغمبري خوا ﷺ...!! به ره وه نهوئ خوا خستویه تیه بهرده ست به پئ بکه وه، ئیمه هه موومان له گه لتداین.. سوئند به خوا هه رگیز وه نهوئ به نی ئیسرائیل به (موسا) یان گوت پئ نالتین: به ژ تۆ و په ره وردگارت به ننگن، ئیمه لیره دا داده نیشین... به لکو پئ ده لئین: به ژ تۆ و په ره وردگارت به ننگن و، ئیمه له گه لتاندا ده جهنگین...!!

سوئند بهو زاته ی تۆ به هق رهوانه کره وه، گه به ره وه چه ی دریمان به بیت به ی ناوردانه وه له گه لتدا دین تا ده گه یته شوینی خۆت و، له لای راست و چه پ و له دواوه و پیشه وه ده جهنگین، تا خوی گه وه سه رکه وتوت ده کات)...

وشهکانی وه ده سترپی گولله ده په پین و.. ده موچا و روخساری پیغمبر ﷺ که شایه وه و لیوهکانی به پارانه وه خیر که بۆ میقدادی کرد بریسکانه وه... نهو وشانه ی که (میقداد) درکاندی جۆش و خرقشی خسته نیو کۆمه لی بهوادارانه وه، که بهو په ی هیز و بهوای خۆیه جۆری قسه کردنی بۆ هه رکه سی بیهوئ بدوئ و... به شیواژیک بۆ هه ر که سی که بیهوئ قسه بکات دیاری کرد...!!

به لئ.. وتهکانی (میقداد) مه بهستی خۆی له دلی بهواداراندا پیکا و، (سه عدی کوپی مه عانی) سه رکرده ی نه نصاریه کان هه ستایه وه و تی:

((ئیمانان پی هینایت و به راستمان زانیت و، شایه تیمان دا که نهوئ تۆ هیناوت هه قه، له سه نه وه واده و به لئین و په ایمانان پیدایت، ده نه ی پیغمبري خوا به ری بکه وه به ره وه نهوئ که ده توئ، دلنایه ئیمه له گه لتداین... سوئند بهو زاته ی تۆ به هق رهوانه کره وه گه به جیه نیو ده ریا به وه له گه لت دین، ته نها که سی کمان دوا ناکه وئ، هه چ پیمان ناخۆش نیه که سه به نی رو به پوی نوژمنیکمان بکه یته وه..

ئیمه له جهنگا نارامگرین و، له رو به روو بوونه ودا راستگوین. به لکو خوا نهوئ چاوتی پی روشن ده بیت له ئیمه ده به دی بینیت.. ده ی له سه به ره که تی خوا بمان به...))

دلی پیغمبر ﷺ په یوه له شادی... و به هاوه لهکانی فرموو:

(ده ی به پئ بکه ون و، مژده تان لی بیت)...

هه ره نو کۆمه له به یه که گه یشتن...

موسلمانان له ورژدها تهنه سئ نه سپ سواريان هه بوو بهس، نهوانيش: (ميقداى كوپى عهمن) و (مه رسه دى كوپى نه بى مه پس د) و، (زوبيرى كوپى عوام) بوون، تيكړاى موجهيدانى ديكه به پياده، يان به سوارى وشتر وه بوون..

* * *

نو وشانهى (ميقدا) كه پيشتر باسما ن كړد، تهنه نازايه تيه كى ناخاته روو و بهس، به لكو دانايى دروست و، بير كړد نه وهى قوليمان نيشان ددهات..
(ميقدا) نا بهو جوړه بوو..

دانا و، زينگ بوو، داناييه كشى تهنه به وشهى رووت گوزار شتى له خوى نه ده كړد، به لكو به بنه ماي بئ وينه و، ناكارى پر به او راست گوزار شتى له خوى ده كړد و، نه زمونه كانيشى مايه بى به هيز بوونى دانايى و نيشانهى ژيريه كى بوو..

جاريكيان پټغمهبر ﷺ نه ميرايه تى جىگايه كى پئ سپارد، كه گه پايه وه پټغمهبر ﷺ لئى پرسى: (نه ميرايه تيت به لاوه چؤن بوو)؟؟...
به پاستگوييه كى مه زنه وه ولامى دايه وه:

(وات لئ كړدم ودها سهيرى خؤم بكم كه له سهرو خه لكه وم و، نهوان هه موو له خوار منه ون.. سوئند بهو زاته توى به حق ره وانه كړدوه له نه مړې به دوا تا هه تايه نه ميرايه تى سهرو كه سيش ناكم)...

جا گه نه مه دانايى نه بئت.. نهى ده بئت چى بئت..؟؟

گه نه وئش دانا نه بئت.. ده بئت كوى ديكه بئت..؟؟

پياويكه به هوى دهروونى، يا لاوازيه وه هه لئاخه له تئ..

فرماندارى پئ ده درئت، له له خويابى بوون و سهركه شى دهروونى ده ترسئت و، نهو لاوازيه بى دهروونى بئ ده رده كه وئت و، سوئند ده خوا كه خوى لئ دور بگريئ و، پاشى نهو نه زمونه ره تى فرماندارئتى ده كاته وه و خوى لئ ده پارزيئت و... پاشان سوئنده كى ده باته سهرو له دواى نه وه هر گيز نابئته نه مير!!

نهو هه ميشه نهو فرموده ده بى له سهرو زار بوو كه له پټغمهبرى ﷺ بيسئبو، كه نه وئش:

((به خته وهر نهو كه سهيه كه له ناشووب دور بگويته وه))...

نه وئش كاتئ له فرمانداريدا لوت به رزيه كى به دى كړد تووشى ناشووبى ده كړد، يان له وده بوو تووشى بكات، نهوا به خته وهرى نهو له خؤ دور گرتندايه لئى..
زؤر له سهرو خويى و هئدى بوونى له هه لسه نگاندى پياواندا.. به كيكى ديكه بوو له

نيشانه كانى داناييه كى.

نهمهش له پیغمبري خولوه ﷺ فیر ببوو. پیغمبر ﷺ فیری کردیون که دلی ئادمیزاد له وه پگه راندا خیرا تره له هه لگه رانهوی مه دجه ل له کاتی کولاندا..

(میقدا) مه زنده وه له سەنگاندنی خۆی له باره ی خه لکوه دوا ده خست تا کاتی مړینی ئه که سه ده مات، بۆ ئه وهی دلتیا بیت که ئه که سه ی ئه م ده یو یت هه له سەنگاندنی خۆی له باره وه بخاته روو ناگړیت و گۆرانی تازه به سه ر ژياندا نایه.. یان هه یج شتیکی نوێ له پاش مړینی روونادات..؟؟

داناییه که شی له م گفتوگویه دا که یه کیک له هاوه ل و کۆنشینانی بۆمانی باس ده کات، له زۆری شاره زاییه که یدا ده دره وشیتته وه، ئه هاوه له ی ده لیت:

{رۆژتکیان لای (میقدا) دانیشتبووین، پیاویک به لایدا تیه پی.. روویکرده (میقدا) وتی: خوش به ختی بۆ ئه دوو چاوه ی که پیغمبریان ﷺ بینیه.. سویند به خوا هه زمان ده کرد ئه وه ی تر بینیت ئیمهش بهمانبینایه و، ئه وه ی تر تیندا ئاماده بوویت ئیمهش تیندا ئاماده بووینایه..

(میقدا) رووی تیکرد و پیی وت:

((چی واتان لیده کات که خۆزگه به دیمه نیک بخوازن که خوا لیتانی په نهان کردوه، که نازانن گر تیندا ئاماده بووینایه چۆن ده بوون؟؟ که لانیک هاوسه رده می پیغمبري خوا ﷺ بوون خوی گه رده به سه ر ده م و چاویان کردنیه نۆزه خوه.. ئه وه بۆ سوپاسی خوا ناکن ئیوه ی له و تاقیکردنه وه یه ی ئه وان پاراست و، کردنیه بهوادار به په روه رداگر و پیغمبرتان...))

داناییه.. به لام چۆن داناییه ک...!!

ناگه یت به هه یج بهوادریک که خوا و پیغمبري ﷺ خوش بوویت، ده بیینی ئاواته خوازی ئه وه یه که له رۆژگاری پیغمبر ﷺ دا بژایه و بیبینایه...!

به لام به رچاو رۆشنی (میقدا) ی دانای زیره ک ره هندی شاراوه ی ئه و خۆزگه یه ناشکرا ده کات..

ئایا ریی تی ناچیت ئه و که سه ی ئاواته خوازه له و رۆژگاره دا بژایه.. له پێپی نۆزه خیاب بوایه...؟

ئایا له واته نه بوو که له گه ل بێباوه راندا نه میش بێباوه ر بوایه...؟؟

که وایوو چاک وایه ئه و که سه سوپاسگوزاری خوا بیت که له سه رده میگدا ژيانویه تی ئیسلام له سه قامگیردایه و، ئه ویش به بێ گری و به سه لامه تی وه رگرتوه...؟؟

ئه م نید و بۆچوونه ی (میقدا) ، که له دانایی و زړنگیدا ده دره وشیتته وه.. له هه موو هه لۆسته و، نه زمونیك و، وشه یه کیدا، ژیریکی دانا بوو.

ميقداد خۆشه ويستيه كې مه زنی بۆ ئيسلام هه بوو..

له پال نه وه شدا، تىگه يشتو و دانا بوو..

خۆشه ويستيش نه و كات مه زنی و داناييه كه خاوه نه كې بكا ته مرقىنكى پايه بهرز، چيژى نه و خۆشه ويستيه له خودى خويدا هه ست پى نه كات.. بهلكو له بهرپرسيارىتیه كانيدا بيدقزیتته وه..

(ميقدادى كورى عه م) يش له و پتپه بوو..

خۆشه ويستيه كې بۆ پیغمهبر ﷺ، دلى پى كړدبوو له بهرپرسيارىتیه بهرانبهر سه لامه ت بوونی پیغمهبر ﷺ.

له شارى مه دينه دا هه ر دهنگيكي ناساز ببیسترایه، (ميقداد) له چاو تروكانيكدا خوى دهگه يانده ده رگای پیغمهبرى خوا ﷺ و به سواری ئه سپه كه يوه راده وه ستا و، زۆر به توندی شمشيړى به دهسته وه ده گرت و له خزمه تيدا بوو..!!

خۆشه ويستيه كېشى بۆ ئيسلام، دلى پى كړدبوو له بهرپرسيارىتیه نه و بهرانبهر پاريزگار يكردى ئيسلام.. نه ك هه ر له فيل و ته له كې نوژمنانى،.. بهلكو له هه لى دۆسته كانيشى..

رۆژنيكان له گه ل سريه يه كدا چوه ده ر و، نوژمن توانى گه مارۆيان بدات، نه مېرى سريه كه فه رمانى دا كه هېچ كه س ولاخه كې نه له وه پښت.. به لام يه كيك له موسلمانان ناگادارى فه رمانه كې نه بوو و، سه رپيچى كړد، نه ميره كه يان سزايه كې واى دا زياد له وهى كه شايسته ي بېت، يان هه ر شايه نى نه بووه..

(ميقداد) به لای نه و پياو ده تا تپه پى، ده گريا و هاواری ده كړد، كاتى له و باره يوه لى پرسی و، نه ويش به سه رهاته كې بۆ گنپايه وه..

(ميقداد) ده ستى گرت و، پيكه وه به ره و لای نه و نه ميره رۆشتن و، (ميقداد) نه وه نده ي گفتوگى له گه لدا كړد تا هه له كې بۆ ده رخست و پنى وت:

(دهى ئیستا، خۆت بخه به رده ستى و... ريگه ي بده تۆلەت لى بكا ته وه)..!!

نه ميره كه به گوښى كړد.. به لام سه رباز كه لى خوشبو و هېچى له دلدا نه ما، (ميقداد) يش به مه زنى هه لویتسه كه و، مه زنى نه و ئايه نى كه نه م سه ره ورييه ي پيدا وه، زۆر شادومان بوو، وه كه نه وهى كه گوزانى بلیت له بهر خۆيه وه ده ويوت:

(من ده رم و... ئيسلام ده سته لاتداره)..!!

به لى.. نه وه خۆزگه ي نه و بوو.. كه كاتيك به ریت ئيسلام ده سته لاتدار بېت... و به راستيش بۆ به دييتاننى نه و ئاوانه له گه ل تىكوشه راندا هه ول و كوششيكى بى وینه ي وه هاى دا كه شايسته ي نه وه بېت پیغمهبر ﷺ پنى بهر موويت:

((خوای گوره فرمانی پیکردم خۆشم بووئیت و.. مه والی پیدام که توی خۆش دهوئیت))...

بہ عیدی کو پی عامر
سہزنی لہڑیوں کا کوندا

کې له نيمه ناشنای هم ناوړه په و، پښتو بېستو په تې...؟؟؟
 -وا گومان ده بهم- گره هر هه مووشمان نه بېت، نهوا زړه مان، هرگيز نه مان بېستو ده..
 وهك نه وهی له گه لتاندا بم نېستا كه ده پخویننه وه، پرسپار ده كن: ده بېت هم (سه عیدي
 كوپي عامه كې بېت...؟؟؟
 بهلې... نېستا ده زانين هم (سه عید) ه كښه...!!

* * *

په كښه له گوره هاوړه لانی پیغمبري خوا ﷺ، با ناوړه كشي وهك ناوی گوره هاوړه لانی
 ديكه بلاو و ناشنا نه بېت.

په كښه له گوره خړپاريزه په نهانه كان...!!

پېده چیت ناسایی و دوپاره كړنه وه بېت، كه بلین له هه موو دیمه و غه زلیه كدا له گه ل
 پیغمبر ﷺ دا بووه... چونكه نه وه پړه وی هه موو موسلمانان كان بوو، بې هیچ بهوادار ك نه بوو
 كه له ناشتی یان جیهاندا له پیغمبري خوا دوا بكه ویت.

(سه عید) بهر له رزگار كړنی (خه بیهر) موسلمان بوو، له و ساته وهش كه نيسلامی له نامیز
 كرت و واده و بهلینی دا به پیغمبر ﷺ، هه موو زیان و، بوون و، ناینده ی خړیشی پی
 به خشین.

گوپاپه لی و، لونیانه ویستی و، بهرزی... خړ خه فكه كړدن و، وهر و، خړ بهر ز كړتن،
 هه موو خه سلته چاكه كان له م مرقه پاك و بیگړد و برا و هاوړې گوره په دا هه بوو..

كاتیکش هه ولده ده دین به مهنیه كی بگین و بیبینین، پتویسته كه زینگ بین تا بېر ناگا
 نه بین له و مهنیه و لینگ پین له دهستان دهریچیت و خړی ون بكات..

كاتیک له نړو قهره بالفیدا چاومان به (سه عید) ده كه ویت، هیچ شتیکی تیدا به دی ناكه بین
 جیگای رامن و سه رجدان بېت..

چاو په كښه له نندامانی دهستی هه ژاران ده بېنیت.. قز ناوړه كاو و ته پ و تړلوی... له
 پوښاك و، شپړه ی دهره وهیدا، هیچ شتیکی تیدا نیه له موسلمانان هه ژاره كانی جودا
 بكانه وه...!!!

خو گهر پوښاک و شپوهی دهره وهیمان کرده به لگه و نیشانه یو ناشنا بوونی حقیقه تی نهی، نهوا هیچ بهدی ناکهین، چونکه مه زنی هم پیاوه زور له وه ره سه نره که به رووکه شتیکی دهوله مه ندانه و نال و والا خوی بنویښت.

نه وه تانی نا له ویدا له پشتمی ساده یی و پوښاکه کزنه کانی وه خوی حه شارداوه ..
نایا مرواری شاراوه ی نیو گوچکه ی ماسیتان بینیه ..؟ نه میش شتیکی له و بابه ته یه ..

* * *

کاتیک نه میری بروداران (عومری کوپی خطاب) معاویهی له والییتی شام لادا، به دهویره یی خویدا چاوی گپرا، یو که سیک ده گرا له جیگای نه و دایښت.

شپوازی (عومر) یش له هه لېژاردنی والی و یاریده دهره کانیدا نه و په پی به ناگا بوون و، وردی و، له سره خوی تییدا بوو. چونکه له و بره یاده بوو که هر والیه کی له دوورتین جیگای سره زهوی هه له یه ک، بکات، خوی گه وره له سر نه وه پرسیار له دوو که س ده کات: په که میان عومر .. نووهمیان خاوه نی هه له که ..

پیودانگیشی له هه لسه نکاندنی خه ک و هه لېژاردنی والیدا زور به وردیښی و توندی و، گشتگیری و، بهر چاو روونیه وه بوو، تا نه و په پی وردیښی ..

شامیش، له و روزگاردها جیگایه کی گه وره بوو، زیانیش تییدا بهر له گه یشتمی نیسلام یو ناویان به چه ندین سده، له نیو شارسنانیته رکابه ره کاندان گپرا نی به سرده ده مات و، ناوه ندیکی بازوگانگی گرنګ و، چاوگه یه کی فراوانی نیعمت بوو، بویه به وانه وه و، له بهر نه وانه .. خانهی هه لسه له تاندن بوو، هر بویه به یوچوونی (عومر) که سیک دنیای نه ویستی، خواپه رستی، رازی بووی، تهویه کاری، پشت له دنیا کردوی وه های ده ویست که هه موو شه یقانه کانی گومرا کردن له بهر ده م نه ویستنی نه ودا هه لېښ ..

(عومر) بانگی کرد: دوزیمه وه .. (سه عیدی کوپی عامر) م یو بانګ بکن .. !!

دواتر، (سه عید) دپته لای نه میری بروداران و نه ویش داوی لی ده کات بیپته والی (حومص) ..

به لام (سه عید) داوی لیپوردنی کرد و .. وتی: (تووشی ناشویم مه که، نهی نه میری بروداران) ..

(عومر) به ده نگی بهر زوتی:

(سویند به خوا وازت لی ناهیم .. نیوه سپارده کان و جی نشینیتان خستوته گهر دنی من و ..

پاشان به جیم دپتن) ... !! ۱۹۹

له ماوه یه کی که مدا (سه عید)ی رازی کرد، چونکه به راستی وشه کانی عومر شایانی نه وه بوون که بره یی پی ښت.

به لږ هېچ دادګری تڼدا نيه که سپارده و چې نشينيان بدهن به سر نه ودا و، پاشان به تنه جتي بهيڼن.. جا ګر که سانی وهك ((سهعیدی کوی عامر)) له بهر پرسپاریتی هه لیږن، نیدی عومر کی له سره فرمان په واییه ګرانه کانی دابنیت...؟؟

(سهعید) له ګه ل ژنه که یدا، که تازه بووک و زاوا بوون، بهرو (حومص) که وتنه پي، هاوسره که شی هه له مندالیوه رڼر جوان و نازدار بوو.. (عومر) یش بهی پټویست له سامانی پیدان.

کاتیک له (حومص) جیګیر بوو.. ژنه کی ویستی مافی خوی وهك هاوسه ریک له و سامانه بخاته کار که عومر پټی به خشین و، دلاوی لیکرن که جل و بهرگیکی شایان و، پټویستی و که لوبه لی پی بکړن و.. نه وی دیکه هه لېګرن..

(سهعید) پټی وت: ده ته وی ژنه و چې چاکرت نشان بدهم..؟؟ نیمه له ولایتکداین بازرګانیه کی قازانجه منده، بازار په کیشی ګرم و ګوپه، ده با نم پاره یه بدهن به که سیك بازرګانی پټوه بکات بومان و بیبورژنیتوه..

ژنه کی وتی: نهی ګر له بازرګانیه کی یدا زهره کی کرد...؟؟

(سهعید) وتی: پاراستنه کی له سر نه و داده نیم..!!

ژنه کی وتی: که واییت.. رڼر چاکه..

(سهعید) چووه دهره وه، هه ندیک پیدایستی ژیانکی کوله مرگی پی کړی، پاشان هه موو سامانه کی به سر ه ژار و نه داراندا به خشیوه..

رڼران تیپه پي و.. له نیوان هه ماوه و کات و ماوه یه کی که دا ژنه کی له باره ی بازرګانیتیه کی یانه وه پرسپاری لیده کرد، که قازانجیان به کوئ گه یشتوه..

(سهعید) یش وه لامي ده دایه وه: بازرګانیتیه کی سرکه وتووه و.. قازانج له گه شه و زیاد بووندا یه.

رڼر ټکیان له بهر دم که سیکي نزیکیدا که به راستی کاره که ناشنا بوو هه مان پرسپاری لیکرد، زهره خنه ګرتی، پاشان پیکه کی به جړیک که ژنه کی ګومان و دووولی بډ دوست بوو، رڼر دلاوی لیکرد که به راستی و رونی بوی بدویت، پټی وت: میړده کت هه له و رڼر ده هه موو سامانه کی به خشیوه.

ژنه کی (سهعید) ګریا و، غمبار بوو که له و پاره سوو دمنه نه بوه، نه نه وی خوی ده ویوست لټی کړی، نه پاره که ش ما..

(سهعید) سرنجی دا، فرمیسه رڼاوه کانی زیاتر جوان و قه شه نگیان کرد بوو.

به له وی نه دیمنه سرنج راکټشه دهرونی لاواز بکات، به چاری عه قل سرنجی به هشتی دا، هاوه له ډیرین و کزچکر بده کانی خوی تڼدا به دی کرد، وتی:

((هاوه لانتېکم هه بوو بهر له من بهر و لای خوا روشتن... منیش پیم خوش نیه گهر هه موو
 نوره له دوتیادا هه به بزم بیت له رنگی توان لا بدهم...!!!
 گهر بشتراپه که به جوانیه کی هلیبگڼږته وه، وهک نوره له گهل دهر وونی خویدا
 بدویت، وتی:

((ده زانیت که له به هشتدا پهری چا ورهش و چاک و باشی وا هه به، که گهر یهک دلنه یان
 بهیترتته سر زوی هر هه مووی رووناک ده کاته وه، روشتنایه کی رووناکي خور و مانگی
 پتگوه نده هشت... دهی نیستا قوریانی به تر بدهم له پیناوی تواندا، چاکتره لوهی
 توان بکه مه قوریانی له پیناوی تودا...!!!
 قسه کانی، هرهوک چون به هیمنی و، رووگشی و، ره زامه ندی، ده ست پتکړدبوو به هه مان
 شیوهش کړتایی پی هینا..

ژنه که پشی دلنارام بوو، تیگه یشت هیچ شتیک نیه چاکتر بڼو له روشتن له سر رنگی
 سه عید و، هاندانی دهر وونی خوی بڼو لاسایی کړد نوره ی شو له دوتیا نه ویستی و ته قواد...!!!

* * *

(هومص) له روژگاردها، به (کوفه ی دوهم) ناو دهربا، هم ناو لیتانه شی به هوی زور
 هه لکه پانه وهی خه لکه کی و راجپاییان به رانبر به والیه کانیان بوو..
 گرچی (کوفه) که له عیراقه له یاخی بووندا له پېشتر بوو، (هومص) یش ناوی شو ی
 به هوی هاو شیوه ییوه وهرگرت..

سهره پای سهرقال بوونی (هومص) یهکان به یاخی بوونه وه، هرهوک باسماں کړد، شو
 خوی گوره دل کانیانی به رانبر شو بنده چاکه که (سه عید) بوو ریتوینی کړدبوو، خوشیان
 ده ویست و گوږپایه لی بوون.

(عومر) روژکیان پرسپاری لیکرد: ((خه لکی شام تزیان خوش ده ویت...؟
 (سه عید) له وه لامیدا وتی: ((له بهر نوره به که هاوکاریان ده کم و دلنه واییان ده کم...))
 خوشه ویستی خه لکی (هومص) بڼو سه عید هر چند بیت، شو بیزاری و سکالایان هر
 ده بیت و دهر یازوونی لی نیه... گهر هر بڼو نورهش بیت بیسه لمپنیت که هشتا (هومص)
 رکابه ری (کوفه ی عیراقه...!!!

روژکیان، شمیری بېواداران (عومر) سهردانی (هومص) ی کړد و له نیو هه شاماتیکی
 زوری خه لکه کیدا پرسپی: له باره ی (سه عید) وه چی ده لین...؟
 هه ندیک که س سکالایان لپی هه بوو... به لام سکالایه کی پیرز، چونکه به هوی شو
 سکالایوه لایه نیکي زور سهر سوپه نیری مه زنی شو پیاوه دهرگوت... که زور جیگای
 سهر سوپه مان بوو...!!!

(عومه) داوای له پټې سکاکاران کرد، که یه ک به یه کی خاله کانی سکا لکه یان بخه نه

پوو...

قسه که ریڅ به ناوی شو پټه وه هه ستایه وه و وتی: ((چوار سکا لمان له سر هیه..

تا رږ نه بیته وه نایه ته دهر وه بډ لمان...

به شه ودا وه لامي هيچ کس ناداته وه...

له مانگيځکا نوو رږي هیه که تپیدا نایه ته دهر وه بډ لمان و نایبینن...

چواره میش، که شو هيچ دسه تلتيکی تپیدا نیه، به لام نيمه ی بزار کره وه، نه ویش

نه وه یه که ناو یه ناو بی هوش ده بیټ - واته ده بوریته وه -))...

پیاو ده که نه وه ی وت و دانیشته...

(عومه) بډ ماو یه ک مات و بیډه نگ بوو، رووی له خوا کرد و، به چرپه وه ده یوت:

((خودایه من وه ک چاکترینی به نده ی تډ ناسیومه..

خودایه پتشیبنی و شپوه ناسیه که م بډی به خه سار نه بیټ))...

جا بانگی کرد به رگری له خږی بکات، (سه عید) وتی:

((نه وه ی که ده لټن: تا رږ نه بیته وه ناچه دهر وه بډ لایان..

سویند به خوا پټم خږش نه بوو باسی هږیه کی بکه م... له راستیدا خږانه که م خزمه تکاری

نیه، خږم هه ویر ده شټلم و، وازی لیدیتم تا هه لډیت، نینجا نان ده کم، دوا ی نه وه ده ستونوږ

ده گرم بډ نوږی چیتشه نگاو، پاشان نیمه وه دهر وه بډ لایان))...

روخساری (عومه) که شایه وه و، وتی: سوپاس بډ خوا.. نه ی نوو ده...؟!

(سه عید) درږی به قسه کانیدا:

((نه وه شی که ده لټت: به شه ودا وه لامي کس ناده مه وه..

سویند به خوا پټم خږش نه بوو باسی هږیه کی بکه م.. من رږم داناوه بډ نه وان و،

شه ویش بډ په روه رډگارم))...

((نه وه یش که ده لټن: له مانگيځکا نوو رږم هیه ناچه دهر وه بډ لایان تپیدا..

خزمه تکارم نیه جل و به رگه که م بډ بشوات و، جل و به رگی نیکه شم نیه بیگریم، هر بږیه

خږم جل و به رگه کانم ده شږم و چاوه پوان ده کم تا له دوا ی ماو یه ک وشک ده بیته وه.. له

کوتایی رږیشدا ده چه دهر وه بډ لایان))...

((نه وه یطی که ده لټن: که ناو به ناو بی هوش ده بم..

ناماده ی کوږډانی (خوبیسی نه نصاری) بووم له مه که، که قورده یش گزشته که یان لږ

ده کرده وه، خستبوویانه سر خوشتریک و، پټیان دهوت: پټ خږشه نیتا (محمد) له جیځای

تږدا بوا یه و، تږش ساغ و سه لامه ت بوویتا په...؟! وه لامي ده دانه وه و ده یوت: سویند به خوا

پیم خوښ نیه من له نڼو کهس وکار و منډاله کاندې یم، له نڼو ساغ و سلامه تی و خوښی
دونیادا و، پیغمبرۍ خواش درېکېک بچیت به پئیدا..

هر کاتیک ئو نیمه نهم بیتوه یاد که بینیم و، که من ئو روزه له هاوه ل پرستان بووم،
پاشان بیرم ده که ویتوه که ئو روزه سرخستنۍ خو بهیم واز ئ هیئا، له ترسی سزا و
نەشکه نهجی خوا ده له رزم و له هوشی خوم ده چم..))
و شه کانی (سه عید) کرتایی هات، که به تهری فرمېسکی خوارینزی بیگه رسییه وه لیوه کانی
به جیده هیشت..

(عومر) خوی پئ رانه گیرا و له خورشیا نډا، به دهنکی به رزوتی:
((سوپاس بق ئو خوابه ی که پیشبینی و ناسینه که می به مه له نه برد))..!!
دهستی کرده ملی (سه عید)، نڼو چاوانه رۆشنه پایه به رزه که ی ماچکرد..

* * *

چ به ختیکه له رنڼونۍ ئو پیره دروستکراوه به دهستیان هیئاوه..؟؟
چ ماموستایه ک بوو پیغمبرۍ خوا ﷺ ..؟؟
چ رووناکیه کی پرشنګار بوو کتیبی خوی که وره..؟؟
ئیسلام چ قوتا بخانه یه کی ئیلهام به خش و چ فیرکارک بوو..؟؟
به لأم، نایا زهوی ده توانیت ژماره یه کی زوری له م پیره له سر پشتی خوی مه لگړیت..؟؟
ګر ئو وه روویدایه، ئو وا به زهوییه تی نه ده مایه وه و.. ده بووه فیرده وس..
به لی.. ده بووه فیرده وسی واده دراو..
له کاتیکدا که فیرده وس هیشتا کات و ساتی نه هات بیت، ئو وا ئو که سانه ی له م پیره
پایه دار و سه ریلندانه که به ژياندا ده ګوزهرین و به سر زهویدا تیده په پن.. هه میشه که م و،
ده گمه نن..

(سه عیدی کوپي عامر) یه کیکه له وانه..

به خشش و موچه که ی به پپی ئرک و کاره که ی زور بوو، به لأم ئو هیندده ی ئی هه لده گرت که
به شی خوی و خیزانه که ی بکات و.. ئو ی دیکه ی به سر ماله هه ژاره کاندې ده به خشیه وه..
رۆژنکیان پپی و ترا: به و زیاده یه خاو و خیزان و خزمانت ببوژنره وه..
له وه لآمدا دهیوت: ((باشه بق خاو و خیزان و خزمانم..؟؟
سویند به خوا من ره زامه ندی لای خوا نافروشم به خزمانیه تی))..
چه نده جاریش پپی ده و ترا: (خه رجیی خوت و خاو و خیزانت زیاد بکه و له شته باشه کانی
ژیان به هرده ر به).

به لأم ئو هه میشه له وه لآمدا، ئه م وشه مه زنانه ی دووپات ده کردوه وه:

((نهخبر هرگیز له دهستی په کم دوا ناکه وم، پاش نه وی گویم ئی بوو پیغمبری خوا
 ﷺ دهیفرموو: خوی گه وره خه لکی بڼ لپرسینه وه کڅ ده کاته وه، بپواداره هه ژاره کان وه
 پوله کوتر به خوشیه و ښ، پټیان ده وتریت: راوه ستن بڼ لپرسینه وه، ده لټن: هیچ شتیکمان
 نه بوو تا له سهری لیمان بپرسنه وه... خوی گه وره ده فرمویت: بهنده کانم راستیان وت و..
 بهر له خه لکی ده چنه به هه شته وه))...

* * *

له سالی بیستمی کڅچیدا، (سه عید) گه پایوه بڼ لای په روه ردگاری، پاکتر له په پهی
 سپی، به ته قوا ترین دل و، جوانترین ژياننامه ی هه بوو..
 مهیل و تامه زړویی بڼ گه یشتنه وه به دهستی په کم دریزه ی کڅشا، که ژانی خوی له
 پټناوی پاراستنی به لټنه کی و شوین پی هه لگرتنیاندا نه زړه کړدبوو..
 به لټی.. خۆزگی گه یشتن به پیغمبر و ماموستاکی و.. به هه موو هاوه له پټشین
 بڼ گه رده کانی دریزه ی کڅشا..
 نهوا نه مږ، ناسوده یی و، دلنیایی ده روون و، بار سووکیه وه پټیان ده گات..
 له باری نونیا و خوشی به کانی نه هیچی پټیه و نه هیچی جیه پشته تا پشت وشانی قورس
 بکات..

ته نه خۆپارټیزیه کی، نونیا نه ویستیه کی، ته قواکی، مه زنی ده روون و ناکاری پټیه.
 نه و چا کانه ی ته رازو قورس ده کن، به لام له سر پشت سوکن...!!
 له گه ل ناکاری واکه خاوه نه کی نونیای پی هه ژاند و.. له خۆ بایبوون نه وی
 نه هه ژاند...!!

* * *

سللو له (سه عیدی کوپی عامر)..
 سللوی لټین له ژیان و، مردنیدا..
 سللو، پاشان سللو، له ژیان و یادی..
 سللویش له که سه به پټز و بڼ گه رده کان.. هاوه لانی پیغمبري خوا ﷺ ...

جه مزه ی کوری عبدالطلب

سبزی خوراک و رولاری / هیلدا

مه که له خه ویکې قولدا بوو، پاشی رږښکی پر کوشش و، ماندوویوون و، پرستش و،
ناره زووبانی..

قورپه شیه کانیښ له نڼو نوینه کانیاندا شمیر و شو دیویان ده کرد.. ته نها په کیکیان نه بیت
که له ناو نوینه کهیدا نارامی نه ده گرت، زوو ده خزیته ناوی و، چند ساتیکې کم تیایدا
حه سایه وه، پاشان به خوشی و شادییه کی مه زنه وه هله ده ستایه وه، چونکه واده ی له گه ل
په روه ریدگاریدا هه بوو، روه ی ده کرده شوینی نو ږکړنه که ی له ژوره کهیدا و، برده وام له گه ل
په روه ریدگاری ده لوا و لږی ده پاراپیه وه.. هر کاتیک ژنه که شی به هوی پر خه ی سنگی تکاکاری
و پارانه وه گرم و گوړه دوپاره بووه کانی به خه بر بهاتبایه، به زه ی پییدا ده هاته وه و، داوی
لیده کرد به زه ی به خویدا بیته وه، به شی خوی بخه ویت، وه لای ده دایه وه و نه سرینه کانی
پیش وشه کانی ده که وتن:

((سهرده می خه وتن به سهر چوو نه ی خه دیجه))...!!!

هیشتا کاره که ی خه ی قورپه شیه نه زړاندبوو، گرچی له وده دا بوو بیته مایه ی سهرنج
راکیشانیان، شو ساته هیشتا له سهره تایی بانگه وازیدا بوو و، به چرپه و نه یتي وشه کانی
ده درکاند.

شو که سانه ی شو رږښانه باوه پیان پیی هیئا بوو زږد کم بوون..

جگه له نیمانداران که سی دیکه ش هه بوو ریژ و خوشه ویستی که ی رږښان هه بیت بوی و، به
جوش و خرڅ شیکې مه زنه وه باله کانیان لیک بدهن به روه نیمان هیئان پیی و رږشتن له نڼو
کاروانه پیژده که ی. ته نها کاریگری عاده ت و ژینگه و، پاله په ستوی داب و نه ریت و بڼماوه و،
بوودلی له نیوان بانگی رږښاواو بوون و، بانگی رږښه لاتندا، رږگربوو..
(حه مزه ی کوړی عبدالمطلب) مامی پیغه مېرمنه ﷺ و، برای شیری.. په کیک بوو له وانه..

* * *

(حه مزه) به چاکی ناشنای مه زنی و کاملی برازاکه ی بوو... به روون و ناشکرای راست و
دروستی کاره که ی و، کرځکی خه سه له ته کانی ده زانی..

شو ته نها وه مامیک ناشنای برازاکه ی نه بوو به س.. به لکو وه ک برا و، هاوړی، ده یناسی..
چونکه (حه مزه) و پیغه مېرمنه ﷺ له په ک نه وه بوون و، ته مه نیان نزیک بوو.. پیکه وه گوره

بوون و، به یکه وه یاریان کرد و، بوون به برا و، له سهره تاي ريگاوه ههنگاو ههنگاو له گڼ
یه کدا پیکه وه روښتن..

خو گهر گنجیتی هر یه که یان به ريگایه کدا روښتیت، نه وه حمزه پېشی هاوتمه نه کانی
خو دی ده کوت له به ده سته پتانی خوشیه کانی ژيان و، کردنه وه ی جیگا بوخوی له نیو
پیاوماقولاتی مه که و گوره پیاوانی قورپه یشدا... له کاتیکدا (موحه مه د) له خه لوه تدا بوو
له گڼ روښناییه کانی روحي که دهستی به روونا کردنی ريگای بهرو خوا چون کردبوو و،
قسه ی دلی که له ژاوه ژاوی ژيان سوړی خستېوه بهرو بیر کردنه وه ورامانی قول و، رووه و
خو سازدان بو ده ست خستنه نیو دهستی حق و وه رگرتنی..

ده لټین: گهرچی لاویتی هر یه که یان ناراسته یه کی جیای گرت، نه وا حمزه بو چرکه
ساتیکیش له چاکه کانی هاوتمه من و برازاکی دانه برا.. نهو چاکه و ریژداریانه ی که
خاوه نه که یان خستېوه جیگایه کی بلند له دلی هه موو خه لگیدا و، وینه یه کی ناشکرای بو ناینده
مه زنه که ی ده کښا.

له سپیده ی نهو روژدها، حمزه وه کردبوو یه خو، هاته ده ری.
له لای که عبه کومه لټک له گوره پیاوانی قورپه یش و پیاوماقولاتیانی به دی کرد و له گه لټیان
دانیش، گوئی له قسه کانیان گرت..

ده ریاره ی (موحه مه د) ده دوان...
حمزه یه که مجار بوو ببینی بانگه وازی برازاکی خستونیه ته دل راوکی.. قسه کانیان بو ی
بوغز و کینه و، داخ له دلی و، تالی لټ دیت.

نهوان پېشتر باکیان نه بوو، یان وایان ده خسته روو که گوئی پی نادهن و به لایانه وه هیچ
نیه.

به لام نه مو، دل راوکی و، خه و، ناره زوومه ندی هه لمه تېردن بوی، له روخساریاندا شه پو ی
ده دات..

حمزه به قسه و باسه کانیان زور پیکه نی و.. زیاده پوهی و، خراپ لټکدانه وه ی دایه
پالیان..

به دوایدا (نهو جهل) بو ناماده بوانی دوپا تکرده وه که حمزه له هه موو خه لکی زیاتر له
مه ترسی نه وه ی (موحه مه د) بانگه وازی بژده کات ناگاداره، به لام ده یه ویت کاره که لای
قورپه یش ناسان بکات تا بخافلین و، کاتیک به ناگا پېنه وه، خرابترین روژی بیت و، کاری
برازاکه ی به سهریاندا زال بوو بیت..

به رده وام له قسه کانیاندا ده یاننه راند و هره شه یان ده کرد و.. (حمزه) یش هندی جار
پنډه که نی و، جاری واش هه بوو قینی هه لده ستا، کاتیکیش جیابورنه وه و هره که سهو به پی

خږیدا روشت، (همزه) سهری به بیرکهای نوی و، خورپه تازه که قورس بوو، کاری
برازاکهای ده مینایه بهرچاو و، سهر له نوی له گهل خږیدا تاوتوی ده کرد...!!!

* * *

روژان تپه پی، هر روژه و بانگی لهوی دیکه ده کرد و، له گهل هر روژنکدا قسه و باسی
قورپه یش له سهر بانگ وازه کهای پښه مېر ښکاري زیاتر ده بوو...
پاشان قسه و باسه کان ده گولپا بږ شه پ فروشتن.. (همزه) ش له دووره و چاودیری
هه لوښته کهای ده کرد..

خوپراگری برازا کهای سهرسامی کرد بوو... لیپرا نه کهای له پښاوی ثیمان و بانگ وازه کیدا
لای هه موو قورپه یش شتیکی نوی بوو، سهره پای شه و لیپران و خوگریه کهای پښی
ناسرابوو...!!

خو گهر لهو روژه دا گومان بیتوانیایه هر کس بهرانبهر راستگری پښه مېر و مه زنی
خوپه ورشته کانی هه لښه له تپتی، شه و توانای نه بوو که لین و جیگایه ک بچوونه نیو تنیگه یشتنی
همزه بدوژننه وه...

همزه له هه موان چاکتر ناشنای (موحه ممد) بوو... له کانی زور مندالیه وه... تا لاوتی
بیگهردی... و تا کانی پیاویتی ده ست پاکی بهرزی...

شه و ده خږی دهیناسی، به لکو زیاتر له وهی که خږی ده ناسیت ناشنای بوو، له و کاته وهی
که پښکه وه هاتبوونه ژبان... به یکه وه گوره بسون... پښکه وه پښکه یشتن... ژبانی
(موحه ممد) یش هر هه مووی وه ک تیشکی روژ بیگهرده...!! همزه هیچ گوماننکی به دی
نه کردوه سهاره ت بهو ژبان... نایه ته یادی روژنک بینیبیتی توپه بیت، یان نا نومید، یا
چاوچنوک، یان ناره زوویان، یان بهروره و داپروخواو بیت...
(همزه) ش ته نها خاوه نی هیزی جهسته نه بوو بهس، به لکو خاوه نی هوشمندی عه قل و،
به هیزی ویستیش بوو...

تا لیره وه شتیکی سروشتی نه بوو که له شوین که وتنی که سپک دوا بگه ویت که شه هه موو
راستگری و ده ستپاکهای یه تیدا درک پی کرد بوو... بهو جوړه له دلیدا پښچایه وه تا شه
کانه ی بهو ی کارنکه وه له روژنکی نژیکدا ناشکرا ده بیت...

* * *

روژی دیاریکراو هات...

(همزه) له مال هاتدهر و، تیر و که وانه کهای له شان کرد بوو و، بهر و پووی بیابان
ده چوو تا ناره زووه خو شه ویسته کهای و، وه رزشه په سنده کهای، که راوه، شه نجام بدات... که
راوچی یه کی لیها تووی که م وینه بوو...

به شپځي رڼو له وځي مايه وه... كاتيك له راو گهړايه وه، وهك كړدېويه پيشه، بهر وه كه به چو، تا ته وافي بگات، بهر له وځي بهر وه ماله وه بگه پښت وه.

له نريك كه به خرمه تكار ټكي (عبدالهي كورې جه دعان) ي پيگه پښت...

هر كه چاوي پښي كه وت، وتي:

((نئې باوكي (عوماره)... گهر ده تبيني (محمد) ي برازات چي به سهرات به ده ستي (نېبو) كه كه مي كورې هيشام)... تا له وځي چاوي پښي كه وت دانيشتبوو، نازاري دا و، جنټوي پښا و، نه وځي پښي ناخوش بوو پښي كړد...))

نيجا نه وځي نه بو جهل به سهر پښمه بهري ﷺ هينا بوو بڼي شپكړده وه...

همزه به چاكي گوځي له قسه كاني گرت، پاشان بڼ كه ميگ بيري كړده وه، دواي نه وه ده ستي برد كه وانه كي له سهر شاني دانا و... به خپرايي و جه سورانه بهر و لاي كه به رښت، بهر نوميد وځي له وځي به نه بو جهل بگات... خو گهر له وځي نه پښيږييه وه، نه وا له شوځن و جيگاي ديكه به دوايدا ده گه پښي تا پښي ده گات...

به لام بهر له وځي بگاته كه به، سيري كړد نه بو جهل له حوشه كه پيدا له نټو كومه لټك له گهره پياناني قورپه پښ دانيشتوه...

به هښميه كي ترسناكه وه، همزه له نه بو جهل نريك بووه وه، پاشان كه وانه كي بهر كړده وه و داي به سهرې نه بو جهلدا، شكاندې و خوځي لښات، بهر له وځي كه ناماده بوان له سهر ساميه كه يان به ناگابڼه وه، همزه هاواري به سهر نه بو جهلدا كړد:

((جنټو به موحه ممد ده دهيت، له كاتيكدا كه من له سهر نايه كي نه وځي و نه وځي ده لټم كه نه وځي پښت...؟! ده ي گهر ده توانيت وه لام بهر وه...))

له چركه ساتيكدا، هممو ناماده بوان نه و سووكايه تيه ي به (نه بو جهل) ي سهر كړده يان كرا و نه و خوځي له سهرې ده چړا، له بيريان چو، نه و وشه يي وهك هوره بروسكه داي به سهر ياندا سهر قالي كړد... نه و ته يي كه (همزه) تپيدا رايگه ياند له سهر نايي (محمد) و، هه مان تپوانيني هه ي و، نه وځي ده لټ كه نه وځي پښت...

نايا همزه موسلمان ده پښت...؟؟

به پښتريڼ و به هښتريڼ گه نجي قورپه پښ...؟؟

به پراستي نه مه نه هامي ته كه قورپه پښ تواناي بهر گه گرتني نيه، چونكه موسلمان بووني همزه ريگه بڼ رڼر كه سي هه لږارده و دياي ديكه خوځ ده گات تا موسلمان بڼ و، (موحه ممد) پښ كه سانتيكي خاوهن توانا و هڼزي له دور كو ده پښت وه كه بڼه مايه ي به هڼزي بووني بانگه وازه كي و خو كور كړنه وځي و، رڼر ټكيښ قورپه پښ به دنگي نه و پاچانه بيدار ده پښت وه كه خواوه ند و بته كانيان ده شكښت...!!

بهلئ.. همزه موسلمان بوو، نه وهی له دلیدا پښاېوړیوه بڼ خه لکی ناشکرا کرد، هه موو
 نهو خه لکه حه په ساوهی به ناوومیدی به جیهیتشت و، نه بوجه هلیش نهو خوښه ده سپری
 له سهره شکاوه کی دهاته خواری.. همزه چارلکی دیکه دهستی دایه که وانه کی و له سر
 شانی راگرت و، به هه نگاهی چه سپاو، نازایه تی به هیزیه بهره و مال که ونه ری..!

* * *

همزه خاوه نی عه قلیکی به جیهیتنه و، ویزدانکی راست و دروست بوو..
 که که پایوه ماله وه و، ماندویتی نهو رژی درچوو، دانیشیت پیری کرده وه و، نهو
 رووداوانه ی پیش ماوه یه کی کم روویداوو ده میتایه خه یالی..
 چوڼ موسلمان بوونی خوی راگه یاند و.. کی..؟؟

له چرکه ساتیک له چرکه ساته کانی حه ماسهت و توپه یی و هه لچووندا رایگه یاند..
 پتی ناخوښ بوو خراپه به رانبر برازاکی بکریټ و، ستمی لی بکریټ و نهویش هیچ پشت
 و په نا و سهره ریکی نه بیت، بویه توپه بوو، له سر ریز و پایه ی به نی هاشم غبروت گرتی و،
 سهری نهو جه هلی شکاند و، موسلمان بوونی خویشی دا به روویدا..

به لام، نایا نهو ریگایه کی په سنده تا مرقه واز له ناینی باو یا پیر و هوزده کی بهیتیت..
 ناینی چه رخ و سرده مه کان.. پیشوازی له ناینکی نوی بکات که هیشتا بنه ماکانی تا قی
 نه کردوه ته وه و، له باره ی راستیتیه وه ته نها شتیکی کم ناشنا بیت..

راسته نهو بڼ چرکه ساتیکیش گومانی له راستگویی (موحه ممد) و بیگه ردی مه به سته کی
 نیه.. به لام نایا ده کریټ مرقف له چرکه ساتیکی توپه بووندا پیشوازی له ناینکی نوی بکات
 و، هه موو نهو بهرپر سیاریتی و ماندوویه تیه ی له نه ستر بگریټ، هه وه کو نیستا همزه
 کردی..؟؟

له راستیدا نهو له دل و ده روونیدا ریزی هه بوو بڼ نهو بانگه وازه نوییه ی که برازاکی نالا
 هه لگریه تی..

به لام، گهر له سهری نورسراییت که یه کیک بیت له شوینکه وتوانی نهو بانگه وازه و، بهوادار
 بیت پتی و، پاریزه ری بیت.. ده بی کاتی گودجاو بڼ چوونه نیو نهو ناینه کی بیت..
 له چرکه ساتیکي غبروت و توپه یی..؟ یان کاته کانی بیر کردنه وه و له سر خوی..؟؟
 بهو چوره راست دهی ویزدانی و، بیگه ردی بیر کردنه وه، به سهری اندا سه پاند که نهو
 بابه ته هه مووی سهرله نوی به چاکی و وردبینی بیر لی بکاته وه..

دهستی کرد به بیر کردنه وه و، چند رژیکی به سر بود، له بیر کردنه وه نه ده سهروت و،
 شه وانه ش چاوه کانی نه ده چوونه خه و..

کاتیکیش بمانه ویت به هوی عه قله وه راستی بدوزینه وه، گومان وه هۆکاریکی گیشتن به ناسینی خوی ده سه پینیت..

به جۆره، همهزه هر که عه قلی خسته کار له تۆزینه وهی رهوشی ئیسلام و، ئایینی کۆن و ئایینی نویی له گه ل یه ک به راورد کرد، به هوی سۆزی خۆرسکی بۆماوهی به رانبهر ئایینی باووباپیری و، ترسی خۆرسکی بۆماوهی به رانبهر هه موو شتیکی نویی، گومانیان له ده روونیدا روژاند..

هه موو یاده وه ریه کانی له باره ی که عبه و، خواوهنده کانی و، بته کانی..، ده رباره ی ئه و سه ره وه ریه ئایینیانه ی هاته وه پێش چا و که ئه و خواوهنده داتا شرلوانه بۆ هه موو قوپه یش و، تیکرای مه ککه به گشتی ده سه بهر کردوه....

دابړان له هه موو ئه و میژوه و .. ئایینه دێرینه زۆر سه خته .. ئه وهش رستن و شیکردنه وهی مه زنی پتویسته..

همهزه سه ری سوپده ما له وهی که چۆن ئاده میزاد ده توانیت ئاوا به ئاسانی و خیرا ئایینی بلو و باپیرانی به جۆر به ئیلت و په شیمان بووه وه له وهی کردویه تی.. به لام گه شتی بیرکردنه وهی ژیرانه ی درژه پێدا.. کاتیکیش بیینی که تنها عه قل بهس نیه به هه موو دلسۆزی و راستگویییه گییه وه په نای برده بهر نادیار (غهب).

له لای که عبه، به ملکه چیه وه روویکرده ئاسمان و، په نای برده بهر هه موو شتیکی نۆو ئه و گه ربه نه له توانا و روشنایی، تا به ره و لای حق و ریگی راست ریتۆینی بکه، ده با گوی له خوی بگرین، پاشماوهی به سه ر هاته که مان بۆ باس بکات:

{... پاشان هه ستم به په شیمانی کرد به دابړان له ئایینی باووباپیر و هۆزه که م و... له م کاره مه زنه به گومان بووم، به جۆرێک که چاوم نه ده چوو هه و..

پاشان هاتم بۆ لای که عبه، له خوا پاپامه وه که سنگم بۆ حق بکاته وه، گومان و دوو دلیم لا نه هیلیت. خوای گه وه پاپانه وه که ی گه را کردم و دلی پر کردم له دنیایی.

به ره و لای پیغمبه ری خوا ﷺ که وتمه پێ و، هه والی سه ر گوزه شته ی خۆم پێدا و، نه ویش پاپایه وه بۆم که دلم له سه ر ئایینه که ی جیگیر بیت...}

به مجۆره (همهزه) موسلمان بوو.. موسلمان بوونیکه ته واو به دنیاییه وه..

خوای گه وه به هوی همهزه وه ئیسلامی شکدار کرد و... سه ریلند و بویرانه راوه ستا و به رگری له پیغمبه ری خوا و، هاوه له بوته ده سه لاته کانی ده کرد..

ئه بر جهل که بیینی له ریزی موسلماناندا ده وه ستیت، تیگه یشته که جهنگ به رپا ده بیت، هه ر بۆیه هات و هانی قوپه یشیه کانی ده دا که نازار و نه شکه جبه ی پیغمبه ر و هاوه له کانی به دن و، به رده وام ریگای بۆ شه ریکی نیوخۆیی ساز ده کرد که به هوییه و ساپێژی رق و کینه و بوغزه کانی دلی خوی پێ بکات..

دیاره (همزه) ش نهیده توانی ریځګری له ههمو نازاردانیک بکات.. به لام له گڼ نهوه شدا
موسلمان بوونی قهلقان و پاریزګارک بوو.. ههروهه سهرنج راکیشانیکي سر که وتویش بوو
بۆ ژوریک له هڅه ګان که به هڅی موسلمان بوونی همزه و، پاشان (عومری کوږی خطاب) هوه
نهوانیش دهسته دهسته بیتنه ناو نیسلامه وه...!!

له و ساته وهی که همزه موسلمان بوو ههمو خڅشی و، توانا و هیژ و، ژوانی بۆ خودا و
ثابته کی نه زکړد بوو، هه تا وای لیکرد پیښمېر ﷺ هم نازناوه مهنه ی پی بیه خشیت:
{شیری خودا و، شیری پیښمېر که ی ﷺ} ..

یه که مین دهسته ی موسلمانانیش که بۆ روو به روو بوونه وهی نوژمن که وته پری، همزه
به پررسی بوو..

یه که مین نالاش که پیښمېر ﷺ دابیتته دهست یه کیک له موسلمانان، نهوا به همزه درا..
نه و رڅه شی له غه زای به دردا هر دوو کومه له به یه که ګیشتن، شیری خودا و شیری
پیښمېر که ی ﷺ، له و غه زایده مایه ی سهرسورمان بوو...!!

پاشماوهی له شکری تیکشکاو قوږهیش له به دروه بهره و مه که به سهر شلوی و
ناو میدی که پانه وه، نه بو سوفیانیش دلشکاو و، سهرشپانه که رایه وه..

چونکه له نیو کږه پانی چه نکدا لاشه ی که وره پیاوانی قوږهیش وهک.. نه بو جهل و..
عوتبه ی کوږی ره بیعه و.. شه بیه ی کوږی ره بیعه و.. ثومه یه ی کوږی خه لف و.. عوتبه ی
کوږی نه بی موعیت و، نه سوه دی کوږی عه بدول نه سده ی مخزومی و.. وه لیدی کوږی عوتبه
و.. (نظر کوږی حارس) و.. (عاص کوږی سه عید) و.. (کعم کوږی عه دی) و.. دهیه ها پیاوی
دیکه ی قوږهیش وهک نهوان که وره ی به جی هیشتبوو..

جا له بهر نه وهی که قوږهیش به ناشتی و هیمنایه تی نهو شکسته خراپه یان له یاد
نه ده چوو.. هر بۆیه دهستیان کرده خڅ سازدان و، کړکړنه وهی هیژ و بی هوده بیان، تا
تڅله ی خو یان و ریژ و کوژاوه کاننیا بکاته وه..

قوږهیش سوور بوو له سهر شه پ..

غه زای نوحد هاته پیښه وه و قوږهیشیه کان ژور زوو به سهر ګایه تی (نه بو سوفیان) بۆ
جاریکی که هاتنه دره وه و، ههمو هڅه عه ره به هاوپه یمانه کانی خو یان له که لدا بوو..

که وره پیاوانی قوږهیش له م جهنگه نوښه یاندا نامانجیان دوو پیاو بوو: یه که میان
پیښمېر ﷺ .. دووه میشیان همزه له دوا ی پیښمېر.. به لی.. نهو که سیه ګوییستی قسه و
باسی پلانه کاننیا بوايه بهر له دره چوونیان بۆ جهنگ، ده بیینی که چوڼ همزه له دوا ی
پیښمېر ﷺ مه به ست و نامانجی جهنگه که بوو..

بهر له دره چوونیش پیاو ټکیان هه لېژارد و کاری همزه یان پی سپارد، که نهویش
کړیله یه کی هه به شی خاوه ن شاره زاییه کی که م وینه بوو له پم هاویندا... ههمو ټولی نهویان

له جهنگه کدا چې کرد بووه وه له وهی که لیداننکی کوشنده ناراسته ی همزه بکات به په که ی و، ناگاداریان کرده وه که جگه له وه به هېچ شتیکی دیکه وه سر قال نه بیت، ناکامی جهنگه که و ناراسته ی کوشتاره که هر چون بیت..
ته نها نه وه کاری نه وه..

واده و به لیتنی به هایه کی زدر مه زنیان پیدا بوو که نه ویش نازاد کردنیه تی.. نه و پیاوه که ناوی وه حشی بوو، کویله ی (جوبه یری کوپی موعتم) بوو.. له رژی به دریشدا مامی جوبه یر تیا چو بوو،

جوبه یر پی و ت: {له گله خه لکیدا به رده دهره وه، خو گه ر توانیت همزه بکوژیت نه و ترق نازادیت} !!

پاشان ناردی بق لای (هیندی کچی عوتبه) ی خیزانی نه بو سوفیان تا زیاتر هانی بدات و، پالی پیوه بنیت به ره و نه و ناما جی که ده یانه ویت..

هیند پیشتار له جهنگی به دردا باوکی و، مامی و، برایه کی و، کوپنکی تیا چو بوو.. پیشتی و ترا بوو همزه هندی که له وانه ی کوشتوره و، ده ستیشی هه بووه له کوژانی نه وانی دیکه دا..

له بهر نه وه زدره ی پیاو و ژنانی قوپه یش سوور بوون له سر چوونه دهره وه بق جهنگ، ته نها بق هیثانه وی سهری همزه و بهس به هر نرخیک بووه و چه ندی ناپه حتی بویت.. !!
هیند چه ند رژی که بهر له چوونه دهره وه بق جهنگ، ته نها کاری نه وه بوو هه موو رق و کینه ی بکاته نیو دلی وه حشیه وه و رژی خوی بق دیاریرکرد، خو گه ر سهرکه وتوو بوو له کوشتنی همزه دا نه و به نرخترین خشلی خو پازاندنه وه که تافره ت هه بیت پی به حشیت و، به په نجه کین له دله کانی گواره و مرواریه به نرخه کانی و گه ر دانه زپه که ی که گه ر دنیان قهره بالغ کردبوو گرت و، له کاتیکدا که چاوه زه قه کانی برپیوه وه حشی و تی:
{هه موو نه مانه بق تویه، گه ر همزه بکوژیت} !!!..

وه حشی لیکي له دم ده هاته خورای و... خه یالی به جوش و خریشوه به ره و لای نه و جهنگ له شقه ی بالی دها که نازاد بوونی خوی تیدا به ده ست ده یتنی و، نیدی به کویله و ده ست به سهری نامیتنه وه و، هه موو نه و خشلانه یشی که شان و ملی سهرکرده ی تافره تانی قوپه یش و، ژنی سهرکرده که یان و، کچی سهرکرده که یانی رازاندو ته وه دیته ده ستی.. !!
که واته پیلان بوو.. هه موو نه و جهنگش همزه ی ﷺ به شیوه یه کی روون و ناشکرا ده ویت..

جهنگی نوحود ده ستی پیکرد..

هر دوو کرمه ل به یه که گیشتن و.. همزه به کالای شه پوه که و ته نیوان زه وی مردن و کوشتار و، په پیکي نه عامه ی له سر سنگ بوو که پیشتیش سنگی له جهنگدا پی رازاندو ته وه..

دهستی کرد به هاتن و چوون، هر سرځکی بیویستایه به شمشیره کې ده بیېراند،
 بهرده وام له بیېرانه وانی دده، وک نه ووی هرگ هاتېته ژیر فرمانیه وه، هرکس بیویستایه
 تېی دهگرت و په کسر ده بیېکا...!!

هموو مسلمانان هله تیان برد تا له ودا پوو سرکه وتنی ته واول به دست بهین...
 نه نانه هیزه شکوه کې قوپه پش دهستی به کشانوه کرد، هله د هات... گهر تیرهاوژان
 شوینی خویان له سر کڅوه که چې نه میشتایه و، نه هاتنایه ته خواره وه بق کڅپه پانی شه پ به
 مه بهستی کڅکړنه ووی ده سکه وته کانی نورمنی تیکشکاو... خو گهر نه وان شوینی خویان
 چول نه کردایه و نه وک لینه گهره یان له بهردهم سواره کانی قوپه پشدا والا نه کردایه نه و
 جهنگی نوحود کڅرستانیک بوو بڅه موو قوپه پش به پیاو و... ژبیه و... به لگو به نه سپ و
 خوشتریشیه و...!!

سواره کانیان له پشته ووه له کاتی بېر ټاگایدا له مسلمانانیاں دا و، شمشیره تینووه
 شپته کانیان خسته کار بویان و... مسلمانان سر له نوځ ده ستیان دایه وه خو کڅکړنه ووه و،
 شمشیره کانیان هله لگرتوه که هندیگیان کاتیک سوپای قوپه پشی به دی کڅکړنه ووه
 هلدیت دایان نابوو... به لام به راستی نه و کاره چاوه پوان نه کراوه سخت و دژوار بوو...

حه مزه که نه ووی بیینی هیز و چوست و چالاکي و هه ولی چهند قات زیاتری کرد...
 له راست و چه پ و بهردهم و دواوهی خویوه لئی دده ان و... (وه حشی) پش له ویدا چاودیری
 ده کرد و، چاوه پوانی دهره قتی ده سترژی کردن بوو تا لیدانی خوی ناراسته بکات...
 با لیکه پښ (وه حشی) خوی باسی نه و دیمه نه مان بق بکات، به دهمی خوی:

{... پیاوړکی حه به شمی بووم، رم به شیوهی حه به شیه کان دوه شانده، زډر که م هله م
 ده کرد له گرته نیشانه دا... کاتیک خه لکه که به یه ک گیشتن، چووم و سیری حه مزه م ده کرد،
 تا له نیو خه لکه که دا وک خوشتری که له گت به دیم کرد... به شمشیره کې خه لکی له ت له ت
 ده کرد و، هیچ شتیک له بهرده میدا خوی نه ده گرت...}

سویند به خوا خوم بق ناماده ده کرد و ده مویت، له پشت دره ختیکه ووه خوم شاردوه تا
 بیېکم یا لیم نرک بیتوه، (سیباعی کوپی عه بدول عوزا) بردمی پش شه به ره و لای، کاتیک
 حه مزه چاوی پتی که وت هاواری لئی کرد: وهر به ره و پووم نه ی کوپی خه نه که ری کچان،
 پاشان لیدانیکي وای لیدا سهری له لاشه کې کرده و...

تا له و کاته دا رمه که م جوولان، هه تا به دلی خوم هاویشتم و دای له سنگی و له نیوان
 قاچه کانیوه هاته دهر، هه ستایه ووه به ره و لام، به لام توانای به سهریدا نه شکا و مرد...
 چوومه سهری و رمه کې خوم هله گرت، پاشان گهرامه ووه بق سهریازگه و تیدیدا دانیشتم،
 چونکه من هیچ پتویستیکی دیکم نه بوو تیدیدا و، نه وم کوشت تا نازاد بم... {
 هیچی تیدا نیه گهر واز له وه حشی بهینن قسه کانی خوی ته واول بکات:

{کاتیک که پامه وه بڼه که که نازاد کرام و، له وږی مامه وه تا پښه مېرمنه خواښه له روڼی رزگار کړدنی مه که که دا هاته وه ناوی، منیش هه له ات بڼه تائیف.

کاتیکش شاندی تائیف به رو لای پښه مېرمنه خواښه چوون تا موسلمان بین دوو دل بووم که رو له کوږی بکه م، وتم: بکه مه شام، یا به مهن، یا هر جیکایه کی دیکه..

سویند به خوا من تا له و خه فته دا بووم پیاوښک پی و تم: تیا چوون بڼه تو...!! سویند به خوا پښه مېرمنه خوا هه رکه س بیته ناو ناینه که یه وه نایکوږت..

منیش هام تا که یستمه خزمه پښه مېرمنه خواښه له مېدنه و نه بیینیم تا له به رده میدا رلوه ستام و شایه تومانی حقه مینا، کاتیک بینیمی فرمووی: تو (وه حشی) یت...؟ وتم: به لن نهی پښه مېرمنه خوا... فرمووی: بڼه باس بکه که چوون هه مزه کوشت، منیش بڼه گنډپاړه وه... کاتیک له قسه کانم بوومه وه فرمووی: تیا چوون بڼه تو، له بهر چاوم ون به... منیش خرم له ریگه پښه مېرمنه خواښه لاده دا، تا نه م بینیت هه تا نه و کاته ی وه فاتی کرد و که پایه وه بڼه لای خرای که وړه.

کاتیک موسلمانان چوونه دهر وه بڼه (موسه یله مې که زاب) ی خاوه نی یه مامه، منیش له که لیاندا رښتم و، هه مان نه و رمه ی که هه مزه م پڼه کوشت له که ل خرم برد..

کاتیک خه لکه که دای به یه کدا (موسه یله مې که زاب) م بینی وه ستابو، شمشیرکی به دده سته وه بوو، خرم بڼه ساز کرد و، رمه که م جوولاند، تا به دلی خرم تيم گرت و بهری که ورت..

جا گه به م رمه باشتړین که س که هه مزه یه کوشتیتیم، نه و خوازیارم خرای که وړه بمبه خشیت و لیم بیوریت چونکه خراپترین که سیش که (موسه یله مې که زاب) ه پیم کوشت}.

* * *

به م شیوه یه شیری خدا و شیر ی پښه مېرمنه که ی، سهر فرازانه شهید بوو...!! هه وه که چوون ژبانی دهنګد ره وه و سهر فرازانه بوو، مردنیشی به هه مان شیوه دهنګد ره وه و سهر فرازانه بوو... دوزمه کانی ته نها به کوشتنی وازیان لږته مینا... باشه چوون وازی لږته بینن و رازی بن... له کاتیکدا که نه و ان هه موو بهنده کانی قورپه یش و تیکپای پیاره کانیان هاتنه نه و هه نګد وه که ته نها پښه مېرمنه هه مزه ی مامیان مه به ست بوو.

(هیندی کچی عوتبه) که خیزانی نه یوسفیان بوو فرمانی کرد به (وه حشی) که جه رگی هه مزه ی بڼه بهینیت... وه حشی به دم نه و خواسته ناجوره وه رښت و... کاتیک هینای بڼه هیند، به دده سستی راستی پتی دا و به دده سستی چه پیشی گواړه و گردانه که ی وه که به خشش له سر نه و کاره ی نه نجامی دا وه رگرت لږی..

هیندی کچی نو عوتبه یی که موسلمانان له جهنگی به دردا کوشتیان و ژنی نه بسوفیانی
سهرکرده ی سوپای بڼ باوه پی بت پرستی... جهرگی همزه ی خسته ناو دهمی و ده یجووی
بهو نومیده ی که نو کاره سرشیتانه ساپیژی بوغز و کینه ی بکات، به لام جهرگه که له نیتوان
که لبه کانی نه وستا، نهیتوانی که نیدی بیمزیت، هر بویه له دهمی دهریهیانا و، چوویه سر
بهردیکی بهرز و هاواری ده کرد:

نحن جزیناکم بیوم بدر والحرب بعد الحرب ذات سُر
ما کان عن عتبه لی من صبر ولا أخی، وعمّ، ویکری
شفیت نفسی وقضیت نذری أزاح وحشی غلیل صدري

واته: نیمه سزای روژی به درمان دانه وه، شپړی دوا ی شه پش ناپه حه ته، له دوا ی عوتبه و
براکم و مامی و کړپه کم نارام نه ما، ساپیژی دهرونی خوم کرد و نه زره کم به جی هینا،
وه حشی داخ و کینه ی دهرونی نه هیشت..)

جهنگ کړتایی هات و، بڼ باوه پان سواری خوشتره کانیان بوون و، جلهوی نه سپه کانیان
گرت و به کاروان بهرو مه که که و تنه وه ری..

پټفهمبر څخه و هاوه لانی بهرو کړپه پانی جهنگه که هاتن تا سهیری شه هیده کانیان بکن..
له ویدا له نیتو جهرگی دله که دا، له کاتیکدا له دم و چاوی نو هاوه لانه ی دهروانی که
گیانی خویان له پیناوی خوادا به حشی و، کردیانه قوریدانیه کی بیگه رد بڼ په روه ردگاری
بالاده ستیان. له نا کاو راوه ستا و ... سهرنجی دا، نیتوچه وانی گرژ بوو... به ددانه کانی لیوی
خوی کړخت و... پیلوی چاوه کانی دا به یکه دا..

هرگیز لهو باوه په دا نه بوو که ناکاری عه رب هینده بیته خوار و نو دپنده یه تیه ی لی
بوه شیتوه و، جهسته ی مردوویه ک بشیوینیت بهو جوره ی که بینی جهسته ی مامی شه هیدی
پایه بهرز (همزه ی کړپه عبدالمطلب ی شیری خودا و سهرداری شه هیدان شیوینرا بوو..

پټفهمبر چاوی که وه مانگی تابان ده که شایه وه، له کاتیکدا که سهرنجی جهسته ی
مامی دا فرمووی:

(هیچ کړستی وه که نه می تو ناپه حه ت نابیت لام.. رانه و ستاویشم هرگیز له م راوه ستانه
ناپه حه ت تر..)

پاشان ناوپی دایه وه له هاوه لانی و فرمووی:

(له بهر نه وه نه بوايه (سه لیه ی) - خوشکی همزه - دلته نگ نه بیت و نه کړپته خوویه ک
له دوا ی من، لی دده گه پام دپنده و بالنده کان بیادخوار دایه ..

له هر شوینیکدا خوا بالاده ستم بکات به سر قورپه شیه کاند، جهسته ی سی که سیان
ده شیتویم..)

هاوه لانی پټفهمبر هاواریان کرد:

(سویند به‌خوا، هەر رۆژێک خوای گه‌وره سه‌رمانخات بکات به‌سه‌ریاندا، ئه‌تکیان ده‌که‌ین، به‌جۆرێک که هیچ عه‌ره‌بێک وای نه‌کردبێت...!!)

به‌لام ئه‌و خودایه‌ی که حه‌مه‌زی به‌ شه‌هیدبوون رێزدار کرد، چارێکی دیکه‌ش رێزی
ئێده‌نێت به‌وه که کوژانی ئه‌و ده‌کاته ده‌رفه‌ت بۆ وانه‌یه‌کی زۆر مه‌زن که تا هه‌تایه‌ دادگه‌ری
پیاریزێت، به‌زه‌یی پێداهاتنه‌وه ته‌نانه‌ت له سزادان و تۆله‌سه‌ندنه‌وه‌دا ده‌کاته فه‌رز و
پێویست..

فه‌رز به‌م‌جۆره که هه‌میشه‌ پێغه‌مبەر ﷺ له وتنی په‌یمان هه‌ پێشینه‌که‌ی نه‌بووبوه‌وه نیگای
بۆ هاته‌ خواری له جێگای خۆیدا.

﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ، وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ
لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ، وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ،
إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ النحل ۱۲۵-۱۲۸.

واته: به کارزانی و ئامۆژگاری په‌سه‌ند، مه‌ردوم به‌ره‌و رێگه‌ی په‌روه‌ردگارت بانگ بکه و به
چاکترین شیوه له‌گه‌لیان بدوێ، په‌روه‌ردگارت له‌و که‌سانه‌ی له رێگه‌ی ئه‌و لایانداهه‌-له‌گشت
که‌س- ناگادارتیه و هەر خۆشی باشت‌ر ده‌زانێ کێ به‌ له‌سه‌ر راسته‌پێیه.. ئه‌گه‌ر تۆله
ده‌ستیننه‌وه، دار به‌دار بێ و پتر نه‌بێ، خۆ ئه‌گه‌ر خۆپاگه‌ریش بێ، دیاره بۆ خۆپاگه‌رکه‌ن زۆر
باشت‌ره.. خۆپاگه‌ر به‌! دیاره خۆپاگه‌رتنیش هەر بۆ خواجه و خه‌میان مه‌خۆ و له‌و گزی و
فیالنه‌ش ده‌یکه‌ن، دلته‌نگ مه‌به، بێگومان خودا له‌گه‌ڵ خۆپارێزان و چاکه‌کارانه.

هاتنه‌خواره‌وه‌ی ئه‌م ئایه‌تانه‌ش له‌و جێگایه‌دا، چاکترین پاداشت بوو بۆ حه‌مه‌زه که
پاداشتی که‌وته لای خوای گه‌وره..

* * *

پێغه‌مبهری خوا به‌ مه‌زنترین شیوه خۆشی ده‌وێست، ئه‌و-هه‌روه‌کو پێشت‌ر باسمان کرد -
ته‌نها مامه‌ی خۆشه‌وێستی نه‌بوو به‌س..

به‌لکو برای بوو له‌ شیرده‌وه..

هاوژینی بوو له‌ منداڵیتیدا..

و هاوژینی هه‌موو ته‌مه‌نی بوو..

له‌م چرکه‌سانانه‌ی مائاوايشدا، پێغه‌مبەر ﷺ هیچ سلاویکی بۆ مائاوايي لێکردنی به‌دی
نه‌کرد چاکتر بێت بۆی که به‌قه‌د ژماره‌ی هه‌موو شه‌هیدانی جه‌نگه‌که‌ نوێژی له‌سه‌ر کرد..

به‌م‌جۆره لاشه‌ی حه‌مه‌زه به‌ره‌و شوێنی نوێژکردنه‌که‌ برا له‌ گۆره‌پانی جه‌نگ که ئه‌می
له‌نیو‌دا تیاچوو، خوێنی پێژا... جا پێغه‌مبەر ﷺ و هاوه‌لانی نوێژیان له‌سه‌ر کرد، پاشان

شهیدیکي دیکه یان هیئا و، پیغمبر نوږی له سر کرد.. دوی نه شهیده که دهرا و
همزه له جی خوی ده مایه وه شهیدی سیم ده هیئرا له تهنشت همزه وه دانرا و
پیغمبر نوږی له سر یان کرد..

بهو جوړه.. شهیدان همویان.. یه یه هیئران و.. پیغمبری خوا ﷺ نوږی له سر
هریکه یان و همزه له گه لیدا بیت ده کرد، نه روزه هفتاچار نوږی له سر مامی کرد..

* * *

پیغمبر ﷺ له جنګه که بهرو مال گه پایوه، له رنګادا گوږی له دهنگی نافر تانی
موزی (عبدولنه شهل) یو ب شهیده کان ده گریان، پیغمبر ﷺ له زور به سوزی و
خوشه ویستیدا ده یفرموو:

{به لام همزه که س ناگری بوی}...!!

(سه عدی کوږی معان گوږی له قسه یه ده بیت و، وا گومان ده بات که پیغمبر ﷺ
دروونی تاسووده نه بیت گه نافر تان ب مامی بگرین، بویه خیرا بهرو لای نافر تانی
موزی (عبدولنه شهل) ده پوات و فرمانيان پیده کات که ب همزه بگرین، هر که پیغمبر
گوږیستی گریان که یان ده بیت بهرو لایان ده چیت و، ده فرمویت:

{مه بهستم نه وه نه بوو، بگه پښه خوا به زه یی پیته وه پیتاندا، له مې به دواوه گریان نه}.

نیدی هاوه لانی پیغمبر ده ستن پشخه ریان ده کرد له لاوانده وهی (همزه) و بهرز راگرتنی
رهو شته زور مه زنه کانیدا..

لهو باره یه وه (هه سانی کوږی سابت) له چامه یه کی درزیدا ده لیت:

دع عنك دارا قد عفا رسمها	وابكي على حمزة ذي النائل
اللابس الخيل إذا أحجمت	كاللث في غابته، الباسل
أبيض في ذروة من هاشم	لم يمر لون الحق بالباطل
مال شهيدا بين أسيافكم	شلت يدا وحشى من قاتل

واته: وا ز لهو خانوه بهینه که دروستکردنی ته او بووه ب همزه ی پای بهرز بگری، نه
پیاوهی که خوی کوزه کرده وهو سوازی نه سپه کی ده بوو، وه شیري به چهرگ و ابو له
بیشه کهیدا.. سپی بو له پنه چا و نه وهی هاشم بوو، به سر هه قدا نه ده پششت به ناره وا
له نپو شمشره کانتاندا شهید بوو، هر دوو ده ستنی وه حشی بکوزه کی بشکیت.

* * *

عبداللہی کړی ره‌وا‌هش ده‌لټ:

وما یفنی البکاء ولا العویل	بکت عینیی وحق لها بکائها
أحمزة ذاکم الرجل القنیل	علی أسد الإله غداة قالوا :
هناک وقد أصیب به الرسول	أصیب المسلمون به جمیعاً
وأنت الماجد البرّ الوصول	أبا یعلی، لك الأركان هدّت

واته: چاوه‌کام نه‌شکیان رشت و‌ه‌قیشیان بوو که گریان، گریان و‌ډېډ چ سوډی‌کی هه‌یه جا.. به‌سهر شیږی خودادا، کاتیک به‌یانی وترا: نه‌رئ نه‌ر پیاوه کوډاوه هه‌مزیه، کړستی هه‌موو موسلمانان که‌وت له‌ویدا و پیغه‌مبه‌ریش غه‌مبار بوو بږی. نه‌با یه‌علی، ده‌ست و پټی بی‌هیڅ کړدین، تق سهر‌فراز و چاک و په‌روش بوویت.

* * *

(صه‌فیه‌ی کچی عبدالمطلب) ی پوری پیغه‌مبه‌ر ﷺ و خوش‌کی هه‌مزیه‌ش وتی:

دعاه إله الحق ذو العرش دعوة	الی جنّة یحیا بها، وسرور
فذلك ما کنا نُرجی ونرتجی	لحمزة یوم العشر خیر مصیر
فوالله لا أنساک ما هبت الصبا	بکاء وحزنا، محضری ومسیری
علی أسد الله الذی کان مدرها	یُدوّد عن الاسلام کلّ کلور
أقول وقد أعلی النعمی عشرتی	جزی الله خیراً من أخ ونصیر

واته: خودای هه‌قی خاوه‌ن ته‌خت بانگه‌یشتی کرد بږ نه‌و به‌ه‌شته‌ی تیدا به‌ناسوده نه‌رئ.. نه‌وه‌ش خواست و نومیدی نیمه‌ بوو بږ هه‌مزیه که له روژی هه‌شردا باشترین سه‌رنه‌نجامی هه‌بیټ.. سویند به‌خوا تا شنه‌بای به‌یانی هه‌لکات له بیرت ناکم، گریان و هه‌م و په‌ژاره، خوځشی و خاموشیمه، بږ شیږی خودا که ویستی پاراستنی نی‌سلام بوو له هه‌موو بی‌پاوه‌رېک، ده‌لیم و شیوه‌نی هه‌زه‌که‌م به‌رز ده‌که‌مه‌وه، خوا پاداشتی برا چاک و سه‌رخه‌ره‌که‌مان به چاک‌ترین شیوه بداته‌وه..

له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا باشترین لا‌واندنه‌وه‌ی بږن و به‌رامه‌دار له یاددا وته‌کانی پیغه‌مبه‌ر بوو کات‌ی له‌سهر لاشه‌ی راوه‌ستا، نه‌و ساته‌ی له‌نیټو شه‌هیده‌کانی جه‌نگدا به‌دی کرد و فه‌رمووی:

{به‌زه‌یی خوات له‌سهر، به‌راستی تق-نه‌ونده‌ی من بزانم- په‌یوه‌ندی خزما‌یه‌تیت به‌جن ده‌گه‌یاند و، ډډر کاری چاکه‌ت نه‌نجام ده‌دا}...

* * *

به‌راستی په‌ژاره‌ی پیغه‌مبه‌ر ﷺ بږ هه‌مزیه‌ی مامی مه‌زنی ډډر قورس بوو.. سه‌ره‌خوځشی لیک‌ږدنیش تیدا کاریکي سه‌خت بوو.. له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا قه‌ده‌ر جوان‌ترین سه‌ره‌خوځشی بږ پیغه‌مبه‌ر له‌گه‌ل خویدا هه‌لکرت‌بوو.

له ریځای گه پانه ویدا له نوحوده وه بڼ مال، پیغمبر ﷺ به لای نافرته تیکي هوزی (به نی دینان) دا تیپه پی کرد که باوکی و، میړده که ی و، برایه کی شهید بوو یون..
کاتیک چاوی به موسلمانان کهوت له جهنگ ده گه پانه وه، به په له بهر و لایان پوشت و دهنگ و باسی شه په که ی لیده پرسین..

هوالی مەرگی میړد و... باوک و... براکه یان پيدا...

نه مچا به په روشیه وه لئی پرسین:

{نه ی پیغمبر ی خوا چی لی هاتوه}...؟؟

وتیان: {نور باشه... سوپاس بڼ خوا چاکه مروهک تو پیت خوشه}...!!

وتی: {نیشانم بدن، هتا سهیری بکم}...!!

له گه لی رویشان تا له پیغمبر ﷺ نزیک بوو یوه، کاتیک چاوی پی کیوت بهر و روی روشت و تی:

{هموو کوستیک له دواي تو، کاریکه و ناسان ده بیت}...!!

* * *

به لی... نه مه جوانترین و زیندوترین سهره خوشی بو..

پیده چیت که پیغمبر ﷺ بڼ نهو دیمه نه گوره و بڼ وینه به زهرده خنه گرتبیتی، چونکه له دنیادا هول و، خوشه ویستی و، خو به ختکردنی هاوشیوه ی نه وه نیه..

نافرته تیکي... لاوازی، بیده سته لات، له یهک ساند باوکی و، میړده که ی و، براکه ی له ده ست بدات.. کاردانه وه ی بهر انبه ر نهو کوسته له ساتی بیستنی نهو هواله دا که کیو له بن دینن نه وه بوو:

{نه ی پیغمبر ی خوا چی لی هاتوه}...؟؟!!

به راستی نه وه دیمه نیک بوو که هه دهر به چاکی وینای کیتشا و ساته که ی دیاریکرد تا بیکاته سهره خوشی بڼ پیغمبر... به لام چ سهره خوشی به که... سهره خوشی بیت بڼ شیر ی خودا و، سهرداری شهیدان...!!

عبداللہ کی کوہ پی مہ اسعود

بدلتہ میں کہیں بدلتا شکرلا قورٹانہ خونین

بەر له وهی که پیغمبر خا ﷺ بچیته مالی ئه رقه مه وه، (عبداللهی کوپی مه سعود) باوه ری پئ هینابوو، بووبوو شه شه مین که سی موسلمان بووی شوینکه وتهی پیغمبر ﷺ که واته له و که سانه یه زۆر زوو باوه ریان هینا...

له باره ی یه که مین دیداری له گه ل پیغمبر خا ﷺ خا وادا ده لیت:

{گه نجیکی تازی پنگه یشتوو بووم، مه په کانی (عوقبه ی کوپی ئه بی موعیت) م ده له وه راند، پیغمبر ﷺ و ئه بوبه کر هاتن، وتیان: ئه ی گه نج، شیرت لایه به شمان بدهیت...؟؟

وتم: ناتوانم بتان ده من، له بهر ئه وهی هی خۆم نیه و من لایان دانراوم..

ئه مجا پیغمبر ﷺ فرمووی: ئه ی مه پکت لایه هیشتا قسر بیت و، که لی نه گرت بیت...؟؟
وتم: به لی...

هینام بۆ لایان، پیغمبر گرتی و دهستی به گوانیدا هینا و له پهروه ردگاری پاراپه وه گوانه کانی پر شیر بوو.. پاشان ئه بوبه کر به ردیکی ناو چالی هینا و، دوشیه ناوی و، ئه بوبه کر لی خوارده وه، دواي ئه وه منیش خوارده وه.. ئینجا به گوانه که ی فرموو: بچۆره وه جیی خۆت، ئه ویش چووه وه جیی خۆی..

پاش ئه وه چوومه خزمهت پیغمبر و، وتم: له و قسانه م فیڕ بکه..

فرمووی: تر گه نجیکی فیڕکراویت...}

* * *

(عبداللهی کوپی مه سعود) سه رسام بوو کاتیکی به نده یه کی چاکی خودا و پیغمبر ده ست پا که که ی بینی له پهروه ردگاری ده پارێته وه و ده ست ده هیئت به گوانیکدا که واده ی شیردانی هیشتا نه هاتوه، ئه ویش له خیر و رزق و رۆزی پهروه ردگار شیریکی پوختی پالێوراوی دا بۆ خوارده وه...!!

ئو رۆژه نهیده زانی، که ئه وه ی بینویه تی ساناترین و بچوکتین موعیزه یه و، له کاتیکی نزیکدا له و پیغمبره موعیزه ی وه ها به دی ده کات که دنیا ده هژینیت و، پر له رووناکی و رینۆینی ده کات...

بگه ئو رۆژه نهیده زانی، ئو که مندالیکی هه ژاری لاوازی کرێ گرتیه و شوانی مه په کانی (عوقبه ی کوپی ئه بی موعیت) ده بیته یه کێک له موعیزه کان، رۆژگارێک که ئیسلام ده یکاته

بپوادارێکی وهما به ئیمانهکهی لوتبه‌رزێ قوپه‌شیه‌کان هه‌رس پێ‌دیتێ و سته‌مکاری گه‌وره‌کانی ده‌به‌زێنیت...

ده‌پوات له کاتی‌دا که ئه‌و نه‌یده‌وێ‌را به‌لای مه‌جلیسێ‌دا تێپه‌ریت که یه‌کێک له سه‌رکرده‌کانی مه‌که‌کی تێ‌دا بیت، مه‌گه‌ر سه‌ری نه‌وی بکهدایه و هه‌نگاوه‌کانی هه‌واش بنایه... ده‌لێن: پاش موس‌لمان بوونی به‌ره‌و لای ده‌سته‌یه‌ک له گه‌وره‌پیاوانی قوپه‌ش ده‌چیت لای که‌عبه، له‌کاتی‌دا که هه‌موو پیاوماقولا‌نی قوپه‌ش و سه‌رکرده‌کانی له‌وێ دانیشتی‌بون و، به‌سه‌ر سه‌ریان‌ه‌وه راده‌وه‌ستیت، قورئانی خودا به‌ ده‌نگه‌ کاریگه‌ره به‌رزه‌که‌ی ده‌خوینیت:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿الرَّحْمَنُ، عَلَّمَ الْقُرْآنَ، خَلَقَ الْإِنْسَانَ، عَلَّمَهُ الْبَيَانَ، الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ، وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ﴾ الرَّحْمَنُ ٦-١.

پاشان به‌رده‌وام ده‌بیت له‌سه‌ر خوینده‌وه‌که‌ی و، سه‌رکرده‌کانی قوپه‌ش چه‌په‌سا‌ون، باوه‌ریان نه‌ده‌کرد به‌وه‌ی که چاوه‌کانیان ده‌یی‌نی و... به‌وه‌ی که گوێیه‌کانیان ده‌بیست... هه‌رگیز له‌و باوه‌ردا نه‌بووه که ئه‌و که‌سه‌ی له‌ دژی ده‌سه‌لات و لوت به‌رزێ ئه‌وان وه‌ستاوه... کرێ گه‌رتی یه‌کێکه‌ له‌وان و، شوانی مه‌په‌کانی پیاوماقولا‌نی‌که‌نه... (عه‌داللهی کورپی مه‌سه‌ود)ی هه‌زاری نادیار و نه‌ناسراوه...!!

با لێکه‌پێ‌ن که‌سێک که به‌چاوی خۆی ئه‌و دیمه‌نه‌ کاریگه‌ری به‌دی کردووه‌ بۆمانێ بگێ‌رێ‌ته‌وه... که ئه‌ویش (زوبه‌ینه) ﷺ ده‌لێت:

{یه‌که‌مین که‌س که له‌دوای پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به‌ ئاشکرا له‌ مه‌که‌دا قورئانی خویند (عه‌داللهی کورپی مه‌سه‌ود) بوو ﷺ، رۆژێ‌کیان هاوه‌لانی پیغه‌مبه‌ر کۆبوونه‌وه‌ وتیان:

سویند به‌خوا قوپه‌شیه‌یه‌کان هه‌رگیز گوێیان له‌م قورئانه‌ نه‌بوو به‌ ئاشکرا بخویندیت، چ پیاوێک ئه‌یدات به‌ گوێیاندا...؟؟

(عه‌داللهی کورپی مه‌سه‌ود) وتی: من...

وتیان: ده‌ترسین خراپه‌ت به‌سه‌ر بیتن، ئێمه‌ پیاوی‌که‌مان ده‌ویت خاوه‌ن هۆز بیت، ئه‌گه‌ر ویستیان لێی بده‌ن بپا‌رێ‌زن...

وتی: وازم لێ بیتن، خۆی گه‌وره‌ ده‌پا‌رێ‌زیت...

(ئێین مه‌سه‌ود) هات تا له‌ چێشته‌نگاودا گه‌یشه‌ سه‌ر که‌عبه، پاشان به‌ ده‌نگی به‌رز ئه‌مه‌ی خویند: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.. الرَّحْمَنُ.. عَلَّمَ الْقُرْآنَ﴾، دواتر به‌ره‌و روویان وه‌ستا و خویندی...

لێی راما‌ن و وتیان: کۆپه‌که‌ی (ئوم عه‌به) چی ده‌لێت...؟؟ له‌وه‌ ده‌خوینیت که موحه‌مه‌د هه‌تاه‌یه‌تی، هه‌سته‌نه‌وه‌ بۆی و که‌وتنه‌ لێ‌دانی دهم و چاوی، ئه‌ویش به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر خوینده‌وه‌که‌ی هه‌تا گه‌یشه‌ ئه‌و جیگایه‌ی که خۆی گه‌وره‌ ویستی له‌سه‌ر بوو پێ‌ی بگات... پاشان به‌ روخسار و جه‌ستی برینداره‌وه‌ گه‌پا‌یه‌وه‌ بۆ لای هاوه‌له‌کانی، پێ‌یان وت:

نیمه نا لوه ته ترساین به سهرت بیت..

وتی: دوژمنانی خوا هرگزین ناوا بین نرخ نه بوون لام وک نیستا، گهر ده شتانه ویت
سبه بینش دو یاره ی ده که موه بویان..

پیان وت: به سته، نه وهی نه وان رقیان لیته تی دات به گوئیاندا...!!

به لئی.. (نبین مه سعود) نه و رژه ی که چه په سا به پرپوونی گوانی مه په قسره که له شیر
که له پرینکا و بهر له وهی که کاتی شیردانی بیت.. نه و رژه نهیده زانی که نه و هه ژاران و
که سانی ساده ی وک نه و، دهنه په کیک له موعیزه گوره کانی پیغمبر، نه و رژه ی که
به دخی نیسلام هه لده گرن و. تیشکی خور و روونکی نیوه پزی پښ جی لیز ده که ن...!!
نهیده زانی که نه و رژه نزیکه...

به لام زور خیرا نه و رژه هات و، زهنگی واده هانتی لییداو، نه و گنجه کری گرت هه ژاره،
ونبوه... نووه موعیزه په ک له موعیزه کان...!!

* * *

له بهر جه نجالی زبان نه ده بینرا...

بگره دور له قهره بالغیشی...!!

هیچ جیگاهه کی نه بوو له نیو نه و که سانه دا که خاوه نی سامانیکی زور بوون، یا له نیوان
نه وانه دا که خاوه نی جه سته په کی به هیژ بوون، یا له نیونه وانه دا که شتیک پله و پایه یان
پیدرابوو...

نه و مال و سامانی نه بوو.. جه سته یشی له ی و لاواز.. له پله و پایه شدا نه ناسراو.. به لام
نیسلام له بری هه ژاریه که ی باشتی پښ به خشی و به ختیکی زوری له گنجه کانی کیسرا و
گوره ره کانی قه یسهری پیده دا...!!

له بری نه و جه سته لاوار و بن هیزه ی، ویستیکی پښ ده به خشی که سته مکاران له ناو ده بات
و، به شداری ده کات له گورینی داهاتوری میژودا...!!

له جی ونبونه که دا نه مری و زانست و پایه په کی پیده به خشی که له پیښه وهی زانایانی
میژودا بیت...!

راستی پیغمبر ﷺ نییدا به دی هات، نه و رژه ی پښی فرموو:

((تو گنجیکی فیترکراویت)) په روه رگار فیتری کرد، تا بوویه شاره زای نیو نوممه و،
راگری نه و که سانه ی هه موو قورنایان له بهر بوو..

له باره ی خو یوه ده لیت:

{له ده می پیغمبره وه ﷺ هفتا سوره تم وهرگرتوه، که س لیم ناباته وه تییااندا}..
وه که نه وهی خوا ویستیکی پاداشتی بداته وه، نه و کاته ی زیانی خوی خسته مه ترسییه وه له

پټناوی نه وې قورټان به دهنګی بهر ز بخوینټ و له هه موو جینګایه کی مه که دا بلاوی بکاته وه
له سالانی دهر به دهری و نه شکه نجه دان و خوی گه ورهش به هره ی جوان خویندنه وه و راست
تیګه یشتنی و اتاکانی پښه خشیبوو...

پټفهمبریش هاوه له کانی راده سپارد که شوین پټی (نښن مه سعود) هه لښکر و ده یفه رموو:
(ده ست بګرڼ به ریګه ی کوږی (نوم عه بد) هوه) ...
رایده سپاردن که لاسایی خویندنه وه که ی نه و بګرڼ و، لټیوه فیژ بڼ که چوڼ قورټان
بخویننه وه.

پټفهمبر ﷺ ده یفه رموو:

((نه و که سه ی که حز ده کات قورټان وه ک خوی که هاتو ته خواره وه ببیستټ، نه و با
گوئ له کوږه که ی (نوم عه بد) بګرټ)) ...
نور جاریش پټفهمبر ﷺ حه زی ده کرد که گوئی بیستی قورټان بیټ له زاری (نښن
مه سعود) هوه ...

روژکیان پټفهمبر بانګی کرد و، پټی فهرموو:

((قورټانم بق بخویننه وه نه ی عبدالله)) ...

عبدالله وتی:

(من بو تی بخویننه وه، له کاتیګدا که بق تو هاتو ته خواره وه، نه ی پټفهمبری خوا)؟!

پټفهمبر پټی فهرموو:

((پټم خو شه که له که سانی دیکه وه گوئی بیستی بم)) ...

(نښن مه سعود) ده ستی کرد به خویندنه وه له سوره تی (النساء) هه تا که یشته نه و نایه تی
خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا،
يَوْمَئِذٍ يَوْمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصُوا الرَّسُولَ لَوْ نَسَوَىٰ فِيهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا﴾
النساء ۴۱-۴۲.

پټفهمبری خوا خوی بق نه ګیرا و ګریا و، چاوه کانی پر له نه سرین بوون، به ده ستی
ناماز ه ی بق (نښن مه سعود) کرد: که ... (نه ورنده به سه ... نه ی نښن مه سعود هینده به سه) ...
نښن مه سعود له باره ی نه و به خششه ی خوی گه وره پټی داوه ده وټ و ده لن:

(سویند به خوا هیچ نایه تیګی قورټان نیه که نه زانم له باره ی چیه وه هاتو ته خواره وه و،
هیچ که س نیه له من شاره زاتر بیټ له قورټان، خو ګر بز انم که سیکی دیکه هیه له من
شاره زاتر بیټ ده توانم به سواری و شتر پټی بګم، نه و خوی ده که یه نم و، منیش له نټیوه
چاکتر نیم) !!!

هاوه لانی پټفهمبری خواش ﷺ له باره ی نه و پی شه نګیه یه وه شایه تیان بق داوه.

نه میری باوه پداران (عومر) ﷺ له باره یه وه ده لټت:

((لټوان لټوه له شاره زای))..

نه بوموسای نه شعریش ده لټت:

((له باره ی هیچ شتی که وه پرسیارمان لې مه کن تا نو ده ریای زانیاریه تان له ناودایه))..

تنها پېشنګیټی له قورټان و (فقهدا جیټی ستایش نه بو و به س.. به لکو له پاریزکاری و ته قواشدا هر له پېشه وه بو.

(حذیفه) له باره یه وه ده لټت:

((هیچ که سټیم نه بینو وه (نبین مه سعود) له پټفمبه ری خوا بکات له هلس و که وت و

خوړه وشت و ټاکریدا..

هاوه لانی پاریزکاری پټفمبه څخه ده یانزانی که (نبین نوم عه بد) له نزدیکترین که سیانه له خواوه))!!..

رؤیتکیان چه ند هاوه لیک لای (عالی کوړی ابوطالب) څخه دانیشتبوی و پټیان وت:

(نه ی نه مری باوه پداران، هیچ که سمان نه بینو وه له ره وشت جوانی و نرم و نیانی و زانین

و، خوځی هاو نیشینی له گلی و، پاریزکاریدا چاکتر بیت له (عبداللهی کوړی مه سعود)..

نیمامی عالی وتی:

سویندتان دده م به خوا، له ناخی دلتانه وه بو...؟؟

وتیان: به لې..

وتی: (خودایه تق شامید به... خودایه منیش هه مان نه وه ی نه وان وتیان ده یلټمه وه، یان

چاکتر له وه..

نه و قورټانی خویند و چه لاله کی چه لال کرد و، چه رامه که پشی چه رام کرد.. شاره زو بو له

ټایندا، له سوننه تیشدا زانا بو))!!..

* * *

هاوه لانی پټفمبه څخه که باسی (عبداللهی کوړی مه سعود) بیان ده کرد، ده یانوت:

کاتې ری له نیټمه ده گیر، روخست به و ده درا، هر چه ک نیټمه ټاماده ی نه بوین، نه و

ټاماده ی بو).

مه به ست له مه نه وه بو که (عبدالله) څخه زږد ده رفعتی له لایه ن پټفمبه ره وه څخه بو

ده په خسا که بو که سی دیکه نه په خسابو، له هه مو که س زیاتر ده چووه ماله کی، زیاد له

که سانی دیکه ش له خزمه تیدا داده نیشت... جیا له هه مو هاوه لانی دیکه جیگه ی نه پنی و

په نهانی بو، ته نانت به (صاحب السواد) ناویان ده برد، واته خاوه نی نه پنی..

نه بو موسای نه شعری څخه ده لټت:

(پټفمبه رم څخه بیني، وام ده بیني که نبین مه سعود له که س وکاری بیت)..

نهمهش به موی نه وهی که پیغه مبهړ ﷺ خوشه ویستی کی زور مه زنی به ران بهری مه بوو، پاریزکاری و زرنکی و، دهر وون به رزیه که ی خوش ده ویست... هتا پیغه مبهړ ﷺ له باره یوه فرموی:

((گر به یی راویژی موسلمانان که سیکم بۆ نه میری دیاری بگردایه، ئهوا فرمانم ده کرد که کوپی (ثوم عهبد) دابنیت...))

پیشتریش راسپارده ی پیغه مبهړمان بۆ هاوه لانی خسته روو:
((دهست بگرن به ریگی کوپی (ثم عهبد) وه))...

ثم خوشه ویستی و، متمان به پیکردنه کرد بوویانه شایستی نه وهی که زور نزیک بیت له پیغه مبهړی خواوه ﷺ و، نه وهی بهو به خشرا به که سی دیکه نه درا کاتیک پیغه مبهړ ﷺ بی فرموو: ((مؤلت خواستنت بۆ لای من نه وهی په رده به رز بکه یته وه))...

نهمهش مافی مؤلت پیدانی بوو که له هر کاتیکدا بیه ویت، شهو بیت یا رور، له دهرگای مالی پیغه مبهړ ﷺ بدات.

به مجوره هاوه لانی له باره یوه ده یانوت:

((نگر ریگری له ئیغه بکرایه مؤلت بهو دهر، له هر جیه که نه بوینیایه نهو تاماده ده بو))...

له راستیشدا (نبین مه سعود) شایانی نهو ریژلینانه بوو... سهره پای نه وهی که تیکه لاوییه که ی بهو جزره نزیک بوو، ده یوانی زور خانه حویی بیت، له گه ل نه وه شدا (نبین مه سعود) ته نها ملکه چی و ریز و نه ده یی پتی زیادی ده کرد...

له وانه یه چاکترین شتیش بۆ دهرخستنن نهو ناکار شیرینه تییدا، روخساری بیت کاتیک له باره ی پیغه مبهړی خواوه ﷺ دهوا له پاش وه فاتی... سهره پای زور که م قسه کردنی له باره ی پیغه مبهړه وه ﷺ، ده یینن کاتیک لیوی بچولاندایه تا بلیت: گویم ئی بوو پیغه مبهړی خوا دهوا و ده یفرموو... موچرکه ی توند ده یگرت و شپزی و دل پاوکی پیوه دیار بوو، له ترسی نه وهی نه بادا له بیر بکات و پیتیک له جیگای پیتیک دیکه دابنیت...!!

با گوینیستی براکانی بین که له باره ی نهو دیارده یه ده نوی:

(عه مری کوپی مه یمون) ده لیت:

{سالتیکان چومه خزمت (عبداللهی کوپی مه سعود)، گویم لیته بوو له باره ی پیغه مبهړی خواوه ﷺ بدویت، که چی رژیکیان باسی فرمووده یه کی کرد به سهر زاریدا هات: پیغه مبهړی خوا فرموی، ناراحت بوو تا بینیم ناره قه به نیوچه وانیدا هاته خوار، پاشان -وه که نه وهی به بیر هاتیتته وه- وتی: نه وهی پیغه مبهړ فرموی نزیک بوو له مه {...!!

(عه لقه مه ی کوپی قه یس) یش ده لیت:

{عبداللہی کوږی مه سغود ئیوارانی هه موو پټنج شه ممه یه و تاري ددها، له هېچ ئیواره په کیان گویم ایته بوو بلیت: پښه مېری خوا فرموو یه تی.. ته نا جارک نه بیت.. سه یرم کرد خوی دابوو به سر گرچانه که یدا، گرچانه که ی دده لرزی و، دده جولایه وه و خوی نه ده گرت}!!..

(مه سروق)یش له (عبدالله)وه بزمان باس ده کات:
{روژنیکان (ثین مه سغود) و تاري ددها وتی: گویم لای بوو له پښه مېری خواوه...
دواى نه وه له لرزی و جله کانیشی له رانه وه.. پاشان وتی: وهك نه وى فرموو... یان نژیک له وه.}!!..

ریژ و بهر ز پارگرتنی پښه مېری خواوه لای نه و گه یشتبووه نه و ناسته زور مهنه، نه مه ش له زیره کیه که یه وه سه چاوه ی گرتبوو، بهر له وه ی که له ته قواکه یه وه بیت...!!
چونکه نه و پیاوه ی زیاد له که سانی دیکه هاوده میتی پښه مېری څخه کړد بیت، به راستی له پله و ریژی نه و پښه مېره ټیگه یشتبوو.. پاشان هلس و که وتیشی له گه پښه مېر څخه کدا کاتیک که له زیاندا بوو، له باسکردنیشیدا پاش مردنی، خوږه وشتیکى نایاب بوو...!!

* * *

له هېچ گشت و ناوه دانیه کدا له پښه مېری خواوه دانه ده پرا...
هه موو دیمه نه کان و، ټیگرای جهنگه کانی بینى... له روژی به دریشدا له بهرامبر نه بو جهلدا روژنیکى هه بوو شایانی باسکردن بوو، که له و روژه پایه بلنددها شمشیری موسلمانان له ناویان برد...
جی نشینه کانی پښه مېر و هاوه لانی ریژ و قهری ناشنا بوون و... نه میری باوه پداران (عومر) کړدیه سه په رشتی (بیت المال) له کوفه، کاتیکیش ناردی به خه لکه که ی وت:
{سویند به و خواهی که هېچ خواهیکی دیکه نیه جگ له و، ئیوهم له خوم له پیشت داناوه، ده ی ئیووش لئی وه رگرن و لئی فیر بن}..

خه لکی کوفه ش به جوری خوشیان ویستبوو که که سی دیکه یان پیشت له و زیاتر خوش نه ده ویست... و که سیشیان دواى نه و خوش نه ویستوه..
په کده نگی خه لکی کوفه ش له سر خوش ویستنی مرفیک، کاریکه له موعبزه ده کات..
چونکه نه وان یاخی بوو و گیره شیوین بوون و، له سر یه ک خواردن نارامیان نه ده گرت...!!
توانای میمنی و ناشتیا نه بوو..

خوشه ویستیان به رانه بری گه یشتبووه نه و ناسته ی، کاتیک خه لیفه ی موسلمانان (عوسمان) ویستی له سر کوفه لای بیات، له دهوړی کړبوونه وه و، پییان وت: (له لاهان بمینه ره وه و مه رې، نیمه ش ناهیلین تووشی هېچ خراپه یه بیت لئی)..

به‌لام (ئێین مه‌سه‌ود) به‌چهند وشه‌یه‌ك وه‌لامی دانه‌وه كه ده‌روون به‌رزى و ته‌قواى ده‌خاته روو، پێی وتن:

{گۆڤاپه‌لى ئه‌وم له‌سه‌ره و، ئه‌وه ده‌بێته هۆى ئازاوه و ناشووب و، منیش پێم خۆش نیه كه یه‌كه‌مین كه‌س بم ده‌رگاكانى والا بكم}!!..

ئهم هه‌لوێسته پایه‌بلنده پارێزكاره ده‌مانگه‌یه‌نێته هه‌لوێستی (ئێین مه‌سه‌ود) له ئاست خه‌لیفه‌ی موس‌لمانان (عوسمان)... كه گه‌توگۆ و جیاپایی له‌نیوانیاندا دروست بوو تا گه‌یشه‌ ئه‌وه‌ی موچه و یارمه‌تى (عبدالله) له (بیت المال) بپرا.. له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا ته‌نها وشه‌یه‌كى خراپى به‌رانیه‌ر (عوسمان) نه‌درکاند... به‌لكو هه‌لوێستی پارێزگاری لێکردن و به‌ناگاهانه‌وه‌ی هه‌بوو، کاتێك بێنی پیلان گێران له سه‌رده‌می عوسماندا ده‌گۆڤێت بۆ ئازاوه‌گێپی.. و کاتێك هه‌وله‌كانی له‌ناویردنێ عوسمانی بیست، و ته‌به‌نرخه‌كه‌ی وت:

{گه‌ر بیکۆژن، كه‌سى وه‌ك ئه‌ویان پێ ناکرێته جێ نشین}..

هه‌ندێك له‌ هاوه‌لانی (ئێین مه‌سه‌ود) ده‌لێن:

{هه‌رگیز نه‌مان بیستوه (ئێین مه‌سه‌ود) قسه‌یه‌كى خراپ به‌ عوسمان بڵێت}..

* * *

خوای گه‌وره هه‌روه‌ك چۆن ته‌قواى پێ به‌خشیبوو، به‌هه‌مان شێوه داناییشی پێداوو. توانایه‌كى زۆریشی هه‌بوو له‌ به‌دی کردنی قولایی ناخه‌كان و، گوزارشت کردن لێی به‌ جوانی و راست و دروستی.. بۆ نمونه با گۆی‌بگرین له‌ کاتێکدا كه ژیاى مه‌زنى (عومه‌ر) کووت ده‌گاته‌وه و له‌ چڕکردنه‌وه‌یه‌كى سه‌رسوپه‌ینه‌ردا ده‌لێت:

{موس‌لمان بوونی رزگارکردن(فتح) بوو.. کۆچکردنیشی سه‌رگه‌وتن بوو.. جێ نشینییه‌كه‌شی ره‌حمه‌ت بوو}..

له‌باره‌ی ئه‌وه‌ی ئه‌مڕۆ به‌ رێژه‌یه‌تى کات (نسبیه الزمان) ناوی ده‌به‌ین، ده‌دوا و ده‌یوت:

{په‌روه‌ردگارتان شه‌وو رۆژی لا نیه.. رۆشناپی ئاسمانه‌كان و زه‌ویشی له‌ رووناکی روخساریه‌وه‌یه}!!..

ده‌ریاره‌ی کار و گرنگیى له‌ به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی ئاکاری خاوه‌نه‌که‌یدا ده‌دوا و ده‌یوت:

{من سه‌ره‌زنه‌شتی پیاویك ده‌که‌م، كه‌ ببینم ده‌ست به‌تال بێت و.. هه‌یج ئیشیکى تونیا و.. هه‌یج کاریکی نواپۆزی نه‌بێت}..

له‌ و ته‌کۆکراوه‌کانیشی:

{باشترین ده‌وله‌مه‌ندی، ده‌وله‌مه‌ندی ده‌روونه‌و، چاکترین تیشووش ته‌قوايه و، خراپترین کوڤدیش کوڤدی ده‌ و، مه‌زنترین هه‌له‌ش درۆکردنه، خراپترین کاسییتی سوخواردنه و،

خراپترین خواردنیش خواردنی مالی مه تیوه، نو که سیشی که خو بگریت خوی گوره لی
خوش ده بیت، هرکه سیش لی پورده بیت، خوداش لی ده بوریت} ..

* * *

ئا ئه مه یه (عبداللهی کوی مه سعود)ی هاوه لی پیغمبری خوا ﷺ.
ئه مه ییش گوشه یه کی زیانه مه زنه شکو داره که یه تی، که خاوه نه که ی له پیتاوی خودا و
پیغمبره که ی و ئاینه که یدا گوذراندی..

ئه وه تا ئه و پیاوه ی که لاشه ی وه که باری چوله که وابوو...!!
لاواز، کورت، له وه دا بوو که خه لکی دانیشوو له بالادا له ئاستی ئه مدای بیت، له کاتیگدا ئه م
به پیوه وه ستابیت...

دوو لاقی لواز و یاریکی مه بوو.. روژنکیان پیتان سه رکه وه سه ر دارێک تا خورما بۆ
پیغمبری خوا ﷺ لی بکاته وه.. هاوه لانی پیغمبر باریکیه که یان به دی کرد پیکه نین،
پیغمبر ﷺ فه رموی:

{به قاچه کانی ئین مه سعود پیده که نن، که له کیشانه دا لای خوی گوره قورسترن له
کوی نوحود}!!..

به ئی.. ئا ئه مه ئه وه ژار و کری گرت له لواز به میزه یه.. که ئیمان و دنیاییه که ی کردیه
پیشه وای پیشه ننگانی چاکه و رینوینی و رووناکي..

پشکی خوی له سه ر سه رختنی خوا و به خشنی پیترا، به وه ی که کردیه یه کیک له ده
هاوه له یه که مینه که ی نیتو هاوه لانی پیغمبر ﷺ ئه وانه ی له کاتیگدا له سه ر زه وی بوون مژده ی
ره زامه ندی خوا و به هه شتیان پیترا..

له هه موو جه نکه براوه کانی شدا به شداری کرد له گه ل پیغمبر ﷺ و.. جی نشینه کانی دا
پاشی ئه و.. له سه رده می ئه ودا بیی مه زنتین دوو ئیمیراتوریه تی جیهان رزگارد به بن و
ده رازه کانیان به ملکه چی و گوژپایه لی له به رده م به یداخه کانی ئیسلام و ویسته که یدا والا بن..
پله و پایه کانی دی که به شوین موسلمانیکدا ده گه را پری بکاته وه و، سه روه ت و سامانی
زوریان که وتبووه ده ست، به لاهم هیچ کام له وانه له و واده و به لینه ی دوور نه خسته وه که دابووی
به خودا و پیغمبری خوا و.. هیچ ریزگاری له دنیایی بۆ لای خوا و ملکه چی و خاکه رای و
به یه وای ژانی لانه دا..

له خۆزگه و ئاواته کانی ژانیش ته نها خۆزگه یه که ی مه بوو، هه موو جارێک خۆزگه ی بۆ
ده خواست و نووباره ی ده کرده وه و گورانی به بالادا ده وت و، ئومیدی ده خواست که پیتی
بگات..

ده با گوئی له خوی بگرین بۆمانی باس بکات:

{له جهنگی ته بېوکدا له گه‌ل پیغه مبه‌ری خواښه بوم نیوه شه وه‌ستام.. بلنسه ی
 ټاگرنگم بېنی له لایه‌کی سه‌ریازگه‌که وه به شوینیدا ته ماشام کرد، سه‌یرم کرد نه وه پیغه مبه‌ری
 خوا و، نه بویه‌کر و عومه‌ره و، عبداللهی قاچ باریک مردووه و نه وان چالی بز ه‌لده‌که‌نن،
 پیغه مبه‌ری خواش له چاله‌که‌یدایه، نه بویه‌کر و عومه‌ریش ده‌یده‌نه ده‌ستی، پیغه مبه‌ریش
 ده‌فه‌رموئ: براکه‌تانم بده‌نه ده‌ست.. دایانه ده‌ستی، کاتیک نه‌لحه‌ده‌که‌ی ئاماده کرد
 فه‌رموئ، خودایا من ئیواره‌م کرده وه و لئی رازی بوم توش لئی رازی به.. خوزیا من خاوه‌نی
 نه و چاله بووماه {..

نه وه تاکه ئاواتی بوو له دنیا‌دا ده‌یخواست..

نه‌ویش-وه‌ک ده‌بینن- نه وه شته ناخوازی‌ت که خه‌ک به ئاواتیه‌وه‌ن له سه‌ره‌ری و
 ده‌وله‌مندی و پله و پایه و ناویانگ...

چونکه نه وه ئاواتی پیاوێکی دلفراوانی ده‌روون به‌رز و یه‌قین پته و بوو.. پیاوێک خوی
 که‌وره هیدایه‌تی دابیت و پیغه مبه‌ر په‌روه‌رده‌ی کردبیت و قورئان پیش‌په‌وی بکات...!!

موزه یفقی کوری به مان

وودزی وود پودی وودستی فسه لپرو

خه‌لکی (مه‌دائن) پۆل پۆل و ده‌سته‌ده‌سته هاتنه ده‌روهه بۆ پێشوازی ئه‌و والیه نوێیه‌یان که ئه‌میری باوه‌رداران (عومه‌ر) ﷺ بۆی مه‌لێژاردیون...

به‌وپه‌ڕی شادی و خوشییه‌وه هاتنه ده‌روهه بۆ بینینی ئه‌و هاوه‌له‌ پایه‌ بلنده‌ی که زۆریان له‌باره‌ی پارێزکاری و ته‌قواکه‌یه‌وه بیستبوو... زیاتریشیان ده‌ریاره‌ی ئاڤه‌هه‌تیه‌ سه‌خته‌کانی له‌رزگارکردنی عێراقدا به‌رگویی که‌وتبوو...

له‌کاتی‌که‌دا ئه‌وان چاوه‌پوانی که‌ژاوه‌ی هاتووێان ده‌کرد، پیاویکی نورانیان له‌برده‌م خۆیاندا بینی، به‌سواری گۆیترێژیکه‌وه‌یه‌ که کورتانیکی کۆنی له‌سه‌ر پشته‌ و، پیاوه‌که‌ش قاچه‌کانی به‌ملار لایدا شوێر کردۆته‌وه‌ و، کولێره‌یه‌ک و که‌مه‌ک خویی به‌ده‌سته‌وه‌ گرتبو ده‌یخواردن...!!

که‌ که‌یشته‌ نیوه‌ندی کۆمه‌له‌که‌یان، ئه‌وجا زانیان که ئه‌وه (هۆذه‌یفه‌ی کوپی یه‌مان)ه، ئه‌و والیه‌یه‌ که چاوه‌پوانیان ده‌کرد، وه‌خت بوو له‌ خوشیا بال بگرن...!!

به‌لام، سه‌ریان له‌چی سوپه‌ده‌مێن...!!

چاوه‌پوانیان ده‌کرد مه‌لێژاردنی عومه‌ر چی بێت...؟!

له‌ راستیدا ئه‌وان به‌هانه‌یان مه‌بوو، چونکه‌ ولاتی ئه‌وان چ له‌ سه‌رده‌می فارسه‌کان و چ له‌ پێشی فارسه‌کان، والی وه‌ها پایه‌بلندی له‌م جۆره‌ی به‌خۆوه‌ نه‌دیوه‌...!!

* * *

هۆذه‌یفه‌ ده‌رۆشت و، خه‌لکه‌که‌یش هه‌ر ده‌وره‌یان دا‌بوو، له‌ ده‌وری خه‌پوویونه‌وه‌... کاتی‌که‌ بینی روویان تێک‌درووه‌ وه‌ک ئه‌وه‌ی چاوه‌په‌ڕێن قه‌سه‌یان بۆبکات، سه‌رنجی‌کی‌بو‌دی روخساریانی داو، پاشان وتی:

{ئاگا‌دارین له‌ مه‌لوێسته‌کانی ئاشووب}...!!

وتیان: ئه‌ی باوکی عبدالله مه‌لوێسته‌کانی ئاشووب کامه‌یه‌...؟

وتی: {به‌رده‌رگای ده‌سته‌لات‌دارانه‌..}

یه‌کی‌که‌ت‌ان ده‌چێت بۆ لای ئه‌میر یا والیه‌یه‌ک، به‌درۆی باوه‌ڕ ده‌کات و، شتانیکی تێدا وه‌سف ده‌کات که تێیدا نه‌یه‌...!!

به‌پاستی چه‌نده‌ جێی سه‌رسوپ‌مانه‌، ئه‌وه‌نده‌ش ده‌ست‌پێک‌کردنیکی جوان بوو...!!
خه‌لکه‌که‌ که ئه‌وه‌یان له‌ والی نوێیان بیست ده‌ست به‌جێ به‌خۆیاندا هاتنه‌وه‌، که ئه‌و له‌ نوێیادا هێنده‌ی رقی له‌ دوو‌پووییه‌ و بێ‌زاره‌ لێی، رقی له‌هیچ شتیکی دیکه‌ نه‌یه‌.

ئهم دهستیځکهش راستترین گوزارشت بوو له کهسیتی فرمانپوهای نوځی و، له رښبازی فرمانپوهایی و والیه تیځه کی...

* * *

(خوذه یفه کی کوپی یه مان) به سروشتیکی نایابه وه هاتوته ژبان و رقی له دوو پوهایی و، خاوه نی توانایه کی ژور که وړه یه له به دی کردنی ژیری به ژیری به دوو ره کانیدا... له و ژورده وی نه و (سه فوان) ی برای له گه ل باوکیدا هاته خزمهت پیغه مبری خواﷺ و هه رسیکیان موسلمان بوون، ئیسلام نه و به هره یه ی زیاتر که شه دار و سه نگیتر ده کرد... چونکه نه و هاته نیتو ئاینیکی به هیزی، پاکی، ئازای، خاوه ن به هاوه... که رقی له ترسنوکی و، دوو پوهایی و، درو کردنه...

له سه ر دهستی پیغه مبه به روون و ئاشکرای وه ک سپیده ی به یان گوش کراو، هیچ شتیکی ژبانی نیه لای نه وان نادیار بیته... یا له قولایی ده روونیدا په نهان بیته... راستگو و ده ست پاکه... به هیزه کانی له سه ر حق خوښ ده ویت و، رقی له ماستاوکاران و، ربابازان و، فیلباز و هه لځه له تیځه رانه...!!

هیچ یواریکی دیکه ی وه ها نه بوو که به هره که ی (خوذه یفه) تیدا گه شه بکات، وه ک نه و بواره، له ئامیزی نه م ئاینه و، له به ردهستی پیغه مبه ردا و، له نیتوهندی نه و نه وه مه زنه ی هاوه لاند...!!

به راستیش به هره که ی چاک گه شه ی سهند و... له خوښنده وی روخساره کان و نه ئینییه کاندا تاییه تمه ندی خوی وه رگرت... به یه که ته ماشاکردن روخساری ده خوښنده وه و، ده چوپیه گوشه و قوژینی قولاییه شارواه کان و، نییه ته په نهانه کانی به یی هیلک بوون ئاشکرا ده کرد...!!

له مه شدا نه وه ی ده یویست پتی گه یشته... ته نانه تهمیری باوه پداران (عومر) ﷺ که که سیتی ژور زیره ک و زینگ و ژیر بوو، بیرو پوچوون و به رچاوپوونی خوذه یفه ی وه رده گرت، له هه لیزاردن و ناسینی پیاواندا.

خوذه یفه له چاکی و توکمی بیرو پوچووندا هینده ی پی به خشرابوو که بزانت چاکه له م ژباندا روون و ئاشکرایه بۆ هه ر که س بیه ویت... خراپه ش خوی لی هه له ده کریت و ده شاردریت وه، هه ر بۆیه پیویسته له سه ر که سی هوشمه ند که توژینه وه له سه ر خراپه بکات له وانه ی ده بیتن و، له شارواه کانی.

به مجوره (خوذه یفه) ﷺ خوی یه کلارده وه بۆ توژینه وه ی خراپه و خراپه کاران و، دوو پوهایی و دوو پوهوکان...

ده لیت:

{خه لکی له باره ی چاکوه پرسپاریان له پیغمبري خوا ﷺ ده کرد،
به لام من له باره ی خراپه وه پرسپارم لیده کرد له ترسی نه وه ی نه بادا بمگاتئ...
وتم: نه ی پیغمبري خوا، ئیمه له نه قامی و خراپه دا بووین، خوی گوره تم چاکه یی
بق ناردین... ئایا له دوی تم چاکه یی خراپه هیه...؟

فرمووی: به ئی...

وتم: جا ئایا له دوی نه و خراپه ییش چاکه رووده دات...؟

فرمووی: به ئی... خراپیشی تیدا ده بیت...

وتم: خراپه کئ چیه...؟؟

فرمووی: که سانیک دین سوننه تی من جی به جن ناکن و... رینمایی دیکه ده گرنه بهر
له بری نه وه ی من هندیکیان لی ده ناسیت و هندیکیان ناسیت وه...

وتم: ئایا له پاش نه و چاکیه خراپه رووده دات...؟

فرمووی: به ئی! بانگخوزانیک دین له بهر ده روازه کانی دوزخه، هرکس به ده میانه وه
بچیت فری ده دهنه ناوی...

وتم: نه ی پیغمبري خوا، جا فرمانت چی به بزم گره به وه گیشتم...؟

فرمووی: پابه ند ده بیت به کومه لی موسلمانان و پیشه واکه یانه وه...

وتم: نه ی گره کومه ل و پیشه وایان نه بوو...؟؟

فرمووی: له و ده سته و ریچکانه گرشه گیر ده بیت، گره باوه شت کرد بیت به بنی داریکدا
هه تا ده مریت وقر له سر نه وه به...!!

چاوتان له قسه کئ بوو: ((خه لکی له باره ی چاکوه پرسپاریان له پیغمبري خوا ﷺ

ده کرد، به لام من له باره ی خراپه وه پرسپارم لیده کرد له ترسی نه وه ی نه بادا بمگاتئ))...؟؟

به راستی (خونده یه کوی یه مان) چاوکرووه بهر چاووون ژیا بهرانبهر چاوگی
ناشوبه کان و، ریپه وه کانی خراپه تا خوایان لی بیاریزیت و، خه لکیشیان لی ناگدار بکات،
نهمش چاوهرکرووی کرنبوو بهرانبهر دونه و، شاره زایی له باره ی خه لکی و، ناسینی کات و
ساته وه... له هوش و عقلیدا بابه ته کانی به شیوازی فیهل سوف و، لیزانی دانایه کان
تاووتویی ده کرد...

(خونده یه) ﷺ ده لیت:

{خوی گوره موحه ممدی ﷺ نارد، نه ویش بانگی خه لکی کرد له تاریکيه وه بهر و
رووناکی و، له بی پاهو پییه وه بهر و باوه، له نیتو خه لکیشدا نه وه ی ویستی هات به ده میه وه،
نه وه ی مرنبوو به هوی خه قوه ژیا نی هاته وه بهر دات...
نه و که سه شکی که ده ژیا به هوی نا په واوه ژیا نی له بهر برآ...

پاش نه وه پښه مېرګه ته روشت و، چې نشینایه تی له سر ریښای ته و هات...
پاشان ده بیته پادشاییه کی د اګرکړاو...!!

خه که هیه به دل و دست و زمان به ره لستی ده کات.. نه و که سانه به دهم حقه وه
چوون.. تیشیاندا هیه که به دل و زمانی به ره لستی ده کات، به بڼ ده ست، نه مهش لقی کی
حقی واز لئ هیناوه...

له نیویشیاندا هیه به دل به ره لستی ده کات، به بڼ ده ست و زمان، نه مهش وازی له دوو
لغی حقه هیناوه...

هیه شه له نیویناندا که نه به دلی، نه به دهستی، نه به زمانی به ره لستیان ناکات، نه مانه ش
مردوی ناو زیندوه کانن}...!!

له باره ی دله کان و ده رپاره ی ژیا نی رووناکی و تاریکی تیدا ده دوا و ده یوت:
{دله کان چوار جړن:

- دلنک داپوشراوه، نه مهش دلی بی باوه په...

- دلنک دویدوه، نه مهشیان دلی دووړوه...

- دلنکیش رووته، چرایه کی تیدا نه گه شیتته وه، نه مهش دلی بهواداره..

دلنکیش هیه که دووړوی و شیمانی تیدا، نمونه ی نیمانی ش وه دره ختیک وایه به ناری
پاک ناو بدریت.. نمونه ی دووړویش وه جگه په که کیم و خوینی پیدا بهوات! جا کامیان
بالاده ست بوو، نه و سهرده که ویت}...!!

جا شاره زایی حوذه یفه له خرابه و، سوړیوونی له سر رویوړیوونه وه به رپه رچدانه وه،
شتیک له تیزیان به خشیبوه زمان و وشه کانی و، خوی به نازایه تیه چاکه که وه له وپاره یه وه
هه ولمان ده داتی، ده لیت:

{هاتم بق خزمه ت پښه مېرګه و وتم: نه ی پښه مېرګه خوا، زمانیکی تیزم هیه به رامبه ر
خاووختزانم، ده ترسم به هوی به بخیرمه نیو ناگر...

پښه مېرګه پی فهرمووم، نه ی تو بق نذر داوای لیخوش بوون ناکه یت ؟؟.. من له
روژنیکا سد جار داوای لیخوشبوون له خوا ده که م}...

* * *

نا نه وه یه حوذه یفه ی روژمنی دووړوی و، دۆستی قسه له پووی..

پیاویکی له م جوره ش، شیمانه کی پته و توکمه ده بیت... و خوشه ویستی و پشتیوانیشی
قول ده بیت.. حوذه یفه ش له شیمان و خوشه ویستی و پشتیوانیدا به و جوره بوو..

باوکی موسلمانان به دی کرد له روژی نوحودا به دهستی موسلمانان کوژا، کوژانیکی به
هه له و به که سیکی بی باوه ی تینگه یشتبوون...!!

خوډه یفه ناوړېکي دایه وه، بیڼی شمشیره کان هاتوون به یه کدا، هاواری له لیدره که ی کرد: باوکمه .. باوکمه .. نه وه باوکمه .. !!
به لام ناکامی هاتبوو ..

که موسلمانان به وديان رانی، ماته مینی و غم دایگرتن .. به لام نه وه به سوز و لیبور دنه وه ته ماشای کردن و وتی:

{خو! لیټان خوش بیټ، که له هه موو به به زه ییه کان به به زه بیټره} ...
پاشان به شمشیره که یه وه به ره و جهنگ هه لگیر ساوه که رؤیشت تا خوی تیدا تاقی بکاته وه و نرکی سرشانی به جی بیټی ...

شه پ کزایی دیت، هه وال ده گاته وه به پیغمبري ﷺ، نه ویش فرمان ده کات که خوینی بدریت له باتی باوکی خوډه یفه (حوسیلی کوړی جابر) ﷺ، به لام خوډه یفه ی کوړی به هانه ده هیټیټه وه و رانی نابیت پتی و، هه مووی دابش ده کات به سر موسلماناندا، به وهش خوښه ویستی و ریزی پیغمبر به رانبه ری زیاتر ده بیټ ... !!

* * *

نیمان و وه لانی خوډه یفه، رانی نابیت به ده سته وسانی و، لاواری ... به لکو به مه حالیش رانی نیه ..

له جهنگی (خنده ق) دا، پاش نه وه ی که دژپان بوویه به شی بی باوه پانی قوپه پش و جوله که هاوپه یمانه کانیان، پیغمبري ﷺ ویستی که ناگاداری کوتا گروانکاری هه لویستی سر یازگی نوژمنه کانی بیټ ..

شه ویکي تاریک و سامناک بوو .. ره شه پاش گغه گغی ده دایه وه و هازه هازی بوو، وه که نه وه ی که بیه ویت چیا په گو ریشه داره کانی بیابان له بن دهر بیټی ... هه لویسته که ش به وه هه موو نابلقه و سر سه ختی و سوړ بوونه ی له خوی هه یوو و بوو بووه هوی ترس و توقین، برسیستی زوریش که یشتبووه ناستیکي زور ناره حه ت له نیو هاوه لانی پیغمبري ﷺ

تا له کاته دا کي توانا و، هیزی نه وه ی هه یه که بجیټه نیو مه ترسیه کی تاریکه وه و به ره و سر یازگی کانی نوژمن بجیت و بیبه زینیت، یان دزه بکات بق ناوی، پاشان سه یری حالیان بکات و ناگاداری هه واله کانیان بیټ ... ؟؟

پیغمبر خوی له نیو هاوه لانی که سیک دیاری ده کات که به م چالاکیه گرنگه زور ناره حه ته هه ستیت ...

بللی نه وه پاله وانی کي بیټ ... ؟؟

هر نه وه ... (خوډه یفه ی کوړی یه مان) ... !

پښه مېرې خوا بانگي کړد و نه ویش به جېتي هينا، خوی به و راستگريه زږد مه زني که هه يتي بډمان باس دهکات و هه واله که مان بډ ده گڼرېته وه، ته نها نه وهی له توانادا بوو که ده بېت داواکي پښه مېر به جېتي به نيت... به هوی مه ترسي نو چالاکي به که خرابووه نه ستويوه نامازه بډ نه وه دهکات و، له سره نه نجامه کاني سل دهکات و، هه ستانیش به نه نجامداني له ژير باري برسيتي و، سرما و سوله و ماندوويه تي زږدا که به هوی نابلوکي مانگيک يا زياتري دوژمنانه وه گيروده ی بوويون...!

کاري حوذه يفه نا له و شوه دا سرسوپه ينه ر بوو...

ماوه ی نيوان هه ردو سهر بازگه کي بې و، نابلوکي به زاند و... دزه ی کړد بډ ناو سهر بازگي قوپه يش و، په شه باي تووندیش ناگري سهر بازگه کي خاموش کړدبو و، تاریکي بالي به سر دا کيشابوو، حوذه يفه څخه له نيتو ريزي جهنگاوهرانياندا شويني خوی کړدوه... نه بوسوفياني سهر کړده ی قوره يش ترسي نه وهی هه بوو، که تاریکي بېته هوی دزه کړدني موسلمانان بډ ناويان سهر ساميان بکات، هه ر بډيه هات و سوپاکي ناگادار کړد... حوذه يفه ش گوني لږ بوو به دنگي به رز ده يوت:

(نه ی خه لکي قوپه يش، با هه ريه که له نيتو سهر يري هاو نيشينه کي بکات و، دهستي بگريت و بزانيت ناوی چيه)...

حوذه يفه ده لیت: (منیش خيرا دهستم برد بډ دهستي نه وهی ته نيشتم و وتم پتي: ناوت چيه...؟ وتی: فلانی کوپي فيسار...!!

به مجوره ناماده بووني خوی له نيتو سوپاکه دا به سه لاهم تي دهسته بهر کړد...! نه بوسوفيان دريژه ی به بانگه وازه کي بډ قوپه يش دا و وتی: (نه ی خه لکي قوپه يش... سویند به خوا نيتو ناتوان ليره دا رږ بکه نه وه... به راستي ولاخه کان-واته خوشتر و نه سپه کان هيلاک بوون... (به نو قوره يزه) ش ناپاکيان لږ کړدين و هه والي ناخوشمان لتيانه وه پي گيشتووه، به هوی ره شه باي تووند يشه وه ده بينن چيمان به سر هاتووه... مه نه جله کانمان راناو هستيت و، ناگرمان بډ نا کړيته وه... چادره کانمان بډ راناگريت... بار بکن، نه وا منیش بار ده که م)...

پاشان چوو سهر وشتره کي و، دهستي به روشتن کړد و، جهنگاوهرانيش به شوينيدا که و تنه ری...

حوذه يفه ده لیت: (نه گهر له بهر فرماني پښه مېرې خوا څخه نه بوايه که هيچ شتيک نه نجام نه دم، به تريک (نه بو سوفيان) م ده کوشت)...

حوذه يفه گه پايه وه بډ لای پښه مېرې خودا څخه و هه واله کي پي گه ياند و نه و مژده يه ی پيدا...

نډو که سږی سره رنجی خوډه یفه بدات له بیرکړدنه وه، شپږنزی کارکړدنی و... له سره قلابوونی به زانست و زانیاریه وه رابښتیت، هیچ پالډوانتیتیه کی له میدانې شپړ و کوشتاردا لی چاوه پوان ناکات..

له ګل نه مه شدا.. خوډه یفه له م بواره دا ه موو ګومانه کانی دسپړه وه... و
نډو پیاوه خواپه رسته، سره رنجه ده، هر که شمشیرکه ی ه لډه ګر و روپه پووی
سوپای بت په رستی و تاریکی ده بوویه وه توانای له راده به ده و سرسوپه پنه ری خوی
ده خسته روو که جیګه ی سرسام بوون بوو.

به سه بډمان که بزاین، نډو سټیه مین که س، یان پینجه مین که س بووه، له نپو نډو
هاوه لانه ی دسټپښخه ری مرن بوون له رزګا کړدنی ه موو عیراقدا...!
هه مه دان و، ده ی و، دینه وه، له سره دسټی نډو رزګار کران..

له جهنګی (نه هاوه ندی) مه زینشدا، که فارسه کان له سد و په نجا هزار جهنګاوه ردا
خویان ده نواند.. نهمیری باوه پداران (عومر)، (نوعمانی کوپی موقره ن) ی ه لېژارد بډ
سره کړدایه تی سوپای موسلمانان و، نامه یشی نووسی بډ (خوډه یفه) که سره کړدایه تی
سوپایه بکات و له کوفه وه به ره و لای بډیت..

(عومر) نامه ی خوی بډ جهنګاوه ران نارد و، نووسی:

{که موسلمانان کږبوونه وه، با هر نهمیره به سره له شکری خوی وه بیت... و با
(نوعمانی کوپی موقره ن) سره کړده ی ه موو له شکره کان بیت..

ګر (نوعمان) شه هید کرا، نډو با (خوډه یفه) ټالاکه ه لېګریت.. ګر نهمیره شه هید بوو،
با جه ریری کوپی عبدالله) بیګرته ده ست}{..

به مجوره، نهمیری باوه پداران سره کړده کانی جهنګی ه لډه بژارد، ه ټا ناوی حوتیانې
هینا..

هر دوو سوپا به یه که ګیشتن..

فارسه کان به سد و په نجا هزار که سه وه..

موسلمانان کانش به ته نها سی هزاره وه.. زیاتر نا..

جهنګ به شپږه یه کی کم وینه به رپا بوو.. به جږت که له ه موو جهنګه کانی میژو زیاتر
ګیانفیدایی و توندوتیژی تیدابوو..

(نوعمانی کوپی موقره ن) شه هید بوو... به له وهی که ټالای موسلمانان به ریټت وه سره
زه وی، سره کړده ی نوئ به دسټی راستی لپی وه رګر و، شنه پای سره که وتن له نپو ده نگ و
هرا و ټیګوشان ټیګی ژور مه زندا شه کاندیه وه.. نډو سره کړده په ش ته نها (خوډه یفه ی کوپی
یه مان) بوو..

دهست به جی ئالاکی گرتنه دهست و، فرمانیدا که هه والی مردنی نوعمان بلاونه بیته وه هه تا جهنگه که کۆتایی دیت و، (نعمی کوپی موقره ن) یشی بانگ کرد و وه ک ریزلینانی خستیه شوینه که ی (نوعمان) ی برای ..

هه موو نه وانای به تیگه یشتنه پرشنگداره که ی له چند چرکه ساتیکدا نه نجام دا- جهنگیش هه ر درژیه ی هه بوو- ..

پاشان وه که شه بای له بن هیته ر که وته ویزه ی سوپای فارسه کان و هاواری کرد:

{الله اکبر، به لینه که ی راست بوو!!}

الله اکبر، سه ریاژه کانی خزی سه رخست!!}

دواتر جله وی نه سه په که ی سوپانده وه به ره و لای جهنگاره رانی سوپاکه ی و هاواری لیکردن: نه ی شوینکه وتوانی موحه ممه ... نه وه تا به هه شته کانی خوا سازده ده ن بۆ پیشوازیان، ده ی ئیوه ش درژیه به چاوه پوانی مه ده ن...

ده ی نه ی پیاوانی به در..

بۆ پیشه وه، نه ی پاله وانانی خنده ق و، ئو خود و، ته بوک..

خوذه یفه توانی هه موو جۆش و خرۆشی جهنگه که بپارێژیت، گه ر زیادیه نه کرد بیته بۆی..

جهنگه که ش به دۆپانی فارسه کان کۆتایی پێهات.. دۆپانیکی زۆر خراپ.. دۆپانیکی که خه ریکه هاوشیوه ی نه بی...!!

* * *

نهم بلیمه ته له داناییه که یدا، کاتیک خواپه رستیه که ی له ته کدا بیته ..

بلیمه ته له خۆبه ختکردنیدا، کاتیک له سه ر گۆپه پانی جهنگ راده وه ستیت ..

نه و به و جۆره بوو، بلیمه ته بوو له هه موو چالاکیه کدا که پێی ده سپێردرا و، له هه موو راویژیکدا که داوای لێبکرایه ..

کاتیک (سه عدی کوپی نه بو وه قاس) و نه و موسلمانانه ی که له گه لیا بوون له (مه دائن) هه وه گواستیه نه وه بۆ (کوفه) و تیایدا نیشه جێ بوون ..

نهمه ش پاش نه وه ی که که ش و هه وای (مه دائن) زیانیکی زۆری له عه ره به موسلمانانه کان دا، که نه وه ش وای له (عومه ن) کرد نامه بنوسیته بۆ (سه عد) پاش نه وه ی گه را به دوا ی جیگایه کی زیاتر گونجاودا ده ست به جێ نه وێ به جێ به یلێت و، موسلمانانه کانی بۆ بگۆیژته وه ..

ئا له و رۆژه دا کێ کاری هه لێژاردنی نه و شوین و جیگایه ی پێ سپێردرا ..؟

به (خوذه یفه ی کوپی یه مان) سپێردرا .. له گه ل (سه لمانی کوپی زیاد) دا رۆشت تا شوینیکی گونجاو بۆ موسلمانان بنۆزنه وه .

کاتیک گېشته خاکی کوفه، که له و کاته دا زهویه کې لماوی روت بوو، حوذه یفه به هواره بونی کرد و، به هاورپکې وټ: نومه ده بیته شویتان به ویستی خوا.. بهم شپوره نه خشه ی کوفه کیشرا و دهستی ناوه دانگردنه وې پیگېشت و کردیه شاریکی ناوه دان..

هر که موسلمانان کان گواستیان وه بې ئو، نه خوشه کانیاں چاک بوونه وه، لاوازه کانیاں هیزیان هاتوه به بردا و، دهماره کانی خوینیاں بوژایه وه...!! به راستی حوذه یفه خاوهنی زیره کییه کی به فراوان و، نه زمونیکی همه چه شن بوو، همه میسه به موسلمانانی دهوت:

{چاکترین کهستان نهوانه تان نین که واز له دنیا یان دهین بې دواړو. و نهوانه شتان نین که واز له دواړو دهین بې دنیا.. به لکو نهوانه یه که له میش و له ویش و درده گرن.}

* * *

له په کیک له روژه کانی سالی سی وشه شی کړچیدا.. بې دیداری په روه ردگاری بانگکرا.. له کاتیکدا که نه و خوی بې دوايه مین گه شتی سازده کرد هندیک له هواره لانی هاتنه لای، لیی پرسین:

نا یا کفتان له گ ل خ بې هیناوم...؟؟

وتیان: به لی..

وتی: نیشام بدن..

کاتیک بینی، سهیری کرد تازه و جوانه..

دوا زه رده خه مې گالته نامیز که وته سهر لیوه کانی و، پیی وتن:

{نم کفنه بې من نابیت.. به لکو من دوو له فافی سپیم به سه که کراسی له گ لدا نه بیت..}

چونکه من بې که میک له گوردا ده میمنه وه، دواتر ده گوردریت بې چاکتر له و.. یان خراپتر

له و...!!

چند وشه په کیشی له بهر خویوه درکاند، نهوانی له وې دانیشتبون گوئیان بې رادیرا..

{سلاو له مردن...}

خوشه ویستیک به خوشی هات..

نه وې په شیمان بیت سهر که وتوونه {..}

نه وې وټ و گیانیک له مهنترین گیانه کانی مرؤ و، له زوریان به ته قواو دره وشاوه و

ملکه چتر به ره و لای خوی گورده به رز بوویه وه..

عہ ہماری کوہری یاسر
ہر پاونگی بہر سنی ...!

ګر خه لکانک هه بووايه له بهه شندا له دايک بوونايه و، له سایه یدا پټيګه یشتنايه و ګوره ببونايه، دواتر بهیترایه ته سر زهوی تا ببیته رازینه روهی و، رووناکي بزى، ثوا (عممار) و (سومه یی) دایکي و (یاسر) باوکي له وکسانه ده بوون...!!
 به لام نیمه بق ده لټین: نه ګر... بزچی ثم ګریمانه یه ده که ین، له کاتیکدا که خاووخیزانی یاسر به راستی له پټی بهه شتیان بوون...؟؟
 پیغمبر ﷺ ته نها دلنه وایی نه ده کردن بهس، کاتیک فرموی:
 {خاووخیزانی یاسر نارام بګرن، واده ی ټیوهی له ناو بهه شته}...
 به لکو بریاری حه قیقه ټیکي ددها که ناشنای بوو و، واقیعیکی دوپات ده کرده وه به چاوی خوی ده بیینی و به دی نه کرد..

* * *

(یاسر) کوپي عامی باوکي (عممار) شاره که ی خوی له ولاتی (یه من) به جی هیشت و به دواي برایه کیدا ده ګر و، پرسپاری ده کرد..
 شوین و ریی مه که کی به دل بوو، تییدا ګیر سایه وه بووه هاوپه یمانی (نه بو حوده یفه ی کوپي موغیره)...
 (نه بو حوده یفه) ش په کیک له خزمه تکاره کانی که ناوی (سومه یی کچی خه یات) بوو لی
 ماره کرد..

له م ژن هیئانه پرورده شدا خواي ګوره (عممار) ی پی به خشین..
 زږد زووش موسلمان بوون.. وهک نو چاکه مه ندانه ی خواي ګوره هیدایه تی دان..
 هره وه هاوشانی نو چاکه مه ندانه ی پټشین که پشکی خویان له سزاو نه شک دجه و
 ناره حه تی قوره ی شیه کان چه شت...!!

له و کاته دا قوره ی ش زږد چاوی له سر نه وه بوو بپواداران به لایه کدا بګون..
 خق ګر له وکسانه بوونايه که خاوه ن مؤز و ریز و پالپشتن، ثوا به هره شه و ګوره شه
 روویه پووی ده بوونه وه، (نه بوجهل) به هر باوه رداریکیان بګه یشتایه پیی دهوت: وازت له
 ثابینی باووپا پیرانت هیئاوه که ثوان چاکتر بوون له تز.. خهوت به با ده دین و.. ریزت
 نامیلین و... باز ګانیه که ت ټیک ده شکینین و.. سه روهت و سامانه که ت تیا ده بین.. پاشان
 شه پی دهرونی توندیان له نژی به ریا ده کرد.

خو گهر بپواداره کیش له بیده ستلات و هزارانی مهککه بوايه، يا له کزيله کانی، نارپه حه تیان ده کرد و نه شکه نجه ی زوریان ده دا..

خانه واده ی (ياسر) له ده سته ی هزار و بڼ ده سته لاتان بوو..

کاری نه شکه نجه دانیشیان به (به نی مه خروم) سپیږدرا، هه موویان ده مینانه دهره وه.. یاسر و، سومه ی و، عهعمار، ده یانبرونه بهر گهرمای به تینی مهککه و، به هه موو جوړ و شیوه په ک بهر ده بوونه گیانیان و نه شکه نجه یان ده دان!!

به شی (سومه یه)ش له م نه شکه نجه دانه دا سامناک و ترسناک بوو، که لیږده دا خویمان له قهره ی باسکردنی ناده یڼ.. به پشتیوانی خوا دیدارمان ده بیت له گه ل به پزیز قوریانیدان و، خو پراگړیه مه زنه که یدا و له باره یه وه نه دوین له گه ل باسی خوشک و هاو شیوه نه مره کانی نه و روژگار ده دا..

لیږه شدا تنها هینده مان به سه به بڼ زیاده پره ی بلین که (سومه یه)ی شهید نا له و روژده هه لویتستکی وه هه ی نواند ریژنکی نه پراوه ی به خشیه هه موو مرقایه تی، له سهره تایه وه تا کزتابی و، حورمه تیکی پيدا که به هاکه ی ته و او ناییت..!

هه لویتستک، کردیه دایکینکی مه زن بڼ هه موو بپواداره کانی تیکپای سهرده مه کان و، ریژدارانی گشت کات و ساته کان..!!

* * *

پیغه مبهري دهاته دهره وه تا به ره و نه و جینگایه بپوات که ده یزانی خانه واده ی یاسری تیدا نه شکه نجه ده دریت..

له و روژانه شدا هوکاری به ره نگاربوونه وه لایردنی سزای هیچ له ده سندا نه بوو.. نه وهش ویستی خوا بوو..

چونکه ثانی نوئ-به نامه ی بیگهردی نیبراهیم-.. نه و ثاینه ی (موحه مهده) به یداخه که ی به رز ده کاته وه، بزلفیکی چاکسانی سهرزازی و روکش نیه.. به لکو به نامه ی ژیا نه بڼ هه موو مرقایه تی بپوادار و... ده بیت نه م مرقایه تی په خاوه ن باوه پره یش که نه م ثاینه له گه ل میژوو به هه موو پاله وانیتی و، قوریانیدان و، مه ترسیه کانی وه بڼ به مینیتنه وه..

نه م هه موو گیانفیدایه چاکانه، نه و (بنچینه)یه په که خو پراگړیه کی بڼ پسانه وه و، جاویدانیه کی له ناو نه چووی به ثاین و بیرو باوه پ ده به خشی..!!!

نه مهش (بۆننکی خو شی)یه و دلی بپواداران پرده کات له دۆستایه تی و خوژگه و، نه و (بلندگ)یه په که ریتمای نه وه کان به ره و لای حه قیقه تی ثاین و راستگویی و مه زنه که ی ده کات..

به مجوره هه ره ده بوو نیسلام نه و گیانفیدایی و قوریانیه ی هه بیت و چاره یه کی دیکه نه بوو، قورنایی پیرۆزیش له م چهند ثایه تدا نه مه ی بڼ موسلمانان روون کردوته وه..

ئەو تانی دەفرموت:

﴿أَحْسِبِ النَّاسَ أَنْ يَمُوتُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾: ئاخۆ مەردم لایان وایە مەرکە بلێن ئێمە باوەڕمان هێناوە، ئێتر وازیان لەدەهێنریت و تووشی هیچ تاقیکردنەوەیەک نابن؟ ﴿العنکبوت/۲﴾.

﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ﴾: ئاخۆ ئێوە لاتان وایە سەرپەخۆ دەچنە بەمەشت؟ کەچی هێشتا خودا خەباتکاران و خۆپاگرانى ئێوەی دیاری نەکردووە. ﴿ال عمران/۱۴۲﴾.

﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ﴾: ئێمە ئەوانەى بەر لەمانیشمان تاقى کردەووە، بێگومان خوا ئەوانەى کە راستیان گوت، ئەوانەش کە درۆزن، دیاری دەکا. ﴿العنکبوت/۲﴾.

﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ...﴾: پێتان وایە کەس خۆتان تێناگەیەنێ و خواش لەوانەى لەئێوە چووێ جیهاد بێناکایە! ﴿التوبة/۱۶﴾.

﴿مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾: خوا هیچ کاتى باوەڕداران لە بارودۆختیدا-وا ئێوە هەن- نەهێشتۆتەووە، مەگەر لەبەر ئەوەى ناپاکان لە پاکان مەلاوێرێ. ﴿ال عمران/۱۷۹﴾.

﴿وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فِإِذِ اللَّهِ وَلَّيْتُمْ الْمُؤْمِنِينَ﴾: مەرجى ئەو رۆژه تووشتان هات و دوو کۆمەل بە یەک گەیشتن، گشتى بە ئیزنى خودا بوو، هەتا خاوەن باوەڕەکان نیشان بدا. ﴿ال عمران/۱۶۶﴾.

* * *

بەلێ.. بەم شێوە قورئان وەچەو مەلگراى فێرکرد، کە قوربانیدان کرۆکی ئیمانەو، بەرهنگاریبوونەوێ دەستدرێژییە ستمکارەکان بە خۆپاگرى و ئارامگرتن و بەردەوامى.. چاکترین و جوانترین باشیەکانى ئیمان پێکدەهێنن...

تا لێرەو ئەم ئیمانەى خواى گەورە یاساكانى دادەپێژیت و، رەگ و ریشەى دادەکووتیت و، نمونەکانى دەخاتە روو، پێویست دەکات کە پشتیوانى بوونی بە قوربانیدان بکړیت و بە خۆپێنەکەى دەروونی خۆى پاکژ بکات و، بۆ ئەم چالاکییە زۆر بەرزە کۆمەڵێک لە ئەو و لایەنگران و پیاوچاكانى مەلجێزیت ببێ پێشەنگێکى گەشاووە، نمونەیکى بەرز بۆ ئەو پڕوادرانەى بەرەو لای دێن.

(سوعەییە) .. (یاسر) ... (عەمما)یش لەو کۆمەلە پێرۆزە مەزنە بوون کە قەدەرەکانى ئیسلام مەلجێژاردن تا قوربانیدان و خۆپاگرى و سووریوونیان ببیتە پڕوانامەى مەزنیتى و چاويدانیا..

* * *

وتمان: ههمو روژیک له مال دهاته دهی تا بهره لای خانه وادهی (یاسر) بپوات، تا دهستخوشی له خړپاگری و پالوانتیپه که یان بکات و.. دل گوره که شی له سۆز و بهزه بیدا ده توابوه که دیمه نی شو سزاو نه شکه دجه یانی به دی ده کرد که له توانایاندا نه بوو..

روژیکیان، له کاتیکدا که سهر دانی ده کرد (عهمار) بانگی کرد:

(ئی پیغمبره یی خوا سزا و نه شکه دجه دانمان گیشته ئه وپه یی).

پیغمبره یی بانگی لیکرد:

{ئارام بگره (باوکی یه ققطان)..}

ئارام بگرن خانه وادهی (یاسر)..

چی ژوانی ئیوه به هه شته {..}

هاوه لانی (عهمار) له ژور جیگادا ده یاره ی سزادانیان داوان.

عهمری کوپی هه کیم ده لیت:

{(عهمار) سزا ده درا، تا هۆشی له لای خۆی نه ده ما و نه یه ده زانی چی ده لئ}{.

عهمری کوپی مه یونیش ده لیت:

{بئ باوه په کان (عهمار) یان به ئاگر سوتاند، پیغمبره یی خواش له وکاته دا به لایدا

تیده په یی، دهستی هینا به سه ری (عهمار) دا و فهرمووی: ئی ئاگر سارد و بئ زیان به بۆ

(عهمار)، هه روه که چۆن سارد و بئ زیان بوویت بۆ (ئمبرهیم){..}

ئو ههمو سزایه نه یه ده توانی گیانی (عهمار) بیه ژیتنی، ئه که رچی پشتی نا په هه ت کرد بیت

و هیژو توانای که م کرد بیت..

(عهمار) له راستیدا ههستی به ماندوویه تی نه کرد، لهو روژدها نه بیت که جه لاده کانی

ههمو بلیمه تی خۆیان له تاوان و ده سترژییدا خسته که پ و.. له داخ کردنی وه به ئاگر، بۆ

راکشانی له سه ر ئو زه ویه که رمه بلتیه داره له ژور به ردی که رما و... بۆ نغز کردنی له نیو

ئاودا هه تا هه ناسه ی پئ نه مینیت و، برین و زامه کانی ته پ بیت و بیت ژان.

ئا لهو روژدها، کاتیک له باری سه ختی نه شکه دجه داندای هۆشی لای خۆی نه ما بوو، پتیا

وت: ناوی خواوه نده کاشان به چاک به یته، دووباره یان ده کرده وه لئ و، ئه ویش به بئ

هه سترکرن به نوا یاندا ده یوته وه.

هه ر لهو روژدها، پاش ئه وهی که مێک هۆشی هاته وه، ئه وهی که وتیوی هاته وه یادی و،

ئارامی نه ما و، ئه م کاره ی له پیش چاو که وره بوو تا وه های سه یر کرد که هه له یه که و لیبوردن

و قهره بوو کردنه وهی نه بوو.. له چه ند چرکه ساتیکی که مدا، هه سترکرن به گونا هباری نه وه نده

سزای پئ که یاند که سزای بئ باوه پانی له ئاستیدا که م و خۆش بوو...!

خۆ که ر (عهمار) بۆ چه ند کاتژمیریک به و هه سته یه وه وازی له بیه یزایه ده بوویه هۆی

تیاجوونی..

نهو بهرګی نارېحه تی جه سته ی ده گرت، چونګه گیانی له ویدا بهر ز بوو...
به لām نیستا وا تیده ګا که گیانی شکستی هیئا و، خه م و خه فت و ترس بهر و تیاچوون و
مه رګی ده بات...

خودای مه زن و بالاده ستیش ویستی و ابو و نهو دیمه نه وروژنه ره بکاته تر ټوکی
کو تاییه کی...

ده سته پیروزی نیګا هات تا ته وځه له ګه ل (عه مام) دا بکات و، هاواری لټ بکات: هسته
ته ی پالوان... هیچ سه رزه نشته و نه ګی ګت له سه رنیه...

پیغمبر ی خوادش ﷺ ګه یشت به هاوه له کی و بینی ده ګری، فرمیسه کانی به ده سته
سړی و، پتی فهرموو:

{بی باوه رکان نه شکه نجه یان دایت و، له نټو ناودا نفرویان کردیت، وتت ناواو...
ناوات...وت؟}

عه مام سه ری نه وی کرد و وه لامي دایه وه:

به لټ نه ی پیغمبر ی خوا...

پیغمبر ی خوادش ﷺ به زه رده خه نه وه فهرمووی: ((ګر هاقتنه وه، وه که نه م قسه یه ی
نیستایان پی بلن))...!!

پاشان نه م نایه ته پیروزی قورئانی بق خوینده وه:

{إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقُلُّهُ مَظْمُونٌ بِالْإِيمَانِ: مه ګر نه وکه سه ی به زور کوفری پی بکریت و دلشی
له سه ر باوه ر دنیاییت. النحل/۱۰۶.

ده ورونی (عه مام) سوکنایی بق هات، نیدی هستی به نازاری سزا و نه شکه نجه ی
جه سته ی نه ده کرد و، هیچ باکی لټی نه بوو...

به پاستی گیانی نهو قازانجه مند بوو، نیمانه که شی به همان شیوه قازانجی کرد و...
قورئانیش باسی نهو بازرګانیه ی له خو گرت، نیدی پاشی نه وه چی ده بیټ با بیی...!!

(عه مام) هیته خوپا ګر بوو جه لاده کانی لټی بیزار و ماندو بوون و، له بهر ده م سوو ورونی
نه ودا به چوکدا هاتن...!!

* * *

پاش کچکردنی پیغمبر و موسلمانان له شاری مه دینه جیګر بوون و، کومه لګای
نیسلای له وی زور خترا پټک ده هات و، خزی ده گرت و ته واد ده بوو...

له ننوه ندی نهو کومه له موسلمانان باوه رداره شدا، (عه مام) یش جیګایه کی بلندی گرت...!!
پیغمبر ی خوادش ﷺ زوری خورشده ویست و، سه رنجی هاوه لانی بق لای نیمان و ناکاره کانی

را ده کټشا...

پیغمبر ﷺ له باره یه وه ده فهرمویت:

{(عهممار) تا سر ټیسکه کانی لیوان لیوه له نیمان}.

کاتیک لیک تې نه گه یشتنیکې سهرزاري که وته نیوان (خالیدی کړې ولید) و (عهممار) وه، پیغمبر هرموی:

{هه رکه س دژایه تی عهممار بکات، خواش دژایه تی شو دهکات، هه رکه سیش دلی عهممار بره نجینیت، خوی گه وره دلی دهره نجینیت...}

هر بویه هیچ ریگایه کی دیکه له به رده م (خالیدی کړې ولید) - پالوانی نیسلام - دا نه بوو، نه وه نه بیت که خیرا خوی بگه یه نیته (عهممار) و داوای لیبور دنی لی بکات و، بهو نومیده ی به جوانی لی بیوریت...!!

کاتیکیش پیغمبر ﷺ و هاوه لانی مزگوتیان له شاری مه دینه دروست دهکرد، پاش مانه وه یان له وی، نیامی علی ﷺ هونراوه یه کی هونیبوه وه و دو باره ی ده کرده وه، موسلمانانیش له گه لیا ده یانووته وه، ده یانووت:

لا یستوي من یعر المساجدا یدأب فیها قائما، وقاعدا

ومن یری عن الفجار حائدا

واته: وهك یمك نیه، نه وه ی مزگوت ناوه دان دهکات و، په رستشی تیدا دهکات به هه ستانه وه و دانیشتنه وه، له گه ل نه وه ی که له ته پ و تیزای بوون خوی لاده دا.

(عهممار) یش له لایه کی مزگوتنه که دا کاری دهکرد و، سروده کی دهوته وه و دهنگی به رز ده کرده وه... یه کیک له هاوه لانی وای گومان برد که (عهممار) خوی به سهر دا ده نویتی، بویه به هه ندیک وشه دلی ره نچاند، پیغمبر ﷺ توپه بوو، هرموی:

{هه قیان چیه به سهر (عهممار) وه...؟؟}

بانگیان دهکات بز به هه شت، نه وانیش بز ناگر بانگی ده که ن..

(عهممار) نووری چاومه..

جا پیغمبره ی خوا ﷺ موسلماننیکې تا نه و راده یه خوش ویستبیت، ده بیت نیمان و، تاقیکردنه وه و، ده روون به رزی و، سه قامگیری ده روون و ریپه وی... گه یشتبیته نه و په پی و، له تر پیکې ته واومه ندیدا بیت...!!

خوادی گه وره ش له نیمه ته کانی خوی پی به خشیبوو به رپه وی راست رینویتی کربوو، له پله ی باوه پ و دلنیا ییشدا گه یشتبوه نه و ناسته ی پیغمبره ی خوا ﷺ پاكانه بز نیمانی بکات و، له نیو هاوه لاندیا به رزی بکاته وه وهک پیشه نگ و نمونه نیسانی بدات و، له باره یه وه ده هرمویت:

{شوین پی نه وانه ی نوای من هه لېگرن... نه بوبه کړ و عومه... و به ری و شوینی عهممار دا بزقن}..

سه زړه گټه وان له باره یوه وتویانه:

(بالا بهرز و، چاوشین و، چوارشانه بوو.. له هه موو کهس زیاتر بڼه ننگ ده بوو.. له هه موانش که متر قسه ی ده کرد)..

جا ده بیت ژبانی ئه م که له پیاوه، بڼه ننگه، چاوشینه، سنگ پانه، چوڼ گوزه رابیت که جهسته ی شوینه واری نه شکه نهجی جوړو جوړی پتو ده بوو، هه روه ها-له هه مان کاتدا-پروانامه ی خوراکریه سه رسو پهنه و مه زنیه له راده به درکه ی پی بوو...؟! ژبانی ئه م نۆسته دلسۆزه و، ئه م پرواداره راستگریه و، ئه م خو به ختکاره به هره مه نده چوڼ گوزه رابیت...؟؟

ئو له گه له پیغمبر و مامۆستا که بیدا هه موو دیمه نه کانی به دی کرد.. هه ر له بهر و ئو خود و خه نده ق و ته بو که وه بیگره.. تا هه موو غه زاکانی دیکه.. کاتیکیش پیغمبری خوا ﷺ وه فاتی کردیوه وه لای په روه ردگری بالاده ست که راپه وه، ئه م که له پیاوه به رده وام بوو له سه ر رۆشتن..

له کاتی روویه پروو بوونه وه ی موسلمانان له گه له فارس و، له گه له رۆمه کاند و، له روویه پروو بوونه وایندا له گه له سوپای به لیشاوی هه لکه راوه کاند، (عه ممان) هه میشه له ریزی پی شه ودا بوو.. سه ر یازنکی ئازا و ده ست پاک بوو، شمشیره که ی له ئاست هیچ لیدانیکدا نه وی نه ده کرد و، پرواداریکی پاریزکاری پایه بلند بوو، هیچ ویستیک له خوا بئ ناگای نه ده کرد.. کاتیک ئه میری باوه رداران (عومری کوپی خطاب) به وپه پی وردبینی و خو باریزیه وه والی موسلمانان کانی هه لده بزارد و کئ هه لیزیرئ، هه میشه چاوی به وپه پی متمانه وه ده که وته سه ر (عه ممانی کوپی یاس)..

به مجۆره خیرا کردیه والی کوفه و، (ئین مه سعود) بیتی له لای کرده سه ریه رشتی (بیت المال) ده که ی.. و نامه ی نووسی بۆ خه لکی ئه وی و مژده ی هاتنی والی نوینیانی پیدان و تی: {من عه ممانی کوپی یاسرم ناردوه بۆ لاتان وه ک ئه میر و.. ئین مه سعودیش وه ک مامۆستا و وه زیر..}

ئه م دوانه ش له خانه دانه کانی هاوه لانی (موحه ممه د)ن، له به شداربووانی به درن... { (عه ممان) یش به جوړئ فه رمان په وای ده کردن زۆر گران بوو به لای ئو که سانه وه که چاوچنۆک بوون له دنیادا و به رگه گرتنی سه خت بوو لایان تا که یشته ئه وه ی که له کۆمه کی ئی بکهن یا له وه دابوو ئه نجامی به دن..}

له راستیدا والیتیه که ی خا که رای و، پاریزکاری و، دنیانه ویستی زیاده کرد..

(ئین نه بی هوزه یل)، که له هاوسه رده مانی کوفه ی ئه وه، ده لیت:

{(عه ممانی کوپی یاس)م بینی ئو کاته ی والی کوفه بوو ترۆزی ده که پی، پاشان به په تیک

ده بیه سته وه ئه یدا به کۆلیا و، به ره و ما له وه ده رۆشت} !!!

له وکاته دا که سیکي ره شوکي به نه میری کوفه ده لیت: (نه ی گویې پړاوی)، تانه و ته شری دا له گویی که له جهنگي په مامه دا به شمشیری هه لکه پړاوه کان قرتابوو. نه میری که دهسته لاتداره ته نها هینده ی به و تانه لیده ره و ت:

{جنیوت به چاکترین گویم دا... که له پیتاوی خوادا وای لیته اتوه} !!!

به لئ... له پیتاوی خوادا رژی په مامه وای لیته ات، نو رژه ش په کیک بوو له رژه پر سهروه ریبه کانی عمار... که تیدا هم که له پیاوه گرده لول ناسا سوپای (موسه یله مه) ی دروژنی دروینه ده کرد و، به ره و شکست و تیا چوونی ده بردن..

له نیتو موسلماننه کانیشدا سارد بونه وه ی هه ست پې بگردایه به دهنگه هه ژینه ره که ی هاواری لیده کردن، نه وانیش وه ک تیری هاوژراو شالوایان ده برد.

(عبداللهی کوپی عومه) ﷺ ده لیت:

{له رژی په مامه دا عمار ی کوپی یاسرم بینی له سر به ردیکی گوره بوو، چوو یوه سه ری و هاواری ده کرد: نه ی کومه لئ موسلمانان... ثایا له به هشت راده که بن...؟ من عمار ی کوپی یاسرم، ورن بؤ لام... سه یرم کرد، بینیم گویی قرتاوه و ده له ریته وه، له کاتیکدا که رژ به گرمی ده جهنگا} !!!!

هه ره که س گومانی له مه زنی موجه مه دی پیغمبر ی راستگ و، ماموستای ته واومه ند هه یه، با له ناست هم نمونانه ی شوینکه و ته و هاوه له کانیدا هه لویتسته یه ک بکات و، له خو ی بیرسیت: ثایا که سی دیکه توانای و به ره یتانی دهسته یه کی ناوا مه زنی هه یه جگه له پیغمبر یکی به خشنده و، ماموستایه کی مه زن...؟؟

که له پیتاوی خوادا ده جهنگان و به جوړی هه لمه تیان ده برد وه ک چوونه پیتی که سیک که به دوا ی مردندا بیت، نه ک سه ره که و تن !!!

کاتیکش جې نشین و فرمانپه وان، خلیفه ده چو مه پې بیتوه ژنه کانی ده دوشی و، هه ویری نانی بؤ ماله هه تیوو ده شپلا... هه روه که به بوبه کر و، عومه نه نجامیان دا... !!!

نو ده مه ی والیش بوون، خوار دنه که ی خو ی به پت ده به ست و دهیدا به کولیدا... وه کو عمار نه نجامی دا... یا ده ستیان له موچه که یان هه لده گرت و ده هاتن له په لکی دارخورما قاپ و زه میله یان دروست ده کرد... وه ک سه لمان... !!

ده با سه ری ریز و نه وازش له ناست نو و ثاینه دا دانه وینن که نه وانه ی و بهر هیتا و، بؤ نو پیغمبر ی که په روه ده ی کردن، با له پیش ثاین و پیغمبر ی شه وه، بؤ خودای بالاده ستی دانه وینن که بؤ هه موو نه وه ی هه لېژاردن و... ریتوینن کردن بؤی و... کردنیه سه رمه شق بؤ چاکترین نوممه ت که بؤ خه لکی نیرد رابیت... !!

(خوډه یفه کوی یه مان) ی پسرپوړ له زمانې نه پټنیه کان و دلّه کان له ناماده سازیدا بڼ دیداری خوا و، له سره مرگدا بوو، یه کټک له واهولانې که له دهوړی دانیشتبوون لټیان پرسې: (فرمانان به چی پټده کیت، گهر خه لکی جیوازیان که وته نیو)؟ خوډه یفه له کاتیکدا که دوا وشه کانی ددرکاند، پټی وتن:

{په یوه ست بن به کوی (سومه یه) وه... چونکه به راستی شو تا مردن له حق داناپریت} به لئ... (عهمان) له گه لّ حقه دا دهروات له هر کوئ بیت... ثانیستاش که نیمه له سر شوینه واری پسرپوړی هلویسته مان کردووه، شوپنی شته دیاره کانی ژبانه مرنه کوی دهک وین، ورن با له دیمه نیکی مرن نریک ببینه وه...

به لام، با به رله ووی به روهووی نه م دیمه نه ببینه وه له جوانی و به نرخیدا... له پاکي و ته واهمه ندیکیدا، له لټبران و سووریوونیدا... له سرکه وتن و توانیدا... ورن با سهیری دیمه نیکی دیکه بکین که له ویان له پټشتره و هوالی هاتنی ددات و خوی بڼ دسازنیئت...

نه وهش کاتی جیگربوونی موسلمانان بوو له مەدینه و، پټفمبه رښتیا ددست پاک و هاهولانې چاکه کاری دهوړی هه ستابوون و، خویان ته پ و توژاوی کردبوو له پټناری په روهردگاریاندا و، ماله کوی نه ویان دروست دهکرد و... مزگوتیان بنیات دنا و... دلّه بپواداره کانیان پېر بوو له خوژگ و، له خوژشیدا ددره وشایه وه، سوپاس و ستایشی په روهردگاری دهکرد...

هموان به سنگ فراوانی و هیواوه کاریان دهکرد و... بهردیان هلدهگرت، یان قوپیان ده شټلا، یا دیواریان دروست دهکرد...

دهسته یه ک لټره و، کومه لټک له وئ...

ناسوی به خته وریش نه ووی دووباره دهکرده وه که نه وان به دهنکه خوڅ و ناسکه که یان به بهرزی دهیانچې:

((لئن قعدنا والنبي يعمل لذاك منا العمل المظلل))

واته: گهر نیمه دابنیشین و پټفمبه رښتیا کار بکات، نه وه کاریکی سرلټیشیواوانه یه بڼ نیمه . بهو جوړه سرودیان دهچې و دهیانوته وه...

پاشان دهنکی گهر ورو خوڅشیان زیاتر هلده بڼی بڼ چپینی سرودیکی نوئ:

((اللهم إن العیش عیش الآخرة فأرحم الأنصار والمهاجرة))

خوادایا ژبان، ژبانی دواپوژده بهرزه دیت بیتوه به نه نصار و کژچکه راندا

سرودی سټیه میان:

لا يستوي من يعمر المساجدا يدأب فيها قائما، وقاعدا

ومن يرى عن القبار حائدا

وهک یه ک نیه، نه ووی مزگهوت ناوه دان دهکات و په رستشې به هه ستانه وه دانیشته وه

تیدا دهکات، له گه لّ نه و کسه ی که له ته پ و توژاوی بوون خوی لاده دا

نهمانه دروستکړاوه کانی خوان کارده کهن... سهریازه کانی نهون و، نالاه لگری نهون و، ماله که ی دروست ده کهن..

پټفمبه ډه سپاک وچاکه کیشی له گه لیاندایه و، قورسترین بهرد ه لده گریټ و نارپه حه ترین کار نه جام ددهات و.. به دهنگی بهرز و ناسکیش رازی دهرونی ره زامه ند و دلنیا یان ده دریکنی و... ناسمانیش له سهریانه وه پیژزیایی له زهوی دهکات که نه وانه ی له سر خوی ه لگرتووه.. زبانی گه شاهویش خوشترین جه رنی به خویوه ده بیټیت...!!

(عهماری کوپی یاسر) یش له ویدا و له نیتووه ندی شو شاهه نگه جه نجاله دا به رډیکی قورس ه لده گریټ و له شوینی خویوه بهرو جینگای مه بهستی ددهات..

موحه ممدی پټفمبه ډی خودا ره حه متی هیدایهت دهر، چاوی پی که وت و سوزی بوی جول و لیتی نریک بویوه و به دهستی چاکه کاری شو ته پ و توره ی که له سهری نیشتبو ته کاند و له روخساری جوانی بهروداری رام، رامنیکي پر له روشنایی خودا، پاشان به هه موو هاوه له کانی ده فرمویت:

{هاوار له کوپی سومه یه...!! کومه لیکي یاخی ده یکوژن}.

بۆ جاریکی تر پیشبینی کردن دوباره ده بیته وه.. کاتیک دیوارنک روخا که شو له بنیدا کاری ده کرد، هه ندیک له براکانی وایان گومان برد که مریدیت و، هه والی مرینی ده بن بۆ پټفمبه و، کاریگری هه واله که هاوه لان شپرز دهکات.. به لام پټفمبه ډی خواص به وپه پی متمانو دلنیا ییه وه ده فرمویت:

{عه ممان نه مردوه.. کومه لیکي یاخی عه ممان ده کوژن}.

جا ده بی نه و کومه له یاخی یه کی بی...؟؟

که ی بیټ و، له کوئی...؟؟

(عه ممان) یش به چاکی گوئی بۆ نه و پیشبینی هه لختنبوو، وه ک گوئی هه لختسنی که سیک ناشنای راسنبینی شو بهر چاوپوونی بهټ که پټفمبه ډی مه رنی هه لیگرتووه.. به لام نه ترسا.. چونکه له وه تی موسلمان بووه له هه موو چرکه ساتیکی شو و روژدا

پالټوراوه بۆ مردن و شهید بوون..

روژگار گوزده شت و سالان تیپه پین..

پټفمبه ډی خوا وه فاتی کرد و بهرو لای خوا ی بالاده ست گه پایوه.. پاشان نه بویه کریش وه فاتی کرد.. دوا ی نه وانیس عومر... و

(عوسمانی کوپی عه فان) ی (نو النورین) جی نشینی گرت ه ده ست..

پیلان له ندی نیسلام تا دوا هه ناسه له کار دابوو، هه ولی ددها به هو ی خیانهت و وروژاندنی ناشوب نه وه ی له جه نگدا له دهستی دابوو به دهستی بهټیت..

کوژزانی عومهریش په کهم سهرکه وتن بوو که نهو پیلانانه به دهستی هینا و وه
ره شه بایه کی به تین له و ولاته وهی که نیسلام کورسی و پادشاکانیانی هرهس پی هینا بوو دهیدا
به سهر مه دینه دا..

شه هید بوونی (عومر) له خوبایی کردن بۆ نه وهی به رده وام بن له سهر هه وله کانیان و،
نازاوهی نایه وه که یاننده زوړ بهی ولاته نیسلامیه کان.

له وانه په (عوسمان) ﷺ وه کو پتویست گرنگی به کاره کان نه دابیت و خوی لی نه پاراستیبت
و، به دهمیه وه نه چوویبت، هه بزیه روداوه سه خته که روویدا و (عوسمان) ﷺ شه هید بوو،
ده روازه ی ناشووب له موسلمانان والا بوو.. (معاویه) دهستی دایه ململانی له گه ل خلیفه ی
نوی (علی) ﷺ و داوای مافی خوی کرد له کاروبار و خلیفایه تیدا..

دید و تپروانیی هاوه لانیس هه مه چه شن بوو.. تیاندا بوو دهستی خوی له و جیاو ازاییه
کیشابووه وه و چووبووه مالي خوی و وته ی نین عومری کرد بووه دروشمی:

(هه رکه س وتی و هره بۆ نویژ، به دهمیه وه چووم

هه رکه س وتیبتی و هره بۆ سهر فرازی، به دهمیه وه چووم

هه رکه سیش وتیبتی و هره بۆ کوشتنی برای موسلمانان و سامانه کی ببه، و تومه نه خین)..

له نیویشیاندا بوو دابویه پال معاویه..

هه یشیان بوو له گه ل علی خاوه ن په یمان و خلیفه ی موسلماناندا بوو..

بلتی له و رژه دا عه مام له گه ل کیدا بیت؟؟

نهو پیاوه ی که پیغمبر خاوه ﷺ له باره یه وه فهرمووی:

(به شوین ری و شوینی عه ماماردا برۆن)..؟؟

ده بیت نهو پیاوه له کام لادابیت که پیغمبر خاوه ﷺ له باره یه وه فهرمووی:

(نهو ی دژایه تی عه مام بکات خوی گه وړه دژایه تی ده کات)..؟؟

نهو که سه ی که پیغمبر خاوه ﷺ گوئیستی دهنگی ببوايه له ماله کی نزیك ده بیت ه وه

ده یفه رموو:

(یاشی باشبوو به خیر بیت، مۆله تی بدن با بیت)..!!

پشتیوانی (علی کوړی ابوطالب) ی کرد، نه ک بن لاین بن یان ده مارگیر بن، به لکو ملکه چ

بوو بۆ حق و، خاوه ن به لاین بوو..

چونکه (علی) خلیفه ی موسلمانان بوو، خاوه ن به لاین پیښه وایه تی بوو.. له کاتیکیشدا

جیشینی وهرگرت که شایانی بوو، لیتی دهو شایه وه..

علی به ر له هه مو نه وانه و پاش نهو، خاوه ن نهو باشی تپانه بوو که پله و شوینی لای

پیغمبر خاوه ﷺ وه ک پایه ی هارون بۆ موسا لیکر دبوو.

نو و عماره ی که له گال حه قدايه به رو هه رکوی بروت، به هوی روشنایی بهرچاپوونی و دلسوزییه که یوه ریتوینی ده کریت بق لای تاکه خاوهن مافی راسته قینه له مملانییه دا.. له و رژه شدا به بقچوونی نو و تنها نیامی علی خاوهن مافی راسته قینه بوو، هه ربویه شوینی خوی له په ناوه گرت.

نیامی علی ﷺ به جۆرک دلخوش بوو به و پشتیوانی لیکردنه ی له و رژه دا له وانه یه به و شیویه دلخوش نه بو بیت و باوه پی زیاتر پته و بو به و ی که له سه حقه بویه پیای حقی مه زن (عه ممان) هاتوته لای ئم و له گالیدا ریکا ده بریت..

رۆزی ترسناکی (صه فین) هات.

نیامی (علی) یش بق به ره نگاریونه و ی نو کاره پر مه ترسیه چوویه دهره وه که نو به یاخو بوونیکي داده نا که بهرپرسیاریتی خاموش کردنی له ئه ستوی ئه ودايه.. (عه ممان) یش له گالیدا چوویه دهره وه..

نو ساته (عه ممان) ته مه نی نه وود و سئ سال بوو..

نه وود و سئ سال و، بق شه پ ده چیت..؟؟

به ئن.. چونکه له و به وایه دایه که جهنگ بهرپرسیاریتی و ئه رکي سه رشانیه تی.. و به شیوه ی که سیکي سی ساله توندوتولتر و جوان تر جهنگا..!! نو پیایه ی هه میسه بن دهنگ بوو، که م قسه ی ده کرد، هه که لیوه کانی ده جولاند ئم نزایه ی ده درکاند:

{په نا به خوا ده گرم له ناشوب..}

{په نا ده گرم به خوا له ناشوب..}

له دوا ی وه فاتی پیغمبري خواوه ﷺ بهرده وام ئم و شانه ویردی سه زاری بوو.. له گال تپه پوونی رۆزگاریشدا، ئم زیاتر دووباره ی ده کرده وه و په نای ده گرت.. وه که نه و ی دله بن گه رده که ی هه سستی به و مه ترسیه هاتوه کردبئ کاتئ رژه کانی نزیک ده بوویه وه..

کاتیک مه ترسیه که شی روویدا و، ئازاوه و ناشوب بهرپا بوو، (عه ممان) شوینی خوی ده زانی و له رۆزی (صه فین) دا، له کاتیکدا ته مه نی نه وود و سئ سال بوو-هه روه و تمان- شمشیره که ی گرت به ده سته وه تا حه قیکي پئ سه ریخات که سه رخستنی به ئه رکي سه رشان ده زانیت..

دید و تپروانی نی خویشی له باره ی نو جه نگو وه راگه یاند و، وتی:

{ئهی خه لکینه:

به ره و لای نو که سانه بمانبهن که وای دهره خه ن تۆله ی (عوسمان) ده که نه وه، سویند به خوا مه به ستیان تۆله سه ندنه و ی نیه، به لکو چیرۆی دونیا یان کردووه و، به خۆشی قوتیان

داوه و، ده زانن که حق دایانده بریت لهو خوځی و ناره زوانه ی دنیایان که کاتیان پښ
ده برده سر...

نو که سانه ش رابوردیو کی وایان نیه له نیسلادا که شایانی نه و بیته موسلمانان
گوږپایه لیان بن و، ده سته لاتدار بن به سهریانه وه و، دلشیان نه و نده ناشنای خوا نه بووه که
وایان لې بکات شوینی حق بکه ون...

به راستیش نه وانه خه لکی ده خه لیتن به وې که وای ده خه نه روو توله ی (عوسمان)
ده که نه وه.

ته نه نه وایان مه به سته که ده سته لاتدار و پادشا بن { ..^(۱)

۱ بېگومان عه معاری کوپې یاسر، کاتیک که شان به شانی نیمامی عه لی ده جهنگا له به رامبر
معاویه و له شکرده کی خویانی پښ له سر حق بوو، چونکه داوای نه وایان ده کرد که معاویه
و له شکرده کی بیته ژیر گوږپایه لی کردنی نیمامی عه لی، کاری نه وایان به یاخی بوون و
ده رچوون له فرمانی خه لیغه ی موسلمانان له قه لیم ده دا.

بن گومانیش معاویه و له شکرده کی خویانیان پښ له سر حق بوو که نه م جهنگیان
به رپاکرد و پتیا و ابوو توله له بکوژانی نیمامی عوسمان ده که نه وه که نیمامی عه لی نه وکات
نهیده ویست بیانکوژیته وه و توله یان لې بستینیته وه، چونکه ترسی ناژاوه و ناشووی مه بوو و،
توانای به سهریانا نه بوو، له بهر نه وې ژماره یان زور بوو، ده ویست کوشتنه وه یان نوا بضا تا
هه لیکې ده سکه وې و بیکوژیته وه.

نه و تا نه بو دهر داو و نه بو نومامه چوون بۆ لای معاویه و پتیا و وت له سر چی له گه ل نه م
پیاوه دا ده جهنگی، سویند به خوا له خوت و له باوکیش زووتر موسلمان بووه و بۆ خزمایه تی
پیغه مبریش له تق نزدیکتره، له تق زیاتر مافی نه م کاره ی هیه.

معاویه ش وه لای دانوه و فهرمو ی له سر خوینی عوسمان له گه لیدا ده جهنگم، چونکه
بکوژانی عوسمان له لایا جتیا بوه ته وه، ده ی بړون پښی بلن با بکوژانی نیمامی عوسمانان
به ده سته بدات، نه وکاته له ناو دانیشتوانی شام من په که م که سم به یعتی پښ ده دم.

نه بو دهر داو و نه بو نومامه ش هردوویکیان چوونه لای نیمامی عه لی و قسه کی معاویه یان بۆ
گږپایه وه، نه ویش پښی وتن: له معاویه زیاتر خه می خوینی عوسمان له دلایه، به لام ده بیته به
خه کیمانه توله ی بکوژته وه، نا نه وانه ی که ده یانینن خه لیکې په کجار زور هاتنه دهر وه و
جیا بوونه وه و وتیان: نیمه عوسمانان کوشتوه، جا کی ده یه وې با بیته به رانبه رمان و به
گژماندا بیته.

نه بو دهر داو و نه بو نومامه له هه لویتستی راستی هردوویکیان گه یشتن، معاویه له سر هه قه
که ده یه وې توله ی عوسمان بستین و نیمامی عه لی پاس ده کات و توله سته ننه وه له بکوژانی
عوسمان کاتی نه هاتوه.

پاشان تالاکه ی کرت ددهستی و، به سهریانه وه به شه کاوه یی به رزی کرده وه و، هاوری له خه لکه که کرد:

{سویند به و زاته ی گیانی منی به دهسته.. به م تالایه وه شان به شانی پیغمبری خوا ﷺ چه نگوم، نه وه تانی نه مړش ده جه نگم...}

سویند به و زاته ی گیانی منی به دهسته.. گهر به سرماندا سهریکون تا ده گنه (سعفات هج)

دلنیام له وه ی که نیمه له سهر چه قین و، نه وان ناره وان}...

خه لکه که ش شوینی عه معار که و تن و، به وایان به راستی قسه کانی هینا..
(نه بو عبدالرحمنی سوله می) ده لیت:

{له گه ل نیمامی علی دا ﷺ به شداری چه نگی (هه فه یین) مان کرد، (عه معاری کوری یاس) م بینی له ههر لایه کی شه په که وه بووایه، یا له ههر دژیک له دژله کانیدا بوایه، هاوه لانی پیغمبر ﷺ شوینی ده که و تن وه که نه وه ی به یداخلان بیت}...!!

(عه معار) که له چه نکه که دا ده هات و ده چوو، له و به وایه دابوو که نه یه کیکه له شه میدانی... پیشبینیه که ی پیغمبر ﷺ به پیتی گوره له به رچا ویدا ددره وشایه وه:
(کومه لیک ی باخی عه معار ده کوژن))...

له پیتناری نه وه شدا له ناسزی چه نکه که دا به م هژنراوه یه ده نگی ده دایه وه:

{نه مړش به نازیزانم شاد ده به وه...}

به موحه معده و، هاوه له کانی}!!

پاشان وه که موشه کیک ی ناراسته کراو به وه شوینی معاویه و نه و نه مویبانه ی که له دوری بوون ده چوو به ده نگی به رز هاوری لیده کردن:

له سهر هاتنه خواره وه ی لیمان دان.

نه مړش له سهر خراب راله کردنی لیتان دده یین، لیدانیک سهرتان له لاشه بکاته وه و هاوړی له هاوړی بڼ ناگا بکات، یان حق بگه پتته وه شوینی خوی..

نهمه ش هه لوړېستی عه معاری کوری یاسره کانتیک که قه یسی کوری عوبباد پرسپاری لیده کات نایا نه م چه نگی که له به رانهر معاویه ده یکه ن فرمانیکه له پیغمبر ی خواتان وه رگرتوه، یان بژچوونیک خواتنه که قابیلی راستی و هه له یه. نه ویش له وه لامدا وتی: به لکو بژچوونیک خواتنه و پیغمبر ی خوا فرمانی ناوای نه به نیمه و نه به هیچ که سیک نه کربوه.

سهرچاوه: (الظلاء الراشدون بین الاستخلاف والاستشهاد)، (معاویه ی کوری نه بی سولفیان) ی ماموستا حبیب محمد سعید.
(لیکول)

مه به سستیښی له مه نه وه بوو که هارو له ډیرونه کانی پښه مېر، که عه معاریش په کیکیانه،
دوینتی دږی نه مه ویه کان شه پان کرد که نه بسوفیان ئالامه لگری بی باوه پی بوو، سو پای
بی باوه پانی به پږتوه دهر د...

دوینتی له دږیان جهنگان، چونکه قورثانی پږیز به ئاشکرایي فرمان به شه پکردن ده کات
له گه لیان له بهر نه وه ی موشریک بوون...

به لام نه مړی، با موسلمانیش بووین و، با قورثانی پږیزیش به ئاشکرا فرمان به کوشنتیان
نه کات، ئیجتهدادی عه معمار عليه السلام له گه پانی به دواي حه قیقت و، تیگه یشتنی له مه به سته کانی
قورثان و ویسته کانی گه یان دبوویانه نه وېروایه ی له دږیان به نگیټ تا حه قی داگیر کړاو
ده گه پږتوه بږ لای خاوه نی و، تا بږ هه میسه ئاگری ئاشووب و هه لگه پانه وه خاموش بیټت...
هرومه مه به سستیښی نه وه بوو، نه وان له دوینتی دږی نه مه ویه کان جهنگان به هوی باوه پ
نه بوونیان به ئاین و بږوا نه بوونیان به قورثان...

نه مړیښ... به هوی لادانیان له ئاین و، شتواندنې قورثان و خراپ لیکنده وه و راهه کردنی
و، هه ولدانیان بږ گونجاندنی ثایه ته کانی له گه ل ویست و ئاره زوو و پږیو سستیان له دږیان
ده جهنگن...!!

نه وه تا ته مهنی نه وه و سی ساله و دواين جهنگی ژیانی به جهرگ و ئازایانه نه جام
ده دات...

بهر له وهیش که کړچ بکات لیټی کړتا وانه ی خړپاگری له سره حق ددها به گوټی ژياندا و،
دواين هه لویتستی مهن و، به پږ و، فیرکاری بږی به جی ده هیلتیت...

پیاوانی معاویه به پږی توانا هه ولیاندا عه معمار دوور بږه نه وه تا به شمشیری نه وان
نه کوږیت، چونکه نه و کاته بږ خه لکی روون ده بیته وه که نه وان (کومه له یاخی په که) ن، به لام
ئازایه تی عه معمار که خوی به ته نها وه ک سوپایه که له دږیان ده جهنگا، هڅی له لا نه هیشتبوون.

هه ندیک له سهریازه کانی معاویه بږ دهره تیک ده گه پان برینداری بکه ن، تا هه لیان بږ
هه لکه وت و پیکایان...

* * *

له شکرې معاویه زږتیک له تازه موسلمان بووانی له خړ گرتبوو... که به هوی رزگار بوونی نه و
ولاته زږدانه ی ئیسلام ئازادی کردن له ږیر چنگی رږم و فارس... زږیه ی نه وانه بوو بوونه
سووته مهنی نه و جهنگه ناوخوییه که به هوی ملکه چ نه بوونی معاویه بږ په یماندان به عه لی وه
خه لیه و، ئیمام هه لگیر سا... نه وانه سووته مهنی جهنگ بوون، و نه و نه وته بوون که بلږسه ی
ئاگره که یان زیاتر ده کرد...

نهم رووداوه پر مه ترسیه، ده کړا به هیمنی و ناشتی چاره سر بکرایه گهر کارویار به ده دست
موسلمانان پېشینه کان بووایه.. به لام بهر له وهی بگاته نهوپه پې تووند و تیزې دهستی
که سانیکې پې گه پشت که ناینده ی ئیسلامیان به لاهه گرنه نه بیت، و ناگره که یان زیاتر خوش
ده کرد و بلایسه دارتریان ده کرد..

به یانیه که هوالی کوژانی عه معمار بلایو بوویه وه، و، موسلمانان له نڼو خویاندا پېشبینیه که ی
پتغه مبهری خویان ﷺ بق په کدی باس ده کرد که روزگارنکی زږد بهر له ئیستا هاوه لان له
کاتی دروستکردنی مزگوتی مه دینه دا گوښیستی بوون..

{هاوار له کوپې سومه یه، کومه لیکې یاخی ده یکوژن}..
خه لکه که ئیستا ده زانن، نه و کومه له یاخی به کپیه.. نه و کومه له یه که عه معاری کوشت..
نه ویش به دهستی سوپای معاویه کوژا..

هاوه لانی علی به مه ئیمانان زیاتری کرد..
دهستی معاویه ش، گومان که وته داگیر کردنی دلیان و، هندیکیان ناماده بوون بق
هه لکه پانه وه و چوپونه لای ئیمامی علی..

معاویه هر که نه و هوالی بیست، خیرا له مال هاته دهر و به ناو خه لکیدا بلایو کرده وه
که نه و پېش بینیه راسته و، پتغه مبهری خوا ﷺ پېشبینیه که ی ته واو دهرچو که عه معمار
کومه لیکې یاخی ده یکوژن..

به لام کن عه معاری کوشت..؟ پاشان هاواری لهو خه لکه کرد که له گه لیدا بوون و وتی:
{نه وانه عه معاریان کوشت که له ماله که ی خوی هیئایانه دهری و شهربان پېی کرد}..
هه نډیک له وانه ی هه واو نارهنزو له دلیاندا بوو به و لیکدانه وه په فریویان خوارد و، جهنگ
له سر په وتی خوی به رده وام بوو تا گه یشته کاتی دیاری کړاوی.

* * *

به لام عه معمار.. ئیمامی علی له سر سینگې خوی هه لیگرت به ره و نه و شوینه ی که له گه ل
موسلماناندا نوڼی له سر کرد بردی، پاشان به جله کانیوه به خاکیان سپارد..
به لڼ، به و جلانه یه وه که به خوڼی پاکې سوور بوویوو.. جا هه مووناو ریشمی دنیا و
{دیباچه} دهست ناده ن بق نه وه ی بینه کفنی شهیدیکې پایه به رز و، دنیاویستیکی
خواپه رستی وه کو عه معمار..

پاشان موسلمانان به سر سوپمانه وه له سر گډه که ی راوه ستان!!..
پېش چند ساتیک عه معمار له نڼوانیاندا بوو، له گډه پانی شپردا هونراوه ی ده چرې..
ده روونی پر له خوښیه کی زږد سهیری مژده به خش به گه پانه وه بق نیشتمانه که ی ده کرد و،
هاواری ده کرد:

{نهمړو به نازیزانم شاد دهمه وه، به موخه ممد وهاوه له کانی}!!!!...
 بلنی نهمړو واده یی هه بوییت له گه لیان و زانیبیتی و، له چاوه پوانی کاته کیدا
 بوییت...؟؟!

هاوه لان له یه کیدان دهمرسی:
 یه کیکیان به هاوه له کوی وت: نهری شو دهمو ښواری شو روزه له یاده له مدینه له
 خزمه ت پیغمبري خوادا ﷺ دانیشتبووین و.. له ناکاو روخساری گه شایه وه و فرموی:
 {به هشت بو عمار به پرورشه}؟؟..
 هاوه له کوی وتی بهلن، هر شو روزه ناوی که سانی دیکه شی برد... له وانه علی و، سلمان
 و بلال...

که واته به هشت به پرورش بوو بو عمار..
 که وایی، پرورشیه کوی دروزه ی کیشا و، هم خوی راگرتبوو تا هموو نهرکه کانی به جی
 بهنیت و، دوا نهرکی سرشانی نه انجام بدات..
 له راستیدا به جوانی به جی هیتا و، به چاکی جی به جی کرد..
 واده ی ولامدانه وی بانگی شو پرورشیه هات که له به هشتی به رینه وه بانگی
 لیده کرد...؟؟

بهلن.. ومختی ولامدانه وی شو بانگ کردنه یه و... پاداشتی چاکه ش هر چاکه یه..
 به مجوره په کوی دانا و روزهت..

کاتیکیش خولی سرگوره کوی به دهستی هاوه لانی له سهر لاشه ی ریکده خرا، گیانی دهست
 له ملانی چاره نویسی به خته وری بوو له وی.. له به هشتی نهمریدا، که پرورشیه کوی بو
 عمار دروزه ی کیشا...!

عوبادہی کوری صامیت

سہرہ سہی کتہہ نامی سنانا

په کټکه له و نه نصاریانې، که پټفمبه‌ری خوا څخه له باره یانوه فرموویه تی: {نه نصاریه‌کان به هر شوین و ړنگه په گدا بڼن، منیش به ه‌مان شوین و رتی نه نصاریه‌کاندا ده‌ږم و، گ‌ر ه‌جره تیش نه‌بوایه نو ا من په کټک بووم له نه نصاریه‌کان} .. (عوباده ی کړی صامیت) جگه له وهی که نه نصاریه، په کټک‌پشه له و سر‌کردانه یان که پټفمبه‌ر کړیبه سرده‌ستی که س و کار و ه‌وزه‌کانیان ..

کاتیک شاندی په که می نه نصار هات بڼ مه‌ککه تا په یمان بدات به پټفمبه‌ر له سره مسولمان بوون، نو په یماندانه ی که به (عقبه‌بی په که م) ناسراوه، (عوباده) څخه په کټک بوو له و یواژه بڼواداره ی که زو به دم نیسلامه وه هاتن و، ده‌ستی راستیان بڼ لای پټفمبه‌ر څخه در‌څک‌د و په یمانیان پ‌دا و، ده‌ستیان توند گوشتی و بوونه پشتیوانی موسلمانان.

کاتیک بڼ سالی داهاتو وهرزی حه ج هات (په یمانی عقبه‌بی دوهم) ی به‌خووه دی، که شاندی دوهمی نه نصار په یمانیان دا، که له ه‌فتا بڼواداری پیاو و ښ پټک‌هاتبوو، له مه‌شدا (عوباده) په کټک بوو له سر‌کرده‌کانی شاندکه و سرده‌ستی نه نصاریه‌کان. له وه به‌یواوه دیمه‌نه‌کان په که له‌یوای په که ده‌هاتن و .. ه‌لو‌یستی قوریانیدان و ک‌شش و، خو‌به‌خت‌کردن به‌یوای په که ده‌هات، (عوباده) له ه‌موو نه‌وانه‌دا بڼ تنها جاریک دوانه‌کهوت و، زدی نه‌ک‌د له قوریانیداندا ..

له و کاته وهی که خودا و پټفمبه‌ره‌که ی ه‌ل‌ب‌زارد، به چاک‌ترین ش‌یوه ه‌ل‌ده‌ستا به شوینکه ورتنی نو ه‌ل‌ب‌زارنه، ه‌موو وه‌لانی بڼ خوا بوو .. تی‌ک‌رای په‌رست‌شی بڼ خوابوو .. گفت په یوه‌ندییه‌کانی به خرم و هاوپه‌یمانه‌کانی و دوزمنانیه‌وه، به‌پی‌ی نیمانه‌که ی و، نو ناکاره ی که نیمانه‌که ی به‌سر‌یدا ده‌سه‌پاند نه‌نجامی ده‌دا ..

بنه‌مالی (عوباده) وابه‌ستی هاوپه‌یمان‌تی‌به‌کی د‌یرین بوون له‌گ‌ل جوله‌که‌کانی (به‌نو قه‌ین‌ق‌اق) له مه‌دینه ..

له و کاته وهش که پټفمبه‌ر و هاوه‌لانی ک‌ز‌چیان ک‌د بڼ مه‌دینه و، جوله‌که‌کانیش وایان خسته روو ه‌قیان به‌سر‌یه‌وه نیه، ه‌تا نو روژانه ی پاش جه‌نگی به‌درو به‌ر له شه‌ری نوحود هات و جوله‌که‌کانی مه‌دینه ده‌ستیان دایه خراپه‌کاری و .. په کټک له ه‌وزه‌کانیان - به‌نوقه‌ین‌ق‌اق - په‌نایان برده به‌ره‌کاری ناشووب و ناژ‌وه‌نانه وه بڼ موسلمانان کان .. هر که (عوباده) نو ه‌لو‌یست‌یانی به‌دی ک‌د، به‌ل‌ینه‌که ی له‌گ‌ل ه‌ل‌وه‌شاندنه‌وه و ک‌رتایی به هاوپه‌یمان‌تی‌به‌کیان ه‌ینا و، وتی:

{پشت به خوا و، پیتغمهبرو، بروداران ده به ستم}..

ثایه هاته خواری و ده ستخوڅی له وهلویتست و پشتیوانیه یی کرد و، فرموی:

﴿وَمَنْ يَقُولِ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَلَّذِينَ آمَنُوا فَإِنْ حِزِبَ اللَّهُ هُمْ الْغَالِبُونَ﴾: هرکس پشت له خوا و

پیتغمهبره کي و بروداران بکات، ثوا هر کومه لی خوا سره که وتوون. المائدة/۵۶.

* * *

ثم ثایه ته پیروزه دامه زړاندنی کومه لی خودا(حزبی خودا)ی راگه یاند...

حزبی خوداش، همو و، بروداران ته که به یداخه یدایهت و حه قیان هه لگرتووه و له دهویری پیتغمهبری خودان ﷺ و، درېزه پیدهری پیروزی ریزی و بروداران ته که به درېزایی میژوی کون هاتوون و ثوانیش به دهویری پیتغمهبر و نیردراوه کانی خویان بوون و، له کات و سرده می خویندا په یامی خودای به رزی راگری بوونه و هریان گه یاندوه...

حزبی خودا-ته مجاره یان-ته نها به موجه مه د ﷺ ناوه ستیت، به لکو له ریی نه وه کانی داهاتو و سرده مه کانی دیکه وه برده و ام ده بیت، تا زهوی و نه وهی له سریه تی کوده کاته وه لای خودا و، همو برودار څک به خودا و پیتغمهبره کي له حق ده گرت...

به مجرزه، و پیاو دی که ثم ثایه ته پیروزی له سر دابه زی و ده ستخوڅی و هه لویتستی لیکرد و وه لائو نیمانه کي پته و تر ده کات، ته نها وه سرده سته یه کي نه نصاره کان له مدینه دا نامینیتسه وه به س، به لکو ده بیت ته یه کیک له سرده سته کانی ثم ثایه که همو لایه کانی زهوی پی ده کات...

به لئ، (عوباده ی کوپی صامیت) بو به سرده سته ی هوزده کي خوی له خه زره ج و، سرکرده یه له سرکرده کانی ئیسلام و پیشه وایه که له پیشه وایانی موسلمانان که ناوی وه ک نالا له زوری و لاتانی سرزه ویدا ده شه کیتسه وه، نه ک بق نه وه یه ک، یان دو نه وه، یا سئ، بق همو نه وه کان... ماوه کانی داهاتو... کات و سرده مه کان... به لکو بق تا خودا ویستی له سر بیت!!

* * *

رؤڅکیان گوئی له پیتغمهبری خوا ﷺ بو له باره ی بربرسیار تی ثم میر و والیه کانه وه ده نو....

گوئی لی بو پیتغمهبره ﷺ باسی و چاره نووسه ی ده کرد که چاوه پی هرکه سیکه که له حه قدا زیاده و هوی بکات، یان سامانیک ده خاته نه ستی خوی و فیلی تیدا ده کات... ته مجا له رزیکی زوری لیها ت و، سویندی خوار به خوا که هرگیز نه بیت ته میبری دوکه س... سوینده کي خویشی برده سر...

له کاتی جی نشینی (عومه) دا ﷺ، (عومه) نهیتوانی رازی بکات پله و پایه یه که وه ریگریټ،
تهنہا فیترکردنی خه لگی و تیگه یانندیان له نایین نه بیټ..

به لئ.. نه وه تهنہا کارټک بوو که (عوباده) له نه ستوی گرت و، خوی له هه موو کاروباریکی
دیکه که پرپیو له خۆشی و، ده ستلات و، ده وله مهندي و، دوروخسته وه که مه ترسی هه یه بۆ
سر نایین و چاره نووسی.

به مجۆره کړچی کرد بۆ شام له گه ل (مه عازی کوپی جه به ل) و، (نه بوده ردا) دا و... نه و
ولاتیان پر له زانست و زانیاری و رووناکي کرد.

پاشان (عوباده) به ره وه له ستین روشت و بۆ ماوه یه که کاری قازییه تی گرت ده ست و،
به ناوی خه لیفه (معاویه) وه وه والی ئه وئی به رتوه ده برد..

(عوباده ی کوپی صامیت) له کاتیکدا نیشته جیتی شام بوو چاوی برپیووو ئه ویدیوی سنوور
و.. سهیری مه دینه ی منه وهری پایته ختی ئیسلام و مه لبه ندی جی نشینایه تی ده کرد و، تییدا
(عومهری کوپی خطاب) ی به دی ده کرد.. که پیاویکه هاوشیوه ی نه ..!!

(عوباده) ش له پیږی یه که م بوو که باشتین و مه زنتین و کاریگه رترین روژانی ژیا نی له گه ل
پیغه مبهری ئازیزدا گوزهراندبوو.. نه و نه وه یه ی که تیکوشان وه بری هینا و به قوریانیدان
نه خشه ی سازکرد و، به ویستی خوی ئیسلامی هه لټوارد نه که له ترسا.. گیان و سامانیشی
له پیتاوی خوادا به خشی..

(عوباده) له و پیږه بوو که موحه ممه د به ده ستی خوی په روه رده ی کردن و، له گیان و،
رووناکي و، مه زنی خوی به هره وهری کردن...

خۆ گه ر له نیو زیندواندا که سیك هه بیټ له ژياندا بیټ و نمونه ی به رزی فه رمانږه وایی بیټ
و ده روونی (عوباده) پر له خۆشی و، دلی پر له متعانه بکات، نه وه تهنہا نه و پیاوه بالا به رزه
جیگره یه که له مه دینه داده نیشت.. (عومهری کوپی خطاب) ه..

جا (عوباده) گه ر هه لئس و که وته کانی (معاویه) ی به و پیتوانه یه بپتوايه، نه و رټر له یه کدی
دورپیون و، پیکدادان هه ر ده بوو بیټ و... بوویش..!!

* * *

(عوباده) ﷺ ده لیت:

{په پیمانمان دا به پیغه مبهری خوا ﷺ که له بهر خوا ی گه وره له لۆمه ی لۆمه کاران
نه ترسین}..

(عوباده) ش چاکترین که س بوو بۆ به لئین بردنه سر.. که واته نه و سل ناکات له (معاویه) ی
خاوه ن نه و هه موو ده ستلاته و، له دژی هه موو هه له کانی راده وه ستیت..

خه لکي فه له ستين رڼڅکيان شتڼکي ټڅر سهريان بيني و.. هه والي شو به رهنکار بونه وه
جه سورانه ي (عوباده) به رامبر (معاويه) گه يشتبوه ټڅري ولاتاني نيسلام و بوو به
پټشهنگ و چرا..

سهره پای شو نه رميه فراوانه (معاويه) پي ناسرابوو، هه لوښته کاني (عوباده) دلته ننگي
کرد و هه په شه يه کي راسته وڅوي به رانبر هه يبه تي ده سلا تي څوي تيډا به دي کرد.
(عوباده) ش له لاي څويه سه يري کرد مه وډاي جياوازي نيوان شو و معاويه زياتر و
فراوانتر ده بيت، هه ريويه به (معاويه) و ت: ((سوښد به خوا هه رگيز له يه ک جڼگادا له گه ل ټڅدا
نيشته جڼ نابم)).. نه وه بوو فه له ستيني به جڼ هښت و گه پايه وه بق مه دينه..

* * *

نه ميري باوه پاران (عومر) خاوه ني زيره کيپه کي مه زن و، که سڼکي دورين بوو.. ټڅر
سوږ بوو له سهر نه وه ي که رڼگه نه دات که ساني وه (معاويه) بينه والي که پشت به زيره کي
څويان ده به ستن و له راده به در به کاري ده مين به بين نه وه ي که هچ کر مه له هاوه لڼکي
پاريزگاري نونيانه ويست و ناموزگاري کار و دلسوزيان له ده وره بيت، تا جله ي سهر که شي
چاوچنڅکي و ناره زوي شو واليانه بگرن و، تا بق نه وان و بق خه لکيش بينه ياده مينه روه ي
هه ميشه يي رڼڅاني پټفهمبر و سهر ده مي شو..^(۱)

۱ له راستيدا نيمامي عومر يه که مجار که معاويه ي کرده والي شام لاشي نه دا له سهر کاره که ي تا
سهر ده مي نيمامي عوسمان و، هچ کاتيکيش معاويه ت پشتي به زيره کي و لڼهاتوي څوي
نه به ستوه، چونکه شو په روه ده ي ده ستي پټفهمبر بوو نيمان و باوه رڼکي به تيني به خوا
هه بوو، ده شيزاني نه گهر خوا پشتيواني نه بيت و يار مه تي نه دات شو به هيلاک ده چيت،
بزيه ش هه موو کاتيک نه م نزيه ي که پټفهمبر ي خوا بزي کرد بوو نوپاره ي ده کرده وه و
ده يوت: (خوايه معاويه فيري قورئان و ژميرياري بکه و له سزاي رڼڅي قيامه تيش بپاريزه).
هه روه ها معاويه ت فرموده يه کي پټفهمبر ي خواي څوي بيستبوو که به رده وام ده ترسا
هه په شه که ي پټفهمبر نه ویش بگريته وه، به وي که شتڼک بلڼ و که سيش نه تواني وه لامي
بداته وه يا په څنه ي ليگري.

نه بوقه بيل له معاويه ي کوپي نه بوسوفيان ده گپريته وه که معاويه رڼڅکي جومعه ده چيته
سهر مينبر بق نه وه ي موسلمانان تاقی بکاته وه. له ناو وتاره که يدا نه مي و ت:
(سامان ساماني څمانه، ده سته و تيش ده سکه وتي څمانه، هه رکه سيک بمانه وي
ده يده يني و هه رکه سيکيش نه مانه وي نايده يني).

له پیناوی نه وده، هر که نه میری باوه پداران (عوباده ی کړی صامیت) ی بینی که پایوه بڼه مډینه، خیرا لئی پرسى: ((عوباده چی وای لیکردی بگه پښته وه))...؟؟ کاتى چېرېکى نه وه له نړیان نه و معاویه دا رویدایو گټر پایوه بڼى، (عومر) پټی وټ: {بگه پرته وه بڼ جینگای خوت، خوا نه شوو پښه ویران بکات که خه لکى وه ک تڼى تیا نه بیت}!!..

پاشان عومر نامه یه کی نارد بڼ معاویه و تیايدا نووسی:

{هیچ ده ست لاتیکت بڼ نیه به سر عوباده دا}!!..

به لئ.. عوباده خڅی نه میری خڅی بوو..

کاتیک (عومری فاروق) نه وها ریز له که سیک ده گړیت، که وایو که سیکى ژور مهنه..

به راستیش (عوباده) ژور مهن بوو له نیمانه که یدا و، له راستی ویزدان و ژانیدا..

* * *

نه و قسه یی کرد و که سیش وه لاسی نه دایه وه، بڼ جومعه ی نووه میش نه م قسه یی نوو یاره کرده وه، که س وه لاسی نه دایه وه.. بڼ جومعه ی سییه م نه م قسه یی نوو یاره کرده وه، یه کیک له ناو مزگه و ته که هلسا و وه لاسی دایه و و ټی:

(نه خیر، سامان سامانی خڅمانه و ده سته و تیش ده سکه و ټی خڅمانه، جا هر که سیک لیمان ده ستینى نه وه به شمشیره کاتمان ده یده نه بهر دادگای خوا).

خه لیفه معاویه له سر مینه ره که ی هاته خواره وه و ناردی به دواى کابرا دا و بردیانه ژوره که ی، خه لکه که ش وایده زانی که نه م وه لامدان وه یی کابرا که دلی خه لیفه ی نا په حه ت کرد و خه لیفه ش ټول ی لیډه ستینى نه وه..

پاشان خه لکه که چوونه ژوره وه لای خه لیفه، ده بینن پیاوه که له سر ته خته که ی خه لیفه دانیشته وه، پیش نه وه ی نه وان به سر سامیه وه پر سبار بکن، خڅی هاته قسه کردن و ټی: نه و پیاوه منی رزگار کرد، خوا رزگاری بکات، گویم له پیغمبر ی خوا ﷺ بووه فرمویه تی: ((دواى من چند کاریه ده ستیکین کاتیک قسه یه بکن هیچ که س ناتوانى وه لامیان بداته وه و، نه گه پایه کی نادرست و نارپکیان هه بیت هیچ که س ناتوانى راستیان بکاته وه.. نه و ده سه لاتدارانه وه ک م میون فېر ده برپنه ناو ناگرى دڼزه خ)).

جا منیش جومعه ی یه که م نه م قسه یی کرد که س وه لاسی نه دامه وه و جومعه ی نووه میش هه روه ها، له دلی خڅمدا وتم له وانه ی من له وانه بم.. جا له جومعه ی سییه مده نه و قسه یی نوو یاره کرده وه و نه و پیاوه هه ستا و وه لاسی دامه وه و رزگاری کردم، خوا رزگاری بکات.

جا لیڼه دا نه و په پی خاکه رایى و ملکه چی و زه لیلی نه و هاوه له به پرته به دهرده که وى که هه موو کاتیک حه ق گډو بووه و ملکه چی حه قیش بووه.. (لیکوله روه).

سهرچاوه: (معاویه ی کړی نه بوسوفیان) ی حبیب محمد سعید

له سالی سی و چواری کړچیدا، له شاری (ره مله) ی فه له ستین، نه م سرده سته رینماکاره ی
 نیسلام مالئاوایی له زیان کرد و، جیده ست و بونځوشی خوی به چی میتست..

خه بابی کوری نه روت

ماڻس نای هونری فیله کاری

چند که سیکي قورپه ییسی له مال هاتنه دهرئ و، بهر و رووی مالی (خه باب) هه نگاریان ده نا، تا نه و شمشیرانه ی لی وهریگرن که له گه لی پیکهاتبوون بزیان دروست بکات..

(خه باب) ئاسنگه ری شمشیر دروستکار بوو، شمشیری دروست ده کرد و ده یفرؤشت به خه لکی مه ککه و، ده ینارده بازپاره وه..

نه مجاره یان وانه بوو، نه و (خه باب) هی له مال و کاره کی نوور نه ده که وته وه، نه وه تا چند که سیکي قورپه ییسی هاتوون بلی لای و نه یانبینی و له برده رگای ماله که یدا دانیشتون چاوه پوانی ده کهن..

پاش ماوه یه کی زؤر (خه باب) گه پایه وه له روخساریدا نیشانه یه کی پرسى پرشنگذار به دی ده کرا و، چاوه کانیشی فرمیسی خؤشی خؤیان ده نواند.. هات و به خیره اتنی له میوانه کانی کرد و دانیش..

خیرا لییان پرسى: ها.. خه باب.. شمشیره کانت بلی دروست کردین؟؟
فرمیسه که کانی خه باب وشك بووه وه، شادیه کی دره وشاوه چیگه کی گرته وه له چاوه کانیدا و، وه نه وه ی له گه لی خؤی بدویت وتی: کاره کی زؤر سهیره..
خه لکه که نوویاره لییان پرسیده وه: کابرا، کاری چی..؟ نیمه له باره ی شمشیره کانمانه وه پرسیار ده که یین، ته واوت کردین..؟؟

نه مجا خه باب به سه رنجه قوله خه پالییه کانی به ئاگایان ده مینیته وه و ده لیت:

- نه ری ئیوه بینووانه..؟ گویتان له قسه ی بووه..؟؟

کرپاره کان به سه رسوپمانه وه سهیره کی ده کهن..

یه کیکیان به گالته جارپیه وه لی پرسى:

- نه ری خه باب تر خؤت بینووته..؟؟

خه باب گالته ی به فیلی هاوړیکه ی دیت و وه لامی پرسیاره کی ده داته وه و ده لیت:

- مه به ست کی یه..؟؟

کابراش به رقه وه وه لامی ده داته وه: مه به ستم له و که سه یه که تر باسی ده که یت..؟؟

(خه باب) پاش نه وه کی نیشانی دان له وه نووره قسه ی لی دره یین و، گهر نه و ئیستا

نیمان هیئانی بدرکینیت له برده میاندا، نه و له بهر نه وه نیه هلیان خه له تاند بیت و، قسه یان لی

دهره مینابیت، به لکو به هؤی نه وه وه یه که هه قی به دی کردووه له نامیزی گرتووه، بپاری

دلوه که به دهنگی بهر باسی بکات و رایبگه یه نیت..

به وپه پي گه شي و خوشي گيانپوه، وه لاميان دده داته وه و ده لیت:

- به لئ... بینیم و... گویم لئی گرت... حقم بیني له هه و لایه کپوه ددره په پي و،
رووناکي له دم دهاته دهره وه..

هیدی هیدی به کرنگرواني قورهبشي خه ريك بو تڼده گه یشتن، په کښکيان نه پاندي و وتی:

- نه و که سه کڼپه باسي ده که گيت نهی کړيلهی نوم نه شمار...؟؟

(خه باب) یش به هیمنیه کی خودا په رستانه وه پتی و ت:

- که سی دی هه په جگه له... برای عه ربم.. کڼی دی هه په جگه له و له هزه که تدا،

حقی ئی بیاریت و رووناکي له دم بیته دهر...؟؟

په کڼکی دیکه یان به سامه وه هاواری ئی به رز بووه وه:

- وا هست ده که م که مه به ست موحه ممد بیت..

(خه باب) یش به شادیپوه ساری بی له قاند و وتی:

- به لئ، نه وه که نیردراوی خواپه بی لای نیمه تا له تاریکپوه دهر یازمان بکات به ره و

رووناکي..

(خه باب) نیدی زاننیت له پاش نه و وشانه چی دیکه ی وت و، چی پی و ترا، نه وه ی له یادی

ماوه تنها نه وه په که پاش ماوه په کی زور به ناگا هاته وه بیني میوانه کانی رۆشتوون و..

جه ست و نه دنامه کانی لاشی ژان و نازاریان هه په و، خوینی به ربووی جه ستیشی جل و به رگ

و لاشه یان خویناوی کربوه...!!

هر دوو چاره که شه که ی برپه دهر وپه ری و.. جینگا که شي له وه ته نگتر بوو که جینگه ی

سهرنجه تیزه کانی تیدا بیته وه، دانی به خوردا گرت و، هه ستایه وه به ره دهره وه و، له برده م

دهرگای ماله که یدا پالی دا به دیواره که یوه وه ستا و، چاره زیره که کانی له گه شتیکی دریزدا

برپه تاسق و، سهرنجی راست و چه پی پیڼده دا.. نه و دوو چاره له تاست ره ههنده

پی پراها توه کانی خه لکیدا نه دوه وستان و... نه وان به دوا ی ره هه شتیکی ون بوودا ویل بوون..

به لئ.. به دوا ی ره هه شتیکی بزویوی ژانی نه و، هه مو نه و خه لکی له که ل نه وودا ده ژین

له مه که، بگره هه مو خه لکی گشت شوین و ساته کانش، ده که را...

بلئی... نه و قسانه ی که نه مړی له موحه ممدی ﷺ گوی لئ بوو، نه و رۆشناییه بیت که

ریتوینی بکات به ره و لای نه و ره ههنده ون بووه ی ژانی هه مو مرقایه تی...؟؟

(خه باب) به رده وام بوو له سهر رامانی جوان و، بیرکړنه وه ی قول.. پاشان گه پاپه وه نئو

ماله که ی.. هاته وه تا برینه کانی جه ستی تیمار بکات و، ناماده ی بکات بی پیشوازی

نه شه که جه دانیکی نوئ و، ژان و نازاریکی تازه...!!

له و روزه وه (خه باب) جینگای بلندی خوی له نئو نه شه که نده دراو و چه وسواوندا گرت..

جنگای بلندی خوی گرت له نټوان شو که سانه دا که سره پای هژاری و، بیده سه لاتیان،
 روپه پوړی لوت به رزی قوپه یش و توندوتیژی و سرشیتی شوان دهبوونه وه..
 شوینی به رزی خوی له نټو شوانه دا گرت که له دلایاندا خۆشه ویستی شو ثالایه یان چاندوه
 که له ناسوی رووندا ده شه کایه وه جاپی سرانه وه ی سرده می بت په رستی و، قه پسه ری ددها
 به گوئیاندا و.. مژده ی هاتنی جیهانکی ددها که خه لکی بهوپه پی دلسوزی و لیپړانه وه ته نها
 خوی گوره دپه رستی و.. مژده ی هاتنی رږذانی بیده سته لات و زهحه تکیشانی ددها،
 شوانه ی که له سیپه ری شو ثالایه دا له گال شو که سانه دا وه ک به ک دهبو ستن که پیشتر
 به کاریان ده هیتان و، بی به شیان کریمون و نه شکه نجه یان ددهان..
 به بویریپه کی مهنه وه، (خه باب) وه که سرکرده یه که ههنگوی نا..
 (شه عبی) ده لیت:

{خه باب زږ نارامی گرت و، له به رده سستی بی باوه پاندا هیچ نه رم بوونکی تیدا به دی نه کرا
 و، که شسته شوه ی به روتی پشتیان ده خسته سر به ردی زږ گرم تا گورسته که ی
 تویه وه}!!..

به لی.. پشکی خه باب له نازار چه شتندا زږ بوو، به لام به رگریکردن و نارامگرتنه که ی
 گوره تر بوو له نه شکه نجه دان..

بی باوه پانی قوپه یش هه موو شو ناسنه ی که له ماله که ی خه بابدا هه بوو بق دروستکردنی
 شمشیر، کردیانه کړت و زنجیر و، ده یادخسته نټو ناگر بوی تا داغ دهبوو، پاشان جه سته و
 ده ست و قاچه کانی پی کړت ده کرا..

رږذکیان له گال چه ند هاوه لټکی چه وساوو چون بق لای پیغمبر ﷺ خواﷻ نه که له بهر
 ترسی قوریانیدن، به لگو بق دواکردنی له ش ساغی و، وتیان: ((نه ی پیغمبر ﷺ خوا.. ثایا
 داوای سرکه وتنمان بق ناکه یت..؟؟)) واته داوای سرکه وتن و له ش ساغیمان لای خوا بق
 ناکه یت..

ده با لټکه پټین خه باب خوی هه واله که مان بق بگریږته وه:

{سکالای خومان برده لای پیغمبر ﷺ خواﷻ له کاتیکدا که له سر عه باکه ی شانی
 دادابوو لای که عبه دا، وتان: نه ی پیغمبر ﷺ خوا.. ثایا داوای سرکه وتنمان بق ناکه یت..؟؟
 پیغمبر ﷺ دانیش و، دم و چای سوور هه لکه پا و نه رموی:

((خه لکاتی بهر له نټوه پیاوی وایان لیده گپرا، چالی بق هه لده که ندرا و، پاشان مشاریان بق
 ده هیتا و، ده یادخسته سره سره ی و، ده یانکرد به نوو له ته وه، هیشتا له ثاینه که ی پاشگه ز
 نه دهبوویه وه..!!

یان به شانه ی ناسنین گوشت و نټسکیان دا ده هیتا، به وده ش له ثاینه که ی پاشگه ز
 نه دهبوویه وه..!!

جا بزانن خوی گوره هم تاینه ی خوی سرده خات تا وای لیدیت سواریک له شاری
(سهنه) ګوره بهرو شاری (حه زړه موت) دیت له کس ناترسیت جګه له خوا و، په لاماری ګورګ
بڼ سره مېره کانی، به لام نوره په له تانه))!!..!

(خه باب) و هاو له کانی شو و شانه یان ګوئ لیبو، نیمان و سورویونیان زیادی کرد و
پرپاریان دا که هریه کیهان شو سورویون و، نارامگرتن و، قوریانیدانه ی که په روه ردگار
وپېغه مېره که ی پتیا خفته نیشانی بدن.

(خه باب) یش شو شه په ناچه ته ی به وپه پي نارامگری و، خړاگری و، چاوه پي پاداشت
لای خواوه نه جامدا.. قوپه یشیه کان هانایان برده لای (نوم نه نما) خواوه ی (خه باب)، که
کزیله ی شو بوو بهر له نازادکردنی، نه ویش رازی بوو به شداری کرد له هلمه تی
نه شک نه داندیدا..

ده هات و ناسنی سورکراوه ی داخی دهیتا و، دهیخته سر سر و ناچه وانی، خه بابیش
له ناو نازار ده تلایوه، به لام هه ناسه کانی خوی خفه ده کرد، تا هاواریکی لوده رنه چیت و
له خویایی بوونی سته مکاره کانی پیرازی بی..!!

رڼکیان پیغمبر ﷺ به لایدا تپه پي و، له و کاته دا ناسنی سوره وه کراو له سر
سری بوو دهی سوتاند و دهی برژاند، دلی له ناو سوز و به زه یی و خه دا بوی داخوړیا، به لام شو
رڼه پیغمبر ﷺ چی له توانادا بوو تا بڼ خه بابی نه دجام بدات..؟؟

هیچ.. تنها نه وه نه بیت که خړاگری بکات و بوی بپارېته وه..

تا له ویدا پیغمبر ﷺ هه ربوو دهستی کراوه ی به رز کرده وه بڼ ناسمان و، فهرمووی:
(خودایه خه باب سهریخه)..

ویستی خوی گوره و ابو که تنها چند رڼکی کم تپه پي بوو (نوم نه نما) تۆلی
خیرای بڼ سر دابه زی، وهک نه وهی قه در کر بیتیه ترسینه بڼ شو و جه لاده کانی لیکه،
نه وه بوو تووشی (هاریه کی) توند و سرسوهینه و سهیر بوو- وهک میژوونوسان باسی
ده کن- وهک سهگ ده وه پي..!!

نه و رڼه پتیا و ت: هیچ چاره یه کی لیکه نیه جګه له وهی سهری به ناگر داخ بکن..!!
به مجرّه به یانی و نیواره سهری ره قینی (نوم نه نما) ناسنی سورکراوه ی پتیدا
ده هینرا..!!

* * *

قوپه یشیه کان به نه شک نه داند به رهنګاری نیمان ده بوونه وه.. پروادارانش به قوریانیدان
رویه پووی نه شک نه داند ده بونه وه.. خه بابیش یه کیکه له وانه ی که قه در دیاری کردبوو تا
بیکاته ماموستایه کی هونه ری فیداکاری و قوریانیدان..

(خه باب) بهرده وام بوو له سر به خفیني کات و ژياني خوی له پټنایو ټو ټاينه دا که هیشتا
ناشکرا نه کرابوو...

(خه باب) له روزاني سره تاي بانگه وازدا به پرستش و نوټز کړدن وازی نه ده میتا، به لکو
توانای خوی خستېوه گپ بڼ فیزیون و، له ترسی سته مکاریی قورپیشی به نزییه وه ده چووه
مالي همدی ټو برا بېوادارانای که ئیسلام بوونی خویان شارېبووه وه، له گه لیاندا قورنای
ده خویند و فیزی ده کړدن...

سهرقالبو به لیځکولینه وهی قورنای که ټایه ټایه و، سوره ت... سوره ت ده هاته خولر...
ته نانه ت (عبداللهی کړی مه سعود) که پیغه مېری خوا ^ﷺ له باره یوه فرموییه تی: ((هرکس
ویستی که قورنای وه ټو وهی هاتو ته خورای بخوینن، ټو با وه کړی (نوم عېد)
بیخوینن))...
ده لټین:

ته نانه ت (عبداللهی کړی مه سعود) یش (خه باب) ی وه ک سرچاوه یه کی گوره ی له بهر کړدن
لیځکولینه وهی قورنای داده نا...

هر ټو ویش بوو قورنای به (فاتیمه ی کچی خطاب) و (سه عیدی کړی زهیدی) هاوسه ری
دهوت، کاتیک (عومری کړی خطاب) له ناکاو هات بڼ لایان و شمشیر ه کی به شانیه وه بوو که
هاتبوو تا کاری خوی له گه ئیسلام و پیغه مېره که یدا یه کلا بکاته وه، به لام هر که قورنای
له و ډیرانه ی ټو په پیه ی خه باب فیزی ده کړدن خوینده وه هاواریکی پېرزی لی به رزیوویه وه:
(موحه مده نیشان بدهن)!!

(خه باب) گوئی له و قسه یه ی عومر بوو، خیرا له و په نایه ی خوی حه شار دابوو هاته دهر و،
وتی:

ټی عومر...

سویند به خوا، نومیدم وایه که خوی گوره تزی تاییه ت کردییت به نزیای
پیغه مېره که ی ^ﷺ، گویم لیبوو نوټن ده یفرموو: ((خودایه ئیسلام به هیز بکه به
خوشه ویسترین که سیان له م نوو پیاوه... ټی حه که می کړی هیشام و عومری کړی
(خطاب))...

ده ست به جی عومر لی پرسی: ټی خه باب ئیستا موحه مده له کوی بدوزمه وه...؟؟
خه باب وه لامی دایه وه:

له لای سفا، له مالی ټو رقه می کړی ټی ټو رقه م...

(عومر) به ره و لای به خته وهری زوی و، چاره نووسی مه زنی رشت...!!

(خه بابی کوپی نهرت) هه موو دیمه ن و غه زاکانی له گه ل پیغمبره خودا بینیه و، هه موو ته مهنی به نیمان و دلتیاییه و گوزهراند..

کاتیکیش له سهرده می (عومر) و (عوسمان) دا (بیت المال) ی موسلمانان پږ بوو له سامان، (خه باب) موچه یه کی زوری هه بوو به پیتی نه وهی که له موهاجیره دپیرنه کانه که زوو موسلمان بوون..

نهم ده ست مایه زوره ش بواری بږ خه باب ره خساند که له کوفه خانویه ک بږ خوی دروست بکات و، سامانه که ی له شوپنکی ماله که پیدا داده نا که هاوه ل و میوانه کانی پتیا ن ده زانی و.. هه رکه س پتویستی پتی بوايه، ده چوو چه ندی پتویست بوو له سامانه که ی هه لده گرت..

له گه ل نه وه شدا.. خه باب چاوی نه ده چوو خه و، فرمیسه کانی وشک نه ده بوون، هه رکه باسی پیغمبره ﷺ خوا و نه و هاوه لانه ی بکرایه که ژیا نی خویان له پتیاوی خوادا به خشی و، پاشان به سهر فرازی گه پانه وه بږ لای بهر له وهی که دنیا به رووی موسلماناندا والا بیت و، سامانی زوریان بکه ویتته ده ست.

گوئی ئی بگرن له کاتی سهره مرگیدا بږ نه وکه سانه ده دویت که هاتوونه ته سهردانی. پتیا ن وت:

— ئی باوکی عبدالله، مژده ت لی بیت، سبه ی نی ده گه یته وه به برا کانت.. به دهم گریانه وه وه لاسی دانه وه:

{هیچ ترسیکم نه ئیستا.. به لام ئیوه برا و کهسانیکتان هی نامه وه یاد که هه موو پاداشته که یان برد له گه ل خویان و هیچیان له دنیا پی نه برا.. ئیمه ش له پاش نه وان ماینه وه هه تا نه وه نده مان له دنیا پی برا که جگه له خول جیگایه کی دیکه شک نه به ی ن تئیدا دابننن}..

نامه زه ی بږ خانوه ئاساییه که ی کرد که دروستی کرد بوو..

دواتر بږ جاریکی دی نامه زه ی بږ جیگای پاره که ی کرد وتی:

{سویند به خوا نه به پت به ستومه ته وه، نه له دواکاریشم گرتته وه}..!

پاشان ناوپی دایه وه له و کفنه ی بږی نامه ده کرابوو، که به زیاده پوهی و ده ستیلاوی ده زانی، له کاتیکدا فرمیسه که له چاوانی ده هات وتی:

{سهر بکن.. نه وه کفنه که مه..}

به لام (حه مزه) ی مامی پیغمبره ﷺ نه و زوره ی که شهید بوو کفنی نه بوو جگه له عه بایه کی کزن تا پتی کفن بکن.. سهری پتی داده پشرا قاچی ده رده که وت، که ده درا به قاچیدا سهری ده رده که وت}..!!

(خه باب) له سالی سی و هه وتی کۆچیدا وه فاتی کرد...

مامۆستای دروستکاری شمشیر له سهرده می نه فامی و...

مامۆستای دروستکردنی خۆبه ختکردن و فیداکاری له ئیسلامدا مرد...!!

ئو پیاوه مرد که یه کێک بوو له و کۆمه لهی قورئان هاته خواری و بهرگری لێ کردن و، سالدی لێکردن ئو کاتهی که هه ندیک له گه وره پیاوانی قوربهش داوایان کرد له پیغمهبری خوا ﷺ که رۆژنیکان بۆ دیاری بکات و، رۆژنیکێ دیکهش بۆ مه ژارانی وهک (خه باب) و (صوههیب) و (بیلال) بێت.

که قورئان پیاوانی روو له خودا ئاوا به بهرزی و ریزه وه له خۆ دهگریت و، ئایه تهکانی داده بهزیت بۆ پیغمهبر و پێی دهفه رمویت:

﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ (۵۲) وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ (۵۳)﴾ وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ: ئو كه سانه مه تۆرینه و ده ریان مه كه كه گشت به یانیان و ئیواران هانا ده به نه بهر خودای پهروه رگاریان و بۆ ره زامه ندی ئو کۆشش ده که ن. تق هه یج کارت به کاری ئه وان نه ی، ئه وانیش هه یج کاریان به سه ر تۆوه نه، سا ئه گه ر ئه مانه ده رکی، تۆش له سه ته مکاران ده بی. ئیمه ئاوا هه ندیک به هه ندیکێ تر تاقی ده که یه وه، تا بلین: چۆن خودا له ناو ماندا مه ر ئه مانه ی وه بهر چاکه ی خۆی خسته؟ ئاخۆ خودا له وان باشتر شوکرانه بۆ ئێران ناناسی؟ هه رکاتی ئه وانه دینه لات که به نیشانه کانی ئیمه بهوادرن، پێیان بلێ: سه لامتان له ی، پهروه رگارتان له سه ر خۆی نوسیوه که به بهر بهزه یی خۆیتان بخات. ۵۴-۵۲. الانعام.

به مجۆره پیغمهبر ﷺ له پاش هاتنه خواره وهی ئو ئایه ته مه ر که ببینی نایه ریزی لێ ده گرتن و عه باکه ی خۆی بۆ راده خستن و، ده ستی ده خسته سه ر شانیان و پێی ده فه رموون: ((به خه یزین ئو که سانه ی پهروه رگارم له باره یانه وه رایسپاردم)).

به ئی.. یه کێک له و کۆره چاکه کارانه ی رۆژانی دابه زینی وه می و، نه وه ی قوربانیدان مرد...

* * *

پێده چیت چاکترین شت که مائناوایی ئه و ی پێ بکه ی، وه کانی ئیمامی علی ﷺ بێت که له کاتی گه رانه وه ی له شه پی (هه فه ین)، چاری به گۆڕنکی ساده و ساکار که وت و، پرسى:

ئه مه گۆڕی کێ به...؟

وتیان: گۆڕی خه بابه...

سه ری دانه واند و خه م برديه وه و وتی:

نو پیاوه کئ بوو که پیغمبر دهستی گرت و له باره یوه فہرمووی:

((ہموو نومہ تیک ئه مینکی ھہ، ئه مینی ئم نومہ تہش ئه بو عوبہ یدہی کوپی

جہ پراچہ))...؟؟

نو پیاوه کئ بوو کہ پیغمبر له جہنگی (ذات السلاسل) دا بؤ ھاریکاری کردنی (عہری

کوپی عاص) ناردی و، کردیہ ئه میری سو پایہ ک کہ ئه بوہ کر و، عومہری تیدا بوو...؟؟

نو ھاوہ له کئ بوو کہ یه کم کہ س بوو نازناوی (ئہ میری ئہ میرہ کان) ی لئ ترا...؟؟

نو کہ سہ بالاپہ رزہ، جہ سته لاوڑہ، دہم و چاو بئ گۆشتہ، ریش تہنکہ، ددان کہ لہ ی کہ

ددانہ کانی پیٹشہ و ی کہ وتبوون کئ بوو...؟؟

بہ لئ... نو پیاوه بہ میژہ ئه مینہ کئ بوو کہ عومہری کوپی خطاب له کاتی سہرہ مرگیدا

له بارہ یوہ وتی:

(گہر ئه بو عوبہ یدہی کوپی جہ پراچ زیندوو بوا یہ دہم کردہ جینشین و گہر پەروہ ردگارم له و

بارہ یوہ پرسیری لئ بکر دمایہ، دہموت: ئه مینی خودا و، ئه مینی پیغمبرہ کہ یم کردوتہ

جئ نشین)...؟؟

نو پیاوہ ئه بو عوبہ یدہ یہ... (عامری کوپی عبد اللہی کوپی جہ پراچ)...

لہ روژانی سہرہ تای ھانتی ئیسلامدا، بہر لہ و ی کہ پیغمبر ﷺ بپواتہ مالی ئہ رقمہ،

لہ سہرہ دہستی ئه بوہ کر موسلمان بوو، لہ کچکر دنی دووہ دا چوو بؤ حہبہ شہ و، پاشان

گہ پایہ و تا لہ گہ ل پیغمبر دا بہ شداری بہر و، ئوحد و، ھموو غہ زاکان بکات، پاش

ئوہش بہر دہوام بیت لہ سہر رھوتی بہ میژی ئه مینی و لہ دوا ی و فاتی پیغمبر ریش ﷺ لہ

خزمہ تی جئ نشینہ کہ ی پیغمبر دا بیت کہ ئه بوہ کرہ و، دوا ی ئویش لہ خزمہ تی ئه میری

باوہرداران (عومہر) دا بیت، بہ جؤرک کہ پشتی کردہ دنیا و، بہ وپہری دونیانہ ویستی و، تہ قوا

و، خؤپاگری و، دہستپاکییہ و بہ دہم ئاینہ کہ یوہ دہ چوو.

* * *

کاتیک کہ ئه بو عوبہ یدہ بہ لئنی دایہ پیغمبر ی خوا ﷺ کہ ژیا نی لہ پئناوی خوا دا

بہ خشتیت، چاک لہ واتای ئم سن وشہ یہ لہ پئناوی خودا - گہ یشتبوو، لہ وپہری

ئامادہ باشیدا بوو تا ئوہ ی ئو ریگایہ پئویستیہ تی لہ کؤشش و قوریانیدان پئی بہ خشتیت.

لہ و ساتوہ ی دہستی راستی خستہ دہستی پیغمبر و بہ لئنی پئدا، خؤی و روژانی خؤی

و ژیا نی خؤی ھمووی بہ سپاردہ یہ ک دہبینی کہ خوا ی گہ وړہ پئی سپارنووہ تا لہ پئناوی

خودا و رهامندی نه ودا بیه خشیټ، به شوین هیچ کام له ناره زوه کانی خویدا نه چیت و.. هیچ هز و ترسیک له پئی خودا لای نه دات..

کاتیک که نه بوعوبیده نه مه کدار بوو به رانبر نهو به لینهی که هاوه لانی دیکهش نه مه کداریوون به رامبهری، پیغمبر ﷺ له ریږه ویژدان و، زیانیدا نه وهی تیدا به دی کرد که شایستهی نه نازناره دلنارایه بیت که رږا به سریدا و، پئی به خشی و، فهرمووی:

((نه بوعوبیدهی کوپی جه پراح، نه مینی نه م نومه ته به)).

* * *

ده سټپاکی نه بوعوبیده له سر به پرسیاریټیه کانی، دیارترین خاصیه ته کانی بوو.. نه وه بوو له غه زای نوحودا هه سټی به سووریوونی بی باوه پان کرد له سر ره وتی جهنگه که، نه له بهر به ده سټهټنانی سرکه وتن تیدا، به لگو بهر له وه و به دژ له وه، بی باوه پان له سر کوشټنی پیغمبرهی مزن سوور بوون، هر بویه له گال خویدا پټکهاټ که له جهنگه کدا له شوینی خویدا که نزیک بوو له پیغمبرهی خوا بمینټه وه.

به رده وام به شمشیره کهی که وهك خوی نه مین بوو که وته لیدانی سوپای بټه رستی که وهك گومړا و ده سټرټرټکار هاتووه و دهیه ویت رووناکی خوا خاموش بکات..

هر کاتیکش رهوشی جهنگه که و پیویستی شه پرکردن وای بخواستایه له پیغمبرهی خوا ﷺ سووریکه ویت وه سه رنجی له لای لیدانی شمشیره کهی نه بوو.. به لگو هه میشه سه پیری نهو جیگایهی ده کرد که پیغمبرهی تیدا وه ستاوه و ده جهنگا و، به وپه پری په روشی و دل په اوکیټیه و چاوپیری ده کرد.

نه بوعوبیده هر که مه ترسیه کی به دی بکر دایه له پیغمبرهی نزیک ده بیت وه، له جیگای دوری خوی هه لده که ندرا و خیرا به سر زهویه کدا ده هات داوژمنانی خودا تیک بشکینټی و، روویان وه رگړټټ بهر له وهی که زیان به پیغمبرهی خوا بگه یه نن...!!

له یه کیک له و رویشټنانه دیا، له کاتیکدا که جهنگ گه یشتبووه نه وپه پری گهرمی، کومه له جهنگاوه رټک چواره ودهی نه بوعوبیده یان گرت، چاره کانی هه وهك کرد بووه خو، چاوی وهك چاوی باز بریووه شوینی پیغمبرهی خوا ﷺ، نه بوعوبیده وهخت بوو له روشی خوی بچټ که بینی تیریک له ده سټی بی باوه پټکه وه هاوټرا و پیغمبرهی ده پټکټ، به شمشیره کهی وهك نه وهی سه شمشیر بیت که وته وټزهی نه وانهی ده وده یان دابوو، تا بلاوهی پی کردن و له ده وری خوی لادان و، به په له بهرو لای پیغمبرهی روشټ، خوینی پاکي به دی کرد به دم و چاویدا دټه خورټی و، بینی پیغمبرهی ده سټپاک به ده سټی راستی خوینه که ده سټټ و ده فهرمویت:

((خه لکانیک چن سهرده که ون دهم و چاوی پیغمبره که یان خویناوی کرد، له کاتیکدا که نه بقی لای په روه ردگاریان بانگیان ده کات))...؟؟

سهیری کرد هه ردوو نه لقی زئی پۆشه که ی پیغمبر له سهری ده کرد چه قیونه ته روومه تی، خزی پت پانه گیرا و... خیرا لئی نزیک بوویه وه به ددانه کانی نه لقیه کیانی گرت و دهره پیتنا، ددانی که وت، پاشان نه لقیه که ی دیکه شی دهره پیتنا و، ددانیکی دیکه شی که وت..

وا جوانه گوئی له نه بویه کری صدیق راگرین ثم دیمه نمان بقی باس بکات:

(که رۆزی نوحود هات، تیریک هاوێژرا بقی پیغمبر ﷺ و نوو له نه لقیه کانی زئی پۆشه که ی چه قینه روومه تی، به ره ولای پیغمبر ﷺ رۆیشتم، بینیم که سیک له لای رۆژه لات وه به په له وه که نه وه ی بفری به ره ولای ده پوات، له دلی خۆمدا وتم: خودایه بیکه یته گوێزپایه لی.

کاتیک گه یشتینه لای پیغمبر ﷺ، سهیرم کرد نه بوعوبه یده ی کوپی جه پراچه بهر له من گه یشتوته لای، پیتی وتم: نه ی نه بویه کر له پیتی خوا وازم له پیتنه من له روومه تی پیغمبر ﷺ دهره پیتنم..

منیش وازم له پیتنا، نه بوعوبه یده ش به نوو ددانی پیتشه وه ی یه کیک له نه لقیه کانی دهره پیتنا و، که وته سهر زهویه که و له گه لیشیدا ددانیکی پیتشه وه ی که وت..

پاشان به ددانه که ی دیکه ی نه لقیه که ی تری گرت و دهره پیتنا و، نه ویش که وت، له وه به نوو نه بوعوبه یده له نیتو خه لکیدا به ددان که ل ناسرابوو...!!!

نهو رۆژگار هیشی لیپرسراویتی هاوه لان زۆر فراوان و مه زن بوو، نه بوعوبه یده به وپه پی راستگوپی و ده ست پاکیه که ی وه هه ره له ئاستی خۆیدا بوو..

کاتیک پیغمبر ﷺ له غه زای (خه به طه) دا کردیه سه رکرده ی سهر سئ سه د و هه ندی جهنگاوه ر، که تیشوو یان ته نها خورما بوو..

چالاکیه که سه خت و، گه شته که ش نوو بوو، نه بوعوبه یده به وپه پی لیپران و دلفراوانیه وه نه رکه که ی گرته نه ستو و له گه ل سه ربازه کانیدا که وته پتی و، خۆراکی هه ره یه که شیان به درێژایی رۆژیک چنگیک خورما بوو، نهو کاته یشی خورما که خه ریک بوو ته وای بییت، پشکی هه ره یه کیکیان بوو به ته نها خورما یه ک.. که هه موو خورما که ش ته وای بوو ده ستیان دایه لیکردنه وه ی (خه به طه) واته گه لای دار به که وانه کانیان، ده یانگو تی و، ئاویان ده کرد به سه ریدا و ده یانخوارد.. له بهر نه وه ش بوو جهنگه که ناوئرا غه زای (خه به طه) - گه لادار..

بن گویدانه برسیتی و بن به شبوون به رده وام بوون، نه وه ی به لایانه وه گرنگ بوو ته نها نه وه بوو که له گه ل سه رکرده به مه یزه نه مینه که یاندا، ثم چالاکیه به رزه نه نجام بده ن که پیغمبر ﷺ خوا... هه لیپزارد بوون بقی نه نجامدانی...!!!

به راستی پټغمبه‌ری خواځي زږد زږد نه مینی نه م نوممه ته‌ی خوښ ده‌ویست و..
زږد ریڼی لئ‌ده‌نا..

نه‌و روژه‌یشی شاندي موسلمانانی خه‌لکی (نه‌جران‌ی) یه‌من هاتن و، داوایان لټی کرد که
که‌سیکیان له‌گه‌لدا بنیږیت تا شاره‌زای قورشان و سوننه‌ت و ئیسلامیان بکات، پټغمبه‌ری خوا
پټی فرمون:

((پیاوټکی نه‌مینتان له‌گه‌لدا ده‌نیرم.. که به‌راستی نه‌مین، که به‌راستی نه‌مین، که
به‌راستی نه‌مین))...!!

هاوه‌لان که گوټیان له‌م ستایشه‌ی پټغمبه‌ری خواځي بوو، هره‌یه‌که‌یان ناوا‌ته‌خو‌ازی نه‌وه
بوو که پټغمبه‌ر ه‌لیب‌ژریت و، نه‌و شایه‌تیدانه راستگریانه بیته‌ پشک و به‌شی..
عومره‌ی کړی خطاب ځي ده‌لټ:

(هرگیز حزم له‌ نه‌میرایه‌تی نه‌کردوه، وه‌ک نه‌و ح‌ز لټ‌بوونی نه‌و روژه‌م، به‌و نومیده‌ی
که من نه‌و که‌سه‌ بم، زږد زوو چوم بڼ نوټی نیوه‌ږ، کاتیک پټغمبه‌ری خواځي نوټی
پټکردین و سه‌لامی دایه‌وه‌و لټ‌بوویه‌وه، به‌لای راست و چه‌پیدا روونی، خځم به‌زده‌کرده‌وه
تا بم بینیت..

زږی نه‌برد نه‌بوعوبه‌یده‌ی کړی چه‌پراخی به‌رچاو که‌وت و بینی، بانگی کرد و پټی
فرموو: بږ دادگری له‌ نیوانیاندا بکه‌ له‌وه‌ی که‌ جیاوازیان ه‌بوو تیدا.. ئیدی نه‌بوعوبه‌یده
رښت)!!!

نه‌م رووداوه‌ نه‌وه‌ ناگه‌یه‌بینیت که‌ له‌نټو هاوه‌لاندا ته‌ن‌ها نه‌بوعوبه‌یده‌ ریڼی ه‌بووینت لای
پټغمبه‌ر و جیگای متمان‌ه‌ی بووینت.. به‌لکو نه‌وه‌ ده‌خاته‌ روو که‌ یه‌کټک بوو له‌و که‌سان‌ه‌ی
نه‌و متمان‌ه‌ به‌نرخه‌ و، نه‌و ریڼلټانه‌ گوره‌یه‌ی به‌ده‌سته‌تټنا..

پاشان نه‌و ته‌ن‌ها، یان تاکه‌ که‌س بوو که‌ ره‌وشی کاروبار و بانگ‌واز له‌و روژه‌دا بواری
نه‌وه‌ی پټده‌دا که‌ د‌وو بیت له‌ مه‌دینه‌ و، ناکاره‌ چاکه‌کانیشی ریگا‌خو‌شکار بوون بڼ نه‌نجام
دان و ده‌رچوونی له‌و چالاکیه‌دا..

نه‌بوعوبه‌یده‌ ه‌روه‌ک چټن له‌ سه‌رده‌می پټغمبه‌ردا به‌ نه‌میني ژیا، پاش وه‌فاتکردنی
پټغمبه‌ریش هر به‌ نه‌میني مایه‌وه‌و.. به‌رپر‌سیارټیه‌کانی به‌ نه‌مانه‌تیکی وه‌هاوه‌ ده‌گرته
نه‌ستوی خځی که‌ به‌شی ه‌موو خه‌لکی سه‌رزه‌وی ده‌کرد گ‌ر دابه‌شکرایه‌ به‌سه‌ریاندا..

له‌ ژیر سایه‌ی ئالای ئیسلامیشدا بڼهر که‌وئ چووینت وه‌ک سه‌ریازټک، به‌هڅی لټ‌ه‌اتووی
چاکیه‌وه‌ وه‌ک نه‌میر بووینت وایووه‌.. به‌ نه‌میریش رښتینیت... به‌هڅی خو‌به‌که‌مرانی و
دلس‌وزیه‌وه‌ وه‌ک که‌سیکی ئاسایی نټو جه‌نگاوه‌ران وایووه‌..

ئەو کاتەیشی خالیدی کوپی وەلید... سەرکردایەتی سوپای ئیسلامی دەکرد لە یەکیک لە جەنگە یەکلەکارەوه گەورەکاندا و.. ئەمیری باوە‌پداران (عومەر) سەرەتای سەرەمی فەرمانپەرەوایی خۆی لەو کاتەدا دەست پێکرد کە ئەبوعوبەیدە خستە جیگای خالید... هەر کە ئەبوعوبەیدە نێردراوی (عومەر)ی پێگەیشت و ئەو هەوالە نوێیە پێگەیاند، هەوالە‌کەی نەدرکاند و لە سینگی دۆنیانە‌وێستی، زرنگی، ئەمینی، خۆیدا شاریدەوه، تاکو خالیدی سەرکردە رزگارکردنە مەزنە‌کەی تەواو کرد.

ئەو کاتەدا.. بە شێوازیکی نۆر بە‌رنزی جوان و بە‌وێ‌پێ ریزە‌وه نووسراوە‌کەی ئەمیری باوە‌پدارانی پێدا..

خالید لێی پرسى:

(خودا رحمت پێ‌بکات ئەى ئەبو عوبەیدە.. چى وای لێ‌کردى کە ئەم نووسراوەت بۆ هات هە‌والم نە‌ده‌یتى)..؟؟

ئەمینی ئەم ئوممەتەش لە وە‌لامیدا وتى:

(پێم خۆش نە‌بوو شە‌پە‌کەت بشکێنم، دە‌ستە‌لاتداریتی دۆنیاشمان ناوێت و، بۆ دۆنیاش هە‌ول نە‌ده‌ین، هە‌موومان لە ئایینی خوادا براین)..!!

* * *

ئەبوعوبەیدە دە‌بیته ئەمیری ئەمیرە‌کان لە شام.. نۆرتین و پۆشته و پەرچە و تفاقترین سوپای ئیسلام دە‌کە‌وێته ژێر فەرمانپەرە‌وایە‌تی.

کە چاوت پێی دە‌کە‌وت وات دە‌زانى یە‌کیکە لە جە‌نگاوە‌ران و.. کە‌سیکی ئاسایی نیو موسولمانانە..

کاتیکیش گوێی لە قسە‌و باسی خە‌لکی شام بوو لە‌بارە‌یە‌وه، سە‌رسام بوونیان بە (ئەمیری ئەمیرە‌کان)یانی هە‌ست پێ‌کرد کە ئە‌وه.. خە‌لکە‌کە‌ی کۆ‌کرده‌وه‌و وتاری بۆ دان..

سە‌رنج بە‌دن.. بزانن چى وت بە‌وانە‌ی کە شە‌یدای هیژ و، مە‌زنى و، سپاردە‌بیە‌کانى بووبون..

(ئەى خە‌لکینه.. من موسولمانێکی قو‌پە‌یشیم..)

هەر کامێکتان.. سوور یان رە‌ش بیته، رە‌وشت و تە‌قوای لە من زیاتر بیته دە‌خوازم کە من لە ژێر دە‌ستە‌لاتی ئە‌ودا بم)..!!

خوا بێ‌پارێژى ئەى ئەبوعوبەیدە..

خوا ئەو دینه‌ش بژێ‌نێ کە تۆی وە‌بەر هێنا و ئەو پێغه‌مبەرە‌یشی فێ‌ری کردى..

موسولمانێکی قو‌پە‌یشی، نە‌کە‌تر و نە‌زیاتر.

ئایینی: ئیسلامە..

هۆزه گە: قوڕەیش..

تەنھا ئەو ناسنامەیتى..

بەلام ئەو وەك ئەمیری ئەمیرەكان و، سەركردهی زۆرینهی سوپای ئیسلام له روى ژمارهوه، له هه موویان به هیزتر و، خاوهن سەرگهوتنى مهزتر..

بەلام ئەو وەكو فرمانه‌وه‌ی ولاتی شام، فرمانه‌كانی جێ به‌جێ ده‌كریت و، خواسته‌كانی به‌جێ ده‌هینریت..

هه‌موو ئەوانه و له‌وه‌ش زیاتر، تابه‌ مایه‌ی سهرنج راکێشانی و، له‌ تێپوانینی ئەودا هه‌ج سه‌نگێکی نه‌ .. هه‌ج سه‌نگێك!!

* * *

ئەمیری ئیمانداران (عومەری کوپی خطاب) دیتە سەردانی شام و، لەو کسانەى هاتوونەتە پێشوازیکردنی ده‌پرسیت:

— کوا براکەم..؟؟

پێی ده‌لێن:

— کێت ده‌وێ..؟؟

وه‌لامیان ده‌داتوه‌: ئەبو عوبه‌یده‌ی کوپی جه‌پ‌پ‌اح.

ئەبو عوبه‌یده‌ دیت و، ئەمیری باوه‌پ‌داران (عومەر) ده‌ست ده‌کاته‌ ملی و.. پاشان به‌ره‌و مالّ له‌گه‌ڵیدا ده‌روات، له‌نێویدا هه‌ج که‌لوپه‌لێک به‌دی ناکات.. تەنھا شمشیره‌کەى نه‌بیت، له‌گه‌ڵ قه‌لغان ورمه‌کەى..

عومەر به‌ زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌که‌وه‌ لێی ده‌پرسیت:

(ئەرئ بۆ وەك خه‌لکی به‌شی خۆت پێکه‌وه‌ نه‌ناوه‌)..؟؟

ئەبو عوبه‌یده‌ له‌ وه‌لامیدا ده‌لێت:

(ئەى ئەمیری باوه‌پ‌داران، ئەمه‌ ده‌مگه‌یه‌نیتته‌ جێی خۆم)..!!

* * *

رۆژێکیان، له‌کاتێکدا ئەمیری باوه‌پ‌داران (عومەری فاروق) له‌شاری مه‌دینه‌ سەرقالی کاروباری جیهانی به‌رفراوانی موسلمانان بوو، ئەو هه‌واله‌ غه‌مناکەى بۆ هات، که‌ ئەبو عوبه‌یده‌ مردووه‌..

فاروق پێلۆی چاره‌کانی لێک نا و چاوی پێ بوو له‌سهرین..

ئەسهرینه‌كان هاتنه‌ خوارئ.. به‌ناچاری چاره‌کانی کرده‌وه‌..

ره حممتی بڼه او له کڅی نارد و، یاده وهریه کانی له گه لیدا به وپه پری سوز و نارامه وه هاته وه یاد.

نو وته یه ی له باره وه دووباره کرده وه:

(گر تاواتیکم هه بویه، نهوا تنه نا ته ورم به تاوات ده خواست که مالیکي پر له پیاوانی وک نه بوعوبه یدم هه بویه)..

* * *

نهمینی نوممهت له سهر نهو خاکه ی له بته رستی فارسه کان و، سته مکاری رومه کان، پاکی کرده وه مرد...

له ویش نه مړی له ژیر خاکی نوربوندا نیسقانه کانی نم به جهرگه حه شار دراوه، که جینشینگه ی گیانی چاک و، دهروونی دلنیا ی بوو...

نیدی بڼه تق و.. بڼه ویش، گر نه مړی گورپه که ی پی بزانی یا نه زانی...

گر ویستت پی بگه یت هیچ پیویستت نیه به که سیک تا بته یه نیته لای...

چونکه په ند وانه به جیماوه کانی، نهوت نیشان ددهن!!

عوسمانی کوری مد ظعون

خلیفہ سیدنا زید خدوہ نگہ

نه گړ وېستت ريزيه ندى هاوړه لانی پټفمبهري ﷺ بگهيت به پټی زوو موسلمان بوونیان،
نهوا بزانه که خاوه نی ژماره چوارده (عوسمانی کوړی مه ظعون) ه..

هه روه ها بزانه، که نه م (عوسمانی کوړی مه ظعون) ه، یه که مین موسلمانان موهاجیر بوو که
له مېدینه کڅچی دوايي کرد و، یه که مین موسلمانانیش بوو که له گړستانی (به قیغ) به خاک
سپېدرا..

له کړتاییشدا بزانه، که نه هاوړه له پایه بلندهی نیستا سه رېردهی ژيانی ده خوینینه وه
خواپه رستیکي زږد مه زن بوو.. وه که خواپه رستانی نیو په رستگا نا، به لکو وه که خواپه رستانی
ژيان...!!

به لئ.. ژيان به هه مو شادی و، به رپرسياريتی و، چا که کانیه وه خه لوه تگه ی بوو..
خوداپه رستیه که شی کاریکي ژیرانه بوو له پټناوی حق و، لپړانیکي به رده وام بوو له پټناو
چا که و چا که سازیدا..

* * *

کاتیک نیسلام تیروژی سه ره تاي بانگخوازی له دلی پټفمبهري وه ﷺ ده گويزايه وه.. له
و شه کانیه وه که هه ندیک که س به په نهانی و نزييه وه گویتان لئ ده بوو..

(عوسمانی کوړی مه ظعون) له ویدا بوو.. یه کیک بوو له و که مینه یی که زږد خیرا به ره و لای
بانگ وازی خودا هات و دهوړی پټفمبهري که یان گرت..

له م پټناوه شدا توو شی هه مان سزا و نه شکه نجه بوو، که بېوادارانې نارامگر و خوږاگر
توو شی بوون..

کانتیکش پټفمبهري ﷺ نه م ژماره که م موسلمانان ده ربه ده رهی به ره و ژيانیکي
باشتر نارد و فرمانی پیکردن که کڅچ بکن بڅ حبه شه، خوی هیشته وه تا به ته نها
به رهنکاری نه شکه نجه بېته وه، عوسمانی کوړی مه ظعون نه میری ده سته ی یه که می کڅچکاران
بوو، (سانب) ی کوړیشی له گال خوی برد و، رووی کرده ولاتیکی دوو له ده سته لاتی
(نه بوجه ل) ی دوژمنی خوداو، دپنده ی قوپه یشی و.. سزا و نه شکه نجه یان..

* * *

وه که هه مو موسلمانانان کڅچکردوی هه رډو کڅچه که.. یه که م و دوو م.. بڅ حبه شه،
(عوسمانی کوړی مه ظعون) یش ﷺ پابه ندبوونی به نیسلام وه و، په یوه ست بوونی پټو هی

زیادی کرد..

له راستیدا هردو کوچکه بڼه حبه شه دیارده یه کی دهگمن و، سهرغرازی رهوشی

نیسلان..

چونکه نه وانه ی بپوایان هینابوو به پیغهمبه رسول الله ﷺ و به راستیان زانیبوو، شوینی نه و رووناکیه که وتیوون که بڼی هاتبوو، به هممو شیوه یه بیزار بوو یوون له بتپه رستی به گشت سرلغشتیوان و نه قامیه کانیوه و، هلگری فیتره تیکی راستی وهابوون که تازه به په رستنی بتی له بهر داتاشراو یان له قور دروستکرو نه ده خه له تان...!!

کاتیک چوونه حبه شه رووبه رووی ثابینیکی به ریللو و، ریکخراو بوونه وه... که که نیسه و قه شه و خواپه رستی خوی هه بوو..

جا نه و ثابینه-نیدی تیروانیان به رامبه ری هه چي بیت- دوور بوو له و بتپه رستی ی له ولاتی خویاندا له سهری راهاتبوون و، له په رستنی بت به شیوه ی ناسراو و نه و داب و نه ریتانه ی که له پاش خویان به جییان هیشتبوو..

پیاوانی که نیسه ی حبه شه ش هه ولی خویان دا بڼ راکیشانی نه و کوچکروونه بڼ لای ثابینه که یان و، بپوا پی هینانیا ن به مه سیحیت وه ک ثابینک.

له پال هممو نه وه دا ده بینین که نه و کوچکروونه له سهر خۆشه ویستی و پشستیوانی بڼ سنووری خویان بڼ نیسلام و موحه ممدی نیردرای خواص ﷺ مانه وه.. به خۆشی و دلپاوکییه وه چاوه پڼی نه و رڼه نزیکه یان ده کرد که تییدا ده گپڼه وه بڼ ولاته خۆشه ویسته که یان و، ته نها خودای بڼ هاوه دل په رستن و، شوینی خویان له پشت پیغهمبه ری مه زنه وه ﷺ ده گرن.. له رڼانی ناشتی و هیمنی له مرگه وتدا و.. له گورپه پانی جه نکیشدا، گهر هیزی بڼ باوه پان ناچاری شه پ و کوشتاری کردن..

* * *

که واته کوچکروان له حبه شه به دلناییی و هیمنیه وه ژیان و.. (عوسمانی کوپی مه ظعون) یش له گه لیاندا ژیاو له و غوریه ته شدا فیل و ته له که ی (نومه یی کوپی خه لف) ی ناموزای له یاد نه چوو بوو که له پال نه و نازار و نه شکه جبه یی که به و و که سانی دیکه ی که یانده بوو، دهستی دابوو داشورینی و به لینی پیده دا که:

وتبري نبالا، ريشها لك اجمع	تریش نبیلاً لا یواتیک ریشها
وأهلکت أقواماً بهم کنت تفزع	وحاریت أقواماً کراماً أعزة
وأسلمک الأوباش ما کنت تصنع	ستعلم إن نابک یوماً ملعة

* * *

له کاتیکدا که کړچکاران له ولاتې کړچیان بڅرېدو پېرستشې خویان ده کړد و، نه وهی له قورنات پټیان بوو ده یادخوینده وه و، سهره پای غوړیت جوشیکې گیانی که م وینه یان هه بوو...

هه والیان بڅ دهات که قوړه یش موسلمان بوون و، له گه ل پښه مېرمن خوادا ﷺ کړنوش بڅ خودای تاکی به ده ستلات ده بن...

تا لیرهدا کړچکړوان شت و مه کی خویان پښاپه وه و به وپه پې پریشی و شادی وه بهرو مه که هاتنه وه، شنه پای ئه وینیان پښیان که وټبوو...

له گه ل نه وه شدا که له دهوړه پری نړیک بوونه وه بڅیان درکه وت که ئه و هه والی له باره ی موسلمان بوونی قوړه یشه وه پټیان گیشته بوو نړی بوو...

تا له و ساتهدا له ده ستیان دهوړه یو، سیریان کړد په لیان کړدوه، به لام چون بڅن نه وه ش له کاتیکدا که له پټش چاویان...!!!

بڅ باوه پانی مه که ش گویبستی هه والی گه پانه وهی ئه و نیچیره بوون که له میژه له دوی وځل بوون و تړپیان بڅ گرتنی هه لده دا... ئیستاش تا نه وه تانی، هه لی ره خساوه و، قه ده ره کانی میناویه تی...!!

(په نامه ینده ی) له و کاته دا په کیک بوو له داب و نه ریته پیریز و ریژداره کانی عه رب، گهر پیاوړکی بیده ستلات له په نای ده ستلاتداریکی قوړه یشیدا خوی په نا بدایه، ئه و دهوړه قه لایه کی به رگریکار بڅی نه خوینی ده پړا و، نه نارامی ده شتوینرا...

هه موو گه پاره کانی وک په ک نه بوون له ده ست که وتنی په ناداندا...

له و پیناوه دا که میکیان توانیان په نا ده ست بهر بکن، له وانه (عوسمانی کوپی مظهر) جووه په نای (وه لیدی کوپی موغره)...

به مجوره به هیمنی و دلنیایی گه پاره وه مه که و به ریگاویانه کانی دا ده پویش و دهوړه کوپ و دانیشتنه کانی به بڅ نه وهی به که م سیر بکریت یان بازار بدریت...

* * *

به لام (عوسمانی کوپی مظهر) ... ئه و پیاوهی که قورنات گوشی کړد و، پښه مېرمن ﷺ په روه رده ی کړد، سهرنجی دهوړی خوی دهات، ده بینیت برا موسلمان هه ژار و بیده ستلاته کانی، ئه وانه ی په نایان ده ست نه که وت... ده بینیت قوشی ئه شکه نجه و ناره هه تی ده بن له هه موو لایه که وه و... له هه موو ریگایه که وه ستم به دویانه وه یه...

له کاتیکدا که ئه و نور له بازار و ئه شکه نجه ی هژده کی له هیمنی و ساغیدایه و، به مه گیانی نازادی دهه ژینیت و، ویزدانی پاکی بازار ده چیژیت و، دهوړی به سر خویدا زال دهکات و، له مالی خوی دپته ده ری و سوړه له سر نه وه که له په نامه ینده ی (ولید) خوی لا

بدات و، خڅی له و پاراستنه دهر باز بکات که بییه شی کردوه له چټی نازار چه شتن له پټناوی خوا و، ریڼی ویکچوون به برا موسلمانه کانی، نه وچه وانانی بپواداری دونیا و، مژده کانی نه و جیهانوی که سبه یڼی هموو گژشه و قوزیه کانی به نیمان و، په کخواناسی و، رووناکي، دته قیته وه...

با لیګه پټین که سیک که خڅی رووداوه که ی بینویه بڼمانی باس بکات:
{کاتیک (عوسمانی کوړی مه مظهر) بیڼی که هاوۀ لانی پټغمه بری خوا څرګندا له چ ناپه هه تیه کدان و، نه ویش نازاده و دیت و ده چیت له په نای (ولیدی کوړی موغیره) دا، وتی: سویند به خوا من نازادانه له په نای پیاوونکی پټی هاوۀ پرستاندا بیم و بجم و، هاوۀ لان و هاوۀ ناینانیشم تووشی نازار و نه شکه نجه و ناپه هه تیه ک بڼ که من تووشی نابم، ناته واوپییه کی که وره یه له ده رووندا..

هر بڼیه روشت بڼ لای (ولیدی کوړی موغیره) و پټی وت:
نهی باوکی (عبدالشه مس)، په نادانه کت بهس بڼ و، په ناهه نده ییه که م وا بڼ گټر ایته وه..
پټی وت:

— بڼچی برازام.. له وانه یه که سیکي هوزده که م نازاری دابیت..؟؟
وتی: نه خیر، من به په نای لای خوا رازی دهیم و، نامه وی هانا بڼ لای که سیکي دیکه جګه له و بیه م..

ده پټی بڼ مزګوت و به ناشکرا په ناداریم بڼ بګټړه وه، هروک چوڼ به ناشکرا هاتیه په نام.. هر دووکیان رویشتن تا گه یشتنه مزګوت، ولید وتی: نه مه عوسمانه.. هاتوه په ناداریه تیه که یم بڼ ده گټر پټه وه..

عوسمان وتی: راست ده کات.. به راستی په ناګټر یکی به نه مه ک و به خشنده بوو، به لام من پیم خوځش بوو که جګه له خوا که سی دیکه نه که مه جیګه په نای خوځم.

دواي نه وه عوسمان روشت و، له گټر یکی قوپه ییشیه کاند (له بیڼی کوړی ره بیعه) هوزراوه ی بڼ ده وتن، نه ویش له لایان دانیشتن، (له بید) وتی:
دلنیا به جګه له خوا هموو شتن ناپه وایه.

عوسمان وتی: راستت وت..
له بید وتی: هموو خوځشییه کیش هر چاری نیه و ده برپته وه.

عوسمان وتی: وانیه.. خوځشی و نیعمه تی به هه شت نابړته وه..

له بید وتی: نهی خه لگی قوپه ویش، سویند به خوا پټشتر نیوه دلی هاوۀ نشینتان نه په نجان دوه، نه مه چیه له نیوتاندا رووده ات..؟؟

پیاوونکی هوزده که هه ستاوه و وتی: نه م که مژه یه له نایڼی نیمه دابپاوه.. بڼیه دلت هیچ زویر نه بیټ به قسه که ی..

(عوسمانی کوږی مه ظعون) یش وه لامي داپه وه بووه ده مه قالی له نټوانياندا و، نه و پیاوه هه ستایه وه بږی و مشتته کولنکی دا به چاويدا و برينداري کرد، وه لیدی کوږی موغیره ش له و نزیکه بوو، به چاوی خوی دی که چی توووشی عوسمان بوو، بږیه وتی: برزام سویند به خوا ده توتوانی که چارت توووشی نه وه بیټ، چونکه له نه ستوری که سیکدا بووی که ده پیا راست. عوسمان وتی: نا سویند به خوا چاره ساغه که یانم ناتاجی نه وه په که توووشی چاره که ی دیکه بووه له پټناوی خوا و.. من له په نای زاتیکدام که له تق جه سوور و به تواناتره نه ی باوکی عه بدولشه مس...!!!

وه لید پټی وت: گهر ویستت برزام نه ورا بگه پیره وه بق په نای من..

عوسمان وتی: نه خیر....

عوسمان نه شویننه ی به چی هیشت و چاوی ژانی ده کرد، به لام گیانی، خوشی و، توکمه ی و، مژده ی لی هه لده قوللا..

به ریگادا به ره و ماله که ی هه نگاری دنا و نه و هژناره یی خوی ده و ته وه:

فان تک عیني في رضا الله نالها یدا ملحد في الدين ليس بمعتدي

فقد عوّض الرحمن منها ثوابه ومن يُرضيه الرحمن يا قوم يسعد

فاني وإن قلتم غوي مضلل لأحيا على دين الرسول محمد

أريد بذاك الله، والحق ديننا على رغم من يبغينا وبعثدي

واته: گهر چاوم له بهر خدا به ده ستی خوانه ناسیکی رینمایي نه کړاو لئی درابږ، نه ورا خودا خوی پاداشتی ده داته وه و نه و که سه شی خودا رازی بکات، خو ش به ختم نه ی خه لکینه، منیش با نټوه هر بلین سه رلښتیاو و گومرپایه، هر له سه ر نایینی موحه ممد ده ژیم، مه به ستم له وه خودایه و، ناینه که شمان حقه و با که سانیکیش هه بن شالو مان به پټنه سه ر و لیمان بدن.

* * *

به مجوره (عوسمانی کوږی مه ظعون) وانه په کی وه های نواند، که شیاو په تی و گودجاوه بږی..

به م شپوه په ژبان مرقیکی پای به بزی وه های به خوره دی که به م هه لویسته به رزه ی بوونی گولاو پېژن کرد..

به م وشه جوانه جاویدانه ی:

{سویند به خوا، چاره ساغه که یانم ناتاجی نه وه په که توووشی چاره که ی دیکه بووه له پټناوی خودا.. له په نای زاتیکدام که له تق جه سوور و به تواناتره}...!!!

جا (عوسمان) له پاش ره تکرینه ووی په ناگری لای (ولهید) تووشی نازاردانی قورپه یش دهبوریوهو، به ووش رڼر شاد و به خته وور بوو.. نو نازار و نه شکه نجه یه بڼ نو وه نو ناگره وه هابوو که نیمانی به تینتر ده کرد و پاکی ده کرده وه.. به مجوره له گال برا بروداره کانیدا که وته ری و، له هیچ نه شکه نجه و ریگریک باکیان نه بوو.. هیچ توندوتیژی به کیش نه دهبوو به ریه ست له بهرده میاندا...!!

* * *

دواتر (عوسمان) یش کوچی کرد بڼ مه دینه له ویئ ښیدی نه نه بوجه هل خوی ده زپاند و، نه ښوله هب و نومه یو، عوتبه.. نه هیچ کام له و داخ له دلانه که شه وو رڼریان لی تیکدا بوون.. له گال نه هاوه له مه زمانه دا ده پوات بڼ مه دینه که به هوی خوراگری و دامه زراویانه وه له نه زمونی کدا سرکه وتن که ته وواو سخت و ناراحت و مترسیدار بوو، نه وانه ی کوچیان نه کرد بوو بڼ مه دینه تا پالی لیده نه وه و به وینه وه.. به لکو تاوه کو له ده روازه یکی فراوانی والاوه به ره و هموو گوشه و قوینه کانی سر زه وی بگه و نه ری و نالای خودایان به دهسته وه بیت و، به وشه و ثایه و ری نوینه کانی مژده به خه لکی بگه یه نن..

له خانه ی کوچ بڼ کراوی روونا کبوو شدا، ناو کړوکی (عوسمانی کوړی مظهر) و حه قیقه تی مه زنی ده گمونه ده رده که ویت، که چهند خواپه رست و، دونیانه ویست و، خورا ریژ و، توبه کاره..

که واته خواپه رستی پای بلندی زیره که، که ناچیته خه لوه تگه که یوه له زیان گوشه گیر بیت تیتدا.. به لکو زیان به کار و کرده وه، تیکوشانی له پیناوی خوادا پر ده کات.. به لی..

خوا په رستی شه و، سوارچاکی رڼر، به لکو خواپه رستی شه و رڼر و، سوارچاکی هه ردو وکیشیان بوو پیکه وه..

خو گر هاوه لانی پټغمبه ری خوا ^ﷺ، به تاییه تی له و ماوه یی ته مه نیاندا، هموو گیانی دونیانه ویستی و خورا ریژیان تیدا بوو بیت، نه و (عوسمان) له م بواره دا خاوه ن سروشتیکی تاییه ته خوی بوو.. که رڼر رڼر بوو له دونیانه ویستی و لیترانیدا به شتیه یه کی رڼر جوان، که هموو ژیا نی، شه و رڼر ده کانی کردبوویه نویژیکی همیشه پرشنگذار و، پاکیاگریه کی دریژی سازگار..!!

هر که چیژی شپړینی رڼوچوونی له په رستشدا ده چشت ده گه یشته نو خه یاله ی هستی بگردایه به دابپان له هموو نو هژکارانه ی که خه لکی په یوه ست ده کات به خوشیه کانی ژیا نه وه.

هر بویه به رده وام کالای زیری ده پوخی و، خواردنی ساده و هه رزانی ده خوارد..

رؤښکيان چوو بؤ مرگوت، له کاتيکدا که پیغمبري خواﷺ و هاوولانی لهوی دانیشتبون، نه میش کالایه کی شپي له به ردايوو، که به پارچه فرهووه ک پینه ی کردبوو. پیغمبر ﷺ به زهیی پیتیدا هاته وهو، چاوی هاووله کانیشی پر بوو له نه شک، پیغمبر ﷺ پئی فرموی:

{نه بیت نیوه چۆن بن که له رؤښکدا به یانیه که ی جلکک ده پۆشن و، نیواره که ی به کککی دیکه دینه دهره وه .. جۆرک خواردن له به رده ستدایه و... جۆرکی دیکه هه لده گریت و... ماله کانی خۆتان وه کو که عبه داپۆشیوه...؟!}

هاوولان وتیان:

{حه زمان ده کرد وه هاوایه نه ی پیغمبري خوا، نه وجا نيمه ش له خۆشگوزهرانی ژيانمان پیده بوا!}..

پیغمبر ﷺ وه لامی دانوه و فرموی:

{نه دینه دی، نیوه نه مرۆ چاکترن له و کاته}.

شتیکی ئاسایی بوو که عوسمان گوئی له وه بیت و، زیاتر خوی بگریت و له خۆشی و شادی رابکات...!!

ته نانهت وازی له چونه لای هاوسره که شی هینابوو، گهر ئاگاداریوونی پیغمبر نه بوايه، نه وه بوو بانگی کرد و پئی فرموی:

{خاووخیزانیش مافیان هه یه له سهرت}.

* * *

پیغمبر ﷺ زۆر زۆری خۆش دهووست..

کاتیکش گیانی بنگهردی له خۆسازدانا بوو بؤ کۆچکردن و خاوه نه که ی ده یکرده به که م موهاجیری کۆچکردو له مه دینه و، به که مین رینگاپ به ره و به هه شت، له ویدا و نه ساته پیغمبر ﷺ به نه نیشتیوه بوو..

سه ری شۆر کردبووه و نه نیوچاوانی ماچ ده کرد و، به و فرمیسکانه ی له چاوانی به سۆزی ده هاته خوار بۆنخۆشی ده کرد، دهم و چاوی (عوسمان) له چرکه ساتی مردنیدا له وه پی رۆشنی و دره و شانه ویدا بوو..

پیغمبر ﷺ بؤ مالئاوایکردن له هاووله ئازیزه که ی فرموی:

{خودا به زهیی بیتوه پیتدا نه ی باوکی (سانیب).. له دنیا دهرچوویت و، هیچت لی به ده ست نه هینا و، نه ویش هیچی لیّت ده ست نه که وت}.

* * *

له پاش مرنيشي پټه مېرمن به سوز نه و هاوړلې له ياد نه کړد، به لکو هه ميشه باسي ده کړد و، وه سفي ده کړد... ته نانه ت پټه مېرمنه څخه وشه کاني مالئاوايي ليکړدني روقيه ي کچيشي، کاتيك که رځي کيښرا نه وه بوو:

{ بگهړيوه بل لای پيشيني چاکمان، عوسمانی کوږی مه ظعون } !!!

زہید کوری چاریسہ

کہ سب تری وہ کہ ہم خوش نہ دیندہ

پیغمبره یی خوا ﷺ راوه ستا بوو سوپای ئیسلامی به پړی ده کرد به ره و غزای (مؤتة) بڼ
 رو به پړو بوونه وهی رڼمه کان و، ناوی سږی سر کرده ی سوپاکه ی پږی ږاگه یانندن و، فهرمووی:
 {زهیدی کوپی حاریسه سر کرده تانه.. خو نه گهر زهید شهید کړا، نه وا جه عفر کوپی
 نه بطلب له جی بیټ.. گهر جه عفریش شهید بوو، نه وا عبداللهی کوپی ره واحة له شوینی
 بیټ}..

جا ده بیټ نه و (زهیدی کوپی حاریسه) به کی بیټ...؟؟
 نه وه کی په که به تهنه له نیو که سانی دیکه دا نازناوی (خوشه ویستی) ی لی نرابوو..
 خوشه ویستی پیغمبره یی خوا ﷺ ...؟
 به لام رو که ش و شپوهی، نه وا وه سر برده گپړه وان و میژو نووسان باسیان کردوه:
 ((کور و، رهش نه سمه ر بووه و، گری په که له لوتیدا هه بووه))..
 به لام هه وال و به سه رها تی، ژور ژور گه وره و مه زنه...!!
 * * *

حاریسه ی باوکی زهید ولاخ و که ل و په لی ناماده کرد بوو بڼ (سوعدا) ی خیزانی که
 ده یویست سر دانی خزمانی (به نی مه عن) ی بکات.
 هاته دهره وه بڼ مالئاوایی کردن له خیزانه که ی که منداله بچو که که یانی به باوه شه وه بوو
 که ناوی (زهید) بوو، هر که بیري ده کرده وه له وهی خودا حافیزی له و کاروانه بکات بگه ریته وه
 بڼ مال وه که خیزانه که ییشی له که لیاندا ده پوشت، سوژ و نهوینیکی په نهان و سر سو پهنه ر
 پالی پیوه دهنه که به رده وام بیټ له روشتن له که ل خیزان و منداله که یدا..
 به لام له شوینه که ی دور که وتبووه و، کاروانه که ش دهستی به روشتنی خوی کرد بوو،
 کاتی نه وه بوو که حاریسه مالئاوایی له خیزان و منداله بچو که که ی بکات و، بگه ریته وه..
 به مجوره به چاوی پر له نه سرینه وه مالئاوایی لی کردن و.. ماوه یه کی ژور له جیگای خویدا
 راوه ستا تا له بهر چاوی دیار نه مان و، وای هه ست ده کرد که دلی له شوینی خویدا نه ماوه..
 وه که نه وهی له که ل کاروانچیاندا نهویش روشت بیټ...!!!
 * * *

(سوعدا) ش هیڼدهی خوا ویستی له سهر بیت له ننیو خزم و که سه کانیدا مایه وه..
 روژنیکان گه پره کی (به نی مه عن) له ناکاو نوچاری هیژنی هژنکی نه یاری بوویه وه و دای
 به سه ریاندا و (به نی مه عن) تووشی شکست و دژبان بوون، پاشان شهوی گیرا گیرا و، له ننیو
 دیله کانیشدا شه مندا له تازه پیگه یشتووه ش بردرا که ناوی (زهیدی کوپې حاریسه) بوو.
 دایکیشی به تنه او دهستی به تال گه پایه وه بۆ لای میړده کی.
 (حاریسه) هر که شهوی بیست وه ک بروسکه لئی بدات که وت و، گزچانه کی ه لگرت و
 که وته گه پان، به مالان و بیابان دا و، پرسپاری کوپه نازیزه کی له کاروانچی و هژده کان ده کرد
 و، سوکنایه تی دهروونی خوی به م هژنراویه ده دایه وه که له ناسور و ژانی خویدا بوی هاتوو
 دهیوت و، به رهنکاری حوشره کی ده بوویه وه:

بکیت علی زید ولم ادر ما فعل	أحي فیرجی؟ أم أتى دونه الاجل
قوالله ما أدري، وإنی لسائل	أغالك بعدي السهل؟ أم غالك الجبل
تذكرني الشمس عند طلوعها	وتعرض ذكرها إذا غربها أفل
وإن هبت الأرواح هيحن ذكره	فيا طول ما حزني عليه، ويا وجل

واته: بۆ زید گریام و نازانم چی به سهرات، زیندوو و دهیدوزمه وه؟ یان ناکامی هاتوو.
 سویند به خوا نازانم و، هر له سوراغیدام، نایا دواي من دهشت، یا شاخ قوتی دا خور له کاتی
 هه له اتنیدا ده پیښتته وه یادم و، له ناوابوینشدا یاده کانی پشت هه لده کهن و ون دهن که
 گیانه کان هه لده کهن یادی دهوړوژیت، نیی له غه مگینی نور و، ناخوشتی و تالیم بوی.

* * *

کزیلایه تی له و سرده مه دیرینه دا هه ولی ددها وه که رهوشتکی کز مه لایه تی پیویست خوی
 به پیښتت..
 به هه مان شیوه بوو، له (نه سینا)، تنانته له پیښکه وتووترین چاخی نازادی و بهرو
 پیښچوونیدا..
 له (رؤما) ش هر وایوو..
 هه مو جیهانی کون بهو جزوه بوو.. (دورگی عه رب) یش به هه مان شیوه..
 کاتیک شه هژدهی دای به سهر (به نی مه عن) دا و سهرکه وتنی به دهست هیئا و،
 به دیله کانه وه گه پایه وه، بهرو بازپای (عوکاظ) روشت که له و سرده مه دا هه بوو، دیله کانیان
 فروشت..
 (زهیدی) بچوکیش که وته دهست (حه کیمی کوپې حوزام)، دواي شهوی که کپې و کردیه
 دیاری بۆ خه دیجه ی پوړی - خووشکی باوکی -.

(خه دیجه)ش په زای خوی لی بیت، له و کاته دا خیزانی (موحه ممدی کوپی عبدالله) بوو، که تا نه و کاته ش نیکای بڼ نه هاتبووه خورای، به لآم له گال نه و شدا هه موو ټاکاریکی مه زنی تیدا به دی ده کرا که میژای نه و ریژه بیت که سبه ینی بیته په کیګ له پیغه مېرمنه..

(خه دیجه)ش رڼلی خوی به جیټینا و (زهید)ی خزمه تکاری به خشیه میړده کی، کردیه دیاری بڼ پیغه مېرمنی خوا، شویش به خورشالیوه وهری گرت دهست به جی نازادی کرد و، نیدی هه موو سوز و چاودیزکی له دهوونه مه زن و دلگه وړده که یوه به رامېری هه بوو..

له په کیګ له و رزه کانی هجدا، په کیګ له هاو نیشتمانانی گه په کی مالی (حاریسه) گه یشت به (زهید) له مه که و باسی په رڼشی و خه می دایک و باوکیان بوی کرد، شویش سلو و سوز و خورشه ویستی و په رڼشی خوی بڼ دایک و باوکی پنیاندا نارد هوه و، به حاجیه کانی موزه کی وت:

{به باوکم بلین که من لیړه له گال به ریژترین باو کد ام}...

هر که باوکی (زهید) شوینی کوپه کی بڼ ده رکوت له گال براکه یدا به ره و لای که و ته

پی..

له مه که ش به رده و ام ده رپاره ی (موحه ممدی ده سټاک) پرسپاریان ده کرد... کاتی گه یشتنه خزمه تی پنیان وت:

{نه ی کوپی عبدالمطلب...}

نه ی کوپی سر گه وړه ی موزه که ت، نیوه خه لکی مه که کن، دیل به ره لا ده کن و، نان ده رخواړدی دیل ده دن.. بڼ کوپه که مان ها توینه ته خزمه ت، ده ترش چاکه مان له گالدا بکه و نازادی بکه بومان}..

پیغه مېرمنه څرګندا ده یزانی که (زهید) چنده په یوه ست بووه پیوه ی و، له هه مان کاتیشدا مافی باوکی تیدا ره چاود ده کرد..

تا له ویدا به (حاریسه)ی وت:

{زهید بانگ بکن و، سرپشکی بکن، گه ر نیوه ی هه لیژارد نه وه به یی به رانېر بڼ خوتان بیبه نه وه.. خو گه ر منیشی هه لیژارد نه و سوتند به خوا به رانېر هه لټا بیزیم به سر که سیکدا که منی هه لیژار بیت}!!!

(حاریسه) که هر گیز چاود پیی نه م هه موو لیبور دنه ی نه ده کرد، روخساری گه شاپه وه و،

وتی:

((به پاستی چاکت له گال به ش کردین و، زیاد له نیوه ت پی به خشین)).

پاشان پیغه مېرمنه څرګندا ناردی به شوین (زهید) داو، کاتی هات لیی پرسی:

{نه وانه ده ناسیت}؟؟..

زهید وتی: به لی، نه وه باو که و.. نه وه ش مام..

پیغمبر ﷺ نه وی به (حاریسه) و تېو بوی دووباره کړه وه... ثالثه دا (زهید) وتی:
{که س به سر تودا هه لئابژرم. تل باوک و، مامی} !!..

هه ربو چاوی پیغمبري خوا پر له نه سرینی سوپاسگوزاری و سوز بوون، پاشان دهستی
(زهید)ی گرت و، بردی بق سیبهری که به، که قوپه پشیه کان له ویدا کړ بوو یوونه وه پیغمبر
بانگی کړد:

{شاهیندی بدن که (زهید) کوپی منه.. میراتگرم و میراتم ده گرت} !!..

دلی (حاریسه) وهخت بوو له خوشیا بفریت.. کوپه که ی هه نه وه نیه نازاد بیت و به س،
به لکو کوپی پیاوړکه که قوپه پش به (پاستگزی ده سټاک) ناوی ده بن و له نه وی (به نی
هاشم) ه و، جیگای پیز و خوشه ویستی هه موو مه که یه..

باوک و مامی که پانه وه بق لای هوزده که یان و، بې خه م بوون له به جی هیشتنی کوپه که یان
له هیمناهی تی و خوشگوزه رانیدا به که ورده یی له مه که، پاش نه وی که باوکی نه یه زانی
پیشتر بیابان قوتی دوه، یان شاخ.. !!

* * *

پیغمبر (زهید)ی کړد به کوپی خوی.. شیدی له وه به دوا له نیو هه موو مه که دا به (زهیدی
کوپي موحه ممد) ناسرا..

له یوژنکی پر شنگداری سه رسو هیندر دا، نیگا موحه ممدی دواند:
{اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ، خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ، اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ، الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ،
عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ} العلق/۱-۵.

پاشان دواندن، وشه کانی نه می به دوا د هات:

{يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ، قُمْ فَأَنْذِرْ، وَرَبُّكَ الْكَبِيرُ} المدثر/۱-۳.

{يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ
النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ} المائدة/۶۷.

هه که پیغمبري خداش ﷺ په یامه که ی گرت نه ستو، (زهید) دووه مین که س بوو
موسلمان بیت. به لکو ده لاین به که مین که سیش بوو که موسلمان بوو.. !!

* * *

پیغمبري خدا ﷺ به خوشه ویستی کی زور مهن خوشی ده ویست و، نه ویش هیژا و
شایستی نه و خوشه ویستی بوو. چونکه نه مه کداریه کی بې وینه بوو، خاوه نی گیانیکی مهن
و ویزدان و، زمان و که سیتی کی بیتگه رد بوو..

هه موو نه وانه و زیاد له وهش بوو یوونه رازینه ری خه سله ته کانی (زهیدی کوپی حاریسه) یان
(زهیدی خوشه ویست) هه روه که هاوه لانی پیغمبر ﷺ ناوای نی نابوو..

خاتوو (عائیشه) ره زای خواى لى بیت ده لیت:

{مه رگیز پښه مېرى خوا ﷺ (زه یدی کوږى حاریسه) ی نه نارووه له گه ل هیچ سوپایه کدا نه یکر دبیته سه رکړده یان، خو گه ر له پاش پښه مېر بیا یه ده یکرده جی نشینی خوی} ..

پله و پایه ی زه ید لای پښه مېرى خوا ﷺ گه یشتبووه نه و ناسته ..

جا ده بیت نه و (زه ید) ه کى بیت ..؟؟

نه و - مه روه و عثمان - مندالیک بوو فریندان و، پاشان فرقشرا، نواتر پښه مېر نازادى کرد و بهر لای کرد ..

نه و پیاوښکى کورته بالای، نه سمری، لوت فش بوو، له گه ل نه وه شدا نه و مرقفیک بوو که دلښکى کړ و گیانښکى نازادى هه بوو ..

پاشانیش له نیسلام و، له دلی پښه مېرى خودا ﷺ بلندترین شوین و جیگای بڼ هه بوو، جا نه نیسلام و نه پښه مېر هکى دهریه سستی پله و پایه ی ره چ له ک و، شتوازی روکه شى نه بوو ..

له هه گبه ی نه م ناینه مه زنه دا، ((بیلال)) د دهره وشیتنه وه، (سوه یب) د دهره وشیتنه وه، (عه عمار) و (خه باب) و (نوسامه) و (زه ید) د دهره وشیتنه وه ..

هه موویان وه ک چاکه کار و، سه رکړده د دهره وشیتنه وه ..

به راستیش نیسلام به هاگانى ژيانى راست کرده وه، کاتیک قورئانى پېرؤز فرموى: ﴿إِنْ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ﴾ به ریزترینتان لای خودا پاریزکارترینتان هجرات ۱۲/

د دروازه و نامیره کان والا بوون له بهر دم بهر ه چاک و، توانا بیگه رده، ده سټپاکه، به خشنده کاند ..

پښه مېرى خوداش ﷺ (زه ینه ب) ی کچى پورى لى ماره کرد، به لام وادیاره که (زه ینه ب) له شه رماندا به م هاوسه رگریه رازى بووه که ناکړى بپیارى پښه مېرى خودا ﷺ بداته دواوه، یان به ویستی خوی هه لیبر ژریت ..

هر بڼیه ژيانى هاوسه ریتیان بهر و تیکچوون ده پوښت و، شیرازه ی پیکه وه مانه وه یان ده بچرا، نه مچا (زه ید) له (زه ینه ب) جیابوویه وه ..

پښه مېریش ﷺ به پر سياريتى نه و هاوسه رگریه ی له نه سستى خوی گوت که نه و به پر س بوو له پیکه اتنى و، به جیابوونه وه شى کڅتابى پى هات، جا پښه مېر کچه پوره کى هتینای لای خوی و ماره ی کرد و بوو به خیزانى و، نواتر هاوسه ریښکى نوښى بڼ (زه ید) خواست که (نوم که لسومى کچى عوفه) بوو ..

جا ناژاوه گټپان ده ستیان دایه قسه و قسه لوک له نښو مه دینه دا و ده یانوت: چوڼ (موحه ممد) ژنى ته لاقدرلوی (زه ید) ی کوږى ده خوازیت؟؟

قورئان وه لامي دانوه و جيايي خسته نيوان شهوي وا داده نين كه كوپيانه له گه ل كوپي خويان.. ههروهه جياوازي نيوان كوپ و به كوپي خوكردني خسته پوو، بپاري هه لوه شاننده وي داب و نه ريتي به كوپي خوكردني داو، رايگ ياند:

﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولُ اللَّهِ وَخَاتَمُ النَّبِيِّينَ﴾ محمد بابي هيج پياويك له پياواني نيوه نيه، به لام پيغمه مبري خوايه و دواييني پيغمه مبرانه. (الاحزاب/ ۴۰).
به م جوره (زهيد) ناوي يه كه مي كه (زهيدى كوپي حاريسه) بوو بۇ گه پاپوه.
نيستاش..

نو سوپايه ي موسلمانان به دي ده كن كه به رهو جهنگي (جه معوج) ده روات..
(زهيدى كوپي حاريسه) سرگرده يه تي.
نو هيزانه ي شي كه به رهو جهنگه كانى (طه روف) و، (ئه لعيص) و، (حيسمى) و هي ديكه ده كشيئت..

(زهيدى كوپي حاريسه) سرگرده ي هه موويانه..
نو هه روهك له خاتوو (عائيشه) مان گوي ل بوو پيشتر له باره يه وه وتي: (هه رگيز پيغمه مبر ﷺ (زهيدى كوپي حاريسه) ي نه ناردوه له گه ل سوپايه كدا نه يكرديتته سرگرده ي نو سوپايه))..

هه تا غه زاي (موته) به رپا بوو..
رؤمه كان به نيم پراتقريه ته پهك كه وتوه كه يانه وه، مه ترسيان له ئيسلام بۇ پهيدا بوو بوو، نهك هه شهوه به لكو وهك مه ترسييهك سهيريان ده كرد كه هه شهيه له سهه بووني ئه وان، به تاييه ته له ولاتي شامدا كه له ژيژ چنگي ئه واندا بوو و، ئه م ئاينه نوئييه له و ولاته دا راي ده مالين جيگاي خوي ده كرده وه و له فراوان بوون و گه شه دا بوو..
به م جوره ئه وان شاميان كرديبوويه خالي پاراستنيان له دورگه ي عه ره بييدا و، ولاتي ئيسلامدا..

پيغمه مبري خوا ﷺ له مه به ستي نوو ده ست پيشخهريانه تيگه يشت كه رؤمه كان بۇ چاو ترستيني ئيسلام ده ستيان دابوو، هه بۇيه بپاري دا كه ئه م ده ست پيشخه ر بيت و، سوور بووني ئيسلاميانه له سهه به ره نكاربوونه وه تي بگه يه نيئت..
به م جوره..

له مانگي (جه مادي يه كه مي) سالي (هه شتي كلجي) دا سوپاي ئيسلام به رهو خاكي (به لقاء) له شام كه وته پي، تا گه يشته نيو جه رگه ي سوپاكانى هه ره قل كه له رؤمه كان و ئه و هۆزه عه ره به به كرنگه راونه ي نيشته جيئي سهه سنوور پيگه تانبوو..
سوپاي رؤمه كان لايدايه جيگايهك كه پتي ده وترا (مه شارف)..
سوپاي ئيسلامييش لايدايه نزيك شاروچكه يهك كه به (موته) ناو ده برا و، جهنگه كه ش به ناوي شه وهه ناو نرا..

پیغمبري خوا ﷺ گرنگی و بایه‌خ و مترسی نه و جه‌نگی به‌چاکی ده‌زانی بویه سی خواپه‌رستی شه‌و، سوارچاکی رژی بډ دیاریکرد.

سیان له‌وانه‌ی که گیانی خویان به‌خوای گه‌وره فروشتبوو، هیچ تاوات و خورزگه‌یکشیان نه‌بوو جگه له شه‌مید بوونیکي مەزن که به‌هویه‌وه ر‌ه‌زانه‌ندی خویان ده‌ست بگ‌ویت و به‌دیتنی روخساری پ‌ر‌وژی شادب‌ن.

نه‌و سی که‌سه‌ش به‌پتی ر‌یزیه‌ندی سه‌ر‌کردایه‌تی کردنی سوپاکه‌دا بریتی بوو له:

* زه‌یدی کوپی حاریسه.

* جه‌غفری کوپی نه‌بو طالب.

* عبداللهی کوپی ره‌واحه.

خوای گه‌وره لییان رازی بیت و رازیان بکات و، له تیکرای هاوه‌لانی‌ش رازی بیت. به‌م جوره بینیمان پیغمبري خوا ﷺ کاتی راوه‌ستا و سوپای نیسلامی به‌پ‌ی ده‌کرد، نه‌م فرمانانه‌ی خواره‌وه‌ی راگه‌یاند:

{زه‌یدی کوپی حاریسه سه‌ر‌کرده‌تانه..}

گر زه‌ید شه‌مید کرا، نه‌وا جه‌غفری کوپی نه‌بو طالب له جیتی بیت..

گر جه‌غفریش شه‌مید بوو، نه‌وا عبداللهی کوپی ره‌واحه له شوینی بیت..

له کاتیکدا که (جه‌غفری کوپی نه‌بو طالب) له ه‌موو که‌س زیاتر نزیک بوو له دلی پیغمبري خوا ﷺ که ناموزایه‌تی..

سه‌ره‌پای جه‌سووری و، تازایه‌تی و، ناویانگ و ره‌چه‌له‌کی، پیغمبري خوا ﷺ خسته‌ی نوای (زه‌ید) وه‌و، (زه‌یدی) کرده سه‌ر‌کرده‌ی یه‌که‌می سوپا..

تاوه‌ها، پیغمبر ﷺ ه‌میشه نه‌و راستیبه‌ی ده‌خسته روو که نیسلام نابینگی نوییه و هاتووه تا ه‌موو په‌یوه‌ندی به‌س‌ر‌چووه خراپه‌کان، که له‌سه‌ر‌بنه‌مای جیاکاری پوچ و نا‌په‌وا بوونیات نراوه بس‌ر‌پ‌ته‌وه، له جینگای نه‌واندا په‌یوه‌ندی نویی، مه‌ردانه و چاک، دابمه‌زینیت که کوله‌که‌کی م‌ر‌وفیتی م‌ر‌وف بیت!!

وه‌ک نه‌وه‌ی پیغمبري خوا ﷺ نادیاریتی و په‌نهانی جه‌نگی داهاتوو بخوینیته‌وه و، واپوو کاتیک که سه‌ر‌کرده‌کانی سوپاکه‌ی به‌م شپوه‌یه ر‌یزیه‌ند کرد: زه‌ید، نه‌مجا جه‌غفر، نوای نه‌و عبداللهی کوپی ره‌واحه..

نه‌وانیش ه‌رس‌نکیان به‌ه‌مان ر‌یز به‌ند شه‌مید بوون و گه‌پانه‌وه بډ لای په‌روه‌ردگارین!!

ه‌ر که موسلمانان سوپای ر‌ومیان به‌دی کرد دووسه‌د ه‌زار جه‌نگاوه‌ری ساز و پ‌ر‌ تفاهه، ژماره‌که سه‌رسامی کردن که ه‌ر‌گیز وایان مه‌زنده نه‌کردبوو.. به‌لام که‌ی جه‌نگه‌کانی نیمان جه‌نگی ژماره ر‌ژی بووه...؟؟

له ویدا بڼې څخه پېښه وه .. (زهید) یی سرکرده یان له پېښه وهیه و بهیځی
پښه مېری خوا څخه به دهسته وهیه و، چووه ناو رم و تیر و شمشیر هکائی دوزمه وه،
نه وهنده یی بڼې به دهسته تانی نه و پښه یی که بازرګانیه کی له ګل څخه ه ییو، که خوی
ګوره گیان و سامانی له بېواداران کپوه به وهی به هشتیان بڼې هیه ده ګرې، هینده به دوی
سهرکه وتندا ویل نه بو.

(زهید) نه له کی (به لقاء) یی له دهوری خوی ده بیی، نه سوپای رڼم به لکو له خه یالی
به هشتا بو و، فرشه سهوړه کانی وهک نالا له پیش چاویدا ده شه کاپه وه و، هه والی نه وهی
پېده دا که نه مېړ رڼی زه ماو هندی نه وه ..

هر یو لای ده دان و، ده ګنگا و سهری شه پکرانی ده په راند، به لکو ده روزه کانی والا
ده کرد و، نه و به ریه ست و ریګریبیانی لاده دا که که و تپوه نیوان نه و ده روزه ګوره و
فراوانه ګوره، که به ره و خانیه ناشتی و، به هشته کانی جاویدانی و، هاوشینی لای خودا،
پیدا تپده په ریت ..

(زهید) به ټاکامی خوی ګیشته ..

گیانی له ریګادا بو به ره به هشت و به خوشیه وه خنده له سهر لپو بو و، که جهستی
خاوه نه کی به دی ده کرد، به ناوړی شمې نرم نه پېچراوه ته وه، به لکو خه لتانی خوینیکي
بېګه رده که له پیناوی خوادا رڼا ..

پاشان زه رده خه نه بڼې خه شاده کی زیاتر ده بیت، که ده بیت دوه مینی سرکرده که
جه عفره وهک تیر به ره و نالا که دیت تا وه ریګریت و، هه لیګریت به ره له وهی که له خولدا ون
بیت ..

جہ عفری کوری نہ بوطالب

نہ تودیرہ و سنی لہو و چین

سهرنجی لاوړتی به رزی بدهن..

تەماشایه کی جوانی هه بیه تی بگن..

سهیری له سهه خړی و نارامگری و.. به سۆزی و.. خیرۆمه ندی و خاکه پایی و
ته قوادریه که ی بگن..

هروانه نازایه تیه که ی که ناشنای ترس و بیم نیه و.. سهرنجی به خشنده بیه که ی بدهن که
ترسی له هزاری نیه..

دیه تی پاک و بی خهوشیه که ی بدهن..

له راستگری و دهستپاکیه کانی رابمیتن.

سهرنجی هه موو شه نگیه که له جوانیه کانی چاکیتی و، باشی و، مه زنی بدهن و، سهرسام
مه بن دواتر، چونکه نیمه له بهرام بهر که سیکدان که له هه موو که س زیاتر شتوه و ناکاری له
پیغمبر ده چیت..

نیوه له بهرام بهر که سیکدان که پیغمبر به (باوکی نه داران) ی ناو بردوه..

نیوه له بهرام بهر که سیکدان که پیغمبر ﷺ نازناوی (خاوهن دوویال) ی لئناوه..

نیوه روویه پووی (بالداری به هه شت) ی ده نگخۆش.. (جه عهفری کوپی نه بوطالب) ن!!
که وره یه که له که وره کانی یه که مین جار بهوایان هینا و مه زترین رۆلیان هه بوو له داپشتنی
ویژدانی ژياندا..!!

هاته خزمهت پیغمبر ی خوا ﷺ و موسلمان بوو، و جیگای بلندی خوی له نیو نه وانه دا
گرت که زۆر زوو بهوایان هینا..

(نه سمائی کچی عومه یس) ی خیزانیشی هه مان رۆژ له که لیدا موسلمان بوو..

نه مانیش مهردانه و بویرانه پشکی خویان له نه شکه نچه و، دهر به دهری چه شت..

کاتیکیش پیغمبر کۆچکرنی به ره و حه به شه ی بۆ هاوه لانی هه لېژارد، جه عهفر و
خیزانه که ییشی کۆچیان کرد و چه ند: سائیک له وی مانوه و، خوی که وره سی مندالی
پیبه خشین: موحه مه دعو عبدالله و، عهوف..

له حه به شه (جه عهفری کوپی نه بوطالب) و ته بیژی زمانپاروی سهرکه وتووی ئیسلام و
پیغمبر هه که ی بوو..

نه مه شه به هوی نه و زیره کی دل و، عهقل پوونی و، زرنکی ده روون و، زمان پارویه یه وه که
خوا پتی به خشیبوو..

گەر روژی (موتنه) که پاشتر تا شهید بوون تئیدا ده جهنگیت..

جوانترین و سەرفرازترین و جاویدانترین روژی تەمەنی بوویت..

ئەوا روژی (گفتوگر) کردنی لە گەڵ نەجاشیدا لە حەبەشە، لە جوانی و، بایەخ و، سەرفرازیدا هیچ لەو کەمتر نیە..

بە راستیش روژیکی زۆر گەوره و، دیمەنێکی تەواو سەرسوڕهێنەر بوو..

چونکە قوڵەیش پاش کۆچی موسلمانەکان بۆ حەبەشە لە هەڵدانی خۆی نەکووتبوو و، هیچ لە رقی و کینهی کەمی نەکردبوو، بە لکو دەترسا لەوێ کە لەوێ بەهێز بێ و، ژمارەیان زیاد بکات و، خۆ گەر دەر فەتی زۆریبوون و بەهێزبونیشیان بۆ نەپەخسیت، ئەوا لوت بەرزیان ئەوێ بە سەر شوێی دەزانی کە ئەوانە لە ژێر باری ئەشکەنجە و، ئازاری ئەمان دەرچێ و..

لەوێ لە شوێنی کۆچ بۆ کردوویاندا بە هیواپەکی گەوره و دلی پیغمبر بۆی بە ژێت و، سنگی ئیسلامی پێ فراوان بیت..

ئالێزەوه سەرکردهکانیان بپاریان دا کە دوو نێردراو بە دیاری پێ بە هاوه رهوانە ی لای نەجاشی بکەن و، تکای خۆیانیان پێ بگەینن بە لکو ئەو کە سانهی بەناواری و پەناهیێنده ی هاتووێته لایان لەو ولاته دهریان بکەن..

ئەو دوو نێردراوهش: عبداللهی کۆپی ئەبی رهبیعه و، عەمری کۆپی عاصی بوو، کە تا ئەو ساته موسلمان نەبوو بوون..

نەجاشی کە ئەو سەردەمه لە سەر تەختی پادشایی حەبەشە بوو، خاوهنی بهرایەکی زۆشن بوو..

لە ناخی دڵەوه ئاینی مەسیحی بە پاک و بێگەردی و هۆشەندانه وه گرێتوو، نوور لە لادان و، بەدەر لە دەمارگیری و داخران..

باسکردنی زۆر لە پیش خۆی بوو.. سەریڕدە ی دادگەریشی ئەوەنده بە ناویانگ بوو هەرکەسێ رێی بکەوتایە ئەوێ لە هەموو جێگایە کە پێی بگەشتایە باسی ئەو دادگەریی دەکرد، لەبەر ئەوەش بوو پیغمبر ﷺ ولاتهکە ی ئەوی هەڵبژارد و کردیە خانە ی کۆچ کردنی هاوه لانی..

هەر لەبەر هەمان هۆش بوو قوڵەیش دەترسا لەوێ کە ئەوێ دەیانەوێت بۆی نەتەدی، هەر بۆیە هەردوو نێردراوهکە ی خۆیان بە دیاری گەوره و پێ بە هاوه ناردە لای قەشە و، گەوره پیاوانی کە نیسه لەوێ، سەرکردهکانی قوڵەیش هەردوو نێردراوهکە ی خۆیان راسپارد کە تاداریهکان ئەدەن بە بەتربیکەکان نەچنە دیداری نەجاشی، هەتا دید و بۆچووێنهکانی خۆیانیان پێ بگەینن و، بێنە تەکار و کۆمەکار یان لای نەجاشی..

هر یو نړیواله که گېشته حه به شه و کول و باریان لږ خست و، چاویان به هه موو گوره
پیاوانی رځانیاں کهوت و، نو د یاریانهی هینا بویان پټیان به خشین.. پاشان د یاریه کانی
نه جاشیان نارد.

به رد وام ده روونی (قه شه و به تریکه کان) یان له دوی مسلمانان کان پر ده کرد له رق و،
ده یان کرده پالېشت تا نه جاشی والی بکن که له ولاته کیان وه دریان نی.
روزی دیداری نه جاشی دیاریکرا، که له به رد مهیدا رویه روی رکابه ره قوره یشیه کانیاں
ده بنه وه که هر دم به فرت و فیل و نازاریانه وه به شوپنیا نه وه.

به ویقارکی زږد و، بی فیزیبه کی پایه بلند وه، نه جاشی له سهر کورسیه به رزه که ی
دانیشت و، نسقهف و پیاوانی کار به دهستی له دوری بوون و، به راه به ریشی مسلمانانی
موهاجر به شپوه یه کی ریک و پیک دانیشتن، سه بووری خودا دایگرتبوون و، له سیبه ری
به زه یشیدا بوون، هر یو نړیوالی قوره یشیش راوه ستان و هه مان نو تومه تیان دوویاره
کرده وه که پیش ماوه یه که لم دیداره به رفراونه گوره یه له چاو پیکه و تنیکی تاییه تدا
به نه جاشیان راگه یاند بو!

((نهی پادشا.. چهند که نجیکی گیز و گیل په نایان هیناوه بق ولاته کهت، که له ناینی
هوزه که یان داپراون و نه هاتونه ته نیو ناینه کهی توشه وه، به لکو ناینیکیان داهیناوه، که نه
نیمه ناشناینی و نه تق، هر بوی گوره پیاوانی هوزه که یان، له باوک و مامه و تیره کانیاں
نیمه یان نارووه بق لاتان تا بیانگېرته وه بق لایان))..

نه جاشی ناوې دایه وه له مسلمانان کان و، لئی پرسین:
((نو ناینه تان کامه یه که له ناینی هوزه که تان دایپرپیون و، بی باکیشی کرسون له ناینی
نیمه))...؟

جه عفر هه ستایه سهر پی.. تا نو نرکه ی مسلمانانی کوجکروو به راویژ هه لیان بژارد
بوو بوی بهر له هاتنیاں بق نم دانیشتنه نه انجام بدات..
به لی.. جه عفر بهو په پی سوز و ریزه وه هه ستایه وه و، سهرنجیکی خوشه ویستانه ی نو
پادشایه ی دا که په نادارکی چاک بوو بویان و، وتی:
{نهی پادشا..

نیمه که سانیک بووین له سهرده می نه فامیدا.. بتمان ده په رست و، گزشتی مرداره وه بوومان
ده خوارد و، خراپه مان ده کرد و، په یوه ندی خزمایه تیمان پچراند بوو، له هاوسیه تیدا خراب
بووین و، به میز له نیوماندا بی ده سلاتی ده خوارد.. تا خوی گوره له خومان پیغه مبرکی
بق ناردین، که ره چله ک و، راستگویی و، ده ستمپاکی و، پاک و بیگه ردی ناشناین، نه ویش
به ره لای خودا بانگی کردین تا تنها نو به خوا بزانین و بیپه رستین و، ولز لهو بت و به رانه
به نین که نیمه و باو و باپیرانمان ده مانپه رست..

هرمانمان پي دهكات له قسه كړندا راستگو بين و، سپارده به جي بگه يه نين و، په يوه ندي خزمایه تی به جي بهیښ و، هاوسپيېكي چاك بين و، واز له شتي قه ده غه كراو و خوینږیږی بهیښ...

رڼگري نه نجامداني خراپه كاري و، قسه ی سر و، خوارښي مالي مه تيوو، قسه هه لېستن بڼ نافرمانی داوین پاكمان لیده كات... ئیمهش به راستمان زانی و بېرومان پي هیڼا و، شویښ كه وتين له وهی كه لای په روه رڼگريه وه بڼی هاتېوو، جا خودای تاك و ته نهمان په رست و هیچ شتيكمان نه كړده هاوېش و، نه وهی لای قه ده غه كړېووین ئیمهش وازمان لي هیڼا و، نه وهشی حه لالی كړد ئیمهش حه لالمان كړد، جا هوزه كه مان دایان به سهرماندا و، نه شكه نه جیان دایان و له سره ئاینه كه مان بگړه و بېرده یان بڼ دروست كړین، تا بمانگېږنه وه بڼ په رستنی بت و، نه و خراپه كاریانه ی كه پیشتر له سهری بووین...

كاتی دلږه قانه روپه روومان بوونه وه و، ستمیان لیكړدین و، جیگه یان پي لیكړدین و، ئیمه یان له ئاینه كه مان دابې، له ولای خومان دهرچووین و په نامان بڼ لای تق هیڼا، به و نومیده ی له لای تق ستممان لي نه كړیت...
جه عفر نه و شانه ی وه ك گزنگی به یان ښرگاند و، دهروونی نه جاشی پر كړد له هه ست و شادی و...

ټاوپي له جه عفر دایه وه ولای پرسی:

((نایا له وهی بڼ پیغه مېرمنه كه تان هاتو ته خواره وه هیچت پیڼه))...؟؟

جه عفر وتی: به لی...

نه جاشی پي وت: ده ی بیخویننه وه بڼم...

نه ججا جه عفر ده ستی كړد به خویندنه وهی چنه د ئایه تيك له سوورده تی (مهریه م)، خویندنه وه یكي سهرنج راکیشی جوانی كاریگر و... نه جاشی گریا و هه موو قه شه كانی دهریشی له گه لیدا ده ستیان كړد به گریان...
كاتيك فرمېسكه به كوله كانی سړیبه وه، ټاوپي له هه ربوو نږدراوی قوپه یش دایه وه و، وتی:

{نه مه و، نه وهی كه عیسا هیڼا بووی، له یه ك سهرچه شمه وه دهرچوو... بڼونه وه سویند به خوا نایانده مه وه ده ستان}...!!!

خه لكه كه بلاوه یان لي كړد و، خوی گه وره به نده كانی سهرخست، له كاتيكدا كه هه ربوو نږدراوه كي قوپه یش تووشی دږانتيكي خراپ بوون...

به لالم (عمری كوپي عاص) كه ستيكي فیل باز و نږدزان بوو، دږان شكستی پي نه ده دا و، سهری بڼ بي نومیدی كه چ نه ده كړد...

به مجوره که له گلا هاورېکه یدا ده که پایوه بڼ شوینی حه وانه وه یان، له بیرکړدنه وه و نه خشه داناندا بوو، به هاورېکې وت:

((سویند به خوا سبه یینی ده چمه وه لای نه جاشی و، شتیکی پیده لیم ثم خوشیه یان نه هیلنیت...))

هاورېکې پتی وت: ((وامه که، نه وانه خزممان، نه که رچی جیاوازیشیان مه بیت له گلمان و سرپېچیمان بکه ن...))

عمر وتی: ((سویند به خوا پتی ده لیم که نه وانه ده لاین عیسای کوړی مریه م بنده یه که، وه که هه موو بنده کان...))

که واته نه مش داوړکی نوییه که نیربراو ده که قوړه ییش بڼ موسلمانان کانې ناو ته وه تا بیانخاته هه لویتستیکی دیوار وه و، بکه ونه نیر هه ردو به ردی ده ستهارپتیکه وه، گه ر وتیان: عیسای کوړی مریه م بنده یه که له بنده کلنی خوا، نه وارق و قینی پادشا و قه شه کانیان له بهر مېر هه لده ستین،... خو گه نه و شیان ره تکرده وه که عیسا مرقو بیت، نه و له ناینه که یان ده رچوون...!!

بڼ به یانی به ره و لای پادشا که و تنه پتی و، عمر پتی وت:

((نه پادشا: نه مانه قسه یه کی سیر له باره ی عیساه ده که ن...))

قه شه کان شله ژان...

ثم ده سته واژه کوړته ورته ورتی تی خستن و وروژاندنی...

بڼ جارېکی دی ناریدانه وه به شوین موسلمانان کاند تا له باره ی هه لویتستی ناینه که یان سه باره ت به عیسا پرسپاریان لی بکه ن...

موسلمانان هه ستیان به پلانه نوییه کرد و، کړیونه وه و راوړتی خویان ده کرد...

پاشان پیکه اتن له سه ره نه وهی که نه و راستیه ی له پیغه مېره که یان ﷺ بیستوه هه نه وه بلین و، هینده ی تاله موویه ک لئی لانه دن، نیدی چی ده بیت با بیت...!!

سه ره له نوی دانیشن سازکرا و... سه ره تا نه جاشی ده سستی کرد به قسه کردن و له جه عفری

پرسی:

{له باره ی عیساه چی ده لاین}؟؟؟

جه عفر بڼ جارېکی که وه که چرایه کی پرسنگدار هه ستایه وه و وتی:

{نه وهی که پیغه مېره که مان ﷺ هیناوتی بزمان له باره یه وه نه وه ده لاین: عیسا بنده ی

خوایه و پیغه مېره تی و، خوا به خشی به مریه م و، رچیشی له نه و بوو...}

نه جاشی راستی و دوستی نه وهی که له باره ی عیساه رایگه یاند نوو پاتکرده وه و، وتی

عیسا ش هه ره مان شتی له باره ی خوییه وه و تووه...

به لام ریزی قه شه کان ژاژاوه ی تیکه وت وه که نه وهی نا پازی بن...

نه جاشی بېواداری به رچاو روون به رده وام بوو له سره قسه گانی بڼ موسلمانان کان و، وتی:
{بڼون، نڼوه له خاکی مندا پارښوون و، هر که سیک جنیوتان پی بدات یان نازارتان بدات،
نوا باجی شو کاره ی له سره که نه جاشی دلوه}..

پاشان ناوړی له دده وروپه رکه ی دایوه و، به په نجه یش ناماژهی بڼ هر یو نږدراوه که ی
قورپه یش ده کرد، وتی:

{دیاریه کانیاں پی بده نه وه، هیچ پڼو یستیم پڼیاں نه ..

سویند به خوا کاتیک خوی گوره نهم مولکه می بڼ گڼپاموه به رتیلی لی وهرنه گرم، جامن
بیم و به رتیلی تڼدا وهری گرم}!!!!

بوو نږدراوه که ی قورپه یش به سر شوړی هاتنه دهره وه و، ده ست به جی به ره و مه که
رڼیاں گرت به و چوونه و بڼ شو.

موسلمانان کانیس به سر ځایه تی جه عفر هاتنه دهره وه تا درڼه به ژیاںی نارامی خویان
بدن له حبه شه، تڼیدا بمڼنه وه هر وه که ده یان ووت: ((له چاکترین مال و.. له گال باشتیرین
دراوسی دا...)) هه تا خوی گوره موله تیان دده ات که بگړنه وه بڼ لای پیښه مېر و براکانیاں
و بهر و زڼدی خویان..

پیښه مېری خوا ﷺ ناهه نگی رزگار کردنی (خه یی ر) ده گڼپا کاتیک جه عفری کوړی
نه بو طالب و نه و موسلمانان ه ی که تا نه و ساته له گالیدا مابوونه له حبه شه، هاتنه وه..

به هاتنه وده شی دلی پیښه مېر پڼو له خوښی و، شادی و، مژده..
ده ستی کرده ملی و فهرمووی:

{نازانم به کامیان دلخوش یم: به رزگار کردنی خه یی ر.. یان به گه پانه وه ی جه عفر..}

نهما پیښه مېر و هاو دلائی بڼ نه جاشی دانی ((عومره ی قهزا)) به ره و مه که که وتنه پی و،
پاش به جڼه یی نانی گه پانه وه بڼ مه دینه و، دلی جه عفر پڼ له شادی بوو به بیستنی هوالی برا
بېواداره گانی که له گال پیښه مېر دا ﷺ غزای - بدر و نوحود... چن دین نیمه و غزای
دیکه یان نه جاشی دلوه و.. چاوویشی پڼ له نه شک بوو بڼ نه وانه ی که به پله ی شهید ی گیشتن و
راستیان کرد له گال نه و به لینه ی دابوویان و..

دلی نه میس بڼ به هشت لڼی دده و پڼو شی بوو، له بڼ سدا بوو بڼ ده سته و تنی
ده رفته ی شهید بوون و، چاوه پروانی ساته سر فراره که ی ده کرد...!!

غزای (موتنه) هر وه که پڼی شتر باسماں کرد، نالاکانی له ناسودا ده شه کایه وه و به ره و
کوړی تیځو شمان ده جولا..

جه عفر هلی ته مه نی له غزایه دا به دی کرد، یا نه وده تا سرکه و تنی کی گوره بڼ ناینی
خودا به ده ست ده هڼیت، یان شهید بوونکی مه زنی له پڼاوی خودا بڼ ده بیت..

جا له پیغمبري خوا ﷺ چووېه پېشپوه بهر نومېدهی که له م غه زایه دا جیگایه کی بڼ
دیاری بکات..

جه عفر به چاکی دهیزانی که نه وه گشت و سهیران نیه و.. جه نگیکی بچوک و ئاساییش
نیه.. به لکو جه نگیکه که ئیسلام پېشتر شه پری وه های به خۆوه نه دیوو.. جهنگ له دزی
سوپاکانی ئیمراتوریه تیکی گوره و به ریلو، که خاوهنی چهک و تفاق و ژماره و نه زمون و
مال و سامانیکي وه هایه که عه رب و موسلمانان هان هاوتای نین، له گه ل نه وه شدا پېر به دل
به رۆشی بوو، به کیک بوو له و سئ که سیهی که پیغمبر بڼ مه رگر دایه تی سوپاکه ی نیاری
کریوون..

سوپا به پئی کهوت و، جه عفریش له گه لیاندا رۆشت..

له رۆژیکي سامناکدا هه ربوو سوپا به یهک گه یشتن..

له کاتیکدا جه عفر مافی خۆی بوو که توشی سه رسامی بیت کاتیک سوپای رۆمی به دی
کرد که خۆی له دوو سه د هه زار جهنگاور دا ده بیښته وه، به لام به پېچه وانه وه وهک
به وادریکی به پیز و ناماده سازی پاله وانیکی به توانا ههستی به شادییه کی بڼ سنوور کرد و،
دهیزانی که نه وه له دزی هاوشان و هاوشپوهی خۆی ده جهنگیت..!!

ئالاکهش له وه دا بوو له دهستی راستی (زهیدی کوپی حاریسه) به ریښته وه، جه عفر خۆی
که یاندئ و به دهستی راستی لئی وه رگرت و.. به شپوهیه کی بڼ وینه ده جهنگا..!

جهنگانی پیاوئیک که به دواي سه رکه و تندا و ئل نیه، به لکو شه هید بوونی مه بهسته..

سه ریا زانی رۆم رۆر بوون و ده وره یان دا، سه یری کرد ئه سپه که ی ریگای جولانی نیه بۆیه
لئی دابه زی و.. شمشیره که ی ئاراسته ی دوژمنه کانی کرد و.. بینی به کیک له نوژمنان ده یه ویت
له ئه سپه که ی نزیک بېته وه تا سواری بیت، به لایه وه نا په دهت بوو که نه وه نگریسه بچیتته سه ر
ئه سپه که ی، هه ر بۆیه شمشیره که ی بڼ درێژکرد و، ملی په پاند..!!

نه مجا وهک زریان به ریوویه ریزی رۆمه کان و، نه م هه لبهسته وروژینه ره ی به دهنگی بهرز
دهوته وه:

يا حبذا الجنة واقترابها طيبة وباردا شرابها

والرؤم روم، قد دنا عذابها كافرة بعيدة انسابها

علي اذ لاقيتها خرابها

واته: چه ند شپرينه به هه شت و نزیک بوونه وه لئی، که خوارنه وه کانی خۆش و سارده و..
رۆمیش هه ر رۆمه سزا و نه شکه نه جه ی نزیک بۆته وه و، کافر و بڼ بنه چهن.. هه ر بۆیه له سه رمه
لئی بده م که پئی گه یشتم.

جهنگاورانی رۆم توانای نه م پیاوه یان بڼ ده رکهوت که وهک سوپایه کی بڼ شو مار
ده جهنگیت..

هر بویه شیتانه دهوره یان داو سوور بوون له سر کوشتنی و.. به جۆرک ئابلوقه یان دا که ریځای دهریازبوونی نه بیټ..

به شمشیر له دهستی راستیان دا و، بهر له وهی ئالاکی له دهست بکهوینه سر زهوی به دهستی چه پی گرتی.. له دهسته که دیکه شیان دا، نه مچا به باله کانی ئالاکی راگرت..
ئالیزه دا هه موو بهرپرسیاریتی نه و له وه دا خۆی ده بینیه وه که لینه گه پزیت ئالای پیغمبره
خوای ﷺ تا نه و گیانی تیدا بیټ بکهوینه سر زهوی..

نه و ساته یشی جهستی پاکي به لادا هات و کهوت، داری ئالاکه له نۆو ههردو بالی جهستهیدا چهقی بوو، شه کانه وه که ی بانگی (عبداللهی کوپی په واحة) ده کرد و، ئه ویش وه که تریکی هاوژراو به ره و رووی هات و، به هیزانه گرتیه دهستی و، به ره و سر نه نجامیکی مه زن پیوهی کهوته ری!!

به م جۆره، جه عفر مردنیکي بۆ خۆی هه لیزارد که له مه زترین مردنه کانی مرقه بیټ!!
به م شیه وه به دیداری په ره وردگاری بالادهستی شابوویه وه و، به خۆ به خنکاری یه کلاکه ره وه و، پاله وانیتی پیچراویه وه..

خودای زانا و به ئاگا پیغمبره ی له سر نه نجامی شه په که و، ئاکامی جه عفر ئاگادار کرد و، ئه ویش مالتاوی لی کرد و گریا..

هه ستایه وه و به ره و لای مالی ئاموزاکه ی کهوته پی و، مندا له کانی بانگ کرد و، بۆنی کردن و حاجی کردن و، چاوی پر بوو له ئه سرین..

پاشان گه پایه وه بۆ کۆرپه که ی و، هاوه لانی دهوره یان دا بوو، شاعیری ئیسلام (هه سانی کوپی سابیت) هه ستا بۆ شیوهی جه عفر و هاوه لانی وتی:

غدا مضوا بالؤمنین یقودهم	ال الموت میمون النقیة ازهر
اعز کضوء البدر من ال هاشم	ابی اذا سیم الظلامه مجسر
قطاعن حتی مال غیر موسد	لمعترك فيه القنا یتکسر
فصار مع المستشهدین ثوابه	جنان، و ملتف الحقائق اخضر
و کنا نری من جعفر من محمد	وفاء و امرا حازما حین یامر
فما زال فی الاسلام من آل هاشم	دعائم عز لا یزلن و مفخر

له دواي (هه سان) یش (که عبی کوپی مالیک) هه ستایه وه و هۆنراوه ی (الجزلی) خۆی ئاراسته کرد:

وجدا علی النفر الذین تتابعوا	یوما بمؤتة، اسندوا لم ینقلوا
صلی الاله علیهم من فتية	وسقی عظامهم الفمام المسبل
صبروا بمؤتة لاله تقوسهم	حذر الردى، ومخافة أن ینکلوا
ان یهتدون بجعفر ولواؤه	قدام أولهم، فنعم الأول

حتی تفرجت الصفوف وجعفر
حيث التقى وعت الصفوف مجدل
فتغير القمر المنير لفقده
والشمس قد كسفت، وكادت تأفل
هموو مه ژار و نه داران بې باوكيان گريان، چونكه به راستی جه عفر باوكی مه ژاران، بوو..
نه بو هوره يره ده لیت:

{جه عفری کوپی نه بو طالب باشتړین کهس بوو بې مه ژاران}..
به لې، به خشنده ترین کهس بوو له ماله که یدا کاتیک زیندوو بوو.. نه و ساته ی ناکامیشی هات
ته نها به وه رازی بوو که له هموو شهیدان به خشنده تر و له هموو یان زیاتر گیان و ژيانی
کوشش پی کرد بیت..

عبداللهی کوپی عومر ده لیت:
{له غه زای موته دا له گه ل جه عفر دا بووم، کاتی سهیرمان کرد، بینیمان زیاد له نه وه د
جی شمشیر و رمی پیوه دیار بوو}!!..
زیاد له نه وه د جی شمشیر و شوینی رم..!!؟؟!

له گه ل نه وه د، نایا بکوژانی توانیان زیان به روح و سهړنه جامی بگه په نن..؟؟
هرگیز نه یان توانی.. شمشیر و ره کانیشیان ته نها پردیک بوو شهیدی پایه بهر ز به سه ریدا
په پړپړه بولای په روه ردگاری خاوهن به زه یی و بالاده سستی و، جیگایه کی بلندی به ده ست
هینا..

نه و له ویتیه له به هه شتی نه پړاوه دا، نیشانه ی جهنگه کی له سر هموو جی شمشیریکي
جه سته ی له ت له تی هه لگرتووه..

گه ر ناره زووشتان لی بوو، نه و اگوئ له پیغمبر ﷺ رادین، که ده فرمویت:
{له به هه شتا به دیم کرد.. نوو بالی خویناوی هه بوو.. قاچه کانیشی بقیه کرابوون}!!!!

عبداللہ کی کوری پرہ واحہ

مندی نہ فسرہ کیم، گہنہ شکورینہ ہرہ مریم !!

کاتیک پیغمبري خوا ﷺ به دزی بڼ باوه پاتې قوربه يسه وه له گڼ شاندی موسلمانانی مه دینه دا له نزيك مه که دانيشت و، نوازده سرده سته ی نه نصار تپیدا په یمانی په که میان دا، (عبداللهی کوپی ره واهه) په ک بوو له سرده سته ی نیسلامیان به ره و مه دینه ه لگرت و، نه وانه ی که نه م په یماندانه یان ریگای بڼ کوچکردن سازکرد که نویش پڼگه یه کی چاک بوو بڼ ټاپنی خودا و نیسلام..

نو ساته یشی پیغمبر ﷺ په یمانی عهقه به ی دووه می له هفتا و سې که سی نه نصاری خه لکی مه دینه وه لگرت، (عبداللهی) مه زن په ککک بوو له سرده سته په یمانده راته..

پاش کوچکردنی پیغمبر و هاوه لانیشی بڼ مه دینه و جیگیر بوونیان له وی (عبداللهی کوپی ره واهه) له هه موو نه نصاریه کان زیاتر کاری ده کرد بڼ سر خستنی ټاپنی خوا و پالپشکردنی بونیاتنانی و، له هه موویان زیاتر ناگاداری فرت و فیله کانی (عبداللهی کوپی ثوبه ی) بوو که خه لکی مه دینه له وه دابوون بهر له کوچکردنی نیسلام بڼ نه وی بیکن به پادشا و فرمانپه وای، که تالی نو دهرفته له ده ست چوه ی له قورگی نه ده هاته دهره وه، هه ریویه نذر زانی و فرت و فیلی خوی به کارده هینا بڼ ته له نانه وه بڼ نیسلام.

له هه مان کاتدا (عبداللهی کوپی ره واهه) به زنگی و بهرچاو پرونیوه چاودیزی نو فرت و فیله کانی ده کرد و، نذریه هه وه لکانی (عبداللهی کوپی ثوبه ی) به هه در دابو، فرت و فیله کانی له جوله خستبوو..!! (عبداللهی کوپی ره واهه)، خوینده وار بوو له ژینگه یه کدا که نذر کم خوینده واری تپدا بوو..

جگه له وه شاعیریش بوو، هژنراوه ی سازگار و به هیژ له لیوه کانیوه دهره په پین..

له و کاته وه یش که موسلمان بوو، توانای شیعی خوی خستبوو خزمه ت نیسلام..

پیغمبریش ﷺ شیعه کانی خوش ده ویست و نذری لږ ده بیست..

روژنکیان پیغمبر ﷺ له گڼ هاوه لانیدا دانیشت و، (عبداللهی کوپی ره واهه) هات،

پیغمبر لټی پرسى:

{ گهر ویستت شیعه بلټیت چوڼ ده یهونیته وه } ۹۹..

عبدالله وه لامی دایه وه: { سه رنجی ده دم و پاشان ده یلټیم }..

نه مچا هازر به ده ست ده ستی به هونیته وه کرد:

يا هاشم الخير ان الله فضلكم	على البرية فضلا ماله غير
إني تفرست فيك الخير أعرفه	فراسته خالفتهم في الذي نظروا
ولو سألت أو استنصرت بعضهم	في حل أمرك ما ردوا ولا نصروا

فثبت الله ماأتاك من حسن تثبيت موسى و نصرا كالذي نصرُوا.

واته: ئه‌ی هاشمی چاک خودا فه‌زلی ئیوه‌ی به‌سه‌ر چاکه‌کاراندا، به‌شیوه‌یه‌کی نه‌گۆپ من پیتشبینی چاکه‌م کردووه له تۆدا و ده‌یناسم، پیتشبینیه‌ک جیاوازه له تیروانینی دیکه‌ی سه‌یرکاران جا گه‌ر داخوازیت بوو، یان هه‌ندیکیانته سه‌رخسته، له چاره‌سازی کاروبارتدا هه‌رگیز ره‌تی ناکه‌نه‌وه و سه‌رت ناخه‌ن خودا ئه‌و چاکه‌ی پیتی به‌خشییوویت بچه‌سپینیت، وه‌کو موسا و سه‌رکه‌وتنیکه‌ی وه‌ک ئه‌وت پی‌ی ببه‌خشیت.

پیتفه‌مبه‌ر ﷺ دلخۆش بوو پیتی و، فه‌رمووی:

{له‌گه‌ل تۆدا، خودا بیچه‌سپینیت}..

ئه‌و کاته‌ش که پیتفه‌مبه‌ر ﷺ له عومره‌ی قه‌زادا به‌ دهویری مالی خودا ده‌سوپایه‌وه، (عبداللهی کوپی ره‌واحه) له‌به‌ر ده‌ستیدا بوو و، هه‌له‌به‌ستی بی ده‌وت:

یارب لولا انت مااهتدینا ولا تصدقنا ولا صلینا

فأنزل سکنینا علینا وثبت الاقدام ان لاقینا

ان الذین قد بغو علینا اذا ارادوا فیتنة ابینا

واته:)) په‌روه‌ردگارا گه‌ر تق نه‌بای هیدایه‌تمان نه‌ده‌درا و، به‌روامان نه‌ده‌هینا و، نوێژمان نه‌ده‌کرد ده‌سا سه‌بووریت داببارینه به‌سه‌رماندا و، دامه‌زرومان بکه له‌کاتی روویه‌په‌وپیوه‌وه دا، ئه‌وانه‌ی ده‌ستدریژیان کرده سه‌رمان، گه‌ر مه‌به‌ستیان ئاشووب بیت خۆمانیان لی (لا ده‌هین))

موسلمانانیش هۆنراوه جوانه‌کانیان ده‌وته‌وه ..

ئهم شاعیره شیعەر زۆره، غه‌مبار بوو کاتیک ئایه‌تی:

{وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ} شاعیران، گومراکان له دوویان ده‌چن. {الشعراء/ ۲۲۴- دابه‌زی..}

به‌لام ده‌روونی سه‌بووری بی هات که ئایه‌تیکه‌ی دیکه هاته‌ خوارێ:

{إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا} مه‌گه‌ر

ئه‌وانه‌ی به‌روایان به‌ خوا هه‌یه و ئاکارچاکن و زۆد یادێ خرایان کردووه و پاش ئه‌وه‌ی

چه‌وستنرا نه‌وه، هه‌ر تۆله‌ی خۆیان کرده‌وه. {الشعراء/ ۲۲۷.

کاتیکیش ئیسلام ناچارکرا بی به‌رگری کردن له‌خۆی بچه‌نگیت، (عبداللهی کوپی ره‌واحه) له

غه‌زاکانی (به‌س) و (ئوهود) و (خوده‌بیه‌ی) و (خه‌بیه‌)دا شمشیره‌که‌ی گرتبووه ده‌ست و، ئه‌و

وشانه‌ی هۆنراوه‌که‌ی کردبوو دروشمی هه‌میشه‌یی:

{ئه‌ی نه‌فسه‌که‌م، گه‌ر نه‌شکوژیت هه‌ر ده‌مریت}..

له هه موو جهنگ و غه زایه کیشدا هاواری له بی باوه پان ده کرد:

خلوا بني الكفار عن سبيله خلوا، فكل الخير في رسوله

واته: واز له بی باوه پان بیئن به ری خویاندا بچن، وازیان ئی بیئن، هه موو چاکه یه که له پیغمه مبهری خوداوه یه.

غه زای (موئته) به رپا بوو.

(عبدالله) سییه مین سه رکرده ی بوو، هه روه که پیشت له باسی (زهید) و (جه عفر) دا خستمانه روو.

(عبدالله) له کاتیگدا که سوپا مه بنه ی به جی ده هیشت راوه ستا و، هۆنراوه ی ده هۆنیه وه ووتی:

وضربة ذات فرع تقذف الزيدا

لكنني أسأل الرحمن مغفرة

بحرية تنفذ الاحشاء والكبداء

أو طعنة بيدي حران مجهزة

يا أرشد الله من غاز، وقد رشدا

حتى يقال إذا مروا على جدثي

واته: له خودای به خشنده ده خوازم لیم بیوریت و، لیدانیکی وام به ریکه ویت که یا بریندار یوونکی و، به پمیک که ناوسک و جه رگ بپریت، هه تا گه به سه لاشه که مدا تپه رین بلین، چهند جه نگاوه ریکی به توانا بوو، توانای خوی نواند.

به ئی.. ئه وه خۆزگی بوو.. به س.. لیدانی شمشیریک یان به ریکه وتنی رمیک، که بیگه یه نیته نوئیای شه میدانی سه رفران..!!

سوپا به رهو (موئته) که وته ری، کاتیک موسلمانان له دوژمنه که یان نزیک بوونه وه سلیمان ده کرد له سوپای نووسه ده هزار که سی رۆم.. ریزی وه هایان به دی ده کرد کۆتایی نه بوو، له ژماره نه ده هات..!!

موسلمانان سه رنجی ژماره ی که می خویانیان دا و، دهسته وسان بوون و.. هه ندیکیان وتیان:

((با هه وال بنیورین بق پیغمه مبهری خوا و، له ژماره ی دوژمن ناگاداری بکه ین، جا یا ئه وه تا خه لگمان بق رهوانه ده کات، یا ئه وه تا فه رمانمان پیده کات بگه پینه دواوه و ئیمه ش گوته رپه لی ده بین..))

به لام (عبداللهی کوری ره واهه) له نئو ریزه کانیاندا وه ک رۆزی رووناک هه ستایه وه و، پتی وتن:

{ئهی خه لکینه...}

سویند به خوا ئیمه.. له گه ل دوژمنه که ماندان به ژماره و، هیژ و، رۆزی، ناچه نگین..

ته نها به هوی ئه و ئاینه وه ده جه نگین که خوی گه وده ریزی لیتاوین پتی..

ده سا به پړی بکه ون... سر ته نجام په کښک له م نوو چاکه په ده بیت، یا سرکه وتن، یا ن شهید بوون}..

جا نیماندلوانی ژماره که می، زور باوه پدار هاوریان کرد،..
{سویند به خوا، (کوپي رهواحه) راستی وت}..

نمجا سوپا به روو نامانجی خوی که وته پړی و، به ژماره یکی که موه پوویه پووی نوو سووسد هه زاره پوویه وه که رڼه کان بڼو شه پښکی خویناوی ترسناک کړی کرد پوویه وه..
هه روک پیشترا باسما ن کرد، هه روو سوپا به یه که گیشتن..

سرکرده ی په کم (زهیدی کوپی حاريسه) که وت و پلوی به رزی شهیدی به ده ست هیتا..
سرکرده ی نووم (جه عفری کوپی نه بوطالب) شوینی گرتوه تا به و پهری که یف و شادی و سریره رزیه وه شویش شهید بوو..

نمجا نوره ی سرکرده ی سییم هات، که (عبداللهی کوپی رهواحه) بوو، هات نالاکه ی به ده ستی راستی له جه عفره وهرگرت.. له کاتیکدا که جهنگ له گهرمه دا بوو و، له ودا بوو نوو موسلمانان که مانه له نیو جه دجالی نوو سوپا زور و بڼو شومارده ون ده بوو، که (هیرقل) هینا بووی..

نوو کاته ی که (عبدالله) وه که سهریازیک ده جهنگا، به بڼو نوو دلی و سل کردن ده هات و ده چوو..

به لام نیستا.. که بڼو سرکرده ی سوپا و به رپرس له ژبانی، له به رامبه ر پنده ی رڼه دا خه ریک بوو دابینیت، وه که نوو دلی و ترس دایگریتیت، به لام هینده ی نه برد هه موو هیزی مه ترسی له خوی دوور خسته وه و هاوری کرد..

أقسمت يا نفس لتنزلنه	مالي أراك تکرهين الجنة
يا نفس إلا تقتلي تموتي	هذا حمام الموت قد صليت
وما تمنيت فقد أعطيت	إن تفعلی فعلهما هدیت

وات: نهی نه فسه که م، سویندم خوار پوه که ده بیت دابه زیته ناو جهنگه که، چیه ده بینم رقت له به هشته ؟؟ نهی نه فسه که م، که نه شکوژیت هه ده مریت، نه مش کوتری مهر که واکه یشتروه. نهو دی ناوات بوو واپیت به خضر، که روه که نهوان بکیت، نهوا هیدایه تراویت. مه به ستیشی له وان هه روو سرکرده ی هاوولی بوو که شهید بوون: زهید و جه عفر.

نمجا وه کو زریان به رپوویه سوپای رڼم..

خو که له به نهو نه بویه که نهو رڼو وه واده ی له گه ل به هشتدا نوو سراپو، نهوا به شمشره که ی به رده وام لښی ددهان هه تا هه موو جهنگا وهره کوکراوه کانی له ناو ده برد.. به لام ساتی مالئاوای و کوچکړنی زهنگی لینا و سره تاي به روو لای خوی گه وره گه پانه ووی راگه یاند و، شهید بوو..

جستهی به لادا هات و، گیانی به جهرگی بیگهردی به ره و لای پهروه ردگاری بالا دست بوویه وه..

و گه وره ترین خوژگه ی هاته دی:

حتى يقال إذا مروا على جدتي يا أرشد الله من غاز، وقد رشدا
واته: هه تا گه به سه ر لاشه که مدا تیپه پین بلین، چند جهنگاوه ریکی به توانا بو، توانای
خوی نواند.

به ئی ئه ی (عبداللهی کوپی ره واحة) ..

ئهی ئه و جهنگاوه ره به توانایه ی، توانای خۆت نواند... !!!
له کاتیکدا جهنگ له سه ر خاکی (به لقاء) له شام به رده وام بو، پیغمه بهری خوا ﷺ له
مه دینه له گه ل هاوه لانیدا دانیشتبوو، قسه ی بۆ ده کردن و قسه یان بۆ ده کرد..
له ناکاوه، که به دلنایه ی و خوشیه وه بۆ یه ک ئه دوان، پیغمه بهری خوا ﷺ بیده نگ بو،
پیلوی چاوه کانی که میك داخست و.. پاشان به رزی کرده وه و بریسکه ی غم و ناسۆر و
خۆشه ویستی ده رکه وت... !!

سه رنجی پپ له داخ و که سه ری بپه روخساری هاوه لانی و، فه رموی:

{زه یدی کوپی حاریسه ئالا که ی هه لگرت و جهنگا تا شه هید بو..}

پاشان (جه عفر) لئی وه رگرت و پتوه ی جهنگا، تا ئه ویش شه هید بو..

که میك بیده نگ بو، دواتر ده سته کرده وه به قسه کردن و فه رموی:

پاشان (عبداللهی کوپی ره واحة) گرتیه ده ست جهنگا، تا شه هید بو} ..

بۆ جارێکی دی که میك بیده نگ بو، ئه مجا چاوه کانی به رووناکیه کی، شادی، دلنیا،

په رۆش، تبه وشاوه و فه رموی:

{به رزکرانه وه بۆ لام له به هه شتدا} ... !!!

چ گه شتیکی به رزه ئه و گه شته یان..

چ پێکه اتنێکی به خته وه رانه یه..

هه موویان پێکه وه بۆ غه زا چوونه ده ری..

پێکه وه ش هه موویان به ره و به هه شت به رز بوونه وه..

باشترین سلاویش ئاراسته ی یادی نه مریان بکرت، ئه م وشانه ی پیغمه بهری خوا ﷺ بو

به رزکرانه وه بۆ لام له به هه شتدا} ... !!

خالی کوری وہ لید

ناخداوین . ولنگ گہنہ کہ سبسی بخوینہ !!

سەرگزشته یه کی سیر ی هه یه...!!

ئو پیاوه ی له رۆژی (نوحود) دا موسلمانانی خسته ناپه هتیه وه .. رۆژه کانی دیکه ش
دوژمنانی ئیسلامی تووشی ناپه هتیه کرد...!!

ده با ئیمه ش سهربرده گه ی له سهره تاوه دهست پی بگه ین..
به لام چ سهره تیه ک...؟؟

ئو خویشی، هیچ رۆژیک ی دیکه، جگه له رۆژه ی که تئیدا دهستی خسته نیو دهستی
پیغمبر و به لئنی پئدا، به سهره تای ژوانی نازانیت..

گه له تواناشیدا بوایه ئوا هه مو ئه وه ی چه ندین رۆژ و سال بهر له رۆژه رویداوه
له تهمه ن و ژیانیدا دهیسه پیه وه...

کهواته با ئیمه له وێه دهست پی بگه ین که پئی خوشه .. لهو چرکه ساته بههره مهنده ی
که تئیدا دلی ملکه چی فه رمانی خودا بوو، تئیدا رۆهی دایه دهستی راستی پهروه ریکاری
خاوه ن به زه یی- که هه ربه وه دهستی هه ر راسته یه- به ره گه ت و په رۆش بق ئاینه گه ی و، بق
پیغمبره گه ی و، شه هید بوونیک ی مه زن له پئناوی هه قدا له دلیدا هه لقولا، که به هۆیه وه کۆل
و باری ئه و رۆژه به تالانه ی پشتیوانی ئاره وای تئدا ده کرد له سه ر شانی لاده بات..

رۆژیکیان به تهنه ا بیری ده کرده وه و، یاده وه ریه چاگه کانی له سه ر ئه و ئاینه نوێیه ی که رۆژ
له دوا ی رۆژ ئالاکانی زیاتر دهره وشیته وه و ده شه کیته وه ده هیناو و ده برد و، له خودای
په نهان زانی خواست که به هه ر هۆیه که وه بووه ریتعایی بکات و.. له دلی زرنگ و وریادا
مژده کانی دلنیا بوون چه که ره ی کرد و، وتی:

{ سویند به خوا خزمان له سه ر ریگه یه کی راستن،..

ئو پیاوه ش پیغمبره ..

ده سا، تاکه ی...؟؟

سویند به خوا، ده رۆم و، موسلمان ده بم}{..

ده با گوی له خوی رابگرین ده ریاره ی ئه و گه شته پیرۆزه ی بق لای پیغمبره ی خوا ﷺ و،
سه باره ت چوونی له مه ککه وه بق مه دینه به مه به ستی کردنه وه ی جیگایه ک بق خوی له کاروانی
بهواداراندا، بۆمان بهویت:

{.. جا پټم خوش بوو که په کټک بدوزمه وه هاو له لیم بکات، که یشتم به عوسمانی کوږی ته له، نه وهی له نیازدا بوو بوم باسکرد نه ویش خیرا هات به دهممه وه، و، پټکه وه له شار کوتایی شو به پټکه وتین.. کاتی گه یشتینه دهشتایی (همری کوږی عاص) مان بیني، وتی: سلاوتان لی بیت خزمینه، وتان: سلاوبی له ترش..

وتی: بهر وه کوږی ده پټن؟ بومان باسکرد، نه ویش ه والی پیدان که به ه مان شیوهی نیمه بهر وه لای پښتیمبهړ ده پوات تا موسلمان بییت..

نه ویش له که لمان دا هات و بهر پټکه وتین تا له یه که م روژی مانگی (هه فدی سالی هه شتی کچی گه یشتینه مه دینه..

کاتیک چوومه خزمهت پښتیمبهړی خوا ﷺ وه ک پښتیمبهړیک سلام لیی کرد، نه ویش به پوړی کی گه شه وه وه لای سلاوه کی دامه وه، نه مجا موسلمان بووم و شامیدی هه قم هیئا..

پښتیمبهړ ﷺ هه رموی: عاقله ندیم له تودا به دی کرد هه ر بویه له خوا پارامه وه که بتگ په نیته شو پټنیکي هه ق..

په ایمان دا به پښتیمبهړی خوا و وتم: داوای لیخو شبوونم بک به له هه موو نه و کوسپ و ته گه رانهی دروستم کرد بییت له بهر دم بانگه وازی خوادا..

هه رموی: نیسلام هه موو شتیکی پیش خوی راده مالیت.

وتم: نهی پښتیمبهړی خوا له سر نه وه (په ایمان ده دم)..

هه رموی: خودایا له هه موو نه و ریگریانهی که (خالیدی کوږی وه لید) له بهر دم ثابینه که تا دروستی کرد وه خوش بیه.

نه مجا (همری کوږی عاص) و، (عوسمانی کوږی ته له) چوونه پښه وه و، موسلمان بوون و په ایمانیان دا به پښتیمبهړی خوا ﷺ...

نه و داخوازیه تان بیني که له پښتیمبهړی کرد: داوای لیخو شبوونم بک به له هه موو نه و کوسپ و ته گه رانهی دروستم کرد بییت له بهر دم بانگه وازی خوادا)؟؟

هه ر که سیک به چاوو و، بهر چاوو روونی له و ده سته وازه یی رامینیت، تیگه یشتنیکي راست و دروستی لا که لاله د بیت سهاره ت نه و هه لویتسانهی که وه ک لوغز وایه له ژیانی نیمپزی شمشیری خودا و پالوانی نیسلامدا..

کاتیکیش ده گینه نه و هه لویتسانه له به سهراتی ژیانیدا نه م ده سته وازه یه ریښاند هه رمان ده بیت بک تیگه یشتن و راهه کردنی..

نیستاش له گال خالیدا ده بین که تازه موسلمان بوو، تا له سوار چاکی قوپه پیش و شوپه سواره کی رامینین و، سهرنجی لیزانی هه موو عه رب له کشانه وه و دان به سهردا به دین، که پشت له خوا و نه د کانی باو و باپیری و سهر به رزیه کانی هوزده کی ده کات و، له گال

پیغمبر و موسلماناندا پیتووانی جیهانیکې نوې دهکات، خدا بوی دیارکردوه که له سایه نالای پیغمبر و وشه یه کخوانسیدا راپه پټ...

له گهل (خالد) داین - که واته - دوی نه وهی که موسلمان بو، تا سرگزشته سیری به دی بگین...

نرې به سرهاتی هر سې شهیده پالوانه که ی جهنگی موته تان له یاده...؟؟
که (زهیدی کوپی حارسه) و، (جعهفری کوپی نه بوطالب) و، (عبداللهی کوپی ره واحة) بوون...

که به راستی پالوانی غزای موته بوون له خاکی شام... نو غزایه که رومکان دووسه د هزار جهنگو وریان کز کردو یوه و، موسلمان تپیدا تووشی نارچه تیه کی بی وینه بوون...
نو دهسته وازه بلند غه مگینه شتان له یاده که پیغمبر ﷺ هوالی هر سې سرکرده ی جهنگه کی پې راگه یاند، کاتیک فرموی:

{زهیدی کوپی حارسه نالاکه ی گرت دهست و جهنگا پتوه ی هتا شهید بو.
پاشان (جعهفر) وهریگرت و شه پی کرد، تا شهید بو...
دواتر (عبداللهی کوپی ره واحة) گرتیه دهست و پتوه ی جهنگا تا شهید بو} .
نو فرموده ی پیغمبر ﷺ نه منده ی مابو، هیستمانه وه بې جیکای خزی له سر
نم لاپه پانه...

نم ش به شه کی دیکه ی فرموده که یه:
{پاش نه وه شمشیرک له شمشیرکانی خودا نالاکه ی هلگرت و، خوی گه وړه
رزگار بوونی له سر دهستی نو به دیه پنا}...
جا ده بیت نو پالوانه کی بیت...؟؟

نو قاره مانه (خالیدی کوپی ولید) بو... که وه که سربازیکې ناسایی به په له به ره و غزای (موته) که وته پې له ژیر فرمانی هر سې سرکرده که دا که پیغمبر بې سوپاکه ی دیارکرد:
زید و، جعهفر و، عبداللهی کوپی ره واحة، که هر سیکیان به ممان ریزه بندی له گوره پانی جهنگه خویناویه که دا شهید بوون...

له دوی شهید بوونی دوا سرکرده، (ثابتی کوپی نه قردم) په لاماری نالاکه ی دا و به دهستی راستی هلگرت و له نیر سوپای موسلماناندا به ریزی کرده وه تا بی سروریه یی نه که وپته ناو ریزه کانی وه...

هر که (ثابت) نالاکه ی هلگرت خیرا به ره ولای خالیدی کوپی ولیدی برد و، پتی وت:

((نالاکه بگره نه ی باوکی سوله یمان))...

خالد له کاتیکدا که تازه موسلمان بوو یو نه وهی به مافی خزی نه زانی که سرکرده یی دهسته یک بکات که نو مواجیر و نه نصارانه ی له نیودایه به له نو موسلمان بوون.

ناکار جوانی و، خړ به کم زانی و، پښانین و، باشپهک، که نه و شایانیه تی و گوجاوه
بږی...!!

نالیرېدا و له ولامی (ثابتی کوپې نه قره م) دا وتی:

{نه خیر.. نالاکه مه لناکرم، تر له من له پېشتړ و هه قتری بږی.. به ته مه نیت و به شداری
به درېشت کړېوه}..
{(ثابت) ولامی دایوه و، وتی: بیگره تر له جهنگدا له من لیزانتری، سویند به خوا ته نها
بږ تر م هلگرت}.

پاشان بانگی له موسلمانان کان کرد: نه ری رازین به ووی خالید بېیته سرکرده تان...؟
وتیان: به لی..

نه مچا نه م بلیمه ته چوپوه سر ته سپه کی و، نالاکه ی به دهستی راستی هلگرت و به ره و
پېشه وه که وته ری و وه نه ووی له چوند دهرگایه کی داخراو بدات که ساته وه ختی کرانه ووی
هاتووه له به رده م ریگایه کی دوور و درژدا تا نه م پاله وانه هیدی هیدی به سریدا بروت، له کاتی
زیانی پښه مېر و پاش وه فاتیشیدا، تا به بلیمه تیه له پاده به دهره کی قه دهر بیگه به نیته
کارک که خدا له چاره ی نووسیوه..

پاش نه ووی که چاره نووسی جهنگه که دهرکه وت، خالید سرکرده یه تی سوپای گرت
دهست، چا قوریانی موسلمانان کان زور زور بوو، و باله کانیان شکابوو.. سوپای رومی بی
شوماری له راده به دهر و راهاله ریش، سرکه وتوو، به دهماغ بوو..

له توانای هیچ لیها تووییه کی جهنگیشدا نه بوو که هیچ له سرته نجامی شه په که بگوریت، و
تیتیدا شکست خوار بوو بکاته سرکه وتوو، سرکه وتوو بکاته دقپاو..

تاکه کارکیش که چاره پنی بلیمه تیک بوو نه نجامی بدات، راگرتی زیان لی که وتنی سوپای
موسلمانان بوو، دهر باز کردنی پاشماوه ی بوو به ساغی، واته کشانه ووی خوپاریزی که
پاشماوه ی هیزی به شه په اتوو له گزپه پانی جهنگه که دا له تیاچوون دوور ده خاته وه..
نه م کشانه وپه یش له و جیگایه دا به هیچ جۆرک نه دهره کرا..

به لاه، گهر راستیش بیت که (هرگیز نابیت مه حال له دلی که سی مەرددا هه بیت) نه وای
هه یه دلی له خالید نازاتر بیت و، له و بلیمه تر و به رچاو پوونتر بیت...؟؟!

نالیرېدا شمشیری خدا هاته پېشه وه وه چاوی باز به هردو چاوی له گزپه پانی
جهنگه که ورد بوویه وه و، به لیزانیه کی خوی زور خیرا نه خشی دانه ناو.. سوپاکه ی دابهش
ده کرد له کاتیکدا که جهنگ له گهرمیدا بوو، ده یکرد به چوند دهسته په که وه و، هر دهسته په ک
چالاکي خوی بږ دیاری ده کرد و، هونری له راده به دهر و لیزانی زوری خوی خسته گهر تا
توانی که لیزنکی فراوان و به رین له ریزی سوپای رومدا دروست بکات و، موسلمانان ساغ و بی

زیان لټیوه دهریاز بوون، پاش نهوړی بهوړی بلیمته پالهلوانی نیسلامه وه له کاره ساتیک
رزگاری بوو که له وده دا بوو رویدات...!!

له م جهنگه شدا پیغمبري خوا ﷺ شو نازناوه مزنه ی به خشییه خالید..
قوردهش په یمانی خویان له گه ل پیغمبري خوا ﷺ شکاند و، موسلمانان به سرکردایه تی
پیغمبر ﷺ بهر و مه که که و تنه یی..
پیغمبري خوا خالیدی کوړی وه لیدی کرده سر کرده ی لای راستی سوپاکه..
خالید وه سر کرده ی که له سر کرده ی موسلمانان و، نوممته نیسلام، چوپیه ناو
مه که، پاش نهوړی وه سر کرده ی که له سر کرده کانی سوپای بته رستی دهشت و
کیوه کانی بې ماوه ی که رډر ناشنای بوون..
یاده وهریه کانی مندالی که و ته بیر، ساته شیرین و خوشه کانی و.. یاده وهری لاویتی و،
کالته و گه په به هاوړه کانی.. هاته وه پیش چاو..
پاشان یاده وهریه کانی شو رډرگاره دور و درږه ده یښتته جوش که ته مهنی خوی تیدا
کرده قوریانیه کی دږلو بې ته بی ده ستلات و هیچ و موچه کان..
به له وهری که دلی هست به په شیمانی بکات له سایه ی دیمه نیکي جوان و بهر زیدا
راچله کی..
دیمه نی روونکی داپوشه ری مه که.. دیمه نی شو بیده سلاتانه ی که تا شو ساته
جه ستیان شوینه واری نازار و نه شکه ده ی پیویه و، ده گه پتنه وه بې شو زنده ی که به ستم
و زور داری لای دهرکران، نیستا له گه ل هیله ی نه سپه کانیاندا ده گه پتنه وه بوی و، له ژر سایه ی
نالاً شه کاره کانی نیسلامدا و.. نهوړی نوینی به په نهانی به گوئی به کدیاندا ده چریان له مالی
نه رقم نه مږ گډلو له بې دهنگی بهرزی (الله اکبر) که مه که ده له رښتته وه (لا اله الا الله) ی
سر سوپه ښه ری سرکه وتوو، که وه شو وایه گه ردوون له گه لیدا بیت و، وه نهوړی هر
همووی جه ژنی بیت...!!!

نم موعبیزه یه چون رویدا...؟

چ راهیه که هیه بې نهوړی رویدا؟

هیچ.. هیچ شتیک نیه ته نها شو نایه ته نه بیت که لیشاوی سرکه وتوون له میانی (لا اله الا
الله) و (الله اکبر) هکانیدا ده لټن، له کاتیکدا که هندیکیان به شادیوه له به کدی راده میتن و
ده لټن:

﴿وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ به لټنی خوایه و، خواش له به لټنی خوی لا
نادات!! الروم/ ٦.

خالد سهری بهر زده کاته وه، بهو پهری ریز و خوشی و سنگ فراوانیه وه له نالاکانی
نیسلام راده مینیت که له ناسودا دده شه کینه وه، به خوی ده لیت:

— به لئ... نه مه به لئنی خواجه، خوداش له به لئنی خوی لانات... !!

پاشان سهری سوپاسگوزاری له بهرامهر به خششی په روه ریدگارا داده نه وینیت که
رینمونی کرد بق لای نیسلام و له م روزه مه زنی رزگار کردنا کردیه یه کیک له وانی نیسلامیان
بهرو مه که هه لگرتوه... نه که له وانی رزگار کردن ناچاران دهکات موسلمان بین..

خالد له په نای پیغمبر خوادا ده مینیت وه، توانای لیتهاتوی خوی ده خاته خزمهت
نه و ناینه ی که له ناخی دلپوره بهوای پی هیناوه، هه موو ژیاخی خوی نه ز کردوه بوی.

پاش نه وه ی پیغمبر خواداش که پایوه بق لای په روه ریدگاری بالا ده ست و، (نه بویه کری
صدیق) نرکی جی نشینی گرتنه ست و، گیزه لوه کی هه لکه پاوه ده ستریزیکار و
فیلانز هکان هه لیکرد و به نه پهری سوور بوو و هه ستانه وه ی پر هات و هه رایوه نابلقه ی ناینی
نویی ده دا... (نه بو به کر) له یه که م سه رنجاندنا چاوی ده که ویته سه ر پالوانی نه وه لویسته
و پیاوی گونجاوی نه و ساته... باوکی سوله یمان، شمشیری خودا، خالیدی کوبی وه لید... !!

راسته که نه بویه کر ده سستی نه کرد به شه پ له نژی هه لکه پاوه کان بهو سوپایه نه بیت که
خوی سه رکردایه تی ده کرد به لام نه وه هیچ رزگر نه بوو له وه ی که نه و خالیدی دانا بوو بق ریزی
یه کلارکړنه وه، خالد له جهنگی یه کلارکړنه وه دا که مه تر سیدارترین جهنگی هه لکه پاوه کان
بوو، پیاوی لیتهاتوو و قاره منی خه مخوری بوو..

له کاتیکدا ده سته ی هه لکه پاوه کان خویان ساز ده کرد بق نه نجامدنی پیلانه گوره که یان،
خه لیفه ی مه زن (نه بویه کر) سوور بوو له سه ر نه وه ی که خوی سه رکردایه تی سوپای موسلمانان
بکات و، گوره هاوه لان هه ولای زوریان دا بق وازه یان له و سووریوونه ی، به لام بی نه نجام بوو و
زیاتر سوور بوو..

له وانه یه ویستبیتی به وه نه و ره وشه ی که خه لکی بانگ کردبوو بق شه پ کردن گینگی و
بایه خینکی زیاتری پی بدات، به بچوونی نه و ته نها به شداری کردنی له و جهنگه خویناویه دا که
له نیوان هیزی باوه پ، سوپای هه لکه پانه وه و تاریکیدا روو ده دات نه وه ی پی دوویات
ده کړتیه وه، که هه ده بیت سه رکردایه تی راسته و خوی به شیک یان هه موو سوپای موسلمانان
بکات..

له راستیدا گیزه شپوینی هه لکه پاوه کان سه ره پای ده سته پکړدنی وه یاخیبوونیکی نه یار،
به لام مه ترسی نذر بوو..

هه موو نه وانه ی داخ له دل بوون بهرامهر نیسلام و تیکپای نه وانه ی که له بؤسه دا بوون بوی
ده رفته تی ده گه نه ی خویان چنگ که وت — نیدی له نیو هوزه عه ره به کاندای بیت — یا له سه ر
سنوور، که ده سته لاتی روم و فارسی زیاد ده کرد،

نو د هسلاتې که هستی ده کرد نیسلام گه وره ترین مه ترسیه له سهری، هر بویه دهستی دابویه ناشووب گتې لریځای خویه وه له پشت پرده وه...!!
 نه وېو ناگری ناشووب که له نیوان هڅه کانی نه سده و، غه طغان و، عه بس و، طیه و،
 ذبیان دا، هه لکیر سا..

پاشان هڅه کانی (بهنی عامر و، هه وازین و، سوله یم و، بهنی ته میم) یشی گرتو وه..
 هیشتا پتکا گزان روی نه دابوو گور دابوو بڅ سوپایه کی دهیان هه زار جهنگاوه ری له خو
 گرتبوو..

خه لکی به حره ین و، عومان و، موهره ش، به دم شو پلانه ترسناکه وه چوون و، نیسلام
 رو به روی ترسناکترین گرفت بویه وه و، خاکی ده ورویه ری موسلمانان بویه ناگر..
 به لام، نه بویه کر له ویدا ناماده بوو!!

نه بویه کر جله وی سر کردایه تی سوپای گرتو دهستی و له گه لیاندا که وته پښ به ره و شوینی
 هڅه کانی بهنی عه بس و، موړه و، ذبیان، که به له شکر ټکی می شو ماره وه بوی هاتبوون..
 شه دهستی پتکرد و درېزه کی کیشاو، موسلمانان تییدا سرکه و تنیکی گه وره و مه زنیان
 به دهسته تیا..

سوپای موسلمانان له مدهینه جیگیر نه بوو بویه وه، خه لیفه ناماده ی کردن بڅ جهنگی کی
 ټیکه..

سات له دواي ساتیش هه والی هه لکه پاره کان و کوبوونه و کانیان زیاتر مه ترسیدار ده بوو

و..

نه بویه کر به سر کردایه تی سوپایه ک بڅ جاری دووم که وته پښ، به لام گه وره هاوه لان
 نارامیان نه ما و، په کده نگ بوون له سر نه وه کی که خه لیفه له مدهینه بمینتته وه، نه وېو
 نیما می عه لی ریځی به نه بویه کر گرت و جله وی نه سپه کی گرت که به سواریه وه و له پیش
 سوپاکه یه وه دهر ویشته و، پښی و ت:

{ به ره و کوئ، نه ی جی نشینی پیغمبر ی خوا..؟ }

من هر نه و ت پښ ده لیم که پیغمبر ی خوا له رځی نوخودا پښی فرموی:

شمشیر هک ت به ره وه کتلان و به خوت دلته نگمان مه که..

خه لیفه ی موسلمانان به رامبر په کده نگیه کی سووری موسلمانان رازی بوو که له مدهینه
 بمینتته وه و سوپاکه ی کرد به یازده کومه له وه و.. رځی هریه که یانی دیار کرد..
 خالیدی کوړی وه لید سر دهسته ی په کټک له و کومه له گه ورانه بوو..

کاتیکش خلیفه ټالای ددهایه دهست هر نه مریک، بهرو لای خالید هات و پتی وت:
 {له پیغمبري خوام بیست دهیفرموو: باشتړین بندهی خوا و، لیهاووی هوز، خالیدی
 کوړی وه لید، شمشیریک له شمشیریکانی خوایه، خوی گوره زالی بکات به سر بی باوه و
 نوو پروه کاند}..

بهمجوره خالید بهردهوام له سر ریبازی خوی بو و، سوپاکي له جهنگیکوه
 دهگوږیاوه بقی جهنگیکي دیکه و، له سرکه و تنیکوه بقی سرکه و تنیکي تر، تا جهنگي
 په کلکربنه وه بهرپا بو..

نهما له وی، له یه مامه (بهنو حنیفه) و نه و هوزانهی که دابوویانه پالیان، مهترسیدارترین
 سوپای هه لگه پراوه کانینان پیکه پناو، به سر ریکایه تی (موسه یله مهی درؤذن)..

هه نديک له سوپای موسلمانان کانش روو به پروی سوپای موسه یله مه بوو بویه وه، به لام
 مه بهستی خویان به دهست نه هیتا بو..

جا فرمانی خلیفه به سر کردهی لیهاووی راگه یه نرا بهرو لای (بهنو حنیفه) بکه ویته
 ری..

خالیدیش بهر پیکه وت..

(موسه یله مه)، هر که زانی (خالید) بهر پیکه ویه بهرو لایان، سوپاکي ریکسته وه و،
 کرپه مه ترسیه کی راسته قینه و، رکا بهر ریکی ترسناک..
 هه ربوو دهسته به یه که گیشتن..

کاتیک له پراوه کانی میژوودا سر گوزشتهی نه و جهنگه گوره یه ده خوینیته وه، سر سام
 ده بیت، چونکه خوت له بهرام بهر جهنگیکدا ده بینیته وه که له دپندایه تی و جهور و سته مدا له
 شه پره کانی نه م سرده مه ده چیت، با له جوری چهک و رهوشی جهنگیشدا جیاواز بن..
 خالید له گه ل سوپاکیدا چویه سر گردیک به سر به مامه دا ده پروانی و، موسه یله مه ش
 به لوت بهرزی و له خویایی بوونه وه هات، ریزه کانی سوپاکه ییشی له زوریدا کوتاییه که ی دیار
 نه بوو...!!

خالید سرده سته می و ټالاکانی دایه دهست سر کرده کانی سوپاکي و، هه ربوو سوپا
 به یه کدا گژان و، جهنگیکي سامناک بهرپا بوو. زور سامناک و. شه هیدی موسلمانان به دوی
 یه کدا وه گولی باخچه یه که ده که ورتن که بهر ره شه بایه کی تووند که و تپیت...!!

خالید بالا دهستی توانای دوزمنانی به دی کرد و، به نه سپه که یوه چوه سر
 ته پوله که یه کی نریک و، سر دنجیکي خیرای قول و زیره کانهی گوړه پانی جهنگه کی دا..
 دهست به جی ههستی به خالی لاوازی سوپاکي کرد و ژماردی..

بینی که به هوی نه و کاره کت و پرې سوپای موسه یله مه هیتای به سر یاندا ههست کردن
 به لپرسراویتی لاواز بووه، هر بویه له هه مان چرکه ساتدا بریاریدا که دلی تیکرایی موسلمانان

بهرام بهر ههست کردن به بهر پرسياريتي تا نو په پي راجله کيښت... نو هه بوو روشت و بانگي له دهسته و باله کاني سوپاکي کرد و، شوينه کاني سر له نوږ له گرځه پاني شه پدا بق دياريرکړنه وه و، پاشان به دهنګه دليره کي هاواري ليکړدن:

{به پښکون، با نه مړي تواناي هه موو زيندوويه به دي بکين}..

هه مووتان بږن.

نه مچا موهاجره کان له ژير نالاي خوياندا به پي که وتن و، نه نصاره کانيش له ژير نالاي خوياندا {هه موو پوله ي باوکي کيش له ژير نالاي خويدا}..

به مجرځه به ته واي روون بوويه وه که شکست هات له کوي ټوه ديت و.. ده روونه کان زياتر په روښي دايگرتن و، رووناکتر بوون و، پر بوو له جه سووري و نازايه تي..

خاليديش ماوه ماوه، (الله اکبر) و (لا اله الا الله) ده کرد، يان هاواري له سوپاکي ده کرد و فرهاني ده کرد به سرياندا و، شمشيره کاني سوپاکي ده گرځي بق نو هه درانه که گه رانه ويان نيه و، هېچ شتيک ريگر نيه له بهر دم مه بهسته کانيدا..

له چهند خوله کيکي دياريرکړاودا ريروه ي جهنگه که گرځا و سهر يازه کاني موسيله مه به دهيان و، سهدان و، هزارانيان لي ده که وت وهک ميشيک که به هڅي هه ناسه ي پاککه روه وي بروسکه يه کي له ناو به روه هه ناسه ي لي پرا بيت...!

له راستيدا خاليد وهک کاره با سوور بوون و جه سووري خوي گواسته وه بق سهر يازه کاني و، گياني چوپيه نږو هه موو سوپاکه ي وه.. نو هه ش يه کيک بوو له خاسيه ته کاني بليمه تيه سر سوپه پنه رکه ي..

به م شپويه مه ترسيدار ترين و توند و تيز ترين جهنگي هه لکه پراوه کان نه انجام درا و، (موسيله مه) کوژدا..

لاشه ي سهر يازه کانيشي گرځه پاني جهنگه که يان ته ني بوو و، بق هه تا هه تايه خول درا به سهر نالاي درق خوازاندا..

له شاري مه دينه ش خهليفه نوږي سوپاسگوزاري بق په روه ردگاري بالا دهستي کرد که نو سرکه وخته و نو و پاله وانه ي پي به خشيون..

نه بوبه کر به هڅي تيگه يشتووي و به رچاو پوونيه وه بڅي ده رکه وتبوو که نو هڅه شه پ خوازانه ي له دهوری سنووي ولاته که به تي چ رځيکي مه ترسيداريان هه به له سهر چاره نوومي نيسلام و په پيره وکاراني..

فارسه کان له عيراق و.. رځمه کان له ولاتي شام، دوو نيم پراتوريه تي تيکشاوون و، چهند تاله موويه کي له تاله مووه به سهر چوکانيان گرته بووه وه و خه لکيان له عيراق و له شام تووشي خراپ ترين نازار و نه شکه نجه ده کرد، به لکو به کاريان ده هيتان -که زړيه شيان هه رهب بوون-

بق شه پکړدن له دژي نهو موسلماننه عه ربه بانه ی که به پیدای نایینی نوییان به رز کړد بویوه و، به پاچه کانیان له هم موو قه لاکانی جیهانی کونیان ددها و، بژگه نی و خرابیه کانیان لا دهرده...!

نالیژدها، خلیفه ی مه زن و پیروز رنیمایه کانی خوی ناراسته ی خالید کرد که به سوپاکه یوه به رهو عیراق بگه وخته پئ...

خالیدی پاله وانیش رووه و عیراق که وته ری و، نه م لاپه پانه جیگی نه وه ی تیدا بویه توه که له شوین یه که له دوی یه کی که ژاوه ی سرکه و تنه کانی بپوشتینایه، تا به سرهاتی سرسوپه یتنه رمان به دی بگردایه.

کاری خوی له عیراق به نویسینی نامه بق هم موو والی و نوینه رده کانی کیسرا له سر شار و ناوچه کانی عیراق ده ست پیکرد...

{به ناوی خوی به خشنده و میهره بان

له خالیدی کوپی وه لیده وه بق سرکرده کانی فارس...

سلاو لهو که سه ی شوینی هیدایه ت که و تبتیت.

نواثر، سوپاس بق نهو خودایه ی که خزمه تکاره کانتانی بلاوه پی کرد و، پادشاکانتانی لی سنده وه و، فیل و تله که ی لاواز کردن.

نهو که سه ی وه که نیمه نویژ بکات و، روو بکاته قبیله مان و، گزشتی شتی سرپرپوی نیمه ی خوارد نه وه موسلماننه و، نهوی بق نیمه هه بی بق نهویش هه یه و، نهویش له سر نیمه بیت له سر نهویشنه نه م نامه یه پیتان گه یشت نهوا بارمته م بق بنیرن و بینه (نمی)، دهنه، بهو زاته ی جگه لهو خودایه کی دیکه نیه که سانیکتان بق دهنیرم مردنیان لا خوشه ویسته هینده ی خوشه ویستی زیان له لای نیوه...!!!

هه والبه رده کانی که به رهو هم موو لایه کی نارد بوون گه پانه وه بق لای و هه والی نهو هیان پیدا که سرکرده کانی فارس له عیراق سر قالی کوزکړنه وه ی سوپایه کی نژدن، نهویش کاتی خوی به فیر نهوا و، سرریازده کانی خوی برده سر ناپهوا تا له ناویان بیات و... زهویش به شتیه یه کی سرسوپه یتنه ر بوی پیچرایه وه.

له (نوبله) وه، بق (سه دیر) و، پاشان (نه جف) تا (حیره) و، (نه بار و) کاظمیه) له هه موویاندا که ژاوه ی سرکه و تنی به دوی که ژاوه ی دیکه دا دهات و، له هه موو جیگایه که شنه پای موژده نالای نیسلامی به رز ده کرده وه و ژیر دهسته و بی دهسه لاتان دههاتنه ژیر سایه ی به لی... ژیر دهسته و بی دهسه لاتانی خه لکی نهو ولاته ی که فارسه کان داگیریان کرد بوو خرابترین سزاشیان ددهان...

چهند جوان و به جی بوو که خالید شالوده که ی خوی به دهرکردنی فرمانیک بق هم موو هیژده کانی ده ست پیکرد:

{جوتیاره کان تووشی زیان مه‌کن و، لیان گه‌پښ با به‌یمنی له‌سر کاری خویان بن، مه‌گر که‌سانیکیان که‌بین یق‌شهرکردن له‌دژتان، نو‌کاته به‌رام‌بهر شهرکه‌رانیان بجه‌نگن} .. به‌سوپا سه‌ربه‌رزه‌که‌پوه وه‌ک چه‌قق به‌سر که‌ره‌ی تازه‌دا به‌پتی رویش تا له‌سر سنووری شام راوه‌ستا ..

تا له‌ویدا سه‌دای بانگه‌ران و، (الله اکبر)ی رزگار یخ‌وازان ده‌نگی دایه‌وه.

بلئی رومه‌کان له‌شام گوئیستی بووین...؟؟

یان له‌و (الله اکبر)انه‌دا به‌سر چوونی رزگار و، جیهانی خویان یق‌ده‌رکه‌وتبیت...؟؟ به‌لی، گوئیان لی‌بوو و... راجله‌کین و... بریاراندا که‌سه‌رشیتانه جه‌نگی بینومیدی تیاچوون نه‌نجام بده‌ن!!

نو‌سه‌رکه‌وتنه‌ی ئیسلام به‌سر فارسه‌کاندا له‌عیراق به‌ده‌ستی هی‌نا بو‌مژده‌ به‌خشی سه‌رکه‌وتنیک‌ی هاوشپوه‌بوو به‌سر رومه‌کاندا له‌شام ..

نه‌نجا نه‌بویه‌کری صدیق چه‌ندین سوپای ناماده‌کرد و، یق‌سه‌رکردایه‌تیشی چه‌ند که‌سیکی لی‌ها‌تووی هه‌لی‌ژارد که‌بریتی بوو له‌نه‌بوعوبه‌یده‌ی کوپی جه‌پړپاخ و، عه‌مری کوپی عاص و... یه‌زیدی کوپی نه‌بوسوفیان و، پاشان معاویه‌ی کوپی نه‌بو سوفیان ..

کاتیک که‌هه‌والی نو‌سوپایانه گیشته به‌ئیمپراتوری روم، ئاموزگاری وه‌زیر و سه‌رکرده‌کانیان کرد که‌له‌گل موسلماناندا پیکین و، نه‌چنه جه‌نگانیک‌ی دپړلوه‌وه له‌دژیان .. به‌لام وه‌زیر و سه‌رکرده‌کانی سووریوون له‌سر شه‌پ‌کردن رایان گه‌یاند که‌:

{سویند به‌خوا ری‌به‌نه‌بویه‌کر ناده‌ین که‌نه‌سه‌که‌ی به‌ینیته‌خاکانه‌وه} ..

سوپایه‌کیان ناماده‌کرد که‌ژماره‌ی ده‌گه‌یشته دووسد و چل هه‌زار جه‌نگاوه‌ر. سه‌رکرده‌ی موسلمانانه‌کانیش په‌یامی ترسناکی هه‌لو‌یسته‌که‌یان نارد یق‌خه‌لیفه، نه‌بویه‌کریش وتی:

{سویند به‌خوا چاره‌سه‌ری دهری دلیان به‌خالد ده‌که‌م}...!!!

(کوژه‌ری وه‌سه‌سه‌کانیان) .. وه‌سه‌سه‌ی هه‌لکه‌پانه‌وه و دوزنایه‌تی و شیرک، فرمانی خه‌لیفه‌ی پی‌گیشته که‌به‌رو شام بکشیت، تا ببیته‌نه‌میری نو‌سوپایانه‌ی ئیسلام که‌به‌ر له‌نو‌به‌رو نه‌وی جووه.

خالد ده‌ست به‌جی فرمانه‌که‌ی به‌جی هی‌نا و، (موسه‌نای کوپی حاریسه‌ی له‌جنگی خوی له‌عیراق به‌جی هی‌شت و له‌گل نو‌سوپایه‌یدا که‌هه‌لی‌ژارد بوو که‌وته ری‌تا گه‌یشته نو‌جنگیانه‌ی که‌موسلمانانه‌کانی تیدا بوو له‌شام و، به‌بلیمه‌تیه سه‌رسوپه‌ینه‌ره‌که‌ی سوپای موسلمانانی ریکخست و شوینی گودجای یق‌دیاریکرد به‌ماوه‌یه‌کی که‌م، له‌نیوه‌ندی جه‌نگ و به‌روپوو بوونه‌وه‌شدا، له‌نتو جه‌نگاوه‌ره‌کانیدا وه‌ستا و وتاریکی ئاراسته‌کرد، له‌پاش سوپاسگوزاری و ستایشی په‌روه‌دگاری وتی:

{نه مړی رږښکه له رږښه کانی خوا، ناپېت که س شانازی تېدا بکات و خوی پټوه هلېښت..
دلسوزانه ټيټکوشن و مېهستان تنها خوا بېت له کاره کتان و، ورن با نه مړيتي
دهستا و دهست پټ بکين - واته بيگړينه وه - په کيکمان نه مړی نه مړ بېت، په کيکي ديکه
سېښي، په کيکي تر دوسې، تا هر ه مو نه مړيتي ده کڼ}..
نه مړش رږښکه له رږښه کانی خوا..

چ دهستېکيکي قه شنگ و جوانه...!!

* ناپېت که س شانازی تېدا بکات و خوی پټوه هلېښت..

نه مېش زياتر قه شنگ و جوانتره و نه مېه کدار ترين خوپاريزي (وهرع)!!

نم سهر کرده ژير و مېزه به زالگردنی که سانی ديکه به سر خويده هيچ که می نه کرد، له
کاتېکا که خليفه کردبويه سهر کرده ی ه موو سوپاکان به ټيکړای نه مړه کانيشيانوه، به لام
نو نه بويست که بېته پالېشټيک بې شېتان له سر دلې هاوه لاني و، دهستی له و مافه
ه مېشه ييې له نه مړايه تي ه لگرت و کرديه سهر له نيوان ه مووياندا وه که يک..
نه مړی نه مړيک.. سېښي نه مړيکي ديکه.. دوسه پيش په کيکي تر و.. بهو شيوه په تا
دوايي..

سوپای روميش به ژماره ی زږ و چه ک و تفاقيه وه، شتيکي پر مه ترسي بوو..
سهر کرده کانی روم زانپان که کات له بهرزه وهندی موسلماناندي و، دريژه کيشانی جهنگ
و زږيووني شه په کان سهرکه و ټنيکي ه مېشه پيان بې دهسته بهر ده کڼ، له بهر نه وه بهرارياندا
که ه موو سوپاکانيان له يک شه پدا کلر بکه نه وه بې سر عه رب تا پاش نو جهنگ
شوينه واريان نه ميښت، بيگومان موسلمانان لهو رږښه دا هستيان به بيم و مه ترسيه کي وها
کرد بوو که دل و دهر وونه گيان له سر دهسته کانی خسنبووه دل راوکي و ترسان..
به لام له ناو ها کاتېکي رهش و ناخوشدا خوی په نهان دابو بې خزمه تکرديان و،
به به يانی هيا و سهرکه و تن ه موو گيانپاني ده تني...!!
جا دهسته لاتی روم و ژماره ی سوپای هر چند بېت، نه بوبه کر، که پياويکي سهر ناسه،
وتی:

{خاليد بزيان}!!!!

{سوېند به خوا چاره سري دهر دی دلپان به خاليد ده کم}..

ده با روم به ه موو هرا و هړيايانوه بېته به رامېر موسلمانانی له ناو بهريان...!!
خاليدی کوپي و ليد سوپاکي برد و، کردی به چند دهسته په که وه، نه خشه په کي نوئی بې
هېرش بردن و کشانه وه دانا که له گال شيواني روم کاڼدا ده گونجا پاش نه وې که شاهه زای
هوکاره کانی فارسه کانی برايان بوو له عېراق و.. ه موو پټوانه په کي بې جهنگه که دانا..

نۆز سەیر بوو، شەپەکه بەو شیوەیه روویدا که خالید نەخشەیی بۆ کیشا و بۆی چوو،
 هەنگاو بەهەنگاو، جۆلە بە جۆلە، بەپادەیهک وەک ئەوێ پێشبینی ژمارەیی لێدانی
 شمشێرەکانی چەنگەکی کەربێت، لە مەزەندە و پێوانەیدا هیچ هەلەیی نەکرد بوو...!!
 هەموو پەلامارێک که پێشبینی کردبوو لە لایەن رۆمەکانەوە بکریته سەریان، ئەنجامیان
 دا..

هەموو کێشەکانەکان پێشبینی کرد کردیان..
 بەر لەوێ چەنگەکه روویدات ئەوێ که مێک سەرقاتی کردبوو، پێشبینی کردنی هەلەاتنی
 هەندیک لە سوپاکەیی بوو - بەتایبەت ئەوانەیی که تازە موسڵمان بوو- پاش ئەوێ که بینی
 دیمەنی سوپای رۆمەکان چەند ترس و تۆقاندنی خستە دلایانەوه..
 لە راستیدا بلیعەتی سەرکەوتنی خالید لە یەک شتدا خۆی دەنواند، که ئەویش دامەزراوی
 بوو، دەیزانی که هەلەاتنی نوو کەس و سێ کەس، دەکرێت پەرچەپەری و ترسێک بخاتە نێو
 سوپاکەیهوه که هەموو سوپای دوژمن نەتوانی ت بیکات..
 لە پێناوی ئەوەدا، نۆز توند و تیز بوو - بەلام چ توند و تیزییهک - بەرامبەر ئەوانە
 چەکه کانیان فری دەدەن و هەلدین..

ئا لەو شەپەدا بەتایبەت - شەپە یەرموک - پاش ئەوێ که سوپاکەیی شوێنی خۆیان
 گرت - بانگی ئافەرەتانی موسڵمانی کرد - و بۆ یەکهەجار شمشێری دانە دەست و، فرمانی
 پێکردن، که لە گشت لایەکی پشتی موسڵمانانەوه رابووستن و، پێی وێن:
 {ئەوێ پشتی هەلکرد و هەلەات، بیکوژن}..

ئەوێش ئاوێدانەوه یەکی چاک بوو کاری خۆی بەباشی پێکا...!!
 بەر لە دەستپێکردنی شەپەکه سەرکردەیی سوپای رۆم داوای لە خالید کرد که بۆی
 دەریکەوێت تا چەند وشە یەکی پێ بلێت..

خالید بۆی ھاتە دەرەوه و، لە شوێنی بەتالی نێوان هەردوو سوپاکەدا، بەسواری
 ئەسپەکانیانەوه روویەرووی یەکدی بوونەوه..
 (ماھانی) سەرکردەیی رۆم بە خالیدی وت:

{زانیمانە که تەنھا بێ بەرگی و برسییتی لە ولاتی خۆتانەوه هێناونی..

جا ئەگەر پێتان خۆشە هەریکەتان پۆشاک و خوارەدمەنی و دە دیناری دەدمەیی و،
 بگەرێنەوه بۆ ولاتی خۆتان، بۆ سالی داھاتووش بەھەمان شیوە بۆتان دەنێرم}...!!
 خالیدی مەرد و پالەوان ددانەکانی لەسەر یەک توند کرد و، تینگەیشت که قسەکانی
 سەرکردەیی رۆم چ بێ ئەدەبیەکی تێدا یە..

بویه بېړیاری دا که وه لاميکی گونجاوی بداته وه و، پټی وت:
 {بزانه وه که شوهی تو باست کرد برسیتی نهی هیناوینه ته دهره وه، به لام نیمه که سانیکن
 خوین دهره خوینه وه، زانیمان که هیچ خوینیک خوشتر و چاکتر نیه له خوینی روم، له بهر شوه
 هاتن...}!!!!

نه مچا خالیدی پالوان جلوی نه سپه که ی گرت و گه پرايه وه نيو سوپاکه ی و، نالاکی
 به رز کرده وه و ده ستي کړدنی جهنگی راگه ياند...
 {الله اکبر}..

{شنه ی پای به هشت هه لیکرد}..
 سوپاکه ی وه که موشه کی هاويزاو دهره چوو..
 جهنگيکی بی وینه له سهختی و نارچه تیدا دهستی پیکرد..
 رومه کان وه که کيو به چهند دهسته يک هاتن..
 موسلمانان به جوري به رپه رچيان دانره که چاوه روانيان نه کرد بوو..
 موسلمانان گيانفیدای و خوراگريه کی وایان نواند که عاقله ندانی سه رسام ده کرد..
 ((نه وه تانی له کاتی گهرمه ی شهردا يه کيکیان له (شبعوبه يده ی جه پراح) نزیک ده بیته وه و
 پټی ده لیت:

{من زور سورم له سهر شه ميد بوون، جا هیچ پټويسته يکت هه يه به پټغه مېری خوا څخه که
 پټی گه يشتم پټی را بگه يه نم}؟!
 {به لی.. پټی بلی نهی پټغه مېری خوا شوهی په روه رداگاران واده و به لټنی پيدا بوون
 به راستی بينيمان}..

نه مچا پياوکه وه که تبری هاويزاو دهره پری و.. به نومیدی تياچوون و کوتایي هاتنی
 چوپه نيوه ندی نارچه تيه کان و.. به شمشيره که ی لټی ددان و، به هزاران شمشير لټی ددرا
 تا شه ميد بوو...!!

نه وه تا ((عیکرمه ی کوپي نه بو جه هل)) یش..

به لی.. کوپي نه بو جه هل..

کاتیک چه پړکی روم له سهری قورس ده بیټ هاوار له موسلمانان ده کات و ده لیت:
 {بهر له وهی که خوا ريټونوینیم بکات بق لای نیسلام زورم شهر دزی پټغه مېری خوا څخه
 کردوه، جا نه مړ له دوژمنانی خوا هه لټیم}؟؟
 پاشان هاواریکرد: {کی به لټن ددات له سهر مردن}..

جا ژماره يه کی زوری موسلمانان به لټنيان پيدا له سهر مردن و پیکه وه چوپه نيو
 جه رگه ی جهنگه که وه، به دواي سهرکه وتندا و لټ نه بوون، به لکو شه ميديان ده ويست و.. پاشان
 به روه به لټن و فروشته نه کيان چوون و، شه ميد کران...!!

((ټوانه دیکهش به سختی بریندار کړاون، ټاویان بڼ د هینریت دهمیانی پی ټه بکن، کاتیک ټاوه که د هینریت بڼ که سی یه که میان، ټامازهی به ټاوگپه که دا که پیدا به و برایی که له تنیشته و ه تی و برینه که ی له م سه ختره و، زیاتریش تینوویه تی، کاتیک ټاوه که بڼ ټویش د ه بن، ټویش لای خویه و ټامازهی بڼ ټووی تنیشتی کرد، که بڼ ټویشیان برد ټامازهی بڼ ټووی ټو لایه و هی کرد..

به مجوره .. هه تا گیانی زوریه یان به تینوویه تی دهرچوو.. به لام جوانترین لیپران و خونه ویستی بوو...!!
به ټی..

له راستیدا جهنگی (یهرموک) بواریکی زور که م وینه بوو بڼ گیانفیدایی.
له ټیو ټابلوکانی خویه ختکاری سه سرور هینه ردا که لیها توویه جه سوورده کان وینه یان کیشا، ټمه ټابلویه کی دیاره .. ټابلویه که وینه خالیدی له خق گرتوو له پیشه و هی سه د سه ریا زیه و - زیاتر نا- که دژی هاتنی رومن، ټو رومی ژماره ی سه ریا زه کانی چل هه زار که سه، خالید هوار له و سه د که سه ی که له گه لیا یه تی ده کات:
{سویند به و زاته ی گیانی منی به ده سه رومیه کان ته نها هینده ټارام و هیزیان ماوه که بینیتان.

منیش ده خوازم که خوی گه وره شانه کانیان بخاته بهر ده سستان..

سه د که س.. روویه پووی چل هه زار ده بڼه و و.. سه ریش ده که ون...!!

به لام سه ر سوپمان بڼچی؟؟

ټی دل کانیان لیوان لیو نیه له بپوا بوون به خودای به رزی بالا ده ست...؟؟ و بپوا به پیغه مبره راستگر و ده سټپاکه که ی ﷺ؟؟ و بپوا به کیشه که ی، که له هه موو کیشه کانی ژیان زیاتر، چاک و، رینما کار و، ریزداره؟

خه لیفه که شیان (ټه بوبه کری صدیق) نیه په زای خوی لی بیت، ټو پیاوه ی ټالای به سه ر دونیادا به ز ده کړیته و له کاتیکدا که ټو له مه دینه ی پایته ختی تازه ی جیهانی نوی به ده سستی خوی مه پی بیوه ژنه کان ده دوشیت و، هه ویر بڼ نانی هه تیووه کان ده شیلیت...؟؟
ټایا سه رکرده شیان (خالیدی کوپی وه لیدی) له ناو بهری وه سه سه ی سه مکاری له خزیایی بوون و، دوشمنکاری و، شمشیری هه لکیشراوی خودا نیه به سه ر هیزی دواکه وتووی و، بڼگی و، به پیاوه پییه و؟؟

ټایا ټه مانه، وانین...؟

که واته، شنه پای سه رکه وتن هه لیکه..

به به هیزی و ده سه لات و، سه ربه رزی و، توندییه و هه لیکه..

له راستیدا بلیمه تی (خالد) سرکرده پیښه وایانی سوپای رومی سرسام کرد بوو، بهجوریک وای له یه کیکیان کرد که ناوی (جرجه) بوو بانگی خالد بکات تا له یه کیک له ماوه کانی پشوری نیو جهنگه که دا بیتته پیښه وه بوی.

کاتیک به یه که یشتن، سرکرده ی روم روی دمی کرده خالد و وتی:
{نه ی خالد..}

راستم پی بلی و، دروم له که ل مه که، چونکه مرقی نازاد درو ناکات..
نایا خوی گوره له ناسمانه وه شمشیرکی ناردوه بوی پیغه مبهريکه تان و نه ویش به خشیبیتی به تو و، له هر که ست هه لکیشابیت به زاندووته؟؟).

خالد و تی:

{نه خیر}

پیاوکه و تی:

{نه ی بوی ناو ناوی شمشیری خودا؟؟}.

خالد پتی و ت:

{خوی گوره پیغه مبهريکی بوی نارین، هه مان بوو بپوی پی هینا و هه بوو بپوی پی

نه کرد..}

منیش یه کیک بووم له وانه ی به راستم نه زانی تا خوی گوره دلی بوی لای نیسلام راکیشاین و، به هوی پیغه مبهريکه یوه رینمایي کردین و، به لینمان پيدا..}

پیغه مبهريش پاراپاوه بوم و، پتی فهرموم: تو شمشیرکی له شمشیره کانی خوا، به م جوره ناو نرام..}

سرکرده ی روم و تی:

{بانگ وازی خه لکی بوی چ شتیک ده که ن..؟}

خالد و تی:

{بوی لای یه کخواناسی و، بوی لای نیسلام}

و تی:

{نایا نه که سه ی نه مرقی موسلمان ببیت پاداشت و مافی وه ک نیوه ی بوی هه یه؟}

خالد و تی: {به لی، چاکتریشی بوی هه یه..}

پیاوکه و تی: {چون، له کاتیکدا نیوه بهر له و موسلمان بوون؟؟؟}

خالد پتی و ت:

{نیغه له که ل پیغه مبهري خودا ﷻ زیاوین و، به لکه و موعجزه کانیمان بیني و، حقی

هر که سینکه نه وه ی نیغه بینیمان بینیبیتی و، نه وه ی نیغه بیستان بیستبیتی که به ناسانی

موسلمان ببیت..}

به لām نښه که نه تانديووه و گوښیستی نه بوون، پاشتر به نه دیتراوی بهواتان هیناوه، نه وا پاداشتی نښه چاکتر و گوره تره گهر راستگي بن له نیهت و نه نښه کانتاندا له گه ل خوا...
سه رکړده رڼمه که هاواری لږ هستا و، نه سپه که ی به ره و لای خالید تاودا و، له ته نښتیه وه راوه ستا:

{نيسلام فير بکه ئی خالید} !!!..

موسلمان بوو و.. دو رکات نوږزی کرد و.. هیچ نوږزیکی نیکه ی دوی نه وه نه کرد، که هره یو سوپا ده ستیان کرده وه به جهنگ، (جره ی رڼم) له ریزی موسلمانان کاند دژ به رڼمه کان به نومیدی به ده ستیانی شهیدی جهنگ تا به ده ستی هینا و پټی گه یشت...!
پاشان. نایا نښه به ره و پووی مه نښتی نیمه نښکی جواتر نه بینه وه.. که خالید سه رکړدایه تی سوپای موسلمانان ده کرد له جهنگ سه خته دا، نازایانه سه رکه وټن له نښوان که لږه ی رڼمه کاند دهرده هښت، به راده گومانوای و ترسناکه ی که تڼیدا به نامه به ی هاتوو له مه دینه وه سه رسام ده یټ که نامه ی که له خلیفه ی نوږه بڼ هیناوه — نه میری باوه پداران عومری کړی خطاب..

سلوای عومری بڼ موسلمانان تڼدا بوو، له گه ل هوالی کړچی دوا یی خلیفه ی پیغمبره ی خوا ﷺ نه بوبه کړی صدیق، پاشان فرمانی کرد به لادانی خالید له سه رکړده یی و، دانانی (نه بوعوبه ی ده جه پړاج) له جیگای..

خالید نامه که ی خوښه وه، داوی به زه یی و ره حمه تی بڼ نه بوبه کړ و سه رکه وټنی بڼ عومه رکړد..

پاشان داوی له ه لگري نامه که کرد که نه وه ی له نامه که دا هاتوه به که سی رانه گه یه نښت و له جیگایه ک داینا و فرمانی پټکرد که به جی نه هښت و، نه چټه لای هیچ که س..
نه مچا ده ستی کرده وه به سه رکړدایه تی جهنگ که و هوالی مردنی نه بوبه کړ و له زمانه که ی عومری شارده وه تا نه و سه رکه وټنه دټ که نزیک بڼ نه وه..

زهنگی سه رکه وټنی لږی دا و، رڼمه کان تیگشکان..

نه مچا سه رکړده ی پاله وان له نه بوعوبه ی ده چوویه پښه وه وهک سه ریانیک سلو له سه رکړده که ی بکات، سلوای لټکرد و.. له سه رتادا نه بوعوبه ی ده وهک گالته یه که له گالته کانی سه رکړده یه که سه یری کرد که سه رکه وټنیکي به ده ست هینا بټت به یری که سدا نه هاتبټ..
به لām هښنده ی نه برد سه یری کرد راستیه کی ته واوه، چوو نږو چاوانی خالیدی ماچ کرد و، مه زنی دهریون و ناکاره کانی خالیدی ده ژمارد.

گټپانه وه ی که میژووی دیکه ش هیه، ده لټت: نامه که له نه میری باوه پدارانه وه بڼ نه بوعوبه ی ده نږدرا بوو، نه بوعوبه ی ده ش هواله که ی له خالید شارده وه تا جهنگ که ته واو

جا هر کامیان بیت.. نو را ریښای خالید له هر دوو باره که دا مه به سستی نیمه یه..

به راستیش ریښای ټکی ژور قه شنگ و مزن و به رز بوو..

له همو ژبانی خالید دا هیچ ه لویستکی دیکه به دی ناکم که دلسوزی قول و راستگری

به تینی ناو ها بخاته پوو..

لای نو وه کو په که، نه میر بیت، یا سرباز..

نه میرایه تی وه که سرباز ټتی وایه، هر په که یان هؤکاریکه و نهرکی سهرشانی خوی به رامبه ر

خودا که به وای پی هیناوه و، به رامبه ر پېغه مبه ره که ی که به لټینی پیږ داوه و به رامبه ر نو

ثابته ی که له نه ستوی گرتووه و له سایه ی ئالا که یدا رۆشتووه، پی پی به جی ده که یه نیت..

هه ولدانی نو له کاتیکدا که نه میر ټکی فرمان به جی پینراوه هه روه که هه ولدانیه تی وه که

سرباز ټکی گوتیا به ل..!!

نو سهر که وتنه مزنه ش به سهر دهر وونیدا بوی ساز کردبوو، هه روه که بق که سانی دیکه ی

پېپی جینشیننه کانیشی ساز کردبوو که فرمان په وایی نوممه تی ئیسلام و ده ولته ی موسلمانان

بوون له و رۆژه دا..

نه بویه کرو عومه..

که دوو ناوون زمان توانای جولانی نیه بق ناو هینانیا ن، هه تا هه موو موعجیزه کانی چاکه ی

مرو و، مهنی مرو و نه هیتیته خه یالی خوی..

سهره پای بزبوونی خۆشه ووستی هه ندیک کات له نټوان عومه ر و خالید دا، پیگه ردی عومه ر

و دادگه ری و، خواتر سانی و، مهنی له راده به ده ری، هه رگیز لای خالید جیگه ی پرسیار

نه بوون..

پاشان برپاره کانیشی هه رگیز لای نو جیگای گومان نه بوون، چونکه نو ویزدانه ی که

ده یجولاند، له ته قوا و، دامه زوای و، دلسوزی و، راستگریا ده یشتبووه راده یه کی وا که

ویژدان ټکی پاک و پیگه یشتوو پی بگات، نه میری باوه پداران (عومه ر) به خراب سهری خالیدی

نه ده کرد، به لکو شمشیر هه که په له و تیز ده هاته پی پش چاو..

له پاش کوژرانی مالیکې کوپی نویره (عومه ر) نه وه ی خسته روو کاتیک که پېشنیاری کرد

بق نه بویه کر گز شه گپری بگات و، وتی:

{شمشیر هه که ی خالید په له کردنی تیدایه}..

واته به سوک گرتن و تیزی و، په له کردنی تیدایه..

(نه بویه کری صدیق) یش له وه لامیدا وتی:

{ناوانم به ره له سستی شمشیر ټک بکه که خوی گه وره زالی کردووه به سهر بی باوه پاندا}..

(عومر) ده یووت خالید په له کړدنې تېدايه.. په له په لیه که ی دایه پال شمشیره که ی خالید نه ک خوی، نه و شانهش ده ریږی نه ده بی نه میری نیما ناران نین و بهس، به لکو له هه مان کاتدا ریږگر نیه تی له خالید..

(خالید) یش پیاوی شه په، له لانکه وه تا داره مه یت.

نه و ژینگه و، پینگه یشتن و په روه رده کړدنې و، هه موو ژیا نی بهر له نیسلام و دوا ی نه ویش هه ر هه مووی مه یدانیک بوو بۇ سوار چاکیتی، پر مه ترسی، لیژانانه یه..

پاشان سوور بوونی رابردووی بهر له موسلمان بوونی و، نه و جه نګانه ی له دژې پیغمبر و هاوۀ لانی نه نجامی داو نه و لیډانانه ی شمشیره که ی له رژیانی بی باوه پیدا سهری پرواداران و روخساری خوا په رستانی پی لیکر ده وه، تیګرای نه وانه قورساییه کی ژوریان له سر ویزدانی هه بوو، وایان له شمشیره که ی کړدبوو که هه لوه دای له ناوېردنی هاوۀ په رستان بیت چنه د هینده ی نه وه ی که به سر موسلمانانیدا هینا)).

نیوهش نه و ده سته واژه یه تان له یاده که له سره تای نه م باسه وه هینامان که له میانې قسه کړدنیدا له گل پیغمبر ی خوادا ﷺ هات، که پی و ت:

نه ی پیغمبر ی خوادا، لای خوی گوره داوای لیخوش بوونم بۇ بکه له سر هه موو نه و ریږگیاننه ی له به رده م ریګای خوادا دروستم کړدوه.

ویږای هه وال پېدانی له لاین پیغمبر هوه ﷺ، که نیسلام هه موو شتیکی پېش خوی ده سر پته وه، نه و هه ر سوور بوو له سر نه وه ی که پیغمبر ﷺ په یمانی پی بدات که خوی گوره له هه موو نه و کارانه ی، پېشتر به شمشیره که ی ده سته ی نه نجامی داوه، ببوریت..

شمشیریش کاتیک به ده سته ی شو په سوار یکی جه ریه زوی وه (خالیدی کوی وه لید) هوه ده بیت و، پاشان نه و ده سته ی که پی گرتووه ویزدانیک په رژیانی گهر مه ی پاک بوونه وه و قه ره بوو کړدنه وه و، داپوشراو به خو شه ویستی و پشتیوانیه کی رها بۇ ثاینیک که پلان و دژایه تی دوه رده راو بیجو لینییت، نه و ژر سخت ده بیت له سر نه و شمشیره که ده ست له بنه ما ره ق و، تیژییه رقیژناره کانی هه لېګریت..

به م جوړه شمشیره که ی خالیدمان بینی سر نیشه ی بۇ خاوه نه که ی دروست ده کړد.

نه و کاته ی دوا ی رزگار کړدنې مه ککه ش پیغمبر ﷺ ناردی بۇ لای هه ندیک له هۆزه عه ره به کانی نزیک شاری مه ککه، پی فېرموو:

{وه ک بانگخوازیک ده تنیرم، نه ک جه نګاوه ر}.

شمشیره که ی به سریدا زال بوو رژی جه نګاوه ری تیدا به رجه سته کړد و.. وازی له رژی بانگخوازی هینا که پیغمبر رایسپاردبوو، هه ر نه وهش بوو وای کړد له پیغمبر ﷺ غه مګین و نا په حه ت بیت کاتیک هه والی کاره کانی خالیدی پینگه یشتن، هه سته یه وه و رووی کړده قیبه و، هه ردو ده سته ی به رز کړدوه و، به م و ته یه ی پوژشی بۇ خوی گوره هینایه وه:

{خودایا خرم بهری ده کم له وهی خالید نه جامی داوه}
پاشان علی نارد بقی لایان خوینی دانی و پاره و سامانی بقی گیرانه وه.
وتراویشه که خالید بهره پاکانه یی بقی خوی کړېوه که (عبداللهی کورې حوزافه یی سه همی)
پیتی وتوه: پیغمبره یی خوا فرمانی شه پکردن له گه لیاندای پیکردون له بهر نه وهی موسلمان
نابن..

خالید خاوه نی توانایه کی نااسایی بوو و.. پاله په ستویه کی زوری له سره دروست کړېوو
بقی داپوخانی هم مو جیهانی کونی..

خو گهر نیمه لئی رابمپنین کاتیک بتی (عوزا) ده پوخینیت که پیغمبر ناردېوی بقی
روخاندنی.

یان گهر سره نچی بده یی که به پاچه کی نهو بینا به ردینه یی دروخاند، وهک پیاوړک ده هاته
بهر چاومان که له دوی تیکرای سوپایه ک بجه نگیث، سهری تاکه کانی ده پچراند و ریزه کانی
په رته وازه ده کړد.

نهو به دهستی راستی و، به قاچیشی لئی ددها و، هاواری له پارچه ورد وړېوه کان و،
خوله داکه وتووه کی ده کړد:

{نه یی عوزا پروام پیت نه، نهک پاک و بیگورد بیت
من بینیم خوی گوره سهر شوقی کړدی...!!}

پاشان ناگری له خاکه کی به رده دا و ده یسوتاند!!

همو دیارده کانی هاوهل پرستی و پاشماوه کانی له بقی چوونی خالید دا وهک عوزا
جیگایه کی له و جیهانه نوییه دا نه که خالید له سایه یی نالاکیدا راوه ستابوو..

خالید به هیچ شتیکی دیکه له شمشیره کی ناشنا نه بوو بقی پاکتاو کړدی.

هر بویه.. {باوه پم به تو نه، نهک پیگهردی بۆت

من بینیم خوی گوره سهر شوقی کړدیت...!!}

گهر نیمه ش له گه ل نیمیری باوه پداران (عومه) دا نهو خوزگه په مان هه بایه، که بریا
شمشیره کی خالید به در بوویه له و په له په لپیه، نهوا له گه ل نیمیری باوه پداران
(عومه) یش، نه م و ته یی دوپاره ده کینه وه:

{ثافره تان ده ستوسان له وهی که سیتی دیکه یی وهک خالید وه به ریپتن...!!}

نهو رژی خالید کړچی دوا یی کړد (عومه) زور زور به کول بقی گریا و، خه لکی دواتر
زانپان که نهو ته نها بقی له ده ستدانی ناگری، به لکو بقی ده رفته ده گریا که مردن له دهستی
(عومه) ی دا که ده یویست خالید بکاته وه به نه میر پاش نه وهی قسه و قسه لکی خه لکی
له سر لاچوو و، هویه کانی گزسه گیر کړدی نه ما، گهر مردن پیتی نه گه یشتبایه و خالید خیرا
به ره و دیداری په روه ردگاری نه گه پای ته وه.

به ئی، ئو پالوانهش خیرا بهرو نارامگاکی له بههشتدا گه پرایوه..
 ئیستا بقی هیه بهوینتهوه...؟؟ چونکه ئو که سیک بوو سه زهوی هیچ که سی دیکه ی
 وهك ئو دوژمنی هوانه وهی بهخویه وه نه دیووه...؟؟
 ئیستا کات و ساتی نهویه جهستی شهکتهی بۆ که می بسرهوی...؟؟ هر ئو بوو
 هاوه لآن و دوژمنانی له پیاوه لدانیدا ده یانوت:

{ئو پیاوه ناخوینت و، لێناگه پیت که سیش بهوینت}...؟؟

به لām ئو گر سه پشك بکرایه ئو نهویه هه لده بژارد که خوی گه وره ته مه نی درۆژتر
 بکرایه و کات و ساتی زیاتر پی به خشایه تا درۆزه به تیکشکانی پاشماوه بۆگه نهکان بدات
 و، له سه رکار و جیهاد کردنی له پیناوی خوا و ئیسلامدا بهرده وام بیت
 جا گیانی ئه م پیاوه و بۆنی خۆشی بۆ هه میشه ده مینیتته وه، بهرده وامه، کاتیك نه سپ
 ده حیلینیت و، ره مان ده بریسکیتته وه، به یداخه کانی به کخواناسی به سه ر سوپا کانی
 ئیسلام وه ده شه کیتته وه..

ده لیت:

{شه ویک که تینیدا بوکیکی رازا وه م بۆ بێنن، یا مژده ی له دایکبونی کوپکم پی بدریت،
 خۆش و یستر نه لām له شه ویک سی ره ما و سۆله ی توند، که له گه ل پۆلیك له خه باتکاراندا، له
 دژی بۆ پیاوه پان رۆژ بکه مه وه}..

له پیناوی نه وه شدا، په ژاره و که سه ری ژیا نی -به بۆ چوونی خۆی- نه وه بوو که له سه ر
 نوینگه کی به مریت، له کاتیکا که هه موو ژیا نی به سه رپشتی نه سپه که یه وه، له سایه ی
 بریسکه ی شمشیره که یدا به سه ر بر دووه..

ئو که له گه ل پیغمه به ری خوا دا ﷺ به شداری غه زای کرد و، هه لگه پاوه کانی داپلۆسی.
 تهخت و تاراجی فارس و رۆمی له گه ل خاکدا یه کسان کرد و، به پا کردن به سه ر زه ویدا
 رۆشت، هه نگاو به هه نگاو له عیراق، هه تا رزگاری کرد بۆ ئیسلام و له ولاتی شامیش شه قاو
 شه قاو، تا هه ره مووی بۆ ئیسلام رزگار کرد..

وهك سه رکرده یهك، که نا په هته ی و خۆ به که مزانی نی سه ربازیک تینیدا رهنگی دابوو یه وه،
 وهك سه ربازیک که هه لگری به رپر سیاری تی سه رکرده و پێشهنگی بوو.

داخ و که سه ری ژیا نی پالوان نهویه که له سه ر نوینگه کی به مریت...!!

ئالیره دا که ئه سرینه کانی به خو پ له یده ی ده خزانه خواری وتی:

{له و شه په و ئو هیرشه به شدار بووم و، هیچ جیگایه کی جهسته م نه ماوه جیگه ی لیدانی
 شمشیری پیوه نه بیت، یا جی ده می رم، یا شوینی تیر..

ئیتاش ها نه وه له سه ر نوینگه که م وه کو و شتر به سه ر لوتدا ده مرم، ده سا با چاری
 تر سنۆکه کان بی خه بیت}...!!

نه ماته نه و شانه نه کاته ساتی وتنیان نه، مه گره هر پیاوایی ناوا بتوانیت بیلیت.
 نه ساته یش له پیشوازی چرکه ساته کانی مالئاویدا بوو، دهستی کرد به وسیه ت کردن..
 ده زانن وه سیه تی بڼ کړد...؟؟

بڼ خودی عومری کوپی خطاب!!
 ده زانن چی له دواي خوی به چی میشتبوو..
 نه سپه کی و چه که کی!!
 هیچی دیکه...؟؟

هیچی دی، له و دی که خه لکی کزی ده کاته وه و ه یانه...!!
 چونکه نه که زیندو بوو هیچی به لاره گرنه نه بوو، جگه له بایه خدانی به سرکه وتن و
 به ده سته پتانی بالا دهستی به سر بوژمنانی هه قدا.

له شت و مه که کانی نونیا شدا هه مووی له سر هیچ شتیک سوړ نه بوو..
 ته نیا یه شت نه بیت، که به و په پری خوشه ویستیه وه سووړبوو له سړی.. که نه ویش
 (قه لنسوت) ده کی بوو..

له رڼی په رمووکدا لئی که وت و، خوی و خه لکه که ش زڼر له دوی گه پان.. کاتیک له سره
 نه وه سرزه نشت کړا وتی:
 {هه ندیک له مووی په رچه می پیغمبر خدای تیدا بوو و زڼر پتی گه شین بووم و، پتی
 سرده که وتم}.

له نوايیدا، لاشه ی نه م پاله وانه له ماله کی به سر شانی هاوه لان هینرایه دهره وه و دایکی
 پاله وانی کړچکړبوو به نوو چاوی سووړ بوونی ناویت به غه مه وه لئی ده پوانی و له مالئاواییدا
 وتی:

تق له هه زاران هه زار که سی هوز باشتری، کاتیک روخساری مهردان بکه ویته مملانی... له
 نازایه تی دا...؟ تق له پاوکی شیران نازتری که له راوی شیر ده گپینه وه... له سوارچاکیشدا...؟
 تق شقپه سوار تری له و لافاوه به خو په ی که له نیو شاخه کانه وه لیشاو دینیت.

انت خير من الف الف من القوم اذا ما كبت وجوه الرجال

اشجاع...؟ فانت اشجع من لي شر عضنفر يذود عن اشبال

اجواد...؟ فانت اجود من سيل غامر يسيك بين الجبال

(عومر) که گوئیستی نه وه بوو، زیاتر دلی داخوړپا.. و فرمیسه که کانی به خو پتر بوون

و.. وتی:

{راست وت..}

سویند به خوا نه و ناوه ها بوو}..

نه مجا پاله وان له گلکړکه یدا به خاک سپړدرا..

هاوه لانیښی که دنیا کش و مات و، ملکه چ و بیده نگ بوو، به ملکه چیه وه راوه ستان..
ته نها حیلې نه سپیک هات و نه و بیده نگیه ی شکاند -وه که نه وه ی به ییری نیمه دا بیت- که
پاش نه وه ی ره شوکه ی لایرد بوو خیرا ده هات و، شه قامه کانی مه دینه ی به راکردن به دوا ی
تهری خاوه نه که یدا بریپوو، که دلته نگ ی و بونی خوشی شو به پړوه ی ده برد.

که که یشته کومه له خه لکه بیده نگه که و گړه شیداره که سهری وه که نالا بلند کرد.
به به رزی حیلاندی.. ته وار وه که نه کاته ی که پاله وانه که ی به سهر پشته وه بوو و،
مه پره شه ی له ته خت و تاراجی فارس و رزم ده کرد و، چاره سازی دهردی دلی بته رستی و
ده ستریز کارانی ده کرد و، هه موو هیژنکی شه پره نگیژ و هاوه له پهرستی له سهر ریگی نیسلام
را ده مالی..

مایه وه -چاوه کانی له سهر گلکوکه ی نه ده تروکاند- سهری به رز کرده وه و نه وی کرد و،
ده یجولاند بڼ که وره و پاله وانه که ی و، سلوی مالئاوایی لیده کرد...!!
پاشان به سهر به رزی بیده نگ راوه ستا، نیو چاوانی بلند بوو، به لام چاوه کانی به خوږ
نه شکیان لیده باری..!!

(خالید) له که له که که یدا (وه قف) ی کردوون له پیناوی خوا.
به لام.. داخل هیچ شوره سواریک پاشی خالید ده توانیت بچیته سهر پشتمی...؟؟
یان پشتمی بڼ هیچ که سیتی دیکه نه وی ده کات...؟؟
نئی نه ی پاله وانی هه موو سهر که و تنه کان.. و
نه ی به ره به یانی گشت شه وه زه نگه کان..
به راستی تر به گیانی سوپاکه توره به سهر سه ختی لیښاری هیژ شهبه راندا زال ده بوویت که
به سهر یازه کانت ده وت:

{کاتی سهر له به یانی خه لکه که خه م و خه فه تیان لاده چیت}
تا وه که په ندیک له توره مایه وه..
نه وه تا تر نیستا که، خه فه ته کانت ته واو کرد.
ده سا نه ی باوکی سوله یمان، سوپاس بڼ به یانیه که ت...!!
سهر به رزی و، بونی خوش و، نه مری بڼ یادت نه ی خالید...!!
لیمان که پڼ.. له که له نه میری باوه پرداران (عومه) دا نه و شه سازگاره پاراونه بلتینه وه که
له کاتی مالئاوایی لیکردن و شیوه نگیژانیدا بۆت وتی:
خودای گه وره رحم به باوکی سوله یمان بکات.
نه وه ی لای خوی گه وره هه یه چاکتره له وه ی له زیاندا تییدابوه.
به راستی سوپاسگوزارانه ژیا و به خته وه رانه ش کوچی کرد.

فہ بسی کوری بہ عری کوری عوبارہ
 فیلز ترین کہ سی عریس بود کہ موسیٰ کا نبیہ

سەر‌ه‌پای گه‌نج‌بێتیه‌که‌ی، ئه‌نصاریه‌کان وه‌ک سهر‌کرده‌ هه‌لس و که‌وتیان له‌گه‌ڵدا ده‌کرد..
له‌باره‌یه‌وه‌ ده‌یان وت: ((گه‌ر به‌مان‌توانیایه‌ به‌ سامانه‌که‌مان ریش‌یکمان بۆ قه‌یس بکریایه،
ئه‌وا ده‌مانکړی)).

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی کۆسه‌ بوو، هیچ خه‌سه‌لته‌تیک‌ی سهر‌کرده‌ی له‌ داب و نه‌ریتی هۆزه‌که‌یدا که‌م
نه‌بوو جگه‌ له‌ وریشه‌ نه‌بێت که‌ پیاوه‌کانیان روخساری خۆیان پێ هه‌یه‌تدار ده‌کرد، جا ده‌بێت
ئو گه‌نجه‌ کۆ بێت که‌ هۆزه‌که‌ی هه‌زیان ده‌کرد ده‌ست له‌ هه‌موو سامانه‌کانیان هه‌لبگرێ
به‌رامبه‌ر به‌ ریش‌یک که‌ روخساری ئه‌وی پێ دابپۆشن و، رووکه‌شی ده‌ره‌کی مه‌زنییه
راسته‌قینه‌که‌ی و، سهر‌کردایه‌تییه‌ سهر‌که‌وتوه‌که‌ی پێ ته‌واو بکه‌ن...؟؟
ئه‌وه (قه‌یسی کۆپی سه‌عدی کۆپی عوباده‌)یه.

له‌ خانه‌دارترین و دێرینه‌ترین خانه‌واده‌کانی عه‌ره‌به‌.. ئه‌و ماله‌ی که‌ پێغه‌مبەر ﷺ له
باره‌یه‌وه‌ فهرمووی:

{خانه‌دانی سیمای خه‌لکانی ئه‌م ماله‌یه‌}..

ئو لێزانه‌ش که‌ فیل و ته‌له‌که‌ و، لێهاتووی و، زیره‌کی ئی هه‌ڵده‌قولی و، له‌باره‌ی
خۆشیه‌وه‌ راستگۆیانه‌ وتویه‌تی:

{گه‌ر ئیسلام نه‌بویه‌، فرت و فیل‌تیک‌ی وه‌هام ده‌کرد عه‌ره‌ب به‌رگه‌ی نه‌گرتایه‌}!!..

چونکه‌ ئه‌و زیره‌کیکی، زۆر فیل‌زانی، مێشک‌کراوه‌ بوو.

له‌رۆژی (سه‌فه‌ین)یشدا له‌ شوێنی خۆیدا بوو له‌ته‌ک ئیعامی عه‌لیدا به‌رامبه‌ر معاویه‌ و..
له‌گه‌ڵ خۆیدا داده‌نیشت و نه‌خشه‌ی فرت و فیل‌تیک‌ی ده‌کێشا که‌ له‌ توانایدا بێت معاویه‌ و
ئه‌وانه‌ی له‌ ته‌کیدایه‌ به‌رۆژیک یان چه‌ند رۆژیک له‌ناو بیات، به‌لام ئه‌و فرت و فیل‌ه‌ی خۆی
ده‌پشکنی که‌ به‌هۆی زیره‌کیه‌که‌یه‌وه‌ بۆی هاتبوو و، به‌فیل‌تیک‌ی خراپی مه‌ترسیداری ده‌هاته
پێش چاو و، ئه‌و ئایه‌ته‌ی قورئانی پێرۆزی ده‌هاته‌وه‌ یاد که‌ ده‌فه‌رمووێت:

{وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ: فِرْعَوْنُ يَلْمِيزُ هَارُونَ بِخَوْنِهِ خَاوَنُیْ دَه‌گَرِی.}

فاطر/۴۳.

ده‌ست به‌جۆ پاشگه‌ز ده‌بویه‌وه‌ و، داوای لێخۆشبوونی له‌خوا ده‌کرد و، زمان‌ی حالیشی

ده‌یوت:

{سویند به خوا گهر بڼ معاویه بلوینت به سه رماندا زال بېیت، ثوا تنها به هوی زیره کیه که یوه زال نابیت به سه رماندا به لکو به هوی وهر و ته قوای نیمه وه بوی دهست ددا زال بېیت}!!..

جا نو نه نصاریه خه زره جیه ی نیو مالیکې سه رکړده یه کی مه زن، چاکه و ره وشت پاکې له باو و باپرانوه بڼ مابووه... سه دی کوپی عوباده، سه رکړده ی خه زره ج بوو که دواتر به دیداری ده گین..

کاتیک موسلمان بوو دهستی (قهیسی) کوپی گرت و بریدیه خزمهت پیغمبره وه و تی:
{نه مه خزمهت کارته نه ی پیغمبره ی خوا}..

پیغمبریش له (قهیس) دا ه موو خه سله تیکې زالوون و ده رکه و ته کانی چاکسازي تیدا به دی کرد..

مینایه لای پیښه وه و نزیکی کرده وه و (قهیس) به رده و ام خاوه نی نو جیگایه بوو..
(نه نه سی) هاو له ی پیغمبر له و باره یوه ده لیت:

{قهیسی کوپی سه دی بڼ پیغمبر، وه ک جیگای پاسه وان و ابو بڼ سه رکړده}..
له کاتیکدا که قهیس، بهر له موسلمان بوونی به و زیره کیه ی خوی که خه لکی به رگی بیرکړدنه و ه یان نه ده گرت مامه له ی له گه ل خه لکیدا ده کرد و، که س نه بوو له نیو مه دینه و ده و یوه ریدا ه هزار حساب بڼ لیزانیه که ی نه کات.. کاتیکیش موسلمان بوو، نیسلام فیری کرد که دلسوزانه ه لئس و کهوت بکات، نه ک به فیل و لیزانیه که ی و، له راستیشدا نه و یه کی چاکه کار بوو بڼ نیسلام و، فیل و لیزانیه که ی و لاخست و، نیدی له وه به دوا ه لمه ته له ناو به رکه کانی پی نه ده چنی و.. هر که روویه رووی ه لویستیکی سهخت ببویا به ته وه، سوزی ده جولا بڼ فرت و فیلزانه کۆت کراوه که ی و، ده ست واژه هه میشه یه که ی ده و ته وه:

{گر نیسلام نه بایه، فرت و فیلیم له عه رب ده کرد به رگی نه گرتایه}!!..

له نیو خه سله ته کانیشدا تنها ده ست باویه که ی له زیره کیه که ی زیاتر بوو و.. خانه دانی و ده ست باویش ناکاریکی کت و پپی قهیس نه بوو، به لکو نو له رولای مالیکې دیرینی به خشنده و ده ست باو دابوو و، خانه واده ی (قهیس) یش - له سر داب و نه ریتی به خشنده و ده و له مه ندانی نو کاته ی عه رب بوون..

بانگکاریکیان له سر په کیک له به زبایه کانیان دانا بوو میوانی به روژدا بڼ ناخواردن بانگ ده کرد..

یان ناگری داده گیرساند بڼ ریپواری نامق و نه شاره زا تا به هویه وه شه و ری ده ریکه ن و..
خه لکی له روژگاره دا ده یانوت: ((هر که س حزی له به ز و گزشته، با بچینه سر خوانی دوله یمی کوپی حاریسه))..

((دوله یمی کوپی حاریسه)ش باپیره ی نووه یی (قهیس) بوو..

له و ستاوهش (قهیس) توانای له راده به دهری له سر فرت و فیل و پیچ و په نا پشت گوی
خست، نو جوړه نازایه تیه روون و ناشکرایه ی ه لگرتبوو، نو ناپه حه تیانه ی که به هویه وه
تووشی ده بیټ و نه و نه هامة تیانه ی بوی دیت له بهر چاوی بوو..

نازایه تی راست و دروستیش ته نها له متمانه ی خاوه نه که یه وه سرچاوه ده گریټ..
نو متمانه ی ش ناره زوو یا ویستیک نیه، به لکو راستکوی له گه ل دهورون و، دلسوزی بۆ

حق پیکي دینیت..

به م جوړه کاتیک جیارایی که وته نیتوان نیمامی عه لی و معاویه، ده بینین له ته ک دهورونی
خویدا به ته نها ده مینیتوه و، به دواي راستیدا ویله له ری بۆ چوونیه وه، هه تا گه ر بیني
نیمامی عه لی له سر حه قه، نه و سهریه رزانه و، نازا و، چاونه ترسانه له گه لیدا ده بیټ..
له جه نکه کانی (هه فه یز) و، (جه مه ل) و، (نه هره وان) دا (قهیس) یه کیک بوو له پاله وانه
بویره کانی نالا ه لگری نه نصار و، هاواری ده کرد:

هذا اللواء الذي كنا نحق به
مع النبي، وجبريل لنا مدد
ما ضر من كانت الانصار عيبته
الا يكون له من غيرهم احد

واته: نه مه نو به یداخیه که له گه ل پیغه مبه ردا بووین ه لمان گرتبوو، (جبریل) یش
پشتیوانمان بوو زیانی پی نه گه یشتوو هه ر که س نه نصاریه کان سهریازی بیت و هیچ که سی
دیکه ی نه بیټ.

نیمامی (عه لی) یش کردبوویه فه رمانړه وای میسر..

معاویه ش هه میسه چاوی بریپووه میسر.. هه رده م وه که به ترخترین گه وه ری تاجی
چاوه پوانکراوی بیت..

له پیتاوی نه وه شدا هه ر که (قهیس) ی بیني فره مانړه وایه تیه که ی پی دهریت شیتی
دایگرت و دهرسا له وه ی که (قهیس) بۆ هه تا هه تایه نو له میسر دایپریت، هه تا گه ر نو
سهرکه وتن به سر نیمامی عه لیشدا به ده ست به ینیت، سهرکه وتن پیکي یه کلاکه ره وه..
به م شتویه به هه مو هوکاره فیلایه کانی و، به و ته له که بازیا نه ی که له هیچ سلای
نه ده کرد، دووزمانی له دژی (قهیس) ده کرد لای نیمامی عه لی، هه تا نیمام له میسر بانگی
کرده وه..

نالیره دا خو ی تیگه یشت که (معاویه) نه م گه مه یی له دژی نو نه نجام داوه پاش نه وه ی
که هه وله کانی بۆ دانه پال خو ی، تاوه کو له دژی نیمامی عه لی سنگ پر رق و کینه بکات و،
هه تا پشتیوانی بوی که م بکاته وه.. که واته، چاکترین به رپه رچدان وه ی فرت و فیلی معاویه،
خو شه ویستی و پشتیوانی کردنی زیاتر بۆ نیمامی عه لی و، بۆ حه ق که نیمامی عه لی نوینه رایه تی
ده کات، نه وه ش له هه مان کاتدا جی باوه پکردنی ته و او و جه خت له سر کراوه لای قه یسی
کوپی سه عدی کوپی عوباده..

بهم شپوه په بڼ چرکه ساتنیک وای هه ست نه کرد که نیمای علی لایداوه له سهر میسر..
 نه میریتی و، فرمانږه وایی چیه، هه موو پله و پایه کان لای (قهیس) تنها نامیریکن بڼ
 خزمه تکردنی حق به کارده هیترین و، راوه ستانیشی له گه ل نیمای علیدا له گډه پانی جهنگدا
 مؤکاریکی دیکه په که گرنگی و جوانیه که ی که متر نیه..

نازایه تی (قهیس) ده گاته چله بڼ په ی راستگویی و ژیریه که ی، له پاش شهید بوونی
 نیمای علی و په یمانندان به حه سهن..

قهیس بڼوای هیئا که (حه سهن)، میراتگری راسته قینه ی پیشه وایه تیه، هه بڼ په یمانی
 پیندا و بی باک له توو شېوونی مه ترسی پشتیوانی لیکرد..

کاتیکیش (معاویه) ناچاری کردن بڼ دانانی شمشیره کانیا، قهیس دیت سهر کردایه تی
 پینچ هه زار له وانه دهکات که سهری خویان تاشیبوو بڼ ماته مینی شهید بوونی نیمای علی..
 نیمای حه سهن وای به چاک ده زانی که برینی موسلمانان ساریژ بکات که لاواز بوونی
 دریزه ی کیشاوه و، راده یه بڼ نو و کوشاره له ناویره فوتینه ره دابنیت و، له گه ل معاویه دا
 بکه ویته و تو ویزه وه پاشان به لینی پی بدات..

نالیزه دا (قهیس) سهر له نوی بیر له رهوشه که دهکات وه و، سهر دهکات هه لویستی
 نیمای حه سهن هه چند راست و دروست بیت، نو سهر یازه کانی (قهیس) نو مافی
 راویژ کردنیان له باره ی دیاری کردنی چاره نووسیان هیه له نه ستزیدا، بهم جوړه کویان
 دهکات وه و تارنیکان نا پاسته دهکات:

{ گهر بتانه ویت شه پتان پیده که م تا په له که کوژرانتان بکه م، گهر هه زیشتان لی بی نو و
 هیمنایه تیتان بڼ ده سته بهر ده که م }..

سهر یازه کانیشی کاری نووه میان هه لیزارد و، هیمنایه تی لای معاویه بڼ وه رگرتن، که
 دهروونی ته و او کرایه وه کاتی بینی قهدهری وایه چله وی حه وانه وه ی له ده ست به هیترین
 رکابه ری به تین و مه تر سیدارترین که س له سهر سهره نجامه که یه تی..

سالی په نجا و نوی کوچی له شاری مه دینه، نو لیزانه که نیسلام بوویه دایه نگای
 لیزانه که ی، کوچی نوایی کرد..

مرد نو و پیاووه ی که ده بیوت:

گهر له بهر نه وه نه بوایه له پیغه مبهري خوا م ﷺ بیستوه ده یفه رموو:

{ فیل و، هه لخه تاندن له ناگر دایه، نو و ته له که بازترین که سی هم نوممه ته ده بووم }..

له ناشتیدا مرد و، رهوتی پیاوکی راستگویی، روونی، به خشنده ی، نازای له پاش خوی له

زیاندا به جی هیشت..

به لای.. مرد و.. له پاش خوی رهوتی پیاوکی ده ستپاکی له سهر نو و شتانه ی که هی نیسلام

بوون له لای له (نه ستوگرتن) و، به لاین و، په یماندان به جی هیشت..

عومہ بری کوری وہ وہ ب
 شہ پانہ نہ فامی و حہ ولاری شہ

له رڼی به دردا، یه کڅک بوو له و سهرگردانه ی قوپه یش که شمشیریان بۆ هلمه تېرډنه سهر نیسلام به ده سته وه گرتبوو.

پیاوړکی دور بینی مه زنده کاربوو، هر بۆیه هۆزه که ی دایاننا بوو تا سهرنج بدات و ژماره ی نه و موسلمانانه ی له گه ل پیغمبردا هاتوون بۆ روبه پوویونه وه یان بزانت و، سهر بکات له پشتیانه وه بۆسه یان هیزی کومه ککار هه یه.

جا (عومه یری کوپی وه هه بی جه مه حی) به نه سپه که یه وه که و ته پړ و به ده دوری سهر یازگی موسلمانانه کاند سهر پایه وه و، دواتر گه پایه وه بۆ لای هۆزه که ی و پښی وتن: (سئ سهد که سن، که مڼک زیاتره یان که متر)، له راستیدا مه زنده که ی راست بوو، لښیان پرسى: نه ی هیزی کومه ککار یان له پشته وه هه یه؟ له وه لایاندا وتی:

{هیچمان له پشتیانه وه به دی نه کرد... به لام نه ی خه لکی قوپه یش، سوارانیکم بینی مردنیکى حه تمیان هه لگرتبوو له گه ل خو... که ساننکین جگه له شمشیره کانیا ن هچ به ریه ست و په ناگه یه کیان نه ..}

سویند به خوا وای ده بینم پیاوړکیان ل نا کوژیت تا یه کڅکی ل نه کوشتین، خو گهر مینده ی ژماره ی خویانیان ل کوشتین، نه و له دواى نه وه ژیان چ خوشیه کی نډایه...؟؟
نډوه ش بیرو پای خوتان تاوتوئ بگه ن{..}

هه ندیک له گه وره پیاوانی قوپه یش که و ته ژیر کاریگه ی قسه کانی و، له وه دابوو که پیاوه کانیا ن کۆیکه نه وه و به بی شه پ به ره و مه ککه بگه پښه وه، گهر (نه بوجهل) نه بووایه که نه و بیرو پایه ی پوچه ل کردنه وه و، ناگری بوغز و کینه و، ناگری جهنگی له ده رویناندا داگیرساند، که خوی یه که م سوتاوی بوو..

خه لکی مه ککه: به (شه یثانی قوپه یش) ناویان ده برد..

به لام (شه یثانی قوپه یش) له رڼی به دردا تووشی ناړه هه تیه بوو، که نه خوی و نه هۆزه که ی هچ سوودیان ل نه بینی، جا سو پای قوپه یش به سهر شوپی و تیکشکاو ی به ره و مه ککه گه پانه وه و، (عومه یری کوپی وه هه ب) یش هه ندی له مه دینه دواکه وت.. چونکه کوپه که ی به بدیلی که وتبووه ده سته موسلمانانه کان..

رڼیکیان له کړپ و کۆبوونه وه یه کدا له گه ل (صه فوانی کوپی ئومه ییه) ی ناموژای دانیش.. صه فوان بوغز و کینه یه کی یه کجار تالی ده خوارده وه، چونکه (ئومه ییه کوپی خه ل ف) ی باوکی له رڼی به دردا تیاچوو بوو و، بیر داپوخواه کان ببونه کوپی پارچه کانی مه یه که ی.

{صه فوان} و (عومه ی) پیکه وه دانیشتن و رق و کینه ی خویان ه لده پښت..

با لینگه پښ (عروه ی کوپ ی زویه ی) نه و گفتوگو یه درېده مان بڼ بگړپته وه:

{صه فوان له کاتیکدا باسی کوژراوانی به در ی ده کرد وتی: سویند به خوا له دوی نه وان

ژيان هېچ خوښه کی تیدا نیه..!!

عومه ی پښی وت: راستت وت، سویند به خوا گړ له بهر نه و قهرزه نه بووایه که له سر شانم

و توانای دانه ویم نیه و، له بهر نه و مندا لانه نه بایه که ده ترسم دوی خوم تیا بچن نه و

به سواری به ره و لای موحه مه د ده چوم تا ده مکړشت، بیانویه کم هیه لای ده مکړده به هانه:

ده مروت له پیناوی نه و کوپه دیله مدا هاتوم.

{صه فوان} نه وه ی قوښته وه و وتی:

قهرزه که ت له سر من.. من له بری تق دهیده مه وه.. مندا له کانیشت له گه ل مندا له کانددا

ده ژیه نم هتا مابن..

نه مچا عومه ی پښی وت: که وایو با نه نه نه پښی بیت له نیوانماندا..

پاشان (عومه ی) فرمانی کرد شمشیره کیهان بڼ تیژ کرده وه و ژهراویان کرد، دواتر که وته

ری تا که یشته مه دینه.

له کاتیکدا که (عومه ی کوپ ی خطاب) له گه ل کومه لیک له موسلماناندا له باره ی رژی

به دره وه ده دوان و، باسی نه و ریزه یان ده کرد که خوی گوره لینی نان، عومه ر سرنجی دا،

(عومه ی کوپ ی وه هب) ی به دی کرد و لاخه که ی له بهر ده رگای مزگوتدا به سترته وه و،

شمشیره که ی به شان وهیه، وتی:

نه و سه که (عومه ی کوپ ی وه هب) ی دوژمنی خوی، سویند به خوا ته نها بڼ خرابه کاری

هاتوه.

هر نه و بو له رژی به دردا لیمان نزیك بوویه وه و مه زنده ی کردین بڼ هوزده که ی..

پاشان عومه چو بڼ خزمه ت پیغه مېری خوا ﷺ و پښی وت:

نه ی پیغه مېری خوا نه و تا (عومه ی کوپ ی وه هب) ی دوژمنی خوا دپندانه به

شمشیره که یه وه هاتوه..

پیغه مېر ﷺ فرموی:

بیکه ره ژوره وه بڼ لام.. نه مچا عومه چوویه لایه وه و قایشی شمشیره که ی له ملی پینچا

و، به و پیاوه نه نصاریانیه که له گه لیدا بوون وت: ورنه خزمه ت پیغه مېری خوا و دابنیشن و

ناگاداری نه و پیاوه پیسه بن، چونکه متمان ی پی ناکریت..

(عومه) هینایه ژوره وه بڼ لای پیغه مېر ﷺ و، به قایشی شمشیره که ی ملی به سترتو

کاتی پیغه مېر بینی فرموی: وازی لی بینه عومه، نزیك به ره وه عومه ی..

عومه یر هاته پیښه وه و وتی: (به یانیتان باش، نه مه ش سلای سهرده می نه فامی بو..

پښه مېر څخه پټی فرموو: خوی گوره به سلوونکی چاکتر له سلوونکي تو نهی عومیر
رڼی لږ ناوین... که نهویش سلوی نهلی بهه شته.

عومیر وتی: نهی موخه ممد نهوه به لای منهوه شتیکی تازهیه.

پښه مېر فرمووی: چی وای لیکردوویت بڼ نیره بییت...؟؟

وتی: هاتوم بڼ نهو دیلی که له لاتانه.

پښه مېر فرمووی: نهی نهو شمشریزه چی به له ملندا...؟؟

عومیر وتی: خوا له ناوی به ریت چ شمشریزه، جا هیچ سووونکی مه بووه بزمان...؟؟

پښه مېر څخه لڼی نوویاره کرده و فرمووی: راستم پی بلای عومیر، بچی هاتوینه...؟

وتی: ته نها بڼ نهوه هاتوم و بهس.

پښه مېر څخه فرمووی: بڼ نهوه نه هاتوویت به لکو تر و صفوانی کوپی نوممه ییه له

به رده لانیک دانیشتبون باسی قوپه ییشیه کوژراوه کانی نیو بیره کانتان ده کرد، پاشان وت:

گر له بهر نهو قهرزه نه بییت که له سهرمه و، له بهر منداله کانیشم نه بییت نهوا به ریده که وتم تا

موخه ممد ده کوش، نه مچا صفوان قهرزه که ت و منداله کانیشی گرت نه ستر به و مرجه ی

که من بکوژیت، خوی گوره ش ریگر و به ریه سته له نیوان تر و نهو کاره دا...!!!

تا له و ساهه دا عومیر هاواری کرد: اشد ان لا اله الا الله، و انک رسول الله..

نهوه کاریک بوو ته نها له نیوان من و صفواندا بوو و، سویند به خوا ته نها خوی گوره

هوالی پیداویت، جا سوپاس بڼ خوا که رڼویني کردم بڼ لای نیسلام..

نه مچا پښه مېر څخه فرمووی به هاوه له کانی: براکه تان له ناین تیپکه یهن و قورنای پی

بخوینن و دیله که شی بڼ بهر بدهن...!!

به م جوړه عومیری کوپی وه هب موسلمان بوو..

به م شیوه یه (شهیتانی قوپه ییش) موسلمان بوو و، روشنایی پښه مېر و نیسلام به جوړیک

دایوژی که له چرکه ساتیکدا بگوړیت بڼ هواریه کی نیسلام..!!

عومیری کوپی خطاب ده لیت:

{سویند بهو زاته ی گیانمی به ده سته، به راز خو شه ویستر بوو له لام له عومیر کاتیک که

دهرکه وت لیمان.. نه مژش له هندی که له منداله کانم خو شه ویستره له لام.

عومیر دانیش و به قولی بیري له لیبورده یی نه م ناین و، مه زنی پښه مېر ده کرده وه،

رژده به تاله کانی نیو مه که ی هاتوه یاد بهر له کچکردنی پښه مېر و یارانی بڼ مه دینه،

که تنییدا ته له ی بڼ نیسلام داده نا و شه پی له که لدا ده کرد.

پاشان نه هامت و شه پکردنی رژی به دري بیرکه وته وه..

نواثر نه وه تا نه مږ شمشریزه که ی ه لگرتوه و هاتوه پښه مېر پی بکوژیت.

هموو نه مانه له چرکه ساتيځدا دهسپيټه وه به وتني: (لا اله الا الله، محمد رسول الله)!!...

چ ليبوردهيي و، چ بيگه ردي و، چ متمانه به خؤ بوونيځکه هم ثانيه مه زنه له خؤي گرتوه...!!

نړئ ناوا نيسلام له کتوپړيځدا هموو هله کاني پيشتري دهسپيټه وه و، هموو ستم و دوژمنکاره کاني له بيري موسلمان دهچيټه وه و، دلياني بؤ دهگه نره و، له ناميزي دهگړن...؟

نړئ بهم جوړه، نړ شمشيره ي که پيټه وه هاتبوو و، په يمانی له سر خرابترين پيچانه وه و، خرابترين تاوان دابوو، هيشتا له پيش چاويان ده بريسيځته وه، هموو نړه له ياد دهگړت و، نيسيټا ته نها نړه باس دهگړت که عومير به موسلمان بووني - له يک چرکه ساند - بوو ته يکک له موسلمان کان و هاره لاني پيغمبر، نړه ي بؤ نوان ه بيت بؤ هميش هيه و، نړه شي له سر نوان بيت له سر نه ميشه...!!

نړئ بهم شيويه، نړه ي که عومري کوپي خطاب بهر له چهند ساتيځ دهيويست بيکوژيت، لاي عومير دهبيت که سيځي خو شه ويستر له کوپ و کهه کاني...!!؟
جا گه رته نها چرکه ساتيځي راستگويي، که عومير تييدا موسلمان بووني خؤي راگه ياند، لاي نيسلام نړ هموو پيژانين و ريژلنيان و پاداشت و به رزييه ي ه بيت، که واپوو نيسلام ثانيځي زځر مه زنه...!!

له ماوه يکي کورتدا عومير ناشنای نړکي سرشاني خؤي بهرامبر نړ ثانيه بووه... که ده بيت هينده ي له دؤي جهنگاوه خزمه تي بکات و.. نړه نده ي که له دؤي بانگه شه ي کردبوو بانگه شه بکات بؤ لاي... نړه ي خؤي گه وره و پيغمبره که ي پييان خو شه له راستگويي و، جيهاد و، گوپرايه لي نيشان بدات و.. بهم جوړه زؤځکيان هاته خزمه ت پيغمبر و وتي:

{نړي پيغمبري خوا: من زځر مه ولم داوه بؤ خاموشکردني رووناکي خدا و، زځر نازاري نه وانم داوه که لم ثانيي خؤي گه وره بوون و، چاپم خو شه که ريگم بدهيت بجموه مه که و، بانگه وازي خه لکي بکه م بؤ لاي خوا و، بؤ لاي پيغمبره که ي و، بؤ لاي نيسلام، به لکو خؤي گه وره ريځوځنيان بکات، دنا له سر ثانيه که ي خؤيان نه شکه نجم ددان هره وک چؤن هاره له کاني توم له سر ثانيه که يان نازاردا}..

تا له ر زؤځانده، که عومير مه که ي به جي هيشتوو رووه و مه دينه، (صه فواني کوپي نوممه يه) که عوميري هه لئابوو بؤ چوونه دهره وه به مه به ستي کوشتني پيغمبر، لوت به رزانه به شه قامه کاني مه که دا ده هات و ده چوو، کوپ و دانيشته کاني پر له خو شي و شادي ده کرد...!

کاتیک که خزم و براکاني دهریاره ی نوښی و دلخوشی و گه شانه وهی پرسیاریان لې بگردایه، له کاتیکدا که ټیټک و پرسکی باوکی له نښو بیره کانی مه ککه دا گهرمن، به له خوبایی بوونه وه دهسته کانی دده به یکه دا و به خه لکی دوت: ((مژده تان لې بیت به رووداویک که پاش چه ند رږژیک هه واله که پتان پښه گات و، کاره ساتی به درتان له بیر ده باته وه...!!

جا هه موو به یانیه که ده چوو به قه راغی مه ککه و له کاروانچی و سواره کانی ده پرسکی: (نرئ هیچ له مه دینه رووی داوه)؟

نه وانیش وه لایمان به جږژک بوو که نه م پښی خوش نه بوو و، مایه ی رازی بوونی نه بوو، که سیان روودلوکی وای له مه دینه دا به دی نه کړدبوو جیگای گرنگی پیدان بیت.. هه فوان بیئ نومید نه بوو.. به لگو به روام بوو له سر پرسیارکردن له رږبواران، هه تا رږژیکان به هندیکیان که پښت و لښی پرسین: (نرئ هیچ له مه دینه رووی داوه)؟؟

رږبواره که ش پښی وت: با.. روودلوکی ژور مه زن روویداوه...!!
روخساری (هه فوان) که شایه وه و دهروونی پر به دنیا لیوان لیو بوو له شادی و خوشی..
بږیه خیرا به په رو شانه له رږبواره که ی پرسیه وه: چی روویداوه؟ بږمی بگڼه وه...
پیاره که وه لایم دایه وه: (عومه یی کوپی وه هه ب) موسلمان بوو و، نه وه تا له وی شاره زای نه و نایه ده بیت و، فیری قورئان ده بیت...!!

زه وی له پښ چاوی هه فوان سوپایه وه و.. نه و پوداوه شی مژده ی به هژده که ی دده پښی و، چاوه پوانی ده کرد تا کاره ساتی به دری له بیر بیاته وه، نه وه تا نه مړی له هه واله دلته زښه دا بږی هات و کردیه خوله میښ...!!

رږژیکان رږبواره که گه ښته وه ماله که ی و.. عومه یی شمشیره که ی به رزکړدبوو وه که پایه وه بږ مه ککه و، خوی بږ شه سازکړدبوو، په که م که سیش (هه فوانی کوپی نوممه یه) ی بیني..

هر که چاوی پښی که وت ییری له وه کرده وه شالووی بکاته سر، به لایم شمشیره ناماده که ی دهستی عومه یی هینایه وه هوشی خوی و، تنها به وتنی هندیک جښو به عومه یی وازی هینا و به پښی خویدا روشت..

(عومه یی کوپی وه هه ب) به موسلمانی که پایه وه مه ککه، له کاتیکیشدا که هر نه و بوو بهر له چه ند رږژک به بیئ باوه پی لښی چوو به دهر وه..

چوو به ناوی به شپوه ی جوانی رږژی موسلمان بوونی عومه یی کوپی خطاب و، دهست به جی له ناوی موسلمان بوونی هاواری کرد:

{سوښد به خوا هر جیگایه که به بیئ باوه پی تښدا دانیشتم، ده بیت به نیماندریش تښدا دابنیشم}..

وهك شوهی كه ((عومهیر)) شو وشانهی كردبیته دروشم و، شو ههلوپستهی كردبیته پټشهنگ.

سووریوون لهسهر بهخشپنی گیانی له پټناوی شو ناینه‌دا كه سه‌رده‌مانیك له نژی چه‌نگابوو... له ههلوپستیكي وه‌هادا بوو كه ریښی پښ بډات نازار و نه‌شكه‌نجهی شو كه‌سانه بډات كه بیانه‌ویت نازاری پښ بگه‌پهن.

به‌مچوره ده‌ستی دایه قهره‌بوونه‌وهی شوهی له‌ده‌ستی دابوو... پټش كات و سات كه‌وتبوو به‌رهو نامانجه‌كی و، به‌شو و رڼو نيسلامی راده‌گه‌ياند، به‌ناشكرا ونه‌پنی... له‌دلیشدا نیمانیك هه‌بوو كه ناسایش و، رڼوینیی و، رڼشنایی ده‌باراند به‌سهریدا...

وشه‌ی هه‌قیشی له‌سهر زار بوو، بانگه‌شه‌ی خه‌لكی پټده‌كرد بۆ دادگه‌ری و چاكه و خټر... شم‌شیره‌كه‌شی به‌ده‌ستی راستیه‌وه بوو، شو رڼگرانه‌ی پښ ده‌ترساند كه به‌ریه‌ستیان له‌رنگه‌ی شوانه‌دا داده‌نا كه به‌روایان هیتا بوو به‌خوا و، جا له‌چند هه‌فته‌یه‌كدا شوانه‌ی له‌سهر ده‌ستی (عومه‌یری كوپي وه‌هه‌ب) نیمانیان هیتا بوو، ژماره‌یان له‌هموو مه‌زنده كردنیک زیاتر بوو كه بیټ به‌خه‌پالدا.

نه‌مجا (عومه‌یر) له كه‌ژاوه‌یه‌كی درڼی پرشنگداردا بردنی بۆ شاری مه‌دینه... شو بیابانه‌شی كه له گه‌شته‌كه‌ياند به‌سهریدا ده‌رڼیشتی سه‌رسامی و شادی خوی به‌رامبه‌ر شو پیاوه نه ده‌شارده‌وه كه به‌ر له ماوه‌یه‌ك شم‌شیره‌كه‌ی به‌ده‌سته‌وه گرتبوو به‌سهریدا گوزه‌را و، به‌رهو مه‌دینه شه‌قاری ده‌نا تا پټغمه‌بر بكوژیت... پاشان جاریكی دیکه به‌سهریدا له‌مه‌دینه‌وه به‌پوخساریكی جودا له‌وه‌ی كه پټوه‌ی رڼشت هاته‌وهو له‌سهر پشت وشتره‌كه‌ی به‌سنگ فولوانیه‌وه قورناتی ده‌خویند... دواتر شه‌وتا بۆ جاری سیټیم به‌سهریدا ده‌پوات... له‌پټش كه‌ژاوه‌یه‌كی دورودریژی شو به‌واداران‌وه كه چۆلاییه‌كه‌یان پر كړېوه له (لا اله الا الله) و (الله اكبر)...

به‌لږ به‌راستی شه‌وه هه‌والټیكی مه‌زنه... هه‌والی گهرانی (شه‌یتانی قوډه‌یش) به‌هوی هیداپه‌تی خواوه بۆ دلم‌سوزنكی نه‌بهرد له دلم‌سوزنه‌كانی نيسلام و، به‌رده‌وام له ته‌نیشټ پټغمه‌به‌ری خواوه بوو له هه‌موو غه‌زا و دیمه‌نه‌كاندا و، خو‌شه‌ویستی و پشتیوانی بۆ ناینی خودا به‌پته‌وی مایه‌وه پاش وه‌فاتكردنی پټغمه‌به‌ری خوا له دنیا.

له رڼی رزگاركردنی مه‌كه‌شه‌دا (عومه‌یر) (هه‌لوانی كوپي نومه‌یه‌ی) هاوه‌ل و كه‌سی نزیكی له‌یاد نه‌كرد و رڼشت بۆ لای و له‌باره‌ی نيسلامه‌وه دوا و بانگی ده‌كرد بۆ لای پاش شوه‌ی كه هیچ گومانیك به‌رامبه‌ر راستگویی پټغمه‌مه‌بر و، راستی په‌یامه‌كه‌ی نه‌ما... به‌لام هه‌لوان كه‌ل و په‌لی خوی كوكردېه‌وه به‌رهو (جده‌ه) به‌پوات تا لڼیه‌وه به‌رهو په‌من به‌رڼته‌وه...

به زه یی و، په رښی عومیر بڼ صهفوان رڼر زیادی کرد و، سوور بوو له سر نه و دی که به هم مو هڅاکړک له چنگی شهیتانی ده ریکات.

هر بڼیه خیرا به رو لای پیغمبر خوا ﷺ رښت و پتی وت:

{نهی پیغمبر خوا، (صهفوانی کوپی نوممه یه) سر که وړه ی هژده که یه تی و، له تنو هه له اتوو و چوته ده ری تا خوی بخاته ده ریاوه ده سا سه لامه تی پی بیه خشه، پیغمبر ﷺ فهرمو ی:

نه و پاریزاوه.

وتی: نه ی پیغمبر خوا نیشانه یه کی بده ری تا بزانتی که پاریزاوه ده بیت، نه و ده بوو پیغمبر ﷺ نه و عه مامه یی که پییوه هاتبووه مه که پتی به خشی} ..

ده سا با لینگه پتی (عرو ی کوپی زویه یی) باسه که مان بڼ ته واو بکات:

{جا عومیر پییوه چوویه ده روه هه تا پتی که یشت که ده یویست له ده ریاوه بهوات، پتی وت: نه ی صهفوان، دایک و باو کم فیدات پی توخوا .. توخوا خوت ناپه حهت مه که .. نه مه نه مانی پیغمبر خوا یه ﷺ بوم هتیاویت.

صهفوان پتی وت: تیا چوون بڼ تو، له بهر چاوم ون بیه و مه مدوینه ..

وتی: نه یی صهفوان .. دایک و باو کم فیدات پی، پیغمبر خوا ﷺ باشتی که س و، چا که مه ندرتین که س و، له سر خوتین که س و، باشتی که س .. سر به رزی نه و سر به رزی تویه و .. رزی نه و رزی تویه ..

وتی: من له خوم ده ترسم ..

وتی: نه و له وه له سر خوت و به ریز تره ..

نه مچا له که لیدا که پایوه تا لای پیغمبر خوا ﷺ رایگرت ..

نه مچا صهفوان به پیغمبر خوا ﷺ وت: نه مه وای ده خاته روو که نه مانت به من دلوه ..

پیغمبر ﷺ فهرمو ی: راست ده کات ..

صهفوان وتی: دوو مانگم بڼ دابنی تا خوم هه لیبژیم.

پیغمبر ﷺ فهرمو ی: چوار مانگت بڼ هه بیت تا هه لیبژیت} ..

دواتر صهفوان موسلمان بوو ..

عومیریش به موسلمان بوونی به ختوه ریوو ..

جا (عومیری کوپی وه هب) دریزه ی به ریبازی پیرزی به رو لای خوادا و، به شوینی پتی پیغمبر خوا مه زندا ده رښت که خوی که وړه ریتوینی خه لکی کرد به هویوه له تاریکی ده ریبازی کردن به رو ناکي.

سُورِدَا دِا

چ دانایه ک بوو .. ؟!

کایتک که سوپاکانی ئیسلام له گۆشه جیاجیپاکانی سر زه ویدا.. به فراوانی و سرکه وتویی له شه پدا بوو.. دانایه کی سر سوپهینه نیشته جیتی شاری مه دینه بوو..
دانایه که دانایی و هوشمندی له وشه گانیدا به جۆری خۆی ده نواند که گهره تر بوو له بریسکانه وه و جوانی..

هر که پرسپاری ئی بکرایه به وانه ی ده ور به ری خۆی ده وت:
{باشترین کرده وه ی خۆتان و، وه رگراوترینیان لای په روه ردگارتان و، گه شه دارترینیان له پله و نمره دا و، چاکتر له وه ی دژی نوژمن بجه نگیت و، له ملیان بدهیت و له ملت بدهن، و باستر له درهم و دینارتان پی رابگه یه نم..؟؟}
جا ئه وانه ی که به بی دهنگی سهریان نه ی کردبوو گوئیان بۆ شل کرد بوو سهریان به رزده کرده وه و خیرا ده یانپرسی:

{ئو وشته چی یه.. ئه ی ئه بوده ردا و}؟؟
ئه بوده ردا ئیش که سیمای له سایه ی روشنایی ئیمان و داناییه کهیدا ده دره وشایه وه، نه گه راپه وه سر باسه که ی خۆی و درێژه ی پیده دا:
{یادی خودا..}

یادی خودا زۆر گهره تره {!!!
ئهم داناییه سر سوپهینه ره به هه لسه هه که ی بانگه شه ی بۆ گۆشه گیری نه ده کرد و مه به ستیشی له و وشانه مژده ی خراپ و، کشانه وه له ههنگاوه کانی ئاینی نوێ نه بووه.
ئو ههنگاوانه ی که جیهاد کردن له ریزی هه ره پیشه وه ی دایه..

به ئی.. ئه بوده ردا و ئو پیاوه نه بوو، چونکه له وه تی موسلمان بووه شمشیره که ی هه لگرتوه و له گه ل پیغمه مبه ری خودا ﷺ له جیهاد دا بوو، تاسه رکه وتنی خوا و رزگار کردن هات..

به لام له و پتپه بوو که له خودی خۆی و له بوونی پی له زیندوو یه تیدا، هه ر ساتی ته نیا ببوایه، بۆ بیر کردنه وه و، هانای بېردایه ته بهر میحرابی دانایی و، ژیا نی خۆی له پیتاوی ژیا ندنه وه ی راستی و دلنیا بووندا نه زکر دبوو..؟؟

به راستی (ئه بوده ردا و) دانای مه زنی ئو زۆر گاره، موقیتک بوو خاوه نی په روشیه کی بی سنوور بوو بۆ بینینی خوا و پیغمه مبه ره که ی، ئه و له هه مان کاتدا باوه پی هیتا بوو که ئو

ثیمانه بهو ئړك و ټیگه یشتنه ی هه یه تی، چاكتړین و تاكتړین ریگه یه بڼ گه یشتن به
حه قیقه ت..

بهم جوړه خڅی له گه ل ثیمانه که یدا تاك كړده وه و خڅی پی سپارد و، ژیاڼی خڅی به پیی
ئو ثیمانه به جه سوړی و، ټیگه یشتووی و، مه زنبیه وه زاخاو ده كړدو به سر ئو ریگه یه شدا
رویش تا گه یشته جی و، له سر ئو ریښازه چوو تاگه یشته ئاستی ئو په پی راستی پتو و..
هه تا شوینی بلندی ته واوی خڅی له گه ل راستگړیاند ا گرت كاتیک له په روه ردگاری ده پاپایه وه و
نم نایه تانه ی ده خوینده وه:

﴿ان صلاتی و نسکی و محیای و ماتی لل رب العالمین﴾ الانعام / ۱۶۲.

به ئی.. جیهاد كړدنې (نه بوده رداء) به رامبر دهوړونی و، له گه ل خڅیدا تا ئو تر ټیكه
بلنده، تا ئو بالا ده سټیه دوړه.. تا ئو لیپړانی په رسته.. كوتایی هات..

كه ژیاڼی - هه موو ژیاڼی - والی كړدبوو بڼ خواي په روه ردگاری جیهانیان بیت...!!
نیستاش.. ورن تا نړیك ببینه وه له و دانا و خواپه رسته.. ئو روښنایی به دی ناكه ن كه
به دهوړی نیو چه وانیدا ده دره وشیته وه...؟؟

نړی بڼی ئو گول و گولزاره ی له لایه وه دیت ناكه ن...؟؟

جا به راستی ئو وه روښنایی دانایی و، بڼی ثیمانه..

ثیمان و له م پیاوه ئارامگړدا داناییش به یه ك شاد بوون، به یه ك شادبوونیکي به خته وهرانه،
به لام چ به خته وریه ك...!!!

له دایكی پرسیار كرا ده ریاره ی باشتړین كړده وه كه پی خڅش بوو بیت.. له وه لامدا وتی:

﴿بیركړدنه و په ندوه رگرتن﴾..

به ئی.. به راستی ته واو به تاگابو له وه فرمایشته ی خواي گوره كه له زږ نایه تدا هاتووه:

﴿فاعتبروا یاأولی الابصار﴾ الحشر / ۲.

له كاتیکیشدا كه هانی براكانی خڅی دده له سر رامان و بیركړدنه وه، پی دهو تن:

﴿یه ك ساعات بیركړدنه و چاكتړه له په رستش شویك﴾..

جا به راستی په رستش و رامان و گه پان به دواي حه قیقه تدا ده سټی به سر دهوړون و..

هه موو ژیاڼیدا گرتبوو..

ئو روژه یش بروای هیئا به نیسلام وه ك ناینیک و، په یمانی دا به پیغه مبر ﷺ له سر ئو
ثاینه به ریژه، یه كیك بوو له بازگانه سر كه وتوو به ناواینگه كانی مه دینه و، به شیکي ژیاڼی
به له موصلمان بوونی له بازگانی كړدندا گوزه راندبوو، به لكو به له كوچكړدنې پیغه مبر و
موصلمانان بڼ مه دینه..

له گه ل نه وه شدا كه كاتیکي زږ كم به سر موصلمان بوونیدا تپه پریوو هه تا..

با ئی گه پښ خڅی باسه كه مان بڼ ته واو بكات:

{بازرگان بووم کانتیک که بپوام هیئا به پیغمبر ﷺ و موسلمان بووم..}

ویستم که پرستش و بازرگانی پیکه وه بۆم بسازین بهلام نه کرا..

منیش دهستم له بازرگانی هه لگرت و رووم کرده خواپهرستی..

جا نه مړې پیم خوښ نیه خه ریکی کرین و فروشتن بېم و روژانه سی دینار قازانج بکه م،
ته نانه ت گهر دوکانه که شم له ده رگای مزگه وتدا بیت..

بهلام بزانی که من پیتان نالیم: خوی گه وره کرین و فروشتنی حه رام کردوه.

بهلام پیم خوښه لهو که سانه بېم که له بازرگانی کردن و کرین و فروشتن له یاد کردنی خویان
دانابرت {!!!!}

خو بینیتان چۆن ده بویت و مافی ته وای کیشه که ی ده دات و، دانایی و راستگویی له نیو
و شه کانی دا ده بریسکینه وه...؟؟

نهو خیرا بهر له وهی پرسپاری ئی بکه یین که: ئایا خوی گه وره بازرگانی حه رام کردوه ئی
نه بوده ردا؟

خیرا ئیو پرسپاره ی هاتوو به خه یالماندا لاده بات و، ئاماژه بۆ ئیو مه بهسته بهرزه ده کات
که ده یویت و، له پیتاویدا دهستی له بازرگانی کردن هه لگرتوو هه رپای سهرکه وتنی تیتیدا..
به راستیش پیاوێک بوو به دوی تایبه ته ندییه کی روحی و بالا ده ستییه کدا ویل بوو که
به ره و بهر زترین پله ی ته و او مهن دی ریتیدراو بۆ ئاده میزادی بیات..

له راستیشدا په رستشی وه ک شه و په وییه ک ده ویست که بهرزی بکاته وه به ره و جیهانی بالای
چاکه و، بیگه یینته لای حق له پایه داریه که یدا و، حه قیقه ت له سهر چه شه که یدا و، خو گهر
ته نها وه ک چه ند ئه رکیک مه بهستی بوایه که به جی بهیئرئ و، قه ده غه کراوانیک وازی ئی
بهیئرئ، نه و ده ی توانی که له گه ل بازرگانیتی و کاره کانی دا کوی بکاته وه..

جا چه ند له بازرگانان هه یه و پیاو چاکن و.. چه ند پیاو چاکی بازرگانیش هه یه له نیو
هاوه لانی پیغمبر ﷺ خواشدا چه ند هه کس هه بوو که بازرگانی و کرین و فروشتنیان
داینه برپیوون له یادی خوا.. به لکو هه ولیان دا بوو بۆ گه شه کردنی بازرگانی و سامانه که یان تا
خرمه تی کیشه ی ئیسلامی پی بکه ن و، پیداو یستیه کانی موسلمانانی پیدابین بکه ن..

بهلام بهرنامه ی ئیو هاوه لانه هیچ له بهرنامه ی (نه بوده ردا) که م ناکاته وه، هه ره و ک چۆن
بهرنامه ی ئیو هیچ له پرۆگرامی ئیوان که م ناکاته وه و، هه ریه که یان ئیو کاره نه نجام ده دات که
بۆی دروستکراوه..

نه بوده ردا ئیش ههستی به هه ستیارییه کی راستگویانه کردبوو بۆ ئیو دروستکراوه که
ژیانی خوی بۆ نه ز کردبوو..

تایبه تمه ندیټی له گه پان به دواي حقیقه تدا به نه جامدانی نه و په پی بواره کانی خو ماندو کردن به پیټی نه و شیعانه ی که رښتونی کړدبوو بق لای په روه ردگاری و، پیغه مبهري که ی و، بق لای نیسلام..

که ر ه زتان کړد ناوی بنین سؤفیکه ری..

به لام سؤفیکه ری پیاوکی زړنگی بېواداری و، توانای فیهل سونی و، نه زمونی جهنگاوه و، ټیگه پشتمنی هاوه لانی بق دهسته بر بوو بوو و، وای له سؤفیکه ریه که ی کړدبوو که بزافیکي زیندو بیت بق بنیاتنای رځ، نک تنها سیبه رڼکی چاک بیت بق نه و بنیاته...!! به لی..

تا نه وه (نه بوده رداء) ی هاوه ل و قوتایی پیغه مبهري خوايه ښځه..

تا نه وه یه (نه بوده رداء) ی خوا په رست و، دانا..

پیاوټک بوو به هر دو قاجی شه قی له دنیادابوو، له سنگی خوی دهر کړدبوو..

پیاوټک بوو له گه ل خویدا چوویه خه لوت تادایپوښی و پاکي کړدوه و، تا بوویه ناوټنه یه کی بیگه رډ و دانایی و، راستبینی و، چاکه ی تیدا دهر که وت و، نه بوده ردانی کړده ماموستایه کی مزن و دانایه کی به هیژ..

به خته ورن، هه مو نه وانه ی نه چنه لای و، گوټی لی ده گرن..

ده ساوهرن نه ی هوشمه ندان با له داناییه کی نړیک ببینه وه..

با له فله سه ف و تپوانینی به رانه ر شادی و رازاوه ییبه کانی ده ست پی بکه ین..

نه و تا قولایی گیانی که وتبووه ژیر کاریگه ری نه و نایه ته جوانی قورثانی پیروژ ده رپاره ی:

﴿الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ، يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ﴾: نه وه ی مالی کړکړدوه وده بیژنری، وا خه یال ده کا دراوه که ی له مردن ده یپارژنری. ﴿الهمة/ ۲-۳﴾.

تا قولایی گیانی له ژیرکاریگه ری نه م هه رمووده یی پیغه مبهري دا بوو:

((ما قل وکفی، خیر لما کثر وأفی: نه وی که می بیت و بهش بکات، چاکتره له وه ی نژی هه بیت و گومپای بکات))..

هه روه ها پیغه مبهري ښځه ده هه رموټ:

{چه ند له تواناتان بوو له خه م و خه ه تی دنیا خو دوور بگرن، چونکه هر که سیک دنیایا گه وره ترین خه می بوو، نه و خوی گه وره په رته وازه ی ده کات و، هه ژاریه تیه که ی ده خسته نیو چاویه وه..

نه و که سه یش رڼی دواي گه وره ترین خه می بوو خوی گه وره بوی کز ده کاته وه و، ده و له مه ندیبه که ی ده خاته دلپه وه و، خوی گه وره هه موو چاکه یه کی نژد خیرا بق ده نیرټ {.

له پېتاوی شوه دا، شینی بڼو که سانه ده کرد که که وتوونه ته بهندی چا وچنڅکی دهوله مندی و ده لیت:

{خودایا په نات پی ده گرم له پارچه پارچه بوونی دل..}

پرسیاری ئی کړا:

پارچه پارچه بوونی دل چپیه نه بوده ردا...؟؟

له ولامدا وتی:

نوهیه که له هممو دڼلیکدا سامانم ه بیټ...!!!

بانگه شوی خه لکی ده کرد بڼو به ده سته پنیانی دنیا به هوی ده سته به راریوونیه وه..

له راستیشدا نه وه خاوه نه دنیټی راسته قینه یه تی.. به لام را کردن به دوی چا وچنڅکیه کانیدا که کڅتایی بڼو نه، نهوا نه خراپترین جوری به ندایه تی و کڅیله یه تیه.

نالیره دا ده بیوت:

((هر که سی ده سستی له دنیا ه لنه گرت بیټ، نهوا دنیا بڼو نه و نه))..

سامانیش لای نه و هکاریکه بڼو گوزه رانیکی ره زامه ندی مامناوه ند و به س..

پاشان له سر خه لکی پتویسته که به حلالی به ده سستی به پین و، به نرم و نیانی و میانپه وی په دای بکن، نه که به سوور بوون و خو ماندو وکردن..

نهوا ده بیوت:

{ته نها شتی باش بخو و..}

به س شتی باش به ده ست به پینه و..

ته نها شتی باش بیته ناو مال که ته وه. }

نامه یشی بڼو هاوه لیکي ده نووسی و ده بیوت:

{دوی نه وه، تو له پانتایی دنیا دا خاوه نی هر چی هیت، بهر له تو هی که سی دیکه

بووه و..}

له دوی تو ش بڼو که سی تر ده بیټ.. ته نها نه وه ئی بڼو تویه که به کاری به پینیت بڼو خوت..

نهوا له پیشتی دابنی له وهی که مال و سامان کڅیکه پته وه تا بیټه میرات بڼو کوپه که ت، بزانه که بڼو یه کیک له م دروازه کړ ده که پته وه:

یان بڼو کوپکی چاکه که له گوټپایه ئی خوادا به کاری دینیت و، به ختوهر ده بیټ به وهی که

تو ماندرو بوویت بڼو..

یا خود کوپکی سرکه شه و، له سر پیچی خوادا به کاری دینیت و، به وهی که تو بڼو کړ

کڅپته وه به دبخت ده بیټ..

ده سا متعانه ت ه بیټ بهو رنق و رڼزییهی که لای خودایه و، خوت ده ریاز بکه {...!

هممو دنیا له دیدهی نه بوده ردا دا شتیکی روت بوو..

کاتیک (قوبرس) رزگار کړا و دهستهاته کانی جهنگ هینرایه وه بڼ مه دینه، خه لکی سهیریان کړد نه بوده رداء دهگری.. به سه رسامیه وه لیتی نژیک بوونه وه و لیتیان پرسى و، (جوبه یری کوپى نه فیر) پرسپاره که ی ثارپاسته کړد:

پټی وت:

{نهی نه بوده رداء چی وات لیده کات له رزگاریکا بگریت که خواى گوره نیسلام و خه لکه که ی سرفراز کړدوه}؟؟..

جا نه بوده رداء به داناییه کی رزور و تیگه یشتنیکی قوله وه وه لامی دایه وه:

{تیاچیت نه ی جوبه ییر..}

سوکتیرین دروستکارون لای خوا نه گهر واز له فرمانه کانی بهینن..

له کاتیکدا که نه توره یه کی به دهسته لات و، سرکه وتوو، خاوه ن موک بیت و، واز له فرمانی

خودا بهینیت و، بگاته نه وه ی که ده بیینیت}!!..

به لی..

به مه هوکاری نه و شکسته خیرایه ی دهخسته روو که سوپا کانی نیسلام به ولاته

رزگارکراوه کانیان ده گه یاند.. که نه ویش نیفلاسی نه ولاتانه یه له ریحانیه تیکی راستگویانه

که بیانپاریزیت و، نایینکی راست و دروست په یوه سستی بکات به خوداوه..

جا نالیره وه، مه ترسی رزگارکی هه بوو که به سهر موسلماناندا بیت و زنجیره کانی نیلمان

بیسیت و په یوه ست بوون و پابه ندبوونیان به خوا و پاستی و چاکه بی هیز بییت و،

رووتبوونه وه له دهستیان ده ریچیت، به هه مان ناسانی که پیشتراهات بڼ لایان..!!

هه روه ک چون تیگرای دنیا له بهر دیده دیدا رووت بوو، به هه مان شیوه پردیک بوو بڼ

ژیاننکی نه پراوه و شهنگتر.

هاوه لانی له کاتیکدا که نه خوځش بوو هاتنه دیده نی، بینیان له سهر جیگایه ک نووستوه که

له پیسته دروستکراوه..

پټیان وت: ((گهر ناره زووت لی بووايه نوینگه یه کی باشتر و نه رمرتت ده بوو..))

له کاتیکدا سڼمای چاوی بریپوه داهاتوویه کی دور، به په نجه ی ناماژیه ی بڼ کړدن و وتی:

{مالی نیمه له ویتیه..}

بڼ نه وی کڅوده که ینه وه و.. هه ر بڼ نه ویش ده گه پټینه وه..

بڼ نه وی کڅ ده که یین و.. بڼ نه ویش کار ده که یین}!!..

نه م تیروانینه ی نه بوده رداء بڼ ژیان ته نها تیروانینیک نه بوو به س، به لکو به رنامه ی ژیانیشی

بوو..

(په زیدي کورې معاويه) داخوږي کيږه کي (نه بډه رډاء) ي کرد رډتي کرده وه و، به داخوږي به کي رازي نه بوو.. پاشان کورپکي هه ژاري چاکه کار داخوږي کرد و، نو يوش لږي ماره کرد..

خه لکي سهريان سوږما له وهه لږس و که وته ي، جا نه بډه رډاء تڼي گه يانندن ووتې:
{گومانان چي به رانېر نه بډه رډاء گهر خږمه تکار و خږمه تگوزاراني پادشا له بهري هه ستانه وه و رازاو يي کوشک و ته لاره کان سه رسامي کرد..

نابنه کي له چيډايه نه و رږه {...؟؟؟!

نه مه يه دانايي ده روون به يږي، دل وريا..

که دونيا و هه موو نه و شتانه ي ده روون که مه ندکښ دمکن بږ لاي و دلي بږي لږده دات رډت ده کاته وه..

نه و به م کاره ي له به خته وهري هه لڼايه ت به لگو به ره و لاي رډه کات..

چونکه به خته وهري راسته قينه لاي نه و نه وه يه که خاوهني دونيا بڼت، نه ک دونيا خاوهني تق بڼت.

هه رکاتڼکښ داواکاريه کاني خه لکي له ژياندا سنوړي قه ناعه ت و مامناوه نديتر راوه ستا، هه رکاتڼک ناشنای حه قيقه تي دونيا بوون وه ک پرديک که به سه ريډا ده په پنه وه بږ مالي نوږه گرتن و حه وانه وه و جاويداني، هه رکاتڼک ناوه هايان کرد، نه و پشکيان له به خته وهري دروست و ته و او و مه زنتر ده بڼت..

هه نه و ده يووت:

{چاکه له وهدا نيه مال و منډالت زياد بکات، به لگو چاکه له وهدا يه که له سه ر خږيت مه زنتر بڼت و، زانستت زياد بکات و، له په رستشي خوادا چاک بيت بږ خه لکي}..

له سه رډه مي خه ليفايه تي (عوسمان) يښدا، کاتڼک (معاويه) والي بوو له شام، نه بډه رډاء له سه ر داواي خه ليفه چووه نه وې بږ وهرگرنتي پږستي قازيبه تي..

جا له شام له که ميندا بوو بږ هه موو نه وانه ي که خږشيه کاني دونيا گومپاي کردوون و، به رډه وام باسي رږيازي ژياني پښه مېر و، دونيا نه ويستي نه و، شيوه ي ژياني ده سته ي يه که مي شه هيډان و راستگزياني ده کرد..

(شام) يښ له و رږژگارده ميږگوزارپکي پر له شادي و به خششي بوو..

خه لکه که ش بږزار بوو بوون به و پياوه ي که به ناموژگاريه کاني شت و مه ک و دونيانيان له بهر چاو ناشيرين ده کات..

جا نه بډه رډاء کږي کردنه وه و، وتارپکي بږدان:

{نه ي خه لکي شام..

نوږه بران له نايندا و، هاوسين له مالدا و، پشتيواني يه کډين به رانېر دوتنمان..

به لَام چیه ده تانبینم شهرم ناگه ن...؟؟
 نه وهی که نایخون کوی ده که نه وه... و
 نه وهی تنیددا نیشته چی نابین بونیات ده نیتن...
 داوای نه وه ده که ن که پیی ناگه ن...
 خه لکانی بهر له نیوه کریان ده کرده وه و، ده یانپاراست...
 نومیده وار بوون و، دریزه یان پیده دا... و
 بونیاتیان دهنه و، زقد پته ویان ده کرده و... و
 جا نه وهی کریان کردبوویه وه له ناو چوو... و
 نومیده که شیان بوویه گومرایی... و
 ماله کانیشیان بوویه گرو... و

نه وه هژی (عاد) بوون، نیوانی (عه دهن) و (عومان) یان پر له سامان و مندال کردبوو...
 پاشان خنده یه کی گالته نامیز که وته سر لپوی و، به هر دوو دهستی نامازه ی بق خه لکه
 کریوه که کرد و، به گالته چارپییه کی گهرمه وه هاواری کرد:

{کی نه وهی له هژی (عاد) به جیما به دوو درهم لیم ده کړیت...!!}

پیاویتی سر سوپه نهر، جوان، پرشنگدار، داناییه کی برودارانه بوو و، هستیشی خو
 پاریزانه و، ناو ریشی به تین و تنگه یشتوو چاک بوو...!!

په رستش لای (نه بوده داه) له خوبایی بوون و سر ل شیوان نه بوو، به لکو به دواي چاکه دا
 گه پان و که وته بهر سوز و به زه می خودایه و، ملکه چیه کی همیشیه یه که تنیددا مرقه هست
 به لاواری خوی ده کات، به هوی فه زلی په روه ردگاریه وه له سهری.
 نه وه دلیت:

{له هه موو سرده متاندا به دواي چاکه دا بگه پین و خوتان بدنه سوز و به زه می خودا،
 چونکه خودا په حمهت و به زه میه کی پاک و خوشی هه یه ده دیات به هر که سیک له بهنده کانیدا
 که بیه ویت...}

داوا له خوا بکه که نه نگیه کانت داپوشنیت و، ترسه کانتان نارام بکاته وه...}

جا به راستی نه و دانایه همیشه چاو کراوه بوو به رانبر له خوبایی بوون له پرستشدا و،
 خه لکی ناگادار ده کرده وه له و له خوبایی بوونه کی که تووشی هه نديک له ثیمان لاوازه کان ده بوو
 کاتیک تووشی له خوبایی بوون ده بوون به هوی پرستشه کانیا نه وه و، خویان به سهر خه لکی
 دیکه دا پی هه لده نا و شانازیان پیوه ده کرد...

ده با گوئی بق رادیرین، ده دلیت:

{ترقزالیك له چاکه کی که سیکي به ته قوا و دلنیا، په سهندتر و باشته له و مینده کی چیاکان

په رستش له خوبایی بوون...}

هروڼه دهوړت:

{ داواي شتېك له خه لكې مه كن كه خرابي ته نشستېان ..

به يې په روڼه دگاريان ليږسينه ويان له گه ل مه كن ..

ناگاتان له خرتان بيت، چونكه شو كه سه ي كه وته شوېن شو وي شت له خه لكيدا ببينيت

غه مبارييه كې دريژه ده كښيت { ... !!

شو ناپه وړت يو خوا پرستان كه هر چنه پله و پايه ي له پرستشدا بهرزيبته وه
(قهرزاريه) له دهوړونې خوي دا بېرته بهرانبه ر بنده كان.

له سهري پتويسته سوپاسگوزاري خودا بيت له سهر سهختي و، به پاپانه وي و جوان هلس
و كه وت كردن و نيه ته كاني كړم كې شوانه بكات كه به و جزره سهرخته نه گيشتوون.

ثايا هيچ داناييهك ناشنان جوانتر و به هادار ترييت له دانايي شم دانايه ..؟؟

(شېوقه لاپ) هي هاوپنې بزمان ده گڼپته وه و، ده لټ:

{ روژتيكيان (نه بوډه رداء) به لاي پياوړتكا گوزه ري كرد كه گونايمي كي كرد بو و، خه لكې
جنټويان پښه ده، شو ريگري ليكردن و ووتې: نه گړ نيوه له چاليكا بتاندوزيايه ته وه .. ثايا

دهرتان نه ده ميټنايه وه ..؟

وتيان: به لي ده رمان ده ميټنايه وه ..

وتې: كه واپو جنټوي پي مه دن و، سوپاسي خودا بكن كه نيوه ي له و گوناوه

پاراستوه ..

وتيان: نه ي تر رقت لټي نيه ..؟

وتې: من رقم له كاره كه يه تي، گړ وازي لي ميټنا شو ابرامه { .. !

جا گړ شو يه كيك بو له روڼه كاني پرستش لاي (نه بوډه رداء)، شو روڼه كې ديكي

زانست و زانياريه ..

جا (نه بوډه رداء) زور ريڼي زانستي ده گړت و به پيروزي ده زاني .. پيروز رايده گړت وه ك دانا

و، پيروز رايده گړت وه خواپه رست و، دهوړت:

{ هيچ كام له نيوه نابيټه ته قوادار تا نه بوويټه زانا ..

به هوي زانستيش جوان نابيټ، تا كاري پي نه كات { ..

به لي ..

زانين لاي شو تيگيشتنه، رهوشت و زانباري و، په پړو .. فيكو و ژپانه ..

هر بويه پيروز راگرتنه كشي پيروزتي پياوړتكا دانايه، ده بينين بانگه شه ده كات كه

ماموستا وه فترخواز وايه و هرهوړكيان وه يه كن له چاكه و، پله و پايه و، پاداشتدا ..

واي يو ده چو كه مرنې ژيان بهر له هه مو شتېك په يوه سته به زانستي چاكه وه ..

نه وه تاني ده لټ:

{چپیه ده تانبینم ده پړن و، نه زانه کانتان فیرناکه ن؟؟}

بزانن ماموستای چاک و فیرخواز له پاداشتدا وه که به کن و.. له دواى نه وان خیر و چاکه
له که سانی دیکه دانیه { ..
هه روه ها ده یووت:
{خه لکی سى جوړه..
زانا..
فیرخواز..
سپیه مېش نه زانیکه هیچ خیری تیدا نیه } .
هه روه که پېشتر بینیمان، زانین له دانایی (نه بوده رداء) دا دانابریت له کرده وه..
ده لیت:
{نه وهی له هه موو شتی که پتر مه ترسیم لئی هه یه له سر خوم نه وه یه که له رژی قیامه تدا
له پېشه وهی دروستکراوه کاند پیم بوتریت: نهی عوه یمیر، هیچ فیریوو بوویت؟؟
منیش بلیم: به لى..
جا پیم بوتریت: جا به وهی که فیری بوو بوویت چ کاریکت نه انجام دا...؟؟}
(نه بوده رداء) زور رژی له زانایانی کردار په سهند دنا و بهرز و به پیز سهیری ده کردن، و له
په روه رنگاری ده پاراپه وه و ده یووت:
{خودایا من په نات پی ده گرم له وهی که له دلی زانایان نه فرهم لى بکات..
پیان وت:
{چون دلیان نه فرهمت لى ده کات؟..
نه ما ده یووت:
{به وهی که رقیان لیم بیت...!}
خو بینیتان...؟؟
نه و له رق لى بوونی زانادا نه فرهمتی که به دی ده کات که به رگه ی ناگریت.. له بهر نه وه ملکه چ
ده کات بى په روه رنگاری تا په نای بدات لئی..
(نه بوده رداء) دانا ناموزگاری خه لکی ده کرد که برابه کی چاک بن و، په یوه ندی مړو
له که لى مړوفا له سر بنه های سروشتی مړی دایمه زریت و، ده لیت:
{سه رزه نشت کردنی براکت چاکتره بؤت له ده دستدانی، کى وه که برای ته واوت وایه
بؤت؟
((به براکت ببه خشه و نهرم و نیان به به رانبه ری..
گوپاپه لى نیره یکار مبه به رانبه ری و، وه که نه وت لى دیت..
سبه ینى مردن دیته لات و، داپرانی به سه بؤت..

جا چوڼ ده گړیت له پاش مردنی، له کاتیکدا تا له ژياندا بوو مافی خوږیت پی نه دا! ۹۹...
چاودیریکړدنې خدا بڼ بنده کانی ریسایه کی چه سپاوه (نه بوده رداء) مافه کانی بریایه تی
له سهریونیات دهنیت..

نوه تانی ده لیت:

{ زږد نیکه ران دهیم که ستم له یه کیک بکه م.. به لام زږدتر و زیاتر نیکه ران و په ست دهیم،
که ستم له یه کیک بکه م له دږی من پشت به خودای گوره و بالا ده ست بیه ستیت } !!...
نئی له مرنی دهریون و، پرشنګداری گیانت نهی (نه بوده رداء) !!...
خه لکی ناګدار ده کرد له خه له تاندنی خه یال، کاتیک وا گومان ده بن که بیده سته لاته
دابړلوه کان نزیکترن له وهی که بکه ونه ژیر ده ست و، چه پړکیانه وه !!...
باس ده کات که نه وانه له بیده سته لاتی که یاندا هیژنکی به تینیان هیه کاتیک په نا ده به نه
به ر په روه ردګاری بالا ده ستیان به هوی بی ده سته لاتیانه وه و، کیشه که یان ده خه نه به ر
ده ستی، که به سوك سهریان ده کړیت له لاین خه لکیه وه !!...
نا نه وه به - نه بوده رداء - ی دا !!...!

نا نه وه یه - نه بوده رداء - ی دنیا نه ویستی، خوا په رستی، نارامگر..

نا نه وه یه نه و - نه بوده رداء - هی گه ر خه لکی سهریان له ته قواکه ی سورمایه و، داویان ل
بکړدایه بډیان بپارپته وه و، به خاکه پاییه کی پر متعانه وه وه لای ده دانه وه:
{ چاک مه له نازانم و.. له نفریوون ده ترسیم } !!...!

هه موو نه مانه و، هیشتا چاک مه له ناشنا نیت نهی (نه بوده رداء) ۹۹...

به لام چی سهر بیت، که تر په روه رده ی پیغه مېر څخه و..

قوتابی قورئان و.. کوپی سهره تای هاتنی نیسلام و.. هاوه لی نه بوبه کر و عومر و، هه موو

پیاوانی دیکه بیت.. سهرسامی له چی! ۹!..

زەبىدى كورپى خەتتاپ
ھەلۈكە مى پۇتتى يەمامە

روژنکیان پټغمهبر ﷺ دانیشتبوو، کومه لیک له مسلمانان له دهوړی بوون و قسه وباس
 به رده وام بو، پټغمهبر چه د ساتنیک سهری داگرت و بیده نگ بوو، پاشان رووی دهمی کرده
 نه وانهی دهوړی و فهرمووی:

{پیاوینکتن له ننودا هه په که داننیکي له نوزده خدا له کتوی نوحود قورستره}.

نه مچا ترس، بگره توقین له توشیوونی ناشووب له ناینده دهات به خه یالی هه موو
 نه وانهی ناماده ی نه و دانیشتنه بوون له گه ل پټغمهبری خودا ﷻ.. هر په که یان سلی ده کرد و
 ده ترسا له وهی که خوی توشی هه لگه پانه وهی خراب و ناخرشه پی بیت..

به لام هه موو نه وانهی که نه و روژه قسه که یان ناراسته کرا کوتایان به چاکه هات و،
 په یمانی خویان برده سهر و له پیناوی خودا شهید بوون و، ته نها (نه بو هورهیره) و (ره جالی
 کوپی عونفوه) به زیندوویی مانه وه لټیان.

جا به رده وام (نه بو هورهیره) له شی ده له رزی له ترسی نه وهی نه بادا نه و پیشبینیه ی
 پټغمهبر له ودا به دی بیت. هر بویه چاوی نه ده چووه خو و، میشکی هیور نه ده بوویه وه، تا
 قه در په رده ی له سهر نه و به دبه خته هه لمالی و.. (ره جال) له نیسلام هه لگه پایه وه و
 په یوه ندی کرد به (موسویه مه ی درقون) ده وه، که واهیدا که پټغمهبره.

تا لټره دا نه و پیشبینیه ی پټغمهبر ﷻ به خراب هه لگه پانه وه چاره نووس خرابی هاته دی
 و روون بوویه وه..

نه م (ره جالی کوپی عونفوه) یش، روژنکیان چوو بقی لای پټغمهبر و به لټینی پيدا و مسلمان
 بوو و، کاتیک نیسلامی لټوه رگرت که پایه وه بقی لای هوزه که ی.. نیدی نه که پایه وه بقی شاری
 مه دینه تا پاش وه فاتی پټغمهبر و دیار کردنی (نه بو به کری صدیق) به خلیفه ی مسلمانان..

هه والی خه لکی په مامه و کوبونه وه یان له دهوړی (موسویه مه) که یان دیه نه بو به کر و،
 پیشنیاری کرد بقی (نه بو به کر) که بیگانه نټر دراوی بقی لایان هه تا له سهر نیسلام دامه زواویان
 بکات، خلیفه ش موله تی پيدا..

نه مچا (ره جال) به ره و لای خه لکی په مامه که وته ری.. کاتیک چاوی به ژماره ی
 بی شوماریان که وت وای گومان برد که نه وان سهر ده که ون و، دهوړی سهر که شی دواندی که
 هر نه مرقی له ننو ده و ته که ی (موسویه مه) دا جینگایه ک بقی خوی بکاته وه که وای گومان ده برد
 به رتویه و دیت، وازی له نیسلام هینا و، چوویه ریزی (موسویه مه) وه که واده و به لټینی
 پيدا بوو.

جا مه ترسی (ره جال) له سهر نیسلام سه ختر بوو له مه ترسی خودی موسویه مه.

له بهر نه وه، نېسلام بوونی پېشتري قوښته وه، نو رځانه یی سرده می پښه مېر که له مېدینه دا ژباوو و، له بهر کړندی ثابته یی زړدی له قورن او، نوینه رایه تی کړدی نه بویه کړی خه لېفه یی موسلمانان.. هه موو نه وانه یی خراب قوښته وه بقی پالېشتی کړدی ده ستلا تی (موسه یله مه) نووپا تکر د نه وه یی پښه مېر رایه تیه دروینه که یی..

به نڼو خه لکیدا ده گړا و پتی ده وتن: که گوئی له پښه مېر یی خوا ﷺ بوو ده یفه رموو: {نو (موسه یله مه یی کوپی حبیب) ی به ښار کړد له کاره که پیدا}.. جا که پښه مېر یی ﷺ مر د بیت، نو ا ر ه و ات ر ین که س به هه لگرتنی به یداخ ی پښه مېر یت یی و نیگا له دوی نو، موسه یله مه یی..!!

به راستیش ژماره یی نه وانه یی له دهوری موسه یله مه کړبوونه وه زور زیادیان کړد به هوی نو درو یانه یی (ره جال) ده وو... به هوی قوښته وه یی نو ته له که بازیه یی په یوه ندی پېشتري به نېسلام و پښه مېر وه.

هه واله کانی (ره جال) یش ده گیشته مېدینه و، موسلمانان خه م و په ژاره یان تینی سهندبوو به رانېر نو هه لگه راوه مه تر سیداره که سر له خه لکی ده شپو یتیت، سر لیشیوان یتکی زور خراب و، بهو سر لیشیوان د نه ش باز نه یی نو جهنگه فراوان تر ده کات که موسلمانان ناچار ین نه جامی بده..

نو که سپشی له نڼو هاوه لانی زیاتر رقی لئی بوو و، ده سوتا بقی گیشتن به (ره جال)، هاوه لیتکی پایه به رز بوو که سرگوزشته یی ژیا نی له په رتو که کانی سر یرده و میژوودا له ژور نم ناوه شیرینه دا ده دره و شپته وه“ (زه یدی کوپی خطاب)..!

زه یدی کوپی خطاب..؟؟

پتو یسته که ناسی بیتتانه وه..

برای عومری کوپی خطاب..

به لئی.. برای گه وره و.. له پېشتري ته یی..

به ر له عومر هاتبووه ژیا ن و، له و به ته مه نتر بوو..

به ر له ویش موسلمان بوو بوو.. هه روک چون به ر له ویش له پیتناوی خوا دا شه ید بوو..

* * *

به راستیش (زه ید) قاره مان یتکی سرسره یتنه ر بوو له پاله وانیدا و.. کاری بیده نگ و زچو له بیده نگیدا کرلکی پاله وان یتیه که یی بوو.

نیعمان بوونیشی به خوا و پښه مېر ده کی و به ثابته که یی نیعمان یتکی پته و بوو و، له هېج

غه زایه ک و مه دانی کدا له پښه مېر یی خوا ﷺ لوانه که وتبوو..

له هه موو غه زایه کدا نو په دوی سرکه وتندا ویل نه بوو، هینده یی که به شوین شه ید بووندا

ده گړا..!!

له روژی نوحودیشدا، کاتیک شه پر گهرم بوو له نیتوان موسلمانان و بڼاوه پاندا، زهیدی کوپی خطاب شمشیتری دوهوشاند و، لئی ددهان.

عومری کوپی خطابی برای چاری پتی کهوت که قهلقانهکی لئی کهوتوه و، زدر له پښه که نورمنان زیانی پښه یه نن، بویه عومر هاواری لئیکرد:

{ئی زهید، قهلقانهکی من بیه و پیوهی بهنگه} ..

زهید وهلامی دایه وه:

{ئی عومر! نهوهی تو له شه میدیون دتهویت، منیش دهمویت} !!!

به بڼ قهلقان، به شپوهیهکی زدر قاره مانانه و، نازیه تیهکی بڼوینه جهنگا.

* * *

وتمان" که زهید ﷺ ناگری تڼ به ریوویو بڼ گیشتن به رهجال و ناواته خواز بوو که له ناوبردن زیانی پیسی نه و له بهختی تهنه نه ودا بیټ. چونکه (رهجال) به بڼچوونی (زهید) تهنه هه لکه پاوه یه که نه بوو بهس.. به لکو دروژنیکي... دوپووی، حرام باز بوو.

به هوی بروپڼ بوونه وه هه لکه پاوه ته وه.. به لکو به هوی مرامبازی هیچ و پوچ و، دوپووی قیزه ون و خوار و خپچه وه هه لکه پاوه ته وه (زهید) یش له رق لڼ بوونی دوپووی و درودا، ته واه وک عومری برای وایو..!

هر دوکیان، رقی ناچولیت و، بوغز و کینهی نایه ته جوش، وه که نهوهی که دوپووی ناوټتهی هه لپه رستی و، مه بهستی خراپی ده یورژاند.

له پیناوی نه و مه بهسته نزمانه دا (رهجال) رولی خراپی خوی بیی و، ژماره ی نه وانهی دهمری (موسه یله مه) خراپ خه له تاند و زیادی کردن و، به م کاره ی ژماره یه کی زدریانی به ره و مرگ نارد که له جهنگی هه لکه پاوه کاند له ناو چون.. یه کم جار سه ری لئشیتواند و بواجار یش تووشی تیاچوونی کرد.. به لام له پیناوی چیدا...؟ له پیناوی چارچنوکیه کی گلاودا که دهمری رازاندبویه وه، ناره نروه کانی جوانیان کردبوو بوی و، (زهید) خوی ناماده کردبوو که به دهست به سرداگرتی نه و ناشویه کتایی به زیانی بروادارانهای خوی بهیتیت، به کوشتنی (موسه یله مه) نا، به لکو به له ناوبردن که سیک که له و مه ترسیدارتره و، تاوانبارتره که نه ویش (رهجال کوپی عونقود) ..

* * *

روژی یه مامه به سهختی و نادپاری دهستی پیکرد.

خالیدی کوپی وه لید سوپای نیسلا می کورده وه به سه شوینه کانیاندا دابه شکرد، به لام

نالای سوپاکه ی دایه دهست کی...؟؟

دایه دهست (زهیدی کوپی خطاب) ..

ئەو بوو هۆزی (بەنوحەنیفە)ی شوێنگەوتە (موسەیلەمە) شەپکی سەختی خوێناویان کرد...

شەپکە لە سەرەتادا بەسەر موسلمانەکاندا شکایەو، زۆر کەسیان ئی شەهید بوو. (زەید) بینی هەستی تۆقاندن بەدلی هەندێک لە موسلماناندا دەهات، ئا لەویدا چوویه سەر تەپۆلگەیکە و هاواری لە براکانی کرد:

{ئە ئی خەلکینە.. دان بگرن بەخۆتاندا و، لە دوژمنەکان بدەن و، بەرەو پێشەو هەلمەت بپەن.. سوێند بەخوا قسە ناکەم هەتا خۆی گەردە هەرەسیان پێدێنێ، یان پێی دەگەم و ئەوجا بە بەلگە مەوێ لەگەڵی دەدویم}!!!

ئەمجا لەسەر تەپۆلگە کە دابەزی، دادانەکانی جێی کردبوو، بەجۆرێ کە زمانی بۆ چڕپەیش نەدەجواند.

چارەنووسی جەنگە کە لای ئەو لەسەر چارەنووسی (رەجال) چڕ بووبوو، هەر بۆیە بەنیۆ جەنگاوەرە زۆرەکاندا وەک تیر دەپۆشت و، بەدوای (رەجال) دا وێڵ بوو تا تۆزیەو...

ئا لەویدا لەلای راست و چەپەو بۆی دەچوو! کاتێک کە لێشای جەنگە کە نیچەرەکی قوت دەدا و ونی دەکرد، زەید بەدوای دەچوو تا جارێکی دیگە شەپۆلەکان سەرلەنوێ دەپێنایەو سەرەو، ئەمجا زەید لێی نزیک دەبوو و شمشیرەکی بۆ دادەهێنایەو، بەلام شەپۆلی مرۆ زۆرە کە جارێکی دیگە (رەجال)ی قوت دەدایەو، زەیدیش بە شوێنیدا دەپۆشت تا لە دەستی دەرئەچێت...

تا لە دواییدا ملی دەگرێت و بە شمشیرەکی سەری پێ لەخۆباییبوون و، درۆ و، پیسی لێکردەو...

بە لەناوچوونی درۆزە کەش هەموو خەلگەکیشی لەناو دەچوون، جا بێم و ترس کەوتە دەروونی (موسەیلەمە) و گەرم و گۆپی (موحکەمی کوپی توفەیل) و پاشان سوپاکە (موسەیلەمە)یشی نەهێشت، کە کوژانی (رەجال) وەک ئاگری رۆژێکی رەشەبا کەوتە ناویەو. چونکە (موسەیلەمە) بەلێنی سەرکەوتنی تەوای پێدایوون و، بەوێ کە ئەو (رەجالی کوپی عوفو) و (موحکەمی کوپی توفەیل) پاش سەرکەوتنەکیان هەلەستن بە بڵاوکردنەوێ ئاینەکیان و دامەزراندنی دەوڵەتەکیان!!!

ئا ئەو تەنێشتاش (رەجال) بە مردوویی کەوتووە.. کەوابو پێشبینییەکی موسەیلەمە هەمووی درۆ دەچوو و، سبەینیش (موحکەم) لەناو دەچێت و، دوای سبەینیش (موسەیلەمە)!!!

بەم جۆرە ئەو لێدانە (زەید) ئەم هەموو داڕمانە لە ریزەکانی سوپای (موسەیلەمە)دا بەرپاکرد...

موسلمانان کانش، هر که هواله که له نیواندا بلابوویه وه عزمیان وه شاخ بهرز بوویه وه، برینداره کانیان سر له نوی هستانه وه، شمشیره کانیان هلگرتوه، به بن گویانه برینه کیهان..

ته نانه ته وانه شی که له سر لیواری مرگ بوون و، تنها مانده یه کی که م و هانکه هانکی که می مالئاوایی کردن په یوه سستی ده کردن به زیانه وه، هواله که وه خه ونیکی جوان بهرگوییان کهوت، خوازیری نه وه بوون که گپوتینیان تیدا بویه و به هویه بگه پابانایه ته وه زیان و تا بجهنگانایه وه و، نه کوتاییه جوانی سرکه وتنه کیهان به دی بگردایه..

به لام چن نه وه یان بده بیت، له کاتیکدا دهر وازه کانی به هشت والا کرون ب پشوازیان و نه وان نیستا گوییستی ناوه کانی خویان دهن، که بانگ ده کرت ب ناماده بوون...؟؟!

* * *

(زه دی کوی خه تباب) هر دو ده سستی بهر زکرده وه ب ناسمان و سوپاسی به خششه که ی په روه ردگاری کرد.. پاشان هاتوه ب شمشیره که ی و، ب لای بیده نگیه که ی، چونکه نه چهند چرکه ساتن بهر له نیستا سویندی خوارد به خوا که هیچ قسه نه کات تا سرکه وتن به ده ست ده هینت یا شهید ده بیت..

جهنگه که ش نه و له بهر زه وهندی موسلمانان دهر وات و.. سرکه وتنی ته وویان نریک ده بیت وه و زور خیرا ده بیت..

تا لیره دا (زه دی) شنه پای سرکه وتنی به دی کرد نه هات، هیچ کوتاییه کیشی ب زیانی جواتر له م کوتاییه به دی نه ده کرد، هر بویه ناواته خواز بوو که خوی گوره له زوی به مامدا شهیدی پی به خشیت..

جا شنه پای به هشت هلیرک و دهر وونی پرله روشنایی و، چاوه کانی پر له نه شک و، جه سوریه که شی سورتر کرد..

هر بویه وه که سیک به دوی چاره نویسی مه زیندا بگه پت ده سستی کرد به شمشیر وه شانندن.. تا پالوانه که شهید بوو.

به لکو بلین: به شهیدی هلیری.

به مه زنی بهرز بوویه وه، سهر فراز و، به خته وه..

سوپای نیسلامیش سرکه وتوانه گه پایوه ب شاری مه دینه..

له کاتیکدا که (عومر) له گه ل خه لیفه (نه بویه کرد) دا پشوازی له و گه پاوه سرکه وتوانه ده کرد، (عومر) به په زوشه و چای ب براگه پاوه که ی ده گپا..

(زه دی) ش پیاوکی زور بالا بهرز بوو که له بهر بلندی دیار بوو، ناسینه وه ی به چاو له دهر وه کاریکی ناسان بوو..

به لām بهرله وهی (عومه) چاوه کانی ماندوو بکات، موسلمانان گه پاره کان لئی نزیک بوونه وه و سه ره خۆشی (زهید)ی لئی بکهن.

عومه روتی:

{خودا رحم به زهید بکات..}

بۆ هه ره شو شته چاکه که پتشم کهوت..

بهر له من موسلمان بوو.. و

پتشم منیش شههید بوو.. {

* * *

له سه ره که وتنه زۆرانهی که ئیسلام به دهستی دههیتنا و به سه ریدا ده پڑا، زهید بۆ یه ک چرکه سات له یادی عومه ری فاروقی برای لانه ده جوو..

هه میسه ده بیوت:

{هه ر بایه ک له رۆژه لات وه هه لیکردییت، بۆنی (زهید)م تپیدا کردوه..}

به لئی..

بای رۆژه لات بۆنی زهید و، رهنگی ناکاره به رزه کانی هه لده گریت..

به لām، گه ر نه میری باوه رداران مۆلت بدات، نه مه م بۆ دهسته واژه جوانه که ی زیاد ده کرد،

که چه ند وشه یه کهن له گه لیاندا گۆشه کانی چوارچیوه که ته واو ده بییت..

نه ویش نه مه یه:

هه ر شنه بایه کی سه ره که وتنی ئیسلام له رۆژی یه مامه وه هه لیکردییت، موسلمانان بۆنی

زهید و پاله وانیتی زهید و... نارچه ته ی زهید و... مه زنی زهیدیان تپدا هه ست پتکردبوو..!

* * *

له ژێر سایه ی به یداخی پتفه مبهردا ﷺ پیرۆزییت له نه وه کانی خطاب..

پیرۆزییت لئیان نه و رۆژه ی موسلمان بوون و.. پیرۆز بییت لئیان رۆژانی جیهادکردنیان و

شههیدبوونیان.. پیرۆزییت لئیان نه و رۆژه ی زیندوو ده گریتنه وه..!

نَه لَه ی کوری عبیدلله
هه لۆکه ی پۆشی ئو خود

یه که م که سیش که تلحه پرسپاری دهریاره کرد نه بوبه کر بو، زانی که ماوه یه کی زور نهی له گال کاروان و بازرگانیه کهیدا گه پاره ته وه، شان به شانی (موحه معده) وه ک بپوادارتکی خوراکر راوه ستاوه ..

نه مچا تلحه به خوی وت: موحه معده و، نه بوبه کر...؟؟

سویند به خوا، نه و دوانه هرگیز له سر گومپایی کونابنه وه...^۱

موحه معده گه یشتووه ته تمه نی چل سالی و، له میانی نه و تمه نه دا ته نها درو یه کمان لی نه بینووه... جا نایا نه مری به ناوی خوی گه وره وه درق ده کات و ده لیت نه و ره وانه ی کر بووم و نیگای نار دووه بزم...؟؟

نه و نه و شته یه که باوه پپیگردنی زور نه سته مه ..

جا تلحه به په له هه نگاهه کانی رووه و مالی نه بوبه کر ه لگرت...

قسه و یاسی نیوانیان دریزه ی نه کیشا، چونکه په رقیشی بق دیداری پیغمبر ﷺ و په ایمان پیدانی له لیدانی دلی خیراتر بوو...

جا نه بوبه کر له گال خوریدا بردی بق لای پیغمبر ﷺ و، موسلمان بوو و جیگای خوی له نیو نه م کاروانه پیروزه دا گرت...

به م جورده تلحه له و که سانه بوو که زور زوو موسلمان بوو...

* * *

سهر پای پله و پای له نیو هوزده کهیدا و ده و له مندی زوری و، بازرگانیه سرکه و تنووه که ی، که چی پشکی خوی له نه شکه نجه دا چه شت و کاری نه و و نه بوبه کر به (نه و فله کوی خوه یلید) سپتر درابوو که به (شیری قوپه ییش) ناوده برا، به لام نه شکه نجه دانیان زوری نه خایاند و، زور زوو قوپه ییش هستی به نه نگی نه و کاره یان کرد و، له سر نه نجامی نه و کاره یان ترسان...

کاتیکیش فرمان به موسلمانان کرا که کوچ بکن، تلحه ش کوچی کرد بق شاری مدینه و، دواتر له گال پیغمبر ﷺ خوادا ﷺ به شداری هموو مهیدان و غه زالکانی کرد-جگه له غه زای به در-، چونکه پیغمبر ﷺ له گال (سه عیدی کوی زهید) دا بق کاریک نار دبوونیه دهره وه ی مدینه...

۱ بگه پتوه بق کتیبی (وجاء أبوبکر) .. تیبینی / نه و کتیبه ش له نویسینی نووسره و به زمانی عهره بیه و نیستا له زور ناوی (خلفاء الرسول) دا هه یه.

کاتیک کاره که یان نه جامدا و گه رانه وه بق مه دینه، پیغمبر و هاوه لانی له غزای بدر ده که رانه وه، زقر غمبار بیون به وهی پاداشتی به شداری کردنیان له گه ل پیغمبر ﷺ بق جیهان کردن له یه کم غه زادا له ده ست دهر چوو.

هر چه چنده که پیغمبر دلتاوا یی که تهواوی پی به خشین، کاتیک که هوالی پیدان که هه مان پاداشت و به خششی جهنگاوه رانیان هیه به تهواوی، نه که هر نه وه به لکو له ده ستکه وته کانی جهنگه که ش وه که به شداریوانی به شی بق دانان.

* * *

جهنگی (نوحود) یش دیت تا هه موو سته مکاری قورده یش و گشت تولنا یه کیان به دی بکات که ها توهه تولی زوی به بدر بکاته وه له چاره نووسیایان دلتیا بیت و موسلمانان تووشی لوا تیکشکانیک بکات که قورده یش به کاریکی سانا و قه ده ریگی دانراوی داده نا...!!

جهنگیکی خویناوی به رپا بوو و زقر زوو زهوی به لاشی خراپه کاران داپوشرا... و کاره که به سر بی باوه راندا که وت.

پاشان کاتیک موسلمانان چاویان پنیان که وت پاشه کشه ده کن، چه که کانیا نانا و، تیرهاویران له جیگی خویان هاتنه خواره وه تا پشکی خویان له ده ستکه وته کان به نه... تا له نا کاو سوپای قورده یش له کاتی بیتاگایی نه ماندا له پشته وه گه رپا وه نیوه ندی شه که و جلهوی جهنگه که ی که وته ده ست.

نه مجا جهنگه که به گرمی و توند و تیژی و خویناوی به رده وام بوو و، نه کاره کوتو پرده ش کاریگری خوی هه بوو له سر په رته وازه کردنی ریزی موسلمانان کان... ته لحه سهرنجی نه و لایه ی جهنگه که ی دا که پیغمبری خودا ﷺ تیدا وه ستا بوو، ده بینیی که بقرته نامانجی هیژی بته رستی و بی باوه ران، هر بویه خیرا به ره و لای پیغمبر رشت... ریگی دورودریژی بهی نه گریش به پیوانه کورت بوو..!

ریگایه که له سر هه موو بستیکی تووشی ده یه ها شمشیری هار و، ده یان رمی سهرشیت ده بوویه وه!!

له دوره وه پیغمبر خودای ﷺ به دی کرد خوین له هه دورو رومه تی دیت و، نارامی له سر گرتوه، نه مجا نارامی لایه ران و، به باز و دوو بازیک نه و ریگا نارچه ته ی بهی له به رده م پیغمبر یشدا نه وه ی لای ده ترسا به دی کرد... شمشیری بی باوه ره کان به ره و روی دین و، ده وره یان داوه و ده یانه ویت زبانی پی بگه ی نه.

نه مجا ته لحه وه پایه یی مه حکم راوه ستا و، شمشیره به ره که ی به راست و چه پدا ده وه شاندد.

که پیغمبر ی نازیزی بینی خوینی به ربووه، نازاره کانیشی ناخ و کوفی پی کردبوو،
 هاوکاری کرد و دوری خسته وه له و چالای که پیی تن که وتوو.
 نو به دهستی چه پ و سنگی یارمته پیغمبر ﷺ ددها، تا بیگه نیتته جینگایه کی
 نارام و به دهستی راستیشی - خودا دهستی راستی پیروز بکات - شمشیری ده وه شاند و له گه ل
 نو پی باوه پانه ده چنگا که دوری پیغمبر یان گرتبوو، باز نهی چنگه که یان وه ک کوله
 پی کردبوو...!!

با لیکه پښین (نوبه کری صدیق) نو دیمه نه مان بق باس بکات...
 عاتشه ده لیت:

{نوبه کر که باسی روژی نوحود ده کرا، ده یوت: نو وه هموی روژی ته لحه بوو... من
 به کم که س بوم گه یستمه لای پیغمبر ﷺ، جا پیغمبر به من و نه یو عوبه یده ی فرموو:
 بگه نه براهه تان...، سهیرمان کرد، بینیمان هفتا برین زیاتر شوینی لیدان و جی رمی پیوه
 بوو... په نجه کانی قرتا بوو... نیمه فریای که وتین و باره که یمان راست کرده وه.}

* * *

له هموو به سهرات و غه زاگاندا، ته لحه له پیښه وه ی ریزی نو که سانه دا بوو،
 که مه به ستیان ته نه خدای گوره وه، خۆبه خنکردن بق نالای پیغمبر بوو.
 جا ته لحه له نیوه ندی کومه لی موسلماناندا ده ژیا، له گه ل خواپه رستاندا په رستشی خوی
 ده کرد و، له گه ل مواهیداندا له پیناوی خوادا جیهادی ده کرد و، به هر دوو مه چه کیش له گه ل
 مه چه کی برا موسلماناندا بنه ماکانی نو ناینه نوییه یان ده چه سپاند که هاتووه خه لکی -
 هموو خه لک - له تاریکی وه به ره و رووناکی ببات...
 مانی په روه ردگاریشی به جی هینا، نو ده پوات به سر زه ویدا کار ده کات و، له سایه ی
 فزلی خوادا ده خوازیت بازگانی که ی قازانجه ند و، کاروباره کانی سرکه وتوو بیت.
 چونکه به راستی ته لحه ﷺ له هموو موسلمانان ده وله مندتر، له همووشیان زیاتر
 سامانه کی له گه شه دا بوو...
 هموو سامانه که پشی له خزمته یی نو ناینه دا بوو که له گه ل پیغمبر ی خوادا ﷺ نالاکه ی

هه لگرتووه... به پی نه ندازه لئی ده به خشی...
 خوی گوره ش به پی نه ندازه گه شه داری ده کرد بوی!
 پیغمبر ی خوادا ﷺ نازناوی (ته لحه ی خیر) و (ته لحه ی به خشنده) و (ته لحه ی
 لیشاری) لینا بوو به هری به خشنده ییه به ته وژمه که یوه...
 چه ند زوری له سامانه کی به جاری ببه خشیایه، خوی گوره زیاتر بق ده گپا یوه...
 (سوعدا کی عه وف) ی خیزانی بزمان باس ده کات و ده لیت:

{رؤښکيان چومه ژورده وه بڼ لای ته لحه، بینیم غمبار، لیم پرسې: نه و چېته...؟؟
وتی: نو سامانه ی که له لاهه... وا زور بووه که غمباری کړوم و ناپه حه تی کړیوم... پیم وت:
چی له سهرته... دابه شی بکه...}

جا ه سته و خه لکی بانگ کړد و، لپی دابه ش کړد تا یه ک دره می لی نه مایه وه...
جاریکی دیکه ش زهویه کی خوی به نرخیکی به رز فرقت و، سهرنجی توره گی پاره گی
کړد و فرمیسک به چاویدا هاته خورای و، پاشان وتی:
(پیاوړک هم سامانه ی له ماله کیدا میشتو ته وه نازان چی چاوه پتی ده کات، به خودای
هه لخله تاوه)...

پاشان هه ندیک له هاوړه لانی بانگ کړد و نه و سامانه ی پی هه لگرتن و، به کوچه و
کړلانه کانی مەدینه دا ده پوښت و دابه شی ده کړد، هه تا گه یشته نیوه شه و یه ک دره هه می پی
نه مایو...!!

(جبری کوپی عبدالله) ش له و باره یه وه ده لیت:
{هیچ که سم نه دیوو هه رگیز سامانی خوی به پی داو کړدن بیه خشیت له ته لحه ی کوپی
عبیدالله زیاتر}.

له هه موو که س زیاتریش بڼ خزم و که سه نریکه کانی باشبو و، ده سترگزی هه مووشیانی
ده کړد هه رچه ند زور بوون.

له و باره یه شه وه ده رپاره ی و تراوه:
{... لینه ده که را هیچ که س له (به نی ته میم) نه دار بیت دنا خه رچی خوی و منده کانی شی
پیده دا و...}

بیوه نه کانی به شوو ده دانه وه، خزمه تی هه ژاره کانیانی ده کړد و، قهرزی قه رزاریوووه کانی
ده دایه وه...}

(سانبی کوپی زهید) ده لیت:
{هاوړپیتي (ته لحه ی کوپی عبیدالله) م کړدوه، له سه فەر و ماله وه شدا له که لیدا بووم،
هیچ که سم نه بیښوه وک ته لحه له دره م و، پږشاک و، خورده مهنیدا به خشنده بیت...!!
نه و ناشوب و ناژه وه دیاره ش له سرده می خه لاهه تی (عوسمان) دا ﷺ به رپا ده بیت...
ته لحه پشتگیری به لگی رکابه ره کانی عوسمان ده کات و، هانی زوریه یان ده دات له سر نه و
کړا نکاری و چاکسازیان ی داویان ده کړد...}

جا نایا به م هه لوپسته، بانگ شه ی بڼ کوشتنی (عوسمان) ده کړد، یان رازی بوو به وه...؟؟
نه خیر...

ګر بیزانیایه که شو ناژاوه و ناشوویه درېزه ده کښت تا له کوتایي کاره که دا رق و کینه یه کی دلته زین دهرده په پټ، هه ناسه ی له خو ده پړی له و تاوانه قیزه ونه دا که دهر نه نجام (خاوه نی دوو رووناکی = نو النورین) عوسمان ﷺ بوویه قوریانی..

ده لټین: ګر بیزانیایه که شو ناشوویه ده گاته شو نه هامه تی و کوتاییه، شو بهر نه نگاری ده بوو و، هه مو هاوه لانی دیکه ش له که لیدا بهر نه نگاریان ده کرد که له سهرتای کاره که وه پشت گوئیان خستبوو بهو پټیه ی که بزاف ټکی نه یار و به ناگاهینه وه، هیچی دی..

هر چه نده شو هه لوټسته ی ته لحه بوویه (ګرئی ژیانی) پاش شو شیوازه ناشیرینه ی که که ماروی مالی (عوسمان) درا و کوژا، هر که نیمای (ع) یش به لټنی له موسلمانان وهر گرت له مه دینه، ته لحه و زویه یریش له وانه بوون، تا دواتر هه ربوکیان مؤلعتیان اعخواست و بۆ به جی هټنای عومره چوون بۆ مه که..

له مه که شه وه بهر و به سرا که و تنه ری، که له وی سوپایه کی زږد کړیو بوویه وه بۆ مؤلعه ننه وه ی خوټنی عوسمان..

* * *

شپې (جهمل) یش روویدا و هه ربوو ده سته ی، داواکارانی خوټنی عوسمان و، شو ده سته یه ی پشتیوانی علی ده کرد به یه که یشتن..

نیمای علی هر که پړی له و هه لوټسته نا په حته ده کرده وه که نیسلام و موسلمانان پټیدا تیده په پڼ له م ناګرکیه تر سناکه دا، خه مه کانی ده بوونه لیثاو و، فرمیسی چاوه کانی ده هاتنه خوار ی و، گریانی به کولی بهر زده بوویه وه...!!

شو په لکښی شو چاله نا په حته کرا..

بهو پټیه ی که خه لیفه ی موسلمانانه، ناتوانیت و، شو مافه یشی نیه که لیبوره بیت بهرانه بر هر هه لکه پاته وه یه که بهرانه بر ده ولت، یان هر راپه پړینکی چه کداری دزی ده سه لاتداری شهرعی.

کاتیکش هه لده ستایه وه بۆ سه رکوت کردنی هه لکه پاته وه یه کی له و جوړه، شو له سه ری پټویسته که روویه پووی برا و هاوه ل و شوټکه و ته کانی پټغه مبر و ثابنه کی بیته وه، شو وانه ی که ماوه یه کی زږد له که لیاندا دژ به سوپا بی باوه ران جهنګا و، پټکه وه و له سایه ی به یداخ یه که خواناسیدا شهره کان له ناو په کتر دا تاواند بوونیه وه بی ګردی کړد بوون و، کړد بوونیه برا، بګره برای ته ولو پټکه وه په یوه ست.

جا نه مه چ چالټکه... و چ تاقیر کړنه وه یه کی تاله...؟

له پټناوی دژینه وه ی ده روازه یه کی ده ریا زیوون له و نه هامه تیه و، بۆ پاراستنی خوټنی موسلمانان، نیمای علی په نای بۆ هه مو هوکار ټک برد و، هیچ تکایه که نه ما نه ی کړد بیت.

نو رهگه زانه ی له دژئ نیسلام ده جهنگا، هر نهوانه، که له سر دهستی ده وله تی نیسلامی به چاره نویسی سهختی خویان گه یشتن له رږځکاری دهسته لاتی عومهری مه زندا، نو رهگه زانه ی که تونی ناشووی چنی بوو و، به رده وام دنه ی ددها و چاودیزی به نگاوه کان و گوره بوونی ده کرد...

* * *

نیمامی علی رږر گریا، کاتیک (عائیشه) ی دایکی برودارانی به دی کرد له که زاوه که یدا به پیښه وهی سوپایه که که نیستا دین بږ شه پکردن له که لیدا..
کاتیکیش له نیوه ندی سوپا که دا ته لحه و زویه یری (هر دوو حواری پیغمبر ی) به دی کرد، داوای له ته لحه و زویه یر کرد که بیته دهر وه بږ لای، هاتنه دهر وه هه تا ملی نه سپه گانیان تیک په پین..

جا به ته لحه ی وت:

{نه ی ته لحه، خیزانی پیغمبر ی خودات هیناوه و شهر ی پیوه ده که یت و، خیزانه که ی خویش له ماله وه هه شار داوه} ۹۹۰۰

پاشان به زویه یری وت:

{نه ی زویه یر..}

سویند دده دم به خودا، له یادته رږځکیان پیغمبر ی خودا ﷺ به لاتدا تپه پری و نیمه له فلان جیگا بووین، جا پپی فهرموویت: نه ی زویه یر، تایا علیت خوش ناوی ۹۹۰۰ وت: تایا کوپی خالق و، ناموزای خوم و، نو که سه ی که له سر ناینه که مه خوشم نه ویټ ۹۹۰۰ جا پپی فهرموویت: نه ی زویه یر، سویند به خوا شهر ی له دژ ده که یت و، توش سته مکاریت} !!
زویه یر ﷺ وتی: به لئ نیستا دیته وه یادم و، به راستی له بیرم کرد بوو نه وه، سویند به خوا شهرت به رامبر ناکه م..

جا زویه یر و ته لحه خویان لادا له به شداری کردن له و جهنگ ناو خوییه..

که کاره که یان بږ روون بویه وه دهست به جڼ خویان لادا و، کاتیک (همماری کوپی یاس) یان بینی له ریزی علیدا ده جهنگیت و، نو فرمایشته ی پیغمبر ی خویان ﷺ به هممار هاته وه یاد:

{دهسته به کی یاخی ده تکرؤیت}..

خو گر هممار له م جهنگه دا بکوژیت که ته لحه به شداری تپیدا کردووه، که واته ته لحه له ناو یاخیه گاندایه..

* * *

ته لڅه و زویه یې له جهنگه که کشانه وه، ژيانی خۆیشیان بوویه نرخۍ شو کشانه وه، به لام به چاو نارامیه وه چوونه وه بڼ لای خوی گوره به هڅی شو به رچاووونی و رینوښیه ی که پیښه دابوون...

به لام زویه یې شو پایاوک به ناوی (عمری کوپی جهرمون) شوینی کهوت و به ناپه او و فیل له کاتی نوږدا کوشتی...!!
ته لڅه ش، مېروانی کوپی که که م تیریکی لیدا و ژيانی کوتایی پی هینا...

* * *

کوژرانی (عوسمان) له دهرونی ته لڅه دا چه سپی بو، هه تا- وه که پیشتریش وتمان- بوویه گریځ کوپړه ی ژيانی.

همو مو نه، له کاتیځکه که شو به شداری کوشتنه که ی نه کړدبو و، که سی هان نه دابوو له سهری، به لکو پشتگری به ره له ستکاری له دږی کړدبو، له رږځکه که وا دیار نه بو که شو به ره له ستکاری به درږه ده کښی و گرفت ده نیته وه هه تا ده گوږیت بڼ شو تاوانه درندانه یه...

کاتیځ که له رږځی (جهمل) دا شوینی خوی گرت له گه ل سوپای دږ به نیامی (علی کوپی ابوطالب) داوی خوینی عوسمانی ده کړد، خوازیار بوو که نه م هلوږسته ی بیته هلوهرینک که له ناپه حه تی ویزدانی بیحه سینږته وه...

بهر له جهنگه که ش ده پاپایه وه ملی که چ ده کړد و به ده نکښی پر هه نسک و گریان وه، دهوت:

{خودایا نه مږم بڼ عوسمان ل وهریگره هه تا رازی بیت}...

کاتیځ که علی و زویه یې وه که شو ی باسما کړد به ره ووی یه کدی بوونه وه، وشه کانی علی همو لایه نه کانی روشن کړده وه، راستیان به دی کړد و، گوږه پانی جهنگه که یان به جڼ هښت.

به لام شه هیدبوون بڼ یان هه لگړابوو...

به لڼ... شه هیدبوون بڼ ته لڅه بو پی دگات و ده گات پی له هه رکوی بیت...

نه ی پښه مېر له باره یه وه نه یفه رمو:

{نه م له و که سانه یه که به لڼی خوی به جڼ هیناوه، هه رکس پی خۆشه شه هیدک به دی

بکات که به سهر زه ویدا ده پوات، شو با سهرنجی ته لڅه بدات} ۹۹...

که وابوو شه هید به چاره نووسی دیارکراو و گوره ی خوی گه یش و کاره ساتی

(جهمل) یش کوتایی هات...

(عائیشه) دایکی به وادارانش تیگه یش که شو له کاره کانیداپه لی کړدوه، نه مچا

شاری به سرای به جڼ هښت و گه پایه وه (بیت الحرام) له مېدینه، دهستی خوی له و مملانییه

کیشایه وه، نیمای عه لیش هه مو هۆکارێکی گهشت و ریزلێنانی له و سه فهردهیدا بۆ دهسته بهر کرد...

* * *

کاتیکیش عه لی به سه ره هیدانی چهنگه که دا ده گه را و نویژی له سه ره هه مو و نه وانه ی له گه لیدابوون و، نه وانه یشی له دژی بوون ده کرد...

کاتی که به خاک سپاردنی ته له و زوبهیر بوویه وه، راوه ستا و به چه ند وشه یه کی پایه دار مالئاوایی لیکردن و، له کۆتاییه که یدا وتی:

{ده خوازم که من و، ته له و، زوبهیر و، عوسمان له و که سانه بین که خوای گه وره له باره یانه وه ده فره مویت: ﴿وَلَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ (الحجر/ ۴۷)...}

پاشان سه رنجیکی به سۆز و غه مگینی گلکۆکه یانی داو، وتی:
{به م دوو گوێیه ی خۆم بیستم له پیغه مبه ری خوا ﷺ ده یفه رموو:
ته له و زوبهیر دراوسێمن له به هه شتدا}...

زوبه یری کوری عه دوام

عهدلاری پیغمبری خوقلا

که باسی ته لحه دیته ئارا، ناوی زویه یړیشی له گه لدا نیت..

باسی (زویه یړ) یش به یی ناوه ینانی (ته لحه) ناکړت.

کاتیک پيغمبره ځودا ځای ته یې د ده خسته نیوان هاوه لانی له شاری مه ککه بهر له کوچ کردن، برای خسته نیوان ته لحه و زویه یړه وه.

همو جار کیش پيغمبره ځای ته یې پیکره ده یاره یان ده دوا و، ده ی فرموو:

((ته لحه و زویه یړ، درلو سیم له به هشتدا))

هر دوو کیشیان وه یک له خزمایه تی و ره چله کدا ده گه نوه به پيغمبره ځای خودا.

ته لحه له (موږه ی کوچی که عب) دا ده گاته وه به پيغمبره ځای.

زویه یړیش، ره چله کی له (قوصه ی کوچی کیلاب) دا ده گاته وه به پيغمبره ځای، هر وه ها (صفیه ی) دایکیشی پوری - خوشکی باوکی - پيغمبره ځای خواجه.

هر دوو کیشیان - ته لحه و زویه یړ - له همو که س زیاتر له پیودانگه کانی ژاندا به یه کدی

ده چوون..

به یه کچوونیش له نیوانیاندا زږد بوو... له پوره رده بوون و، ده وله مهندي و، به خشنده یی و، به هیزی ټاین و.. جوامیریدا و.. هر دوو کیشیان له وانه بوون که زوو موسلمان بوون و.. له ده که سن که موږده ی به هشتیان پیدراوه و، له و شش هاوه له ی راویژ کردن بوون که (عومری کوچی خطاب) کاری دیار کړنی خه لیفه ی له پاش خوی پی سپاردن.

ته نانه ت چاره نوو سیشیان ته واو وه یک بوو.. بگره یه که سرته نجامیش بوو..!!

* * *

زویه یړ وه باسما ن کرد زږد زوو موسلمان بوو و.. یه کیک بوو له و حوت که سه ی که خیرا بهرو ئیسلام هاتن و، له گه ل پشه تکه پیروزه کاند له مالی نه رقم به شدار بوو.

له و کاته شدا ته مهنی پازده سال بوو.. بهم جوړه له مندالیدا ریښتینی و روشنایی و چاکه ی به سهردا رځا..

له مندالیشه وه شوږه سوارکی بویر بوو، ته نانه ت میژوونو سان وا باس ده که ن که یه که م شمشیر ه لکیشرا بیت له پیناوی ئیسلامدا، شمشیری زویه یړ بوو.

له رځانی سهره تای هاتنی ئیسلامدا، که موسلمانان ژماره یه کی زږد که م بوون له مالی نه رقم خویان په نا دابوو.. رځیکیان ئو پوپا گنده یه بلاویو یوه که پيغمبره ځای کوزلوه..

نډوې به زوبهیر کړا په لاماری شمشیره کې دا و هلیکښا و، به گه نجیته یوه وډک گه رده لول به شه قامه کانی مه که دا ده وږیشت...!!

یه که مجار چوو، له هواله که دلنیا بیت، سوور بوو له سره نډوې که گهر نډوې راست بیت نډوې به و شمشیره ی به ریښته قوپه یشیه کان تا یا له ناویان دوبا یان له ناوی دهبه ن. له وسره ی مه که گه یشت به پیغمبري ﷺ و، لټی پرسې که چی به سره هاتووه...؟ زوبهیریش هواله کې پتدا و. پیغمبریش ﷺ بوی پاراپه ووهو داوی چاکه ی بق خوی و سره که وتنیشی بق شمشیره کې کرد.

سره پای پله وړی زوبهیر له نیو هوزه کېدا، نه ویش پشکی خوی له سزا و نه شکه نجه و دهریه دهرکردن به دهستی قوپه یشیه کان چه شت.

مامیشی نه رکي نه شکه نجه دانی له نه ستق گرتبوو... له نیو حسه سړیکدا ده پیچاپه ووه، ناگری ده کرده ووه ډوکه له کې ده کرد به سریدا تا هه ناسه ی لی بېړت، له کاتیکدا که له ژیر نارچه ته ی نه شکه نجه دانیدا بوو بانگی لیده کرد: گومرا به به په روه ردگاری موحه ممه، نه م نه شکه نجه یات له سر لاده دم...

زوبهیر که له و روزه دا گه نجیکی تازه پیگه یشتوی، ئیسک نهرم بوو، به روویه بووونه ویه کی سامناکه ووه لامي مامه ی دایه ووه: {نه خیر..}

سویند به خوا، هرگیز ناگه پیغمه ووه بق بی باوه پی...}

نهمجا زوبهیر کړچ ده کات بق حبه شه، هردوو کړچ-یه که م و دووه میښ-، پاشان ده که پتته ووه تا له گډل پیغمه بری خوادا به شداری هه موو شه په کان ده کات و، هیچ غزا و جهنکی له ده ست دهرناچیت.

چند زږد بوو ژماره ی نه و برینانه ی که به جهسته ی زوبهیره ووه بوون و پاش سارپژوونیشیان وډک میدالیا یه که که پاله وانیتی و سره ورپیه کانی زوبهیر بگرتته ووه شوینیان به لاشه یه ووه مابوو.

دوبا گوئی رادیرین بق یه کټک له هاوه لانی نه و میدالیا زږدانه ی که به سر جهسته یه ووه بوو به دی کردوه، بزمان باس ده کات و ده لټت:

{هاورپیه تی زوبهیری کوپی عوامم کرد له هندیگ گه شتیدا و جهسته یم به دی کرد، بینیم هه لاهلا بوو به شمشیر و، سر سنگیشی به موی شوینی لیدانی شمشیر و رموه وډک بیژنگی لیته اتبوو.

پیم وت: سویند به خوا نډوې به جهسته ی تروه بینیم هرگیز به می که سی دیکه ووه

نه مبینووه...

پتی وتم: سویند به خوا هموو برینه کاتم له گه ل پیغمبره خوادا بووه له پیناوی خوادا بریندار بووم} ..

له جهنگی نوحویشدا پاش نه وهی سوپای قوپه ییش پشتیان ه لکرد و به ره و مه ککه گه پانه وه، پیغمبر نه و نه بوبه کری دانا بق چاوډیری کردنی له شکری قوپه ییش و شوینکه وتنیان هه تا بویان دهرده که ویت که موسلمانان هیزیان ماوه و بیر له هاتنه وه بومه دینه و دریژده دان به شه پ نه که نه وه .

نه مجا نه بوبه کړ و زوبه یر سه رکړدایه تی هه فتا موسلمانان کرد و، له گه ل نه وهی که نه وان که وتبونه شوین سوپایه کی سه رکړه وتوو، به لام نه و لیژانیه تییه جهنگیه یی که نه بوبه کړ و زوبه یر به کاریان هیئا وای له قوپه ییشیه کان کرد وایان لیگردن که نه و دهسته به هیژه که مه زنده کردنی زهره رو زیانی موسلمانان کاند و، وایان لیگردن که نه و دهسته به هیژه که نه بوبه کړ و زوبه یر به هیژیه که یان خسته روو، به رتهای سوپای پیغمبره وای دیاره دهیه ویت شالووی به دوا داکه وتنیان به شیوه یه کی ترسناک دهست پی بکات، هر بویه قوپه ییش که وتنه خو یان و، به په له رووه مه ککه که وتنه ری! ..!

له روژی (یهرموک)یشدا زوبه یر به تنها بق خوی سوپایه ک بوو. کاتیک بینی زوړیه یی نه و موسلمانان ه یی که نه م سه رکړدایه تی ده کردن له به رده م لیژاوی کتوی رومه کاند خه ریکه شکست دینن، به دهنکی به رز وتی: (الله اکبر) و.. به تنها نه و کتوه سه خته یی به یی و، به شمشیره که یی لئی ده دان و.. دواتر به نیوه ندی نه و ریزه پپ مه ترسیداران ه دا گه پایه وه، شمشیره که یی بی سل کردنه وه به دهستی راستی گرتبوو..!

زوبه یر ﷺ گه لیک تامه زووی شه میدی بو و، زوړ تاره زوومه ندی مردن بوو له پیناوی خوادا.. له و باره یوه دهیوت:

{ته له هی کوپی عبیدالله ناوی پیغمبرانی له کوپه کانی دنا و، ده یزانی که له پاش موحه مه د پیغمبره یی دیکه نیه..}

منیش ناوی شه میدانم له کوپه کاتم دنا به و ئومیده یی که شه مید ببن} ..!

به م جوړه کوپه که یی ناونا (عبداللهی کوپی زوبه یر) به ناوی هاوه لی شه مید (عبداللهی کوپی جه هاش)، کوپکی دیکه شی ناونا بوو (مونزیر) به ناوی هاوه لی شه مید (مونزیری کوپی عه م) وه.. په کتیک دیکه شیان ناونا بوو (عوره) به ناوی هاوه لی شه مید (عوره یی کوپی عه م) وه.. کوپکی تریشیانی ناوی (حه مزه) بوو، به ناوی شه میدی پایه به رز (حه مزه یی کوپی عبدالمطلب) وه.. په کتیکشی ناونا بوو (جه عفر) به ناوی شه میدی مه زن (جه عفری کوپی ابوطالب) وه.. ناوی په کتیک دیکه شیان ناو بوو (موصعب) به ناوی هاوه لی شه مید (موصعبی کوپی عومه یی) وه.. ناوی په کتیک دیکه شیان ناو بوو (خالد) به ناوی هاوه لی شه مید (خالیدی کوپی سه عید) وه..

بهم جږړه ناوی شهیدانی مه لده بڙارد بڼ ناوانی کړه کانی، بهو نومیده کی که شو رږده
ناکامیان دیت شهید بین...!!

ده ریاره کی سرگوزده شته شی و تراوه:

(مه رگیز کاری والیبه تی و جباهه و کړکړنه وه کی سهرانه و، هیچ شتی کی له نه ستر
نه گرتوه جگه له جیهاد کړدن له پیناوی خوا).

هر بویه لایه کی چاکی وه که جیهاد کړه کی له پشت به ستنی تلولی به خوی و، متانه
به خړبوونی دا خوی ده نواند.

خوگر سده هزار جیهاد کړه له جیهاد به شدار بوونایه له گه لید، سهریت ده کړد وه که
نه وه کی خوی به تنه ابیت ده جیهاد و... وه که نه وه کی به پرپر سیاریتی جیهاد و سهرکه وتن تنه
له سهر شانی نه وه.

چا که مندی جیهاد کړی تی نه ویش له خوږاگری و، به هیزی می شکیدا خوی ده بیینی به وه.

له رږزی نوحودا سهرنجی دیه نی (حه مزه) کی خالوی دا که بی باوه پره کان دلپه قانه
جسته کی مریدویان شی واندو، هر بویه وه که کیو کی له به رده میدا راوه ستا و ددانه کانی له سهر
یه که توند کړی و، توند ده سکی شمشیر که کی گرتی و، تنه بی کی له توله سندنه وه یه کی
سامنا کی ده کړده وه، تا رږز رو نیگا هاته خورای و قه ده غی کړد له پټغمه بر و موسلمانان
که بیرشی لای بکه نه وه...!!

کاتیک که مارږدانی (بنی قریظه) ش درږزه کی کیشا و خویان نه دا به ده سته وه، پټغمه بر
له گه لعل کی کړی ابوگالدا ناردی، له به رده قه لا سخته که یاندا وه ستا و له گه لای نیامی
علیدا دیوت:

{سویند به خوا، یا نه وه تا نه وه کی به سهر حه مزه هات به سهرتان دینین، یان نه وه قه لایه تان
پن ده که یه نه وه}..

پاشان به تنه خویان مه لدا یه نیو قه لاکه وه.

به هیزی سهر سوپه ښه ریان، ترس و بییمان خسته دلی نه وانه کی نیو قه لاکه و ده روزه کانیان
بڼ موسلمانان والا کړد...!!

له رږزی (حونه بن) یشدا چاوی کهوت به (مالیکی کړی عوف) کی پټشه وای هه وازن و
سهر کړده کی سوپا کانی بی باوه پی له و غه زایه دا.. پاش شکست هینانان له نیو ده سته یه که له
هاوړیکانی، پاشماوه کی سوپا شکست خواریدو که یدا راوه ستاوه، به تنه چوره نیویانه وه،
په رته وازه کی کړدن و، له و جیگا په نهانان کی که خویان تیدا مه لاس دابو بڼ هندی که
سهر کړده کانی موسلمانان که له شه پر که ده گه پانه وه، وه ده کی نان...!!

پشکي نو له خړشوېستنې ورژلناني لای پټغمهبر ژور مەزن بوو..

پټغمهبریش ﷺ شانازی پټوه دهکرد و ده یفه رموو:

{هم موو پټغمهبر ښک همارییه کی هه بووه، زویه یری کوپی عه و امیش هه واری منه} ..

چونکه نو ته نه انا موزای نه بوو و بهس، یان ته نه انا میږدی نه سمائی کچی نه بویه کړی خاوه ن دوو پشتمین نه بوو و بهس، به لگو له هه مان کاتدا. نه مه کداریکی به هیژ و نازا و، مەرد و به خشنده و له خړبور دوو بوو، گیان و مالی خړی به خشیبیت. به خودای په وړه دگاری جیهانیان.

به راستیش (حسانی کوپی سلیمیت) چاکی پټکوه که له باره یوه ده لایت:

أقام على عهد النبي وهدیه	حواریه والقول بالفعل يعدل
أقام على منهاجه وطريقه	یوالی ولی الحق، الحق أعدل
هو الفارس المشهور والبطل الذي	یصول، اذا ما كان يوم محجل
له من رسول الله قری قریبه	ومن نصره الاسلام مجد مؤئل
فكم كریه ذب الزیبر بسیفه	عن المصطفى، والله يعطي ویجزل

واته: له سرده می پټغمهبر دا له سر رټنوټی نو ده گوزرا و هه واری نه و بوو، قسه ش به کرده وه ده سه لمیتړی.. له سر ریاز و ریچکې نو روی له ره وگې راست بوو، هه قش داد په وړه رانه تره.. نو شو په سوار کی ناودار و نو پاله وانه یه که له ریژی ته نگانه و سه خندا دهات و ده چوو.. خزمیکی نزیکی پټغمهبری خودایه و، له سر خستنی نیسلا می شدا سه ریه رزیبه کی زږدی هیه.. چندی ته نگانه به شمشیره کی لادا له ری پټغمهبر دا و، هر خودایش ده به خشیث و پاداشت ده داته وه.

* * *

به راستی پایه به رز و ناکار مەزن بوو.. نازایه تی و به خشنده ییه که یشی وه که نه سپی بره و وایوو..!!

بازرگانیتیه کی سرکه و تووشی به پټوه ده برد و، سامانیکی زږیشی هه بوو، به لام هه مووی بق نیسلام به خشی تا به قهرزاري گیانی سپارد..!!
پشت به ستنیشی به خوی گه وړه پټگې به خشنده ییه کی و، پټگې نازایه تی و گیان به خنکرده کی بوو.

ته نانه ت گیانیشی به خشی و، (عبدالله) ی کوپیشی راده سپارد که قهرزه کانی بداته وه و ده یوت:

{گهر قهرزه کانت بق نه درایه وه، نو ا پشت به گه وړه کم به سه ته}

عبدالله لټی پرسى: مه به ست له گه وړه که ت کی یه..؟

له وه لامدا وتی: {خودا، که چاکترین گه وړه و باشتیرین پشتیوانه} ..

عبدالله دواتر ده لیت:

{سویند به خوا، گیرۆده ی هر نارچه ته یه که ببوما یه له دانه و ی قهرزه که یدا، ده موت: نه ی
که وره ی زویه یر قهرزه کانی بده ره وه، بۆی ده بژارد و ده سه بهری ده کرد}..
له رۆژی (جهمه ل) پشدا به و شتیه ی که باسما ن کرد له قسه و باسما ندا له سه ر (ته له)،
کۆتایی و چاره نووسی (زویه یر) به و جۆره بوو..

کاتی که بۆی ده رکوت که وا ره وایه که دهستی له جهنگه که بکیشیتنه وه، به کۆک له وانه ی که
هه میشه مه به ستیان بوو ناشووب و ناژاره به رده وام بیت، له کاتی که له به رامبه ر
به روه ردگاریدا بوو نویتی ده کرد، نه و سه ریچی که ره شمشیری کی لیدا..

نه مچا نه و پیاوکۆزه رۆشته وه بۆ لای ئیمامی عه لی و وای گومان ده برد که موژده یه کی
خۆشی پتیه بۆی، کاتی که هه والی ده سترژی کردنه که ی بۆ سه ر زویه یر پی ده که یه نیت و،
کاتی که نه و شمشیره ی که لیتی سه ندبو ده خاته به ر دهستی، پاش نه چام دانی تاوانه که ی.
به لام عه لی ت هاواری کرد کاتی که زانی بکۆی زویه یر له ده روزه که یدا یه و مۆلت
ده خوازیت بیته ژورئ، هاواری کرد و فره مانی دا که ده ری بکه ن و وتی:

{مژده ی چونه نیو ناگر بده ن به بکۆی کوپی سه فیه}..

کاتی که شمشیره که ی زویه یریا ن برده لای ئیمامی عه لی، ماچی کرد و نۆد به
سه رسامیه وه گریا و، وتی:

{شمشیری که سویند به خوا ده می که خاوه نه که ی نارچه ته ی سه ر ریتی پیغه منبه ری خوا ی

پی لاده بات}...!!

تا لی ره دا و هر سلاوێک که ناراسته ی زویه یری بکه ی ن له کۆتایی دا قسه کا نما ندا، جوانتر و

شیاو تر بیت له وشه کانی ئیمامی عه لی..؟؟

سلاو له زویه یر بیت له ژیا ن و مر دنیدا.

سلاو، پاشا ن سلاو، له سه ر هه واری پیغه منبه ری خوا.

* * *

غوبه پي کوري عه دي

پازوانتيك .. به سه رخ چاره وه !!

ثانیستاش..

ئهی مەردینه! رڼی والا کەن لە بەر دەم ئم پالە وانه دا..

له هه موو لایه که وەر، له گشت جێگا یه که وه وەر..

به تاک و، به کۆمه ل بێن..

خێرا و، ملکه چانه وەر..

کۆبینه وه، تاوه کو وانه یه کی بێ وینه ی فیداکاری وەر یگرن..!!

ده لێن: ئه رڼی ئه وه موو سه رگوزشته یه ی بۆت باس کردین وانه ی بێ وینه ی فیداکاری

نه بوون..!!

به لێ، وانه بوون..

له شان و شکرشدا نمونه و هاو شتیه ی نه بوو..

به لایم ئیوه ئانیستا له بەر دەم مامۆستایه کی نوێ هونه ری قوریا نیداندان.. مامۆستایه ک گه ر

به یکر دینیتان له ده ست بچیت، چاکه ی زۆر زۆرتان له ده ست چوه، زۆر زۆر.. ئهی خاوه ن

بیر و پواکانی هه موو نه ته وه و ولاتیك! روویه که ئیمه ..

ئهی شه ی دایانی پایه به رزی هه ر کات و سه ر ده میك روو له ئیمه بکه ن..

هه ره ها ئیوه ش ئهی ئه وانه ی له خۆبایی بوون قورسی کردوون و، گومان تان به رانه ر

ئاینه کان و ئیمان خراپه ..

به له خۆبایی بووتانه وه وەر..!!

وه رن سه رنج بده ن که ئاینی خودا چۆن پیاوان وه به ر دینتی..

وه رن رامین چ جه سووی و... به رگری و... چ خۆپاگری و توندییه که.. چ فیداکاری و.. چ

پشتیوانی و خۆشه وستی که..

به ته نها یه ک وشه یش، چ مه زنییه کی له راده به ده ر و سه رسو په ینه ره به واهینان به حه ق

ده پیژنن به سه ر که سانی داسۆزیدا..!!

ئهرڼی ئه وه جه سته له خاچ دراوه به دی ده که ن..؟؟

ئهی هه موو نه وه کانی مرۆف ئه وه بابته ی وانه ی ئه مرۆمانه ...

به لێ...

ئه وه جه سته له خاچ درلووه ی به ر ده متان بابته و، وانه و، مامۆستامانه ..

ئاویشی (خوبه یی کۆپی عه دی) یه.

به چاكي هم ناوه پايه به رزه له بهر بګه ن.
له بهري بګه ن و، جاپي بڼ بډه ن، چونكه به راستي مايه ي ريزه بڼ سرجه م مړوځ و... گشت
ټاين و، هه موو ريښاز و.. ټيګپاي ره ګه ز و، هه موو سرده مه ګان...!!

* * *

هم له تيره ي نهوسي شاري مه دينه و نه نصاريه ګانيه تي.
كه پټغمبه ري خواځي چوو مه دينه، نهو هاته خزمه تي و بهوای هينا به خوداي
په روه ردګاري جيهانيان.

پياوځي رځ سوکي، دهروون ناسکي، باوه پ پته وي، ويژدان نه رم بوو، وهك شاعيري
نيسلام (هه ساني کوپي سابيت) پيادا هه لادوه:

صقراً توسط في الانصار منصبه تسمع السجّة محضاً غير مؤتشب
واته: هه لويهك بوو له نيو نه نصاريه ګان پله وپايه ي، ليټورده يي و بنه چه پاكي و بڼ خهوشي
بوو.

کاتيګيش ټالاګاني غه زاي به در بهر ز ګرايه وه، نهو له ويدا سريازيګي به جهرګ و،
جه نګاوه ريګي ګيان له سر ده ست بوو.

(حارسي کوپي عامري نه وغل) يش يه کيک بوو له و بڼ باوه پانه ي که له کاتي چوونيدا بڼ
جه نګ هاته سر ري نه ویش به شمشيره کي له ناوي برد.

پاش کړتاي هاتني جه نګه که و، ګه پانه وه ي پاشماره ي شکست خواردوي دڼپاي
قوپه يش به ره و مه ککه، کوپه ګاني (حارس) هه والي کوژداني باوګيانيان پيګه يشت و، به چاكي
ناوي نهو موسلمانان يان له بهر کرد که له شه په کدا کوشتبووي که نه ویش (خوبه يي کوپي
عهدي) بوو...!!

* * *

موسلمانان يش له بهر ګه پانه وه به ره و مه دينه و، به رده وام بوون له سر بونيانناني
کړمه لګه ي نوڼيان..

(خوبه يي) يش، خواپه رست و، ليټراو بوو، له نيوچه وانيدا سروشتي ليټراوان و، رووناکي
خودا په رستاني هه لګرتبوو..

ټا له ويدا به ګيانتيګي نه فيندارانه وه په رستشي خوي ده کرد و.. شه و هه لده ستا شه ونوڼي
ده کرد و، به پوژدا به پوژوو ده بوو، خوداي په روه ردګاري جيهانيان ي به پيړوز و بڼ ګه رد ده ګرت.

* * *

روژتکیان پښه مېرګدا ویستی که نه پښه کانی قورپه یش تاقي بکاته وه، مه بهستی خوسازدان و جوله و، ناماده باشیان بڼه غزایه کی نوې بڼه روون بیتته وه.. بڼه کاره له نږه هاوه لاندې ده پیاوې مه لېږد.. که (خوبه یب) په کټکیان بوو، (عاصمی کوپې سابیت) یښی کرد به لږ سر او یان.

سواره کان به روو نامانجه که یان که وتنه ری تاگه یشتنه جیګایه که له نیوان (هه سفان) و (مه کهکه) دا، هه والی هاتنیان که یشت به گه په کټکی (هوزه یل) که پټیان ده وتن (به نو هه یان)، نه وانیش خیرا سد پیاو یان له چاکترین تیرهاوړه کانیان ناماده کرد و، ده ستیان دلیه چاودتیری کردنیان و، شوین پټیان هه لده گرتن.

خړیک بوو بڼه هیوان له دوزینه وه یان، گه په کټکیان هه ندیک ناوکه خورمای که و تووی له سر زه وی په که به دی نه کرایه.. چنډ دانه په کی ئی هه لگرت و بهو لیزانیه سر سوپه پښه رهی هه یه تی لئی راما، پاشان هاواری کرد له وانه کی که له گه لیدا بوون:

{نه مه ناوکه خورمای (په شریب) ه، ده با شوینی بکه وین تا ده مانگه په نیته لایان}..

به شوین ناوکه خورما که و تووه کانی سر زه ویه که دا ریشتن، تا له دوره وه نه و نیچیرانه کی به دوا یاندا وژل بوون بینیمان..

(عاصمی) سر کرده کی ده پیاوه که ههستی کرد که به دوا یانده ون، داوای له هاوه له کانی کرد که بچنه تر ټوکی کی به رزی سر کټوه که..

سد تیرهاوړه که ش نژیک بوونه وه، له خواره وه کی کټوه که یش ده وریان گرتن و، به چاکی که ماریان دان و..

داوایان لږ کردن که خو یان بدن به دهسته وه، پاش نه وه کی به لټنیان پټدان که هیچ خرابه په کیان به رانبر نه نجام ناده ن..

هر ده پیاوه که ناوړیان له (عاصمی کوپې سابیتی نه نصاری) ښی سر کرده یان دایه وه..

چاوه پټی فرمانی بوون..

هر که نه ویش وتی:

سویند به خوا من ناچمه خواره وه په تادرای بڼه باوه پ بم..

خودایا هه والمان بگه په نه به پښه مېر که ت {..

ده ست به جی تیرهاوړه کان ده ستیان دایه تیرهاویشتن بڼیان.. له ویدا (عاصمی)

سر کرده یان له گه ل حوت له یاوه رانیدا شه مید بوو..

هاواریان له و سییه کی دیکه شیان کرد، که خاوه نی واده و به لټنیانن به رانبریان گه بیتته خواره وه.

نه مجا هه رسیکیان: (خوبه یی کوپې عه دی) و دور هاوه له کی هاتنه خوارئ..

تیرهاوړه‌کان له (خوبه‌یب و زه‌یدی کوپې دیسینه) ی هاوړلی نړیک بوونه‌وه و پشټینه‌کانیان کرده‌وه، به‌ستنیانه‌وه...

کاتیک هاوړلی سټیه‌میان سه‌ره‌تای خیانه‌تکرډنیانی به‌دی کرد، پرپاریدا که ده‌بیت نه‌ویش وه‌ک عاصم و هاوړلانی دیکه به‌مریت...

به‌و شټوه‌یه‌ش که ده‌یویست شه‌هید بوو.

به‌م جوره‌ه‌شت که‌س له مه‌زنتړین باوه‌پدارانی خاوه‌ن نیمان و، نه‌م‌کدار و، به‌وه‌فا بق خدا و پټه‌م‌به‌ره‌که‌ی له‌ناو‌چوون...!!

خوبه‌یب و زه‌ید هه‌ولیان دا که خویان له په‌ته‌کانی ده‌ستیان ده‌ریاز بکه‌ن، به‌لام نژد توند به‌سترا‌بوو...

نه‌مجا تیرهاوړه‌ ده‌ستدریژی‌کاره‌کان به‌ره‌و مه‌که‌یان بردن و، فروشتنیان به‌بین‌باوه‌په‌کان... ناوی (خوبه‌یب) که‌وته به‌ر گوټیان...

کوپه‌کانی (حارسی کوپې عام‌ی) کوژلوی رڼوی به‌در، به‌چاکی نه‌و ناوه‌یان هاته‌وه یاد و، بوغز و کینه‌ی سنگیانی هه‌ژاند.

خیرا رڼوشتن بق کرپنی و... له‌مه‌شدا نژد 'ه‌ه‌رانی مه‌که، نه‌وانه‌ی که له‌جه‌نگی متی توله‌سندنه‌وه، کټ‌پرکټیان بوو (به‌س)‌دا باوک و سه‌رکرده‌کانیان له‌ده‌ست دا

بق کرپنی.

له‌کوژتا‌ییدا هه‌موو پټکه‌اتن له‌سه‌ری و ده‌ستیان ناماده‌کردنی بق چاره‌نووسیک که ساپړی بوغز و کینه‌یان بکات، به‌رام‌به‌ر ته‌نھا نه‌و نا، به‌لکو له‌هه‌موو موسلمانان...!!

که‌سانیکې دیکه‌ش ده‌ستیان خسته‌سه‌ر (زه‌یدی کوپې دیسینه) ی هاوړلی خوبه‌یب و نه‌ویش به‌هه‌مان شټوه‌سزا و نه‌شکه‌نجه‌یان ده‌دا...

* * *

خوبه‌یب دلی و، کاری خوی و، سه‌ره‌نجه‌امی دایه‌ ده‌ست خودای په‌روه‌ری جیهانیان. ده‌روون به‌رز و، به‌وره له‌سه‌ر خوداپه‌رسته‌یه‌که‌ی به‌رده‌وام بوو و، هینده‌سه‌بوری خودای له‌دل‌دابوو که به‌رد بتوینټه‌وه‌و، ناخو‌شی لابیات...

خودای له‌گه‌لدابوو... نه‌ویش له‌گه‌ل خودا بوو.

ه‌ستی به‌و به‌زه‌یه و دل‌نایه‌یه‌ ده‌کرد که خوا پټی به‌خشیبو.

رڼوټکیان په‌کټک له‌کچه‌کانی (حاریس) که له‌نټو مالی نه‌ولندا به‌ند کرابوو، هاته‌و ژوره‌وه بق لای، خیرا له‌شوینی خوی چوویه‌ده‌ره‌وه و بانگی خه‌لکی کرد تا شټیکې سه‌یر ببینن...

{سویند به‌خوا بوله‌تربیه‌کی گه‌وره‌م به‌ده‌سته‌یه‌و بینی لټی ده‌خوارد...}

له کاتیکدا که به ناسن به ستراره توه.. له هه موو مه که شدا دهنکه ترینه که نه بوو.. و
 گومان ده بهم که توه رنق و رنزیه که بیت خوا به (خوبه یی) به خشی بیت {...!!
 به لن.. توه رنق و رنزیه که بوو خودا به بهنده چاکه کاره که ی دابوو، هه روه که چون پیشتر
 به (هریه می کچی عیمران) یش درا، نه رنزیه که:
 ﴿كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكَ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ
 عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ هه جارینکی زه که ریا له میهرابدا سه ری ددها،
 دهیدی بزوی له لایه، گوتی: مریم! تر نه م بزویوت له کوئی بوو؟ گوتی: له لایه خوداوه بزیم
 هاتوو، خودا بقره که سنن هه زکا رنزی بین هه ژمار ده نیت. ۳۷/۳۷.

* * *

بین باوه پان هه والی تیاچوونی (زهیدی کوپی دیسیننه) ی برایان ﷺ که پاند به خوبه یی..
 وایان گومان دهربد که به وه میشکی تیک ددهدن و، نازاری مرنی پینده چیژن، نه وان
 بین ناگابون له وهی که خودای خاوهن میهر و به زهیی میوانداری کردوو، سه بووری و به زهیی
 خوی به سه ردا رژانوو.

نه مجا ده ستیانده سازشکردنی له سه ر نیمانه که ی و، هانیان ددها که رزگاری ده بیت گهر
 بین باوه بیت به رامهر موحه ممد و، بهر له ویش به رانهر نه و په روه رداره ی بهوای پین
 هیناوه.. به لام نه وان وه که نه و که سه واپورن که ده یه ویت تیر بگریته خور..!!

به لن نیمانی خوبه یی وه که خور به میژ و، دور و، ناگرویی و، رووناکي به خشی بوو..
 هه موو نه وانه ی رووناک ده کرده وه که رووناکییان لئی ده خواست، گشت نه وانه ی گهرم
 ده کرده وه که گهرمیان لپه پاپوو، نه و که سه یشی لئی نزیک ببویه ته وه و دزی بوه ستایه
 ده یسوتاند و له ناوی دهربد.

کاتیک که بین نومید بوون له وهی ده یانویست، پاله وانه که یان به ره و چاره نووسی برد و..
 هینایانه دهره وه به ره و جیگایه کیان برد که پینی ده وترا (ته نهم)، جا شه میدگروشی له ویدا
 بوو..

هه رکه گه یشتنه نه وین خوبه یی موله تی ئی خواستن که دوو رکات نوژی بکات، نه وانش وایان
 گومان دهربد که له گه ل خویدا بدویت بگاته نه و بهرپاره ی که خوی بدات به ده سته وه
 بین باوه پی خوی به رامهر خودا و پیغمبر و ثابنه که ی رابگه یه نیت..

نه مجا (خوبه یی) به ملکه چی و، هیمنی و و، خق به که مزانینه وه دوو رکات نوژی کرد و..
 شیرینی ثیمان له گیانیدا سه رپیژی ده کرد و، هه زی ده کرد که هه نوژی بکردایه و، به رده وام
 له نوژی دا بویه ..

به لام ټاورې له بگوږه کانی دایه وه پټی وتن:
{سویند به خوا، گهر له بهر نه وه نه بوايه وایزان ترس و بیمی مردن مه یه، نوږه کم زیاتر
دریژ ده کړده وه} !!..

پاشان هر ديو ده سستی بق ناسمان به رز کړده وه، وتی:
{خودلیه، یه که به یه کیان بزمیره و، به کومه ل بیانکوږه}
نوا تر چه سورانه له روخساریان راما و ده سستی به هؤنر وه وتن کرد:
ولست ابالي حين اقتل مسلماً علی ایمی جنب کان فی الله مصرعی
وذلك فی ذات الإله وإن یשא یبارک علی أوصال شلو ممزع
واته: که به موسلمانې ده کوږیم، نیدی به هر لایه کدا له پټناوی خوادا بیت تیاچوونم،
نه مهش له پټناوی خودایه کدا گهر بیه ویت، نه و ریگه ی خیرا ده کات که نیچیر له دست رلوی
را ده کات و پیروزی ده کات.

* * *

له وانه یه که نه وه بق یه که مجار بوو پټ له
به سر خاچه کوه ده یکوږن.. هاشن له دا.
خوبه بییان پټوه به سته وه.. هر چوار په لیاړ
نور کوږونه وه.. تر هارویژه کانیش رمه کانیا نیکر.
همه مو نه و پنده یه تیه به رانېر نه و پاله وانه له خاچ درره به میواشی به پټوه ده چوو..!!
چاوه کانی لیک نه نا و، سه بووریه سه سر په تیره پر شنګداره کی روخساری لانه چوو.
رمه کان بق هارویشن ناماده کران و، شمشیر ه کانیش بق دارپینی گرتی.
نا لیره دا یه کیک له سه رکړده کانی قوپه یشی لپی نریک بوویه وه پد وت:
{پټ خؤشه که موحه مه د له شوپنی تودا بوايه، قرش به سه سلامه تی له ننیو
خاوو خیرانتدا بویتایه} ؟؟

لیره دا و بهس، خوبه یب وه که ره شبا به گز بگوږه کانیدا چوو و، هاروی کرد:
{سویند به خوا، پیم خؤش نیه من به خؤشی و ناسوده یی له ننیو مال و مندک ا بېم و
درکیک بچیت به پټی پښه مېرمنه ی خوادا} ..

همان نه و وشه مه رنه به رزانه ی که (زهیدی کورې دیسینه) ی هاروی کردی له کاتیکدا که
نه وان بیریا ن له کوشتنی ده کړده وه..!! همان نه و وته سه رنج راکښه جوانه به رزانه ی که
نوږن زهید وتی و.. نه مرق خوبه یب ده یلیت.. وای له نه بوسوفیان کرد که هیشتا موسلمان
نه بوویو، هر ديو ده سستی به توندی بدا به یه کدا و به رقه وه بلی:

{سویند به خوا هیچ که سم نه دیوه که سټکی دیکه ی ناوہا خوش بویت که هاوہ لانی
موحه مہد، موحه مہدیان خوش دهویت)...!!

* * *

نو و شانه ی (خوبه یب) موله تدان بوو به رم و شمشیرہ کان که مہ بهستی خو یان له
جہستی بپښک و، ئوانیش سره شیت و درندانه تیی بریوون.

له نژیکی نو دیمه نش کومه لیک بالنده و ه لئو دہ سوپانه و، وک ئوہ ی چاوہ پتی
لعبوونہ و ی قہسابہ کان و رویشنتیان بکن تا ئوران له و جہستیہ نژیک ببہ وہ بیکہ نہ
جہ مټکی چہ وړ..

به لام هر زوو خیرا بانگ کران و کړبوونہ و، دہ نووکه کانیان دا به ی کدا وک ئوہ ی قہ
له گ ل یه کدیدا بکن و نهینی بقی یه بدرکښن.

جا له ناکار فرین و به ئاسماندا تټپه پښ و، نوو رویشنت ... نووړ.. نووړ.. وک ئوہ ی به
هست و غریزه ی خو یان بون وپه رامه ی پیاوټکی چاکه کاری خوپاگریان کردبیت که له
جہستی له خاچدراوہ که دہات، ئوانیش شہرم گرتنی له و ی نژیک ببہ وہ لئی یان خراپه ی
به رانبر بکن...!!

کومه له بالنده که به پاکي و به وړژدانی به و ئاسمانی به رین فرین..
دہستی بټټا و پ ستکار و دہ ستریزیکه رکانیش گه پانه وہ بقی خانه پړ له رق و
کینه کانیان له مہ ککه.

(خوبه یب) نو کاته ی به ریزان کردہ وہ بقی سہر قہدی ئو دارخورمایه ی که خاچہ که یان
لئدروست کردبوو، کاتیک هہر چوار په لیان به ست..
نو له و ساته دا، سیمای خوی به و ئاسمان کردبوو و په نای بقی په وړدگاری مہ زنی
دہ برد و، دہیوت:

{خودایه ئیمہ په یامی پټفمبهره که تمان گہ یاند، توش ئومړی ئوہ ی به سہرمان دینن پتی
بگہ ی نہ}..

خوای گہ وړه ی پاپانه وہ که ی گہرا کرد..

له کاتیکدا که پټفمبهر له مہ دینہ بوو، هہستیکی وا پتہ و دایگرت که هاوہ لانی له
ناپہ حہ تیدان و.. جہستی یه کټکیانی به هہ لواسراوی هاتہ پیش چاو..
دہست به جټ بانگی میقدادی کوړی عمر و زوہیری کوړی عوامی کرد و، به سواری
ئہ سپہ کانیانہ وہ که و تہ ری و، به رده وام خیرا به سہر زہیدا دہ پویشنت.

تا خوای گه وره گه یانډنیه جیځای مه به ست و، جهسته ی خوبه یی هاوه لیان داگرت و،
پارچه زه وییه کی بې گه ردی زه وی چاوه پوانی بو تا له ژړر خاکه شیداره که یدا له خوی بگریت..

* * *

مه تا نه مړکه ش هیچ که س نازانیت گلکوی خوبه یب له کویدایه..
له وانه په نه وه گونجاو و شایانتر بیت بزی، مه تا وه کو به رده وام شوینکې له یانگې
میژوودا به پاله وانیتی و به سر خاچېشه وه له ویزدانی زیاندا بیت بمینیته وه...!!

عمومہ بری کوپری بہ عدد
ہر جہنلاوی نہ نفخ خونہ

نهری (سه عیدی کوپي عامر) تان له ياده...؟؟

نو پياوه دونيانه ويسته خواپه رسته توبه کاره ي که نه ميري باوه پداران (عومري کوپي خطاب) به زړه رازي کرد تا بپيته والي شام.

له سهره تاي نه م کتپه ماندا له باره يوه نواين و، دونيانه ويستی و بهر زیتی و، خو پاریزی ته ولو سه يري نهومان به دي کرد...

تا نيستاش نه و تا له سهر روپه يي نه م لاپه پانه دا به برايه كي نو شاد ده بين، نه ك هه را ي، به لكو جمكي نو، له خو پاریزی و، دونيانه ويستی و، بهر زیتی و... د هروني بهر زیتيدا به شيوه په كي كه م وینه د هره وشيته وه...!!

نو كه سه ش (عومري کوپي سعد) ه...

كه موسلمانان نازناوي (چنراوي تنها خوي) يان لئنا بو!!

جا به لاتوه سه ير نه بيت كه هاره لاني پيغمبري خوا په كده نگ بن له سهر نه و ي نو نازناوه ي لي بنریت به موي نو هه موو باشتي و، تيگه يشتن و، رووناكيبه ي كه هه يان بو...!!
سه عدي قورئان خو يني باوكي ﷺ... له گال پيغمبري خوا دا ﷺ به شداري به در و غه راكاني نيكي كړي بو و به نه م كداري له سهر واده و به ليني خوي مايه وه تا به شه هيد ي گه پايه وه بړ لاي په روه ريگاري له جهنگي (قادسيه) دا.^۱

سه عده د ستي كوپه كي خوي گرت و له گال خوي برديه خرزمت پيغمبر و، به ليني دا به پيغمبر و موسلمان بو... له و ساته و ي (عومري) موسلمان بو، خواپه رستيكي دامه زراو بو له ميجرابي خوي گوره دا...

له خوده رخستن هله دهات و، هاناي بړ بهر سوكنايي ستيه ي خوا ده برد...

دوريت له و ي كه بتواني هه رگيز له ريزه كاني پيشه وه دا به نيت بكرديه، مه گه ر له نو يژدا، چونكه له مه ياندا ده چوه ريزي په كه م تا پاداشتي پيشكه وتوان به دست به يني... يان له جيهاددا، نو به راكردن ده چويه ريزه كاني پيشه وه، به و نوميده ي كه له پيړي شه هيدان بيت...!

۱ له سپره ي نيين هيشام نو سه ربرده يي كه له لاپه ر (۵۱۹) ي به رگي په كه مي چاپي (حلب) ي نو وه مدا، وا خړلوه ته روو كه باوكي عومير سه عديكي نيكيه ي، بهر له غه زاي ته بووك كه هيشتا پيغمبر زيندو بووه نو مردوه، به لام ابن سعد له (الطبقات الكبرى) ۱-ج ۴- لاپه ۲۲۴ چاپي به بيروتا ده ليت: نه وه (سه عدي القاري) ه، نيمه ش نو بړچوونه مان هه ليزارد.

نیدی جگه لهوه، نو له خه لوه تدا بوو له گه ل خویدا و، چاکه کاری و خیر و چاکسازي و ته قوای خوی گه شه پیده کرد...!!
 تۆبه کار بوو، بۆ گونا نه کانی ده گریا...!!
 داوین پاک بوو، تۆبه کاری داو ده کرد...!!
 له گشت کات و جگایه کدا، رښوار ټک بوو به ره و لای خوا به رښوه بوو.

* * *

خودای گه ورهش خوښه ویستی نووی خستبووه دلی هاوه لان و، مایه ی چاو و دل روشنیا ن بوو... چونکه به تینی نیمانه کای و، بڼه گریه ده روونی و هیډی رڼگاکای و بۆنخوښی خه سلته تکه کانی و، دره وشانه وهی سیمای، هه موو نه وانه وایان لیده کرد که مایه ی شادی و رازانه وه بیت بۆ هه موو نه وانه ی له تکهیدا داده نیشتن، یان ده یان بیینی و، هیچ کهس و شتیکی به سه ر ناینه که پیدا زال نه ده کرد.

رۆژتکیان گوئی له (جولاسی کوپی سوهیدی کوپی صامت) ی خزمی بوو... له مالی خوښان، وتی: (نه گه نه و پیاوه راست بیت، نه وای نیمه له کهر خراپترین)...!!
 مه به سستی له و پیاوهش پیغه مبه ری خوا ﷺ بوو.
 (جولاس) یش له و که سانه بوو که له ترساندا موسلمان بوو بوون.
 (عومه یری کوپی سه عد) نو ده سته واژه یی بیست و، رق و سه رسامی له ده روونی نارام و هیډیدا ته قییه وه...

رق، چونکه به کټک له وانه ی که خوی به موسلمان داده نیت به و شیږه ناشیرینه له باره ی پیغه مبه ره وه ده ویت...
 سه رسام، چونکه به رپر سیاریتی خوی به رامبه ر نه وه ی گوپی بیستی بوو به خه یالیدا هات، پښی ناخوښ بوو...

نه ری نه وه ی بیستی بیگرتپه توه بۆ پیغه مبه ری خوا؟؟
 جا چۆن، له کاتیکدا که قسه ی نیو مه جلیس سپارده یه...؟
 نه ی بڼه نگ بیت و نه وه له سنگی خویدا بپچیته وه...؟؟
 به لام چۆن...؟؟
 نه ی نه مکه و خوښه ویستی و پشتیوانیه کای به رانه ر نه و پیغه مبه ره کامیه که له تاریکی ده ریازی کردن و، به ره و رووناکی هټان...؟
 به لام سه رسامیه کای درښه ی نه کټشا و، به روا ټنانه به وه ی به ده رووندا دیتن هه میشه ده روازه بۆ خاوه نه کای ده بینیته وه...

هر بویه دهست بهجن (عومه) وه کپاویکی بههیز و، بېواداریکی بهتهقوا هلس وکوتی کرد... روی دهمی کرده (جولاسی کوی سوهید):

{نهی جولاس، سویند بهخوا تو له خه لکی خورشه وستی له لام و، له هه مو که سیش باشتربوی بوم و، له گشتیان نازیزتری لام که توشی ناخوشیه که بیت... نیستاش قسه یه کت کرد، گر بلای بکه موره زیانت پنده گات... گر بیده نگ بم له سهری، نهوا ناینه کم له دهست دهرده چیت و، مافی ناینیش له پښتیره له نه مکه و، من نه و دی که وقت دهیگه یم به پښه مېری خوا}...

جا (عومه) به ته وای ویزدانی پاریزکاری خوی رازی کرد. چونکه نه-یه که مجار- مافی ته وای سپارده یه تی مجلسه که ی دا و، به هوی دهر وون به رزیه که یه وه خوی له وه دورگرت که هستیت به رولی قسه هینر و قسه بهر... نوهم جار نهو مافی ته وای ناینه که ی دا و، پرده ی له سهر نوپووییه کی گومان لیکراو هه لدا یه وه.

سی یه جاریش دهر فته پاشگزیونه وه له وه له یه و داوی لیخوشبون کردن له خوی دا به جولاس، کاتیک راسته وخو پی راگیانند که به پښه مېری خوی دهگه یه نیت، خو گر نه و لویدا وه های بگردایه، نهوا ویزدانی (عومه) ناسوده ده بو، هیچ پتویستی به وه نه بو که به پښه مېری ﷺ را بکه یه نیت...

به لام جولاس هستی خورلکردن و سوویون له سهر خراپه دایگرت و، هیچ وشه یه کی پوزش و لیبوردن خوازی له زاری نه هاته دهر، نه مجا عومه یر به جیتی هشت و پتی وت: {به پښه مېری خودای دهگه یه یم بهر له وه نیگا بیته خورای و به هوی نه و گونا هه ی توه به هاوه لپرستم دابن}...

نه مجا پښه مېری خوا ﷺ ناردی به شوین جولاسدا و بانگی کرد، که هات ده بیوت شتی وام نه وتوه، بگره سویندی درقشی خوارد به خوا...!!

به لام نایه تی قوربان هاته خورای و رهوا و نارده وای له یه که جودا کرده وه: ﴿يَخْلُقُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا وَمَا لَكُمْ أَلَّا أَنْتُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَتْنِهِ إِنْ تَتُوبُوا يَكُنْ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتُوبُوا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ واته: سویند به خدا ده خون که نه و یان نه درکاندوه، که چی قسه ی خوانه ناسانه یان کرد، دیاره له پاش موسلمان بوون له دین به شیوان بوونه وه، وستیان شتی بکن که نه یانتوانی پتی بینن، هر بویه ش رکیان بته وه که خدا و پښه مېری خدا بهر چاکه ی دهگه لی کردبون، ناگزوری بق نه هشتون. نه گر به شیمان ببنه وه، هر به قازانجی خویانه و، نه گر هر روویان وه گیتا، خدا له دنیا و له و

دنیا نازاری به ژانیان ددها و، له م زهویه دا نه کهس دوستایه تیان دهکا و، نه یاوه ریان دهست دهکه ویت (التوبة/۷۴).

(جولاس) ناچار بوو دان به قسه کهی دابنی و له گوناوه هه له کهی په شیمان ببیته وه، به تایبته یی له و کاته ی که بینی نایه ته پیژده که هه په شه و گوپه شه ی لیده کات و له هه مان کاتیشدا به لاین و واده ی به زه یی و په حمتی خوی پی ددهات گه رتوبه بکا و خوی له گوناوه دامالی، (فان یویوا یك خیراً لَهمْ) نه گه په شیمان ببته وه، هه به قازانجی خویانه).

نو هه لاس وکوتی عومه یریش خیر و بهر کهت بوو بک جولاس، نه وه بوو نهویه ی کرد و نیسلا مته ی خوی جوانتر کرد...

پیغمبر یریش ﷺ گوئی عومه یی گرت و له ستایشی نو کاره یدا هه رموی:
{ نه ی گنج ... }

گوئی کانت نه مه کدار بوون...

په روه ردگاریشت به راستگزی دانایت { !! }

* * *

له راستیدا بک په کهم جار بهر له چوار سال، نو کاته ی که په رتووی (بین یدی عمر) م ده نووسی، به دیداری (عومه یی) خوشحال بووم...

به جوری سرسام بووم که هیچ شتیك به و جوره سرسامی نه کړبووم، وه که به سرهاتی نو له گه ل نه میری باوه پدارندا. نو به سرهاته ی که نیستا بۆتانی ده گپه وه، تا له ریبه وه نهویه یی مه زنی تیتان بک دهریکه ویت.

* * *

خوتان ده زانن که نه میری باوه پداران (عومه) ﷺ وه که نه وه ی قه دهره که ی هه لبریزیت ناوه ها والیه کانی هه لده بژارد... !!

له نیتو دونانه ویست و پاریزکار و، ده ستپاکه راستگزاندا هه لیده بژاردن.. نه وانه ی که له والییتی و نه میرایه تی هه لده هاتن و، پتی رازی نه ده بوون مه گه نو کاته رازی ببونایه که نه میری باوه پداران نوری لئیکرنایه ..

سهره پای نهویه رچاووونیه تیژهو، شاره زاییه هه مه لایه نییه، نذر میری ده کرده وهو، ورد ده بوویه وه له هه لبراردنی والی و بریکاره کانیدا و..
به رده وام نو دهسته واژه هه میشه یی به یی نووباره ده کرده وه.

{پیاوړېکم دهوټ که له ناو هژده کېدایه و، نه میریان نیه وه که نه میریان بیت و د یار بیت... کاتیکش له ننویاندایه و نه میریانه، وه که نه وهی که سېکی ناسای نینوانیان بیت و دهریکه وټ...!!}

والیه کم دهوټ، خوی له کالا و، خاوند و، خانو و مالدا له خه لکی جودا نه کاته وه... نوټیزان له ننودا بکات و... دابوهرانه شت له نینوانیاندا به ش بکات و... دادگرانه فرمانروایان بکات و... دهرگاهیشی به روی پتویستیه کانیناندا دانه خات... له بهر رویشانیی شو پتودانگ توندوتیزانه دا روټیکیان (عومیری کړی سعاد)ی هه لټارد و کردی به وای (حومص)... عومیر هه ولی دا که خوی له و کاره دهریاز بکات و رزگاری ببیت، به لام نه میری باوه پداران سه پاندی به سه ریدا...

عومیر نیستخاره ی کرد و، به ره و نړک و کاره کی که وټه ری... له شاری (حومص)، سالیکی ته وای به سه ردا رابورد، هیچ خه راجیکی لټوه نه هات بق مدینه... بگره هیچ نامه په کیشی لټوه نه گیشته نه میری باوه پداران ﷺ...

عومر بانگی نوسیاره کی کرد و، پتی وټ: {نامه بق عومیر بنو سه، تا بیت بق لامان}... تا لټره دا موله تان لټده خوازم تا وینه ی شو به په ک گیشته ی عومر و عومیر وه که خوی له په رتوکی (بین یدی عمر)دا هاتوه بخمه روو بټان.

((روټیکیان شه قامه کانی مدینه پیاوړکی قزگزی تټوازی به خټوه دی، ماندوویه تی سه فیری پټوه دیاروو، وخت بوو هه نگاری بق نه نریت به هوی شو ماندوویه تیه زټره و، شو هیلاکېی نووشی بوو بوو...))

توره که یه کی پشت و راخه رټک به سه ر شانی راستیه وه بوو... گوزده کی بهوکی ناویشی به سه ر شانی چه پیوه بوو...! خوی دابو به سه ر گوزچانه کېدا و، کوله سوک و بټکیشه کی به وه گرنه نه بوو...! هټور هټور به ره و کړ و دانیشتنی عومر هه نگاری ده نا... - سلوت لټ بیت نه ی نه میری باوه پداران...

عومریش وه لامی سلوه کی دابه وه، شو ماندوویه تی و گوششه ی نارحمت بوو، لټی پرسى:

- نه وه چیته عومیر...؟؟ - نه وه که دبیینی... نابینی لاشه م رټک و راسته و، خوټم بیگه رده و، نونام پټیه و به شاخه کانی رایده کټشم...!!؟؟ عومر وټی: چیت پټیه...؟؟

عومیر وتی: مه گڼم پټیه و تویشووی خومی تیدا مه لده گرم..
 ده فریکیشم که خواردنی تیدا ده خوم و.. گزوه یه کیشم که ناوی ده ستنويز گرتن و
 خوار دنه وهی تیدا مه لده گرم و.. گزواننیکیشم که پټی ده پوم و، بهر په رچی هر دوزمننیکي
 پټ ده دمه وه که بټه ریم..

جا سویند به خوا دونه تهنه شوینک و ته ی شت و مه که کانه..!!

عومیر وتی: به پټ هاتوویت..

عومیر: وتی: به لټ..

عومیر: که سیکت نه نوزیه وه و لاخیکت بداتن پټی بریوت..؟

عومیر: نه وان قسه یان نه کرد و.. منیش داوام نه کرد..

عومیر: نه ی چیت کربوه له وهی داوامانه ته ده ست..؟؟

عومیر: چومه نه و ولاته ی ره وانه کردم، پیاوچا کانیم کز کرده وه و، نرکی کز کرده وه ی
 سه رانه و سامانیانم دایه ده ستیان، مه تا کویان کرده وه له شوینی خویدا دامنا.. گه ر هیچ
 شتیکی بق تر تیدا بمایا پوم ده هینایت..!!

عومیر: خو هیچ بق نه هیناوین..؟

عومیر: نه خیر..

نه مجا عومیر به سه رسامی و به خته وه ریبه وه هاواری کرد:

— به لټن بق عومیر تازه بکه نه وه..

عومیریش به له خوبردننیکي مه رنه وه وه لامي دایه وه:

— نه و روزه به سه ر چوون.. نیدی نه بق تر و، نه بق هیچ که سیکی دیکه ی نوای تر کار
 ناکه م..!!

نه م نیمه نه (سیناریو) یه که نه وینه ی بکیشین، گفتوگزیه که نه دروستی بکه ی.. به لکو
 رووداوینکی میژوویه،^۱ خاکی مه دینه ی پایته ختی نیسلام روزه که له روزه ی جاویدانی و مه زنی
 به خویه به بینووه.

جا چ پټرک بوون له پیاوان نه مه رده پای به رزانه..؟؟!!

* * *

۱ له کتیبی (حلیه الأولیاء) ج ۱، که په کیکه له وسه رچاوانه ی که له پیښه کی نه م کتیبه دا دامان
 ناون و پشتمان پټ به ستون، نه م رووداوه ی تیدا خراوه ته روو.

عومەر ﷺ ناوتی ده خواست و ده یوت:

{ثاوتہ خوانم که چند پیاوړکی وهک عومیرم هه بویه تا بۆ کاروباری موسلمانان پشتم پی بیه ستایه} ..

له بیره ئه وهی عومیر که هاوه له کانی به راستی پیاواندا هه لداوه (چناروی ته نها خزی بوو) به سهر هه موو لاوزیه کی مرؤفا زال بوو بوو که بوونی ماددیمان و، ژبانی گوماناویمان دروستی ده کات..

ئو رۆژهی که له سهر ئهم خواپه رسته مه زنه نوسرابوو که به ئه زموونی والیه تی و فرمانپه وایی تپیه پیت، خۆپارێزه کی ته نها روئاکي و گه شه و بروشانه وهی زیاد کرد..
ئو له کاتێکدا که فرمانپه وای (حومس) بوو، ئه رکه کانی فرمانپه وای موسلمانان له چه ند وشه یه کدا و پته کیشا، که هه می شه له سهر دوانگه دهیدا به گوئی کومه لی موسلماناندا.
ئو ویش ئه وه یه که:

{ئیسلام دیوارکی به رگریکاره و، ده رگایه کی پته وه
دیواری ئیسلامیش دانگه رییه و، هه قیش ده روزه که یه تی.
خۆ گهر دیواره که که له بیری تێ که وت و، ده روزه که ی شکا، ئه و ئیسلام داده گیریت..
هه تا ئیستاش ئیسلام به به رگریکاری ماوه ته وه تا ده سه لاتداری توند بیّت
توندیتی ده سه لاتداریش کوشتن به شمشیر و، لیدان به قامچی نیه..
به لکوقازییه تی کردنیانه به هه ق و، وه رگرتنه لینیان به دادگه رانه} !!..
ئانئیستاش که ئیمه مائناوایی له عومیر ده که ی و.. به به رزی و ملکه چیه وه سلاری
لیده که ی، وه رن با سه رمان و نیوچه وانمان دابنه وینین:

بۆ چاکترین مامۆستا "موحه ممه د..

بۆ پێشه وای ته قواکاران "موحه ممه د..

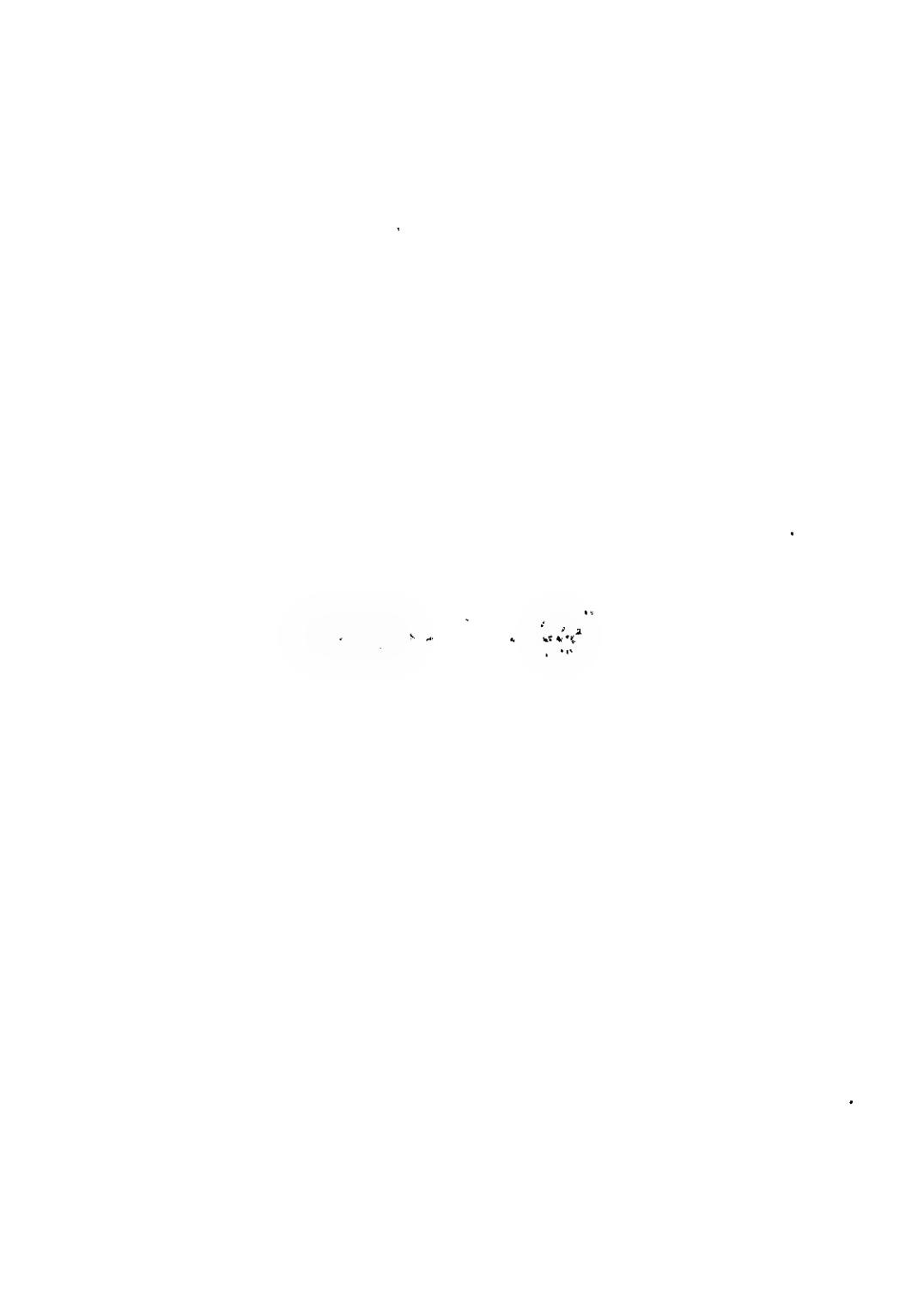
بۆ به زه یی خوا که پێشکه شی خه لکی کربوه تا ژبان ماوه .

درود و سلوو، به ره که تی خودای له سهر بیّت..

سلوو له خانه واده ی بێگه ردی بیّت...

سلوو له سه ره موو هاوه لانی چاکه کاری بیّت..

زەیدی کورۍ سابیت

گەر قورنانت به دهستی راستت گرت و، سەردجت دا و، به جوانی و سورهت دواى سورهت،
 نایهت له دواى نایهت به نێو باخه پڕ به روپوومه کانیدا رۆشتیت، بزانه له نێو ئه و که سانه ی که
 پتیویست دهکات سوپاس و پێزانینتانی ئاراسته بکهیت له سەر ئه و کاره مه زنه، پیاویکی گه وره
 هه به ناوی (زهیدی کوپی سابیت) ... !!

رووداره کانی کۆکردنه وه ی قورنانت که دیته باسکردن، له گه لیشیدا باسی ئه م هاوه له پایه
 به رزه ده کړیت ..

ئو ساته ییشی گولبارانی سەر ئه و که سانه ده کړیت چاکه ی کۆکردنه وه ی قورنانت و
 ریزه بندى و له بهرکردن بۆ ئه وان ده گه ریته وه، پشکی (زهیدی کوپی سابیت) له م گولبارانه دا
 زۆر مه زنه ..

* * *

ئو به کێکه له ئه نصاریینه کانی مه دینه ..

ته مه نیشی ئه و کاته ی پیغمه به ری خوا ﷺ کۆچی کرد بۆ مه دینه، یازده سال بوو، چا ئه و
 مندا له بچوکه له گه ل موسلمانانی دیکه ی خاوه خیزانیدا موسلمان بوو و، پیت و فه پی نزایه کی
 پیغمه به ر رڤا به سه ریدا ..

باوک و خزمانیشی له غه زای (به س) دا هینایان له گه ل خۆیان، به لام پیغمه به ر به هزی که می
 ته مه ن و بچوکی چه سته ی وه گتړاپه وه ..

له غه زای (ئو خود) یشدا هاو پێ له گه ل چه ند هاوته مه نێکی خزیدا چوونه خزمهت پیغمه به ر
 پێداگرتنی خۆیان له سەر به شداریکردن پێگه یاند تا له هه ر جێگایه کی نێو ریزی موجهیدا
 بیت وه ریان بگرت ..

خزم و کهس و کاره کانیشیان له خۆیان زیاتر پێیان داده گرت و تکیان ده کرد و سووریوون
 له سەر ئه و دوايه ..

پیغمه به ر سەردجیکی سوپاسگوزارانه ی ئه و سوارچاکه بچوکه نه ی دا و، وا دیار بوو که له م
 غه زایه شدا به هانه بۆ رێگه نه دانیان له به شداریکردن ده هینیته وه .

به لام به کێکیان، که (رافیمی کوپی خه لیج) بوو، چوویه به رده می پیغمه به ری خوا ﷺ
 حه ره به کی هه لگرتبوو و به ده سته راستی به شتیه یه کی جوان ده یجولاند و به پیغمه به ری ﷺ
 وت:

{من وهك ده بینیت رم هاوێژم و، رم هاوێژی به چاکی شاره زام، مۆله تم بده به شدار بم} ..

جا پیغمبر ده ستخوشي شو پالوانيتيه تازه پيگه يشتوه، جوانه ی، به زه رده خه نه یه کی رازی بوون لږ کرد و، پاشان موله تی پيدا..
هاوته مه نه کانی هينده ی تر وروژان.

نه مجا دوه ميان هاته پيښه وه، که (سهره ی کوپي جوندب) بو و، به نه دده يوه ده ستي کرد به هه لگردنی ده سته به هيژه کانی و، هه نديک له کس و کاره کی به پیغمبريان وت:
{سهره زږدان بازی له گه ل رافع ده کات}..

پیغمبريش به زه رده خه نه یه کی به سوز ده ستخوشي ليکرد و موله تی دا..
ته مه نی هه ریه که له (رافيع) و (سهره) گه يشتبوه پازده سال و، له پال گه شه ی به هيژی جه سته ياندا.

له هاوته مه نه کان ته نها شه ش بيچوه شير مابونه وه، له وانه (زه يدي کوپي سابيت) و (عبداللهی کوپي عومر)..
نه مانيش ده ستياندا هه ول و کزشش، جاري به تکا و پارانه وه، جاري به فرميښک و گريان،

جار جاري کيش به نيشاندانی هيژی بازويان.
به لام ته مه نيان بچوک و، جه سته يان هه ل، و، پیغمبر واده ی به شداريکردنی غه زای داهاتويی پيدان..
به م جزوه (زه يد) له ته که براکانيدا رولي و ریک له پيناوی خوا، سالی پينجي کچی و له غه زای (خه نده ق) دا ده ستي پيکرد..

که سيني موسلمانن بروداری شو به شيوه يه کی خيرا و له به رچاو گه شه ی ده کرد و، ته نها وه که مواهيديک دهر نه که وت و به س، به لکو وه که روشن يريکی هه مه لايه ن و، نه وه بوو قورئانی له به ر ده کرد و، نيگای پیغمبري ده نووسيپه وه، بالاده ست بوو له زانين و داناييدا و، نه وه ساته يشي پیغمبر راگه ياندينی ثابینه که ی به تيکرای جيهانی دهر وه ده ست پيکرد و، نامه ی بؤ پادشا و قه يسه ره کانی سهر زه وي نارد، فه رماني به زه يد کرد . بري هه نديک له زمانه کانين بييت، نه ويش له ماوه يه کی که مدا فيري بوو..
به م شيوه يه که سيني (زه يد) دهر که وت و جيگايه کی بلندي له نيو کومه لگای نويدا گرت و، بوويه مايه ی ريژ و ستايشی موسلمانان.

(شه عبي) ده ليت:

{(زه يدي کوپي سابيت) چو سوار ي ولاخه که ی بييت، (ثيبن عه باس) ولاخه که ی بؤ گرت، (زه يد) پتي وت: وازی له بيته نه ی ناموزای پیغمبري خوا.. (ثيبن عه باس) له وه لاميدا وتي: نه خيتر، ده بيت ناوه ها بين به رانه ر زاناکانمان}..

(قه‌بیه‌ه‌)ش ده‌لێت:

{(زه‌ید) سه‌رده‌سته‌ی دابه‌وه‌ی و، فه‌تواو، خوێندنه‌وه‌ی قورئان و زانسته‌ی دابه‌شکردنی میرات بوو له مه‌دینه‌دا}..

(سابیتی کوپی عوبه‌ید)یش ده‌لێت:

{هه‌یج پیاویکم نه‌بویه له ماله‌که‌ی خۆیدا هه‌نده‌ی زه‌ید زمان شیرین و، له کۆر و دانیه‌شتندا رێژدار بێت}..

(ئیه‌ن عه‌باس)یش ده‌لێت:

{ئهو هاوه‌لانه‌ی پێغه‌مبه‌ر که قورئانیان له‌به‌ر کردبوو ده‌یانزانی که (زه‌یدی کوپی سابیت له‌وه‌که‌سانه‌یه‌ که زۆر شاره‌زان له زانست و زانیاریدا}..

ئهو پیاوه‌لانه‌ی که هاوه‌لانی له باره‌یه‌وه ده‌یلێن زیاتر ناشنای ئهو پیاوه‌مان ده‌کات که قه‌ده‌ر ریزی چالاکیه‌کی له به‌به‌هاترین چالاکیه‌کانی هه‌موو میژووی ئیسلامی له‌خۆگرتوه‌ بۆی.. که ئه‌ویش کۆکردنه‌وه‌ی قورئانه‌.

* * *

له‌و ساته‌وه‌ نیکا به‌ره‌و دلی پێغه‌مبه‌ر ریتی خۆی گرت به‌ر تا بپێه‌ یه‌کێک له رێنیشاندهران، که ژاوه‌ی قورئان و بانگه‌وازه‌که‌یشی به‌م ئایه‌ته‌ جووانانه ده‌ست پێک‌رد:

﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ، خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ، اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ، الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ، عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ (العلق/١-٥).

ئا له‌و ده‌سته‌پێکه‌وه، که نیکا ده‌هات بۆ پێغه‌مبه‌ر ﷺ، هه‌رکه‌ رووی ده‌کرد له‌ لای خودا رووناکی و رێنوێنی ده‌خواست.

له‌ میانه‌ی هه‌موو ساله‌کانی په‌یامه‌که‌دا، کاتێک که پێغه‌مبه‌ر له‌ غه‌زایه‌ک ده‌بوویه‌وه، تا ده‌ست به‌ یه‌کێکی دیکه‌ بکات و... ئهو ده‌مه‌ی فرت و فیل و جه‌نگی تێک ده‌شکاند، تا رووبه‌رووی نه‌یاره‌کانی دیکه‌ی بپێته‌وه و... جیهانیکی نوێ بونیات بنێ به‌و په‌ڕی لێپه‌رانه‌وه..

نیگای بۆ ده‌هاته‌ خوار و، پێغه‌مبه‌ر ده‌یخوێنده‌وه‌و، رایده‌گه‌یاند، ئا لێره‌دا ده‌سته‌یه‌کی پیرۆز سووربوونیان له‌سه‌ر قورئان هه‌ر له‌ سه‌ره‌تاوه‌ جولا و، هه‌ندیکیان ده‌ستیان دایه‌ له‌به‌رکرنی به‌پێی توانا، هه‌ندیکێ دیکه‌شیان که نووسین شاره‌زا بوون، ئایه‌ته‌کانیان به‌ نووسراوی ده‌پاراست..

له‌ ماوه‌ی نزیکه‌ی بیست و یه‌ک سالدا، قورئانی پیرۆز ئایه‌ت ئایه‌ت، یان چه‌ندین ئایه‌ت له‌نوی چه‌ندین ئایه‌ت هاته‌ خوار و، به‌پێی بۆنه‌ی هاته‌نخواره‌وه‌و هۆکاره‌کانی و، ئهو قورئان له‌به‌ر کارانه‌ و، تۆمارکارانه‌ش، به‌ پشتیوانی خودای بالاده‌ست، کاری خۆیانیان راده‌په‌راند..

قورئانی پیرۆزیش به تهنه جاریك پێكه‌وه هه‌ره‌همووی نه‌هاته‌ خوارێ، چونكه په‌رتوكێكی دانراو، یان باب‌ه‌تێك نه‌یه.

به‌لگه و رێنیشاندهری (نه‌وه‌یه‌كی نوێ) یه و به‌پێی سروشتی بونیات ده‌نرێت، خشت له‌ب‌وای خشت و، رۆژ له‌ب‌وای رۆژ، بیروباوه‌په‌كه‌ی راده‌بوو و، د‌ل و فیکر و ویستی به‌پێی ویستی خودا پێكده‌هات و، به‌كه‌م و كورتیه‌وه خ‌ز‌ی ناسه‌پێنێ، به‌لكو نه‌زموونی مر‌و‌بی ئه‌م ئوممه‌ته به‌ رێگای متمانه‌بوونی ته‌واو به‌و ویسته‌ خوداییه به‌رێوه ده‌بات.

پاشان ده‌بوو قورئان پارچه‌ پارچه و به‌ش به‌ش بێته‌ خوارێ، تا چاودێری ئه‌و نه‌زموونه به‌ پێی ره‌وتی گه‌شه‌سهندوو، هه‌لوێسته‌ نوێیه‌كانی و، ئه‌و گه‌رفتانه‌ی دێنه‌ ر‌یی بگات.^١ قورئان له‌به‌ركاران و نووسه‌رانی ئاماده‌بوون، هه‌روه‌ك پێشتر باس‌مان كرد- ب‌ۆ له‌به‌ركردنی قورئان و نووسینه‌وه‌ی- له‌ سه‌رووی هه‌موویانه‌وه (عه‌لی ك‌و‌پی اب‌وطالب) و، (نوبه‌ی ك‌و‌پی كه‌عب) و، (عه‌بدالله‌ی ك‌و‌پی مه‌سه‌ود) و، (عه‌بدالله‌ی ك‌و‌پی عه‌باس) و، خاوه‌نی ئه‌و كه‌س‌تییه‌ پایه‌ بلنده‌ش كه‌ ئیستا لێی ده‌نوێن: (زه‌یدی ك‌و‌پی سابیت) بوو ره‌زای خودا له‌ هه‌موویان ب‌ێت.

* * *

پاش ئه‌وه‌ی قورئان هاته‌ خواره‌وه و، له‌ ماوه‌ی ك‌ۆتایی هاته‌ن‌ه‌خواره‌یدا، پێغه‌مبەر سو‌رته و ئایه‌ته‌كانی به‌ ریزك‌رای ده‌خوێنده‌وه ب‌ۆ موس‌لمانه‌كان.

ب‌وای وه‌فاتی پێغه‌مب‌ریش ﷺ، موس‌لمانان یه‌كسه‌ر سه‌رقا‌ل بوون به‌ شه‌پ له‌ د‌ژی هه‌لگه‌پاوه‌كان.. له‌ جه‌نگی (یه‌مامه‌) شدا.. كه‌ پ‌یشتر له‌ كاتی قسه‌كردن‌مان ده‌رباره‌ی (خالیدی ك‌و‌پی وه‌لید) و (زه‌یدی ك‌و‌پی خط‌اب) ل‌یی د‌واین، ژماره‌ی ئه‌و قورئان له‌به‌رانه‌ی كه‌ شه‌هیدبوون ر‌ۆژ ر‌ۆژ و کاریگه‌ر بوو.. هه‌ر كه‌ ئاگرێ هه‌لگه‌پاوه‌كان خام‌وش بوو و دامركایه‌وه، (عومه‌ر) خ‌ی‌را چوویه‌ لای (ئهب‌وبه‌كری صدیق) ؓ تاوه‌كو سو‌ور بن له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی كه‌ به‌ په‌له (قورئان ك‌ۆپكه‌نه‌وه) به‌ر له‌وه‌ی قورئان له‌به‌ركاره‌كانی دیکه‌ش مردن و شه‌هیدبوونیان پ‌ی‌ بگات.

ئه‌مجا خه‌لیفه‌ی ئیستخاره‌ی به‌ په‌روه‌ردگاری كرد و.. راو‌یژی له‌ هاوه‌له‌كانی كرد و.. بانگی (زه‌یدی ك‌و‌پی سابیت)ی كردو و پ‌ی‌ و‌ت:

{تۆ گه‌جێكی ژیریت و تۆمه‌تێك نادیه‌ینه پال}..

پاشان فره‌مانی پێكرد كه‌ ده‌ست بگات به‌ ك‌ۆكردنه‌وه‌ی قورئانی پیرۆز و، سوودمه‌ند ب‌ێت له‌ كه‌سانی خاوه‌ن نه‌زموونی ئه‌و بواره..

(زه‌ید) پ‌یش هه‌ستا به‌ نه‌جامدانی ئه‌و كاره‌ی كه‌ چاره‌نووسی تێك‌رای ئیسلام وه‌ك ئاینێك له‌سه‌ری وه‌ستاوه...!

له نه نجامدانی هم کاره شدا که سه ختړين و مه زنتړين کاره تووشی ناپه حه تی ټوډ بوو،
به رده وام خه ریکي کوکړنه وهی ثایه ت و سوره ته کان بوو له ده می نه وانه ی که له بهریان بوو،
به پیڼی پیڼگی شویتنی نووسپنیان و، به راوړدکړنیان، به ره لستی ده کرا و دلی ده شکا، تاوه کو
قورثانی به ریککړای و گونجای کوکړده وه...

همو نه واره لانه ی پیغه مېرمنه که له گه ل پیغه مېرمنه څرګندا و له پیغه مېرمنه وه څرګندا
کوپیستی بوو یون له ماره ی ټیګر پای سالانی هاتنه خواره وهی قورثانا کاره که یان یی هه له
دایه قه له م؟، به تاییه زانایان و قورثان له بهرکاران و نووسه رانیان...

زهید له کاتیکدا ویتنه ی نه و سه ختیه ټوډ گوره یه ده کیشیت که پیروژ و پایه داره،
کاره که ی دروست کرد، ده لیت:

{سویتند به خوا، گه ر دلوی گویندانه وهی شاخیکان لیبرکرمایه له جیګای خوی، نه و
سانا تر بوو لام له وهی که فهرمانی کوکړنه وهی قورثانیان پیکردم} !!...
به لی...

(زهید) گه ر شاخیک، یان چه ند شاخیک له سه ر شانی هه لیبرکیت، ده روونی ناسوده تره پیڼی
له وهی که بچوکترین هه له بکات له گواستنه وهی ثایه ټیک یان ته واکړنی سوره ټیکدا...
ویژدان و ثایینی له ناست همو سه ختی و ناپه حه تیه کدا خوپاگره... جګه له و جوړه با
که م و یی مه به ستیش بیت.

به لام نه و پشٹیوانی خوا و، نه و واده و به لینه ی له گه ل دابو که ده فهرمویت:
{إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِلَّا لَهُ لَعَاطُفُونَ: به خومان هم قورثانه مان ناردوته خوار و، هر
خوشمان ده پیاریژین. (الحجر/٩).

نه و بوو له کاره که یدا سه رکه وتوو بوو، به جوانترین شپوه نه وک و بهرپرسیاریتیه که ی
سه رشانی نه نجام دا.

* * *

نه و ده ش قورثانی یه که می کوکړنه وهی قورثان بوو...
که نه مجاره به نووسراوی له چه ند په پاوینکدا کوکرایه وه...
هرچه ند که ده رکه ونی جیاوانی له نیوان نه و په پاوانه دا روخساری بوو، نه زمونه که ی بؤ
سه لماندنی هاره لانی پیغه مېرمنه څرګندا که پیویسته هه موویان له یه که په پاودا کوپیکه نه وه.
نه و بوو له سه رده می جینشینیایه تی (عوسمان) دا څرګندا، له کاتیکدا که موسلمانان کان
به رده وام بوون له سه ر بزگارکردن و شالاره کانایان و، له شاری مه دینه دوور بوون و، له
غهریبایه تیدا بوون...

تا له ورژانه دا، له کاتیکدا که نیسلام هر روزه و دهسته له دواي دهسته پیژوازی له وانه ده کرد که موسلمان دهوون و، په یمان و به لنینان ددا، مترسی فره په پراوی ده رکوت کاتیک جیاوازی له خویندنه وهی قورئاندا که وته روو، هه تا له نیوان هاوه لانی زوو موسلمان بوو و نه وانه ی سهره تادا..

لیره دا دهسته یکه له هاوه لان ښار له سهرووی هه موویانه وه (هوزه یفه ی کوپی په مان) هاتنه خزمهت خلیفه (عوسمان) و پیداووستی په کخستنی په پراوه کاننیاں خسته روو بوی...

خلیفه ش نیستخاره ی به په روه ردگاری کرد و راوړی له که ل هاوه لاندیدا کرد.. هه روه که چوڼ پیشتتر (نوبویه کری صدیق) پشتی به (زهیدی کوپی سابیت) به ست، (عوسمان) یش به هه مان شیوه پشتی پښ به ست..

(زهید) یش هاوه ل و دقسته کانی کوکرده وه و، په پراوه کاننیاں له مالی (حلفه ی کچی عومه) هینا که لای نه و پاریزد او بوو، نه مچا (زهید) و هاوه له کانی ده ست به کاریوون بڼ نه تمامدانی نه و کاره موزن و به رزه یان..

هه موو نه وانه شی هاریکاری (زهید) یان ده کرد له نووسه رانی (نیگا) و، نه و که سانه بوون که قورئانیاں له به ره..

له که ل نه وه شدا هه رکه جیا پراوونایه - زورکه میش جیا پراوه بوون - خیرا بیروییو چوونی (زهید) و قسه ی (زهید) یان ده کرده پاساو و به لکه و په کلاکه روه..

* * *

نائیستاش که نیمه قورئانی پیروز به ناسانی ده خویندنه وه.. یان به خویندنه وهی گوپیست ده بین.. نه و نه و سهختی و نه هه مته زورانه ی که نه وانه ی خواي گوره فره می هینان بڼ کوکرده وه و له به رکردنی نایهت به خه یالماندا...!!

به ته وای، هه روه که نه و نا په هه تیانه ی چه شتیان و، نه و گیانانه ی به خشیان، له کاتیکدا که جیهادیان ده کرد له پیناوی خوا، تا ناینکی به تین له سر زهوی بپیار بدریت و، تاریکاییه کانی سه زهوی به روشنایی نه و ناینه رابمان..

* * *

خالدی کوہی بہ عد
فیداکارنگیہ کم دہ سہ

له مالیکي پر ناز و نیعمت و، رازلوه به سهروه ری و، له باوکیک که له نئو قوپه پشدا پیښه نگی سه رۆکایه تی به شی بوو، (خالیدی کوپی سه عیدی کوپی عاص) له دایک بوو خو گهر مه بستتان بوو زیاتر ناشنای ره چه له کی بڼ نهوا بلین: کوپی نومه یی، کوپی عه بدولشه مسی، کوپی عه بدولمه ناف..

نهو رۆزه ی تیرۆزه کانی رووناکی له گشت لایه کی مه ککه دا به شهرمه وه ده پوښت و، ده دوا که (موحه ممدی نه مڼ) له باره ی نیگاوه ده دویت که له نه شکو تی (حراء) دا بۆی هاتوه و، له باره ی په یامیکه وه که له په روه رڼا گاره وه بۆی هاتوه تا بیگه نه ښت به بهنده کانی، له و ساته دا دلی (خالید) گوئی بڼ نهو پوښنایه مه لځستبوو و بوو بووه شامید...!!

ده روونی له خوښاندا له شقه ی بالی ددها، وهک نه وهی له گډل نه م په یمانه دا واده و ژوانی هه بیت و.. ده سستی کړدبوو به چاودیری کړدن رڼ و شوینی تیرۆزه کانی نهو روناکیه و.. هر که گوئی له توبایه گه وره پیاوانی هۆزه که یان له باره ی نهو ناینه نوپییه وه ده دوین، لایان داده نښت و به سنگ فراوانیه کی شاره وه گوئی لیدنه گرتن و، جار جار یکش به وشه یهک، یان چه ند وشه یهک به شداری قسه کانیانی ده کرد که پالی پتوه ده نا به ره و روگی بلابوونه وه و، که وخته ژور کاریگری و، نامارزه پیدان..!

نهوانه ی لهو رۆزه دا ده یانینی، لایکی له سه رخوی هیمنی، زیره کی بیده نگیان به دی ده کرد، له کاتیکدا که له ناخیدا ټاهه نگیکی پر جوله و خوښی و شادی بوو. که تیدا ته پل لیدرا و.. تالا به رزکرایه وه.. شه پیوری تیدا ده نگی ده دایه وه و.. سرودی تیدا گهرمی ده کرده وه و.. گورانی پاک و بیگهردی ده چه ی..

جه ژنیک که هه موو جوانیه کانی جه ژن و، شادی و په رۆشی جه ژن و، هه رای جه ژنی تیدا بوو...!! نه میښ وهک لایک نهو جه ژنه گه وره یی له سنگیدا شاردبووه وه، نه پتیه کی خفه کړدبوو، چونکه گهر باوکی بیزانیایه که نهو هه موو پیشوازییه گهرمی له بانگه وازه کی (موحه ممد) له ناخیدا هه لگرتوه، نهوا ژیانی ده کرده قوربانی خواوهنده کانی (عه بدولمه ناف)...!!

به لام هه ناسه ناوه که کاښان کاتیک کاریک ده شارپته وه، ده گاته راده ی پریوون نهوا توانای به رلیگرتنی نابیت..

روژنکیان..

هېشتا رۆژ نه بوته وه، (خالد) یش له زینده خه ونه کیدایه تا نو ساته و، چاره سازي خو ټيکي زورگران و ته ولو کاریگرو، گوزارشت له جواني دهکات..
که واپو ده لټين: شه وټکیان، (خالیدی کوپی سه عید) له خه ویدا بیني له لیواری چاله ناگریکی مه زندا راوه ستاوه و باوکیشي له پشتیه ویه تی به هه ردو دهستی به ره و ناگره که پالی پتوه ده نیت و، دهیه ویت بیخاته ناویه وه، پاشان پیغمبري خودای بیني به ره و روی دیت و، به دهستی راستی پیروزی کراسه که ی گرت و له ناگر و بلټسه که ی دووری خسته وه..
نه مجار له خه وه که ی بیدار بوویه وه، نه خشه ی کاری رۆزی نوئی پی به خشیبوو، دهست به جی به ره و مالی (نه بو به کر) که وته ری و، خه وه که ی بۆ گتړاپیه وه.. خه ونه که شی له راستیدا پیو یستی به لیکدانه وه نه بوو..

(نه بو به کر) پی و ت:

{نه وه خیر و چاکیه و بۆ تر و ستراوه.. نه وهش پیغمبري خواجه ﷺ شوینی بکه وه، چونکه به راستی ئیسلام به ریه سته بو ت له ناگر}..
نه مها (خالد) ده که ویته ری و به دوی پیغمبري خوادا ﷺ ده گه را تا بگاته شوینه که ی و پی بگات و، ده رباره ی بانگ وازه که ی پرسپاری لیده کات و، پیغمبريش ﷺ وه لامي ده داته وه:

{بپوا به نیت به خودای تاک و ته نیا و، هیچ هاره لټکی بۆ دانه نیت.. و بپوا به نیت به موحه مده که به نده و پیغمبريه تی و..
واز له په رستی به تان به نیت که هیچ نابین و نابستن و، هیچ سود و زیانیک ناتوان بگه یهن}...

نه مها (خالد) دهستی راستی ده نیت و، پیغمبري خوادا ﷺ به وپه ی خۆش حالیه وه به دهستی راستی ده یگری ت و، (خالد) ده لټیت:
{من گه واهی ده دم که ته نها (الله) خودایه و..
گه واهی ده دم که (موحه مده) یش پیغمبري خودایه} !!!
چریه و سروده کانی ناخی ده رده چن..
هه مو نه و شاهه نگی له ناخیدا بو ده رده چیت و.. هه واله که ده گاته باوکی.

* * *

نه و رۆژه ی (خالد) موسلمان بو، ته نها چوار تا پینج که سی دیکه به ره و ئیسلام هاتبوون، که واته نه و له و پینج که سه دا" پیشه نگ بوو که به ره و ئیسلام هاتن.
کاتیک یه کیک له کوپه کانی (سه عیدی کوپی عاص) به و زوویه موسلمان ده بیت، نه وه - به بۆ جوونی سه عید - کاریکه ده بیته مایه ی گالته جاپی و سوکایه تی به بۆی له نیو قوپه یشدا و،

زه وی له ژر ده سته لاتیدا ده ه ژیت.

به م شپوه به بانگی خالیدی کرد و، پتی وت: (نری راسته تږ شوینی (موحه ممد) که وتویت و، گوئی لی ده گریت که سوکایه تی به خواونده کانهان ده کات)...؟؟
خالید وتی:

{سویند به خوا موحه ممد راستگویه..}

به راستی منیش بروام هیناوه پتی و شوینی که وتووم}..

تا لیره دا باوکی که وته لیدانی، پاشان خزانده ژوریکې تاریکی نیو ماله که ی و، تییدا به ندی کرد، نوای نه وه به برسیتی و تینوتی ماندوی ده کرد و ده یترساند...
(خالید)یش له پشتمی دهر وازه داخواه که وه هاواری لیده کردن:
{سویند به خوا نه و راستگویه و، منیش بروام پییه تی}.

نواثر (سه عید) بوی دهر که وت که نه وه ی به سر کوره که پیدا ده هینیت به س نیه، هر بویه رژیکیان هینایه دهر وه و بریدیه بهر که رمای مه که و، خستیه نیو به رده قورس و گرانه بلتسه داره کانیه وه و سږ رژی نه هیتشت سیبه ری به ریکه ویت...!!
تنوکیک ناویش بهر لیوی نه که ویت...!!

نه مچا باوکه که له کوره که ی بږنومید بوو و، که رانده وه بږ ماله که ی خوی و، ده ستمی کرد به ه لنان و، ترساندنې و.. هه په شه ی لیده کرد و ده یترساند و... (خالید)یش وه ک حق خوراکر بوو و، به باوکی ده وت:

{له بهر هیچ شتیک واز له نیسلام ناهینم، به نه و دهریم و، له سر نه ویش دهرم}..
سه عید هاواری کرد:

{که و ابوو دوریکه وهر وه لیم که مژه ی بږنمیشک، سویند به لات خوراکت لی ده گرمه وه}..
(خالید)یش وه لای دایه وه:

{... خوی که وره باشرین رژی دهره}...!!

نه مچا نه و ماله ی به جن هیتشت که پږ بوو له خوراک و پږشاکي ریک و جوان و رښت..
رښت به ره و نه بوونی و بږنمیشوون..

به لام باکی له چی بیت...؟؟

نه ی نه و شیمانه که ی له که لدا نیه...؟؟

نه ی نه و هه موو سه روه ری ویزدان و، هه موو مافی خوی له چاره نووسیدا نه پاراستوه...؟؟
که واته برسیتی و، بږنمیشوون و، نه شکه نجه چیه...؟؟

کانتیک مرؤ خوی له که ل حه قنیکې مه زنی وه که نه و حه قدا ده بینیتوه که (موحه ممد)ی پیته مبه ری خوا بانگ شه ی بږ ده کات، جا نایا له هه موو جیهاندا شتیکی به نرخ ماوه نه یوبیت له قازانجی خوی له مامه له یه کدا که خوی که وره خاوه نیه تی پږ به خشیوو، به م جوړه

(خالیدی کوپی سه‌عید) به قوربانیدان ئەشکەنجەیی لادەدا و، بەهۆی ئیمانەکیەوه بەسەر بێ‌بەشبووندا زāl دەبوو.

ئەو کاتیش پێغه‌مبەری خوا ﷺ قەرمانی کرد بە هاو‌ه‌لانی ب‌ه‌وادیاری کە بۆ دوو‌ه‌مین جار بە‌روو حەبەشه کۆچ ب‌کەن، (خالیدی کوپی سه‌عید) یەکیەک بوو لەوانەیی خۆیان ئامادەکرد بۆی.

لەوێش (خالید) هێندەیی خۆی گە‌وره‌ ویستی لەسەر بێت مایەوه، پاشان لەگە‌ڵ براکانیدا لە سالی حەوتدا، گە‌راپە‌وه‌ بۆ ولاتە‌که‌ی خۆیان و، سە‌یریان کرد موس‌لمانە‌کان لە ر‌زگارکردنی خە‌ی‌بەر‌بوونە‌تە‌وه‌.

ئە‌م‌جا (خالید) لە شاری مە‌دینە لە نێو کۆ‌مه‌لگای موس‌لمانانی نوێدا ن‌یشتە‌جێ‌ بوو کە ئەو یە‌کێ‌ بوو لەو پ‌ێنج کە‌سه‌ کە سە‌ر‌ه‌تایی هاتنیان ب‌ینیو‌وه‌، بونیاتیان نا‌وه‌، پ‌ێغه‌مبەر بۆ هەر غە‌زایە‌ک ب‌ج‌ێت و، هەر د‌یمە‌نێ‌ک بە‌دی ب‌کات، (خالید)یش لە ر‌یزی پ‌ێشە‌وه‌ی بە‌شدار‌بووانە‌تی. (خالید)یش بە‌ زوو موس‌لمان ب‌ونە‌که‌ی و، بە‌ ج‌ی‌گ‌یر‌بوونی ویژدان و ر‌ی‌بازە‌که‌ی، ج‌ی‌گ‌ای ر‌یز و خۆشە‌ویستی بوو.

ژ‌د‌ر‌ری‌زی ب‌ه‌و‌بوونی خۆی دە‌گ‌رت و، ساخ‌ته‌یی ت‌یدا نە‌دە‌کرد و نە‌یدە‌خستە‌ سازشە‌وه‌. پ‌ێغه‌مبەر ﷺ بە‌ر لە‌ وه‌فات‌کردنی ک‌رد‌بوویه‌ والی (یە‌مە‌ن).

کاتێ‌ک هە‌والی پ‌ێ‌گە‌یشت (ئە‌ب‌وبە‌کر) بو‌وه‌ بە‌ ج‌ێ‌نش‌ین و، بە‌ل‌ێ‌نی پ‌ێ‌درا‌وه‌، دە‌ستی لە‌ کارە‌که‌ی هە‌ل‌گ‌رت و گە‌راپە‌وه‌ بۆ مە‌دینە.

لە‌ کاتێ‌کا کە ئەو ر‌یزی ب‌ێ‌‌پایانی (ئە‌ب‌وبە‌کر)ی لە‌پ‌ێش چا‌و‌بوو.

لە‌گە‌ڵ ئە‌وه‌شدا وای دە‌بینی کە ر‌ه‌وات‌ر‌ین کە‌س بۆ ج‌ێ‌نش‌ینی یە‌کی‌که‌ لە‌ بە‌نی هاشم:

بۆ ن‌م‌ونه‌ (عە‌باس) .. یان (عە‌لی کوپی اب‌وطالب) .. لە‌سەر قە‌ناعە‌تە‌که‌ی خۆی مایە‌وه‌ و پە‌یمانی بە‌ (ئە‌ب‌وبە‌کر) نە‌دا.

ئە‌ب‌وبە‌کر بە‌رانبەر بە‌وه‌ بە‌ر‌ده‌وام بوو لە‌ سەر خۆش‌ویستن و ر‌یز‌گ‌رتنی و، ژ‌د‌ری ل‌ی نە‌دە‌کرد لە‌سەر پە‌یمان دان، ر‌قیشی ل‌ێ‌ی نە‌بوو لە‌بەر ئە‌وه‌ی پە‌یمانی نە‌دا‌وه‌، لە‌ نێو موس‌لمانە‌کانیشدا هەر کە ناوی ب‌ه‌پ‌ێ‌ن‌رایە‌ خە‌لیفە‌ی مە‌زن یە‌ک‌سەر لە‌بارە‌ی‌وه‌ دە‌دا و، بە‌ شی‌وه‌یە‌ک کە شایستە‌ی ب‌ی‌ت قە‌سە‌ی لە‌سە‌ری دە‌کرد.

پاش‌تر ب‌ه‌و‌ب‌و‌چوونی (خالیدی کوپی سه‌عید) گ‌ۆ‌پا، ئە‌وه‌ بوو ر‌ۆژ‌ن‌گ‌یان لە‌ نێو ر‌یزی موس‌لمانە‌کاندا ر‌یی بۆ خۆی ک‌ردە‌وه‌ و بە‌روو پ‌ێشە‌وه‌ ر‌ویشت و (ئە‌ب‌وبە‌کر)یش لە‌سەر د‌وان‌گە‌ بوو، ئە‌وه‌ بوو پە‌یمانێ‌کی راست‌گ‌ۆ‌یانە‌ی بە‌ت‌ینی پ‌ێ‌دا.

(نېبویه کړ) سوپا کانی بهرو شام بهر پدې خست و، نالایه کی دایه دست (خالیدی کوپی سه عید) و بوو به په کڼک له سر رکړده کانی سوپا..

به لام بهر له بهر ټکه وټنی هیزه کان له مه دینه وه، (عومری کوپی خطاب) بهر مه لستی کرد له سر رکړدایه تی کردنی (خالیدی کوپی سه عید) و، بهر دوهام داوی له خلیفه ده کرد هه تا بپاره کوی له باره ی سر رکړدایه تی کردنی (خالید) هوه بگوریت..
هه وال که ده گانه وه به (خالید)، نهویش تنها هیند ده لیت:
{سویند به خوا، به سر رکړده دانانه کم دلخوشی نه کردم، و لابرده که یشم زیانی نه بوو}

بقم...!!

(نېبویه کړی صدیق) یش بهرو مالن (خالید) ده پوات و پوزشی بق دینیتته وه و، هه لویتسه نوییه که ی خوی بق راه ده کات و، پرسپاری لیده کات که له گال کام سرده سته و سر رکړده کانی سوپا دا حزه ده کات پوات له گال (عومری کوپی عاص) که ناموزایه تی..؟ یان له گال (شهرحییلی کوپی حسنه)؟

(خالید) یش وه لامیکي ده داته وه، که مه زنی و ته قوای ناخی دهرده خات:
{ناموزاکم، له بهر خزمایه تیه که ی خوشه ویسته لام، (شهرحییل) یش له بهر ثابینه که ی خوشه ویسته لام}..

پاشان بهوه رازی ده بیت که سر یازک بیت له ده سته ی (شهرحییلی کوپی حسنه) دا..
(نېبویه کړ) بهر له وهی سوپاکان بهر ټیکه ون (شهرحییل) ی بانگ کرد و پتی و ت:
{سهرنج بده (خالیدی کوپی سه عید) و بزانه که مافی هیه به سهرته وه، هه روه که نه وهی که تر حزت ده کرد که مافی خوت بزانه یه، گر له شویتنی نه و دابوویتابه و، نه و له شویتنی تودابوویه..

تر ناشنای پله و پایه ی نهوی له نیسلامدا..

ده زانیت که کات پښه مېری خوا وه فاتی کرد، نه و په کڼک بوو له والیه کانی..

منیش کردمه سر رکړده، پاشان بیروپام گورپا..

به لکو نه ووش ببیته چاکه بوی له ثابینه که یدا و، هیچ که سیش به هوی سر رکړدایه تی کردنه وه خوشه بخت نه بووه...!!

سهرپشکیشم کرد له هه لېژاردنی جینگه ی خوی لای چ سر رکړده یه ک بیت، جا نه و توی

هه لېژارد به سر ناموزاکه یدا..

خو گر توشی شتیک هاتیت پتویستت به بیروپای که سیتی که به ته قوای ناموزا گاریکار هه بوو، نه و با په کم که س که بیروپای وه ریگرت (نېبویه بیده ی کوپی جهراح) بیت، پاشان (مه عازی کوپی جهبل).. سیتیهمیش (خالیدی کوپی سه عید)، بزانه که تر لای نه وانه ناموزا گاری و چاکه ت دست ده که ویت..

ناګادارېش به له وهی که بېرو پای خوت بښه پښتیت به سهریاندا، یان لښیانی بشاریته وه { ..
 له پښګی (مهرج صوفه) دا له خاکی شام، له کاتیکدا که شهر له نیوان موسلماننه کان و
 رڼمه کاندې به شیوه په کی ترسناک و خوښناوی به رده وام بوو، له پښه وهی نه و که سانه ی که
 پاداشتیان که وته سهر خودا، شه هیدنګی پایه بلند بوو، له ساتی لوی په وه تاکاتی
 شه هیدبوونی رڼګای ژیاڼی به روښتننګی راستګزیانه ی بېوادارانه ی نازایانه پری ..
 موسلمانان له کاتیکدا که به سهر شه هیدانی جهنګه که دا ده ګه پان بینیان، وه ک پیشه ی
 هه میښه یی، هیمن و له سه رخو، زیره ک و بڼده نګ، به هیز و جه سوور، نه مچا وتیان:
 {خودایه له خالیدی کوپی سه عید رازی به} ...!!!

* * *

نُه بونُه پېړۍ نُه نصاری

بگېنځۍ پېړۍ بېره وکړې تینکوشان برون

پیغمبر ﷺ ده چوپیه شاری مه دینه و به ودهش کړتایی به گه شتی کړچکړدنه سرکه وتووه که ی ده مینا و، سره تاي رږځانی پیرږځی له خانې کړچ ده ست پینده کړد که قه دهر نه وه ی بڼ نه و له خوی گرتیو تیددا بڼ هیچ که سیکي دیکه ی ه لنه گرتیو له دونیادا.. پیغمبر به نیوه ندی نه و کومه له خه لکه دا گوزده شت که ریزه کان و دل و دهر و نیان پر له جوش و، نه وین و، په رږځی بوو.. به سواری خوشتره که یه وه ده پوښت که خه لکی دوری ره شو که یان به قهره بالقی گرتیو، هر که س ده یو یست خوی میوانداری پیغمبر ی خوا بکات..

که ژاوه که گه شته ماله کانی (به نی سالمی کوپې عه وف)، جا هاتنه رږگای وشتره که و وتیان: ((نه ی پیغمبر ی خوا، لای نیمه لایده، ژماره مان رږره و، خاوه نی توانا و شت و مه کین)).

پیغمبر ی ش له کاتیکدا که نه وان ده ستیان گرتووه به ره شو ی وشتره که یه وه پینان ده لیت:

{رږگای بڼ چول بکن، چونکه فه رمان پیکراوه}.

نه مچا که ژاوه که ده گاته گه په کی (به نی به یاضه)، دواتر لای (به نی سه عد) و، گه په کی (به نی حارثی کوپې خه زده ج)، دواتر گه په کی (به نی عه دی کوپې نه جار) و.. هه موو په کیک له و هوزانه ش ده هاتنه سر رتی وشتره که ی و، تکیان لیده کړد که به دابه زینی له لایان به خته وهریان بکات، پیغمبر ی ش خه ندی سوپاسگوزاری له سر لیتوانی بوو، وه لامي ده دانه وه:

{رږگای بڼ چول بکن، چونکه فه رمان پیکراوه}.

پیغمبر دیار ی کړدنی جیگای دابه زینی واز لی ته یابوو بڼ قه دهر، چونکه نه و دابه زینه ی مه ترسی و پله و پایه ی خوی ده بیت و.. له سر خا که کی مرگه وت بونیات ده نریت که لیتوه ی په یام وروناکی خودا بڼ تیکرای نونیا پر شنگ ده دات و.. له په نایشه وه ژور یان چه ند ژوریک له قور و خشت دروست ده کړیت.. که له شت و مه کی دونیا ته نها بری پیویستی تیدایه، یان هینده ی نذر پیویستی!! تیددا ماموستا و پیغمبر ی که نیشته جی ده بیت که بڼ نه وه هاتو ته ژیان تا گیانی داپوخاوی بیوژنیته وه و هه موو ریز و سلوویکی ببه خشیته نه و که سانه ی که وتیان: (په روه ردا رمان خودایه و پاشان له ساری جیگیر یون).. به نه وانه ی که باوه ریان

هێنا و ئیمانەکیان بەستم دانەپۆشی.. بە ئەوانەش لە ئاینداراندا دڵسۆز بوون بۆ خودا، بە ئەوانەش لە سەر زەویدا چاکساز بوون و خراپەخواز نەبوون.
بە ئێ.. پێغه‌مبەر ﷺ بەرده‌وام بوو لەسەر وازهێنان لەو دیاریکرنە بۆ قەدەر که هه‌نگاوه‌کانی به‌رێوه ده‌بات..

له پێناوی ئەوەشدا، ئەویش ره‌شۆی و شتره‌که‌ی واز لێ هێنابوو به‌ره‌لای کرد و به‌هیچ شێوه‌یه‌ک نه‌یگرتبوو و نه‌چوو سەر رێی هه‌نگاوه‌کانی و، پڕ به‌ دڵ رووی کرده‌ خودا و به‌ زمانی پاراپایه‌وه‌:

{خودایه‌ چاکم بۆ هه‌لبژێره‌ و، هه‌لبژێره‌ بۆم}..

جا له‌ به‌رانبەر مالی (به‌نی مالیکی کوپی نه‌جا)دا و شتره‌که‌ وه‌ستا.. پاشان هه‌ستایه‌وه‌و به‌ ده‌ویری چیگاکه‌دا سوپایه‌وه‌و، دواتر گه‌راپایه‌وه‌ بۆ یه‌که‌م جینگه‌ی راوه‌ستانی و، بارگه‌ی خست و، له‌و جینگایه‌دا جێگیر بوو و، پێغه‌مبەریش به‌ گه‌شبینی و دڵخۆشیه‌وه‌ له‌سهری دابه‌زی..

یه‌کێک له‌ موسلمانەکان به‌ روخساری گه‌ش و خۆشحالی‌وه‌ هاته‌ پێشه‌وه‌و، باره‌که‌ی هه‌لگرت و، برديه‌ ماله‌وه‌ی و دواتر گه‌راپایه‌وه‌ داوای له‌ پێغه‌مبەر کرد که بجێته‌ ئوروی و پێغه‌مبەریش به‌ شوێنیدا رویشت و پیت و فه‌پی لێ ده‌باری.

ئهرێ ده‌زانن ئەو به‌خته‌وه‌ره‌ واده‌پێدرایه‌ی که و شتره‌که‌ له‌برده‌م ماله‌که‌یدا وه‌ستا و، پێغه‌مبەر بوویه‌ میوانی و، هه‌موو خه‌لکی مه‌دینه‌ خۆزگیان به‌و به‌خت گه‌وره‌یه‌یی ده‌برد...؟
ئەو پیاوه‌ پالەوانی ئهم سه‌رگۆشته‌یه‌مانه‌.. ئەبوئەییوبی ئەنصارى.. (خالیدی کوپی یه‌زید)ه‌، نه‌وه‌ی (مالیکی کوپی نه‌جا).

* * *

ئەوه‌ یه‌که‌مین دیداری (ئەبوئەییوبی ئەنصارى) نه‌بو له‌گه‌ڵ پێغه‌مبەری خودا..
پێشتر، ئەو کاته‌ی شاندیکی خه‌لکی مه‌دینه‌ چونه‌ شاری مه‌که‌که‌ به‌ مه‌به‌ستی په‌یمان‌دان به‌ پێغه‌مبەری خوا، ئەو په‌یمانە پێڕزوه‌ی که به‌ (په‌یمانی عه‌قه‌به‌ی دوهم) ناسراوه‌.. (ئەبوئەییوبی ئەنصارى) یه‌کێک بوو له‌و هه‌فتا به‌واداره‌ی که ده‌ستی راستیان توند خسته‌ ده‌ستی راستی پێغه‌مبەری و په‌یمانیان پێدا و بوونه‌ سه‌رخه‌ری.

ئائێستاش، که پێغه‌مبەری خوا ته‌شریفی هێناوه‌ بۆ مه‌دینه‌ و، ده‌یکاته‌ پایته‌ختی ئایینی خودا، ئەوا به‌خت فراوانی (ئەبوئەییوبی ئەنصارى) وایکرد که ماله‌که‌ی بپێته‌ یه‌که‌م ماله‌ که کۆچکه‌ری مەزن و، پێغه‌مبەری ئازیز تێیدا نیشته‌جێ ببێت.

پێغه‌مبەر ویستی له‌ نه‌ه‌می یه‌که‌می ماله‌که‌دا لا‌به‌ت.. به‌لام هه‌ر که (ئەبوئەییوب) چوو به‌ نه‌ه‌می سه‌ره‌وه‌ بۆ هۆده‌که‌ی خۆی موچه‌که‌ی پێدا هات و، نه‌یتوانی خۆی به‌ راکشای یان به‌

پټوه له جیګایه کدا ببینیتوه، که له جیګایه کدا بیت بهر تر لر له جیګایه ی که پښه مېری
خوای تیدایه و تیدایه ده خه ویت...!!

هر بویه هات و تکای زوری له پښه مېر کرد و داوای کرد که بگویند توه بز نهومی
سهره وه، پښه مېریش دواکه ی به جی هیتا.

پښه مېریش تیدای ده میتیتوه تا مزگوت دروست ده کړیت و، له تهنیشیه وه ژورنکی بز
دروست ده کن.

له وکاته وه ی که قورپه یش ده ستی کرده خوسازدان دژ به نیسلام و شالوای خوی بز سر
خانای کړچ له مدینه ده ست پیکرد و، هژده کانی کوکرده وه، سوپای پیکه وه نا بز
خاموشکردنی روناکی خودا..

تا له و ساته وه، (نه بوته یوبی نه نصاری) له سر کاری جیهاد کردن له پټناوی خودا راهات..
جا له بهر و، نوحود و، خنده ق و، تیکرای میدان و غه زاکاندا، پاله وانانه تیدای ناماده
بوو خوی و مالی له پټناوی په روه ردگاری جیهانیاندا ده کرده قوریانی..

پاش وه فاتکردنی پښه مېریش، له هیچ جهنگیک دوانه که وتوه که له سر موسلمانان
پټویست کرابیت نه جامی بدن، هرچه نده زور سخت و ناپه حهت و پې مه ترسیش
بوو بیت...!

نه و دروشه یش که همیشه دوپاتی ده کرده وه، به شه ووپژژ.. به ناشکرا و نهینتی، نه و
فرمایشته ی خوی گوره بو:

(انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا: سوکار بن یان گرانبار بن، بهر و غه زاکاندا بپون القوبه/۴۱).

جاریکیان.. له سوپا دواکهوت به هوی نه وه ی که خلیفه یه کیک له لوه موسلمانان کانی
کردبوه بهر پرسی و، نهویش قناعتی به نه میریتیه کی نه بو.

تتها نه و جاره و به س.. له گال نه و شدا هه ستکردن به په شیمانی له سر نه و هه لویتستی
همیشه دروونی ده هژاند و، دهیوت:

{من چیم له سره که کن ده کن به سر دارم}؟؟..

پاشان دواي نه وه هیچ جهنگیکی له دست درنه چوو!!

هینده ی به س بو که سربازیک بیت له سوپای نیسلامدا و، له سایه ی نالاکیدا بجهنگیت
و، پاریزگاری شان و ریزی بکات..

نه و ساته یشی ناکوکی که وته نیوان (علی) و (معاویه)، به بڼ دودلی خوی پشتیوانی
نیمامی (علی) کرد.. چونکه نه و نیمامه بو که په یمانی موسلمانانی پیدراوه.. که شه میدیش
بوو، خه لیقایه تی یه کلابویه وه بز (معاویه)، (نه بوته یوب) به دروونه دنیا نه ویسته،
خوپاگره، ته قوادره که یوه و ستا و، تتها هینده ی له دنیا ده ویست که جیګایه کی هیت له
جهنگدا و، له نیتو ریزی موجهاندا شویننکی هیت.

بهو جوړه، هر که سوپای مسلمانان بهرهو (قوسته ننتینه) که وته ری، له گه لیاندا رۆشت و، شمشره کای هه لگرت و، به دواى شه هیدبوونیکى مه زندا ده گه را که ماوه یه کی زۆر بوو دلی بوی لئی ددها و په رۆشی بوو...!!
له و جه ننگه شدا بریندار بوو..

کاتیک که سه رکړده ی سوپاکه هاته سهردانى، ئو دوا هه ناسه کانی کتې پکښیان بوو له گه ل رۆیشتندا بۆ دیدارى خوا..

جا سه رکړده که، که (په زیدى کوپى موعاویه) بوو، لئی پرسى:
{ئى ئه بوئ یوب، چیت پتووسته؟}

جا، هیچ کس له ئیمه ی هیه بیت به خه یالیدا، یان بزانت، پتووستى (ئه بوئ یوب) چى بوو...؟

نه خیر.. بى گومان پتووستى ئو ئوه یه که به گیانه کى شتیک ببه خشى که هه موو بۆچوون و خه یالیکى مړۆ له ئاستیدا دهسته وسانه...!!

دواى له (په زید) کرد، که مرد لاشه کى به سه ر و لاخه که یوه هه لگرن و، تا دوورتین ماوه ی خاکى دوژمن که له توانادا بیت بیچن و، له ویدا به خاک بسپړدرت، پاشان سوپاکى به دروژایى ئو رڼگایه تاو بدات، تا گوئیستى دهنگى پتې ئه سپى مسلمانان کان بیت له سه ر گلکړکى و، ئه وساته بزانت، که ئه وان گه یشتوونه ئو سه رکه وتن و برده وه یه ی که ده یانویست...!

ئهرى وا ده زانن که ئوه هۆنراوه بیت...؟

نه خیر.. ئوه خه یالیش نیه، به لکو واقع و، حه قیکه که دنیا له و رۆژه دا به خۆیه وه بېنى و، راوه ستا و چار و گوئى رادیت و، خه ریک بوو برهوا نه کات به وه ی که ده بیستیت و به دى ده کات...!!

(په زید) یش راسپارده کى (ئه بوئ یوب) ی به جى هینا..

له ناو جه رگى (قوسته ننتینه) دا- که ئه مړ پتې ده لئین (ئه ستانبول)- لاشى ئو پیاوه مه زنه و، ئه و قاره مانه گه وړه یه به خاک سپړدرا...!!

ته نانه ت بهر له وه ی که ئیسلام ئو ناوه پر بکات، رۆمه کانی خه لکى (قوسته ننتینه) به چاوى رۆژه وه ده یانپوانیه (ئه بوئ یوب) له گلکړکیدا..

جینگای سه رسوپمانه که ده بیست هه موو ئو میژوو نووسانه ی که ئو رووداوانه یان تۆمار کړبووه ده لئین:

{رۆمه کان ده هاتنه سه ر گۆره کى و، سهردانیان ده کرد و.. له کاتى تووش بوونى ته ننگه دا دواى ده ربازیونیان لئى ده کرد}...!!

سەرەپای ئەرەبی که جەنگەکان ژيانی (ئەبوئەببەس)یان تەنی بوو، بۆریان نەدەدا که شەمشێرەکی دابنێ و بەوێتەرە، سەرەپای ئەرە، هەموو ژيانی ئەرە هێمنی بوو، وەک شەنبەبای دەرەوێەیان..

چونکہ نہ وہ رمودہ کی بیستبوو لہ پیغمبر ﷺ، باش لئی تیگہ یستبوو:
{ گہر نویت کرد نہ وا وک کہ سیک نویت بکہ کہ مالٹاواپی دہ کات و.. }

قەسەيەك مەكەن كە دواتر پۆزىشى بۇ بەينىنە وەو..

بہنِ نومیّد بین لہوہی کہ لہدہستی خہ لکدایہ { ..

به مجوره، زمانی خوی له ناشووب وهرنه داو.

دەروونی خۆی نەبیرە هیچ چاوچنۆکیەك..

همه روزانی به شیوه‌ی به‌روشیانه‌ی خواب‌رستیک و فرمیتیک ریژ به سه‌رده‌برد...

نەر کاته یشی نه چالی هات، له هه موو ئونیدا ههچ پتووستیه کی نه بوو جگه له ئومیده ی که له باله راننتیو، مه زنه کهیدا، هاوشتوه ی ژیا نی بوو:

{ لاشہ کام بہرہ و دور... دور بیہن.. لہ خاکس رومدا و پاشان لہوی بمنیٹن }..

بپوای ته ولوی به سه‌رکه وټن هه‌بوو، به روښنایی به رچاووړوونیکه‌ی نه و جینگایه‌ی به دی ده‌کړد و، جینگای خوی ده‌گړیت له نیو کومه‌لی موسلماناندا و، که هاتوونه‌ته نیو رووناکي و تشکدانه‌وه‌که‌ی..

پاشان ویستی که دوا ویستگه ی ژینی نهوئی بیټ، له پایتهختی نهو ولاته، که جهنگی کورتایی و یه کلکله ره وهی تیدا رووده دات و، ده توانیټ له ژرر خاکه چاکه کهیدا، چاودیری سوپای موسلمانان بکات له پیشپه ویکردنیدا و، گوئیستی شه کانه وهی ئالاکانی و، حیهلی نهسپه کانیان و، دهنگی پټیه کانیان و، شریخی شمشیره کانیان بیټ...!!
نهوه روژنکی حله وانیه لهوئی..

لیدی گوئیستی شریخی شمشیر و، حیلہی نہ سپ نابیت.

تازہ ٹوہی کرا کرا، لہ دھاتوویہ کی دووردا لہ سہر جوودی گیرسایہ وہ۔

به لام همو ریژی له به یانیه وه تا ئیواره، گۆبیستی جوانی بانگ ده بێت له بلندگه
به رزه کانی ئاسۆوه..

کہ اللہ اکبر

اللہ اکبر

گمانی بر ناو انجمنی له‌سوا خانه‌ی جاویدان و سه‌رفرازیه‌که‌پیدا وه‌لام ده‌داته‌وه:

(هذا ما وعدنا الله ورسوله

وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ).

عہد بیاسی کوہی عبدالمطلب

ناوگیرے مکہ

له سالتیکي وشکه سالتیدا، نو ساته‌ی خواپه‌رستان و لات تووشی برسیستی و نه‌هاتی هاتن،
 نه‌میری باوه‌پاران (عومه) و موسلمانان به‌رهو دهشتی فراوانی دهره‌وه هاتنه ده‌ری نوژی
 باران بارین نه‌نجام بدهن و، روپکه‌نه خودای خاوه‌ن به‌زه‌بیان که هه‌وو بارانیان بۆ بنی‌ری...
 (عومه) راوه‌ستا، له‌کاتی‌کدا که دهستی راستی (عباس)ی به دهستی راستی خوی
 گرتبوو، به‌ری کرده‌وه بۆ ئاسمان و، وتی:

{خودایا، ئیمه نوژی‌ه‌بارانه‌مان به پیغمبره‌که‌ت نه‌نجام ده‌دا که له نیوماندایوو...
 خودایه ئه‌م‌م‌وش ئیمه به مامه‌ی پیغمبره‌که‌ت نوژی‌ه‌بارانه ده‌که‌ین، ده‌سا بارانمان بۆ
 ببارینه...}.

جا موسلمانانه‌کان له جی‌گای خویاندا نه‌جولان هه‌تا هه‌ور هات و، باران دهستی کرد به بارین
 و، مژده‌ی به‌خشیه‌وه‌و، جۆگه‌کانی تیرناو کرد و، زه‌وی به‌پیت کرد.
 هاوه‌لانی‌ش به‌رهو رووی (عباس) بوونه‌وه‌و، ده‌ستیان ده‌کرده ملی و، ماچیان ده‌کرد و،
 پیرۆزباییان لیده‌کرد و، ده‌یانوت:

{پیرۆز بیت لیت... نه‌ی ناوگپری مه‌که‌ه...}
 جا ده‌بین ئه‌م ناوگپره‌ی مه‌که‌ه کۆ بیت...؟؟
 نه‌وه کۆیه‌ که (عومه) به‌هۆیه‌وه په‌نای برده لای خودا.. (عومه)یش وه‌ک ده‌زانین
 چه‌نده به‌ته‌قوا و له‌پیش بوون و خاوه‌ن جۆ و شوینه لای خودا و پیغمبره‌که‌ی و لای
 پیرواداران...؟

نه‌و پیاوه (عباس)ه، مامی پیغمبره‌ی خواجه ﷺ.
 پیغمبره‌یش هینده‌ی خوش ده‌ویست به‌و نه‌ندان‌یه‌ش ری‌زی لیده‌ناو، له ستایش و
 پیاوه‌لدانی چاکه‌مه‌ندیدا ده‌یفه‌رموو:
 {ئه‌مه پاشماوه‌ی باوو‌پایرانمه...}

* * *

{ئه‌وه (عباسی کوپی عبدال‌مطلب)ه، به‌خشنده‌ترین و به‌سۆزترین خزم دۆستی
 قوریه‌یشه...!!}

هروهك چۆن (حهزه) مامی پیغمبر و هاوته مەنی بوو، (عباس) یش ﷺ به هه مان شتیه یوو. جیاوازیشیان له ته مەندا ته نها دوو سێ سال بوو، كه ته مەنی (عباس) له ته مەنی پیغمبر زیاتر بوو.

به م جۆره (موحه مەهه) و (عباس)ی مامی، دوو مندالی یهك ته مەن و، دوو لاوی یهك نه وه بوون.

بۆیه ته نها نزیکي خرمایه تی هۆکاری نزیکایه تیان و خۆشه ویستی نێوانیان نه بوو به س، به لكو هاوته مەنی و، هاوژیانی ش به هه مان شتیه هۆکار بوون.

شتیکی دیکه ش هه بوو پیغمبر هه میشه له پێوانه یدا ده یخسته پله ی یهكهم. كه ئه ویش ئاکاری (عباس) و کاره چاکه کانی بوو.

چونكه به راستی (عباس) به خشنده بوو، به خشنده ییه کی زۆر زیاد، هه تا وهك ئه وه ی لیها ته بوو كه رێژلێنانی مامی یان خالی بێت...!!

زۆریش سهردانی خزم و کەس و کاری ده کرد و، به هۆی هه یج یهك له دهسته لات، یان پله و پایه و، سامان جیاوازی له نێوانیاندا نه ده کرد.

ئه ویش بۆ ئه مه و ئه وه، تا راده ی لێزانی لیها ته بوو، به هۆی ئه و زیره کی و لێزانییه ی خۆیه وه كه له نێو قو به یشتا هه یبوو، توانی كه زۆر ئاسته نگ و ئازار له پیغمبر ﷺ دوور به خاته وه کاتێک كه بانگه وازه کی ئاشکرا کرد.

* * *

(حهزه) هروهك له میانه ی قسه و پاسه کانه ماندا پێشتر له باره ی وه بینیمان چاره سه ری ده ستدرێژی قو به یشتی کرد به شمشێره ئاگرینه که یشتی سه ری ئه بوجه هلی شکاند.

به لام (عباس)، به هۆی زیره کی و لێزانیه که یه وه زۆر سوودی به ئیسلام گه یاند، هروهك چۆن ئه و شمشێره ی به رگریان له مافی ده کرد و له پاراستیدا سوودی یان هه بوو...!!

(عباس) موسلمان بوونی خۆی رانه گه یاند تا سالی رزگارکردنی مه ککه، هه ر ئه وه شه وای کر بوو زۆر له میژوون و نوسان له ریزی ئه و که سانه ی داده نێن که موسلمان بوونی دوا که و ته وه.

به لام هه ندێ گێرانه وه ی دیکه ی میژوو هه یه که وای ده خاته روو زوو موسلمان بووبێ به لام موسلمان بوونه که ی خۆی شار دبیته وه.

(ئه بورا ف)ی خزمه تکاری پیغمبر ﷺ ده لێت:

{خزمه تکاری (عباسی کوپی عبدالمطلب) بووم، ئیسلام ها ته بوو نێوان ئێمه ی ئال و به یته وه، (عباس) موسلمان بوو، پاشان (ئوم فه ضل) موسلمان بوو. ئه مجا منیش موسلمان

بووم.

به لام (عباس) موسلمان بوونه که ی خۆی ده شار ده وه {..

نهمه گېرانه وهی (نمورافع) که له باره ی باروڅخی (عباس) و موسلمان بوونیه وه ده دویت بهر له غزای بهر..

که واپوو (عباس) موسلمان بووه..

شوین و جیگایشی له مه کهک پاش کړچکرښی پښه مېرګلدا و هاوه لانی نه خشیه ک بوو مه به سستی څوی به چاکترین شیوه به چی هینا..

قورپه یشیه کانیش گومانه کانی څویان له نیه تی (عباس) نه ده شارده وه، به لام له همان کاتدا ریگه یه کیان به دی نه ده کړد بۆ نړایه تی کړدن، به تاییه تی که نه و له روخساری کاریدا به و جړه بوو که نه و ان له ریچکه و ثابین پتی رازین..

هه تا که غزای (بهر) هاته پښه وه، قورپه یشیه کان به هه لیکیان زانی که نه پنیه کانی (عباس) و راستیه کانی پی ده ریکه ویت..

(عباس) یش له وه زیره کتر بوو که بیناگا بیت له لایه نه کانی نه و فیل و ته له که خرابه ی که قورپه یشیه کان به هویوه چاره سازی لایه نه شکست خرابدووه کانی څوی پی ده کړد و، پلانه کانی پی داده پشت..

خو گر نه و سرکه وتوو بیت له ناگادار کړنه وهی پښه مېرګلدا له هه واله کانی قورپه یش و جولانیان، نه و قورپه یشیش ده بییه نه نیو جه نگیکه وه که بپوای پی نیه و ناپه ویت.. له گه ل نه وه شدا سرکه وتنی کانی زور ناخایه نیت و به سر قورپه یشیه کانداهه لده گه پښتوه و ده بیته هوی دپان و تیکشکانیان..

* * *

هر دېو ده سته له غزای به دردا به یه که گیشتن..

شمشیر کانیان له به یه کدا پړانگی ترسناکدا به یه کدا هاتن، که چاره نووسی هر ده سته و، که لیکیان دیاری ده کات..

پښه مېریش هاواری له هاوه لانی ده کړد و ده یفه رموو:

{پیلوانی که نه وهی (به نی هاشم) و، خه لکیکی دیکه ش به زور هینراون، هیچ پتویستیان به شه پکړن له گه ل نیه مه دایه. هر که س له نیوه گیشته به یه کیکیان با نه یکوژیت..

هر که س گیشته (نه بو بوخته ری کوپی هیشامی کوپی حارسی کوپی نه سه د) با نه یکوژیت..

هر که س گیشته به (عباسی کوپی عبدالمطلب) با نه یکوژیت، چونکه نه و به ناچاری هینراوه {..

پښه مېریش له م فرمانه یدا ته نها مه به سستی جیا کړنه وهی (عباسی مامی نه بوو به تاییه ت، چونکه نه وه کات و ساتی جیا کړنه وه نه بوو..

(موحه ممد) پش ځای له کسانه نیه که ببینئ سهری هاوه لانی له جهنگی که قدا
لیده کرېته وه، بیت تکا بڼ مامی بکات له کاتیکدا که شه پېر ده واهمه، گهر بیزانیایه مامی له
هاوه لپه رستانه ..
به لئ...

پېغه مېر که قده غه کراوه لئی داوای لیخو شېبون-ته نها داوای لیخو شېبون بڼ ابوطالبی
مامی بکات- له کاتیکدا که (ابوطالب) ئو هه موو پشتیوانی و هه ول و قوریانیه ی بڼ ئو و
نیسلام هه بوو..

نوه ش شتیکی گونجاو و به جئ نیه، که له غه زای به دردا بیت به و کسانه ی که باوک و
باپیری هاوه لپه رستی خویان ده کوئن بلئت: مامه م جیابکه نه وه و مه یکوئن...!!
به لام گهر پېغه مېر راستی مامی ناشنا بیت و، بزانیئت که موسلمان بوونی له سنگیدا
شاربته وه، هه روه ک زورکه سی دیکه ش ئو خزمکه تگوزاریه نادیارانه یان ده زانی که بڼ
نیسلام نه نجامی دابوو.. هه روه ک له دوا پیدا ده زانئ که به ناچاری و بیزاری هیتراره ئا له و
کاته دا نه رکی سره شانیه تی که که سیک و ابوویئت زرکاری بکات و، له کوشتنی خوی بپاریزئت
چهنده پئی بکرئت..

خو گهر (نه بو بوخته ری کوپی. حارس) نه زانراوه موسلمانیت شاربیتته وه، به نه پئی وه ک
(عه باس) سهری نه خستوه..

هه موو چاکه و باشیتی ئو نه وه بوو که له گه ل سرکرده کانی قوپه یشدا زیانی به
موسلمانان نه ده گه یاند و سته می ئی نه ده کردن و، به و کارانه یان رازی نه بوو، به ناچاری و
بیزاری له گه لیاند به ره و غه زای به در هاتوه.

گهر (نه بو بوخته) نه وه حالی بیت، نه و به هوی تکا کردن پېغه مېر وه بوی سرکه و تنی
بڼ خوینی به ده ست هینا تا نه پزئت و، بڼ زیانیشی هه تا تیان به ریت..

جا نایا موسلمانیک که نیسلام بوونی خوی شاربیتته وه، شایسته تر نیه به و تکا کردنه..
پیاوئیک که له سرخستن نیسلامدا هه لویتستی دیاری هه بیت و، هی دیکه شی که پرده ی
شاراوه ی به سرده دا بیت..؟؟

به لئ.. (عه باس) به راستی نه و موسلمان و، نه و سرخه ره بوو..

ده با تزئی بگه پینه وه بڼ دواوه تا سرنج بده یین..

* * *

له په یمانی عه قه به ی دوه مدا کاتیک که له وه رزی هه جدا شان دیکي نه نصار هاتن بڼ
مه که که که هفتا و سئ پیاو و دوو نافرته بوون، تا په یمان بده ن به خودا و پېغه مېر که ی
و، پیکبیت له گه ل پېغه مېر دا ځای که کچ بکات بڼ مه دینه، پېغه مېر هه والی نه و شانه و نه و

په‌یمانە‌ی گه‌یانده‌ مامی و.. پێغه‌مبەر ﷺ له‌ هه‌موو بیروبو‌چوونه‌کانیدا متمانه‌ی به‌ مامی هه‌بوو..

کاتیکیش واده‌ی ئه‌و کۆبوونه‌وه‌یه‌ هات که به‌ نه‌هێنی و په‌نهانی ئه‌نجام درا، پێغه‌مبەر و مامی به‌ یه‌که‌وه‌ هاتنه‌ ده‌روه‌ به‌ره‌و ئه‌و جیگایه‌ی که ئه‌نصاریه‌کان چاوه‌پوانیان ده‌کرد. (عه‌باس) ویستی که راده‌ی راستی خه‌لکه‌که‌ تا‌قی بگاته‌وه‌و په‌یمانی ته‌واویان ئی وه‌ریگرت بۆ پێغه‌مبەر..

با لێیگه‌ریێن یه‌کێک له‌ ئه‌ندامانی شانه‌که‌ هه‌واله‌که‌مان بۆ بگێژێته‌وه‌، وه‌ک بیستویه‌تی و دیویه‌تی:

ئو که‌سه‌ش (که‌عیی کوه‌ی مالیک) ه‌ﷺ:

{... جا له‌ دۆلێکدا دانیشتی‌ن چاوه‌پوانی پێغه‌مبهری خوامان ﷺ ده‌کرد هه‌تا هات و (عه‌باسی کوه‌ی عبدال‌مطلب)ی له‌گه‌لدا بوو.. (عه‌باس) قسه‌ی کرد و وتی: ئه‌ی خه‌لکی خه‌زه‌ج، (موحه‌ممهد) وه‌ک ده‌زانن له‌ ئیمه‌یه‌ و، له‌ هۆزه‌که‌ی خۆمان پاراستومانه‌ و ئه‌و له‌ نۆو هۆزه‌که‌یدا سه‌رفرازه‌ و رێ‌ای‌گه‌راوه‌ له‌ شاره‌که‌یدا، به‌لام ئه‌و پێی خۆش نیه‌ و هه‌ز ده‌کات به‌لای ئێوه‌دا بشکێته‌وه‌و بگاته‌ لاتان..

خۆ گه‌ر ئێوه‌ ئه‌مه‌که‌دان به‌رامبه‌ر ئه‌و به‌لێنانه‌ی پێتان داوه‌، ده‌پاریژن له‌وانه‌ی که‌ دزایه‌تی ده‌کن، ئه‌وا ئێوه‌ و ئه‌وه‌ی هه‌لتان گرتوه‌..

خۆ گه‌ر ئێوه‌ وای ده‌بینن که‌ وه‌ریده‌گرن و سه‌رشۆپی ده‌کن له‌پاش هاتنی بۆ لاتان، ئه‌وا له‌ ئێستاه‌ه‌ وازی ئی بێنن}{...

(عه‌باس) ئه‌و وشه‌ یه‌کلاکه‌روه‌ جه‌خت له‌سه‌ر کراوانه‌ی ده‌کرد و، چاوه‌کانیشی وه‌ک چاوی هه‌لۆ بری‌بووه‌ روخساری ئه‌نصاریه‌کان.. چاودێری کاریگه‌ری قسه‌کانی و کاردانه‌وه‌ی خێرای ده‌کرد..

(عه‌باس) ته‌نها به‌وه‌ش وازی نه‌هێنا، زیه‌که‌یه‌ مه‌زنه‌که‌ی، زیه‌که‌یه‌کی کرداری بوو له‌ بواری ماددیدا ده‌جێته‌ سه‌ر راستیه‌کان و، روویه‌پووی هه‌موو ره‌هه‌نده‌کانی ده‌بیته‌وه‌ وه‌ک وردبینیکی پسپۆڕ.

ئا لێره‌دا به‌ پرسیارێکی زیه‌که‌نه‌ که‌ ئاراسته‌ی ئه‌نصاریه‌کانی کرد و درێژه‌ی به‌ قسه‌کانی دا و وتی:

{شه‌پم بۆ یاس بکه‌ن، که‌ چۆن به‌رامبه‌ر دوژمه‌نه‌که‌تان ده‌جه‌نگن}{...!!؟؟

(عه‌باس) به‌ زه‌نگی خۆی و ئه‌زمونی له‌گه‌ل قوه‌په‌شدا تێده‌گات که‌ شه‌پ هه‌رده‌بیته‌ و له‌ پێشدا له‌نتیوان ئیسلام و هاوه‌له‌په‌رستاندا، قوه‌په‌شیش ده‌ست له‌ ئاین و سه‌روه‌ری و مکه‌ری خۆی هه‌لناگرت و سازش ناکات..

ئیسلامیش که‌ ره‌وايه‌ ده‌ست له‌ مافه‌ ره‌واکانی خۆی هه‌لناگرت بۆ نا‌په‌وا..

جا نایا نه نصاریه کان- خه لکی مه دینه- خوراکرن له شه پدا کاتې به رپا ده بیت...؟؟
یان ئوان- له روی هونرییه وه- هاوشانی قورپه یشن و، هونری هه لمه تبردن و کشانه وه و
کوشنار ده زانن...؟؟

له پیتاوی نه وه دا، ئو پرسپاره ی پیشووی کرد:
{شه پم بق باس بکن، که چرن به رامبر نوژمنه که تان ده چنگن}...؟؟
هه موو ئو نه نصاریانه ی که گوئیان بق قسه کانی (عباس) راگرتبوو وه کتو خوراکر
بوون.. هه رکه (عباس) له قسه کانی بوویه وه، به تاییه ت لهو پرسپاره کاریگره پالپتوه نیره
بوویه وه، نه نصاریه کان ده ستیان کرد به قسه کردن..
سه رتا (عبداللهی کوپی عه مری کوپی حه رام) به وه لامدانه وه ی ئو پرسپاره ده سستی
پیکرد:

{ئیمه- سویند به خوا- پیاوی شهرین.. گزشکراوین پیی و، به سهریدا رویشتووین و، له
باوو یا پیره گه وره کانه وه بزمان ماوه ته وه...
تیری بق ده هاوژین، تا نامینیت..
پاشان به پم لئی ده دهن، تا ده شکیت..
دواتر به شمشیر تتی به رده بین و، لئی ده دهن هتا خیراترین که سی له ئیمه یان له
دوژمن ده مریت}...!!

(عباس) پش به رووکه شیه وه وه لاسی دانه وه:
{کهواته ئیوه پیاوی جهنگن، نایا زریتان له لاهیه یه}...؟؟
وتیان:
{به لئ.. زنی گشتگیرمان هه یه}..

پاشان گفتوگوییکی جوان و مه زن له نیتوان پیغمبر ﷺ و نه نصاریه کانداه دجام
درا.. قسه و گفتوگوییکی که- به پشتیوانی خوا- دواتر له لاپه ره کانی دیکه ده یخهینه روو..

* * *

ئا نه وه هه لویتستی (عباس) بوو له په یمانی عه قه به دا..
وه که یه که ئیدی، گهر ئو کاته به نه پتی موسلمان بووینت، یان هیشتا له بیرکردنه وه دا
بووینت، ئو هه لویتسته مه زنه ی شوینی ئو له نیتو هیزه ئاوابوه کانی تاریکی و سپیده ی داهاتوو
دیاری ده کات و، ره هه نده کانی مه ردا یه تی وریشه قولی ده رده خات...!!

* * *

نهجا رڼی (هونهین) دیت، گیانه خطی نهو هیمنه له سرخویه لایه نی نرم و نیانی نوپات بکاته وه، له گډه پانی جهنگدا نهو جوړه پالولنیتیه بخاته روو که کات و شوینی له کاتی پیوینستدا پر ده کات و، هلویتست به هزیوه به سام ده بیت له کاتیکدا که جگه له و کاته پیوستانه دا، نارمگرتوه له ژیر په راسوه کانیدا و شاردراوه ته وه له بهرچاوان...!!

* * *

له سالی هه شتمی کوچیدا و، پاش نهو ی که خوی گوره مه ککی رزگارکرد بق پیغمبر و ناپنه ککی، لای هه ندیک له هڅه بللوه کانی نیو دورگی عه ربیدا گران بوو که ناپنی نوئ نهو هه موو سرکه وتنه بهو خیرلییه به ده ست بهینیت...

جا هڅه کانی (هوازن و سهیف و نسر و جوشم) و چهند هڅیکی که کږبوونه وه، بریاریان دا که جهنگیکی په کلاکه روه دږی پیغمبر و موسلمانان نه انجام بدن...

وشه (هڅه کان) لیره دا نابیت له سروشتی نهو شه پانه ی که پیغمبر به درزیایی ژیا نی نهجامی دا بمانخه له تینیت و، وا تیبگه ین که ته نها چهند پیکدانیکی شاخوی بچوکه، هیچ جهنگیک نه وه که شه ی نهو هڅه نهو له پیگه ی خویاندا توند و خویناوی بیت...!!

تیکه یشتنیش له م راستیه مه زنده یکی ته واوی نهو هوله بڼ وینه یه مان ناداتی که پیغمبر و خوا ﷺ و هاوه لانی نهجامیان داوه و بهس، به لکو مه زنده یکی راست و دوست و ته و او مان له باره ی بهای نهو سرکه وتنه مه زنه که نیسلام و بپواداران به ده ستیان هینا و، تپروانینیکی روونی سرخستننی خودا له م سرکه وتن و سرخستننه دا ده خاته روو بزمان...

* * *

نهو هڅه نهو له چهند ریزیکی بڼ شوماری جهنگاوه رانی دلره قدا کږبوونه وه.

موسلمانانیش به دوازده هه زلره وه هاتنه دهره وه بزمان...

دوازده هه زار...؟؟

له کڼ...؟؟

له و که سانه ی که له دینیتیه کی نزیکدا مه ککه بیان رزگارکرد و، هاوه لپه رستی و به کانیان فریدایه چالی کوتایی و ناخوشیان و، نالاکانیان بهر ز بوویه وه و ناسو کانی پر کرد بڼ نهو ی که س لاساری یان سرقالي بکات...!!

نهو شتیکه مایه ی له خویایی بوونه.

موسلمانانیش مرفن، پاشان، نهو انیش له بهر دم نهو له خویایی بوونه دا لاواز بوون که رڼی و یاسایان و، سرکه وتنی گوره یان له مه ککه بوی دوست کردن، وتیان:

{نهو له بهر که می به سه رماندا زال ناین}...

له کاتیڤدا که پیشتەر ئاسمان به لێنی بۆ مه بهستیکی پیرۆز و به پیرۆز له سه رکه وتنی پێده دان، په نا برینی ئه وان بۆ هێزی سه ریا زیان و، له خۆبایی بوونیان به سه رکه وتنیان له جهنگا، کاریکی خرابه و پێویسته نۆز نوو لێی پاشگه ز ببنه وه، جا به کتوپریه کی چاره سازیش بێت..

ئه و کاره کت و پڕ چاره ساز ئامیژه ش شکستیکی گه و ده بوو له سه ره تای جهنگه که دا، هه تا ملیان که چ کرد بۆ خوا و، خۆیان بێ به ری کرد له توانای خۆیان بۆ توانای ئه و و، له هێزی خۆیان وه بۆ هێزی ئه و و، ئه مجا شکسته که گۆردرا بۆ سه رکه وتن و، قورئانی پیرۆز هاته خوار و به موسلمانه کانی هه رموو:

﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شِئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُذْرِبًا﴾ (٢٥) ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ: خودا له گه لیک شوین به هانانان هات، رۆژی حونه ینیش هه روه ها، که هه رچه نده به رۆژی خۆتان ده نازین، که چی هیج به هره ی بۆ نه دان، ئه م زه مینه فراوانه تان لێ ته نگ بوو، له دواییدا هه موو پاشه کشه تان کرد و به ره و دوو گه رانه وه.. پاشان خودا دلتیایی بۆ پیغمه به ره که ی خۆی و بپواداران ره وانه کرد و، نۆز پیشمه رگه ی دابه زاند که نه تانده دیتن، خوانه ناسانی سزا دا و، سزای خوانه ناسه کان هه ر ئه مه یه. (التوبة/ ٢٥-٢٦).

* * *

دهنگی (عهباس) و خۆپاگریه که ی له و رۆژه دا له گه شه دارترین دیارده کانی سه بووری و سه رکه وتن بوو.. له کاتیڤدا که موسلمانه کان له یه کێک له نۆله کانی (تیها مه) کۆبوویونه وه و چاره پوانی هاتنی دوژمنه که یان ده کرد، هاوه لپه رستان به ر له وان چووویونه نۆله که و له نێو لاپال و شیوه کانیدا بۆ سه یان بۆ نابوونه وه و، چه که کانیان تیژکردبووه وه، ده ستیان به جله وی ده ستپێشخه ربیه وه گرتبوو..

له ساتی بێ ناگابووندا، له کاریکی کت و پیری سه رسوپه ینه ردا دایان به سه ر موسلمانه کاندای و، وای لیکردن بۆ دور رایکه ن و، کهس ئاوڕ له کهس نه داته وه.. پیغمه به ری خوداش ﷺ که شوینه واری ئه و هێرشه له ناکاوه قۆستراوه ی بینی که به سه ر موسلماناندا هات، چوه سه ره سه په سپیه که ی و هاواری کرد:

{بِقِیِّ دَهْرٍ خَه لَکَیْنَه...؟؟}

بگه پێنه وه بۆ لام..

من پیغمه به رم و دۆناکه م..

من نه وه ی -عبدالمطلب- م..

نا له و کاته دا تنها (نه بوبه کړ) و (عومه) و (عهل کړی ابوطالب) و (عباسی کړی عبدالمطلب) و کړه که ی (فه زلی کړی عباس) و (جه غفری کړی حارس) و (ره بیعی کړی حارس) و (نوسامی کړی زهید) و (نیمه نی کړی عبید) و چند هاوه لیکي دیکه له دهوړی پیغمبر بوون.

نا له ویدا نافر تیک هه بوو که جیگاهه کی بلندی له نیو پیاوان و پاله واناندا گرتبوو..

نه ویش (نوم سوله می کچی میلان) بوو..

شله ژان و له رزینی موسلمانانی بینی و، سواری و شتره که ی (نه بوت له ی میړدی ﷺ) بوو و، خیرا بهر و لای پیغمبر چوو..

کاتیک که کړه په له که ی ناوسکی چولا- که سکی پر بوو-، عاباکه ی لبرد و توند سکی خوی پی به ست و کاتن گه شته لای پیغمبر ﷺ خه نجره که ی به ده سستی راستیه وه گرتبوو، پیغمبر زه رده خه نه ی که ی بځ کړو پتی فرموو:

{نوم سوله می...؟؟}

وتی:

{به لئ.. باوک و دایکم به قوریانت بی نه ی پیغمبر خوا..}

نه وانه ده کوژم که تر ده پوختن، هه روه ک چؤن نه وانه ده کوژیت که له دژت ده جهنگن، چونکه نه وانه شایسته ی نه وند..}

زه رده خه نه که زیاتر له سر روخساری پیغمبر متماندار به واده ی په روه ردگاری گه شایه وه و پتی فرموو:

{خوا ی گه وره به سه و چاکتریشه نه ی نوم سوله می...!!}

* * *

نا لیره دا که پیغمبر خوا ﷺ نا له و هه لویسته دایه، (عباس) له تنیشیه وه بوو، بگره له بهر ده میدا بوو، ره شوی ولاخه که ی گرتبوو، به گز مردن و مه ترسیدا ده چوو..

پیغمبر ﷺ فرماني پیکرد که هاوار له خه لکه که بکات، (عباس) یش که سیکی به خزه و بځی دهنگ گه وره بوو، ده سستی کرد به بانگ کردنیان:

{نه ی خه لکی نه نصار..}

{نه ی خاوه ن به لینه کان..}

وه ک نه وه ی دهنگی بانگ بهری قه در و ترسینه ری بیت..

خیرا هه لاتوانی به رده م نا په حه تیه له ناکاوه که ی زرین گانده وه، که له و لاو نه ولای دوله که دا بلاویو ویونه وه، هه تا به یک دهنگ وه لامیان دایه وه:

{لیک.. له خزمه ت داین.. له خزمه ت داین..}

هه لکه پانه وه و هک په شه با گه پانه وه، هه تا په کیکیان و شتره که ی یان نه سپه که ی نه ده پزیش، له سهری داده به زئی و شمشیر و زریه که و که وانه که ی هه لده گزیت و، به ره و لای ده نگی (عهباس) ده چوو..

سه له نوئی شه په که .. به شیوه په کی خویناوی و، توند ده سستی پیکرده وه..

پیغمبر ی خوداش ﷺ هاواری کرد:

{نیتساکه شه په گرم بووه}...

به راستیش شه په گرم بوو بوو..

کورژاوانی (سه قیف) و (هه وازن) خزان و، نه سپه کانی خودا زال بوون به سهر نه سپه کانی لاتدا و، خوی گه وړه سه بووری خوی به سهر پیغمبره که ی و بهواداراند باراند...!!

* * *

پیغمبر ی خوا ﷺ (عهباس) ی مامی زور زور خورنده ویست، هه تا نه و روزه ی غه زای به در ته و او بوو نه نوست، که مامی له نیتو دیله کانداه شو ی برده سهر..

پیغمبر یش ﷺ نه و سوزه ی خوی نه شارده وه کاتیک له باره ی خه و زپانه که یوه پرسپاری لیکر، له کاتیکدا خوی گه وړه سهر که و تنیکی بی وینه ی پی به خشیبوو، له وه لامدا فهرمووی:

{گویم له نکه نکی (عهباس) بوو به به ستر او هی}..

هه ندیک له موسلمانان گوی بیستی قسه کانی پیغمبر بوون و، په کیکیان خیرا به ره و شوینی دیله کان چوو، کوته کانی (عهباس) ی شل کرد و، گه پایوه و هه والی دا به پیغمبر ی خودا و پتی و ت:

{نه ی پیغمبر ی خودا..}

من له کوته کانی (عهباس) م هه ندیک شل کرد..

به لام بق ته نها (عهباس)؟

تا لیره دا پیغمبر به هاوه له که ی فهرموو:

{برو و له هه موو دیله کان بکه}..

به لن، خورشه ویستی پیغمبر به رامبر مامی، نه وه ناگه ی نیت که جیای بکاته وه له خه لکه ی که ره و شیک ی وه یه ک کزی کردونه ته وه..

کاتیکش بریاردرا فیدیه له دیله کان وهریگریت، پیغمبر فهرمووی به مامی:

{نه ی عهباس..}

فیدیه ی خوت و، -عه قیلی کوپی ابوطالب- ی برزات و، -نه و فلی کوپی حارس- و، -عوتبه ی کوپی عه مر- ی برای -حارسی کوپی فهر- ی هاوپه یمانت بده، تق خاوه ن سامانیت{...

(عباس) ویستی که بڼ فیدیه دان له دلی ده ریاز بیت، بویه وتی:

{ئی پیغمبری خوا، من موسلمان بووم، به لام هوزه کم به نذر هینامیان}..

به لام پیغمبر ﷺ سوور بوو له سر نه وری که فیدیه بدات و، بڼ شو بونه نایه تی قورثانی پیروز هاته خواره وه و فهرمووی:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ إِنَّ يَلْعَنَ اللَّهُ لِمَنۢ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُّؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أَخَذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئی پیغمبر! تو بهو دیلانہ بلی که له بر دهستی نیوه دان، نه گهر خودا ناگای لیبن چاکه یه کتان له دلدايه، چاکتر له وری لیتان سه نراوه پیتان ده داته وه و لیتان خوش ده بی، خودا له گوناها ن ده بوړی و دلوثانه. ۱۴/ الانفال/ ۷۰.

به مجوره (عباس) فیدیه ی له بری خوی و نه وانه ی له گه لیدا بوون دا و، به ره و مه ککه گه راپه وه..

له دوی نه وه قوریش عاقله ندی و چارپوونیه که یان بڼ نه خه له تینرا، پاش ماو یه ک سامانه که ی کورکده وه و شت و مه که که ی هه لگرت و ، خوی گه یانده لای پیغمبر له خه یبر، تا شوینی خوی له که ژاوه ی موسلمانان و کاروانی بروداراندا به ده ست به یثیت و.. بویه جیگای خوشه ویستی و ریژکی گه وړه لای موسلمانان، به تاییه ت که ریژ و خوشه ویستی پیغمبر یان به رامبری ده بینی و گوئیان لئ ده بوو له باره یوه ده فهرمو ی:

{ععباس له جیگای باوکه ..

جا هه رکه س نازاری (عباس) بدات نازاری منی داوه }

نه مچا (عباس) نه وه یه کی پیروزی خسته وه.

که (عبداللهی کوړی عباس) ی زانای نوممه ت یه کی که له و نه وه پیروزانه ی.

* * *

له رژی هینی چوارده ی مانگی ره جبه یی سالی سی و دووی کړچی خه لکی به رزاییه کانی مه دینه گوئیستی هاوارکارک بوون چاپی ده دا:

{ره حمه تی خوا له و که سه بیت ناماده ی ناشتنی (عباسی کوړی عبدالمطلب) ده بیت}..

تیگه یشتی که (عباس) مردوه ..

نه مچا خه لکی بی شومار هاتنه دهر وه بڼ ناشتنی به جړی که شاری مه دینه شتی وه های به خوره نه دیوو..

خه لیفی نه و رژه (عوسمان) ﷺ نویژی له سه رکړد و..

له ژیر خاکی (به قیغ) دا جه سته ی (نه بولفه ضل) .. به چاوه شتی، له نیو نه و چاکه خوازانه دا که راستیان کرد له گه ل نه و به لیته یان دا که به په وړه ردگار یان دابو نقره ی گرت و حه واپه وه

!!..

نہ ہو ہوا لایہ
خسہ یا نگہی سے رومے وہی

راسته که زیره کی مړوځ له سهر خوی دوه سستیټ..

خاوه ن توانا ریزپه پنه کانیښ زورچار نارېحه تی زوریان تووش ده بیټ، له کاتیکدا که ده بوو سوپاس و پیزانینیان پی بگات...!!

هاوه لای پایه به رز (نه بوهوره یره) ش په کیکه له وانه..

خاوه نی به هره یه کی ریزپه پ بوو له تواناو هیزی بیریدا.

نو، هونه ری گوږاگرتن زور چاک شاره زابوو، بیریشی ناشنای هونه ری له بهرکردن و هه لگرتن بوو..

گوئی ده گرت و، تیی ده گیشته و، له بهری ده کرد، دواتر یه ک وشه.. یان یه ک پیټی له وهی که تیی گیشته بوو له یاد نه ده چوو، هه رچه نده ته مهنی دریژ ببوایه و، ریزگاری به سهردا تیپه پ ببوایه..!

له پیناوی نه ودا به هره کی شه وهی بق ره خساندبوو که له زوری هی هاوه لانی زیاتر فهرمووده کانی پیغمبر ﷺ له بهر بگات و، له هه مووشیان زیاتر فهرمووده ریوایه ت بکا.

کاتیک که سهرده می (فهرمووده هه لېه سته کان-الوضاعین) هات که پسېوې بوون له دروکردن به دهم پیغمبر هی خواوه ﷺ، نه بوهوره یره یان کرېنبوو به هانه ی خویان، ریز و ناوداری شهویان له گیزانه وهی فهرمووده له پیغمبر هره وه ﷺ قوستانبووه وه، هانی هه فهرمووده یه کیان هه لېه ستایه ده یانوت: (نه بوهوره یره) وتی..!

خه ریک بوو به و کاره یان ناویانگی (نه بوهوره یره) و پله و پایه یان وه ک فهرمووده گیزه وه یه ک له پیغمبر ﷺ ده خسته جیگه ی گومان و ژیر پرسیاره وه، گه ر نه وه و له باش و ریزپه نه بوایه که گه وره چاکه کاران نه دجامیان دا و ژیانی خویان کرده قوریانی و ترخانیان کرد بق خزمه تکرېنی فهرمووده کانی پیغمبر هره و ره تکرېنه وهی هه موو هه لېه ستراو و زیادکراوېک تییدا.

ئا لیره دا (نه بوهوره یره) له ننیو جالالوکه ی درو و ده له سه کان دهریازی بوو، که به هویوه خراپه کاران مه به ستیان بوو که له رییه وه دزه بکن بق ناو نیسلام و دواتریش نازار و توانه که ی بدن به کولی نه ودا...!!!

نائیستاش.. هه رکه گوئی بیستی و تار بیژن، یان ماموستا، یان وتار خوینیکی هه ینی ده بین نه م ده ستواژه ناشنایه ده لیت: (عن أبي هريرة ؓ قال: قال رسول الله ﷺ...).

ده لیم: کاتیک گوئیستی نو ناوه ده بیت به و جوړه، یان کاتیک که زور پتی ده گیت و، له زور جینگای په راوی فرموده و، ژياننامه و، فیه و، نایندا به شیوه یه کی گشتی به دی ده گیت، بزانه که به هاوه لیک ده گیت که له زوریهی هاوه لان زیاتر سرقالی هاوه لیتی و گوینگرتن بوو.

چونکه که نجینهی فرموده شیریه کان و نو رینوینیه دانایانهی که له پیغمبره وه ﷺ له بهری کرد، نمونهی زور که مه..

نو، به هزی نو به هرو، نو که نجینه یه کی که ه هیوو، له زوریهی هاوه لان به توانتر بوو له گیزانه وهی نو روزانهی که پیغمبر ﷺ و هاوه لانی ﷺ تیدا ژيان و پیی که یاندن-گر نیمانت پته و دهرونت به پرورش بیت- به و ناسویانهی که چاکه کانی (موحه ممد) و هاوه لانی به خزی دی، که مانای خوین به ژيان ده به خشی و، تیگه یشتن و پیگه یشتنی به ره و لای رینوینیه ده کرد.

خو گر هم دیرانه په رشی نه وه یان کردیت که ناشنای نه بو هوره یره ببیت و گوئیستی سر یورده و به سرهاتی ببیت، نو فرمو نه وه تو و نه وهی که ده ته ویت.. نو په کیکه له وانهی که شورش نیسلام هم مو نو و گورپانکاریه مه زنانهی هینایه نارا تیدا رهنگی دابوویه وه.

له کریگرتیه یه وه بق سرکه وړه.

له ونیویه کی نیر جه نجالی، بق ناودار و پیشه وا...!!

له که سیکي کرپوش بهری به رده م به رديکي داتاشراو، بق پرواداريک به خودای تاک و ته نهایی خاوه ن ده سته لات..

نه وه تا خویشی ده نویت و ده لیت:

{به هه تیوی گوره بووم و، به نه داری کرچم کرد و.. کریگرتیهی (بوسره ی کچی غه زوان) بووم به نانه سکی...!!}

له کاتی دابه زینیا ندا خزمه تم ده کردن و، له کاتی سوار یوونی و لاخه کانیا ن بوم ده گرتن..

نیستاش نه وه تام خودا ژنی پی به خشیوم و، سوپاسی خوا ده که م که نایینی کرپوته پالېشت و، نه بو هوره یره شی کردوته پیشه وا...!

* * *

له سالی هه وتی کرچیدا له کاتیکدا که پیغمبر ﷺ له خه بهر بوو، هاته خزمه تی پیغمبر و به ویستی خزی و په روشیه وه موسلمان بوو.

له و ساته وې که پټغمبه یری بینی و په یمانی پټدا هه رگیز لټی جودا نه ده بوویه وه له کاتی
خه وتندا نه بیت..
به م جوره نه و چوار ساله بخځی ته مه نیک بوو.. ته مه نیکی فرلوان و زړو، پر له گوشتار و
کردار و گویگریتی چاک بوو..

* * *

نه بوهوره یره به هڅی فیتره تی راستی خځیه وه نه و رڼه گوره یه ی خځی بڼ ده رکوت که
ده توانیت بڼ خزمه تکرندی نایینی پیروزی نیسلام نه نجامی بدات..
پاله وانانی جهنگ له نیو هاوه لاند زځن..
فوقه ما و، بانگخوازان و ماموستایان زځن..
به لام زینگ و کومه له که نووسین و نووسه یری تپدا نه بوو.
له و سرده مانده، هه موو گړی ئاده میژاد، نه که به تنها عه رب، گرنگیان به نووسین
نه ده دا و، نووسین له نیشانه کانی پیشکه وتنی هیچ کومه لگایه که نه بوو.
بگره نه وروپاش به هه مان شیوه بوو تا چهند چه ریځکی له مه وېر.
زځیه ی پادشانشینه کانیشیان، له سه روی هه موویانه وه (شارلمان) نه خوینده وار بوون،
خویندنه وه و نووسین ئاشنا نه بوون، له هه مان کاتدا خاوه نی زیره کی و توانایه کی چاک بوون..

* * *

ده گه رښنه وه بڼ قسه کانی خومان، تا ببیینین که نه بو هوره یره به هڅی فیتره تیه وه
پیداویستی نه و کومه لگا نوییه کی نیسلام بوونیاتی ده نیت درک پڼ ده کات بڼ که سانیک که
که له پوور و داب و نهریته کانی بپاریزیت، له و رڼانه دا ژماره یه کی که می هاوه لان هه بوو
ده یانزانی بنووسن، پاشان هه ندیکیان ده رفه تی نه وه یان نه بوو که پټغمبه ر هه رچی فهرموو
توماری بکه ن..

نه بوهوره یره ش خوینده وار نه بوو، به لکو له بهرکار بوو، خاوه نی نه و ده رفه ته ش بوو، یان
خځی په کلکارد بووه بڼ نه و مه به سته ی، چونکه خاوه نی زهوی و زاریک نه بوو تا بیچینیت و
بازرگانیشی نه بوو تا به دوایدا بچیت!!
نه و کاتی خځی بینی یره نگ موسلمان بوو، سووریو له سه ر نه وه کی قهره بووی نه وه
بکاته وه که له ده سته چوه، نه مه ش به وه کی که شوین پی پټغمبه ﷺ هه لېگریت و بچیته
کړپ و دانیشتنه کانیه وه..

پاشان ناشنای شو به‌هره‌یه‌ی خوی بوو که خوی گوره پټی به‌خشی‌بوو، که نه‌ویش بیري فراوانی به‌هیزی بوو، که به‌هوی نژای پټغمبه‌ره‌وه ﷺ به‌وه‌ی که خوی گوره پیروزی بکات بق‌خاوه‌نی پرشنګدار و فراوانتر و به‌هیزتر بوو... جا ئیدی بق نه‌بیته یه‌کټک له‌وانه‌ی که له‌برکردنی شو که‌لتوره له‌ه‌ستویان بګرن و بق نه‌وه‌کانی داهاتووی بګوازنه‌وه...؟؟ به‌لن... نه‌مه رڼای شو که به‌هره‌کانی سازي کړدبوو بق نه‌نجامدانی و، له‌سهری پټویست بوو که به‌ی ته‌مه‌لی پټی ه‌ستیت...

* * *

نه‌بوهره‌یره له‌و که‌سانه نه‌بوو که ده‌یاننوسی، به‌لام ه‌روه‌ک باسماں کړد زور شتی له‌برده‌کړد و میثکی به‌هیز بوو.
نه‌خاکټکی ه‌بوو تیدا بچینیت و نه‌بازرګانیه‌ک سهرقالی بکات، پاشان له‌گشت و دانیشته‌کاندا له‌پټغمبه‌ره‌دانه‌بړا...
به‌مچوره خوی و وردبینی میثکی سازکړدبوو بق له‌برکردنی فرموده و رینوینی‌ه‌کانی پټغمبه‌ری خوا ﷺ...
کاتیک پټغمبه‌ریش ﷺ که‌پایه‌وه لای په‌روه‌رګاری بالاده‌ست، نه‌بوهره‌یره ده‌ستی دایه ګیرانه‌وه‌ی فرموده و، سازکړدنی، به‌جوریک ه‌ندیک له‌هاوه‌لان سهریان سوږده‌ما: نه‌مه مو فرموده‌ی له‌کوئ بوو، که‌ی بیستی و تټی گ‌یشت...
نه‌بوهره‌یره ش رښنایی خسته سر شو دیارده‌یه، وه‌ک نه‌وه‌ی به‌رامبه‌ر شو ګومان و دوولټانه‌ی که بق ه‌ندیک له‌هاوه‌لان دروست بوو به‌رګری له‌خوی بکات، وتی:
{نیوه ده‌لین زور له‌باره‌ی پټغمبه‌ره‌وه ﷺ قسه ده‌کات و ده‌لین: شو موهاجرانه‌ی که به‌ر له‌و موسلمان بوون شو فرمودانه باس ناکه‌ن...؟؟
هاوه‌لانی موهاجریم کاروباری نیو بازپ سهرقالی کړدبوون و، هاوه‌لانی نه‌نصاریش به‌هوی زه‌وی و زاریانه‌وه سهرقال بوون...
منیش پیاوټکی نه‌دار بووم و، زور له‌کړپ و دانیشته‌کانی پټغمبه‌ری خوا دنامه ده‌بووم، کاتیک نه‌وان له‌وئ نه‌بوون من له‌وئ بووم و، نه‌وه‌ی نه‌وان له‌یادیان بګردیایه من له‌یادم ده‌ما...
پټغمبه‌ریش ﷺ رڼوټکیان باسی کړد بزمان و فرمودی: کټ عه‌باکه‌ی راده‌خات تا له قسه‌کانم ده‌یمه‌وه، پاشان بیداته‌وه به‌خویدا و هیچی له‌یاد نه‌چیت له‌وه‌ی که له‌منی بیستوه...! نه‌ما عه‌باکه‌ی منی راخست و قسه‌ی بق کړدن، پاشان دامه‌وه به‌خویدا، سویند به‌خوا هیچم له‌یاد نه‌چو له‌وه‌ی که ګوټم لټی بوو...}

سویند دهخزم به خوا، نه گهر له بهر نه و ئایه ته ی قورئانی پیرۆز نه یوايه، هه رگیز باسی هیچ شتی کم بۆ نه ده کردن، که ئه ویش ﴿إِنَّ الْإِنِّ يَكْتُمُونَ مَا أُنزِلْنَا مِنْ الْكِتَابِ وَالْهُدَى مِنْ بَعْدِ مَا يَنْتَاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ﴾: نه و که سانه ی، نه و شتانه ی له و کتیبه دا هه یه و بۆ شاره زایی مرقفه، له پاش نه وه ی نارو مانه ته خواره وه، له خه لکی ده شار نه وه، خودا وه مو نه فرینکاران نه فرینی لئه ده که ن. {البقرة/ ١٥٩}

نه به موره بیره به م جوړه راهی نه ینی پیشکه وتنی خوی ده کات له زۆر گێرانه وه ی فرمووده له پیغه مبه ری خودا وه ﷺ.

نه و، -یه کم- له که سانی دیکه زیاتر دهستی به تال بووه بۆ هاوه لیتی کردنی پیغه مبه ر. پاشان خاوه نی میشتکی به میز بوو، که پیغه مبه ر زیاتر به ره که تدا ری کرد و به میز تر بوو.

نوا ی نه وه به هوی چه زی پێ کرد نه یه وه فرمووده نا گێر ته وه، به لکو به هوی نه وه ی که بلا و کرد نه وه ی نه و فرموودانه به ر پر سیاری تێ ئایینه که ی و ژیا نه ته ی، نه گینا حق و چاکه ی نه نه در کاند و، نه و کاته ش که مته رخه م بوو، پادا شتی که مته رخه مه کانش چاوه پێ ده کرد. له پیتاوی نه ودا فرمووده ی وه ر ده گرت و ده ی گێر پیه وه، هیچ شتی که نه ده بووه رێگر و هیچ کرسی پکی له ریدا نه بوو بۆ فرمووده گێرانه وه.. هه تا رۆژێکیان نه میری به واداران (عومه) پێی وت:

{یا نه وه تا واز له گێرانه وه ی فرمووده ی خوا ده مینیت، یان نه وه تا نوورت ده خه مه وه بۆ خاکی (ده وس)}..

مه به سنی خاکی هۆز و که س و کاره که ی بوو.

نه م رێ لێ گرت نه ی نه میری باوه رداران تهمه ت نه بوو بۆ نه به موره بیره، به لکو نه وه پالپشتی تێروانی نیک بوو که (عومه) بونیاتی ده نا و نوویاتی ده کرد وه، که ئه ویش بریتی بوو له: له سه ر موسلمانان پتویسته له و سه ر ده مه دا به تایبه ت که جگه له قورئان هیچ شتی که دیکه نه خو یتنه وه، له بهر نه که ن، هه تا قورئان له دل و ده روون و عه قلیاندا داده مه زیت و ده چه سپیت..

چونکه قورئان په راوی ئیسلامه و، ده ستوور و، فره نه گیه تی، زۆر قسه کردنیش ده رباره ی پیغه مبه ری خوا ﷺ، به تایبه ت له و سالانه ی پاش وه فاکت کردیدا که قورئانی تیدا کو ده کرایه وه نوود لیه کی نروست کرد بوو که هیچ پتویستی نه ده کرد و بێ سوود بوو..

له بهر نه وه (عومه) ده بیوت:

{به قورئانه وه سه رقال بن، چونکه قورئان فره مایشتی خودایه}.

هه روه ها ده بیوت:

{که مته ر فرمووده له پیغه مبه ری خوا وه بگێر نه وه، نه وانه نه بیته که کاری پێ ده کریت}.

کاتێک (ئەبوموسای ئەشعەری) بێشی ئارد بۆ عێراق، پێی وت:

{تۆ دەچیت بۆ لای کەسانێک کە مزگەوتیان هەیە وەک پورە هەنگ بە قورئانەوە سەرقالان، جا وازیان ئی بێتە بەوەی کە پێوەی سەرقالان و، سەرقالیان مەکە بە فرمودەو، لەوەشدا من هاوێشتم}..

قورئانیش بەشێوەیەکی زۆر زامەن کۆکرایەوە، بێئەوی شتی دیکە ی تێبکەوێت کە تێیدا نەبویت..

بەلام فرمودەکان (عومەر) ناتوانی زەمانە ی ئەوە بکات کە زیاده یان ساختی تێدا نەکرێت، یان بکۆتە هۆکارێک بۆ درۆکردن بە دەم پێغه‌مبەری خوا ﷺ و لێدانی ئیسلام..
ئەبوهورەیرەش ریزی تێپوانینه‌کە ی (عومەر)ی دەگرت، بەلام له هەمان کاتدا متمانە ی بەخۆی و دەست پاکی خۆی هەبوو، نەیدەویست کە ئەو فرمودە و زانیاریانە نەدرکێنێت کە لە پڕوایە دایە شارنەوێان تاوان و تیاچوون بیت.

بەم جۆرە.. هیچ دەرفەتێکی نەدەنۆزیووە بۆ خستنه‌پرووی ئەوەی له سنگیدایە له فرمودە کە بیستویەتی و تێی گەیشتوووە جگە له گێڕانه‌و و باسکردنی..

* * *

لەگەڵ ئەوەشدا هۆکارێکی گەرم هەبوو، کە رۆژێکی گەورە ی هەبوو له وروژاندنی ئاپەحتی بۆ ئەبوهورەیرە، بەهۆی زۆر گێڕانه‌و و باسکردنی فرمودەکانیەو.
چونکە لە و رۆژگارەدا فرمودەناسێکی دیکە هەبوو کە فرمودە ی له پێغه‌مبەرەو ﷺ دەگێڕایەو و زیاده‌پرووی تێدا دەکرد و، موسلمانانیش له هاوێلان دانیانەوون له زۆری فرمودە گێڕانه‌وی، کە ئەویش (کە عەبی ئەحباب) بوو کە پێشتر جوله‌کە بوو پاشان موسلمان بوو.

* * *

رۆژێکیان (مەروانی کەوی حەکەم) ویستی توانای له‌بەرکردنی ئەبوهورەیرە تا قی بکاتەو، بانگی کرد بۆ لای خۆی، داینیشاند و داوای لێکرد کە فرمودە ی له پێغه‌مبەری خوا ﷺ بۆ بگێڕێتەو، له کاتێکدا کە نووسەرانی خۆی له پشتی پەردەو دانابوو، فرمانی پێ‌کردبوون کە ئەبوهورەیرە هەرچی وت ببنوسن.

پاش تێپەڕبوونی سالتیک، مەروان جارێکی دیکە بانگی کردەو، ئەو فرمودانە ی ئی پرسیووە کە نووسەرە کە ی تۆماری کردبوو، ئەبوهورەیرەش یەك وشە ی له یاد نەچووو! !
جا له‌بارە ی خۆیەو دەیوت:

{هیچ کام له هاوړه لانی پیغمبره خوا له من زیاتر فرموده ی له پیغمبره خواوه نه گټپاوه ته وه، جگه له (عبداللهی کوپی عمری کوپی عاص)، چونکه نو ددینووسیوه، من نه مده نووسی}...

نیماسی (شافعی) یش-رحمته خوی ای یتیت- له باره یوه ده لیت:

{نېوهوره یوه له هه مو فرموده گټپاوه کانی سرده می خوی زیاتری له بهر گردوه}...

(بوخاری) یش-رحمته خوی ای یتیت- ده لیت:

{هشت سده یان زیاتر له هاوړه لانی و شونک و توان و زانست خوازان له نېوهوره یوه فرموده یان گټپاوه ته وه}.

به م جزوه نېوهوره یوه قوتاخانه یه کی گوره بوو که مانه وه و جاویدانی بقی نووسرا...

نېوهوره یوه ﷺ له خوا په رسته به رده وانه کان بوو، به سره له گټ ژن و کچه که پیدا هه موو شوو شونویزیان ده کرد و.. نو سینه کی هه لده ستا و ژنه کی سینه کی و کچه که شی سینه کی هه لده ستا.. به مجزوه هر سه عاتیکي شوو تپه پریاه مالی نېوهوره یوه په رستش و یادی خودا و نویژی تیدا نه نجام ده درا!!

له پیناوی ته نها سه رقال بوونیشی بقی هاوړه لیتی پیغمبر ﷺ به راده یه که نارپه حتی و برسیتی چه شت که که سی دیکه وه که نوی لی نه هاتیت...

نوه تا خوی بزمان باس ده کات: که چون برسیتی ریخوله کانی ده هینا ژان، نه مچا به ردی ده به سته وه به سکپه وه و ده سستی ده گرت به جه رگپه وه، له مزگه وتدا ده که وت و ده بورایه وه هتا هه ندیک له هاوړه لانی وایان گومان ده برد که فی (صرع) ی له گه لدايه، نو فی گرتو نه بوو..!

کاتیک که موسلمان بوو هیچ گپوگرفتیکي ژبانی نه مابوو که نیکه رانی بکات و به لایه وه گرنګ بیت جگه له یه که گرفت نه بیت که به هویوه خو نه ده چووه چاوی..

نو وگرفته ش دایکی بوو" چونکه له و کاته دا ناماده نه بوو موسلمان بیت..

ته نها هینده نا، به لکو نازاری کوپه که ی ددها و ناوی پیغمبره خوا ی به خراب ده هینا لای..

رؤنکیان نېوهوره یوه گوپی لیبو قسه ی ناخوشی به پیغمبره خوا ﷺ ده وت، به گریان و دلته نگپه وه له لای هه ستا و، به ره و مزگه وتی پیغمبر رؤیت...

ده با گوپی بقی خوی رانیرین پاشماوه ی هه واله که مان بقی باس بکات:

{.... جا هام بقی لای پیغمبره خوا به گریان وه و، وت: نوی پیغمبره خوا، دایکی

نېوهوره یوه بانگ کرد بقی لای نیسلام، به لام رازی نه بو و، نه مپوش بانگم کرده به لام قسه ی ناخوشی به رانبر تکر کرد، دوا له خوا بکه که ریتویتی دایکی نېوهوره یوه بکات بقی لای نیسلام..

پیتغه مبهري خواﷺ فەرمووی: خودایا ریتنویتی دایکی ئەبوهورهیره بکه..
 ئەمجا چوووه دەرەوه و بەخیزایی رۆیشتەم تا مژدە ی پارانەوه که ی پیتغه مبهري خودای
 بده من، کاتیک گەیشتمە دەرگا که بینیم داخراوه گویم لە خودەخوپی ئاویو، بانگی لیکردم:
 ئە ی ئەبوهورهیره لە جینگای خۆت بوەستە..
 پاشان چله کانی لە بەر کرد و سەرپۆشه که ی دا بە سەریدا و هاتە دەرەوه و تی: أشهد أن
 لا اله الا الله، وأشهد أن محمداً رسول الله.
 ئەمجا گەرماوه بۆ لای پیتغه مبهري خواﷺ لە خۆشیانا دەگرایم، هەرە که چۆن پیتشت
 بەهۆی دلتەنگیەوه دەگرایم، و تەم: مژدەت لی تەبی ئە ی پیتغه مبهري خوا، خوای گەرە
 پارانەوه که ی گیرا کردیت..
 خوای گەرە هیدایەتی دایکی ئەبوهورهیره ی دا بۆ لای ئیسلام..
 پاشان و تەم: ئە ی پیتغه مبهري خوا! داوا بکه لە خوا که من و دایکم لای بیواداران
 خۆشه و یست بکات..
 پیتغه مبهريش فەرمووی: خودایا ئەم بەندە بچو که ت و دایکی لای هەموو ژن و بیادیکی
 بیوادار خۆشه و یست بکه { ..

★ ★ ★

نه‌بهوره‌يره به خواهره‌رستی و، موحامیدی ژیا و.. له هیچ غه‌زا و، گوێپایه‌لیه‌ك
 ده‌وانه‌ده‌كه‌وت.
 له‌كاتی خه‌لافه‌تی (عومهری كۆپی خطاب) داڵله‌ كرده‌ی والی به‌حره‌ین.
 (عومه‌) یش وه‌ك ده‌زاتین له‌ لیپرسینه‌وه‌ی والیه‌كانیدا ژۆر توند بوو، گهر یه‌كێكیان
 بگردایه‌ته‌ والی و له‌و كاته‌دا خاوه‌نی دوو پۆشاك بویه‌، ئه‌وا ده‌بوو كه‌ ئه‌و رۆژه‌ی ده‌ستی له‌
 والییتی هه‌ڵه‌گرت له‌ ده‌نیادا ته‌نها دوو پۆشاكه‌كه‌ی هه‌بویه‌ و.. چاك‌تریش كه‌ وازی له‌ دینیت
 ته‌نها پۆشاكێكی هه‌بیّت!!
 به‌لام گه‌ر، كه‌ وازی له‌ والییتی ده‌هێنا نیشانه‌ی ده‌وله‌مه‌ندی پێوه‌ دیاریبویه‌، ئه‌وه‌ له‌و
 كاته‌دا له‌ ده‌ست لێپێچینه‌وه‌ی (عومه‌) ده‌رباز نه‌ده‌بوو، هه‌رچه‌نده‌ سه‌رچاوه‌ی
 ده‌وله‌مه‌ندیه‌كه‌یشی خه‌لال و رێ پێداراویّت!
 ده‌نیایه‌كی دیکه‌.. (عومه‌) پپ‌ی کردبوو له‌ جوانی و موعجیزه‌..!!
 كاتیکیش ئه‌بهوره‌یره‌ بوو به‌ والی به‌حره‌ین هه‌ندێ مالی کۆکرده‌وه‌، له‌ سه‌رچاوه‌ی
 خه‌لاله‌وه‌، (عومه‌) به‌وه‌ی زانی و بانگی کرد بۆ مه‌دینه‌..
 با لێگه‌رتین ئه‌بهوره‌یره‌ باسی ئه‌و گفتوگۆ خه‌یرایه‌مان بۆ بکات كه‌ له‌ نێوانیاندا روویدا:

{عومه ر پیتی وتم:

ئهی دوزمنی خودا و، دوزمنی کتیبه کهی، دزیت له مالی خودا کردوه...؟؟
 وتم: من نه دوزمنی خودام و، نه دوزمنی کتیبه کهی،... به لام دوزمنی هه که سم که
 دژایه تیان بکات..

منیش له و که سانه نیم دزی له مالی خوا بگه م..!

وتی: ئهی له کوئی ده هه زارت کو کردوه...؟؟

وتم: ئه سپم هه بوو زاونی کرد و، له گه ل به خوشی یه که له دوا ی یه کی مانگانه..

عومه ر وتی: ده ی بیبه خشه به (بهیتولمالی) موسلمانان {...!!

ئهمجا ئه بهوهره یه سامانه که ی دا به (عومه) و پاشان دهستی بهرز کرده وه بق ئاسمان و

وتی: {خودایه له ئه میری باوه پداران خوش بیه}...

پاش ماوه یه که (عومه) ئه بهوهره یه ی بانگ کرد و داوای لی کرد سه ره له نوئی بیکاته والی،

ئه ویش ره تی کرده وه و داوای لی بردنی کرد و رازی نه بوو.

عومه ر پیتی وت: بۆچی؟؟

ئه بهوهره یه وتی:

هه تا سوکایه تی به ناموسم نه کریت و، سامانم بپریت و له پشتم بدریت..

پاشان وتی:

ده شترسم به بی زانین دادوهری بگه م.

و به بی له سه ره خویی قسه بگه م..

* * *

رۆژنیکان زۆر تاهه زۆری گه پانه وه بق لای خودا بوو..

له کاتی که ئه وانه ی هاتبوونه سهردانی داوای چاکبوونه وه بیان له نه خوشیه که ی بق ده کرد،

ئهو له خودا ده پا پایه وه و دووباره ی ده کرده وه و ده بیوت:

{خودایه من هه زم له دیدارته، ده تۆش هه ز به دیدارم بگه}..

سالی په نجا و نۆی کۆچی له ته مه نی هه فتا و هه شت سالی دا کۆچی نوایی کرد..

له نۆ ئارامگرتوه چاکه کاره کانی (به قییم) دا لاشه ی سپار دراوی چی که یه کی پیروزی گرت...

له کاتی که ئه وانه ی له گه ل جه نازه کهیدا هاتبوون له گه پانه وه دا بوون، زۆر له و

هه رمودانه بیان دهوت که له پینهمه بر خودا وه له بهری کردبوو بۆیان.

له وانه یه به کێک له تازه موسلمان بووه کانی ش سه ری لار کرد بپیته وه بق لای هاو پیکه ی و لیتی

بپرسیت:

- بۆچی ئەم گەورە کۆچ کردوو، مان نازناوی (ئەبوهورەیرە) ی لێنرا...؟؟

جا هاوڕێکە ی که شارەزای ئەو یە وەلامی دەداتەو:

- له سەردەمی ئەفامیدا ناوی (عەبدولشەمس) بوو، که موسلمان بوو پیغمبەر ناوی نا (عبدالرحمن).. جا ئۆر بەسۆز بوو بەرانبەر گیانلەبەرەن و، پشیلە یەکی هەبوو، نانی پێدەدا و، هەلێدەگرت و، خاوینی دەکردهو، شوینی بۆ دەکردهو.. وەك سێبەر هەمیشە لەگەڵیدا بوو..

بەمجۆرە بانککرا: ئەبوهورەیرە (باوکی پشیلە).. رەزای خودای لێبێت و رازی بکات.

* * *

به پائی کوری مالیات
خود و بهر

نو دوو کهسې که بڼ خودا ژيان و، په پيمانتيگان دا به پښه مېرۍ خودا ﷺ که له گڼل
تپه پېوښی رڼگاردا کهسې کرد و بوژايه وه.

په کتيگان (نه نه سې کوپې مالیک) خزمه تګاری پښه مېرۍ خوا ﷺ بو.

(نوم سوله يم) دایکې له تهمني بیست سالدېا هیتایه خزمه ت پښه مېرۍ خودا وتی:
{نه ی پښه مېرۍ خودا..}

نمه (نه نه سې) خزمه تګارته، خزمه ت بګات، لای خوا بڼی بپاړه وه..

جا پښه مېرۍ نیوچه وانی ماچ کرد و دوعایه کی بڼ کرد که تهمني دريژي به چاکه و پیروزی
به سر برد..

پښه مېرۍ بڼی پاراپه وه و فهرمووی:

{خودایا سامان و، کوپې نڅی بده ری و، بهرکه تداري بګه بڼی و، بیخه ره
به هه شته وه..}

نمجا نود و نڅ سال ژیا و، کوپ و کوپه زای نڅی پډرا، هه روه ها خوا له رنځ و رنځی
باختیکی فراوانی دلږیښی پڼ به خشی بوو، که له سالتګدا دوچار سیوی ده گرت..!!

* * *

دووه مین برایشیان (به رانی کوپې مالیک) بو..

ژيانی مه زنی گیان له سرده ستانه ی خوی به سربرد و، دروشمی:

{خودا و، په هه شت..} بو.

هه رګه سیګ له کاتې شه پګرډنی له پټناوی خودا بیبینیایه، سرسوپه پنه ریه کی به دی
ده کرد له سرروی سرسوپه مانوه بو..

چونګه (به راه) له و که سانه نه بوو که له کاتې شه پګرډنی به شمشیره کی له نڅی
بی باوه پان به دواي سرکه وټندا ویل بوون، با له و کاته خدا سرکه وټن باشتړین نامانج بوویټ..

به لګو نو عودالی شه هید بوون بو..

هه موو نومیدی نه وه بوو که به شه هیدی بمریت و، له سر خاکی به رز له جهنګه کانی حه ق و
نیسلاندا به لپنه کی به جی به پټیټ.

له پټناوی نه وه خدا له هیچ مهیدان و غه زایه ک دوانه که وت..

رڼیګیان براګانی چونه سردانې، روخساری خویندنه وه و پاشان وتی:

{پډه چیت که له وه یترسن له سر نوینګه کم بمرم..}

نا سویند به خوا، په روږدگارم بې به شم ناکات له شه هیدی} !!
گومانه کیشی راست ده رچو تیندا و، (به راه) له سر جینگاکه ی نه مرد، به لکو له یه کینک له
جوانترین جهنگه کانی نیسلامدا به شه هیدی گیانی سپارد !!

* * *

پالواننیتی (به راه) له رڼی (یه مامه) دا هر له خوی دهات... شیاو بڼ پالواننیک که
(عومری کوپی خطاب) راپده سپارد که هرگیز نه کړیته سرکرده، چونکه جه سووی و
چاونه ترسی و، پاکړینی به دواي مردندا... هه مو ثمانه له جهنگاه رانی دیکه ی ژیر سایه ی
سرکرده یه تیه که ی تووشی مه ترسیه ک ده کرد که له تیاچوون ده چوو !!

(به راه) له رڼی (یه مامه) دا راوه ستا و، سوپای موسلمانان به سرکرده یه تی (خالد)
تاماده بوو بڼ روویه پوو بوونه و، وه ستا چاوه پښی نو چرکه ساتانه ی ده کرد که به سستی وه
چند سالتیک بیت ده گوزه را، به له وه ی سرکرده فرمان بکات به شالو بردن..
هردو چاوی تیزی به خیرایی و زرنگی ده گپړا به سر هه موو گپړه پانی جهنگه کدا، وه
نوه ی به دواي چاکترین جیگادا ویل بن بڼ مردنی پالوانه که !!

به لن، جگه له مه به سته هیچ شتیکی دیکه له هه موو دنیادا سرقالی نه کړدبو..
بڼ باوه پانی بانگه شه کاری تاریکی و ناږه وایی به شمشیره بره په که ی زږیان لیده که وت..
تا دواتر و له کونای شه په کدا به دهستی بڼ باوه پڼک لیداننیکي به رکه وت، که به هویوه
جهستی که وت سر زهوی، له کاتیکدا گیانی به ره لای کړمه لی پایه به رز له زه ماهندی
شه هیدان و، جه ژنی پیروزیوه کاندای رڼکای ده گرت بهر !!

* * *

خالد هاواری کرد: الله اکبر، جا ریزه توکمه کان به ره لای قه ده ره کانیان که وتنه ری و، له
گه لیشیاندا (به راهی کوپی مالیک) شه دای مردن به پڼی که وت..
رؤیشت و به شمشیره که ی دروینه ی شوینکه وتوانی موسه یلمه ی دروینی ده کرد و،
نوانیش وه که لای پایز له ژیر توندی ده سته لاتیدا هه لده ورین..
له شکر (موسه یلمه) بڼ هیز و کم نه بوو.. به لکو مه ترسیدارترین سوپای هه موو
هه لکه پراوه کان بوو..

به زږی ژماره و چه و تفاق و به شه پکړینی جهنگاه ره کانی، مه ترسیه ک بوو له سه روی
هه موو مه ترسیه کانه وه..

به بهرگریه کی نوپه پی توند وه لای هیرشی موسلمانان کانیان دایوه هه تا له وه دلبوو که
چله وی سرکه وتن بگرنه ده ست و بهرگریکردنه که یان بگپړت بڼ هیرش بردن..

نا لیره دا ترسېک که وته ریزی موسلمانان کانه وه، سرکرده و وتاریږه کانیان ده چوونه سر پشتمی نه سپه کانیان و وشه ی دامه زراویان ناراسته ده کرد و، واده و به لښی خودایان ده هیڅ یه وه یاد..

(به رانی کوی مالیک) یش دهنگی بلند و خوش بوو..

(خالدی) سرکرده بانگی کرد و پی و ت: قسه بکه ئی (به راه)..

جا (به راه) به چهند وشه یه ک هاواری کرد، که له سوپاسگوزاری و، جوانی و، به هیڅیدا بڼوینه بوو..

نه ویش نه وه بوو:

{ئو خه لکی مه دینه..}

نه مرق مه دینه تان نه..

به لکو خودا و، به هه شتتان هه یه..

چهند وشه یه ک گیانی بیږه ره که ی و پښیښی خاسیه ته کانی ده خاته روو.

به لښ..

نه وه خودا و، به هه شتتان هه یه..!!

نا له و پڼگه یه دا، ناکریت خه یالات بق لای هیچ شتیکی دیکه بپوات..

ته نانه شاری مه دینه ی پایته ختی نیسلام و، نه وولاتی که مال و خاووخیزان و مندالی خویان تییدا به جی هیشته وه، نابیت بیري لښکه نه وه، چونکه نه گهر نه مرق شکست به یښ، نه وا مه دینه یان نیدی هه رگیز نابیت..

وشه کانی (به راه) رویشتن وه.. وه ک چی..؟

هه و ښکچوواندنیک بقی سته مه له حه قیقه تی شوینه وار و کاریگه ریه که ی..

با بلښن: وشه کانی (به راه) رویشتن و به س..

کاتیکی که می به سه ردا تپه پي شه په که گه پایوه سه ر ډخی سه رته نای..

موسلمانان کان به ره و پښه وه ده چوون و، سه رکه وتښکی ته ولویان پښی خویان دابوو..

بڼ باوه په کانیښ به شکستیکی بیزاره وه ده که وتن..

(به راه) یش له ویدا له گال براکانیدا به نالاکه ی (موحه ممد) ده وه ﷺ به ره و واده ی مه زنی

ده رویشتن..

بڼ باوه پان به راگردن به ره و دواوه گه پانه وه، چوونه نیو باخچه یه که وه خویان تییدا په نا

دا..

شه په که یش به خوینی موسلمانان سارد بووه وه، وا دیاریوو که به م فرت و فیله ی

شوینکه وتوانی موسیله مه و سوپاکه ی په نایان بق بردوه ده کریت چاره نووسی شه په که

بگوردریت..

ئا لێره دا (بهراء) چوویه سه‌ر گردێکی به‌رز و هاواری کرد:
{ئه‌ی کۆمه‌لی موسلمانان..}

هه‌لمبگرن و فرێم ده‌ن به‌سه‌ریاندا له‌ باخچه‌که‌دا..

ئه‌ی پێم نه‌وتن که به‌دوای سه‌رکه‌وتندا ناگه‌ڕێت به‌لکو عه‌ودالی شه‌هید بوونه!!

له‌م نه‌خشه‌یه‌شدا باشترین کۆتایی بۆ ژیا‌نی و، چاکترین وێنه‌ی مردنی بۆ خۆی
هه‌لبژاردبوو...!!

چونکه‌ ئه‌و کاتی‌ک ده‌خ‌ڕێته ناو باخچه‌که‌وه، ده‌روازه‌که‌ له‌ موسلمانان ده‌کاته‌وه، له‌ هه‌مان
کاتدا شمشیری بی‌باوه‌په‌کان لاشه‌ی هه‌لاهه‌لا ده‌که‌ن، له‌و کاته‌شدا ده‌رگا‌کانی به‌هه‌شت خۆی
ده‌پازێنێته‌وه‌و والا ده‌بی‌ت بۆ پێشوازی زاوایه‌کی نوێ و، سه‌ریه‌زنی دیکه‌...!!

* * *

(بهراء) چاره‌پێی نه‌کرد تا خه‌لکه‌که‌ هه‌لبیگرن و بیخه‌نه ناو باخچه‌که‌وه، چویه سه‌ر
دیواره‌که‌ی و، خۆی خسته‌ نێو باخچه‌که‌ و ده‌روازه‌که‌ی کرده‌وه‌و، ئه‌مجا سوپای ئیسلام تێکی
شکا‌ند.

به‌لام خه‌ونه‌که‌ی (بهراء) نه‌هاته‌ دی، نه‌ شمشیری بی‌باوه‌پان له‌ناوی برد، نه‌ ئه‌و
تی‌اچوونه‌یشی بۆ بوو که خۆی به‌ته‌مای بوو..

(ئه‌بو به‌کر) یش ﷺ راستی وتوو له‌ باره‌یه‌وه:

{سوور بوو له‌ سه‌ر مردن.. ژیا‌نی پێ به‌خشر!}...!!

راسته‌ که جه‌سته‌ی ئه‌م پاله‌وانه‌ له‌و کاته‌دا زیاد له‌ هه‌شتا لی‌دانی شمشیری بی‌باوه‌په‌کانی
به‌رکه‌وتبوو، هه‌شتا برین زیاتری تێ که‌وتبوو، هه‌تا مانگیکی ته‌واو دوا‌ی شه‌په‌که‌یش،
(خالی‌دی کوپی وه‌لید) خۆی سه‌رپه‌رشتی چاره‌سه‌رکردنی ده‌کرد..

راسته‌ هه‌موو ئه‌و شمشیرانه‌ی که به‌ری که‌وتوو ئامانج و خۆزگی ئه‌وی نه‌هینا دی..

به‌لام ئه‌وه‌ش (بهراء) تووشی نا‌ئومێد بوون نا‌کات.. سه‌بینێ شه‌ڕێکی دیکه‌ رووده‌ات و،
جه‌نگ و شه‌پی دیکه‌ی به‌دوادا دێت..

پیغمه‌بری خوا ﷺ پێشبینی ئه‌وی بۆ کردبوو که پارانه‌وه‌ی لای خوا گه‌ڕایه‌..

جا ئه‌وه‌ی له‌ سه‌ریه‌تی ته‌نا ئه‌وه‌یه‌ له‌ په‌روه‌ردگاری بپا‌ڕێته‌وه‌ هه‌رده‌م که شه‌هیدی پێ
ببه‌خشیت، پاشان له‌ سه‌ری پێویسته‌ په‌له‌ نه‌کات، چونکه‌ هه‌موو ئاکامێک واده‌ی خۆی
هه‌یه‌...!!

هه‌موو برینه‌کانی روژی (یه‌مامه‌ی) (بهراء) سا‌پۆژ ده‌بن..

ئەجا لەگەڵ سوپای موسلماناندا بەپێدەکهوێت، که بەرەو لەناوپردنی هیزی تاریکی دەچوون.. ئا لەوێدا نوو ئیمبراتۆریهتی پان و بەرینی تیا به، رۆم و فارس، به سوپا دەستدرژی کاره کانیان ولاتی خودایان داگیر کردبوو، خەلکەکیان دەکرده کزیله..
(بەراە) به شمشیرهکی لێی دەدا و، له جینگە هەر لێدانیکیشی دیواریکی بلند له بونیاتنانی جیهانیکی نوێ داده مەزرا که لە ژێر سایە ئالای ئیسلامدا خێرا وهک رۆژی رووناک گەشی دەکرد..

* * *

له یەکیك له شهپه کانی عێراقدا، فارسهکان له شهپکردنیاندا په نایان برده بهر دپندایه تیهکی ژۆر خراپ که له توانایاندا بوو..
قولاپی چهسپ کرلو به زنجیر و سوورکرلو به ناگریان به کارهینا و، له قهلاکانیان دهیانهاوێشت، بهر هەر کەس بکهوتایه لهو موسلمانانهی که نیانده توانی خۆی ئی دورو بخه نهوه لێی گیرده بوو هه لایان دهکێشا..
(بەراە) و برا مه زنه کهیشی (ئهنه سی کوپی مالیک) له گەڵ دهستهیهک له موسلماناندا کاری یهکیك لهو قهلایانەیان پێ سپێردرابوو..
به ئێ له ناکاوه یهکیك لهو قولابانه بهریوهوه و، له (ئهنهس) گیر بوو، ئهنهس له بهرگه رمی نهیتوانی زنجیره که بگریت تا خۆی ئی ده ریا ز بکا..
(بەراە) چاوی بهو دیمه نه کهوت و.. خێرا بهرەو لای براکهی هات که زنجیره سووره وه بووه که بهرەو سهردیواری قهلاکه بهرزی ده کرده وه.. به دهستی زنجیره کهی گرت و بهوپه پێ توانایه وه دهستی دایه و خه ریکی بوو هه تا کردیه وه و پچراندی و ئهنهس رزگاری بوو، (بەراە) و ئهوانه ی له گه لێدا بوون سه رنجیگی دهستیان دا له جینگە خۆیدا نه مابوو..!!
هه موو گزشته کهی توابووه وه، تنه ا په یکه ری ئێسکه کهی به سوتاوی و رهشی مابویه وه..!!
جا ئه م پالوانه ماوه یه کی دیکه له چاره سازی هیواشی له سه رخۆدا به سه ر برد.. تا چاک بووه وه..

* * *

به لام کاتی ئه وه یه که ئه م شه یدای مه رگه به ئاواتی بگات..؟؟
به ئێ.. ئێستا کێ..!!
ئا ئه وه تا جهنگی (توستور) دێته پێشه وه تا تێیدا موسلمانان روویه پروی سوپای فارسهکان ببه نه وه..

بیته جه ژنیش بق (براه)، به لام چ جه ژنیک..

* * *

خه لکی نه هواز و، فارسه کان له سوپایه کی چوپړدا کړیوونه و تا جهنگی موسلمانان کان بگن..

نهمیری باوه پداران (عومری کوپی خطاب) یش نامه یه کی نووسی بق (سه عدی کوپی نه بووه قاص) له کوفه تا سوپایه ک بنیزیت بق نه هواز. نامه یه کی شی نووسی بق (نه بوموسی نه شمعی) له به صره تا سوپایه ک رهوانی نه هواز بکات، له نامه که دا بقی نووسی بوو:

{(سوه یلی کوپی عدی) بگه به نهمیری سهریازه کان..}

با (براشی کوپی مالیک) یشی له گه لدا بیت {..}

جا نه وانای له کوفه وه هاتوون له گه ل نه وای له به صره وه رۆشتوون به یه که گیشتی تا روویه پووی سوپای نه هواز و له شکری فارسه کان بپنوه له شپړکی سهختدا..
نه و دوو برا مهنه ش له نیتو سهریازه بهواداره کاندایوون.. (نه نسو کوپی مالیک)..
(براشی کوپی مالیک)..
شهرکه به زورانبازی دهستی پیکرد، (براه) به تنها خوی سه د پالوانی فارسی له ناو برد..

پاشان شهر گرم بوو له نیتوان سوپاکاندا و، ژماره یه کی زور نقد کوژاو له هر دوو لا ده که و تن..

هنه دیک له هاوه لان له کاتیکدا که جهنگ به رده وام بوو، له (براه) نزیک بوونه وه و بانگیان کرد و پتیا و ت:

{تایا (براه) نه و فرمایشته ی پیغمبر ت له باره ی خفته وه له یاده:

{(قر بژنکی تژاوی دم و چا و اوسا و بیت و گوئی پښ نادات، نه گهر سویند بخت له سهر خوی گهره، سوینده که ی ناشکینیت، (براشی کوپی مالیک) په کیکه له وانه...؟
نه ی (براه)، سویند له سهر په روه ردگارت بخو، که شکستیان پښ بهینیت و سهرمان بخت}..
جا (براه) دهسته کانی به ره و تاسمان به ملکه چپه وه به رزکرده وه و داوای کرد:

{خودایه شانیا نمان بخه به رده ست..}

خودایا بیان شکینه.. و

سهرمان بخه به سهریاند..

نهمری منیش بگه یه نه به پیغمبره که ت {..}

سه‌رنجێکی قۆلی (ئه‌نه‌س)ی برای دا که له‌ نزیکیه‌وه ده‌جنگا.. وه‌ک ئه‌وه‌ی مائناوایی لێ
بکات..

ئه‌مجا موسلمانه‌کان به‌ شیوه‌یه‌کی وا بوێرانه ده‌رپه‌رین که دونه‌یا جگه له‌وان له‌که‌سی
دیکه‌ی نه‌بینیوه‌..

سه‌رکه‌وتنیکی روون و ئاشکرایان به‌ده‌ست هێنا.

* * *

(به‌راء)یش له‌ نێو شه‌هیده‌کانی جه‌نگه‌که‌دا بوو، زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی شادی وه‌ک گزنگی
به‌ره‌به‌یان روخساری به‌رزکریۆته‌وه .. ده‌ستی راستی له‌سه‌ر خۆله‌که تێکه‌ڵ بوو به
خوێنه‌که‌ی..

شمشیره‌که‌یشی له‌ ته‌نیشیه‌وه بوو.. به‌هێز و بێ که‌لێن، رۆک و بێ شکاوی.. به‌راستی
رێبواره‌که گه‌یشه‌وه خا‌نه‌ی خۆی..

له‌گه‌ڵ برا شه‌هیده‌کانیدا کوتاییان به‌ گه‌شتی ته‌مه‌نیکی پایه‌بلند و مه‌زن هێنا و، بانگیان
له‌کرا:

﴿أَنْ يَلْکُمُ الْجَنَّةُ أَوْ رِجْمُوهَا بِمَا کُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾: ئه‌مه ئه‌و به‌هه‌شته‌یه که پێتان دراوه، له
پاداشتی ئه‌و کارانه‌ی کردووتانه. (الأعراف/٤٣).

* * *

عوتبه‌ی کوری غه‌زوان

سبه‌ینی نه‌میره‌کانتان دوا‌ی من دهبیننه‌وه

له نړیو کهسانی زوو موسلمان بوو، کزچکړدوانی سهره تا بڼ حبه شه و، پاشان بڼ مه دینه..

له نړیو نهو تیرهاو یژه زرنګانه دا که له پیناوی خوادا به چاکی تاقیکرانه وه، نهو پیاوه زځد بالابه رزه، رووخسار که شه، دل دامه زراوه (عوتبه ی کړپ غه زوان) ه..

حه و ته مین که سه له وانه ی زځد زوو موسلمان بوون و، دهستی راستیان خسته نړیو دهسته راستی پیغه مبهری خواوه ﷺ و، به لښیان دا و به رهنګاری قوپه یش بوونه وه به و هموو توانا و ده سه لاتهی که هه ییوو بڼ ترله سه ندنه وه.

له رځانی سهره تای بانګه وازدا.. رځانی ته نګانه و سه ختی، (عوتبه ی کړپ غه زوان) خزی راګرت له ګل براګانیدا، نهو خو ګرتنه به رزه ی که دواتر بوویه تویشوی مرفایه تی که به درځایی رځګار لئی تیز ده بوو و، که شه ی پڼ ده کړد.

هر که پیغه مبهری خواوه ﷺ فرمانی کړد به هاوه لانی که کڅ بګن بڼ حبه شه، (عوتبه) ش له ګل کزچکاراندا چوپیه دهر وه..

به لام په رځی بڼ پیغه مبهری ﷺ لښه ګړا له وڼ جیګیر بیټ، هر بویه زځد خیرا رځګای دهشت و دهر و دهر یای ګرت بهر و ګړاپه وه بڼ مه که و، له په نای پیغه مبهردا بوو تا سالی کزچکړدن بڼ مه دینه هات، نه مچا (عوتبه) ش له ګل موسلماناندا کړچی کړد..

له و ساته وه ی قوپه یش په لاماردانی خزی دهست پکړد و پاشانیش که شه پری کړد، (عوتبه) دم و تیره ګانی به شان وه بو، به لښانیه کی بیوینه وه دههاویش و، له ګل برا بپواداره ګانیدا به شداری ده کړد له هره س پیته تانی جیهانی کړنی به هموو بت و هه لبه سترلوه ګانیه وه..

نهو رځده یش پیغه مبهری نازیز ګړاپه وه بڼ لای په روه رځګاری بالاده ست چه که که ی دانه نا، به لکو به رده وام له سر زه ویدا ده ګنګا و، له شه پکړدنیش له ګل فارسه ګاندا کړششی مه زنی هه په..

* * *

نه میری باوه پداران (عومر) نرکی رځګار کړدن (نه بوله ی پڼ سپارد، تا خاکه که ی له فارسه ګان پاک بکاته وه که کړیوویانه خالیکي بازدان به سر هیژه شالویه ره ګانی نیسلا بڼ نړیو نیمبراتوریه تی فارسی، تا ولاتی خودا و به نده ګانی رځګار بګن. (عومر) له ګاتی به رځګرینیدا له ګل سوپا که یدا پڼی و ت:

{ له گه ل شو که سانه ی که له گه لندان به پښ بکه وه، تا ده گنه نه وپه پښی خاکی عه رهب و...
سهرمتای خاکی عه جه م..

له سر به ره که مت و قسمه تی خودا به پښ بکه وه..
هر که س و دلامی دایته وه بانگی بکه بږ لای خوا..
هر که سیش نیمانی نه هینا، سهرانه ی لږ بسینه..
دما شمشیر به کلرینه بی زیاده پوښی..
دوژمن له ناو به ره و، له خوا ی په روه دگلرت بترسه {..

* * *

(عوتبه) ش به سهر کردایه تی سوپا به ک که گوره نه بوو که وته پښ، تا که یشته (نه بوله)..
فارسه کان له ویدا سوپا به کیان له به هیترتین سوپا کیانان مۆل دابوو..
عوتبه ش سوپا که ی خوی ریککرد و، له پیښه وهی راوه ستا و، ره که ی به ده ستیه وه
گرتبوو، که خه لکی له و روزه وهی فیزی رم هاویشتن بووه شکستیان لږ نه دیوو...!!
جا هاواری له سوپا که ی کرد:
{ الله اکبر، په یملانه که ی هاته دی}..

وه ک نه وهی نادیارکی نزیك بخوښته وه، دوا ی چند په لامارتکی پیروز (نه بوله) که وته
ده ستیان و خا که کیان له سهر یازانی فارس پاک کرده وه و، خه لکه که ی رزگار بوو له
چه وسانه وه که له میزه ده چه وسینرانه وه.. خودای مه زنیش واده و به لږنی خوی برده سهر..
(عوتبه) له جی (نه بوله) نه خشه ی شاری به صرای کیشا و، ناوه دانی کرده وه و مزگه وته
که ووه که ی دروست کرد..

ویستی نه وی به جڼ بهیلن و بگه پښته وه بږ مه دینه و، تا له دهسته لاتداریتی هه ل بیت،
به لام نه میری باوه رداران فرمانی پیکرد که بمینته وه..
جا (عوتبه) له جی که ی خوی مایه وه نوږی به خه لکه که ی ده کرد و، له ناینه که یان تی
ده که یاندن و، دادگه رانه داسهری نږوانیانی ده کرد و، جوانترین نمونه ی دونیانه ویستی و
پارزیکاری ساده گوزهرانی پیشن ده دان.

به هه موو توانا شیموه له دږی رابواردن و زیاده پوهی تیده کوشا، هه تا هه ندیک له وانی
نارمزومهندي خوشگوزهرانی و ناره زوه کان بوون سهرزه نشتیان کرد..

تا لږ ودا (عوتبه) هه ستا و تاروکی ناراسته کردن و وتی:
{ سویند به خوا، هه و ته مین که س بووم له گه ل پیغمبر ﷺ خوادا ﷻ جگه له گه لای دار
خوږاکمان نه بوو بیخوین هه تا ناوده معان بریندار ده بوو..

رؤښکيان عه بایه کم بق هات، کړدم به دوو کمرته وه، نیویم دا به (سه عدی کوږی مالیک) و، نیوه که یی نیکه شم پوښی} ..

* * *

عوتبه له مەترسی دوتیا بق سەر نیښی ټوږ ده ترسا و، بق سەر موسلمانانیش ترسی هه بوو، هر بویه له سەر رازیوون و زیری گوډه ران رای ده هیټان.

ټوږ که سیش هه لیان دا که له و رښانه یی خوی لای بدن و، هه سترگدن به بهرپر سیاریتی و، نو ماغانه یی که بهرپر س هه یه تی له ده روونیدا بوړوښتن، به تاییه ت له و لاتانه دا که پیشتی بهم جوړه بهرپر سه دوتیا نه ویسته کهم خورانه رانه هاتووه و، خه لکه که یشی وا راهاتوون که رښی روکه شی بهر و رازلوه بگړن.. جا (عوتبه) وه لای ده دانه وه و، ده یوت:

{په نا ده گرم به خوا که له دوتیا تاندا مه زن بم و، لای خوی گوره بچووک} ..!

نو کاته یشی بیژنی له روخساری خه لکیدا به دی کړد به هوی توندی نو به وهی که له سەر رازیوون و کهم خوی رابښ، پتی وتن:

{سبه یښی له دوی من نه میره کانتان ده یښن} ..

وه رښی حاج هات و، په کک له براکانی له جی خوی له به صرا به جی هیشت و چوو بق حاج، که حاجی کړد، سهر دانی مه یښی کړد، له ویدا داوی له نه میری باوه درباران کړد که له نه میرایه تی لای بدات ..

به لای (عومه) وازی نه ده هیټا له م پیړه پایه بلنده یی دوتیا نه ویستانی هه له اتوو که تیکړای مرقایه تی شه دای بوون.

پتی ده وتن:

{سپار در او ه کانتان ده خه نه سهر شانی من ..}

پاشان به تهنه به جیم ده هیټن ..؟؟

نا، سویندم به خوا هه رگیز لاتان نا بهم} ..!!

به م شیوه یه وه لای (عوتبه یی کوږی غه زان) یشی دایه وه ..

نو کاته یشی که (عوتبه) تهنه نه وهی له توانادا بوو که گوږپایه لی بیټ، سوری ولاخه که یی

بوو تا بگه پټته وه بق به صره ..

به لای هر له وهی سوری بیټ رووی کړده قبيله و، هه ردوو ده سستی ملکه چی به ره و ناسمان بهر زکړده وه و، له په روهر دگاری بالاده سستی پارایه وه که هه رگیز نه یگړ پټته وه بق به صره و، به ره و فرمان په وایه تی ..

پارانه وه که یشی گیر ابو ..

له کاتی که به پټه بوو به ره و ویلايه ته که یی ناکامی هات و ..

گیانی به ره و لای په روه ردگاری گه پایوه و پێچرایوو یوه به و مه و و به خششانه ی
نه نجامی دا به و دونیانه ویستی خۆگرتنه ی له گوناها..
و به و نیعمه تانه ی خوای گه وره پێی به خشیبوو..
و به و پاداشتانه ی که خوای گه وره بۆی ئاماده کردبوو..

* * *

سابقہ کوہی قہ یس
وٹار پٹری پیغمبر خوا

(حه‌سسان) شاعیری پێغه‌مبه‌ری خوا و ئیسلام بوو..
 (سابیت) یش و تارپیژی پێغه‌مبه‌ری خوا و ئیسلام بوو..
 وشه‌کان به‌ به‌میزی و، به‌رنی و، پڕ واتی و، جوانی له‌ زاری ده‌هاتنه‌ ده‌ر..
 له‌سالی شانه‌دکاندا، شاندیکی (به‌نی ته‌میم) هاتنه‌ مه‌دینه و به‌ پێغه‌مبه‌ری خویان ﷺ
 وت:
 {هاتووین شانازیه‌کانی خۆمانت بۆ باس بکه‌ین، جا مۆله‌ت بده‌ به‌ شاعیر و
 و تارپیژه‌که‌مان}..
 پێغه‌مبه‌ریش ﷺ زه‌رده‌خه‌نه‌ گرتی و، پیتی فره‌موون:
 {ئه‌وه‌ مۆله‌تم دا به‌ و تارپیژه‌که‌تان، با بلێت}..
 جا (عوطاردی کوبی حاجب) ه‌ستا و خۆی هه‌له‌دکه‌شیا به‌ شانازیه‌کانی هۆزه‌که‌یه‌وه..
 کاتیك که‌ لی‌بوویه‌وه، پێغه‌مبه‌ر ﷺ به‌ (سابیتی کوبی قه‌یس)ی فره‌موو: هه‌سته وه‌لامیان
 بده‌ره‌وه‌..
 (سابیت)یش هه‌ستایه‌وه‌ وتی:

{سوپاس و ستایش بۆ خوا، که‌ ئاسمانه‌کان و زه‌وی دروستکراوی ئه‌وه‌، فره‌مانی خۆی
 تیدا به‌دی هێتاون و، به‌ زانینی کورسیه‌که‌ی فراوان کردوه‌، هیچ شتیك نیه‌ هه‌رگیز له‌ فه‌زلی
 ئه‌وه‌ نه‌بێ}..
 پاشان به‌ توانای ئه‌وه‌ی که‌ کردووینه‌تیه‌ پێشه‌واو، له‌ چاکترین دروستکراوانی خۆی
 نێردراویکی هه‌لبژارد، که‌ بنه‌چه‌ی له‌ هه‌موان رێزدارتره‌ و، له‌ هه‌موان راستگوتره‌ و، له‌ پایه‌دا
 له‌هه‌موان باشتره‌، جا په‌یامی خۆی بۆ نارد هه‌موان خوار و، کردیه‌ متمانه‌پێکراوی له‌سه‌ر
 دروستکروه‌کانی، جا هه‌لبژاردیه‌ی خوا بوو له‌ ناو هه‌موو خه‌لکدا..
 پاشان خه‌لکی بانگ کرد بۆ به‌وه‌مێتانه‌ پیتی، جا کۆچکارانی هۆزه‌که‌ی و خزماتی نزیکه‌ی
 به‌پیاوان پێ هێنا و، باشترین خه‌لک له‌ په‌چه‌له‌کدا و، چاکترینیان له‌ کرده‌وه‌دا..
 دواتر ئێمه‌ی ئه‌نصار په‌که‌مین که‌س بووین به‌ ده‌میه‌وه‌ چووین..
 جا ئێمه‌ پشتیوانی خودا و، وه‌زیره‌کانی پێغه‌مبه‌ره‌که‌ین{...
 * * *

(سابیت) له‌گه‌ڵ پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ به‌شداری شه‌پی (ئوحد) و، غه‌زاکانی دیکه‌ی
 کرد..
 گیانفیدییه‌که‌یشی به‌جۆریکی ته‌واو سه‌رسوهره‌ینه‌ر و.. مایه‌ی سه‌رسام بوون بوو!!

له شه پی هه لگه پاره کانیښدا، هه میسه له پیښه وه بوو، ئالامه لگري نه نصار بوو، به شمشیره کیشی که نه کول ده بوو نه ده شکا شمشیری ده وه شاند..

له جهنگی (یه مامه) شدا، که پیشتەر چه ند جارێک باسما ن لئوه کرد، (سابیت) شوینه واری ئه و هیرشه له ناکاوه ی بپنی که سوپای (موسه یله مه ی درۆزن) بۆ سه ر موسلمانه کان نه نجامیان دا، جا به دهنگه گرپه به رزه که ی هاواری کرد:

{سویند به خوا، له گه ل پیغه مبه ری خوادا ﷻ به م جۆره شه پمان نه ده کرد}..

ئه مجا رۆښت و زۆر دور نه که و ته وه، گه پابه وه و خۆی وه ک مرده و لیکر ده بوو، کفنی له بهر کرد بوو، جارێکی که هاواری کرده وه:

{خودایه من بێ به ریم له وه ی ئه وانه هیناویانه}

مه به سستی له شکر ده که ی موسویه مه بوو..

{داوای لیبوردن ښت لئ ده که م له وه ی که ئه مانه نه نجامیان دا..}

مه به سستی که مته رخه می موسلمانه کان بوو له شه پکردندا..

سالمی خزمه تکاری پیغه مبه ری خوادا ﷻ چوه پالی، که ئالامه لگري موهاجرین بوو..

جا هه ر دووکیان چالێکی قولیان بۆ خۆیان هه لکه ند و چوونه ناویه وه و راوه ستان و خۆلیان کرد به سه ریدا هه تا نیوه ی هه ریه که یان دا پۆشرا..

به و جۆره راوه ستان.. وه ک دوو کتوی بلند، نیوه ی هه ر یه که یان له نێو قولایی چاله که دا جیگیر بوو.. له هه مان کاتدا نیوه که ی سه ره وه یشی - سینگ و ناوچه وان و باسکه گانی - به ره و رووی سوپا کانی بت په رستی و درۆ ده بویه وه..

به شمشیره کانیان له هه ر سه ر یازێکی سوپای موسویه مه یان ده دا که لێیان نزیک ببوایه ته وه هه تا هه ر دووکیان له شوینی خۆیاندا شه هید بوون و، خۆری هه ر دووکیان به ره و ناو بوون رۆښت..!!

ئه و دیمه ته یان ﷻ مه زنترین هاوار بوو که رۆلی هه بوو له هاتنه وه ی موسلمانه کان بۆ جیگه ی خۆیان، که سوپای (موسه یله مه ی درۆزن) یان کرده خۆلی ژیر پێیان..!!

* * *

(سابیتی کوپی قه یس) یش.. ئه و پیاوه ی له وتاریتژی و شه پکردندا بالاده ست بوو، هه لگري ده روونیکي گه پاره و، دلێکی ملکه چ بوو، له موسلمانان زیاتر ترسی له خوا هه بوو و شه رمی ئی ده کرد..

کاتێک ئه م ئایه ته ی قورئانی پیرۆزیش هاته خوارێ:

{إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ: خودا ئه وانه ی خۆش ناوێت که به فیزه وه به رێگادا ده پۆن و شانازی به خۆیان وه ده کن. لقمان/ ١٨.}

(سابیت) ده روازه ی ماله که ی داخست و، دانیشته ده گریا.. و مانه وه ی له مامه لدا به و جۆره

درېږه کښا، هتا هوالی شو کاره ی گه نرا به پیښمېری خواځه، نویش بانگی کرد و لئی پرسى.

(سابیت) وتی:

{ئى پیښمېری خوا، من هزم له پشاکى جوان و، پټلوی شنگه، جا ترسام که به وه له شانازی کاران بم}..

پیښمېر څخه به زه رده خه نه یه کی رازی مهنده وه، وه لامی دایه وه:

{تو له وانه نیت..

به لکو به چاکى ده ژیت و..

به چاکیش ده مریت و..

ده چپته به هشت}..

کاتیک شو نایه تش هاته خورئ:

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ: ئى گهلى باوه پداران! نه کن ده نکتان به سر دهنگى پیښمېر که وئ، شتوانى ناخاوتنیشان له گهلى، به شتوهى ناخاوتنى نټوان خوتان نه بیت، نه وه کو به بئى نه وى به خوتان بزائن کاره کانتان لى پوچل بیته وه. (الحجرات/۲.

(سابیت) ده روازه ی ماله کهى داخست و ده ستى کرد به گریان.

پیښمېریش څخه که نه یده بېنى پرسىارى له باره وه کرد و، ناردى به شوټنیدا و بانگی

کرد..

(سابیت) یش هات..

جا پیښمېر له هوى دیار نه بوونه کهى پرسى، وه لامی دایه وه:

{من پیاوونکى دهنگ گه وره م..

پیشتر دهنگ به رز ده کرده وه به سر دهنگدا ئى پیښمېری خوا..

که واپوو کرده وه کانم پوچل بوونه وه، من له پیږى ناو ناگرم}.. !!

پیښمېریش څخه وه لامی دایه وه:

{تو له وانه نیت..

به لکو به پاکى ده ژیت و..

به شه هیدى ده کوژیت و..

خواى گوره ش ده تخاته به هشت وه}..

* * *

له سر برده ی (سابیت) دا روودلوک ماوه، که نه وانه ی بیرکړنه وه و تېروانینیان له نټو جیهانى تنگی مادیداندا کورتى هټاوه که ده ستى لیده دن، یان ده بیینن، یا بونی ده کن،

پیتی ناخه وینه وه !!

له گه له نه وه شدا، رووداوه که راسته و، راهه که یشی روون و ئاسانه بۆ هه رکه سێک که له گه له بینینیدا به رچا و روونی بخته کار..

پاش نه وهی که (سابیت) له شه په که دا شه هید بوو، په کێک له تازه موسلمان بووه کان به لایدا تێپه پی کرد و زێپۆشه به نرخه کی به سه لاشه ی (سابیت) وه به دی کرد و وای گومان برد که مافی خۆیه تی بیبات بۆ خۆی و بردی..

با لینگه پێن گێره وه که خۆی بۆ مانی باس بکات:

{ .. له کاتێکدا که پیاوێک له موسلمانان کان خهوتبوو، (سابیت) هاته خهونی و، پیتی وت:

وه سه ته تیکت بۆ ده کم، جا نه که ی بلێت: نه وه خهونه و نه نجامی نه دهیت..

من که نوێنێ شه هید بووم، پیاوێک له موسلمانان کان به لامدا تێپه پی و، زێپۆشه کی بردم..

ماله که یشی له وه په پی خه له که که یه و، نه سه په که یشی قه د بلنده - واته له جله وه که یدا - مه نجه لێکی به سه ردا داوه، له سه ر مه نجه له که ش که لو په لی دا ناوه.

جا بپۆ بۆ لای (خالید)، فه رمانی پێ بکه بنێریت به نوایدا و بیهینیتته وه..

کاتێک که به شتته وه مه دینه و چوو ته وه لای (نه بو به کی) جێنشینی پیغه مبه ری خوا، پێن بلێ: که من نه وه نه وه قه رزم له سه ره..

با هه ستیت به دا نه وه ی..

کاتێک پیاوه که له خه وه که ی رابوو، چوو یه لای (خالیدی کوپی وه لید) و، خه ونه که ی بۆ گێرپا یه وه..

جا خالید په کێکی نارد زێپۆشه که بهینیتته وه، هه روه ک (سابیت) باسی کرد بوو به ته وای دۆزی یه وه..

که موسلمانان کانیش گه رانه وه مه دینه، موسلمانان که خه ونه که ی بۆ خه لیفه گێرپا یه وه و، نه ویش وه سه ته که ی (سابیت) ی به جێ هێنا..

له ئیسلامدا وه سه ته تی مرده و به و جۆره به جێ نه هێنراوه پاش مرده ی، ته نها نه وه وه سه ته ی (سابیتی کوپی قه یس) نه بیته { ..

* * *

نۆر راسته که مرۆ نهینیه کی گه وه یه..

﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزُقُونَ: نه وه که سانه ی له ریی خوادا کوژدان، هه رگیز به مرده و یان حیساب مه کن، به لکو زیندوون و خوادا بۆ یو یان ده داتن. ١٦٩/ ١٦٩﴾

نوسه یدى كورپى موضعه بر

پاله وانی بر قشیرى — قیفه

میراتګری له باوو پاپیرانیوه ټاکاریه رزی بوو..

باوکی که (حوضه پیری کوپی که تانیپ) ه سرګه وره ی (نوس) و، په کیک بوو له پیاوماقولاتی عره ب و، جهنگاوه ره به جهرګه کانی سرده می نه فامیدا..

شاعیریک له باره یوه وتویه تی:

لو أن المنايا، حدن عن ذي مهابي لهبن (حُصَيراً) يوم غلق واقماً
يطوف به، حتى اذا الليل جنه تبوا منه مقعدا متناغما

(نوسید) رزی و، ټازایه تی و، به خشنده می له باوکیه وه بقی مابوویه وه، به له وهی که موسلمانیش بیټ، په کیک بوو له سرګه وره کانی مه دینه و پیاوماقولاتی عره ب و، تیرهاویژه زیره که کانیان..

کاتیګ که نیسلامیش پاکی کرده وه، به رهو سر ریګای راست و به جیتی په روه ردګاری بالاده ست و سوپاسکراو رینوینی کرا، جه سوریه کی زیادی کرد و، پلو ریزی گه شه دارتر بوو، نهو روزهی که جیګای خوی گرت، بوو به په کیک له پشتیوانانی خودا و پشتیوانانی پیغه مبره کی و، هاته ریزی نهو که سانه ی زور زو موسلمان بوون.

* * *

موسلمان بوونیشی زور خیرا و، په کلاکه روه وه، به ریژانه بوو..

کاتیګ که پیغه مبره ﷺ (موصعبی کوپی عومه یی) نارد بقی مه دینه تا نهو موسلمان نه نصاریانه ی له په یمانی عقه به ی په که مدا به لئنیان دلبو به پیغه مبر فیریان بکات و تنیان بګه په نیت و، که سانی دیکه ش به رهو لای ټایینی خودا بانګ بکات.

له و کاته دا، (نوسیدی کوپی حوضه یی) و، (سعدی کوپی مه عاذ) که سرګه وره ی هژده کانیان بوون، پټکه وه دانیشتن و له باره ی نهو کاره ناوخریه وه ده دوان که له مه که وه هاتوه و ټاینه کی نه مان به پرپوچ داده نیت و، بانګه شه بقی لای ټاینیکي نوئی ده کات که پټی ناشنا نین..

(سعد) به (نوسیدی) وت: به رهو لای نهو پیاوه به پټی بکه وه قسه ی پټی بلنی و ریګری لای پټکه..

(نوسیدی) یش خه نجه ره کی هه لگرت و به رهو شوینی میوانداری (موصعب) که و ته پټی که له مالی (نوسعدی کوپی زوراره) بوو که په کیکه له سرګه وره کانی مه دینه و پیشتړ موسلمان بوو بوو..

له کور و دانیشته‌ک‌ی (موصعب) و (نوسه‌دی کوپی زوراره) شدا، (نوسه‌ید) خه‌لک‌یک‌ی
بینی به گرنکی و بایه‌خ‌وه گوپیان بق شو وشه چاکانه راگرتبوو که (موصعب‌ی کوپی عومه‌ین)
بقی ده‌کردن و بانگی ده‌کردن بق لای خوا..

جا (نوسه‌ید) سه‌راسمی کردن به توپه‌بوون وه‌لچونه‌ک‌ی.
(موصعب) پپی وت:

{ده‌کریت دابنیشیت و گوپراگریت.. له هه‌رچی رازی بوویت ثوا وه‌ری ده‌گریت و،
هه‌رچیشت پینا‌خوش بوو، واز له‌وه ده‌هینین که حه‌زت پپی نیه}؟؟..

* * *

(نوسه‌ید) پیاویکی عه‌قل روشنی دل زیره‌ک بوو، به‌جوری خه‌لکی مه‌دینه ناویان لعتابوو
(کامل).. که نه‌وش نازناویک بوو پیشتراویکی پپی ناسرابوو..

هه‌ر بۆیه کاتیک (موصعب) ی به‌دی کرد تیگه‌یشتن و عه‌قل ده‌کانه دادوه، خه‌نجه‌ره‌ک‌ی
له زه‌ویه‌که‌دا چه‌قاند و، به (موصعب) ی وت:
- به‌راستی باشت وت، چیت لایه‌ بیلئ..

نه‌مجا (موصعب) ده‌ستی دایه‌ خویندنه‌وه‌ی قورئانی پیروژ و، رافه‌کردنی بانگه‌شه‌ی ئایینی
نوی بۆی.

نه‌و ئایینه‌ راسته‌ی که موحه‌مه‌د فه‌رمانی راگه‌یاندنی و، بلاوکردنه‌وه‌ی بنه‌ماکانی پیکراوه.
نه‌وانه‌ی ئاماده‌ی شو دانیشته‌ بوون ده‌لئین:

{سویند به‌خوا، ئیسلاممان له روخساری (نوسه‌ید) دا به‌دی کرد به‌ر له‌وه‌ی که قسه
بکات.. له دره‌وشانه‌وه‌و کرانه‌وه‌یدا هه‌ستمان پیکرد}!!!

* * *

هه‌ر که (موصعب) له قسه‌کانی بووه‌وه (نوسه‌ید) به سه‌راسمیه‌وه هاواری کرد:
{چه‌ند قسه‌یه‌کی جوان و به‌جییه..

چی ده‌که‌ن نه‌گه‌ر بتانه‌وینت بینه‌ نیو نه‌م ئایینه‌وه}؟؟..
(موصعب) پپی وت:

{جه‌سته و، پۆشاکه‌کانت پاک بکه‌یت‌وه‌و، شایه‌تی هه‌ق بده‌یت و، پاشان نوپژ بکه‌یت}..
نوسه‌ید، خاوه‌ن که‌سایه‌تیه‌کی دامه‌زراو و به‌هیزی بئ‌گه‌رد بوو، نه‌ویش که ناشنای ریگه‌ی
خۆی بوو، بق چرکه‌ساتیک له‌به‌رده‌م وسته‌ چه‌سپاوه‌که‌یدا بوودل نابئ..

دوای نه‌وه (نوسه‌ید)، به‌بن هه‌چ نواخستن و خاوه‌خواویه‌ک هه‌ستا بق پیشوازی کردنی شو
ئایینه‌ی که دلی بۆی کرایه‌وه‌و، گیانی پپی گه‌شه‌دار بوو، خۆی شۆرد و پاکزیویه‌وه‌و، پاشان

کړنوشی بڼ په روه ردگاری جیهانیان برد و، موسلمان بوونی خوی راگه یاند و، ماشاوی له
روژانی بڼه رستی و نه فامیتی خوی کرد...!!

ده بو (نوسید) بگ پښه وه بڼ لای (سعدی کوپی مه عاز)، تا ه والی نه و نه رکه ی پی
بگه ینیت که خستیه نه ستوی، نه رکی ریگرتن له (موصعبی کوپی عومین) و ده رکردنی..
که پایوه بڼ لای (سعد)..

هر که نژیک بوویه وه له کړ و دانیشته که ی، (سعد) به وانه ی ده وویه ری خوی وت:
{سویند ده خوم، که (نوسید) به روخساریکی دیکه، جیا له وه ی که رویش
که پایوه}...!!!
به لئ..

له راستیدا به روخساریکی پر تالی و توپه یی و، گرزییه وه رویش و..
به روخساریکی داپوشراو به توخن و سوز و روناکیه وه هاتوه...!!

* * *

(نوسید) بریاری دا که که میځ زیره کیه که ی بخاته که پ..
نه و ده زانیت (سعدی کوپی مه عاز) له بیگه ردی ناو ده روون و، توندی جه سوری و،
ساغی بیرکرنه وه و مه زنده کړنیدا ته واو وه که نه..
ده زانیت که له نیوان نه و نیسلادا جگه له گوځ لټ بوونی نه و فرمایشتانه ی خوی
که وړه که نه م بیستی هیچی دیکه نیه، که نیږدراوی پښه مېر بڼ لایان (موصعبی کوپی
عومین) به چاکی ده زانیت بیخوینیت وه و راهی بکات..
خو گه ر بلئ به (سعد) من موسلمان بووم، ده توش ههسته و موسلمان بیه، نه و
روویه پو پوونه وه یه که سره نجامه که ی مسوگر نیه..
که و ابو پتویسته له سری که به جوړی ده مارگری (سعد) بووژنیت که پالی پتوه بنیت
بڼ کړ و دانیشتنی (موصعب) تا بیستیت و بیینیت..
جا چ ریگایه ک بڼ نه وه بگریته بهر..؟

* * *

(موصعب) هه روه ک پیشتر باسما ن کرد، میوانی (نوسعدی کوپی زوراره) بوو،
(نوسعدی کوپی زوراره) خ کوپی پوری (سعدی کوپی مه عاز) بوو..
تا لیره دا (نوسید) به (سعدی) وت:
{بزیان باسکردوم که (به نی حارث) هاتونه ته ده ری بڼ سر (نوسعدی کوپی زوراره) تا
بیکوژن، ده شزلنن که کوپی پوری تویه}..
..

(سعد) هه ستایه وه، ده مارگیری و توپه یی پالی پتوه دهنه، خه نجره که ی هه لگرت و خیرا بهرو نهو چیگه یه ی که (نه سعد) و (موصعب) و، نهو موسلمانانہ ی لیثو که له گه لیدابون رویشت..

کاتن نژیک بوویه وه له دانیشتنه که یان هیچ ژاوه ژاو و دهنکه دهنکیکی به دی نه کرد، به لکو بیده نگی بالی کیشابو به سر هه موویاندا و، (موصعبی کوپی عومه ییش له ناوه پاستیاندا بوو به ملکه چی یه وه نایه ته کانی خوی گورده ی بډ ده خویندنه وه، نه وانیش به کرنکی و بایه ختیکی مه زنه وه گوئیان لږ راگرتبوو.

لیژدها هه سستی بهو ته لیه کرد که (نوسید) بډی نابویه وه تا وای لی بکات بهرو نهو دانیشتنه پروات و کوئی رادییت بډ نهو شتانه ی که نیردراوی نیسلام (موصعبی کوپی عومه ی) ده یلږت..

له راستیشدا فیراسه تی (نوسید) به رامبر هاوه له که ی راست دهرچوو، هر که (سعد) کوئی هه لخت، خوی گورده سنگی کرده وه بډ نیسلام و، به خیرایی تیشک چیگای خوی له نیرو ریزی باوه پدارانی پیشیندا گرت.

* * *

(نوسید) له دل و عه قلیدا خاوه نی نیمانیکی پته و پرشنگدار بوو..

نیمانه که پشی نرم و نیانی و له سه رخوی و مه زنده دروستی پښ به خشیبوو، به جوړی که هه رددم چیگای مقمانه بیټ..

له جه نگی (به نی موصطه لق) دا (عبداللهی کوپی ثوبی) رق و قینی هه ستا و، بهو خه لکه ی مه بینه ی وت که له دهوری بوون:

{پتوه ولاتی خوتانتان بډ هه لال کردن و، سامانی خوتانتان له گه لدا به شکردن.. به لام سویند به خوا، نه گهر نه وه له ده ستاندایه لیثانتان بگرتایه ته وه، نهو روویان ده کرده چیگه یه کی دیکه.

ده سا سویند به خوا، که گه پایه نه وه بډ مه بینه، به هیژ و روژدارمان سه رشوپ و بډ ده سه لاتمان دهرده کات}..

هاوه لی پایه به رز (زهیدی کوپی نه رهم) کوئی له و وشانه بوو، بگره کوئی له و زه هره دوو پویه ناگرینه بوو، هه ریویه پیویست بوو له سهری که نهو هه واله بگه یه نیټ به پیغمبر ی خوا ﷺ.

پیغمبر ی خواش ﷺ نذر نا په هت بوو، (نوسید) پښی گه یشت، پیغمبر ﷺ پښی نه رموو:

— نه وهت پښ نه گه یشتوه که هاوړیکه تان وتوویه تی..؟؟

(ئوسهید) وتی:

— چ هاوپییهك ئهی پیغمبهری خوا...؟؟

پیغمبهر له رمووی:

— (عبداللهی کهری ئوبهی)!!

ئهمجا (ئوسهید) وتی:

— چی وتوو...؟؟

پیغمبهر له رمووی:

— وای خۆستۆته روو که نهگەر گهراپهوه مه دینه، ئهوا بههیز و ریزدارترین کهس
بین دهسهلات و سه رشقو پهکان ده رده کات.

(ئوسهید) وتی:

— سویند به خوا، تق ئهی پیغمبهری خوا، به پشتیوانی خوای گهره دهیکه یته دهرهوه..
سویند به خوا ئه و سه رشقو و بین دهسه لاته و، تق سه رفراز و به دهسه لاتی..

پاشان (ئوسهید) وتی:

{ئهی پیغمبهری خوا، به زهیت بیتهوه پێیدا، سویند به خوا، خوای گهره که تقی بۆ
ناردین، هۆزه که ی خه ریکی رێککاری بوون تا بیکه نه پاشای مه دینه، هه ر بۆیه وا ده زانیت که
ئیسلا م ئه و دهسه لاته ی لێ سه ندوووه}..

تا به م بیرکردنه وه هیمنه قوله هاوسهنگه روونه، (ئوسهید) هه میشه چاره سه ری کێشه کانی
به زیهه کییه کی خیرا و له جێ ده کرد.

له رۆژی (سه قیفه) شدا، به هۆی وه فاتی پیغمبهری خواوه ﷺ ده سه ته یهك له ئه نصاریه کان،
له سه رووی هه موویانه وه (سه عدی کهری عوباده) رایانگه یاند که جێنشینی مافی ره وای ئه وانه
و، گفتوگو درێژه ی کێشا و، وتوێژه کان دایان به یه کدا، هه لوێستی (ئوسهید) — هه روهك ده زانین
که ئه و سه رگه و ره یه کی ئه نصاری گهره بوو — هه لوێستیکی کارا بوو له یه کلا کردنه وه ی
هه لوێسته که دا و، وشه کانیشی وهك گزنگی به یان وایوو له دیاریکردنی ئا پاسته کاندا..

(ئوسهید) هه ستا و به و ده سه ته ئه نصارییه ی هۆزه که ی وت:

{ده زانن که پیغمبهری خوا ﷺ له کۆچه ره کان بوو..

جا جێ نشینه که یشی ده کریت که له کۆچه ره کان بیت..

به راستیش ئیتمه پێشتر پشتیوانی پیغمبهری خوا بووین..

ئه مرۆش له سه رمان پتوێسته که پشتیوانی جێ نشینه که ی بین}..

له راستیدا وشه کانییش سارد و سه لامهت بوو..

(ئوسهیدی کوپی حوضه یی) به خواپهرستی و؛ ملکه چی بۆ خودا و؛ فیداکاری گیان و سامانی له پیتناوی چاکه دا ژیا و؛ راسپارده کە پیتقمهبری خواي ﷺ بۆ ئه نصاریه کان خستبووه بهرچاوی:

{تارام بگرن.. هه تا له سه رهوزی که سه ر پیم ده گه نه وه}..

به راستیش به هۆی شایه که ی و ئاکاری، چینگای ریز و خۆشه ویستی (ئهبویه ک) بوو، به هه مان شیوه و هه مان جینگ و پله و پایه ی هه بوو له دلی ئه میری باوه پداران (عومه) و؛ هه مو هاره لاند

گوێگرتن له دهنگی له کاتی خویندی قورئاندا یه کێک له وه ده سته کوته گه وانه بوو که هاره لان به په رۆش بوون بۆی..

ئو دهنگه ملکه چه سه رسوپهینه ره روناکه ره وه یه که پیتقمه بر ﷺ هه والی نه وه ی دا که شه وێکیان مه لاتی که ته کلان فزوک بووته وه بۆ بیستنی..

له مانگی شه هبانی سالی بیستی تکزچیدا، (ئوسهید) مرد..

ئه میری باوه پداران ته ته با وه رازی بوو که تابووته که ی له سه ر شانی خۆی هه لگرت..

هاره لان لاشه ی شه وێمانداره مه زنه یان له ژیر زه وی (به قیغ) دا به خاک سپارد.. و

گه رانه وه بۆ مه دینه و پادی چاکه کانیا ن ده کرده وه و شه وه ره مووده یه ی پیتقمه بری تازیزیان له باره یه وه دووباره ده کرده وه:

{ئوسهیدی کوپی حوضه یی، چاکترین پیاوه}..

* * *

عبدالرحمنی کو پری عہد وف
چی دہ تگریہ تی یاو کی محمّد ؟!

رۆژنیکان، له کاتیکدا که شاری مه دینه بیده نگ و ئارام بوو، تهپ و توژنکی چوپو پ له دهوویهری نزیک دهوویهوه، که بهرز دهوویهوهو زۆر دهووه به جۆرئ وهخت بوو بهری ئاسمان بگرت.

ره شه با ئه م شه پۆلی تهپ و تۆزه زهردباوهی پال پیوه دهنه که له لمی نهرمی بیابان بهرز دهوویهوه، دههات و له دهروازهکانی شاری مه دینه نزیک دهوویهوهو، به توندی به رینگاکاندا تیپه پ دهووه.

خه لکی وایان ده زانی که گێژه لوکه یه که لم راده مالیت و بلاوی ده کاتهوه، به لام زۆر زوو له پشتی په ردهی تهپ و تۆزه که وه گوییستی هه راو دهنگه دهنگێک بوون که پیشبینی کاروانیکی گه وهو درێژی دهخسته روو.

کاتیک زۆر که به سه ر چوو، هه تا حهوت سه د و لاخ به باره وه شه قامهکانی مه دینه یان جه جال کرد و هه ژاندیان و، خه لکی یه کدیان بانگ ده کرد تا دیمه نه زۆره که ی به دی بکه ن و، شاد و خۆشحال ببن به وخیز و پیت و فه ره ی که هه لیگرتوه.

* * *

(عانیشه ی) دایکی باوه پداران، که دهنگی گه یشتنی ئه و کاروانه زۆره ی به رگۆی که وتبوو.. پرسی: ئه وه چیه له مه دینه روو دهات...؟؟
وه لامی درایه وه: ئه وه کاروانی (عبدالرحمنی کوپی عه وف) ه له شامه وه هاتوه باززگانی پیته..

دایکی بهواداران وتی:

— کاروانیک ئه وه مه موو دهنگه دهنگی هه یه...!!

— به ئی.. ئی دایکی بهواداران.. حه وسه د و لاخه...!!

دایکی بهواداران سه ری له قاند و، سه رنجیکی نووری دا، وه ک ئه وه ی به نوای یادی دیمه نیکدا بگه ریت که بینیبیتی، یان قسه یه که گوئی لی بوو بیت..
پاشان وتی:

{به لام من له پیتفه مبه ری خودام ﷺ بیستبوو ده یفه رموو:

(عبدالرحمنی کوپی عه وف) م بیني به گاگۆلکه ده چوویه به هه شته وه}..

* * *

(عبدالرحمنی کوږی عهوف) به ګاګولکه دهچټه بهه شته وه...؟

باشه بزچی به خیرایی و هه نګاونان له ګال هاوه لانی پیشینی پښه مېرېدا ناچټه ناوی...؟
هه نډیک له هاوه لانی ټو قسه یه ی (عائیشه) یان پڼګه یاند، هاته وه یادی که ټو قسه یه ی زیاده جارتک له پښه مېرې وه ﷺ گوئ لېږووه به چه ند شیوه یه ک...
جا بهر له وهی باره کانی بازرګانیه کی بکاته وه، هه نګاوه کانی به ناراسته ی مالی (عائیشه) هه لګرت و پټ وټ: هه رموده یه کت هینامه وه یاد که له بیرم نه چووه ته وه...
پاشان وتی:

{به لآم من تق ده کم به شاهید که نم کاروانه به باره کانی وه، بهو په تانهش که باره کانی پښ به ستراوه ته وه، به کړپانه کانی وه، له پیناوی خوی ګوره دا ده به خشم}..
نه مچا باری هوت سه د ولاخ له ټاهه نګیکي چاکه ی مه زندا به شکرا به سر خه لکی مه دینه و دهوړیو یه ریدا...!!

ته نها نم روداوه بهس، ویننه ی تهواوی ژبانی نم هاوه له ی پښه مېرې ﷺ که (عبدالرحمنی کوږی عهوف) ده نویښت.

ټو بازرګانیکي سرکه وتووه، تا ټو په پی سرکه وتووی...
دهوله مه ندیشه، زیاتر له دهوله مه ندی ټږر ګوره..

بېوادارنکی هوشمه ندیشه و، رازی نایبیت شادی و به ختی دنیا خوشی و شادی ټاینه کی بیه و، ټو ره ده کاته وه که دهوله مه ندیه کی له کاروانی موسلمانان و پاداشتی بهه شت دواي پخت...
جا (عبدالرحمن) ﷺ سامانه کی به دستکراوه یی و به خشنده یی و شادیه وه ده به خشیټ...!!

* * *

که ی و، چن نم پیاوه مه زنه موسلمان بو...؟

له راستیدا ټو ټږر زو موسلمان بو..

بګره له ساته کانی یه که می بانګه وازدا و، بهر له وهی پښه مېرې خوا ﷺ بچټه مالی نه رقه مه وه و بیکاته باره ګای بینینی یاوه رانی، ټو موسلمان بو..
هه ر بویه یه کټکه له هه شت که سه پیشه نګه ی هاتن به دم بانګه وازی نیسلا مه وه موسلمان بوون..
(ټو به کړی صدیق) نیسلا می بږ ټو و (عوسمانی کوږی عهفان) و (زویه یری کوږی عهوام) و (ته لعه ی کوږی عبیدالله) و (سه عدی کوږی ټو بووه قاص) باس کرد، جا بابته که لیل نه بوو

لایان و گومان خاوه خاوی پښ نه کړدن، به لگو له گال (نه بوبه کړ) دا به په له بهره و لای پیغمبر ﷺ خاوه ﷺ که وتنه رڼ تا په پیمانی پښ بدهن و نالای نیسلام هه لیکرن.

جا له و ساته وه که موسلمان بوو تا نه و کاته ی گه پایوه بڼ لای په روه ردگاری له تمه منی حه فتاو پیښه مین سالیډا، نمونه یه کی سرسوپه ښه زری بهواداری مهن بوو، هر نه ودهش بوو وای کرد له پیغمبر ﷺ له نیو نه وده که سهدا دابنیت که مژده ی به هشتی پیدابوون و وای له (عومه) یش کرد که له نیو نه وده شش هاوه له ی راویژ کړدنیدا دابنیت که خه لیفایه تی دوی خزی له نیو نه وادا دابنیت و، وتی: (پیغمبر ﷺ وده فاتی کرد و رازی بوو لییان) ..

(عبدالرحمن) ده سته به ځ له دوی موسلمان بوونی پشکی خزی له دهر به دهری و دزایه تی قوپه یش پښ بړا ..

کاتیک که پیغمبر یش ﷺ فرمانی کرد به هاوه لانی که کړچ بکه ن بڼ حه به شه، (عبدالرحمن) کړچی کرد و پاشان گه پایوه بڼ مه که و ... دواتر له کړچ کړنی دووه مدا کړچی کړده وه بڼ حه به شه و پاشان گه پایوه بڼ مه دینه و .. به شداری (به سر) و (نوحود) و، ټیځپای جه نکه کانی دیکه ی کرد ..

* * *

له بازرگانیه که یدا به جۆریک به ختدار بوو که بوو یوه مایه ی سرسوپمان و سرسام بوونی و، خزی له و باره یوه ده لیت:

{وام ده بیني، گه به رښیکم به رز بکړدایه ته وه، زیو و نالتونم له ژیریدا ده دوزیه وه} !! ..

بازرگانی کړنیش لای (عبدالرحمن ی کړی عوف) ﷺ چلیسی و قورغکاری نه بوو ..

بگره سور بوونیشی نه بوو له سر کړکړنه وه ی سامان و تامه زړی بوونی ده وله مهندي .. نه خیر ..

به لگو کار و، نه رکښکی سرشانی بوو که سرکه و تن تیایاندا نزیکتی ده کړده وه له دهر وون و، زیاتر ټیځوشان ..

(عبدالرحمن) هه لگري سروشتیکي به جوش بوو، که ناسوده بوونی خزی له کار کړنی چاکدا ده بینیه وه له هر کوی بیت ..

که واپو نه و نه گه ر له مزگوتدا نه بوو تا نویژ بکات، یا له غه زادا تا جیهاد بکات، نه و له بازرگانیه که یدا بوو که گه شه یه کی ژوری کړیو، هتا کاروانه کانی وای لیثاتبوو له میهر و شامه وه، به هه موو پیدلوسیته کانی سورگی عه رب له خوراک و پوشاک به ره و مه دینه ده هات ..

رږه وی کړچ کړنه که ی له سره تای کړچ کړنی موسلمانان بڼ مه دینه، زیاتر نه و سروشته به جوشه پیمان بڼ ده خاته پوو.

به رنامه ی پیغمبر له کاتدا وایو برایه تی بخاته نئوان هه موو نوو هاوه لیک،
(موهاجر) یکی مه ککه و (نه نصار) یه کی خه لکی مه دینه.

ئه م براییهش به چۆرئ بوو که مایه ی سه رسام بوونی عه قل بوو، نه نصاریه کی خه لکی
مه دینه ده مات هه موو نه وه ی که هه یبوو له گه ل برا موهاجره که پدا به شی ده کرد... ته نانه ت
جینگاکه شی، گه ر نوو ژنی هه بویه، ده یویست یه کیکانی ته لاق بدات، تا براکی
بیخوازنت...!!

له و ساته شدا پیغمبره ی ئازیز برایی خسته ن نئوان (عبدالرحمنی کوپی عه وف) و (سه عدی
کوپی ره بیع)...

ده با گوئ بق هاوه لی پایه به رز (ئه نه سی کوپی مالیک) رابگرین، که نه وه ی روویداوه
ده یگتیرته وه بزمان!

{... جا (سه عد) به (عبدالرحمنی) وت: براکم، من له هه موو خه لکی مه دینه زیاتر سامانم
هه یه، بپروانه نیوه ی ماله که م و بییه !!}

نوو ژنیشم هه یه، سه رنج بده کامیانت به دل بوو تا ته لاقی بده م و، بییه نیت...!

(عبدالرحمنی کوپی عه وف) پتی وت:

{خوای گه وره پیت و فه پ بخاته مال و خیزانته وه..}

به لکو بازهم نیشان بده ن...}

پاشان چوو ده ره وه بق بازار و، شتی کپی و.. فرۆشتی و.. قازانجی کرد...!!

ژبانی به م شتویه برده سه ر له مه دینه، له سه رده می پیغمبر ﷺ و پاش وه فاتیشیدا،
له به جیه پنانی ته وای مافی ناین و، کاری نونیا و.. بازگانی قازانجه کی سه رکه وتوو بوو، که
خاوه نه کی - وه ک خۆی ده لیت - گه ر به ردیکی له شوینی خۆی به رز بکردایه ته وه ئالتون و
زیوی ل ژیریدا ده دۆزیه وه...!!

نه وه شی وای له بازگانیه کی کردبوو سه رکه وتوو پیروژ بیت، هه لالیتی و،
دوورکه وتنه وه ی ته وای بوو له هه رام، بگه ره له گوماناویش...

هه ره ها نه وه ی زیاتر سه رکه وتوو پیت و فه پداری کردبوو نه وه بوو که ته نها بق
(عبدالرحمنی کوپی عه وف) نه بوو به س، به لکو پشکی گه وره ی بق خوای گه وره بوو،
ده یگه یاند به که س و کار و، برایانی و، پۆشته سازی سوپاکانی ئیسلام...

گه ر بازگانی و ده وله مه ندی، به ژماره ی دانه کانی و قازانجه کانی سه رزمیر بکریت، نه وای
سامانه کی (عبدالرحمنی کوپی عه وف) پۆزه ژماره ی به وه ی که له پیناوی پهروه رگاری
جیهانیا دایه یه خشی ده زانرا...!!

رۆژیکان گوئی له پیغمبره ی خوابوو پتی له رموو:

{ئه ی کوپی عه وف، تق له ده وله مه ند ه کانی..}

به ګاګرلګېش ده چې ته به هه شته وه ..

قهرز بده به خواي ګه وړه، قاچه کانت بق ده کاته وه { ..

له و ساته وه که نو ټاموژ ګاريه ی له پټفهمبري خوا بيست، قهرزي ټوډ باشي به په وړه رډګاري ددها، خواي ګه وړه ش بقی چنه د باره ده کړده وه .

روژ ټکيان زه وييه کی لروقت به چل هه زار دینار، پاشان هه مووی به خشيپوه به سر خزم و کس و کاره کی له هزي (بهني زوهره) و، دايکاني بېواداران و، موسلمانان هه ژاره کاندان.

جاريکيشيان پينچ سده نه سپي پيشکاش به سوپاي نيسلام کړد و.. جاريکي دیکه ش هه زار و پينچ سده و شتر ی به باره وه به خشي ..

له سره مرګيشدا، راي سپارد که په نجا هه زار دیناري ببه خشن له پيتناوي خوا و، هه کس له وانه کی به شداري به دريان کړيوه و ماون يه کی چوارسه د دیناريان پي بدريت، ته نانه ت (عوسمانی کوري عفان) ﷺ، سره پای ده وله مهنديکه کی پشکی خزي وه رګرت و وتی: (سامانی عبدالرحمن هه لال و بيګرده و، چيژ کړنی ساغي و پيت و فېره).

* * *

(عبدالرحمنی کوړی عوف) خاوه و ګه وړه ی سامانه کی بوو نه ک به نده ی ..

خو ماندونه کړنیشی له کړکړنه وه له سره يک دانانی به لګی نه وه يه ..

بګره به سانایی له مالی هه لال کړدی ده کړده وه .. پاشان ته نها بق خزی نه بوو به س .. به لکو خزم و کس و کار و برايان و هه موو کومه لګاګه يشی له ګه ل نه ودا لتي به هره مهنده ده بوون.

ټوړی ناستی به خشين و ده ستګي ټوړی کړنی ګه يشتبووه راده يک که ده وټرا:

{هه موو خه لکی مه دینه پشکدارن له سامانه کی عبدالرحمن دا.

قهرزي به سيپه کيان ددها و..

سيپه کيشيان قهرزه کانی بق ده بزارينه وه ..

سيپه کيش ده يدانی و پتي ده به خشين.. { !!

نو ده وله مهنديشي مایه ی ناسوده یی و شادی ده روونی نه بوو، ګر نو توانايه ی پي نه دايه که پشتيوانی ثاينه کی و، کومه کی برايانی پي بکات ..

له لوی نه وه ش، هه ردم له ده وله مهنديکه کی ده ترسا ..

روژ ټکيان خوارنی به ريانګی بق هينرا، له کاتيګدا که به ټوژوو بوو ..

کاتي سرنجی دا ناره زوی خوارنی نه ما و ګريا و، وتی:

{(موصعه یی کوږی عومه یی) که له من چاکتر یو شهید یو، عابایه کرایه کفنی که سهری دایپو شرایه، قاچه کانی به ده روه بوون، قاچه کانی شی دایپو شرایه، سهری به ده روه ده یو..}

(همزه) ش که له من چاکتر یو شهید یو، ته نها عابایه که به یو بکړته کفنی. پاشان دونیا بڼ نيمه راخرا مینده ی که راخرا و، شه ونده ی که هه مانه پیمان به خشرا.

من ده ترسم که چاکه کانمان پیښ خرابیت بڼ مان { ... !!

روژنکیان له سهر خوانیک لای هه نیک له هاوه لان کړبو نه وه.

هر که خوارده که له به رده میاندا دانرا دهستی کرد به گریان، لیان پرسى:

- چی ده تگریه نى نه ی باوکی موحه مده...؟

وتى:

{پیغه مېرى خواښک وه فاتى کرد، خوی و خاوو خیزانی شی تیر به سکی خویان نانی جویان

نه خوارد... وا نابینم سواخرانمان بڼ شتیک بیت چاکه ی نیمه ی تیدا بیت { ... !!

هه روه ها، ده وه مهنده که ی که کم له خویایى بوون و لوت به رزی بڼ دروست نه کړد یو..

ته نانت له باره یوه وتراوه: گهر که سکی نامق که نه ینا سبایه له کاتیکدا له گهل

خزمه تکارنیکدا دانیش توبایه، نه یده توانی که لیکیان جیاباکته وه !!

به لام گهر نه که سه نامو یه ناشنای به شیکی تیگزاشانی (عبدالرحمن) و تاقیرنه وه کانی

بیوبایه، نه وا ده یزانی له روژى (نوحود) بیست برینی پیوه یو، په کیک له و برینانه ش

شله یی که هه میغه یی له قاچیکدا دروست کړد یو.. هه روه ها له روژى (نوحود) دا چند

ددانیکشی که وت و، زمان گیرانیکی ناشکرای له کاتی گزکردن و قسه کړنیدا دروست کرد.

تا له کاته دا، نه و که سه نامو یه ده ی توانی که بزانتیت نه و پیاو بالابه رزه، روخسار گه شه،

پیست نر مه، شه له، زمان گیره له نه جامی پیکرانی روژى (نوحود)، (عبدالرحمن) کوږی

عوه (ه... !!

ده زای خوی لی بیت و خوا رازی بکات..

* * *

سروشنى مروژ وای راهتیاوین که ده وه مهنده ی داوای ده سه لاتداریتی ده کات..

به و اتایه ی که ده وه مهنده کان هه میغه پییان خورشه که ده سه لاتنکیان هه بیت پاریزگاری

سامانه که یان بکا و زیادی بکات و، ثاره زوومه ندى لوت به رزی و خوبه گه روه زانین و ثیره ییان

فیریکات که ده وه مهنده ی ده یورژنیت هه رده م..

خو گهر (عبدالرحمنی کوپی عوف) مان به دی بگردایه له و دهوله مندیبه بهرینه یدا، نو او مروفتیکمان ده بښی که به شپوه یه کی سهیر سروشته کانی مروفی له م بواره دا داده مالئ و بهرو بهرزیبه کی نایابی ده برد...

نو ده له کاتیکدا رویدا که (عومری کوپی خطاب) ﷺ گیانی پاکی ده سپارد و، شش پیایوی له هاوه لانی پیغمبري ﷺ هالده بژارد تا له نئو خویاندا جینشینی نوئ دیاری بکه ن...

په نجه کان ناماژه یان بق (عبدالرحمنی کوپی عوف) ده کرد و روو له و بوون...
 هه ندیک له هاوه لانیس له و باره یه وه قسه یان له گه لدا کردبوو که نو له و شش که سه ره و اتره بق جینشینی، وتی:
 {سویند به خوا، په تیک هه لېگریټ و، بخړیته گهر دم، پاشان بهرو لایه کی دیکه م رابکیشن خو شه ویستره لام له وه}...!!

به مجوره، هفتا شش که سه هه لېژلوه کان کوپونه وه ی خویان ساز نه کردبوو تا په کتیکان هه لېژلین بق جینشینی له دواي (عومری فاروق)، هه والی به پینج براکي دیکي دا که نو ده ست له و ماله ی خوی هه لده گرت که (عومر) بوی داناوه، کاتیک که کردی به په کتیک له وانه ی که له نئو انیاندا خلیفه دیاری بکړت... هر بویه له سهریان پتویسته که ته نها له نئوان خویان خلیفه دیاری بکه ن-واته له نئو پینج که سه کی دیکه دا...-

رق ربه زوویی نو دنیا نویستیبه ی له وهر گرتنی پله وپایه دا گه یان دیه جیگای ناویژوان له نئوان نو پینج بهر یزه ی دیکه دا و، رازی بوون که نو له نئو انیاندا خلیفه دیاری بکات و، نیمایه علی پتی وت:
 {له پیغمبري ﷺ خوام بیست ﷺ وای باسده کردیت که نه مینی خه لکی ناسمان و، نه مینی خه لکی زه ویت}...

(عبدالرحمنی کوپی عوف) یش (عوسمانی کوپی عوفان) ی دیاری کرد بق خلیفایه تی و، نو وانی دیکه ش وارثی دیاری کردنه که یان کرد...

* * *

نه مه حه قیقه تی پیایوکی ده وله منده له ئیسلامدا...
 نایا بینیتان که ئیسلام چی لیکرد هتا به رزی کرده وه به سر ده وله مندیبا، به و هه موو له خوبایی که و سرلنشینواندنه ی که هیه تی و، چوڼ به جوانترین شپوه زاخاوی دا...؟؟
 تا نه وه تا له سالی سی و نووی کزچیدا، گیان ده دا...

(عائیشه) دایکې پروادارانیش ده په ویت بهرینک به هره مهندي بکات که جگه له و به کسمی دیکه نه درایت، هه ریویه له کاتیکدا که له سر نوینگی مردنه دلوای لیده کات که له ژوره کی نه ودا و له تنیشت پیغمبر و، نه بویه کرو، عومره وه به خاک بسپړدریت.. به لئ نه و موسلمانیکه نیسلام به چاکی په روه رده کی کرده، شهرم ده کا له وهی که خزی به رز بکاته وه بڼ نه و جینگایه..!!

پاشان نه و واده و به لیتنیکې پښتري هه به له گه ل (عوسمانی کوپی مهظعون) دا، که رڼنیکیان پیکهاتن که: هه رگامیان دواي نه وی دیکه مرد، له تنیشت هاوه له که یوه بنیزیت..

* * *

له کاتیکدا گیانی بڼ که شتیکی نوئی خزی ساز ده کرد، چاوه کانی فرمیسکیان لیده باری و، زمانیشی له بهر خویوه ده جولاند و ده یوت:

{ده ترسم نه که یه نریم به هاوه لاند به هوی نه و سامانه زوره کی که هه مپو}..

به لام سه بوری خوی گوره نذر زو دایده گرت و، روخساری به روپزشنیکي تنگی شادی پرشنګداری مژده دهری دلنیاکار دایده پوښی..

هه ربوړ گویشی هه لڅستبو.. وه که نه وهی که ده نګتکی خوښی هه بیت و لئی نزیک بیت وه..

له وانه به نا له و ساهدا گوپیستی راستنئی نه و فرموده یه ی پیغمبر ﷺ بوو بیت که هاوه یه کی نذر بوو پتی فرمودو:

{عبدالرحمنی کوپی عهوف) له به هه شدایه}..

هه روه ها له وانه به گوپیستی په یمانی خوی گوره بوو بیت له و قورئاندا:

﴿الَّذِينَ يُفْقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتَّبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَتًّا وَلَا أَدَى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾: نه و که سانه مال له ریی خوادا ده به خشن و به چاویاندا ناده نه وه و تووښی نازاریکیان ناکن، پاداشتیان لای په روه رګاریانه وهیج ترس و هه میکیان له سر نیه. البقرة/۲۶۲.

عبداللہ کی کوہی عہ مری کوہی جہ رام

نہ لائیکہ نہ کاہ سینیہ ریہاہ بؤکرو بؤ

نو کاته یی هفتا پیاره نه نصاریه که له په یمانی عهقه بهی نووه مدا په یمانیان ددها به
پښه مېری خوا، (عبداللهی کوړی عه مری کوړی هه رام) - باوکی جابری کوړی عبدالله - په کتک
بوو له نه نصاریانه ..

کاتیک پښه مېری خوداش عليه السلام سره رگه وره (نه قیب) ی له نڼو هه لیژاردن، (عبداللهی کوړی
عه مری) په کتک بوو له سره رگه وره کان و.. پښه مېری خوداش عليه السلام کرډیه سره رگه وره ی سره
هزه که ی که (به نی سه له مه) بوو ..

که گه راپیشه وه بڼ مه دینه، سه روسامان و، خزم و خویشی خسته خزمه تی نیسلامه وه ..
پاش کوچکر دنی پښه مېریش بڼ مه دینه، نه بوجابر هه موو خوشبه ختی خوی له
هاوړنیه تی کر دنی پښه مېر دا عليه السلام به شه وو به روژ ده بینیه وه ..

* * *

له جهنگی (یه س) یشدا موجهیدانه هاته ده ری و، پاله وانانه جهنگا ..

له غزای (نوحود) یشدا مردنی خوی هاته پیش چاو بهر له وهی موسلمانان بڼ جهنگ بچنه
دهره وه ..

نو هه سته راستگزیانه دایگرت که ناگه ریته وه، دلی وهخت بوو له خوشیا بال بگریته وه !!
نم هاوله پایه به رزه - جابر - ی کوړی بانگ کرد و پتی وت:

{من واده بینم له جهنگ دا ده کوژیم .. بگره له وانیه به که مین شه میدی موسلمانان کانش

..م}

جا من سویند به خوا، جگه له پښه مېری خوا عليه السلام له تو خوشه ویستر به چی ناهیل ..
قررتکم له سره، بیده ره وهو، له گه ل خوشکه کانتدا باش به { ..

* * *

بڼ دهمو به یانی رژی نوایی موسلمانان بڼ روویه پوویونه وهی قوپه یشیه کان چونه
دهره وه .. نو قوپه یشیه ی که به سوپایه کی بی شوماره وه هاتبو شاره هیمنه که یان داگیر
بکات ..

جهنگیکي ترسناک به رپا بوو، له سره تادا موسلمانان سره که و تنیکي خیرایان به ده ست
هینا، که ده کرا سره که و تنی په کلاکه ره وهش بیت، گهر نو تیرهاوړنانه ی پښه مېر عليه السلام فرمانی
پیکر دبوون که له جیگای خویاندا بمیننه وهو هر گیز چولی نه کن، نو سره که و تنه خیرایه

به سهر قوردهيشدا له خۆبایی کردن و، شوینه کانی خۆیان به سهر کێوه که وه به جێ نه هیشته بایه و سه رقائ نه بوونایه به گزکردنه وهی ده سته که وته کانی سوپای دۆپاوه وه..
ئهو سوپایه ی که زۆر خێرا شکانی خۆی کۆکرده وه کاتێ بیینی پشتی موسلمانان کان به تهواوه تی چۆل بووه، پاشان له پشته وه به هێرشیکێ له ناکاو سه رسامیان کړیون و، سه رکه وتنی موسلمانان کان گزدره بۆ شکست..
* * *

له م جهنگه سه خت و تاله دا، (عبداللهی کوپی عه من) مائشاوایکار و شه هیدانه جهنگا.. کاتیک له پاش جهنگه که موسلمانان کان چوون بۆ سه یرکردنی شه هیده کانیان.. (جابری کوپی عبدالله) به دوا ی باوکیدا ده گه را، تا له نێو شه هیده کاندایه نژییه وه، سه یری کرد بیاباوه په کان شیواندویانه، هه روه ک چۆن پاله وانانی دیکه شیان شیواندوه..
له کاتیکدا (جابر) وه ندیک له که س و کاری بۆ شه هیدی ئیسلام (عبداللهی کوپی عه مرێ کوپی حه رام) ده گریان، پیغمه به ری خوداش ﷺ به لایاندا تێپه ری له کاتیکدا که ده گریان، فه رموی:

{بۆی بگړین..}

یان بۆی نه گړین..

مه لائیکه ته کان به باله کانیان سیپه ریان بۆ کړیوه {!!!}

* * *

ئیمانی (نه بو جابر) دره وشاوه و به تین بو..
خۆشه ویستی- بگه ره ئه و په ری ئه وینی- بۆ مردن له پیتناوی خودا ئه و په ری خۆزگه و ناواتی بو..
پیغمه به ری خوداش ﷺ دواتر هه والی مه زنی له باره یه وه درکاند، هه والیک که ئه وینی مه زنی بۆ شه هیدی ده وناند..
رۆژنیکان پیغمه به ر ﷺ به (جابری کوپی فه رمو):

{ئهی جابر..}

خوای گه و ره هیچ که سی نه دواندوه له پشتی په رده وه نه بیت..

به لām روویه پوو له گه ل باوکتدا دوا..

پتی فه رمو: ئهی به نده که م، دلوا بکه تا پیت ببه خشم..

وتی: ئهی په روه ردگار، داوات لێ ده که م که بمگێپه وه بۆ دنیا، تا دووباره له پیتناوتدا

بکوژیم..

خواى گوره پټى فرموي:

پيشتر نوم باسكړيوه: نو ان ناگړته به بڼى..

وتى: نهى په روږدگار، نه به خشخشه پټ دلوين، راييگه يه به وانهى دواى نيمه..

جا خواى گوره نوم نايه تهى ناره خواره وه:

﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَالًا بَلْ أَرْحَمَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ، فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ:

نو كه سانهى له رضى خوادا كوژداون، هرگيز به مردويان حيساب مه كن، بهلكو زيندون و خدا بڼويان دده داتى. دليان خوځه بهو چاكه يه كه خدا دهر باره ي كړدون، شادن به وهش كه نه وانهى وانهگه يشتونه نه مان و به جى ماون، هيچ ترسيكيان له سر نابى و هيچ خه ميكيان له بهر نابى. ۱۶۹-۱۷۰.

كاتيك كه موسلمانان ده چوونه سر شهيد چاكه كاره كانيان پاش كړتايى هاتنى جهنگى (نوحود).. نو ساتهى كه خزمانى (عبداللهى كوپى عمر) لاشه كيان ناسيه وه، څه كه له گڼل پراكيدا كه نو ييش به ه مان شپوه له گليدا شهيد بوويو، خستنيه سر و شتره كى و، هات به پريدا كه بيانباته وه بڼ مدينه تا له وى بياننيزت و، هه روه كه ه نديك له موسلمانان شهيد كاني خويان به و جوړه ليكرد..

به لام بانگه رى پيغمبرى ﷺ خوادا ﷺ كه يشت پتيان و فرمانى پيغمبرى پيگه ياندن كه:

{كوژاوه كان له شويى كوژاناياندا به خاك بسپړن}..

جا هه ريه كيان شهيدى خوى هتايه وه..

پيغمبرى ﷺ نازيزيش ﷺ سر په رشتى به خاك سپارنى هاوه له شهيد كاني ده كړد، نو شهيدانهى كه نهو په يمانهى به خواى گوره يان دابو برديانه سر و، گياني به رزى خويان به لپورده ي كړده قوريانى بڼ خدا و پيغمبره كى.

كه تورهى (عبداللهى كوپى حرام) هات به خاك بسپړدرت، پيغمبرى ﷺ خواى ﷺ بانگى كړد:

{(عبداللهى كوپى عمر) و، (عمرى كوپى جه موح) له يك كړدا بڼن، چونكه له دونيادا

رڼر په كديان خوځده ويست و، دلساف بوون به رامهر به يه ك}..

* * *

نائيتاش.. له ميانهى نو ساتانهى كه گلکو به خته وهره كيان سازده كړد بڼ پيشواى هه ريو شهيد نازيزه كه، وهرن با پيگه وه سر دجنگى خوځه ويستانهى شهيدى نوم (عبداللهى كوپى جه موح) بده ين..

* * *

عہ مری کو بی جہ مع

دہ مے و ہم شہ لیہ مہ وہ لہ بہ شہ شہا بکہ یم

زاوای (عبداللہی کوپی عمری کوپی هرام) بوو، چونکه میړدی (هیندی کچی عمری خوشکی بوو..

نم کوپه ی (جه موج) یش به کښک بوو له سرگره وره کانی مه دینه و، پیاوماقو لیک له پیاوماقو لانی (به نی سله) بوو..

(مه عادی کوپی عمری کوپی، که بهر له خوی موسلمان بوو به کښک بوو له و هفتا نه نصاری به به شداری په یمانی (عقه به) دوه مییان کرد.

جا (مه عادی کوپی عمری) و (مه عادی کوپی جه بهل) ی هاوپی به وپه پری په رویشیه کی که نجانته ی بېواداری بویرانه وه خه لکی مه دینه یان بۆ لای نیسلام بانگ ده کړه.. له و دمه شدا له نیو خه لکدا و باو بوو که پیاوماقو لانی وپای شو بته گورانه کی که له پرستگا کانیاندا دانرابوون هه موو خه لکی ده یان په رست، له ماله کانی شیاندا بتی بچوکیان داده نا..

(عمری کوپی جه موج) یش به و پتی به کی که پیاوماقو ل و سرگره وره بوو، بتیکی دروست کړبوو، ناوی (مه ناف) ی لیتا بوو، له ماله که یدا داینا بوو..

(مه عادی کوپی عمری) له گال (مه عادی کوپی جه بهل) ی هاوپییدا پیکهاتبوون له سر نه وه کی که بته که ی (عمری کوپی جه موج) بکه نه مایه ی گالته چاپی و یاریکردن.

شوو چوونه سوری و، هه لیان گرت و فریځان دایه شو چاله ی که خه لکی شتی پیس و زیلی تن فریځده دا.

(عمری یش که دمه و به یانی هه ستا سرچی دا (مه ناف) له جیگای خوی به دی نه کرد و، به نوایدا که را تا بینی له و چاله دا فریځدراوه.. جا توره ده بیت و ده لیت:

— دهک تیا بچن، کن نه مشه ده ستریزئی کړیو ته سر خواوه ونده کاشان..؟!

پاشان دهیشوات و، پاکی ده کاته وه و، بونی خو شتی لیده دات..

شهو ی نویی به سهردا هاته وه، هه ربو (مه عادی) — (مه عادی کوپی عمری) و (مه عادی کوپی جه بهل) هه مان شتیان به سهر بته که دا هیتا یه وه، هه موو شه ویک به و جوړه.

هه تا (عمری) هه راسان بوو، شم شیره که ی هیتا و خستیه سرگره دنی (مه ناف) و پی و ت: که ر چاکه ت تیدا یه بهرگری له خوت بکه..!!

بۆ به یانی که ههستا سهیری کرد له جی خۆیدا نه ماوه... به لکو له هه مان چالدا فرێدراوه، نه مجاره به ته نه اش نه بوو له چاله که دا... به لکو له گه ل سه گیکي توپیودا توند پێکه وه به گوریسیک به سترابونه وه...

له کاتی کهدا که توپه و، په ست و، سه رسام بوو بوو، هه ندیک له پیاوماقولاتی مه دینه که پێشتر موسلمان بوو بوون لئی نزیک بوونه وه، به ده ستیان ئاماژه یان بۆ به فرێدراوه که ده کرد که به سه گیکي توپیوه وه به سترابوویه وه، عه قل و دل و تیگه یشتنی (عه مری کوپی جه موح) بیان دواند و، باسی په روه ردگاری حق و، خاوه ن توانا و ده سه لاتیان بۆ ده کرد، که هیچ شتی که هاو شپوه ی نه...

ده رباره ی (موحه ممدی) (صادق الامین) قسه یان بۆ ده کرد، که هاتۆته بونیا تا ببه خشیته، نه ک وه رگرت... رێنۆیتی بکات، نه ک سه ر بشپۆینیت... ده رباره ی ئیسلامیش، که هاتوو به مرقه کان له کۆت و په ند رزگار بکات - هه موو کۆت و به ندیک -، هاتوو خوشی و په حمه تی خودای تیدا زیندو بکاته وه و رووناکی ئه ویان له دلدا په خش بکات.

جا له چه ند ماوه یه کی که مدا (عه م) خۆی و ئاینده ی خۆی بپنیه وه... له چه ند چرکه ساتیکدا رۆشت و، پۆشاکه کانی و جه سته ی خاوی نه کرده وه و، پاشان خۆی بۆن خوش و رێک و پێک کرد و، به سه ری به رز و ده روونی گه شاه وه که وه پێ، تا په یمان بدات به دوا ین پیغمه به ر و، جیگای خۆی له نیو بهواداراندا بگرت.

* * *

له وانه یه که سیک بیت به بیریدا و بپرسیته: که سانیکی وه ک (عه مری کوپی جه موح)... که سه رگه و ره و پیاوماقولاتی هۆزه کانیان بوون... چون به وایان ده هیتا به و به کالته جارپانه به و جۆره ئه و هه موو به وایه...؟

چۆن عه قلایان له و گیلییه نه یده پاراستن...

وه چۆن ئه مۆ - له گه ل موسلمان بوون و قوربانیدانیاندا - له ریزی گه و ره پیاواندا ده یاندوینین...؟

کردنی ئه م جۆره پرسیارانه له رۆژگاری ئیستادا رۆژ سانایه، که مندالیکیش به دی ناکه ین عه قلی وای لای بکات ته خته یه ک دابته شیت و له ماله که یدا دابینیت و بپه رستن...

به لām له و رۆژگاره ی که رابوو، سۆزی مۆژ جیگای ئه و جۆره کارانه ی تیدا ده بوویه وه به بێ ئه وه ی که زیره کی و تیگه یشتنیان هیچ ته له که و فیلکی به رانه به ر ئه و داب و نه ریتانه تیدا بیت...!!

(ئه سینا) به سه بۆمان وه ک نمونه...

(نه سینا) له سهرده می (بارکلین) و (فیساکورس) و (سوقات) دا..
 نو (نه سینا) پهی که له پیشکه وتنی فیکریدا گه یشتیووه ناستی سرسام کردنی عقل، نا
 له و کاته دا هه موو خه لکه کی، فه یله سوف و، دانوهر و، جه ماوهره کی بړوایان بهو بته
 داتاشراوانه هه بوو، بړوادارییه ک تا نه وپه پری گتلی و گالته جاپی!!
 چونکه ویزدانی ناینی له و چهرخه دورانه دا له گال پیشکه وتنی عقلدا به هیلکی ته ریبدا
 نه ده ویشتن.

* * *

(همری کوپی جه موخ) دل و، ژایانی به په روه ردگاری جیهان سپاردبوو، سهره پای زود
 به خشنده می و ده ستبلاریه کی، نیسلام زیاتر به خشنده تری کرد و، هه موو سامانه کی خسته
 خزمه ت ناینه کی و براکانی..
 پیغه مېرمنه څخه له کومه لیک خه لکی (به نی سله) - هزه کی (همری کوپی جه موخ) - ی
 پرسی:

- کي سرگوره تانه هی به نی سله ..؟

وتیان: (الجعدي بن قيس)، له سر نه و ژدی هی که تییدابوو..

نه مجا پیغه مېرمنه څخه فهرمووی:

{ جا چ ده ردیک له ژدی سه ختړه !! }

به لکو سرگوره تان نه و ده موچاو پانه سپیه، (همری کوپی جه موخ) - ..

نم گه واهیدانه ی پیغه مېرمنه څخه ریزلینانی (همری کوپی جه موخ) بوو، چ
 ریزلینانیک ..!

له مباره یوه شاعری نه نصاریه کان وتویه تی:

فسود عمرو بن الجموح لجوده وحقّ لعمر و بالندی أن یُسودا

إذا جاءه السؤالُ أنهب ماله وقال خذوه، إنه عائد غدا

واته: پیاوه لدانی (همری کوپی جه موخ) له بهر به خشنده ییه کی مافی خوی بوو که بانگ
 بکړیت و پیایدا هه لیدریت.. گه دواکه ماله کی هه موو بېردایه، دهیوت: بییهن، سبهینن
 دپته وه..

جا (همری کوپی جه موخ) هه روه ک چون سامانه کی له پیتاوی خوی گه وړه دا به خشی،
 ده میوېست که گیان و ژانیشی ببه خشیت..

به لام.. به چ شتوره یه ک؟؟

نه و قاچیکي به جزیکی ودها شهل بوو که به که لکی به شداریکردنی شه نه یه ت.

خاوهنی چوار کوپیش بوو، هه موویان موسلمان بوون و، پیاوانیکی به جهرگ بوون و، له گه ل پیغمبر ﷺ بق شه پکردن ده چونه دهره وه، بهرده وام بوون له سهر به جیهینانی فه رزی جیهاد..

له جهنگی به دردا (عمر) هه ولیدا به شداری بکات، جا کوپه کانی چونه خزمهت پیغمبر ﷺ تکایان لی کرد که باوکیان رازی بکات به وهی که نه یه ته دهره وه، یان گه ر قه ناعه تیشی نه کرد فرمانی پی بکات..

هه رواش بوو، پیغمبر ﷺ پتی راگه یاند که ئیسلام لئی بوراوه له به شداری کردنی جیهاد وه که فه رزیک به وهی که م ئه ندامیه که یه وه که خوی له شه لیه یکی زوردا ده نواند.. له گه ل ئه وه شدا دهستی دایه زور لی کردن و تکا کردن.. تا پیغمبر فرمانی پیکرد که له مه دینه بمینیتته وه.

جهنگی (توحود) یش هات، عمر چوه خزمهت پیغمبر ﷺ و لئی پاراپیه وه که مؤلتهی به شداری بونی بدات و پتی وت:

{ئهی پیغمبر ﷺ خوا.. کوپه کانم ده یانه ویت رژگم نه دن که بق جیهاد کردن له گه لندا بیمه دهره وه..}

جا سویند به خوا من نومیده وارم که به م شه لیه مه وه له به هه شندا بگه پیم.. له به رامیه ر ئه و سووری بونه مه زنهیدا پیغمبر ﷺ مؤلتهی دا که بیتته دهره وه به شداری بکات، جا چه که که ی هه لگرت و، به خۆشی و سنگ فراوانیه وه به شه لی که وت پتی و، به دهنگیکی ملکه چانه له پهروه ردگاری پاراپیه وه:

{خودایا شه هیدیم پی بیه خشه و مه مگپه وه بق ناو که س و کاره که م}...

* * *

هه ربوو له شکر له رۆژی (توحود) دا به یه که گیشتن..

(عمری کوپی جه مورج) و هه رچوار کوپه که یشی به شمشیره کانیا که وتنه لیدانی سوپای تاریکی و بیباوه پی..

(عمر) یش له نیو ئه و خه لک و هه رایه دا هه نگاوی ده نا و، له گه ل هه ر هه نگاوی کیشیدا شمشیره که ی سه ری یه کیک له بتپه رسته کانی لیده کرد وه..

ئو به دهستی راست شمشیری ده وه شاندا و، پاشان سه رنجی ئاسۆی به رزی ده وره یی خۆی ده دا و، وه که ئه وهی په له ی بیت بق هاتنی ئه و مه لاتی که یه ی که گیان ده کیشیت و، پاشان به ره و به هه شتی ده بات..

به ئی.. ئه و به راستی شه هید بونی له پهروه ردگاری خواست و، ته و او دلنایش بوو له وهی که خوی گه وره پاراپانه وه که ی گیرا کربوه..

به‌لێ ئه‌و تهمه‌زۆیه - چ تهمه‌زۆیییه‌ك - به‌وه‌ی كه به قاجی شه‌لی له به‌هه‌شتدا هه‌نگاو
بنیّت تا خه‌لكه‌كه‌ی بزانی كه موحه‌مه‌دی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ چۆن هاوه‌لانی خۆی دیاری
ده‌كرد، چۆن پیاوونی په‌روه‌رده ده‌كرد...!!

* * *

به‌لێ ئه‌وه‌ی كه چاره‌پێی بوو پێی گه‌یشت.
لێدانی شمشێرێكی به‌ركه‌وت و، ساته‌وه‌ختی زه‌هاوه‌نده‌كه‌ی راگه‌یاند..
زه‌هاوه‌ندی شه‌هیدێكی پایه‌بلند به‌ره‌و به‌هه‌شتی جاویدانی و، فێرده‌وسی خودای
میه‌ره‌بان...!!

* * *

له‌كاتیدا كه موسلمانه‌كان شه‌هیده‌كانیان به‌خاك ده‌سپارد، پێغه‌مبه‌ر ﷺ ئه‌و فه‌رمانه‌ی
ده‌ركرد - كه پێشتر گۆییبستی بووین -
{سه‌رنج به‌ن، (عه‌داللهی كه‌وی‌حه‌رام) و (عه‌مری كه‌وی‌جه‌موح) له‌یه‌ك گۆردا بنێژن،
چونكه هه‌ردووكان له‌ دنیادا یه‌كیان خۆشه‌دوست و دلساف بوون به‌رامبه‌ر به‌یه‌ك}...!!

* * *

ئه‌مجا هه‌ردوو شه‌هیده هاوێ ئازیزه‌كه له‌یه‌ك گۆردا به‌خاك سپێدران، له‌ژێر گلکۆی ئه‌و
خاكه‌دا كه جه‌سته‌ی پێگه‌ردیانی گرته‌ خۆ، پاش ئه‌وه‌ی كه پاله‌وانییتی بی‌وێنه‌یانی بینی.
پاش تێپه‌رپه‌وونی چل و شه‌ش سال به‌سه‌ر به‌خاك سپاردن و هاوپییه‌تیان، لافاوێکی زۆر
به‌هێزه‌ات و خاکی گۆره‌كه‌یانی داپۆشی، به‌هۆی كانیه‌كه‌وه‌ كه (موعاویه) له‌وێهه‌ هه‌ینابوو،
جا موسلمانه‌كان خه‌ی‌را كه‌وتنه‌ گواسته‌وه‌ی جه‌سته‌ی شه‌هیده‌كان، ئه‌وانه‌ی به‌شداری
گواسته‌وه‌ی لاشه‌كانیان كرد له‌باره‌یانه‌وه‌ ده‌لێن:
{لاشه‌یان هه‌ر نه‌رم بوو..

ده‌ست و قاجیان ده‌جولێنرا}...!!

(جابه‌ری كه‌وی‌عه‌دالله) له‌و كاته‌دا زیندووپیو، له‌گه‌ڵ خزم و كه‌س و كاره‌كه‌یدا رۆشت تا
لاشه‌ی (عه‌داللهی كه‌وی‌عه‌مری كه‌وی‌حه‌رام)ی باوکی و لاشه‌ی (عه‌مری كه‌وی‌جه‌موح)ی
مێردی پوری بگۆژیژته‌وه‌..

له‌گۆره‌كه‌ی خۆیاندا بینینی، وه‌ك ئه‌وه‌ی نوستن وایوو.. زه‌وی هه‌یچی لێ نه‌خواردبوون و،
ئه‌و خه‌نده‌ی ره‌زامه‌ندی و شادییه‌ی ئه‌و رۆژه‌یان له‌سه‌ر لێو دانه‌برابوو كه به‌ره‌و لای خوای
گه‌وره‌ بانگ کران، ئایه سه‌رتان سوپه‌ماه..
سه‌رتان سوپه‌نه‌مێن..

چونکه نه و گيانه مه زنه ته قواداره، بېگه ردانه ی، که به سر چاره نویساندا زال بوون.. له
جسته کاندا که ساز بووه بوی، ریژه یه ک له بهرگری (مناعة) به جی ده هیلتیت که هکاره کانی
شیکردنه وه، داپزانی ناو خاک لاده بات..

مه بی بی کوری زهید
رُفسازی فیداکاری و خوشه پستی

له په‌یمانی عه‌قه‌به‌ی دوو‌مدا که پټ‌شتر چ‌ند جارې لټی دواڼ و، تټیدا ه‌فتا پیاو و دوو
ثا‌فره‌تی خه‌لگی مه‌دینه په‌یمانیان دا به پټغمبه‌ره ﷺ، (حه‌بیبی کو‌پی زه‌ید) و (زه‌یدی کو‌پی
عاصم) ی باوکی ﷺ له و ه‌فتا پیاوه پ‌ر‌وزه بوون..
(نوسه‌یبه‌ی کچی که‌عب) ی دایک‌یشی په‌کټک بو له و دوو‌ثا‌فره‌تی که په‌یمانیان دا به
پټغمبه‌ری خودا ﷻ..

ثا‌فره‌تی دوه‌میش پوری - خوشکی دایکی - بوو...!!
که وایو پروادارنکی د‌یرینه و نیمانی به شاده‌ماره‌کانیدا ر‌و‌چووه..
له‌پاش کوچ‌کردنی پټغمبه‌ری خودا ﷻ ب‌و مه‌دینه له په‌نایدا زیا و، له‌هیچ غه‌زایه‌کدا
نوانه‌که‌وت و، له‌هیچ کارنکدا که‌م‌ترخه‌می نه‌نواند..

* * *

روژ گارنک هات باشووری دوورگه‌ی عه‌ره‌ب دوو در‌وژنی پیسی به‌خ‌و‌وه دی که بانگه‌شه‌ی
پټغمبه‌رایه‌تیاڼ ده‌کرد و، خه‌لکیان به‌ره‌و سه‌رل‌ی‌ش‌ی‌و‌ان ده‌دایه پ‌ش‌ خ‌و‌یاڼ..
په‌که‌میان که (نوسه‌دی کو‌پی که‌عبی عه‌نسی) بوو له (ه‌نه‌ما)..
دوه‌میش له په‌مامه ده‌ره‌که‌وت، که (موسه‌یله‌مه‌ی در‌وژن) بوو..
ه‌ره‌دو در‌وژنه‌که ده‌ستیان دایوه هان‌دانی خه‌لگی له د‌ژی‌ شو پروادارانه‌ی ه‌وژه‌کانیان که
به‌ده‌م بانگه‌وازی خودا و، پټغمبه‌ره‌وه چ‌و‌ی‌و‌ون و، هانیان ده‌دان له‌د‌ژی‌ ن‌یر‌د‌راوانی
پټغمبه‌ری خوا ب‌و‌ شو ج‌ی‌گایانه..
له‌سه‌ری شو‌ه‌شه‌وه، ده‌ستیان دایه ش‌ی‌و‌اندنی خودی پټغمبه‌رایتی و، خراپه و تاریکیان
له‌سه‌رزه‌یدا بلا‌وده‌کرده‌وه.

* * *

پټغمبه‌ره روژنکیان سه‌رسام بوو به هاتنی ن‌یر‌د‌راوی (موسه‌یله‌مه) که نامه‌یه‌کی ه‌ی‌نا‌بوو
تټیدا هات‌بوو: (له موسه‌یله‌مه‌ی پټغمبه‌ری خوداوه، ب‌و موحه‌مه‌دی پټغمبه‌ری خودا..
سلا‌وت ل‌ی‌ب‌ی‌ت..

پاش شو، من به‌شدارکراوم له و کاره‌دا له‌گه‌ل ت‌و‌دا و، نیوه‌ی زه‌وی ب‌و ن‌ی‌مه‌یه‌و، نیوه‌که‌ی
دی‌که‌یشی ب‌و ق‌و‌ره‌یشه، به‌لام ق‌و‌ره‌یشه‌کان ه‌وژنکی ده‌ست‌د‌ری‌زی‌کارن)!!..!!
پټغمبه‌ریش په‌کټک له نووسه‌رانی هاو‌ه‌لی بانگ کرد و، وه‌لامی موسه‌یله‌مه‌ی پ‌ی‌ نووسی:

{به‌ناوی خودای به‌خشنده‌ی میهره‌بان..}

له موحه‌ممه‌دی پټغمبه‌ری خوداوه، بڼ موسه‌یله‌مه‌ی درلښ و...

سلالو له وکسه‌ی شوین روڼکی ده‌که‌وټت..

پاش نه‌وه، زه‌وی مولکی خودایه و، بڼ هرکه‌سی بیه‌وټت له به‌نده‌کانی پټی ده‌دات و،

سه‌رنه‌نجامیش بڼ ته‌قوادارانه {...}!

نه‌و وشانه‌ی پټغمبه‌ر وه‌ک گزنگی به‌ری به‌یان هات و، ټابپوی به‌رلښه‌که‌ی (به‌نی

حه‌نیفه‌)ی برد که وای گومان ده‌برد پټغمبه‌رایه‌تی مولکه‌و، نه‌ویش هات و دلاوی نیوه‌ی‌زه‌وی

و نیوه‌ی به‌نده‌کانی ده‌کرد..!

نه‌ما نیردراره‌که‌ی (موسه‌یله‌مه) وه‌لامه‌که‌ی پټغمبه‌ری ﷺ له‌گه‌ل خویدا برده‌وه بڼ

(موسه‌یله‌مه)، بوه‌مایه‌ی زیادبوونی گومرایی و سه‌رلښیواویه‌که‌ی.

* * *

درلښه‌که ده‌ستی دایه بلاوکردنه‌وه‌ی بوختان و هه‌لېه‌ستراوه‌کانی و، زیاتر نه‌شکه‌نجه‌دانی

به‌واداران و هاندانی له دریان زیادی کرد، هرږیبه‌ پټغمبه‌ر وای به‌چاک زانی که نامه‌یه‌کی بڼ

بنیرت و تیددا ریگری نه‌و بی‌عه‌قلیانه‌ی بکات..

بڼ نه‌م کاره‌ش پټغمبه‌ر ﷺ (حه‌بیبی کوپی زه‌ید)ی دیاری کرد تا نامه‌که‌ی پیددا بنیرت

بڼ موسه‌یله‌مه..

(حه‌بیب)یش که‌وته هه‌نگاونان و، به‌وپه‌پی شادی‌وه بڼ نه‌م کاره پایه‌بلنده که‌وته‌پی که

پټغمبه‌ری خودا ﷺ پټی سپاردبوو، نومیده‌وار بوو که دلی موسه‌یله‌مه رینوټنی بکات بڼ لای

حه‌ق و، (حه‌بیب)یش پاداشت و خه‌لاتی مه‌زنی ده‌ست بکه‌وټت..

* * *

ریواره‌که‌گه‌یشته شوټنی مه‌به‌ست و..

نامه‌پر له روڼاکیه‌که‌ی دایه موسه‌یله‌مه‌ی درلښ و، زیاتر له سه‌رلښیواوی و گومرایدا

رځجوو..

له‌کاتیڅدا که موسه‌یله‌مه ته‌نھا بی‌می‌شکیکی بوختانچی بوو، هه‌موو ره‌وشتیکی بوختانچی

بی‌می‌شکیکی تیددبوو...!!

به‌م شیوه‌یه، هیچ مه‌ردایه‌تی و ره‌وشت جوانی عه‌ره‌ب و پیاوه‌تی تیدا نه‌بوو که ریگریان

بکردایه له رشتنی خوټنی نیردراوټ که نامه‌یه‌کی نوسراوی هیناوه.. نه‌و کاره‌ی که

عه‌ره‌به‌کان ریزيان لیده‌نا و پیروژ بوو به‌لایانه‌وه...!!

قه دهوړی ټاينی مه زنی نيسلام ويستی وه هابوو که وانه په کی نوئی زياد بکات بقی سر وانه
مه زنه کانی پاله وانيتی که به گوئی تیکړای مړوفايه تيدا ددها، وانه په ک که نه مجاره بابته و
ماموستاکه له په ک کاتدا (حه بیبي کوپي زهيد) بیته...!!

* * *

موسه یله مهی دروژن هوزه که ی خزی کړکړه وه، بقی په کیک له روژه دیاره کان بانگی
کړدن...

نه وچا (حه بیبي کوپي زهيد) نژدراوی پیغه مېرمنه خودا ﷺ هینرا و شوینه واری
نه شک نه چدانی توند که تاوانباران به سریاندا هینابوو، به و ئومیده ی گیان بویری بهیئن و،
له بهرچاوی خه لکه که دا سرکز و بیده سلات دهرکه ویت و، خیرا پروا بهیئت به موسه یله مه
کاتیک که له بهر دم خه لکه که دا بقی لای ئو پروایه بانگ شه دهرکیت و.. به ودهش موسه یله مه ی
دروژنی دژړا و موعیزه په کی خه یالی له بهر دم هه لڅه له تینراوه کانیدا به ده ست ده هیئت.

* * *

موسه یله مه به (حه بیبي) وت:

- شاهیدی ددهیت که (موحه ممد) پیغه مېرمنه خوايه...؟

(حه بیبي) وتی:

- به ئی "شاهیدی ددهم که (موحه ممد) پیغه مېرمنه خوايه.

روو زهره په کی سره شقرانه روخساری موسه یله مه ی داگرت و، دووباره لئی پرسیه وه:

- شاهیدیش ددهیت که من پیغه مېرمنه خودام...؟؟

(حه بیبي) یش به گالته چارپیه کی مړینه ره وه وه لای دایه وه:

- من هیچ نابیستم...!!

نه مچا رهنگی زهردی سره شقرانه ی سر روخساری موسه یله مه ی دروژن گډا بقی ره شکی
قین له دلانه ی رلی تونبوو.

له راستیدا نه خشه که ی شکستی هینا و، نه شک نه چه که ی بیه بهر دم بوو، له بهر دم نه و
که سانه شدا که کوی کړدبونو وه تا موعیزه که ی ببینن زله په کی به هیزی بهرکه وت که
هیه ته ی دروژنی خسته ناو قوپه وه...

تا له ویدا وه گای سره پروا بقراندی و، هاواری پیاوکوژه که ی کرد که پیشتر نوکی
شمشیر که ی کرد به جهستی (حه بیبي) دا...

پاشان دهستی دایه پارچه پارچه کړدی جهستی، پارچه پارچه و، کوت کوت و، نه ندام
له نوای نه ندام...

پالەوانە مەزنە‌کەش هیچی دیکە‌ی زیاد نە‌دە‌کرد بۆ‌سەر ورتە‌ورتە‌کە‌ی و س‌رودی
ئێ‌سلامە‌کە‌ی دو‌ویات دە‌کردە‌وه:
{ لا اله الا الله، محمد رسول الله }.

* * *

خۆ‌گەر (حە‌بی‌ب) ئه‌و رۆ‌ژه به‌ شتێ‌ له ئاسانکاری رو‌و‌کە‌ش بۆ‌ موسە‌یله‌مه ژیا‌نی خۆ‌ی
دە‌ریاز ب‌کردایه و، ئێ‌مانە‌کە‌ی له‌ نێ‌و س‌نگیدا بشار‌دایه‌ته‌وه، موس‌لمان بو‌ونه‌کە‌شی هیچ
خ‌راپە‌یه‌کی به‌‌سە‌ردا نە‌دهات..
به‌لام ئه‌و پیا‌وه‌ی که‌ له‌ گۆ‌ل با‌وک و، دایک و، برا‌و، پ‌وریدا ئاماده‌ی په‌یمانی عە‌قه‌به‌ بو‌و،
له‌ و‌ساته‌ گ‌رن‌گه‌ پ‌یرۆ‌ژه‌وه به‌‌ر‌پ‌رس‌پاری‌شتی په‌یمانه‌کە‌ی و ئێ‌مانە‌کە‌ی به‌ ته‌لو‌وته‌ی و به‌‌بێ‌ کە‌م و
کو‌پی له‌ ئه‌ستۆ‌ گ‌رت، نە‌دە‌ک‌را که‌ چ‌ر‌که‌سات‌یک‌ی رۆ‌ژی ها‌وسە‌نگ‌ی راب‌گ‌ر‌یت له‌ نێ‌وان ژیا‌نی و
مه‌ی‌ده‌نه‌کە‌یدا..

پاشان هیچ هە‌ڵ‌یک‌ی وای له‌‌بە‌رده‌مدا نه‌بوو تا هە‌موو ژیا‌نی به‌‌ده‌ست به‌‌ی‌تی‌ت وه‌ک ئه‌م
دە‌رفه‌ته‌ ده‌گه‌نه‌ی که‌ چ‌یرۆ‌کی تێ‌ک‌پ‌ای ئێ‌مانی خۆ‌ی تێ‌دا بینیه‌وه.. له‌ خۆ‌پ‌ا‌گری و، مه‌زنی و،
پالە‌وان‌یت‌ی و، ق‌وریا‌ن‌یدا‌ن و، شه‌ه‌ید‌بوونی له‌ پێ‌نا‌وی رێ‌ن‌وێ‌نی و حە‌ق خە‌ریک بو‌و له‌ جوانی و
رێ‌کو‌پ‌ن‌ک‌یدا زیاتر بێ‌ت له‌ هە‌موو سه‌ر‌که‌وتن و بالا‌ده‌سته‌یه‌ک...!!

* * *

هە‌والی شه‌ه‌ید‌بوونی نێ‌رد‌راوه به‌‌پ‌یر‌ژه‌کە‌ی گه‌یشه‌ته‌وه به‌ پێ‌غه‌مبە‌ری خوا ﷺ و، له‌‌بە‌رده‌م
حو‌کمی په‌‌روه‌رد‌گا‌ریدا ئارامی گ‌رت، چون‌که‌ ئه‌و به‌‌رو‌ناکی خودا ئاینده‌ی موسە‌یله‌مه‌ی د‌رۆ‌زنی
به‌‌دی دە‌کرد و، خە‌ریک بو‌و له‌‌ناو‌چ‌وونی به‌‌چا‌وی خۆ‌ی به‌‌ی‌تی‌ت..
به‌لام (نوسە‌ییه‌ی ک‌چی که‌عی دایکی (حە‌بی‌ب) بۆ‌ ما‌وه‌یه‌کی زۆ‌ر د‌دانی ج‌پ‌ر‌کر‌ده‌وه،
پاشان سو‌ی‌ند‌یک‌ی ته‌وا‌وی خ‌وارد که‌ تۆ‌له‌ی کو‌پ‌ه‌کە‌ی له‌ خودی (موسە‌یله‌مه) ب‌کا‌ته‌وه و، رم و
شم‌شێ‌ره‌کە‌ی ب‌گ‌ێ‌ر‌یت به‌‌نێ‌و گۆ‌شته‌ پ‌یسه‌کە‌یدا..

ئه‌و قە‌ده‌ره‌یشی که‌ له‌و رۆ‌ژه‌دا ده‌ی‌ه‌وان‌یه‌ی د‌لته‌نگ‌ی و ئارام‌گ‌ری و خۆ‌پ‌ا‌گریه‌کە‌ی، ما‌یه‌ی
سه‌‌رس‌پ‌ه‌مان‌ت‌یک‌ی زۆ‌ر بو‌و، له‌ هە‌مان کات‌دا ب‌پ‌یا‌ری دا که‌ له‌ په‌‌نا‌یه‌وه بو‌ه‌ست‌یت تا سو‌ی‌نده‌کە‌ی
به‌‌جێ‌ ده‌ه‌ی‌تی‌ت...!!

* * *

خولیکي کورنۍ روزگار سوپایه وه.. به مویه وه چنگه زیندوه که به ریا بوو، جهنگی
یه مامه..

(نه بویه کړی صدیق) چېنشینیی پټه مېرمنه خوا ﷺ سوپای نیسلا می ناماده کرد تا به ره و
یه مامه بگویتنه پټی که (موسه یله مه) تییدا گوره ترین له شکرې ناماده کړی بوو..
(نوسه ییه) ش له گه ل سوپادا که وته پټی و..

چوه نټو گهرمې جهنگه که وه و، به دهستی راستی شمشیزه که ی ه لگرتبوو، رمه که یشی
به دهستی چه پیه وه بوو، زمانیشی له هاوار کردن نه ده که وت:

{موسه یله مه ی نوژمنی خوا کوا!}..؟

کاتن (موسه یله مه) ش کوژا و، شوینکه و ته کانی وه ک خوری شیکراوه که و تنه سر زهوی
و، به یداخه کانی نیسلام به سر بلندی و سرکه وتووی به رز بوونه وه.. (نوسه ییه) که جهسته ی
پایه داری به هیزی پر له جیگای برین و لیدانی رم بوو، راوه ستا..

راوه ستا و پیشوازی له روخساری کوږه نازیزه که ی شهید (هیب) ده کرد و، بینی کات و
شویننې پرکړی وه..!!

(نوسه ییه) چاوی به هر لایه کدا و بڼ لای هر نالایه که له نالا شه کاوه سرکه وتوه شاده کان
بگټرپایه روخساری (هیب) ی کوږی به شه کاوه یی و.. سرکه وتووی و.. شادی له سر به دی
ده کرد..

توبہ ی کوہی کہ عب

نہ نہ رہیں فیہ فیہ فیہ

رؤښکيان پیغه مبهري خوا ﷺ پرسياري لیکرد:

{نهى باوکی مونذیر...؟؟}

چ ټایه ټيکي قورټانی پیرؤز مه زنتره...؟؟}

له وه لامیدا وتی:

{خودا و پیغه مبهري که ی زانانن...}

پیغه مبهري ﷺ پرسياري که ی لی دوپاره کرده وه:

{نهى باوکی مونذیر...؟؟}

چ ټایه ټيکي قورټانی پیرؤز مه زنتره...؟؟}

له وه لامیدا وتی:

{(اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ) البقره/۲۵۵}

نه ما پیغه مبهري خوا ﷺ دوستی دا به سهر سینگیډا و، له کانتیکدا شادی به سهر

پوخساریه وه ددره وشایه وه پټی فهرموو:

{زانپاریت لی پیرؤز بیت نهى باوکی مونذیر...}

نهو (باوکی مونذیر) هی که پیغه مبهري ټازیز پیرؤزیایي نهو زانپاری و ټیگه یشتنه ی لیکرد

که خوا ی گهره پټی به خشیبوو، هاوهرلی پایه به رز (نوبه یی کوپی که عب) بوو...

(نوبه یی) نه نصاریه کی هؤزی خه زره جه و، به شداری په یمانی عهقه به و، غه زای به در و،

جه ننگه کانی دیکه ی کردوه.

له نټو نه وانه دا که زؤد زوو موسلمان بوو یوون گه یشتبوه پایه به کی بلند و، ناستیکی به رزی

وه ما هه تا نه میری باوه پداران (عومر) ﷺ له باره یه وه وتی:

{نوبه یی سهرگه وره ی موسلمانان...}

(نوبه یی کوپی که عب) له پیښه وه ی نهو که سانه بوو که (وه حی) بیان ده نووسیه وه،

نامه کانپان ده نووسی...

له له برکردنی قورټانی پیرؤز و، خویندنه وه، ټیگه یشتنی ټایه ته کانپدا، له سهرکه وتوان

“بوو،

رؤښکيان پیغه مبهري خوا ﷺ پټی فهرموو:

{نهى (نوبه یی کوپی که عب)...

من فرمانم پیکراوه که قورټانت فیر بکه م...}

(نوبه یی) ده یزانی که پیغه مبهري خوا ﷺ فرمانه کانی له (وه حی) یه وه ودرده گریټ...

تا لږه دا به شاد بیه کی زږده وه له پښه مېرورې خدای ﷺ پرسې:
 {نهی پښه مېرورې خدای، دایک و باوکم به قوریانت بن.. تایا ناوی خرمیان هینا بؤت}؟؟..
 پښه مېرور وه لای دایه وه:
 {به لن}..

به ناوی خڅته وه، ره چه له کته وه، له ناسمانی سره وه...!!
 جا موسلمانیک له دلی پښه مېرورې خدای ﷺ بگاته نو ناسته به راستی موسلمانیکي
 مه زنه، زږیش مه زن..

به درې ژایی سالانی پیکه وه بوونیشی، (نوبه یی کورې که عب) له نړیک پښه مېرورې خدای ﷺ
 بوو، له و کانیاوه سازگاره به خشره ی ه لده گوزی..
 پاش گوزانه وهی پښه مېرورې خدای ﷺ بق لای په روه ردگاری بالاده ست، (نوبه یی)..
 په رسته که ی و، به میزی ناینه که ی و، ناکاریدا له سر به لینه که ی برده وام بوو..
 هه میسه به ناگاهینر ترسینرې هوزه که یی بوو..
 رږژانی سرده می پښه مېرورې ﷺ ده هینانه یاد، له گال نو به لین و، خوږه وشت و،
 نونیا نه ویستی ی که نو ان له سر ی بوون..

له و ته پرشن گدارنه یی که له نیتو هاوه لاند ده یو ته وه:
 {به راستی نیمه که له گال پښه مېرورې خدای بووین ﷺ، تېروانینمان یه ک بوو، که لی شی
 جودا بووینه وه، تېروانینه کانمان به راست و چه پدا جودا بوو یه وه}..
 به رده وام بوو له سر ته قوادری و، نونیا نه ویستی و، دنیا نه یوانی تووشی ناشووب یان
 هه لڅه له تاندنی بگات..

چونکه نو حقیقه ته کی له کړتاییه که پدا به دی ده کرد..
 جا مرؤف چند بژی و، چند له نیتو ناز و خوشیدا بگوزهری، ده گاته رږژانیک که هه موو
 نه وانه ی تیدایه ده گوریت بق گرد و تزو جگه له کرده وهی چاک، یا کاریکی خراب که
 نه جمامی دایت هیچی دیکه به ده سته و نامینیت..
 له باره ی نونیا شوه (نوبه یی) ده لیت:
 {خوراکی ناده میزاد، بؤته نمونه بق نونیا..

سهرنج بده گر خوئی تن بگیت و، خوراکی که ی چی به سر دیت}؟؟..
 (نوبه یی) که قسه ی بق خه لکی ده کرد گردن و گوئییه کان به په رؤش و گوئییه اگرتنه وه رږژیان
 لیده نا.. چونکه له و که سانه بوو که له بر خوی گه وره له هیج که سیکي دیکه نه ده ترسا و..
 هیچ ویستیکیشی له نونیا داوا نه کرد بوو.

نو ده مه ی ولاتی نیسلا میش فرلوان بوو، موسلمانه کانی بیی به ناره و خویان له گال
 والیه کاند ده گونجاند، هات وشه ترسینه ره کانی ناراسته کردن:

بہ عری کو پی مہ عاز
باو کی عمر، خوشی لہ تو

له تهمني سي ويهك ساليډا موسلمان بوو..

له تهمني سي وحهوت ساليډا شهيد بوو..

جا له نيتوان رڼي موسلمان بووني و، رڼي كړچكړنديا، (سعدى كړي مهان) څرگندا
رڼانيكي به رزي له خزمه تكدني ديني خودا و پيغمبردا به سر برد.

* * *

سهرنج بدهن!

نو پياوه پوخسار جوانه، پايه داره، زږد بالا به رزه، روخسار گه شه، به خړوه بووه، مه زنه
به دى ده كن...؟؟

نو ه خويي تي..

به خيږايي و راكړدن به ره و مالي (نهمه دى كړي زوراره) رڼكا دهمي تا نو پياوه -
موصه بي كړي عومير - ببيني كه له مككه وه (موحه ممد) نارويي تي بى شاري مه دينه،
مه تا وه كو مژده ي په كخواناسي و نيسلاميان پيښت..

به لي.. نو به ره و نو دى ده گوزره ي تا نو پياوه نامويه به نايه كه يوه بكا ته دهره وه ي
شاري مه دينه و.. واز له خه لكى مه دينه و نايه كه يان به پيښت...!!

* * *

به لام هر كه له كړي (موصه ب) نزيك ده پيښت وه كه له مالي (نوسيدى كړي زوراره) ي
كړي پوريه تي دلى به شنه بايه كي شيرين ده بوږيښت وه كه باي ليخوش بوون و خوشبه ختي بوي
ده پيښت..

هر كه گه يشته لاي دانيشتوانى كړه كه و، جيى خوي گوت له نيتواندا و، گوتي رانديا بوي
وشه كانى (موصه ب)، هيدايه تي خوي گوره دهره و و گيانى روناك كوده وه.
له پيكك له قه دهره سه رسو پيښت وه كاندا، سه ركرده ي نه نصاريه كان خه دهره كه ي
لرېږده دات و، ده ستي راستى ده پيښت په پمان ددات به پيغمبري خوا څرگندا..

به موسلمان بووني (سعدى كړي مهان) پيش خوركي نو ي له مه دينه دا مه لديت، كه زږد
دل له خولگه يدا ده سوږيښت وه و له گال موحه ممد دا دهمنه به جپيښت ي فهرانه كانى
په روه رديگاري جبهانيان...!!

* * *

سعد موسلمان وو. هه نگاوه کانی موسلمان بوونی پالوان و مه زنانه هه لکرت.
 نو دده مې پټفمبهري خوا و هاوه لانی کړچیان کړد بڼ شاری مه بینه ماله کانی (به نی
 عه بدلوله شهه ل) - هڅه کي سعد - ده سټپيکي ده روازه کان بوو بڼ کړچکاران و، ټيکړای
 سامانه کانی شيان به بڼ منه و، نازردان و.. لټرسینه وه له بېرده ستیاندا بوو...!!

* * *

غزای به در دیت..

پټفمبهري خوداش ﷺ هاوه لانی کړچېري و پشتیوانانی کړده کاته وه، تا له و باره یوه
 راویژيان پښ بکات..

روی پیروزی کړده لای نه نصاریه کان و پښی فرمون:

{بیرویاوه پرتانم پښ بدن خه لکینه}.

جا (سعدی کوږی مه غان) هه ستایه وه وهک به یداخ و.. وټی:

{نه مې پټفمبهري خوا..}

نټمه بېرومان هڼا پټ و، به راستمان زانیت و، گه واهیمان دا که نه وهی هڼاوتنه حقه،
 له سر نه مش په ایمان و به لټنمان پیداویت..

ده سا نه مې پټفمبهري خوا، به ره و نه وهی ده ته وټت بڼ و، نټمه ش له گه لټن..

سوټند به و زاته ی که به حق ره وانه ی کړموویت، گډر به نیو نو ده ریایه دا بمانه بیت و
 بڼ وټت، نټمه ش له گه لټ دټین و، تاکه پیاوټکمان تواناکه وټت و، ناترسین له وهی که سبه پښ
 نوژمنان رویه پومان بیټه وه..

نټمه نارامگرین له چه نگدا و، راستگرین له رویه پویونه وه دا..

به لکو خوا له نټمه دا نه وهت نیشان بدات که مایه ی چاوپوونیت بیت..

ده سا له سر به ره کټی خودا بمانه {..}

* * *

و شه کانی سعد وهک مژده گه شانه وه، روخساری پټفمبهريش به ره زامه ندي و
 به خته وهی و شادی گه شایه وه، به موسلماننه کانی فرموو:

{بڼ و مژده تان لټ بټ، خوی گه وره واده ی پیدلوم که یه کټک له و نوو ده سته یه تان
 پټده دات..}

سوټن به خوا.. ده لټی سه یری تیاچوونی نه و هڅه ده کم}..

* * *

له غزای نوحودیشدا و کاتیک که موسلمانان له ژیر کاریگری نهو ده سترژییه له ناکاوه ی سویای بڼ باوه رپاندا که به سریاندا هینان، چلو له سر دجانی شوینی (سعدی کوپی مه عا) دا به هله دا نه ده چوو.

له راستیدا نهو قاچه ی کانی به تنیشت پیغمبره وه ﷺ له سر خاک چه سپاندبوو، به شیوه ی کی بویرانه که شایسته ی نهو بیت، به رگری لیده کرد و نازار و ترسی ئی دوو ده خسته وه !!

* * *

غزای خنده قیش هات، تا مردلیه تی و پاله وانیتی سعد به شیوه ی کی گش و پایه دار زیاتر پرشنگ بداته وه ..

جنگی خنده قیش نیشانه ی کی ناشکرای سر فیل و ته له کی ده سترژیکارانه که به شوین موسلمانان وه بوو به بڼ هق، له دژیکه وه که له دژایه تیکردنه کیاندا ناشنای هیچ داد و په ایمانیک نڼ.

له کاتیکدا که پیغمبر ی خوا ﷺ و هاوه لانی له شاری مدینه به هیمنی و ناسایش سر قالی پرستشی په روه ردگاریان بوون و، له سر گوپاپه لیان به رده وام بوون و، خولزیار بوون که قوپه یش ده ست له شالو و جهنګه کانی هه لېگریټ، له و کاته دا ده سته ی که له سر کرده کانی چوله که له دهره تیکدا به نزیبه وه ده پڼ بق مه که و قوپه یشیه کان له دژي پیغمبر ی خدا هان ده دهن و، په ایمان و به لینیان پیده دهن که پشتیوانی قوپه یشیه کان بکن گر له گڼ موسلمانان کاند ا رویه رو بڼه وه ..

به راستیش له گڼ هاوه لپه رسته کاند ا پڼکهاټن و، پڼکه وه نه خشه ی جهنګ و داګبرکاریان دانا ..

له ریګای گه پانه وه شیاندا بق مدینه په کڼ له گوره هوزده کانی عره ب که هوزی (غه طه فان) بوو هانیان دان و له گڼ سر گوره کانیان پڼکهاټن که بچنه سویای قوپه یشه وه .. نه خشه ی جهنګ دانرو، جهنګاوه ران دلبه شکران .. قوپه یشیه کان و غه طه فان به سویاپه کی ئیجگار گوره وه هیرش ده که نه سر شاری مدینه ..

جوله که کانیش هه لده ستن به رولی ناژاوه چیتی له ناو خوی مدینه و دهرویه ری له و کاته دا که سویای هیرش به هله کونیتته سهری !! ..

کاتې پیغمبر ﷺ دهرکی کرد به پلانه نامه رانه که ده سستی دایه خوسازدان بوی و .. هرمانی کرد به هه لکه دندی خنده ق به دوری شاری مدینه دا تا بهر له لیثاوی هیرش به ران بگریټ.

(سعدی کوپی مه‌عاز) و (سعدی کوپی عوباده) یوشی نارد یق لای (که‌عی کوپی نه‌سعدی) سرگه‌وره‌ی هژزی (به‌نی قوره‌یظه) ی جوله‌که، تا راستی هه‌لویتستی نه‌وانیان یق روون بییته‌وه به‌رانبهر نه‌و جه‌نگه‌ چاوه‌پوانکراوه، له‌و کاته‌شدا په‌یمان و به‌لیندان هه‌بوو له‌نن‌یان پیغمه‌بری خودا ﷺ و جوله‌که‌کانی (به‌نی قوره‌یظه) دا..

هه‌ر بۆیه کاتێ نێردراوه‌کانی پیغمه‌بر گه‌یشتنه لای سرگه‌وره‌ی (به‌نی قوره‌یظه) سه‌رسام بوون که پهی وتن:

((هیچ په‌یمان و به‌لینیک نیه له‌نن‌یان نئمه و موچه‌مه‌ددا))!!..

پیغمه‌بر ﷺ زۆر لای سه‌خت بوو که خه‌لکی مه‌دینه سوچاری نه‌و داگیرکاریه‌ گه‌وره‌یه و، نه‌و ئابلقه‌ فه‌وتینه‌ره بکات، هه‌ر بۆیه بیری کرده‌وه که (غه‌طه‌فان) له‌ قوره‌یش دابیریت و، سوپای هێرشه‌پنه‌ر نیوه‌ی ژماره‌ی سه‌ریازه‌کانی و، نیوه‌ی هێزه‌که‌ی له‌ده‌ست بدات، نه‌وه‌بوو هات و له‌گه‌ل سه‌رکرده‌کانی غه‌طه‌فاندا که‌وته و تووژ که ده‌ستیان له‌م جه‌نگه‌ بکێشه‌وه، به‌رانبهر به‌وه‌ش سییه‌کی به‌رووبومی مه‌دینه‌یان پێده‌دریت.. سه‌رکرده‌کانی (غه‌طه‌فان) یوش به‌وه‌ رازی بوون و، هیچی نه‌ما‌بوو که پێکهاته‌که له‌ په‌یماننامه‌یه‌کی متعانه‌ پێکراودا بنه‌وسریت..

تا له‌و ئاسته‌ی هه‌وله‌که‌دا، پیغمه‌بری خودا ﷺ راوه‌ستا و به‌مافی خۆی نه‌زانی که به‌ تنها له‌و کاره‌دا به‌یار ده‌ریکات، هه‌ر بۆیه هاوه‌لانی بانگ کرد تا راویزیان پێ بکات له‌و باره‌یه‌وه.

له‌مه‌شدا پیغمه‌بر ﷺ گرنگی‌یه‌کی تایبه‌تی دا به‌ بیروبووچوونی (سعدی کوپی مه‌عاز) و (سعدی کوپی عوباده)، چونکه نه‌وان گه‌وره‌ی مه‌دینه بوون و، به‌مه‌ش نه‌وان له‌ هه‌موو که‌س له‌پێشترن یق گفتوگۆکردن له‌سه‌ر نه‌و کاره و، هه‌لویتست وه‌رگرتن به‌رامبه‌ری..

* * *

پیغمه‌بر ﷺ به‌سه‌رهاتی نه‌و و تووژیه‌ی یق گێڕانه‌وه که له‌گه‌ل سه‌رگه‌وره‌کانی (غه‌طه‌فان) دا نه‌جمای داوه‌و.. هه‌والی دانێ که نه‌و په‌نای بریژه‌ به‌ر نه‌و هه‌وله، تا نه‌و هێرشه‌ مه‌ترسیدارو، ئابلقه‌ ترسناکه، له‌شاری مه‌دینه و خه‌لکه‌که‌ی دوور بخاته‌وه..

هه‌روهو (سعد) له‌ پیغمه‌بری خودایان پرسی:

{ئهی پیغمه‌بری خودا..}

تایا نه‌وه بیروبووچونیکێ خۆته هه‌لیده‌بژێری، یان نیکایه و خودا فه‌رمانی پێکروبیت؟؟

پیغمه‌بر ﷺ فه‌رموی:

{فه‌رمانیکه من هه‌لیده‌بژێرم بۆتان..}

سویند به خوا، نه مېم تنه له بهر نه وه نه جامدا چونکه وام بینې که عه رب نښه یان
خستو ته نښو که وانیکه وه نیشانه یان لې گرتوون و، له ه مو لایه که وه دهوړه یان ته نیون،
منیش ویستم که نه و هیزمیان تا راده یه که به رامبه رتان بشکینم}.

(سه عدی کوپې مه غاډ) ه سستی کرد که توانایان وه که مرد و باوه پدار روبه پوی
تاقیکړنه وه یه که بڼه وه، به لام چ تاقیکړنه وه یه که..

لږه دا وتی:
{نه ی پټغمبه رڼی خوا..}

نیمه و نه وان له سر شړک و و بت په سستی بووین و، نه په رستشی خوامان ده کرد و نه
ده مان ناسی، نه وانیش چاویان نه پرېبوه نه وه ی که ده نکه خورمابه کی شاره که مان بخون،
مه گډر به خشین و میوانداری یان فروشتن بیت..

ننجا کاتې که خوی گه وړه به ناینې پیروزی نیسلام ریزی لیتاین و، رینوینی کردین بڼ
لای و، سر فرازی کردین به تر و به نیسلام، سامانی خوامان یان پې بده یین..؟؟

سویند به خوا هیچ پټو یستیمان به وه نیه..

سویند به خوا به س شمشیریان پیډه ده یین.. ه تا خوی گه وړه دانوړی ده کات له نیوان
نیمه و نه واندا}!!!

ده ست به چې پټغمبه رڼا له بڼ چونه که ی پاشگه ز بووه وه و، ه والی دا به سرگه وړه ی
(غه طه فان) که هاوه لانی رازی نه بوون به پرژده ی وتویژ و، نه ویش بریاری نه وانی په سند
کړووه و پابه نده پټو وه..

* * *

پاش چند رڼا شاری مه دینه روبه پوی نابلقه یه کی ترسناک بوو یه وه..

له راستیدا نه وان نه و نابلقه یان بڼ خویان ه لېژارد، زیاد له وه ی که به سر یاندا
سه پیترابې، نه مه ش به هو ی نه و (خنده ق) ه ی که به دهوړی شاردا ه لیان که ندبوو تا ببیته
سو په ر و پاریزه ریان..

موسلمانان کانش کالای جه نگیان پوخی..

(سه عدی کوپې مه غاډ) یش شمشیر و ره که ی ه لگرت هاته ده وړه وه له بهر خو یه وه
هژنروړه ی ده وته وه:

لَبَّثْ قَلِيلًا يَشْهَدُ الْهَيْجَا جَمَلٌ مَا أَجْمَلَ الْمَوْتَ إِذَا حَانَ الْأَجَلُ!

له یه کیک له ه لمه ته کانیشدا باسکی سعد تیریکي کوژه ی بهر که وت، که یه کیک له
بې باوه پکان تڼی گرتبوو.

جا خوین له ده‌ماره‌کانی هاته‌ده‌روهو فریاگوزاریه‌کی کاتی به‌په‌لیمان بۆ نه‌نجام دا تا خوینته‌که‌ی بوه‌سستینه‌ره، پیغه‌مبه‌ریش علیه‌السلام فه‌رمانی کرد که هه‌لیبگرن و بیبه‌ن بۆ مزگه‌وت و، تیی‌دا چادرێکی بۆ هه‌لبه‌دن تا له‌کانی چاره‌سازیدا هه‌میشه‌ نزیک بیت لێی..

جا موسلمانان لاره مه زنه که یان هه لگرت بۆ شوینه که ی له مرگه وتی پتیقه مبه...

(سهعد)یش جاوی هه له پینا و سه رنجی ئاسمانی داو، وتی:

{خودایا، گەر شتێک له جەنگی قورەیش ماوه ئەوا بەمێلەرەوه بۆی..}

چونکه هیچ هۆزێك نیه ئهوهنده حهز بكم له دۆریان بجهنگم وكم ئهو هۆزهى ئهشكهنجهى
پێغه مبه رهكهیان دایهت و، بهدروزیان دانا و، دهریانكرد...

نه‌گه‌ر شه‌پشت له‌نتوان ئی‌مه و نه‌واندا ته‌واو ک‌ری‌وه، نه‌وا نه‌وه‌ی تووشم بو‌وه بی‌که‌ره
رێ‌گی شه‌هیدبو‌ون..

مەم مەرتنە ھەتا چاوم روون دەپیتتەوہ بہ نہ مانی بہنی قورہیظہ..!! }

بۆ تۆیە پاداشتی خودا ئەى سەعدى کوپى مه عاز..!

کئی دہ توانی جگہ لہ تر قسہ ی وا بکات، لہ تاوہا ه لوئستیگدا...؟؟

خودای گه وردهش پارانہ وہ کی گپرا کرد...

ھەر ئو يىكرانە بوو بەريگى شەھىدى و، پاش مانگىك لە ژيىر كاريگەرى ئو بويىندا بەرەو

لای بہرہ رندگاری کے پایہ وہ ..

بہ لاف نہ مرد تا دلی ناسودہ ہوو بہ رانبر (بہ نی قورہ یظہ) ..

چونکہ یاش ئوہی کہ قورہ پیشیہ کان بیتومید بوون له چوونه ناو مه دینه و، ترس و بیم

که وټه ریزی سویا که پانه وټه، هه موویان چه ک و تفاقه کانیان هه لگرت و، به سه شوی گی پانه وټه

بڑا مکہ..

پیغمبرِ خوداﷻ وای بینی که از هینان له (به‌نی قورده‌یظه) که هر کاتیک ویستیان

ناياكى بهرانبهر مهدينه نه هجام بدهن، كاريكه ناكړيت نيدى چاوپوشى لى بكرت..

ئۇ لېڭەدا قەرزمانى كۆردى ۋە ھاۋەلانى كە بەردى بەنى قورەيخە بېرىپ..

لیره شیدا بیست و پینچ رۆژ ئابلقه یان دان..

کاتیڤ که هستیان کرد ده ریا زیونیان بۆ نیه لهدهست موسلمانهکان، خویان دا

به‌دهسته‌وهو، نکای خویان خسته به‌ردهم پیغه‌مبیری خواستگار، نه‌ویش به‌ده‌میان‌وه چو،

تکاکه ششيان نوره بور که (سه عدي کوري مه عاز) ناوېژوانی نيوانيان بکات.. سه عديش له

سه‌رده می‌نه فامیدا هاویه یمانیان بوو.

✱ ✱ ✱

پیغه مېهر څرګندا هندی هاوه لانی نارد و سعادې کوږې معاذ یان هیئا له چاږګه کې که
له نیو مزګه وتدا تییدا تیمار ده کړا..

به سر ولاخیکه وه هات و، ماندوویه تی و نه خوشی پیوه دیار بوو..

پیغه مېهر پتی فرموو:

{تهی سعاد، فرمان دهریاره ی بهنی قوره یظه بده}..

جا سعاد هره ناپاکه کانی هاتوه یاد که دواترینیان شهرې خنده قی بوو که وهخت بوو
شاری مه دینه و خه لکه کې تووشی تیاچوون بیت..

بویه سعاد وتی:

{واده زانم که شهرکاره کانیان بکوژین و..

ژن و منداله کانیان بکوژنه خزمه تکار و..

سامانه کانیان دابهش بکوژت..}

به م شپوهیه سعاد نه مرد هه تا دهرونی ناسوده بوو به رانېهر (بهنی قوره یظه)..

* * *

مه ترسی برینه کې سعاد روژ له لوی روژ، بگره سات له لوی سات ترسناکتر ده بوو..

روژکیان پیغه مېهری خدا چو بقره دانی و، سهیری کرد له چرکه ساته کانی
مالئاواییدایه، جا پیغه مېهر سهری هه لگرت و خستیه کوشیه وه، له لوی گه وړه پارایه وه:

{خودایا، سعاد له پیناوی تژدا تیکوشا و..

بپوای به پیغه مېهر که ت هیئا و..

نوهی له سهری بوو به جتی هیئا..

جا گیانی به چاکترین شپوهی وهرگرتنی گیان وهریگره}..

و شه کانی پیغه مېهر څرګندا به سر گیانی مالئاوایکایدای فینکی و هیمنی داباراند.

هولی داو، چاوه کانی کرده به و نومیده کې که روخساری پیغه مېهری خوا دواين شت بیت
که له ژيانیدا چاری پتی ده که ویت و، وتی:

{سلوت لی بی تهی پیغه مېهری خوا..

منیش شاهیدی ددهم که پیغه مېهری خودایت}..

تا له کاته دا پیغه مېهر سهرنجی روخساری سعاد دا و، فرمووی:

{خوشی له تو تهی باوکی عمر}..

* * *

نه پوسه عیدی خودری ﷺ ده لیت:

{له وکه سانه بووم که گوریان بۆ سعاد هه لکه ند...

هه ر که چینیکي خۆله که مان هه لکه ند، بۆنی میسکمان ده کرد...

هه تا ته واهه لمان که ند}...

مړینی سعاد لای موسلمانان کان زۆر سخته بوو...

به لام سه ره خوشیان، زۆر پایه بلند بوو، کاتیک گوئیستی پیغمبره که پان بوون

ده یفه رموو:

{عه رشی خودای گه وړه بۆ مړینی سعاد کوی مه عان له ریه وه}..

بہ عری کوہی عوبادہ
مازاہہ نگری رخصت

له گەل ناوھێتانی (سەعدی کوپی مەعاز) دا باسی (سەعدی کوپی عوبادە) ش دەکرێت..

چونکە ھەردووکیان سەرگەورە ی خەلکی مەدینە بوون..

(سەعدی کوپی مەعاز) گەورە ی ئەوس..

(سەعدی کوپی عوبادە) ش گەورە ی خەزەج بوو..

ھەردووکیان، زۆر زوو موسلمان بوون و، ئامادە ی پەیمانی عەقەبە بوون و، وەک

سەریازیکی گوێڕایەڵ و، ھېوادریکی راستگۆر لە پەنای پیتھەمبەری خوادا ﷺ ژیان..

لەوانە یە (سەعدی کوپی عوبادە) لەنێو ھەموو ئەنصارێکەکاندا تاکە کەس بێت کە پشکی

خۆی لەو ئازار و ئەشکەنجە ی قورەیش چەشتبێت کە بەسەر موسلمانەکاندا دەھات لەشاری

مەککە!!!

ئاسایی بوو کە قورەیش ئازار و ئەشکەنجە ی ئەوانە بدات کە لەنێواندا دەژیان و، لە

مەککە نیشتەجێ بوون..

بەلام پیاویکی خەلکی مەدینە تووشی ئەو ئەشکەنجە دانە بێت.. کە تەنھا پیاویکی ئاسایی

نەبێت و بەس... بەلکو سەرکەورە یەکی گەورە بێت لە سەرگەورە و پیاو ماقوولەکانیان، ئەم

کارە قەدەر وای کرد کە تەنھا بەشی (سەعدی کوپی عوبادە) بێت..

ئەمەش لەوای ئەو ی پەیمانی عەقەبە بەنھێنی بەستراو، ئەنصارێکەکان ئامادە بوون

بڕۆنەو، قورەیشییەکان بە پەیماندا و پێکھاتنی ئەنصارێکەکانیان لەگەڵ پیتھەمبەری

خوادا ﷺ زانی بەو ی کە کۆچ بکات بۆ مەدینە و ئەوانیش لەو ی لە دەوری دەین بەرانبەر ھەر

ھێزیکی ھاوڵەپرستان و تاریکی..

شیتبێتی قورەیش ھاتە جۆش و، دەستیان دایە شوێنکەوتنی سوارە پزۆشتووەکان تاکو

گەشتن بە (سەعدی کوپی عوبادە) و بۆ باوەڕەکان لەگەڵ خۆیاندا ھێتایانەو، بە گوریسی

ولاخەکی ھەردوو دەستیان بەستبوو بە ملیووە و ھێتایانەو بۆ مەککە و، لە دەوری

کۆبوونەو و کەوتنە لێدانی و ئەو ی حەزیان لێی بوو لە ئازار و ئەشکەنجە بەسەریان ھێتا...!!

کێ ئەمە بەسەر سەعدی کوپی عوبادە دەھێنێت؟

ئەو سەرگەورە یی مەدینە، کە دەمێکە پەنایان بۆ بردووە، بازراگانتییەکانی پاراستبوون

و، ریزی لە شانەکانیان گرتبوو، کاتێ یەکیکیان لە مەککە دەچوو بۆ مەدینە..؟؟

لەراستیدا ئەوانە ی کە گرێمان و، ئەوانە یی کە لێیان دەدا نەیان دەناسی و ناشناختی

پلەوپایە ی نەبوون لەنێو ھۆزەکیدا..

به‌لام، وا ده‌زانیت گهر بیا ننا سیا به‌ وازیان لێ ده‌هێنا؟؟

ئهی ئه‌شکه‌ ده‌جه و ئازاری ئه‌و سه‌رگه‌ و رانه‌ی مه‌که‌که‌یان نه‌دا که موسلمان بوون...؟؟
 قوربه‌ش له‌و رۆژگا رده‌ا شێت بوو، ده‌بیبینی که هه‌موو توانا کانی نه‌فامی تیه‌که‌ی، خۆی ساز
 ده‌دا بۆ شکست خواردن به‌ بانگی حه‌ق، هه‌ر بۆیه هه‌ج رێبازیکی شک نه‌ده‌برد بۆ
 دامرکانده‌وه‌ی رق و قینه‌که‌ی جگه‌ له‌ ئه‌شکه‌ ده‌جه..

-وه‌ک وتمان- بۆ باوه‌ په‌کان له‌ ده‌وری سه‌عدی کۆپی عوباده کۆبوونه‌وه‌و لێیان ده‌دا و
 ده‌ستدرێژیان ده‌کرده‌ سه‌ر..

با ئی گه‌ڕێن (سه‌عد) پاشماوه‌ی با سه‌که‌مان بۆ بگێرێته‌وه‌:

{... جا سوێند به‌خوا کاتێ که له‌به‌ر ده‌ستیاندا بوم به‌کێک له‌ قوربه‌یشیه‌کان به‌ره‌و لام
 هات، پیاوێکی که‌شی، سه‌یی، بالا به‌رزی پیاوانه‌..
 له‌دلی خۆمدا وتم: گه‌ر له‌نیۆ ئه‌م هۆزه‌دا که‌سیک هه‌بێت چاکه‌ی ئی بوه‌شێته‌وه‌، ئه‌وا
 ئه‌مه‌یانه‌..

کاتێ لێم نزیک بووه‌وه‌ ده‌ستی به‌رزکرده‌وه‌و زله‌یه‌کی زۆر توندی لێدام..

له‌دلی خۆمدا وتم: نا.. سوێند به‌خوا، له‌دوای ئه‌مه‌ چاکه‌ له‌ که‌سیاندا نه‌یه‌...!!
 سوێند به‌خوا کاتێ له‌به‌ر ده‌ستیاندا بوم، رایانده‌ کێشام، به‌کێک له‌ پیاوه‌کانیان هات بۆ لام
 و، وتی: مالموێزان، په‌ناداریت له‌گه‌ڵ هه‌ج قوربه‌یشیه‌که‌دا نه‌یه‌...؟

وتم با.. من په‌ناداری حارسی کۆپی حه‌ریی کۆپی ئومه‌یه‌یه‌..
 پیاوه‌که‌ وتی: ده‌سا به‌ ده‌نگی به‌رز ناویان به‌یته‌ و، باسی ئه‌وه‌ بکه‌ که په‌ناداری هه‌یه
 له‌نیوانتاندا، منیش وام کرد..

جا پیاوه‌که‌ رۆشت بۆ لایان و، هه‌والی پێدان که پیاوێکی خه‌زه‌جی له‌ (أبطح) لێی
 ده‌دریت و ناوی ئه‌مان ده‌هێنیت و، باسی ئه‌وه‌ ده‌کات که په‌ناداری هه‌یه‌ له‌گه‌ڵیاندا..

له‌باره‌ی ناومه‌وه‌ په‌رسیاریان کردبوو.. وتبووی: سه‌عدی کۆپی عوباده..

وتبوویان: راست ده‌کات به‌خوا، جا هاتن و له‌ چنگیان ده‌ریاز کردم {..

(سه‌عد) دوای ئه‌و دوژمنکاریه‌ی که توشی هات له‌کاتی خۆیدا مه‌که‌کی به‌جێهێشت، تا
 بزانی قوربه‌یش چه‌ند به‌ تاوان خۆی په‌ر چه‌ک ده‌کات به‌رانه‌به‌ر که‌سانێکی بۆ په‌نا، که بانگه‌شه‌ی
 خه‌لکی ده‌که‌ن بۆ لای چاکه‌ و، حه‌ق و، ناشتی..

له‌راستیدا ئه‌و دوژمنکاریه‌ زیاتر عه‌زمی جه‌زم کردو، به‌یاری دا که لیبه‌پێت بۆ سه‌رخستنی
 پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ و هاوه‌لانی و نیسه‌لام.

پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ کۆچ ده‌کات بۆ شاری مه‌دینه و.. به‌ر له‌خۆیشی هاوه‌لانی کۆچیان

کردبوو..

ئا له‌وێدا (سه‌عد) سامانه‌که‌ی خسته‌ خه‌زمه‌ت کۆچه‌ران..

(سعد) هر خوی به فیرته و یوماوه یی به خشنده بوو..

چونکه نهو کوړی (عوبادهی کوړی دولیمی هاریسه) بوو، که ناویانگی به خشنده یی و ده سترکواو یی له سرده می نه فامیدا به رفرلوانتر بوو له گشت ناویانگیک..
به راستی به خشنده یی (سعد) له نیسلامدا بوه نیشانه یه که له نیشانه کانی نیمانی به ټیز و پته وی.

فرموده گټړه وه کان له باره ی به خشنده یی که یوه ده لټن:

(ده فری پر خوراکی سعد له گټل پټغمه مېرډا) به هه موو ماله کانیدا ده سوپایه وه..
هه روها ده یانوت:

(پیاویکی نه نصاری یه که س یان دوو.. یان سټ که س له موهاجیرانی ده برده وه له گټل خوی بڼ مال..

به لام (سعدی کوړی عوباده) هه شتا که سی له گټل خوی ده برده وه)..!!

له بهر نه وه ش بوو، سعد هه میسه داوای چاکه و رنق و رنزی زیاتری له په روه ردگاری ده کرد و ده یوت:

(خودایا که م به که لکی من نایه و، باش نایم له سهری)..!!

له پینای نه وه شدا، شایسته ی نهو پارانه وه ی پټغمه مېری خودا بوو) که بوی کرد:

(خودایا به ره که ت و به زه یی خوت به سر خاوو خیرانی سعدی کوړی عوباده دا بریژه).

* * *

سعد به ته نها سامانه که ی نه خستبووه خزمه ت نیسلامی پیرۆز، به لکو هیژ و لټه اتووی خویشی خستبووه خزمه ت..

به راستیش تیرهاو ټیکی کارامه و چاک بوو.. له جهنگه کانیشدا که له گټل پټغمه مېرډا
به شداری ده کرد فیداکاری جه سورانه ی په کلاکه روه بوو.. (نین عه باس) ده لټت:

له هه موو شوینگه په کدا پټغمه مېری خوا) دوو نالای هه بوو..

نالای موهاجیرین، به ده ست (علی کوړی ابوطالب) هه بوو..

هی نه نصاره کانیش، به ده ست (سعدی کوړی عوباده) هه..

* * *

وا دیاره توندی سروشتی دیاری نه م که سیتی به هیژ بووه..

چونکه نهو توند بوو له سر جه ق و..

توندیش له خواستنی شتی که دا که به مافی خوی بزانیاه..

بېوايشی به کارک هه بوايه مه لدهستا به راگه ياندنی به شيويه کی ناشکرای بی پتچ و په نا و، سووربوونیک که ناشنای دهست لي هه لگرتن نه بیت..

جا نه م توندیه، ياخود نه م توندپوښه، ببوه پالته ری سر گه وړه ی نه نصار به وړه هه لویستی وها که له سهری ده که ورت زیاد له وړی قازانجه مند بیت لیتی..

* * *

له رۆزی رزگارکردنی مه که دا پیغمبره یی خودا ﷺ کردیه سهردهستی کومه لیک له له شکری موسلمانان..

هر که گه یشت ده وروپه ری دهر وازه کانی (البلد الحرام) مه که هاواری کرد:

((نه مړی رۆزی داستانه..

نه مړی، حه رame کان هه لال ده بن))..

جا (عومهری کوپي خطاب) ﷺ گوئی لیتی بوو، دهست به جی خوی گه باند هه خزمه ت پیغمبره یی خودا ﷺ ووتی:

(نه ی پیغمبره یی خوا..

گوئی بگره بزان هه سه عدی کوپي عوباده چی وتوه..

دلنایین لیتی که له نیو قوپه یشیه کاند هه لاماردانی هه بیت)..

نه مجا پیغمبره یی ﷺ فه رمانی کرد به عه لی ﷺ که خوی بگه یه نیت هه لای و نالاکه ی لي وه ریگریت و، له جی نه و نه میر بیت..

سه عد کاتی مه که ی به دی کرد سه رشقپانه خوی داو ته دهست سوپای موسلمانانی رزگارکار، دیمه نی نه شک هه نه دانی بپواداران و، نازاردانی خوی، نه و رۆزه ی به سه ریان هیتا.. هاته وه یاد..

هه مو نه و جه نگان هه شی بپرکه و ته وه که قوپه یشیه کان دژ به هۆزه که ی و بانگخوازانی نه نجامیان دا و.. هه مو تاوانیشیان نه وه بوو که ده یانوت: (لا اله الا الله) جا توندوتیژی که ی وای لي کرد که له رۆزی رزگارکردنی مه زندا جنیو به قوپه یش بدات و هه پشه بکات..

* * *

هر نه م توندیه، یان بلئ نه م توندپوښه که به شیکي سروشتی (سه عدی پیکه یتابوو، هر نه و هه شو له رۆزی (سه قیفه) دا وای لیکرد که نه و هه لویسته دیاره ی هه بیت.

به وړی وه فاتی پیغمبره وه ﷺ، کومه لیک له نه نصاریه کان له ده وړی کویونه وه له (سه قیفه ی به نی ساعیده) و داوایان لیده کرد که جینشینی پیغمبره یی خوا ﷺ له نه نصاره کان بیت..

جینشینى پیغمبرى خوداش ﷺ رۆزك بوو بۆ خزمانى له دنیا و قیامه تدا..
 پاشان ئه و كومه له ئه نصاره ده یانویست كه به ده ستى بهین و بۆیان بیئت..
 به لاهم پیغمبرى خوا ﷺ له كاتى نه خوشبه كهیدا ئه بوبه كرى له جى خوى دانا بوو نوژیان
 پى بكات و، هاوه لانیس له م له جى خۆ دانا نه تیگ یشتن كه پشتگیری دیارده ی دیکه ی ده كرد
 كه پیغمبرى خوا ﷺ ئه بوبه كرى.. بووه مین كه سی نئو ئه شك و ته كه ی.. زیاد كرد.
 ده لئین: تیگ یشتن كه ئه بوبه كر له هه مان له پیشتر بوو بۆ جینشینى..
 به مجۆره (عومهرى كوپى خطاب) ﷺ ئه م بۆچونه ی دهریپى و پئوه ی پابه ند بوو..
 له كاتى كدا (سه عدی كوپى عوباده) بۆچونى كى دیکه ی هه بوو و ده ستى پئوه گرت، به جۆرئ كه
 وای له رۆزك له هاوه لانی پیغمبرى خوداش ﷺ كرد كه ئه م هه لویتسه ی به جوان نه زانن، كه
 مایه ی ره تكدنه وه و نا په زایبان بوو..

* * *

به لاهم (سه عدی كوپى عوباده) به م هه لویتسه ی راستگۆیا نه به ده م سروشت و
 خه سه له ته كانی خۆیه وه چوو..
 چونكه ئه و- وه ك باسما ن كرد- ژۆر توند وابه سه بوو به بیرو بۆچونیه وه و، ژۆر سوور بوو
 له سه ر قسه له پرووی و پروویه كه ی..
 هه لویتسه ی پاش جهنگى (حونه ین) له سه رده مى پیغمبرى خوا دا ئه و خه سه له ته یما ن پى
 نیشان ده دات..

ئه وه بوو كاتى ك موسلمانان له و جهنگه دا سه ركه و تنیان به ده ست هینا، پیغمبرى ﷺ
 ده ستى دایه دابه شكردنى ده سته كه وه ته كانی به سه ر موسلماناندا و.. له و رۆژه دا ژۆر گرنگى
 به تازه موسلمان بووه كان دا، كه بریتى بوون له و پیاوما قول و سه ركه و رانه ی كه تازه
 موسلمان بوویون، پیغمبرى خوداش ﷺ وى ستى كومه كیان بكات و زیاتر دلایان په یوه ده ست بیئت،
 هه روه ك چۆن به شى جهنگا وه ره نه داره كانی دا..
 ئه و كه سانه ی شى زوو موسلمان بوویون دانیه ده ست ئیسلامه تیه كیان و، هیه چى له
 ده سته كه وه ته كانی ئه و جهنگه پى نه دان..

به خشینى پیغمبرى خوداش ﷺ ته نها به خشینى رۆزك بوو هه موو خه لك سوور بوون
 له سه ر..
 ده سته كه وه ته كانی جهنگیش له و كاته دا بوویوه ده ستمایه یه كى گرنگ و گۆزه رانى
 موسلمانانى پى به پئوه ده چوو..

به م شۆیه ئه نصاریه كان به دلته نگیه وه پرسیان: بۆچى پیغمبرى خوا ﷺ به شى
 خۆیا نی له ده سته كه وت و سامان پى نه دان..؟؟

ههسانی کوپی سابیتی شاعیریش ده لیت:

وانت الرسول فقل یا خیر مؤتمن
للمؤمنین اذا ما عدد البشر
علام تدعی سلیم، وهی نازحة
قدام قوم، هموا آووا وهم نصروا
سماهم الله انصارا بنصرهم
دین الهدی، و عوان الحرب تستر
وسارعوا فی سبیل الله و اعترفوا
للتائبات، وما خاموا وما ضجروا

شاعیری پیتغمبهری خوا له م بهیته شیعرانه دا گوزارشتی له و بیزاریه کړېوه که
نه نصاریه کان ههستیان پیکرد، که بینیان پیتغمبهری څخه نه وې که ویستی له هاوړه لان پتی دان
و، هیچی به مان نه دا..

(سه عدی کوپی عوباده) ی سرگه وړه ی نه نصاریه کانیش نه وې بیښی و، بیستی که
هؤزه که ی له نیتو خویاندا نه و قسه یه دده دن به گوئی په کدیدا، به م هه لویسته رازی نه بوو، به دهم
سروشته ناشکرا راسته له پوهه که یوه چوو، ده ست به جی خوی که یانده پیتغمبهری خواد څخه
و، وتی:

((نه ی پیتغمبهری خوا..))

نه م کومه له ی نه نصار شتیک بوته گری له سر دلیان، به هوی شینوای دابه شکردنی نه و
ده ستکه وتی به دده سته پتیرا.. له نیتو هؤزه که ی خوند دابه شت کرد و، به خششی مه زنت دا به
هؤزه کانی عره ب و، هیچ به شی نه م کومه له ی نه نصاری تیدا نه بوو)..

به م جړه نه و پیاوړه قسه له پوهه رازی ددرونی خوی و، نه وې ده هات به بیري هؤزه که یدا
درکاند و.. وینه یه کی راست و دروستی هه لویسته که ی بقی پیتغمبهر خسته پوو..
جا پیتغمبهری خواد څخه لئی پرسی:

((بؤچوونی تر چی په له ویاړه یوه نه ی سه عد)) ۹۹۰۰

به و مانایه ی که بؤچوونی هؤزه که ت نه وې، نه ی بؤچوونی تر چی په ۹۹۰۰

(سه عد) یش به هه مان قسه له پوه یوه وه لای دابه وه:

((منیش له هؤزه که ی خؤم))..

پتویسته تا کورتایی له که ل چیرو که که دا به پین، چونکه جوانیه کی بئ هاوتای تیدایه !!

سه عد هؤزی نه نصاری خوی کړکړده وه..

پیتغمبهری خوادش څخه هات بقی لایان، روخساری غه مگینایانی خوتنده وه و..

زده رده خه نه یه کی که شی پتیرانی جوانیه کانیان و ریژلنایانی کاره که یان کرد..

پاشان فرموی:

((نه ی کومه له ی نه نصار..))

شتیکم له نیتو به پتیه یشتوه، که له دلی خوتاندا شتیکتان به رامبهرم بقی دروست بووه ۹۹۰۰

نایا نیتو له سر لیت خویاندا نه بوون کات هاته لاتان و، خوی که وړه هیدایه تی دان ۹۹۰۰

نه دار بوون و، خوا دهوله مېندی کړدن...؟؟

دوژمن بوون و، خوای گه وره دله کانتانی پټکه وه په یوه ست کړد...؟؟

وتیان:

به لڼ، خوای گه وره و پیغه مېرمنه گه ی چاکه یان به سرمانه وه نژده و چاکترن.

پیغه مېرمنه فرمووی:

((بڼ وه لامم ناده نه وه نه ی کومه لی نه نصار...؟؟))

وتیان: چیت وه لام بدهینه وه نه ی پیغه مېرمنه خوا...؟؟

خودا و پیغه مېرمنه گه ی چاکه یان به سرمانه وه نژده و چاکتریشن..

پیغه مېرمنه فرمووی:

به لام سویند به خوا گه ربتانو یستایه ده تانوت و، راستیشن ده کړد و راستگړیوون:

به درې خرابو یته وه که هاتیه لامان، نیمه ش بروامان پټکړدی..

به شکستی هاتی و، سرمانخستی..

به نه داری هاتی و، کومه کمان کړدی..

ده رکرلو بوویت و، په نامان دایت..

نه ی کومه لی نه نصار.. له دهرونی خوتاندا خوشه ویستی دونیاتان بینیه که هوزیکم پی

وابسته کړد تا موسلمان بین و، نیوړه شم به نیسلامه تی خوتان سپارد...؟؟

نایا رازی نابین نه ی کومه لی نه نصار، که خه لکی مه پ و وشر ببه و، نیوړه ش به

پیغه مېرمنه خوداوه بگه پټنه وه بڼ لای کړل و باره کانتان...؟؟

چا سویند به و زاته ی گیانی منی به دهسته، گه له بهر کچکړدن نه یوایه من په کټک ده بووم

له نه نصار.. گه ر خه لکیش هر په ک به ریگایه کدا بڼن، من ریگای نه نصارم ده گرت بهر..

خودایه به زه بییت بیته وه به نه نصاریه کان و..

نه وه ی نه نصاریه کان و..

نه وه ی نه وه ی نه نصاریه کاند...!!

تا له ویدا نه نصاریه کان هینده گریان تا ریشیان ته پ بوو..

چونکه وشه کانی پیغه مېرمنه پایه به رزی مرن دله کانیانی پټ کړد له سه بوړی و، گیانیان له

دهوله مېندی و، دهرونیان پټ له ساغی..

چا هموویان، به سه عدی کوړی عوباده شه وه هاواریان کړد:

((رازی بوین به وه ی پیغه مېرمنه خوا پشک و به شمان بیټ...))

* * *

له رځانۍ سره تاي جينشينايه تي (عومر) دا، سه عد چوو بۇ لاي نه ميري باوه پداران و، به هه مان قسه له پړوي توند پړويانه يوه پتي وت:

((نه بوبه كړي هاوړپت- سويند به خوا- له تق خوښه ويست تر بوو له لاما...))

سويند به خوا وام ليها تووه حزم نيه به دراوسپيه تيت...))

عومر يش به هيمني وه لامي دايه وه:

((هر كس حزمي له دراوسپيه تي كه سينك نه بيت، لاي بار ده كات...))

سه عد كه پايه وه وتي:

((من ده گويزمه وه بۇ دراوسپيه تي كه سينكي له تق چا كتر))!!

* * *

سه عد ﷺ به و وشانه ي كه ناراستي عومري نه ميري باوه رداراني كرد بۇ نه وه نه بوو كه

رق و قيني خوي ده رپرپت، يان گوزارشت له بيژاري خوي بكات..

چونكه هر كس رازي بوو بيت پيغمبري ﷺ پشك و به شي بيت، پشتيواني و خوښه ويستي كه سينكي وه عومر رت ناكاته وه، كه هه ميشه جينگاي ريز و خوښه ويستي

پيغمبر بووه..

به لكو سه عد كه يه كيكه له و هاوه لانه ي كه قورناني پيړوز باسي كردون: ﴿رحماء

بينهم﴾ الفتح/ ۲۹..

ويستي كه چاوه پتي ره وشيك نه كات، كه جياوازي له نيوان نه و جينشيني موسلماناندا

دروست بيت، جياوازيه كه نه و نايه وييت و، پتي رازي نيه..

* * *

كول و باري پيچايه وه به ره و شام بروت..

هر كه گه يشته نه وي و له خاكي (حوران) دابهزي ناكامي هات و، به ره و لاي په روه رديگاري

ميهره باني كه پايه وه..

ئۇ سامەي كۆپى زەيد
خوشە وىسى كۆپى خوشە وىسى

نهمیری باوه پداران (عومری کوپی خطاب) ﷺ سهرقالی دابه شکردنی شت و مه کی
(به يتولمال) بوو به سهر موسلمانانگاندا..

نوره ی (عبدالله ی کوپی عومر) هات و، عومر به شی خوی پيدا..
پاشان نوره ی (نوسامه ی کوپی زهید) هات و، عومر دوو هینده ی (عبدالله ی کوپی خوی
پیدا..

له کاتیکدا عومر به پیی ریژ و پایه و نارچه تی چه شتنيان له پیناوی نیسلامدا شتی به سهر
خه لکیدا به ش ده کرد، (عبدالله ی کوپی عومر) له وه دهرسا که شوین و جینی له نیسلامدا
له دواوه بیت، له کاتیکدا که نومیده وار بوو به هوی گوپراهیلی، تیکوشان و، دونیان ویستی و،
پاریزکارییه وه لای خوی گوره له موسلمانان پیشه نگه کان بیت..
نا لیره دا له باوکی پرسى: (فه زلی نوسامه دا به سهر مندا، له وه ختیکدا نه وه ی من
له گه ل پیغه مبهری خوادا بینیمه نه وه نه بینیمه)؟..

عومریش وه لای دایه وه:

((نوسامه له تر خۆشه ویستتر بوو لای پیغه مبهری خوادا ﷺ..

باوکیشی له باوکت زیاتر خۆشه ویستتر بوو لای پیغه مبهری خوادا ﷺ))!!..!

جا ده بی نه وه کن بیت که خوی و باوکی له دلی پیغه مبهردا خۆشه ویستیان گه یشتبیته
ناستیک که کوپی عومر و عومریش پیی نه گه یشتبن؟؟..
نه وه (نوسامه ی کوپی زهید) ه..

له نیتو هاوه لانیشتا نازناوی (خۆشه ویستی کوپی خۆشه ویست) ی هه بوو..

(زهیدی کوپی حاریسه) ی باوکیشی خزمه تکاری پیغه مبهری خودا بوو ﷺ و، پیغه مبهری
به سهر باوک و دایک و کس و کاریدا هه لبارد، نه وه (زهیدی) ه کی رۆژیکیان پیغه مبهردا له نیتو
کومه لیک له هاوه لانیشتا رایگرت و فهرمووی:

((شاهید بن ثنوه که نه م زهیده کوپی منه و، میراتگرمه و میراتگرم))..

له نیتو موسلمانانیشدا هه به (زهیدی کوپی موحه ممد) ناویان ده برد هه تا قورئانی پیرۆز
داب و نه ریتی (ته به نی) به مندا لکردنی هه لوه شانده وه..
نه م نوسامه یه کوپی ته..

(نوم نه یمن) ی دایکیشی دایه نی پیغمهبری خوا بووه..
 روخساری دهره وهی بۆ هیچ شتیک دهستی نه ده دا.. هیچ شتی..
 چونکه نه وه کو میژوونوسان له باره یه وه دواون: ره شیک لوت مه لول بووه..
 به لئ.. به م دوو وشه یه وه به س، میژوو قسه ی خۆی دهره بره ی ئوسامه کورت ده کاته وه..
 به لام، که ی ئیسلام گوئی به شیوازی دهره وه ی خه لکی داوه..
 که ی.. له کاتی که پیغمهبره که ی ده فهرموت:
 ((نیمه له وانه یه قژپرکی، تۆزوی، جل و بهرگ شپ که که س ئاوی لئ ناداته وه، کهر سویند
 له سر خۆای که وره بخوات خوا سوینده که ی ناخات)).

* * *

که وابوو با واز له شیوه ی دهره کی ئوسامه به ینین..
 با له پیسته په شه که ی و، لوته مه لوله که ی بگه ریین، چونکه تیکرای ئه وانه له ته راوژی
 ئیسلامدا سهنگیان نه..
 با سه رنج بده ی خۆشه ویستی و پشتیوانیه که ی چۆن بوو..؟ قوریانی به چ جۆری
 بوو..
 چی له داوین پاکیه که یدا بوو..؟ له جیگیریه که ی و..؟ پاریزکاری و دلناییه که ی و..؟ مه زنی
 و زیانی پریدا مه بوو..؟!
 له هه موو ئه وانه دا گه یشتبووه ئه و ئاسته ی شایانی ئه و خۆشه ویستی و ریزگرتنه زۆره ی
 پیغمهبر ﷺ:
 ((ئوسامه ی کوپی زهید خۆشه ویستترین که سه لای من و، ئومیده وارم که له پیاوچا کانتان
 بیت و، راتان ده سپێرم که چاک بن له گه لیدا)).

* * *

ئوسامه ﷺ خاوه نی هه موو ئه و ئاکاره مه زتانه بوو که نزیک بکات له دلی پیغمهبر و،
 گه وره بیت لای.. چونکه ئه و کوپی دوو موسلمان به پێزی زوو موسلمان بوو بوو که زۆر زوو
 به ره و ئیسلام هاتن و، له زۆریه یان زیاتر خۆشه ویستی و پشتیوانیان له پیغمهبر ده کرد و لێی
 نزیک بوون..
 له و مندا له بیگه رده نه ی ئیسلامیش که له سه رده می ئیسلامدا له دایک بوون و، له فیه رته ی
 بی خه وشیدا گوش کران، به یی ئه وه ی گه رد و تۆزی نه فامی و تاریکیه کانی بگرت..
 هه روه ها ئوسامه ﷺ زۆر زۆر زیره ک و، خۆ به که م زان بوو، لێ پرانیشی له پێناوی خودا و
 پیغمهبردا بی سنور بوو.

پاشان شو دواى شه ودهش، له ثانيى نوډا نوښته رايه تى قوريانيانى رهنگه كانى ده كړد كه
نيسلام هات كوت و بهندى جوداخوازي و شته قټزه ونه كانى لټي پامالى..

جا هم ره شه لوت هه لوڼه له دلى پټفهمبرى خوا و، له ريزى موسلماناندا خاوه نى
جنگايه كى بلند بوو، چونكه شه وى خودا رازى له سهره بڼ بهنده كانى چوڼيه تى پايه و ريزى
له نټو خه لكيدا راستگرډته وه و فرمويه تى:

﴿إِنْ أَكْرَمَكُمْ عَنْدَ اللَّهِ أَفْقَاكُمْ﴾ ريزدار ترينتان له لای خودا
پاريزكار ترينتان هـ المجرات/۱۲.

به هم شپوه يه ش بينيمان پټفهمبرى خوا څخه له ريزى رزگار كړنى مه زندا چووه شارى
مه ككه و هم ره شه لوت هه لوڼه (نوسامه كوپى زه يد) به ته نيشته وه بوو.

پاشان بينيمان كه له خورشترين و جوانترين ساته كانى نيسلام و، سره كونه كيدا، كه
ده چووه كه عبه بيلال و نوسامه له لای راست و چه پيه وه بوون.. دوو پياوى پټست په شى
قه ترانى، به لام شو په پيامى خوايه كى كه له هردوو دلى گه وړه يي گه ردياندا هه ليا نگر تېوو شو
هه موو ريز و به ريزيه ي پښ به خشيېوو..

* * *

له ته مهنټكى كه مدا، كه بيست سالى تپنه په پانډېوو، پټفهمبر (نوسامه كوپى زه يد) ي
كړده فرماندهى سوپا، كه (شه بوبه كرو عومر) له نټو چه ننگا و ره كانيدا بوون...!!
ورته ورت كه و ته نټو هه ندئ له موسلمانگان و كاره كيان به لاوه گران بوو، به زور يان
ده زانى كه نوسامه كوپى زه يدى تازه پيگه يشتوو فرماندهى سوپا يه ك بيت كه گه وړه پياوانى
نه نصار و موهاجر ينى تپدايه..

قسه و باسه كيان گه يشته وه به پټفهمبرى خوا څخه له نويش چوويه سر دوانگه و،
سوپاس و ستايشى خواى گه وړه كړد و، پاشان فرموى:

((هه ندئ كه س تانه و ته شه له فرماندهيه تى نوسامه كوپى زه يد ده گرن و..

پټشترش تانه و ته شه ريان له فرماندهيه تى باوكى ددها..

جا باوكى شايسته ي فرماندهيه تى بوو..

نوسامه ش هر شا پانيه تى..

شو له دواى باوكى خوزه ويستترين كه سه لای من..

من نومنده وارم كه له پياوچا گانتان بيت و..

راتان ده سپټرم كه چاك بن له گه ليدا)..

به رله وى سوپا به رو شو تپى مه به ست بكه و ټټه پښ پټفهمبرى خودا څخه وه فاتي كړد،

به لام له راسپارده داناييه كيدا بڼ هاو د لاني شه وى به جڼ هيشتېوو:

((ناردنی نوسامه جیبه چی بکن..))

ناردنی نوسامه جیبه چی بکن...))

خه لیفه ی موسلمانان (نبویه ک) به م شتویه نو راسپارده ی پیرۆز راگرت و، وئپای نو رموشه نوپیه ی که وه فاتی پیغمبر هینایه ئارا، (نبویه ک) هر سوور بوو له سر به جیبه یانی راسپارده و فرمانه کی، نه و بوو سوپای موسلمانان به سهرکایه تی (نوسامه) به ره مه بسته کی که وته ری، پاش نه و ی که خه لیفه مۆله تی ل خواست که (عومر) له لای خزی بهیلتیه وه له شاری مه دینه..

له کاتیکدا که (هرقل)ی ئیمپراتۆری رۆم هه والی وه فاتی پیغمبر ی بیست، له هه مان کاتدا هه والی نو سوپایه ی موسلمانانی پیگه بشت که به سهرکردایه تی (نوسامه ی کوپی زهید) بۆ پاککردنه وه ی شام که ورتته ری، سهری سوپا له وه ی که موسلمانان نه و نه ده به میز بن که وه فاتی پیغمبر که یان کاریگه ری نه بیست له سر نه خشه و توانایان.

به م شتویه رۆمه کان خا و بونه وه و، ئیدی سنوری شامیان نه کرده شوینی چاودیری کردنی لانه ی ئیسلام له دورگی عه ره بیدا..

سوپا بن زیان گه پایه وه.. موسلمانان له باره وه وتیان:

((هیچ سوپایه کمان نه بینیه وه ک سوپای نوسامه بن زیان))!!

رۆژنکیان (نوسامه) وانه ی ته مه نی وه رگرت.. وانه ی کی کاریگه ر.. نوسامه گوزه راندی و تیکرای ژبانی تیدا گوزه را له ساتانه وه که پیغمبر به ره په ره وردگاری بالاده ست گه پایه وه تا نو ساته ی (نوسامه) به ره لای په ره وردگاری گه پایه وه له سه رده می کوتایی خه لافه تی موعاویه دا..

بوو سال به ره له وه فاتی پیغمبر ﷺ کردیه نه میری دهسته یه ک و ناردی بۆ روه ره و بونه وه ی هه ندی له هاوه لپه رستان که دژایه تی ئیسلام و موسلمانان ده کرد.

نه وش په کهم نه میریتی بوو (نوسامه) بیگریته ده ست..

له م چالاکیه شیدا سه رکه وتن و برینه وه ی به ده ست هینا و، هه والی سه رکه وتنه کی به ره له هاتنه وه ی که بشته پیغمبر ی خوا ﷺ و پیتی دلخۆش و شامو مان بوو..

ده با گوئی له نوسامه را بگرین پاشماوه ی هه واله که مان بۆ باس بکات:

((.. جا چومه خزمه ت پیغمبر ﷺ و، مژده در مژده ی رزگار کردنه کی پیدابوو، روخساری گه شاهه بوو.. له خزی نزیک کردمه وه و، پاشان فه رموی: بۆم بدوئ..

جا منیش ده ست م کرد به گێرانه وه.. بۆم باسکرد که له کاتیکدا مژده که شکستیان خوا رد که بشته سه ر پیاوینکیان و په کهم له سه ر سینگ دانا، وتی: لا اله الا الله، منیش په کهم لیدا و کوشتم..

روخساری پیتغه مبهري ^ﷺ گورا و فه مووی:

((تیاچوون بۆ تۆ، ئەي ئوسامه...؟))

ئەي چي دهكەيت به (لا اله الا الله)..؟

((تیاچوون بۆ تۆ، ئەي ئوسامه...؟))

ئەي چي دهكەيت به (لا اله الا الله)..؟

هەر دووبارهي دهكردهوه لێم ههتا وام لێهات ههزم دهكرد كه خۆم له تێكپاي كردهوه كانم دابمرا مایه و، ئەو رۆژه سه رله نوێ موسلمان بومایه..

نا سویند به خوا، هه رگیز كه سێ ناگۆزم كه وتبیتی (لا اله الا الله)، پاش ئه وهی كه گوئیستی ئه وه بووم له پیتغه مبهري خوا..))

* * *

ئەمە ئەو وانه مەزنه بوو كه ژيانى ئوسامەي خۆشه وىستی كۆپى خۆشه وىستی ئاراسته كرد لهو رۆژه وهی كه له پیتغه مبهري خاوه گوئی لێبوو تا ئەو ساتەي به رازیبوووی و دلدیایی دونیای به جێپێشت..

ئەو ههش وانه يه كی گه و رده بوو..

وانه يه ك مرفا يه تی پیتغه مبهري و، دادگهري و، به رزی بنه ما و، مەزنی ئاینه كەي و ئاكارى خسته روو..

ئەو پیاوه ییشی كه پیتغه مبهري دلگران بوو بۆ كوژدانی و ناپازی بوو له كوژدانی به دهستی ئوسامه، پیاوێكى هاوه لپه رست و جهنگاوه ر بوو..

كاتێك كه وتیشی (لا اله الا الله).. له كاتێكدا وتی كه شمشیره كەي به دهستی راستیی وه بوو، پارچه كۆشتی جهسته ي ئەو موسلمانانه ي پێوه بوو كه لێی كر دبوویه وه.. بۆیه وتیشی تا له لێدانێكى كۆژه ر ده ریا زی ببیت، یان ده رفه تێك بۆ خۆی بپه ر خستین ئاراسته ي خۆی تیدا بگۆریت و سه رله نوێ بگه ریت وه بۆ شه ركهن..

له گه ل ئه وه شدا، له بهر ئه وهی كه وتی و، زمانى ها ته گز پیتی، ژيانى پارێزدار و خوێنى هه رام ده بیت، لهو چركه ساته دا و، له بهر هه مان هۆ..

ئیدی چي له ده روندا بیت و، نیه ت و مه به ستی هه رچی بیت..

ئوسامه ش تا كرتایی ژيانى به چا كه له وانه تیگه يشت..

جا گه ر ئەو پیاوه، له م هه لوێسته دا، پیتغه مبهري رژگري له كوشتنی بكات ته نها له بهر ئه وهی كه وتی (لا اله الا الله).. ئیدی ده بیت چۆن بیت به رانبه ر ئه وانه ي كه به وادارن له راستیدا و، موسلمانى راسته قینه ن..؟

به م جوړه بینیمان کاتې ناشوبی گوره له نیوان نیمامی علی و لایه نگرانی له لایه ک و،
موعاویه و لایه نگرانی له لایه کی دیکه ه لگبرسا، به ته وای بی لایه ن بود.
زودیش (علی) خۆشده ویست و، حقی لای شو ده بینی.. به لام چون به شمشیره کی
موسلمانیک بکورتیت که بوای به خودا و پیغمبر هیه، له کاتیکدا که پیغمبر سرزه نشتی
کرد له سر کوشتنی جه نگاوه ریکی بی باوه که له ساتی شکان و ه لہاتنیدا وتویه تی: لا اله الا
الله...؟!

تا لیژده نامه یه کی ناراسته ی نیمامی علی کرد و تییدا وتی:
گر تو له نیو که لبه ی شیردا بویتایه،
پیم خوش بوو که له گه لتدا بم تییدا..
به لام نه م کاریکه به باشم نه زانی...!!

هر بویه به درزیایی شو ململانی و جهنگ له ماله کی خویدا بوو..
کاتیک هندی له هاوه لانی هاتنه لای له باره ی شو ه لویسته یوه قسه یان له گه ل کرد، پتی
وتن:

((هر گیز که سیک ناکوژم بلت لا اله الا الله...))
یه کیکیان پتی وت: نهی خوا ناهرمویت ﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ
لِلَّهِ﴾ له گه لیان بجهنگن هه تا نااوه نامین و دین گشتی دینی خوا ده بین الانفال/۳۹؟
نوسامه ش له وه لامیدا وتی:

((نه وانه هاوه لپه رست بوون و، نیمه له دزیان جهنگاین هه تا ناشوب ه لنه گیرسیت و هه موو
تابین بؤ خوا بیت...))

* * *

له سالی په نجاو چواری کچییدا، نوسامه په روشی دیداری خوا بوو، گیانی له نیو په له کانیدا
که وته چوله و، ده یویست که بگه ریتوه بؤ نیشتمانی یه کم ی.
ده روازه کانی به هشت کرانه وه، تا پیشوازی له یه کیک له چاکه کاره ته قوادره کان بکات.

عبدالرحمنی کو پی نہ بوبہ کر

تاکو تابی پاندولا

نمونه یو کی روونی ټاکاری عه رب بوو به هه موو قولی و، ره هه نده کانیه وه.
له کاتیکدا که باوکی یه که مین بېوادار و.. راستگر بوو که بېوای هینا به خدا و
پیغمبره کی، ټیمانیک که هاوشتو هی نیه و.. دووم کسی نیو نه شک و ته که ش بوو له گه ل
پیغمبره دا.. نو وه که به رد له گه ل ټاینی هژده کی و، به تکانی قوپه یشدا خوپاگر بوو...!!
له غه زای به دریشدا وه که جهنگاوهر له گه ل سوپای بی باوه پاندا هات..
له جهنگی نو خودیشدا سرده سته ی نو پم هاوژانه بوو که قوپه یش ناماده ی کرد بوون بۆ
جهنگ له دژي موسلمانان کان.

بهر له وهی که هه ربو سوپا به یه کدا بدن، وه که نه ریت خولی زورانبازی ده سته پیکرد..
(عبدالرحمن) راوه ستا و داوای کرد که یه کیک له موسلمانان کان بۆی بیته دهر و له گه لیدا
بجهنگیت.

نه بوبه کری صدیق-ی باوکی ﷺ هه ستایه وه به ره و لای بېوات و له گه لیدا بجهنگیت، به لام
پیغمبره ی خدا گرتی و، نه به یشت زورانبازی له گه ل کړه که یدا نه نجام بدات.

* * *

عه ربی ره سه ن هېچ شتیک وه که پشتیوانیکردنی ته وای له وهی بېوای پییه تی جودای
ناکاته وه..

گر بېوای هینا به ټاینیک، یان به فیکره یه که، بېو بۆچوونی ده خاته ژیر جله وی و، هېچ
رنگا به ک بۆ کردنه وهی نو و کړته نیه، مه گر خدا بۆچونیکي نوئ دل و دهروونی به بې ساخته
و خه له تاندن پې بکات.

سهره پای ریژ و پیژانی باوکی لای (عبدالرحمن) و، متعانه ی ته وای به ته و او مه ندی عه قلی
و، مه زنی دهروون و ټاکاری، که چی پشتیوانی و خو شه ویستی بۆ بۆچوونه کی خوی به سهریدا
زال بوو، موسلمان بوونی باوکی وای ل نه کرد که شوینی بکه ویت.

به م جوړه له شوینی خویدا مایه وه، به پر سیاریتی بۆچوون و بیره کی خوی هه لگرت و،
به رگری له خوا هه نده کانی قوپه یش ده کرد و، له سایه ی به یدا خه که یدا له دژي بېواداران
ده جهنگا.

به هیزانی په سه نی له م پېړه، حه قیان ل ناشار د ریته وه گر ماوه یه کی زوریش بخایه نیت..
چونکه ره سه نایه تی ناخیان و، روشنایی روونی و دلسوزیان، له کورتایی کاره که دا ریڼو ټینیان
ده کرد به ره و لای راستی و، له گه ل هیدایه ت و چاکه دا کوی ده کردنه وه.

هر واش بوو، رڼځکیان کاترمیری قه دهر زهنگی لږدا و، له دایکېوونځی نوځی (عبدالرحمن ی کوپې نه بویه کړی صدیق) ی راگه یاند...

چراکاني رڼوونځی دهر وونیان روونک کرده وو تڼکړای میراته کانی نه فامی له تاریکی و شپوناندن رامالی و.. خودای بیهاوولی تانک و ته نه ای له هه موو بوونه وهر و شتیکی ده وروبه ریدا به دی کرد و، میدایه تی خوی گه وړه سیبه ری خوی کښا به سهر دهر وون و جوانیه کانیدا، که وایوون ئیستا کڼ نه و له موسلمانانه...!!

دهست به جڼ هه ستایه وه به ره و خزمه تی پښه مېری خوا که وته پڼ، وهک ته ویه کارڼک به ره و نایځی هه ق...

روخساری نه بویه کړ له خوشیاندان گه شایه وه که بیځی کوپه که ی په یمان ده دات به پښه مېری خودا.

نه و به کافری پیاو بوو.. نه و نه ئیستاش پیاوانه موسلمان ده بیټ، هیچ چا وچنوکیه ک پالی پیوه نانیټ و، هیچ ژینیک که مه ندکښی ناکات... به لکو به وایڼانیکي تیگه یشتوانه ی راست میدایه تی خودا و سهرخستنی نه وه ی به سهردا باراند.

جا (عبدالرحمن) دهستی دایه قهره بوو کړنه وه ی هه موو نه وه ی که له دهستی دایو، به خستنه گه پری هه موو هه ولی له پیتاوی خودا و، پښه مېره که ی و، ئیسلامدا...

* * *

له سهرده می پښه مېرمنه عليه السلام و، رڼځکاری خه لیه کاندان دای خوی، (عبدالرحمن) له هیچ جهنگیک نوانه که ووت و، وازی له جیهادی رڼیدراو نه هیټا...

له رڼځی په مامه شدا تاقیکړنه وه په کی مه زن بوو، خڼاگری و بوږیه که ی رڼلی گه وړه ی هه بوو له به ده سته ښانځی جهنگه که له چنگی سوپای موسه یله مه و هه لگه پاره کان.. بگره هر نه و بوو که کڼتایی به گیانی (موحه که می کوپې توفه یل) هیټا، که عه قلی رڼکخه ری موسه یله مه بوو، هه روه که چڼ به هیزه که ی گرنګترین پیڼگه ی نه و قه لایه ی ده پاراست که سوپای هه لگه پاره کان له ناویدا خوی په نادایو، هر بڼیه کاتڼک (موحه که م) به شمشیری (عبدالرحمن) هات به لادا و که ووت و، نه وانه ی ده ورویه ری په رته وازه بوون، ده روزه په کی فراوانی گه وړه ی قه لکه و الا بوو جهنگا وهره موسلمانان کان لیوه ی چوونه ژوړه وه...

خه سله ته کانی (عبدالرحمن) له سپه ری ئیسلامدا گه شاه وتر و سه نگینتر بوو.. جا پشپتیوانی خڼه و یستی بڼ بڼوون و تڼوانینی و، سووریونی ته وای له سهر شوڼک ووتنی نه و ی به راست و حه قی ده بیځی و، ره تکرڼه وه ی خڼ به که مزانی و مه رایي کړینه.

هه موو نه و ناکارانه کړځکی که سیټی و ژیاڼی بوو و، له ژږ کاریکه ری گومپایوونی هیچ ویستځکدا یان له بهر کاریکه ری ترس، دهست به رداری نه بوو، ته نانت نه و رڼه سامناکه ش،

نو روزهی که معاویه بپاری دا که به زهبری شمشیر په یمان بق یزید وه بگریت.. جا نامه ی په یماندانی نووسی بق مروانی کاریه دهستی له سر مه دینه و، فرمانی پیکرد که له مزگه وتدا بیخوینتوه بق موسلمانان کان..

مروانش وای کرد و، له ودا بوو له خویندنه وهی بیته وه، (عبدالرحمن ی کوپی نه بویه کر) ه ستایه وه تا نو نارپه زاییه ی مزگه وته که ی گرتبوه وه بیگریت بق نارپه زایی ده برپینی وتراو و بهرو رویه پوښه وه یه کی به رو و، وتی:

{سویند به خوا چاکه تان بق ثوهمتی موحه مه د نه ویستوه، به لگو ده تانه ویت بیکه نه هرقه لیت.. هر که هرقه لیک مرد، هرقه لیکي دیکه بجیته شوینی} !!

عبدالرحمن نا له و ساته دا ه موو نو مه ترسیانه ی به دی کرد که چاوه پئی نیسلا مه گره معاویه نه م کاره ی بق بجیته سهر و، فرمانپه وایی له نیسلا مه که به راویز خه لکی فرمانپه وای خویان ه لده بژارد، کوپی بق قه یسره یه یا کیسراییه ت که به هوی له دایک بوون و ریکه وته وه قه یسر له وای قه یسر ده سه پیښت به سه رواندا.. !!

* * *

هر که عبدالرحمن نه م وشه توندانه ی به پوی مرواندا دا، ده سته یه له موسلمانان پشتیوانیان کرد، له سهری ه موشیانه وه (حوسینی کوپی عه ل) و، (عبدالله ی کوپی زویه یی) و (عبدالله ی کوپی عومه)..

دواتر پاش وهو شتیکی سهر کو تکارانه (حوسین و عبدالله ی کوپی زویه یی و عبدالله ی کوپی عومه) ناچار کران بیده نگ بین له ناست نو په یمان وه رگرتنه دا که معاویه بپاری دابوو به زهبری شمشیر وهی بگریت.

به لام عبدالرحمن ی کوپی نه بویه گر به زده وام پوچه لئی نو په یمان وه رگرتنه ی به ناشکرا راده گیاند، معاویه ش نیردر اوښکی به سده زار لره مه و نارد بق لای، ده یویست به هوی وه که مه ندکشی بگات، جا عبدالرحمن فرپی دا نواوه و، به نیردراوه که ی معاویه ی وت:

{بگه پیره وه بق لای و پئی بلن: عبدالرحمن لاینه گه ی خوی بق دنیای تق نافرقتیت} . کانتیک پاش نه وه ی زانی که معاویه خوی سازگرووه بیت بق مه دینه، نو ده ست به جی بهرو مه کهکه ریقتیت..

خوا ی گه وه ویستی و ابو که ناشوویی نه م ه لویست و خرابی سر نه نجامی هر هینده بیت.

له ودا بگاته ده رویه یی مه که و بق که میک تییدا نیشته جی بیت، گیانی ده رچوو و بق لای په رویه رنکاری گه پایه وه.. پیاوان له سر شانیان بهرو به زاییه کانی مه کهکه ه لپانگرت و له ویدا

به خاکيان سپارد، له ژيړ نه و خاکه ي که سهرده مي نه فاميشي بينيېوو..
 به دي کړدېوو...!!
 که موملمان بووني پياوړي راسنگري، نازادي، بويد بوو..

عبداللہ کی کوری عہ سری کوری عاص

خوبلاگری فدیو بہار

نو خړاگره، تهویه کاره، خواپه رسته ی که ئیستا کی له باره یه وه ده دویښ (عبداللہی کوپی
 عه مری کوپی عاص) ه..
 نه ونده ی که باوکی ماموستا بوو له زیره کی و لیزانی و فرت و فیلزانیدا.. نه میش
 ماموستایه کی خاوه ن شوینکی بلند بوو له نیو خواپه رستان، دونیانه ویستی، دیاردا..
 هه موو کاتی خوی و، ټیکرای ژیا نی بڼ په رستش ته رخا ن کړدبوو..
 شیرینی نیمان مهستی کړدبوو، شه وو رڼو به شی خواپه رستی و خه لوه تی نه ویان
 نه ده کړد..

* * *

به ر له باوکی موسلمان بوو، له وساته وه ی دهستی راستی خسته ده سته پاستی پټه مېره ی
 خواوه ﷺ په یمانی پېدا، دلی به روناکی خدا و روناکی گوپړاپه ل بوونی وه که به ر به یانی
 بی وینه رڼش بوو..
 یه که مجار سه رقالی قورنانی پیرئو بوو که به ش به ش ده هاته خواره وه، هر که نایه ټیک
 داده بزی له بهری ده کړد و ټی ده گیشته، هه تا هه مووی هاته خوارئ و ته و او بوو، هه مووی
 له بهر بوو..
 تنها له بهر نه وه له بهری نه ده کړد که می شک ی به میز بیت و، له نیویدا په رتوکی کی له بهر کړاو
 له خړ بگریته ..

به لکو بڼی له بهری ده کړد تا دلی پی ناوه دان بکاته وه، تا له دوی نه وه به نده ی گوپړاپه لی
 بیت و، نه وه ی خه لال کړاوه خه لالی بکات و، نه وه ی حرام کړاوه حرامی بکات و، به دهم
 هه موو نه و شتانه وه بجیت که بانگه شه ی بڼ ده کات، پاشان سه رگه رمی خویندنه وه،
 ټیگه یشتن و، ده ورکړنه وه ی بیت و.. له باخه جوانه کانیدا خوی برازینتته وه، به و خورشیا نه ی
 که نایه ته کانی قورنانی پیرئو به سه ریدا ده رشت ده روونی فرلوان ده بوو، چاو به فرمی سک بوو
 بڼ نه و ترسانه ی ده یووژاند...!!

عبدالله وه که نه وه ی بڼ نه وه دروست کرابیت تا بیپته خه لوه تکارکی خواپه رست، هیچ
 شتی کی دونیا نه یده توانی لاییدات له وه ی که بڼی دروست کړاوه و ریڼو ټی کړاوه بڼی..
 که سوپای نیسلام بڼ جیهاد و رویه روویونه وه ی بی باوه پان ده چوو، له پی شه وه ی ریزی
 نه و که سانه دا ده مانبینی که ناره زومه ندی شه هیدی بوون، به گیانی کی خړ شه ویست و،
 سوربو ټکی شه یدایانه وه..

که شه‌پیش ته‌واو ده‌بوو، له‌کوێ بوو...؟

له‌ مزگه‌وتی گه‌وره‌ بوو، یان له‌ مزگه‌وتی ماله‌که‌ی خۆی، له‌ رۆژدا به‌پۆژو و، به‌شه‌ویشدا شه‌و نوێژی ده‌کرد و، زمانی ناشنای هیچ قسه‌و یاسێکی نونیا نه‌بوو، هه‌رچنده‌ رێبێدراویش بێت، به‌لکو هه‌میشه‌ به‌یادی خوا پاراو بوو، قورئانه‌که‌ی ده‌خوێند، یان سوپاسگوزاری ده‌کرد، یا داوای لیخۆشبوونی گونا‌ه‌کانی ده‌کرد..

هی‌نده‌ به‌سه‌ ئاگاداری په‌ه‌نده‌کانی په‌رستش و خه‌لوه‌تی بین، که‌ ده‌بینین ئه‌و پێغه‌مبهره‌ی هاتووه‌ بانگه‌شه‌ی خه‌لکی بکات بۆ په‌رستنی خوا، ناچار ده‌بێت که‌ ده‌ست وه‌ریدات له‌ رۆچونه‌ زیاده‌ی عبدالله له‌ په‌رستشدا...!!

به‌م‌جۆره‌ گه‌ر یه‌کتێک له‌ روخساره‌کانی ئامۆزگاری له‌ ژبانی عبدالله ی کۆپی عه‌مردا ئاشکراکردنی گه‌نجینه‌ی ده‌روونی م‌رۆف بێت له‌ توانای زۆر بۆ گه‌یشتن به‌و په‌پی پله‌ی په‌رستش و لی‌بران و چاکه‌، ئه‌وا روخساره‌که‌ی دیکه‌ی سو‌ریوونی ئاینه‌ له‌سه‌ر مه‌به‌ست و میان‌په‌وی له‌ گه‌شه‌پێدانی هه‌موو بالاده‌ستی و ته‌واومه‌ندی‌تیه‌ک، هه‌تا ده‌روون په‌رۆشی و خۆشیه‌کانی به‌م‌ی‌نێت..

ساغی و دروستی جه‌سته‌ش به‌م‌ی‌نێت...!!

پێغه‌مبهری خوا ﷺ زانی که‌ (عبدالله ی کۆپی عه‌مری کۆپی عاص) ژبانی له‌سه‌ر یه‌ک رێپه‌و ده‌گه‌زهرێتی جگه‌ له‌ چوونه‌ ده‌ره‌وه‌ بۆ غه‌زا، هه‌موو رۆژه‌کانی دیکه‌ی له‌ به‌ره‌به‌یان‌ه‌وه‌ تا به‌ره‌به‌یانی داهاته‌وه‌ له‌ په‌رستشی به‌رده‌وامدا به‌سه‌ر ده‌برد.. رۆژو و نوێژ و، قورئان خوێندن..

پێغه‌مبهر ﷺ بانگی کرد بۆ لای خۆی و، له‌باره‌ی مه‌به‌ستی خواپه‌رستیه‌که‌یه‌وه‌ پرسبازی لێ کرد.

پێغه‌مبهر ﷺ پێی فه‌رموو:

{هه‌واڵم پێ گه‌یشتووه‌ که‌ تۆ به‌پۆژدا به‌پۆژویت و، نایشکێنی و، به‌ شه‌ویشدا شه‌و نوێژ ده‌که‌یت و ناخه‌ویت؟

هی‌ند به‌سه‌ بۆت که‌ له‌ مانگێکدا سێ رۆژ به‌پۆژوو بیت.

عبدالله وتی: من له‌وه‌ زیاترم له‌ توانادایه‌..

پێغه‌مبهر ﷺ فه‌رموو:

هی‌نده‌ به‌سه‌ بۆت که‌ له‌ هه‌موو هه‌فته‌یه‌کدا دوو رۆژ به‌پۆژوو بیت..

عبدالله وتی: ده‌ی من له‌وه‌ زیاتریشم له‌ توانادایه‌..

پێغه‌مبهری خوا ﷺ فه‌رموو:

که‌ وابوو چاکترین رۆژوت بۆ هه‌یه‌، وه‌ک رۆژووی داود، رۆژ نا رۆژتێک به‌پۆژوو ده‌بوو..

نه ما پیغمبر ﷺ لیتی پرسى:

زانویشمه که هه موو قورئان به شه ویک ده خوینیت.

ده ترسم که پیر بویت بیزار ببیت له خویندنه وهى...!!

به مانگیک یه کجار ته وای بکه..

به ده رۆژ بیخوینه..

به سئ رۆژ ته وای بکه..

پاشان پیتی فهرموو:

من رۆژوو ده گرم و، به ریانگیش ده که مه وه..

شه ونوژ ده که م و، ده شخه وم..

ژنیش ده هینم، جا هه ر که س له سوننه تی من هه لکه پایه وه

ئه وه له من نیه))

عبدالله ی کورپی هه مریش زۆر ته مه نی درێژ بوو، کاتیک که به ناو سالدا چوو و هیژ و توانای

که م بوو، هه میشه بیرى له ئامۆزگاریه که ی پیغمبر ده کرده وه و ده یوت:

((بریا روخسته که ی پیغمبرى خوام وه ریگرتایه))..

* * *

به واداریکی ئاوه ها زۆر ئه ستم بوو له جهنگدا-هه رجه نگیک- بیدۆزیه وه که له نێوان دوو

کۆمه لی موسلماندا به رپا بوو بیت.

جا نیدی چۆن قاچه کانی هه لیانگرتوه له مه دینه وه به ره و (صفین و، جینگای خۆی له نێو

سوپای موعاویه دا گرت له کاتی ململانیدا به رامبه ر نیعمای عه ل...؟

له راستیدا ئه م هه لوێسته ی عبدالله، شایانی لَ وردبونه وه یه، هینده ی ئه وه ی که پاش

تینگه یشتنمان لیتی شایسته ی ریز و به گوره گرتنه..

بینیمان که عبدالله ی کورپی هه مر سه رقالی په رستش بوو به جوړی وه خت بوو که ببیته

مه ترسیه کی ته واو له سه ر ژانی-ئه و کاره ی که هه میشه باوکی سه رقāl کردبوو- سکالای

ده کرد لیتی لای پیغمبرى خوا.

له کۆتا جاریشدا که پیغمبر فهرمانی پیکرد که په رستشی که متر بکاته وه و کاته کانی بۆ

دیاری کرد، هه مر ئاماده بوو، جا پیغمبر ده ستی عبدالله ی گرت و، خسته ی نێو ده ستی

(هه مرى کورپی عاص) ی باوکیه وه.. پیتی فهرموو:

{ئه وه ی فهرمانم پیت کرد به جیتی بهینه و.. گوێپایه لی باوکت به}..

سهره پای نه وهی که عبدالله به هوی تاین و ناکاریه وه، گوږپایه لی باوک و دایکی بوو، به لام
 فرمانی پیغه مېرې خوا بوی، بهو جوړه و لهو بڼه یه دا کاریگه ریه کی تاییه تی هه بوو
 له سهری..

(عبدالله ی کورې عه) ته منی درنځی گوزه راند، بڼ چرکه ساتیک نهو ده سته وازه کورته ی
 له یاد نه چوو:

{نه وهی فرمان پیت کرد به جیی بهینه و.. گوږپایه لی باوکت به} ..

* * *

له که ژاوهی رڼرگاری سال و رڼزه کان به دوا یه کدا هات و..
 معاویه له شام رازی نه بوو په یمان به نیعمانی علی بدات..
 نیعمانی علیش رازی نه بوو ملکه چی نهو هه لگه پانه وه ناپه وایه بیت..
 نه مجا شه پ به رپا بوو له نیتوان نهو دوو کومه له موسلماننه داو.. رووداوی (جه مهل) روویدا و..
 رووداوی (صفین) هات.

(عه مری کورې عاه) یش رڼیازی خوی هه لږارد بوو له گه ل معاویه دا، ده یزانی که
 موسلماننه کان چهند ریزی (عبدالله) ی کورپان لایه و چهند متمانه یان به ناینداریه کی هه یه،
 ووستی وای لڼیکات که بڼ جهنگ بیته دهره وه، تاکو لای معاویه به هوی هاتنیه وه رڼوی
 ده ست بکه ویت..

به م جوړه (عه م) رڼر که شبین بوو به ناماده بوونی عبدالله له گه لیدا کاتی جهنگ و،
 ناپه حه تیه کانی رزگار کردنی شام و رڼوی به رموکی له گه لدا له یاد نه ده چوو..
 نهو ساته یش هات به خه یالیدا که بڼ (صفین) پروات بانگی کرد و پیی وت:
 نهی عبدالله! خوت ناماده که بڼ چوون، بڼ له گه ل نیمه دا ده بیت بڼ شه پ.
 عبدالله ش له وه لامیدا وتی:

((چون بيم..؟ له کاتیکه که پیغه مېرې خوا ﷺ رایسپاردم که هر گیز شمبیر له سر
 گه رینی موسلمان دانه نیم..؟؟))

نه مجاره عه م به لڼزانیه کی هه ولیدا به وای پڼ به نیتیت که نوان به م دهر چوونه یان
 ده یانه ویت که بگنه بکوژانی عوسمان و توله ی خوینی پاکي بکه نه وه..

پاشان قسه سهرسور هینه ره یه کلاکه ره وه کی خوی به کوره کی وت:
 {نهی عبدالله! له بیرته دوا یه مین ناموژگاری پیغه مېرې خوا ﷺ بوت، کاتیک ده سستی گرتی
 و خستیه نڼو ده ستمه وه و فهرمووی پیت:

گوږپایه لی باوکت به؟..

نیستا من پیت ده لیم که له گه لماندا بییت و بجه نکیت} ..

عبداللهی کوپۍ عمر گوټړاپه لۍ باوکۍ بوو هاته دهړۍ و لای خویوه وای داناو بو که شمشیر ه لته گریت و له دړۍ موسلمان نه چه نگیت..

به لام چوڼ نه وهی پۍ ده گریت..؟؟

نیستا نه ودهندی به سه که له گډل باوکیدا بچیته دهړۍ.. به لام کاتۍ که جهنگ به رپا ده بیت نه وساته به جوړیکه خوا ده بیات به رپوه..!

شه پ به سه ختی ه لگېرسا..

میژوونووسان جیا پان له وهی که عبدالله له سه رته کاکیدا به شداری کړیوه یان نا..

نیتمهش ده لۍ له سه رته تاره به شدار بووه، چونکه شه پ که زړی نه خایاند، هتا روداو یک رویدا و وای له عبدالله ی کوپۍ عمر کرد که به ناشکرا شوینی خوی له دړۍ شه پ و له دړۍ مو عاویه بگریت..

نه ویش بریتی بوو له وهی که (عهماری کوپۍ یاس) له ریزی سوپای نیمامی علی دا ده جهنگا و عهمارش چیگای ریزی زړی هاوه لانی پټغمهبر بوو.. له وهش زیاتر، له رزگارنکی زووه و پټغمهبر پټشینی تیاچوون و کوژدانی دابوو.. نه مهش نه وکاته بوو که پټغمهبر و هاوه لانی مزگوتی خویان له شاری مه دینه دروست ده کرد له پاش کزچکردنیان بق نه وۍ و.. به رده کان زړ قورس و گه وره بوون مړوۍ زړ به توانا نهیده توانی که یه ک به رد زیاتر یان ۱۱ ه لېگریت.. به لام عهمار به موی زړ خوشی و شادییه وه دوو نه و نه لیده گرت، رزگاریان پټغمهبر چاوی پۍ که وت و به دوو چاوی پر له نه شکوه سه رنجی دا و فهرموۍ: {وای له کوپۍ سومه ییه، کومه لیکۍ لاپۍ ده یکوژن}..

هه موو نه و هاوه لانی به شداری بونیاتنانی مزگوتی که یان ده کرد. گوټی بیستی نه و پټشبینیه بوون، هتا نیستاش له یادیا نه.

عبدالله ی کوپۍ عمریش یه کیک بوو له وانه ی گوټیان لۍ بوو..

له ده ستپیکۍ شه پۍ نیوان سوپای علی و ده ستی مو عاویه دا، عهمار ده چوویه سه ر به رزایی و به وپه پۍ ده نگی هاواری ده کرد:

ده گه ینه وه به نازیزان.. به موحه ممد و هاوه لان.

کومه لیک له سوپای مو عاویه ریکه و تن له سه ر کوشتنی و، رمیکۍ گونا هبارانه ی تن گرت و،

به ره و جیهانی شه هیدای سه رفراز گواستیه وه..

هه والی کوژدانی عهمار وه که ره شه با بلوویویه وه.

عبدالله ی کوپۍ عمریش توله سین و شلپشگپانه راپه پۍ:

- ئه‌وه عه‌ممار کوژرا...؟؟

- ئێوه‌ش کوشتان...؟؟

- که‌وابوو، ئێوه که‌مه‌له‌ لای ئێه‌ن..

- ئێوه‌ چه‌نگاره‌ سه‌رلێشتیواوه‌کان..!!

وه‌ك ترسینه‌ر به‌نیو سوپای موعاویه‌دا که‌وته‌ پێ و، وره‌ی ده‌هینانه‌ خواره‌وه‌و، هاواری ده‌کرد به‌نیویاندا که‌ له‌پێ‌ده‌رچوون، چونکه‌ ئه‌وان عه‌ماریان کوشتوووه‌ پێغه‌مبهریش به‌ر له‌ بیست و حوت ساڵ له‌ نیو ده‌سته‌یه‌ک له‌ هاوه‌لانی‌دا پیشبینی ئه‌وه‌ی کرد که‌ ده‌سته‌یه‌کی له‌پێ‌ ده‌رچوو ده‌یکوژێت..

قه‌سه‌که‌ی عبدالله که‌یه‌نرایه‌ موعاویه‌، ئه‌ویش عه‌مر و عبدالله ی کوپی بانگ کرد و به‌ عه‌مری

وت:

{ئهم شیته‌ تمان له‌ کۆل ناکه‌ یته‌وه‌...؟}

عبدالله وتی:

{من شیت نیم، به‌لام له‌ پێغه‌مبهری خودام ﷺ بیست به‌ عه‌ماری فهرموو: ده‌سته‌یه‌کی

له‌پێ‌ ده‌رچوو ده‌تکوژێت}..

موعاویه‌ پێی وت:

{ئهی بۆ له‌گه‌ تمان هاتی...؟}

عبدالله وتی:

{چونکه‌ پێغه‌مبهری خوا فهرمانی پێکردم که‌ گوێپایه‌لی باوکم بم و، منیش له‌ هاتندا

گوێپایه‌لی بووم، به‌لام له‌گه‌ تاندا ناچه‌نگم}..

له‌کاتی‌دا که‌ ئه‌وان پێکه‌وه‌ ده‌دوان، یه‌کێک هاته‌ ژووره‌وه‌ مۆله‌ت بۆ بکوژی عه‌ممار

بخوازی‌ت تا بیه‌ت ژووره‌وه‌ بۆ لای موعاویه‌، عبدالله ی کوپی عه‌مریش به‌ ده‌نگی به‌رز هاواری

کرد:

{مۆله‌تی بده‌ و، مژده‌ی دۆزه‌خیشی بده‌ری}..

موعاویه‌ سه‌ره‌پای له‌سه‌رخوپی و، پشودریژی، رق و قینی هه‌ستا و هاواری کرد به‌سه‌ر

(عه‌مر)دا:

(گویت ئی نه‌یه‌ چی ده‌لێت)..

جا عبدالله به‌ هه‌منیه‌کی ته‌قوادر و دلناییه‌وه‌ ئه‌وه‌ی بۆ موعاویه‌ بوپات کرده‌وه‌ که‌

ئه‌وه‌ی وتویه‌تی حه‌قه‌ و، ئه‌وانه‌ی عه‌ماریان کوشتوووه‌ له‌پێ‌ ده‌رچوون..

ئاوێشی له‌باوکی دایه‌وه‌ وتی:

{گه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌ نه‌بوايه‌ که‌ پێغه‌مبهری خوا فهرمانی پێکردم که‌ گوێپایه‌لت بم له‌گه‌ل تق

ئهم ریگه‌م نه‌ده‌گرت}..

نه مچا موغاویه و عمر هاتنه دهره وه و سوپاکه یان به سر کرده وه و سرسام بوون کاتې
بینیان هم موخه لک دهریاره ی نو پیشبینیه ی پیغمبر له باره ی عماره وه دهوان:
{دهسته ی کی له پې دهرچوو ده تکزوت}.

عمر و موغاویه هه ستیان کرد که ثم ورته ورته بوی هیه که بگوریت به یاخیبون و
هه لکه پانه وه له موغاویه.. هر بویه بیران کرده وه هه تا فیل و ته لکه ی خویان دوزیه وه
ده ستیان کرد به بلوره کردنه وه ی به نیو خه لکدا..
ده یانوت:

{به لن، پیغمبر ی خوا ﷺ روتکیان فرموی به عمار: دهسته ی کی له پې دهرچوو
ده تکزوت}..

پیشبینیه کی پیغمبر یش راسته..

نه وه تا عمار کوزرا..

به لام کي کوشتي..؟؟

نه وانه کوشتیان که له مالی خوی هینایانه دهر، له گه ل خویاندا بې شه ی{!!!

له م جوره هه پاجه شدا ده توانریت هم مو بې چونیک بایه خي بې په یدا بکريت، به م شپوه یه
نو بې چونه ی موغاویه و عمر ره وای بې په یدا بوو..

هر دبو کومه ل ده ستیان به شه ی کرده وه..

عبدالله ی کوپي عمریش بې مرگه و ته کی و، په رستشې گه پايه وه.

* * *

ژیانی ته نها به خه لوه تگا و په رستشه وه به سر برد..

به لام دهرچوونی بې (صفین)-ته نها دهرچوون-، هه میشه سرچاوه ی دله پاوکتي بوو.. هر

که یادی ده که و ته وه، ده گریا و ده یوت:

{من چیم بوو، له صفین..؟؟

چیم بوو، له کوشتاری موسلمانان}{؟؟..

* * *

روتکیان، له کاتیکدا که له گه ل هه ندیک له هاوه لانی له مرگه وتی پیغمبر دانیشتبوو،

حوسه ینی کوپي علی ﷺ به لایاندا تیپه ی کرد و، سلوايان له یه کدی کرد..

کاتې که تیپه ی کرد، عبدالله به وانه ی دهریوه ی خوی وت:

{پیتان خوشه که خوشه ویسترتین که سی سر زهویتان لای نه ملی ناسمان پی بلیم..؟؟

نو که سه یه که نیستا به لاماندا تیپه ی.. حوسه ینی کوپي علی یه..

له روژنی (صفین) هوه نه یدواندوم..

نوم لى رازی بیت لام خۆشه ویستره له وشتی سوور}!!..

له وى له مالى حوسین، نو نوو به پرتزه به یهك گه یشتن..

سهره تا عبدالله ی کوپى عه مر ده ستی کرد به قسه کردن و، باسی (صفین) کرا، حوسین

به گله ییوه لى پرسى:

{چى وای لى کردى له گه ل موعاویه دا بییت بى شه پکردن}؟..

عبدالله وتى: {روژنکیان عه مری کوپى عاصی باوكم لای پیغمبرى ﷺ خواځى شکاتى لى

کردم و پیتی وت:

(عبدالله روژانه هه مووی به پوژووه و، به شه ویشدا هه مووی شه ونویژ ده کات..

جا پیغمبرى خودا ﷺ فهرمووی پیم:

((ئى عبدالله، نویژ بکه و بخه وه.. روژوو بگره و به ریانگ بکه وه.. گوپرایه لى باوكت

به..

کاتیک که روژانى صفین هات، باوكم سویندى لى خواردم که له گه لیاندا بچم، منیش چووم..

به لام سویند به خوا نه شمشیریکم وه شانده وه، نه پمیک..

نه تیریشم هاویشته وه...!!

له کاتیکدا که گه یشتبووه حه فتاوبوو سالی ته مه نى پیرۆزى..

له وه ختیکدا که له شوینى نویژکردنیدا بوو، ملکه چانه ده پاراپیه وه له پهروه رډگارى و،

سوپاسگوزارى خواى ده کرد، به ره وه گه شتى هه میشه یی بانگ کرا، نویش به په رویشیه کی

مه زنه وه به ده دم داوه که وه پوشت..

به ره وای نوو برابانه ی که بهر له خۆی به چاکى گه پابونه وه، گیانی نه میش رویشت و

له شه قه ی بالیدا..

مژده دریش له لای پهروه رډگارى بالاده سته وه بانگى ده کرد:

﴿يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ، ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً، فَادْخُلِي فِي عِبَادِي، وَادْخُلِي جَنَّتِي:

توش نه ی گیانی دلنیا، به ره زامه ندیه وه بکه پتوه لای پهروه رډگارت، هه چوون نه وت له خوت

رازی کرد، سا توش وه ره ناو به نده کانی من و، وه ره ناو به مه شتى من ﴿الفجر/۲۷-۳۰.

نہ بوسوفیانی کوری عارس

لہا تاریکیہ بہ و ہوتا کی

نهمه (نهبوسوفیان) یکی دیکه یه و، (نهبوسوفیانی کوپی حرب) نیه..
سهرگوزده شته ی ژیا نیشی، چیرۆکی رۆپونی پاش سهرای یشیوان و.. خۆشه ویستی دوی رق
لای پوون و.. به خته وه ری دوی ناپه حه تیه..

چیرۆکی به زه یی فراوانی خوی گه وه یه کاتی ده روزه کانی والا ده کات بۆ په ناهه نده یه ک
که خۆی خستۆته بهر دهستی خوا پاش نه وه ی که ماندو پوون که نه فتی کرد...!!
بیهیننه پێش چای خۆتان، (نیهین حارس) بیست سال له دژایه تیکردنی بهرده وامی
نیسلامدا به سه ر برد...!! بیست سال له و ساته وه ی پیغمه مبه ری خوا نێردرا، هه تا نزیک
بوونه وه ی فته تحی گه وه، (نهبوسوفیانی کوپی حارس) یارمه تی قو په یش و هاو په یمانه کانی
ده دا و، به شیه ره کانی هه جو ی پیغمه مبه ری ده کرد، له هیه کۆمه لێک دوانه ده که وت که
قو په یشیه کان بۆ شه پکردن ئاماده یان بکردایه...!!

هه رسن برا که یشی، (نه وفل) و، (ره بیعه) و، (عبدالله)، بهر له خۆی موسلمان بوو یوون..
نهم (نهبوسوفیان) هه ش، ئامۆزای پیغمه مبه ری خوا بوو ﷺ و، کوپی (حارس) کوپی
عبدالمطلب) بوو.. هه روه ها برای شیر ی پیغمه مبه ر ﷺ بوو، چونکه (هه لیمه سه عدیه) ی دایه نی
پیغمه مبه ر چه ند رۆژێک شیر ی پێی داوه..

رۆژێکیان قه ده ر بۆ ئاینده ی به خته وه ری بانگی کرد و، نه ویش (جه عفر) ی کوپی بانگ
کرد و، به خا ووخێزانه کی وت: ئیمه سه فه ر ده که ین..
- بۆ کوێ نه ی نیهین حارس...؟؟

- بۆ لای پیغمه مبه ری خوا، تا له گه لیدا به و نیهین به خودای په روه ردگاری جیهانیان..
به سواری و لاخه که یه وه که وته پێ و، ته و په کارانه ده ییری..
له لای (نه بواء) سه ره تای سوپایه کی بێ شوماری به دی کرد و، تیگه یشته که پیغمه مبه ره و
ده یه ویت شاری مه که که رزگار بکا..
ییری کرده وه.. چی بکات...؟؟

پیغمه مبه ر خویته نه و ی به هۆی زمان درۆزی و جهنگ کردنی دۆری له دژی نیسلام هه لال
کړبووه..

هه ر بۆیه هه ر که سه له سوپاکه یان نهم ببینیت، به په له دیت بۆ تۆ له ئی سه ندنه وه ی..
له سه ری پتو یسته که فیتلێک بدۆزیته وه تا خۆی یه که مجار ده گه یه نیتته بهرده م پیغمه مبه ری
خوا، بهر له وه ی که یه کێک له موسلمان هه کانی به دی بکات..

نه مچا (نه بوسوفیانی کوپی حارس) دهم و چاوی خوی پیچایه وه به جوړی که نه ده ناسرایه وه، دهستی جه غفری کوپی گرت و، به پی نور رؤیشت، تا پیغمبر خوی بیینی له که ل کومه لیک له هاوه لاندیدا دهات، خوی په نادا هه تا سواره کان دابه زین..

جا له ناکاودا خوی خسته به ردهم پیغمبر و دهمامکه کی سر پوخساری لادا و پیغمبر ناسیه وه، ناوچاوی لی وه رگپړا، نه بوسوفیان له لایه کی دیکه وه هاته وه، پیغمبر ﷺ خوی لی لادا..

نه مچا (نه بوسوفیان) و (جه غفری کوپی هاواریان کرد:

(نشهد أن لا اله الا الله - نشهد أن محمدا رسول الله)..

له پیغمبر ﷺ نزوک بوویه وه وتی:

{ئهی پیغمبر خوا! سرزه نشته ما}..

پیغمبریش وه لای دایه وه:

{سرزه نشته نیه ئهی نه بوسوفیان}..

پاشان دایه دهست علی کوپی نه بوتالب و پیی فرموو:

((ناموزاکه فتری دهستونیزگرتن و سوننه بکه و بیپینه روه بق لام))..

(علی)ش بردی و پاشان که پایه وه، پیغمبر پیی فرموو:

((بانگ بکه له و خه لکه که پیغمبر خوا له نه بوسوفیان رازی بووه، ئیوهش لیی رازی

بن))..

چرکه ساتیکي ژین، خوی که وړه پیی ده فرمویت: پیروزیبه و، چهن دین قوناغ و مه و دای

سهختی و سر لیشتیواوی ده پیچیته وه و، دهروزه بین سنوره کانی به زه یی بوی والا

ده بیت..!!

* * *

نه بوسوفیان پیش نه وهی موسلمان بییت، کاتیک که له که ل قوپه یشیه کاندایو له به دردا و

ده جهنگا، شتیکی به دی کرد که بووه مایه یی سه رسام بوونی..

جا له و جهنگدا (نه بوله هب) دواکوت و له جی خوی (عاصی کوپی میاشام) ی نارد..

به وپه پی نارامیه وه (نه بوله هب) چاوه پیی هوالی شه په که ی ده کرد، ورده ورده هوالی

شکستی خراپی قوپه یشی بق هات..

روژیکیان، له کاتیکدا (نه بوله هب) له که ل پایوکی قوپه یشیدا لای (زه مزه م) دانیشتبوو،

سوارکی به دی کرد به ره و لای نه مان دهات، که نزوک بوویه وه بیینی (نه بوسوفیانی کوپی

حارس) ه.. جا (نه بوله هب) لیی نه که پا و، خیرا بانگی کرد: وهره برازا، به خوا هوالیکت

پییه.. بزمان باس بکه دنگ و باسی نه و خه لکه چون بوو..؟!

نه بوسوفیانی کوپی حارس وتی:

{سویند به خوا، هەر ئه وهیه که ئیغه شانی خۆمان خسته بهردهستیان، چۆنیان ویست دهیانکوشتین و، دیلیان کردین به پیتی ئاره زوی خۆیان..}

سویند به خوا سه رزه نشتی قوره یشم نه کربوه.. چونکه پیاوانیکی سپیمان رویه پویویوه به سهر و لاخی بازووه وه، له نیوان ئاسمان و زه ویدا، هیچ ساتیک وه که ئه وان نه بوو، هیچ شتیکیش له بهرده میاندا خۆی پانه ده گرت...!!
 نه بوسوفیان مه بهستی له وه ئه وه بوو که مه لانیکهت له گه ل پێغه مبه ر و موسلمانه کاند دژ به مان شه پریان کربوه..

جا ده بی چی وای ئی کر بیتی له ورژده دا پاش ئه وه ی که بینی موسلمان نه بیت...؟؟
 گومان رنگی دلتیابوونه و، ئه وده ی گومانه کانی نه بوسوفیان گیر و به تین بوو، ئه و دلتیابوونه کی که هات پته و به هیزتر ده بیت..
 به ئی رژی دلتیابوون و رپوونی هات و، هه روه ک بینیمان موسلمان بوو، باوه پی هینا به خودای په روه ردگاری جیهانیان..

* * *

له یه که مین چرکه ساتی موسلمان بوونی شیه وه، خوا به رست و، مواهی دانه له گه ل کاند پیتشپکیی بوو، تا شوینه واری پیتشوی بسپرتیه وه، قه ره بووی کاتی له ده ست چووی بکاته وه..

له گه ل پێغه مبه ردا پاش فته تی مه که که به شداری جه نگی کانی دیکه ی کرد..
 له ورژی (هونه یین) یشدا، کاتی که بی باوه رده کان بۆسه یه کی ترسناکیان بۆ موسلمانان نایه وه و، له ناکاودا ده وره یان گرتن به جۆرێ که هه ستیان نه ده کرد هه لمه تیکی له ناویه ریان بۆ دیت، موسلمانان هۆشیان له لای خۆیان نه ما و، زۆریه ی جه نگاوه رده کانی پشتیان هه لکرد، پێغه مبه ر له جیگای خۆیدا جیگیر بوو، بانگی لێده کردن:

{به ره و لای من بێن خه لکینه..}

من پێغه مبه رم و بری ناکه م..

من کوپی عبدالمطلب-م..{..}

تا له و چرکه ساته سامناکانه دا، که سانیکی که م هه بوون به هۆی ئه و هیزشه له ناکاوه وه هۆشی خۆیان له ده ست نه دا بێ..

(نه بوسوفیانی کوپی حارس) و (جه عفری) کوپی له نیویاندا بوون..
 (نه بوسوفیان) یش ره شقی و لاخه کی پێغه مبه ری گرتبوو، کاتی ئه وه ی رویده دا بینی، زانی که ئه و ده رفه ته ی بۆی ده گه پا ره خساوه.. به وه ی که ئاواتی خۆی به دی بیتی و له پیناوی خوای گه ورده دا و، له به رده م پێغه مبه ری خوادا شه هید بیت..

به ده ستنې چېپ جلوی ولاخه کي گرتیوو، به ده ستنې راستیشی شمشیری ده کرد به سینگی بڼ باوه په کاند...

جا موسلمانان کان گه رانه وه بڼ شوینی شه په که و ده وویویری پیښه مېر و، خوی گه ورده ش سرکه وتنی ته ووی کرده به شیان...

کاتې ته پ و توژی شه په که لاچوو... پیښه مېر ته ماشای کرد بینی بېواداریک ره شوئی نه سپه کي گرتووه...

هر نه وه، هیشتا له شوینی خوی دایه، له سره تاي شه په که وه تا کوتایی، جا پیښه مېر لینی راما و پاشان فرموی:

{نه وه کڼه...؟}

نه بوسوفیان کړې حارسې برامه...؟؟}

هر که نه بوسوفیان گوئی له وته کي پیښه مېرې بوو که فرموی (برام)...

له خړش و ریزدا دلی له شه قه ی بالی داو، خویدا به سر هر دوو قاچی پیښه مېرې خوا و ماچی کرد و، به فرمیسکه کانی دهیشورد...

ه ستنې شاعیریتیشی له هړشې شو نیعمه تی نازایه تی سرخستنه ی خوی گوره پتی به خشی بزوا:

لَقَدْ عَلِمْتُ أَفْنَاءُ كَعْبٍ وَعَامِرٍ	غَدَاةُ حُنَيْنٍ حِينَ عَمُ التَّضَفُّعُ
بَأَنِي أَخُو الْهَجَاءِ أَرْكَبُ حَدَّهَا	أَمَامَ رَسُولِ اللَّهِ لَا أَتَتَّقِعُ
رَجَاءَ ثَوَابِ اللَّهِ، وَاللَّهُ رَاحِمٌ	إِلَيْهِ - تَعَالَى - كُلُّ أَمْرٍ سِيرَجُ

* * *

نیدی نه بوسوفیان به شیوه یه کي مه زن سهری کرده پرستش و، له پاش وه فاتی پیښه مېریش، گیانی په یوه ست بوو به مردنه وه تا له مالی ناخیره تدا بگاته وه به پیښه مېرې خوا... نه ونده ی گوزهراندی و ژیا وه مردن ناواتی ژیانی بوو...

روژیکیان خه لکی بینیان له به قیغ کړې ه لده که نیت و، ریک و ناماده ی ده کات، کاتې که سرسامی خویان ده رپې به رانېر نه وه ی ده یگات، پتی وتن:

{من گوپی خوم ناماده ده کم}..

له پاش سږ روژ و بهس، له کاتیکدا له مالی خوی راکشاپوو، خاووخیزانی له ده وری بوون و ده گریان، چاوه کانی به دلناییه کي به تینه وه کرده وه وروی تیکردن و پتی وتن:

((مه گرین بڼ من، چونکه له وساته وه ی موسلمان بووم هیچ گونا هیکم نه کړیوه))...!!

به رله وه ی سهری بچه میتوه بڼ سر سینگی، به ره و سره وه به رزی کرده وه، تا سلوی مالناوایی له نونیا بکات...!!

عیمرائی کوہی موصہ میں

ہاوسینوی نہ لایکہ قنکا

له‌سالی خه‌یه‌ی‌دا، هات بۆ خزمه‌تی پێغه‌مبهری خوا ﷺ و په‌یمانێ پێدا..
جا له‌و ساته‌وه‌ی ده‌ستی راستی خسته‌ ئێو ده‌ستی راستی پێغه‌مبهره‌وه، ده‌ستی راستی
جیگه‌ی ریزێکی نۆر بوو، له‌سه‌رخۆی پتوێست کرد که ئه‌و ده‌سته‌ی ته‌نها له‌ هه‌موو ئێشێکی
چاک و به‌پێژدا به‌کاری به‌یئتیت..
ئه‌م دیارده‌یه‌ ده‌یخاته‌ روو که خاوه‌نه‌که‌ی چه‌نده‌ خاوه‌نی هه‌ستیکی ورده‌..

* * *

(عیمرانی کوپی حوصه‌ین) یش وێنه‌یه‌کی به‌رجه‌سته‌بووی وێنه‌کانی راستگویی و،
دوینانه‌ویستی و، پارێزکاری و، توه‌نه‌و بوو له‌ خۆشه‌ویستی و گوێپایه‌لی خوادا..
له‌سه‌رخستن و نیعمه‌تی رێنۆینی خوای گه‌وره‌ش نۆری پێ به‌خشرابوو، له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا
ئه‌و هه‌میشه‌ ده‌گریا و، ده‌گریا و، ده‌یوت:

{بریا خۆئێ بوومایه‌ و، ره‌شه‌با بڵاوه‌ی پێ بکرایه‌} !!

له‌به‌ر ئه‌وه‌ ئه‌م پیاوانه‌ به‌ هۆی گونا‌ه‌ کردنیان له‌ خوا نه‌ده‌ترسان، چونکه‌ دوا‌ی موس‌لمان
بوونیان به‌ که‌می گونا‌هیان کردوه‌.

ئه‌مه‌ش له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هێنده‌ی په‌ی بردنیان به‌ مه‌زنی و پایه‌ب‌لندی خوا، هێنده‌ی
تێگه‌یشتنیان له‌ ده‌سته‌وسانیان له‌ شوکرانه‌ب‌ژێری و په‌رستشی، هه‌رچه‌ندی مل که‌چ بکه‌ن و،
بچه‌ رکوع و، چه‌ند کپ‌نوش به‌ن و بیپه‌رستن، لێی ده‌ترسان و س‌ل‌یان ده‌کرده‌وه‌ لێی..

روژێکیان هاوه‌لانی پێغه‌مبهر پرس‌یاری ناگریان له‌ پێغه‌مبهری خوا ﷺ و، وتیان:
(ئه‌ی پێغه‌مبهری خوا! ئه‌وه‌ بۆ کاته‌ی که‌ له‌ خزمه‌ت تۆدا‌ین ئێمه‌ د‌لمان نه‌رم ده‌ب‌یت و،
دوینامان له‌به‌رچاو ده‌که‌و‌یت، وه‌ک ئه‌وه‌ی قیامه‌ت به‌چاوی خۆمان بب‌ینین.. هه‌تا ئه‌و کاته‌ی
لای تۆ به‌جێ ده‌ه‌یلێن و، ده‌گه‌ینه‌وه‌ لای ما‌ل و مندا‌ل و، دوینامان، خۆمانمان له‌یاد
ده‌چ‌یت..؟؟)

پێغه‌مبهریش ﷺ پێی فه‌رموون:

((سو‌یند به‌وه‌ی گیانی منی به‌ده‌سته، گه‌ر به‌رده‌وام بوونایه‌ له‌سه‌ر ئه‌و حا‌له‌ی که‌ له‌ لای
من، ئه‌وا مه‌لانیکه‌ته‌کان به‌ به‌رچاوتانه‌وه‌ ته‌وه‌قیان له‌گه‌ڵدا ده‌کردن، به‌لام کاته‌ و..
کاته‌..)).

(عیمرانی کوپی حوصه‌ین) یش ئه‌م فه‌رموده‌یه‌ی بیست و، هه‌ز و ئاره‌زووی ب‌ل‌یسه‌ی دا،
وه‌ک ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر خۆی داناب‌یت که‌ دانه‌نیش‌یت تا به‌و ئامانجه‌ ب‌ل‌نده‌ نه‌گات، گه‌ر ژانی‌شی

له پیناودا به خشبییت، هه روه ئه وهی هیعمه ته که ی به وه رازی نه بوو ییت که ژیا نی .. کاته و ..
کات بگوزه ژین .. ویستی که هه مووی به ک ساتی به رده وامی پې مونا جات و، روو له خودای
به روه ردگاری جیهانیان بیت .. !!

* * *

له سهرده می خه لافه تی (عومهری کوپی خه تتاب) دا نه میری بېواداران عومهر ناردی بۆ
به صره تا خه لکه که ی شاره ژا و فیژ بکات .. کاتی له به صره کۆل و باری کرده وه، هه رکه
خه لکی به صره ناسیان بۆ موپاره کی ده چوونه لای و، به ته قوا که ی دلگش ده بوون ..
شیخ حه سه نی به صری و ئین سهرین ده لێن:
(هه یج هاو لێکی پیغمبر ﷺ نه هاتۆته به صره له عیمرا نی کوپی حوصه ی ن پایه دارتر
بیت ..))

عیمرا ن رازی نه بوو به هه یج شتیک که له خوا به رستی دایه پێت و، له په رستشدا رۆچوو بوو،
خوا به رستی به جۆری له خۆی گرتبوو تا وای لێهاتبوو وه ک ئه وه ی که سه ر به جیهانی دنیا
نه بیت که له سه ر زهویه که ی و له نێو خه لکه که یدا ده ژێ ..
به لێ ..

وه ک مه لانی که به کی لێهاتبوو که له نێو مه لانی که ته کا ندا بژی، ده یان دوی ئیت و
ده ییو ئین و، ته وه یان له گه لدا ده کات و ته وه ی له گه لدا ده کهن ..

* * *

ئو ساته یشی مملانیی گه و ره له نێوان موسلماناندا به رپا بوو .. عیمرا نی کوپی حوصه ی ن
ته نا مه لو یستی کی بێ لایه نا نه نه وه ستا له نێوان ده ستی ئیعامی عه لی و ده ستی مو عاویه دا،
به لکو له نێو خه لکیدا ده نگی به رزگر دیوه وه و هاواری لیده کردن که واز به یین له به شداری کرینی
ئو جه نغه دا و، به چاکترین شیوه باوه ش به ناشتیدا بکن و .. به خه لکی ده وت:
((له سه ر لوتکه ی شاخی که بزنی ئاوس به خێو بکه م تا کاتی مردن لام خۆشتره له وه ی که له
دژی په کی که له دوو کۆمه له دا، تیرێک بهاو یژم، ئیدی بپیژم یان نه پیژم)) ..
هه ر موسلمانێکی شی پێ بگه یتشایه ئامۆزگاری ده کرد و ده بوت:
((له مزگه وتدا بمی نه ره وه ..))

گه ر هاتنه سه رت، بپۆوه مالی خۆت ..

گه ر له ماله که شتدا هاتنه سه رت، خۆت و سامانه که تیان ویست، له گه لیاندا بجه نغه ..))

* * *

نیماني (عیمړانی کوپي حوصه یښ) مه زنتړین سرکه وټنی بده سته یښا، کاتیک که نه خوشیه کی سه ختی تووش بوو سی سال پیوه ی تلووه، نه لئی بیزار بوو، نه وتیشی توف. به لکو بېرده وام بوو له سره پرستشه کانی به پیوه، به دانیشن و، راکشانه وه.. مه رکاتیک دتست و برایانی بهاتنايه سردانی نه خوشیه که یان لا ناسان بکړدایه و دلنه واییان بکړدایه، بده میانه وه پیده کښی و، دهیوت:

((خوشه ویست ترین شت لای من، خوشه ویست ترین شتی لای خوايه))!!

راسپارده یشی بق خاووخیزان و برایانی له سره مېرگدا نه وه بوو:

((مه رکه له ناشتم گه پانه وه، حیوان سرپېڼ و بیه خشنه وه))..

* * *

به لئ.. با سرپېڼ و.. بیه خشنه وه.. چونکه مردنی بېواداری وه ک عیمړانی کوپي حوصه یښ، مردن نیه.. به لکو زه ماوه ندیکي مه زن و بهرزه، که تییدا گیانی به پازي بووی بهر و به هشتیک بهرزه دکرته وه که پانتاییه کی هینده ی ناسمانه کان و زهوی ده بیټ و بق ته قواداران ناماده کړاوه..

سہ لہ نہی کوہی نہ کوہع

ہاشدنی ہیاوہ کا

(نیاس)ی کوپی ویستی که ټیټکړای چاکه کانی باوکی له دهسته واژه په کدا کړېکاته وه.
هر بډیه وتی:

((باوکم هرگیز درې نه کړېوه))...!!

بق مرقف هیڼده به سه که هم چاگه په به ده ست به ټیټیت، تا جیگه ی بلندی خوی له نیو
پیاوچاکان و چاکه کاراندا بگریټ.

به پاستیش (سه له مه ی کوپی نه کوڅ) شایسته ی بوو، به ده ستی هیټا.

(سه له مه) له تیرهاوټزه باشه کانی عه رب بوو، له نازیاتی و به خشنده یی و
چاکه مه نیشدا له که سایه تیه دیاره کان بوو.

نو کاتیشی خوی دایه ده ستی نیسلام، به پاستی و پوونی موسلمان بوو، نیسلام له سه ر
شیوازه مه زنه کی زاخاوی دا.

سه له مه ی کوپی نه کوڅ له به شدارپوانی به یعه ی رضوان بوو.

* * *

کاتیک که پیغمبر و هاوړلانی له سالی شه شی کړچیدا به مه به ستی سهردانی مالی
خودا (که عبه) که وتنه پي و، قوړه یشیه کان به ره روویان بوونه وه.

پیغمبر، (عوسمانی کوپی عه فان)ی نارد بق لایان تا هوالیان بداتی که پیغمبر بق
سهردان ها تووه، نه که جه ننگ...

له چاوه پوانی گه رانه وهی (عوسمان دا)، نه وه بلاویوویه وه که گوايه قوړه یشیه کان
کوشتویانه، پیغمبر یش ﷺ له سپېره ی داریکدا دانیش و پهیمانی له هاوړلانی یک به په ک
وه رگرت له سه ر مردن.

(سه له مه) ده لیت:

((له ژیر نه خته که دا په یمان له سه ر مردن دا به پیغمبر ی خوا ﷺ، پاشان چووم، کاتی
قهره بالفی خه لکه که سوک بوو، قهرمووی: نه ی سه له مه، چیت بق په یمان نادهیت، وتم: پیشت
په یمان دا نه ی پیغمبر ی خوا.. قهرمووی: هروها نیستاش.. منیش په یمان پیدایه وه)).

به چاکترین شیوه ش نه مه کدار بوو به رامبر په یمانه کی.

بگره به ره له وه یش په یمان بدات نه مه کدار بوو به رامبر ی، له وساته وهی که شاهیدی دا (آن
لا اله الا الله، وأن محمداً رسول الله)..

ده لیت:

((له گډل پیغمبري خوادا ﷺ به شداري حوت جهنگم کړيووه، له گډل (زهيدی کوپی هاریسه) شدا به شداري تر جهنگم کړيووه)).

* * *

سه له مه له لیژانترینی نه و جهنگاوه ره پیدانه بوو که تیر و پمیان ده اویشته.
شیوازی شه پکردنیشی هاوشیوهی هندی له شه پی پارتیزانییه گوره کان ده کرد که نه مېړ
په پړوه ده کړیت... به جوری هر که نوژمن شالوی بهینه ته سر، له سر نوکی پی
ده گه پایوه دواوه، هر که نوژمن پشتی ه لیکردبایه یان بوه ستایه بڅ حوانه وه، بی سلگردن
هیرشی ده برینه سر...!

به م شیوازه توانی که به تنها نه و هیزه پاونیت که هیرشی هینابووه ده وویه ری مه دینه
به سر وکایه تی (عویینه ی کوپی حیصنی فراری) له و جهنگی که به جهنگی (ذی قرد)
ناسرابوو...

نه و بوو به تنها که و ته شویتیان و، به رده وام له دریان ده جهنگا و نه ملار نه ولای پی
ده گردن و، دوری ده خستنه وه له شاری مه دینه تا پیغمبر ﷺ له گډل هیرتکی ندی
هواره لاند پی گیشته...

له م پلژده دا پیغمبر به هواره لانی فرموو:

((چاکترین پیواتان- نه وانه ی به پی ده پښ- (سه له مه ی کوپی نه کووه ع))!!

* * *

سه له مه تنها له کاتی تیاچوونی (عامری کوپی نه کووه ع) ی برای له شه پی خه به ردا خه مبار
و نا په حوت بوو...

له کاتیکدا عامر له پیشه وهی سوپای موسلمانان ته م شیعره ی به دهنکی به رز ده و ته وه:

اللهم لولا أنت ما أمتدینا ولا تصدقنا، ولا صلینا

فانزلن سسکینه علینا وثبت الأقدام إ لاقینا

له و جهنگدا عامر به شمشیر که و تېوه لیدانی بی باوه پک، تا شیره که ی له ده سستی وه رگه پا
و دای به نیوچاوانی خویدا و بووه هوی کوشتنی و... هندی له موسلمانان و تیان:
((به سته زمانه عامر... له شه هیدیش بی بهش بوو)).

هر له و ساته دا- بهس- سه له مه رږ په شوکا، کاتی نه ویش وک نه و خه لکه ی دیکه وای
گومان برد که براکه ی به به له خوی کوشتووه، له پاداشتی جیهاد گردن و، پله ی شه هیدی
بی بهش بووه.

به لاهم پیغمبري دلسوز، زور زو شته کانی هینایه وه جی گونجای خزی، کاتی که سه له مه چوپیه خزمه تی و لئی پرسى:

— نه ری راسته، نه ی پیغمبري خوا، که عامر کرده وه کانی پوچه ل بۆته وه...؟

پیغمبر ﷺ پئی فرموو:

((نه و به مواهیدی کوژا و

دوو پاداشتی بۆ هیه و..

نه و ئیستا له روبره کانی به هه شتدا

مه له ده کات))؟!!

سه له مه سه ره پای نه و به خشنده ییه زۆره ی که هه یبوو زیاتر ده ییه خشی گه ر له پیتاوی

خوادا داوای لی بکرایه ..

هه ریویه گه ر مرقفیک له بهر خوا داوای ژیا نی لی بکردایه بئ دوو لی ده ییه خشی.

خه لکیش به راستی ناشنای نه و خه سه له ته ی بوو بوون، گه ر به کیکیان بیویستایه شتیکی لی وه ریگریت، پتی دهوت: له پتی خوا پیم بده .. نه ویش ده یوت:

((هه رکه سه له پتی خوادا نه به خشیته .. ده بئ له پیتاوی چیدا بیبه خشیته))...؟؟

* * *

نه و پۆزه ییش عوسمان T کوژا، نه م مواهیده بویره تیگه یشت که ده روزه کانی ناشووب

به پووی موسلماناندا والا بووه ..

پئی نه ده کرا له کاتیکیدا که ته مه نی له شه پکردن له نیو هاوه لانیدا به سه ربردووه بیگزیته بۆ

شه پکردن له دزی هاوه لانی..!

به لی.. نه و پیاوه ی که پیغمبر ده ستخوشی لیها تووییه که ی کرد له شه پکردن دژ به

بئ پیاوه په کان نه و ماغه ی نیه که به و لیها تووییه ی له دزی بهواداریک بجه نگیت، یان برایه کی موسلمان ی بکوژیت..

نه وه یوو دواتر، شتومه که کانی هه لگرت و شاری مه دینه ی به ره و (زه به زه) به جی هیشته،

هه مان شوینی که (نه بو زه) پیشت هه لیبارد و کزچی کرد بۆ و تیندا مرد.

سه له مه ش پاشماوه ی ژیا نی له (زه به زه) به سه ر برد، هه تا سالی هه فتاو چواری کزچی،

پۆتیکیان په رۆشی بینینی شاری مه دینه بوو، هه ر بۆیه به سه ردان گه پایه وه بۆ و.. رۆژی به که م و، دووه می تیدا به سه ر برد..

له پۆژی سینه مه دا مرد.

به مجۆره گلکو ئازیزه چاکه که ی بانگی کرد تا له سایه ی باله کانیدا خزی بگریته و له گه ل

نه و هاوه له پیرزانه و، شه هیدانی چاکه کاردا په نای بدات که پیشت په نای دابوون.

عبداللہ کی کوری زوبہ پر
چ پاپونک .. چ شہیدیک ۱۹!

کۆرپە لە یەکێ پێڕۆز بوو له سکی دایکیدا، له کاتی کدا بیابانی بلیتسه‌داری مه‌که‌کی به‌ره‌و مه‌دینه‌ ده‌بپی له‌سه‌ر پێی هیجهره‌تی مه‌زن.

به‌مجۆره‌ قه‌ده‌ر وابوو که عبدالله ی کۆپی زوبه‌یر له‌گه‌ڵ موهاجیراندا کۆچ بکات به‌ر له‌وه‌ی که بیته‌ دنیا و، په‌حمی بۆ له‌ت نه‌کراوو...!!

هر که ئه‌سمای دایکی-خوای ئی رازی‌بێت- گه‌یشه (قه‌با)ی ده‌رویه‌ری مه‌دینه، ژان گرتی و کۆرپه‌ له‌ موهاجیره‌که‌ش له‌ هه‌مان کاتدا که موهاجیرانی هاوه‌لانی پێغه‌مبهری داده‌به‌زین ئه‌ویش دابه‌زی...!!

جا یه‌که‌مین له‌دایکبووی هیجهره‌ت هه‌لگیرا و براهیه‌ خزمه‌ت پێغه‌مبهری خوا ﷺ له‌ ماله‌که‌ی له‌شاری مه‌دینه و ئه‌ویش ماچی کرد و ده‌نکێ خورمای خسته‌ ده‌می خۆی جووی و له‌ ده‌می وه‌ردا، به‌مجۆره‌ یه‌که‌مین شت که چوو ه‌نێو ه‌ناوی عبدالله ی کۆپی زوبه‌یر لیکی ده‌می پێغه‌مبهری ئازیز بوو.

موسلمانانیش له‌شاری مه‌دینه کۆبوونه‌وه‌و، ساواکه‌یان له‌ لانه‌که‌یدا هه‌لگرت و، پاشان به‌ده‌م (لا اله الا الله) و (الله اکبر) وه‌ به‌تیکرای شه‌قامه‌کانی مه‌دینه‌یاندا گێپا.

ئه‌مه‌ش به‌هۆی ئه‌وه‌ی که جوله‌که‌کان ئه‌و کاته‌ی پێغه‌مبهر و هاوه‌لانی هاته‌ن مه‌دینه ده‌مکوت کران و رق و کینیان بلیتسه‌ی دا، ده‌ستیان دایه‌ جه‌نگی ده‌روونی به‌رامبه‌ر موسلمانه‌کان و، ئه‌و پڕوپاگه‌نده‌یان ب‌لاوکرده‌وه‌ که کاهینه‌کانیان جادوو‌یان له‌ موسلمانه‌کان کردوه‌و نه‌زۆکیان کردوو و، هه‌رگیز شاری مه‌دینه له‌دایکبوونی نوێیان به‌خۆوه‌ نابینیت.

ئه‌و کاته‌یشی عبدالله ی کۆپی زوبه‌یر له‌جیهانی په‌نه‌انه‌وه‌ هاته‌ نوێیان، به‌لگه‌نامه‌یه‌ک بوو قه‌ده‌ر بوختانه‌که‌ی جوله‌که‌کانی مه‌دینه‌ی پێ مۆرکرد و فیل و ته‌له‌که‌ و هه‌لبه‌ستراوه‌کانیان پوچه‌ل کردوه‌و...!!

عبدالله له‌ سه‌رده‌می پێغه‌مبهری خوادا ﷺ نه‌گه‌یشه ئاستی پیاوان له‌ ته‌مه‌ندا، به‌لام له‌و سه‌رده‌مه‌ و، له‌ خودی پێغه‌مبهری خوا به‌هۆی ئه‌و په‌یوه‌ندیه‌ به‌تینه‌ی که هه‌یبوو له‌گه‌لیدا، هه‌موو که‌ره‌سته‌ خاوه‌کانی پیاوه‌تی و بنه‌ماکانی ژانی وه‌رگرت که دواتر ده‌بیینین دنیا پڕ ده‌کات و ده‌بیته‌ جێی قسه‌کردنی خه‌لکی...

جا ئه‌م مندا له‌ به‌خێراییه‌ گه‌شه‌ی کرد و، له‌ زنده‌گی و، زیره‌کی و خۆپاگریدا بێ زینه‌بوو...

که یشت ته مهنی لاری و، که نجیته که یشتی بیگه ردی و، پاکی و، خواپه رستی و، پالوانیته که بوو له سرووی خه یاله وه.
پژگار و قه دهره کانی له که لیدا گوزه شت و، ژبانی وه که خوی مایه وه نه گورپا و، ویسته کانی ملیان پین که چ نه کرد..
به لکو نه و پیاویک بوو پښکای خوی دهناسی و، به جه سوریه کی گوره و، بپوایه کی به تین و سرسوپهینه روه بهی..
* * *

له پژگار کړنی نه فریقیا و نه دهلوس و قوسه نینیه- که هیشتا ته مهنی بیست و هوت سالی تینه په پاند بوو- پالوانیته که بوو له پالوانانی رزگار کړنه نه مره کان.
به تاییه تیش له جهنگی نه فریقیدا موسلماننه کان به سوپایه کی بیست هزاره سوریایه وه بهرامبر سوپایه که وهستان که ژماره ی جهنگاوه رانی سهد و بیست هزاره که س بوو..
جهنگ بهرپا بوو، مه ترسیه کی مرن بالی به سر موسلماننه کاند کیشا..
جا عبدالله ی کورپی زوبیر ته ماشایه کی هیزی دژمنی کرد و چاوگی هیز و توانایانی دهرک پین کرد، نه و چاوگه یهش تنها پادشای (به ریه) و سرکرده ی سوپاکه بوو، به چوریک هوار ی له سوریایه کانی دهرک و هانی ددان که به شیوه یه کی سرسوپهینه روه مردن پالی پیوه دهنان..
عبدالله تیگه یشت که نه م جهنگه خویناویه تنها به کوشتنی نه و سرکرده یه یه کلا ده بیته وه، به لام چون پینی بگات، له کاتیکدا سوپایه کی بی شوماری له پیشه وه یه و، که وه که رده لول ده جهنگیت...؟؟
به لن به جهرگی عبدالله ی کورپی زوبیر و گیان له سرده سته کی هه رگیز جیگه ی پرسپار نه بوو...!!

نالیره دا هندی له برایانی بانگ کرد و، پینی وتن:

((له پشته وه م پاریزگاریم بکن و، له که لمد هیرش بهن...))

نه مچا ریزه چره که یانی وه که تیر خوراکرانه بهر و لای سرکرده که یان بهی، هتا پینی گیشته و به یه ک لیدان له ناوی برد، پاشان به جهنگاوه رانه وه که له که لیدایون رووی کرده نه و سوریایه کی که دهره ی پادشا و سرکرده که یانیان دابو ددستیان کرد به له ناویردنیان و... پاشان هواریان کرد: الله اکبر..
موسلماننه کان بینیان نالاکه یان له ویدا بهرز ده بیته وه که سرکرده ی (به ریه) تیدا وه ستابو فرمانه کانی دهره کرد و سوریایه کانی هلدنه نا... تیگه یشتن که نه م سرکه وتنه و،

وهك تاكه كه سيك خړيان توندوتول كړد و، هموو شتيك له بهرزه وېندی موسلمانان كړتايي پي هات..

(عبداللهی كوپي نېبی سرخ)ی سر كړدهی سوپای موسلمانان كانش بهو پوله گوره يه ی نيين زويه يری زانی، ده ستخوشانه و دیاریشی بوی شه وېوو كه خوی مژده ی شو سر كه و تنه بیا توه بې شاری مدينه و، عوسمانی كوپي عه ففانی خه ليفی موسلمانان.

* * *

سهره پای پاله وانيتی له جهنگدا و، بالادهستی و به توانایي تييدا كچی له بهر دم پاله وانيتی له پرستشدا خوی دهشارده وه..

شهوی دهكریت بېيته هوی گه شانه وه و، لاریونه وهی دهسته كان زياد له هویكه و، به شوپنی هميشه یی و بلندی له نیوی خوا پرسته نونيانه ويست كاندا سر سامان دهكات. نه په چلهك و، نه لاویتی و، نه شوین و بلندی و، نه سامان و، هیزی.. هیچ يه كه له وانه هموو، نه يتوانی عبدالله ی كوپي زويه ير دايپریت له وهی كه شو خوا پرسته بیت كه به پوزدا به پوزوو و، شه وه لده ستیت بې شه ونویژ و، به شتیه يه ی سر سوپه ينر ملكه چی خوا بیت.. (عومری كوپي عبدالعزیز) پوزتيكان به (نيين نېبی مولهيكه) ی وت: ده رياره ی عبداللهی كوپي زويه ير بومان بدوی.. شهيش وتی:

{سویند به خوا، هیچ كه سم نه دیوه وهك شو كه له نیوان دوو لادا پوزشبيت.. كه دهچويه ناو نویژه وه، له هموو شتيك دهرده چوو بوی..

كه دهچويشه پكړع يان كړنو شه وه، چوله كه له سر پشت و شانی راده وه ستان، به هوی دريژ خاياندي پكړع و كړنوشه كه يه وه به ديوار، يا خود كا لايه كي هلو اسراويان ده زانی.. جارتيكان له كاتی نویژدا به ريتكي ناگړنی مه دجنیق به نيوان سنگ و پيشيدا تيپه پي، سویند به خوا نه ههستی پي كړد، نه وروژا پي، نه به هوی وه له خویندنه وه كه ی داپرا، نه په له ی كړد له پكړعه كه يدا}!!..

شو هه واله راست و دروستانه ی كه ميژوو له باره ی پرستشی عبدالله ی كوپي زويه يره وه ده يگي پزته وه له شهفسانه دهچیت..

چونكه شو له پوزووگرتن و، نویژكردن و، هه جكردن و، هيمه ت به رزی و، به پزتيه كه يدا.. له شهو به ناگای - به دريژايي ته مه نی - ملكه چ و خوا پرستيدا..

له تينويه تی نيوه روانی گهرمدا - به دريژايي ته مه نی - پوزووگر و تيگوشانيدا.. له نيمانی پته ويدا به خوا و، له ترسی هميشه بييدا ليی..

له هموو شه وانه دا تاكه چنراوی دهستی خوی بوو..!!

له باره یوه پرسپار کړا له (ثین عه باس) - سهره پای نهو جیارپاییه ی که له نیوانیاندا هه بوو -، له وه لاما وتی:

((قورنای ده خویند و، شوینکه وته ی سونه ته ی پیغمه بهر بوو... ملکه چ بوو بڅ خوا و... له گهرمای نیوه پواندا له ترسی خوا به پڅو بوو... کوپې حه واری پیغمه بهر ی خوا بوو... نه سمای دایکیشی کچی نه بوبه کری صدیق بوو... (عائیشه ی) پوریشی خیزانی پیغمه بهر ی خوا بوو... که س ناتوانیت مافه کانی فهراموش کات مه گهر که سیک که خوی گوره نابینای کردیت...!!))

* * *

نهو له به هیزی ټاکار و دامه زرای خوړپه وشته کانیدا، وه ک چیاکان دامه زراو بوو... روون و... پیزدار و... به هیز بوو... هه رده م ناماده ی نهو بوو زبانی بکاته قورنای قسه له پووییه که ی و، دامه زرای پیبازه که ی...

له کاتی ململان و شه په کانیدا له گه ل نه مه ویه کاندا، (حوصه) کوپې نه صی سهرکرده ی نهو سوپایه ی (یه زید) نارد بووی بڅ خاموش کردنی شو پشی (ثین زویه ی) هات بڅ لای...

به هزی گه یشتنی هه والی مردنی (یه زید) وه بڅ مه که هاته سهردانی و... پیشیناری نه وه ی خسته به رده می که له گه لیدا بچیت بڅ شام و، حوصه ی بالاده سنی مه زنی خوی بخاته گه پ بڅ وه رگرتنی به یعت بڅ عبدالله ی کوپې زویه ی...

عبدالله نهو دهرغه زیزنه ی په تکرده وه، چونکه بروای وابوو که پتویسته توله ی نهو هه موو تاوانه درندانانای لی بکرتنه وه که جهنگاوه رانی له کاتی ده ست به سهرارگرتنی شاری مه دینه ی پیغمه بهر ی خوادا ښکېلا له پیناوی چا وچنوکي نه مه ویه کاندا نه نجامیان دا...

له وانه یه جیارپاین له گه ل عبدالله دا له م هه لویتیدا و، خوازیاری نهو دین که ناشتی و لیپورده یی هه لیزاردایه و، به دهم نهو دهرغه نایابه وه بزیزشایه که حوصه یی سهرکرده ی سوپای (یه زید) خسته به رده سنی...

به لام وه ستانی مهرانه ی - چ مه ردیه ک - له سهر بڅ چون و بیروباوه ی... دورکه وتنه وه له فریودان و درو، کاریکه جیگای سهرسوپمان و پیزه...

نهو کاته یشی حه جاج به سوپاکه یوه هیزشی هینایه سهری و، نابلو قه ی ترسناکی خسته سهر خوی و نه وانه ی له گه لیدا بوون، ژماره یه کی زوری (نه حباش) له گه لدا بوو، که لیزانترین پم هاوژ و جهنگاوه ر بوون...

گوپی لییان بوو به شیوه یه کی ناپه وا و بزیزدانانان دهریاره ی خه لیفه ی کوچکردو - عوسمان - ده نوین، نه میش به مجرزه توره بوو لییان و پیی و تن:

((سویند به خوا، پټم خوځ نیه پشت به کهسانیک بیهستم بهرامبر دوژمنه کهم که رقی له عوسمان بیت))!!..!!

پاشان لهو تنگانه یی که شو تئیدابوو، وهکو نفرۆیوویه ک چه ند پټویستی به ده ریاکه ریکه، شو پټویستی به کرمه ک هه بوو، نا لهو کاته دا له خوی دور خستنه وه!!..!!
 قسه له پویی شو له گه ل خۆیدا و، راستگویی له گه ل بیرویاوه و پټیره کانیدا، وایان لیکریوو گوئ نه دات به له ده ستدانی دووسه د پم هاوژی لیهاتوو، که نایه که یان جینگای متانه و دلنایای شو نه بیت، له کاتیکدا که له جهنگی چاره نووسازی له ناویه ردایه و، زور پیده چو که مانه وهی شو پم هاوژده لیهاتوانه له گه لیدا په وتی شه په که ی بگورپایه!!..!!

* * *

خۆپاگریشی له به ره وپوو بوونه وهی موعاویه و یه زیدی کوپدا به پاستی پاله وانیتیه کی بټوینه بوو...

شو وایده بینی که یه زیدی کوپی موعاویه ی کوپی نه بوسوفیان دوایه مین پیاوه که ده ست بدات بۆ خه لیفه ی موسلمانان.. گه ره ده ستیش بدات و.. نه م بۆ چوونه یشی پاست و دروست بوو، چونکه یه زید له هه موو شتیکدا خراب بوو.. نه نها چاکه یه کی نه بوو تا تکا بۆ شو تاوان و گوناها نه ی بکات که میژوو تۆماری کردوه بۆمان.

جا نیدی چۆن عبدالله ی کوپی زویه یر په یمانی بدات...؟؟

وشه ی په تکرر نه وه یشی به رز و به میژانه به موعاویه گوت له کاتیکدا که زیندوو بوو.. نه وه تانی ئیستاش به یه زیدی ده لیت پاش شو وهی بووه خه لیفه و، نیردراوی نارده لای عبدالله و به لینی چاره نووسیکی خرابی پیداه.

نا لیره دا عبدالله ی کوپی زویه یر وتی:

((هه رگیز په یمان ناده م به سه رخوځ))..!!

پاشان شو سروده ی وت:

ولا اَلَيْسَ لَفَيْرِ الْحَقِّ اَسْأَلُهُ
 حَتَّى يَلِيْنَ لِيُخْرِسَ الْعَاظِفَ الْحَجَرِ

* * *

به رده وام عبدالله ی کوپی زویه یر هه به نه میری باوه پداران مایه وهو، مه که کی پیرۆزی کریوه پایته ختی خه لافه تی و، ده ست لاتی به سه ر حیجاز و یه مه ن و به صره و کوفه و

خوراسان و شامدا هه بوو جگه له دیمه شق.. پاش شهوی تیکپای خه لکی شو ناوچانه په پیمانان پتی دا..

به لām نه مویه کان ناسره و، داناسوکنین و، چنده شه پښکی په ک له دواي په کی ده کنه سر و، له زوریاندا سره شقی و تیکشکان به شیان بوو.

هه تا سرده می (عبدالملیک ی کوپی مروان) هات و بۆ هیرش کردنه سر عبدالله ش له شاری مه ککه شاده میزادیکی هه لبرارد بوو که دلره قترین کهس بوو له تاوانکاری و توندوتیژیدا..

نویش (حه جاجی سه قه فی) په، که پښه وای دادگر (عومری کوپی عبدالعزیز) له باره یوه ده لیت:

((گر هر نه تهویه ک به هه له کانیانوه بیت و، نیمه ش ته نها به (حه جاج) هوه بیت، نهوا له هه موویان زیاتر ده بیت))...!!!

* * *

حه جاج به سرکردایه تی له شکره به کرنگی راوه که یوه بۆ داگیرکردنی شاری مه ککه ی پایته ختی عبدالله ی کوپی زویه بر که وته پتی و، نزیکی شهش مانگ نابلقه ی خسته سره شاره که و خه لکه که ی و ریگی نه دا ناو و خوراک بپوات بۆیان، تا ناچاریان بکات عبدالله به جی بپولن و به ته نها بمینیتته وه، به بڼ سوپا و یارمه تیده ر..

له ژیر چه پوکی شو برسیتیه له ناویه ردا زور کهس خویان دا به ده سته وه، عبدالله ش خوی به ته نها بینیه وه.. یا له ودا بوو ته نها بمینیتته وه، سره پای مانه وه ی دهرفته ی دهر یازکردنی خوی و ژیا نی، به لām شو بپاریدا تا کوتایی به رپر سیارتیه که ی هه لبرگیت و، به نازایه تیه کی بینیتته وه له دزی سوپای هه جاج ده چنگا، له کاتیکدا که شو کاته ته مهنی هه فتا سال بوو..!!

ناکریت وینه په کی ته وای شو هه لویتسه به رزه مان بۆ دهر که ویت تا گوئی بۆ شو و تویره رانه دیرین که له نیتوان عبدالله و دایکی مه زنی پایه بلندی (نه سمای کچی نه بویه کدا پووی دا له دوا ساته کانی ژیا نیدا.

دایکی چوویه سر دانی و، په وشتی ته وای هه لویتسه که ی و، شو ناینده یه ی که به پوونی دیاره و چاوه پوانیه تی بۆ خسته بوو..

(نه سما) پتی و ت:

((کوپی نازیزم! خوت چاکتر ناگاداری خوتی، گر دهر زانیت که تو له سره هه قیت و، بانگه شه بۆ هه حق ده که یت، نهوا نارام بگره له سهری هه تا له پینا ویدا دهر میت و، ملی خوت مه خره به رده سستی هه رزه کارانی به نی شومه ییه..

خو گړ ده شزانیت که مه به ست د دنیا بووه، نه وا خراپترین که س تقویت و، خوټ و نه وانه ی له پېناوتدا کوژلون تووشی نارېه حتی کردووه))
عبدالله وتی:

((سویند به خوا دایه گیان، دنیام نه ویستوه و په نام یق نه بریدوه.
هرگزیش نه له فرمانی خوادا سرپیچیم کردوه، نه ستم و، ده ستریزیم کردوه))
نه سمای دایکیشی پتی وت:

((له خوی گه وره داواکارم له دل دانه ووی له ده ستدانی ترم چاک بیت، گړ پیش من گه پایتوه بق لای خوا، یان من پیش تر که وتم.
خوایا به زیمیت بیتوه پیدایا له بهر دریزایی ه ستانی شوانه ی و، تینویه تی گه رمای نیوه پوی و، چاکبونی بق باوکی و من..

خودایا من تسلیمی نه مری توی ده کم و، رازیم به ووی که فرمانت له سهریه تی و، پاداشتی نارامگره شوکرانه بژیره کان بیه خشه به عبدالله ی کوړی زوبه ی))...!
نه مجا ده ست له ملانټی و سلوی مالناواییان له یه کدی کرد.

پاش سعاتی که وته نیو شه پټکی تالی نابه رانه به ووه، تییدا شه هیدی مه زن لیدانی مردنی به رکوت و، له کاتیکدا که حجاج هینده ی هه مو نه و پق و سهرزه نشته ی له سهر زه ویدا هیه په سستی دایگرت، سووړو له سهر نه ووی که جه سته ی سارد و سپی هه لېواسیت، بق دامرکانده ووی کینه ی پیسی ناخی...!!

* * *

دایکی که له رکاته دا ته مه نی نه ووه د حوت سال بو، هستا تا کوړه له خاچدراوه که ی ببینیت، وه ک کیوکی بلندی بی له رزین به رانه به ی پاوه ستا و.. حجاج به سهرشوی و سهرکزیه و لئی نزیک بوویه ووه، وتی:
- دایک! عبدالملیک کوړی مه روان راسپاردم چاک بم به رانه به ت، هیچ پتویسته کت هیه...؟

نه ویش هاواری کرد به سهریدا وتی:

((من دایکی تر نیم..

به لکو دایکی نه هه لواسراوه م به سهر نه و به رزاییه ووه..

هیچ پتویسته کیشم پیتان نیه..

به لام به سهرهاتیک بق ده گنپه ووه که له پښه مېری خوام ښه بیستوه، فرمووی:

((له سه قیفا دروزن و درنده که ویت))..

دروژنه که مان نه وایینی و، درنده که ش، جگه له تر و نازم که سیتی دیکه بیت))...!!

نه ما عبدالله ی کورې عومر نزيك بوويه وه لږي تا سره خوښی لږ بکات و، داوی لږ کرد نارام بگرښت، له وه لاميډا وتی:

((له بهرچي نارام نه گرم، له کاتيګدا که سهری به حياي کورې زه که ریا به دیاری برا بڼ داوین پیسنيک له داوین پیسه کانی نیسرائیل))...!!

نږي له مه زنی تږ... نهی کچی صدیق...!!

جا له ویدا هیچ وشه يک له و وشانه جوانتره بوتړین به وانه ی که سهری عبداللهی کورې زویه یریان له جهسته کرده وه بهرله وهی که ه لیبواسن...؟؟

به لږ... گهر سهری (نږین زویه یر) کرابیته دیاری بڼ هه حاج و عبدالملک، نهوا سهری پښه مېرمنکی به پړزی وه که په حیا پښتر کرایه دیاری بڼ (سالومی)... داوین پیسی خرابی به نی نیسرائیل...!!

به په کچواندنه که ی چهند جوانه و، وشه کانی چهند راسته..

* * *

پاشان، ثایا ده کرا عبدالله ی کورې زویه یر به بڼ نهوا ناسته دووړه ی سرکه وتن و، پالوانیښتی و، چاکسازي که ژيانی بگوزهراندایه، له کاتيګدا که به شیري دایکيکی له و جوړه ګوش کرابیته...؟؟

سلاو له عبدالله و..

سلاو له نه سما.

سلاو له هه ردو شه هیدی هه میښه زیندوویان بیته..

له که لږ چاکه کارانی ته قوادار سلاویان لږ بیته.

عبداللهی کوری عه بیاس

زانای ئیم ئوممه

ئین عباسی له عبدالله ی کړی زویه ده چې له ودا که گنج بوو گه یشت به پیغمبر و له گله لیدا ژیا و، کات پیغمبر وفاتی کرد هیشتا ئین عباس نه گه یشتبوو ته منی پیگه یشت.

به لام نه ویش هر له ته منی مندالیوه هموو سیفه ته کانی مری و، بنه ماکانی ژیا له پیغمبری خولو ﷺ وهرگرت، شوین پی هله دهرگرت که پیشی ده خست و پاکژی ده کرده و دانایی پوختی فیده کرد.

به هزی به هزی ئیمانی و، به هزی ئاکار و، زانینی ژویه و، ئین عباس جیگایه کی بلندی گرتبو له نیو پیاوانی دوری پیغمبر دا.

* * *

نو کړی عباسی کړی عه بولموته لیبی کړی هاشمی مامی پیغمبری خوا به ﷺ. نازانو که یشی (الجی) زانا. زانی ئم نوممه ته، به هزی عاقله مندی و، دلزیره کی و، فراوانی زانست و زانیاریوه، به ده ست هتیا بوو.

ئین عباس له سهره کانی رژانیدا ئاشنای پټبازی چوڼیه تی ژیا بوو، زیاتریش له باره یوه به ناگا بوو، که بینی پیغمبر را له هزی نزیکه کرده و کاتیک که مندا له بوو، ده سستی خسته سهرشانی و، پی فهرموو:

((خودایا شاره زای بکه له ئاین و فیری لیکدانه وه (تأویل) ی بکه)).

پاشان بونه و دهره تی دیکه به نوادا هات پیغمبر ه مان نزا بق عبداللهی کړی عباسی ئاموزای دووباره بکاته وه.. له ساته وه، ئین عباس تیگه یشت که نو بق زانست و، زانیاری دروست کراوه.

ئاماده باشی عه قلبی له پیگایه دا زیاتر به ره و پیښه وهی ده برد.

سهره پای نه وهی که ته منی سیازده سالی تیڼه په پانډبو نه وکاته ی پیغمبر خوا به ﷺ وفاتی کرد، نو له یکه پوژی مندا لیتی تیگه یشتوه که ی به فیر نه ده دا، ده چوویه کړ و دانیشنه کانیوه هرچی بهرموایه پیغمبر ئم له بهری ده کرد..

پاش گه پانه وهی پیغمبریش بق لای په زور دگاری بالاده ست، ئین عباس سوور بوو له سهر نه وهی که نه وهی له ده سستی چوو له پیغمبر وه گوئی لی بیت و فیری ببیت له هاوه له پیښینه کانی پیغمبر خواوه فیری ببیت..

تا لټړه دا، هميشه ځوی کړدېوه نيشانه ی پرسيار.. هرکه بيبیستايه که فلانه که س داناييه که ده زانیت، يان فرموده يه کی له بهره، خټرا بهره و لای ده پښت و لټړه ی فټړه بوو. عه قله پښتن و کړاوه که پشی بهره و پشکیني هم موو نه و ی گوټیستی ده بوو ناراستی ده کړد.. نو تنها بایه ځی به کڅکړدنه و ی زانست نه دده و به س، به لگو له گال کڅکړدنه و، پشکین و وردېونه و له سهراچاوه کی مه بست بوو.

له باره ی څږی شیه و ده لټ:

((من له باره ی یه کاره و، پرسيارم له سی هاو لای پټفمبهري خوا څخه ده کړد)).

له م پروه شه و نمونه يه کی سوړیوونی څويمان له تیگه پشتنی حقیقه و زانست و زانساری دده اتی و ده لټ:

((کاتې پټفمبهري خوا څخه گیانی سپارد له که نجی کی نه نصاریم پرسې: وهره با بچین پرسيار له هاو لای پټفمبهري خوا بکین، نه مږ نږدین..

وتی: چنه د سیری ئین عه باس!! وا ده زانیت که نو خه لکه له کاتیکدا که نو هم مو هاو لای پټفمبهري ځویان له ناودایه پټیوستان به تو ده بیت..؟

جا نو وازی له و- هټنا، منیش د ستم کړد به پرسيار کړد له هاو لای پټفمبهري خوا.. نه گره بمبینایه که سټک فرموده يه کی لای، ده چوومه لای له کاتیکدا- نو له نیوه پڅه ودا بوو، منیش عاباکم له بهر درگا که یدا داده خست و پالم دده ایه و و با تپ و توئی دده به پرومدا، هتا له نیوه پڅه و ده کی ه لده ستا و، ده هاته دهره و ده ده بیینیم و، جا ده یوت: نه ی ناموزای پټفمبهري خوا! چی که یاندوویتیه نټره...؟؟ بڅ و لامت نه نارد بڅم تا من بیم بڅ لات...؟؟ منیش د موت: نه خټر، تو له پیشتری من بیم بڅ لات، جا پرسيارم له باره ی فرموده که و لټد کړد و فټړه بووم لټی...!!!

به مجوره لاره مزنه که مان ده پرسی و، ده پرسی.. پاشتر و لاهه کی له گال څویدا ده پشکني و، به عه قلیکی بوټره و تاو توئی ده کړد..

جا نو هم مو پڅی، زانست و زانیری و داناییه کی گه شې ده کړد، ه... لاویتییه کی زوودا دانایي پیر و له سهراڅویان و، پڅوپنکی پوټوچونیانی، تیدا د سته بهر.. ته نانه ت همیری باوه پداران (عومره) سوړ بوو له سهرا نه و ی که له هم مو کاروباریکی گوره دا پوټی پی بکات و.. نازناوی (لوی پیری) لای نابوو...!!

پڅیکیان له ئین عه باس پرسيار کړا: چوئن هم زانست د سته که و توه...؟؟ له و لاهه و تی:

((به زمانیکی پرسيار کړ و..

دلکی هڅمه ند)..

جا به زمانې پرسپارکړی هه میښه یی و، به عقله هه رده م پشکنه رده کړی، پاشان به خړ به کم زانی و ټاکار شیرینه کړی، ټیښ عه باس بوویه زانای هم نوممه ته..

((سه عدی کوږی ټیښ وه قاص)) یش به م وشانه له باره یوه ده دوت:

((که سم نه دیوه زیاتر له ټیښ عه باس ټیگه یشتنی ناماده بیت و، عه قلی گوره بیت و، زاناتر و، له سره خوتر بیت..

عومرم بینی بڼ گړی و ته گهره کان بانگی ده کرد، له کاتیکدا که به شداریوانی به در له موهاچیرین و نه نصار له دهوړی بوو، جا ټیښ عه باس قسه ی ده کرد، عومره یش له قسه ی ده رنه ده چوو...))

عبیدالله ی کوږی عوتبه ش له باره یوه ده لیت:

((که سم نه دیوه هینده ی ټیښ عه باس شاره زای فهرمووده پیشینه کانی پیغمبره خواښت

بیت..

که سیشم نه بینوه له زاناتر بیت له دادوه ری ټه بوبه کرو عومرو عوسمان.

یا له بڼ چوندا له ټیگه یشتووتر بیت..

یان له شیعر و له عه ربیدا، یا له پاهه ی قورټان و، حیساب و فهرزدا له زاناتر بیت..

هر بویه پږټک داده نیشت بڼ (فقه) ده کړی و، پږټک بڼ قورټان و.. پږټک بڼ غزاکان و.. پږټک بڼ شیعر و.. پږټک بڼ پږټانی عه رب و ده نگوباسه کانیا..

هیچ زانایه کم نه دیوه لای دانیشیت بیت ده نا که وتوته ژیر کاریگری و ملکه چی بووه، یان پرسپارکړی لټی پوسی بیت زانست و زانیاری لټ ده ست که وتوه...!!

* * *

موسلمانیکې خه لکی به صره ش وه صفی ده کات، له کاتیکدا که ټیښ عه باس له سرده می نیامی عه لی دا له وټی والی بوو، ده لیت:

((سټی شتی ده ست پټوه گرتبوو، وازیښی له سټی شت هیټابوو:

دلې پیاوانی پاده کټشا کاتیک قسه ی ده کرد..

به جوانی کوږی پاده گرت گهر قسه ی بڼ بکرایه..

ټاسانترینیانی هه لده بژارد گهر له نیوان بواندا سره پشک بکرایه..

وازیښی هیټابوو له ده مه قالی و..

هاوړتیه تی پیاوخرپان و..

نه و شته ی داوای لیبور دنی بڼ بکړیت...!!

* * *

و، که شاوله بو... له گفتوگو و بیویوچوونیشدا، ئی نه ده گهړا به رانېره که ی ته نها به قه ناعت
هیتان به بړچونه که ی تیر بکات و به س، به لکو دلشادېشی بکات به هوی جوانی بیویوچوون و
لیزانېی گفتوگو که یه وه...

له پال زوری زانسته که ی و، به هیزی به لکه کانیدا، گفتوگو و وتویزه کانی وه که جهنگی
زیره کیتی نه ده هاته پیش چاو، تیدا به هوی زانسته که یه وه به رز بیته وه، پاشان
به سرکه وتنی به سر به رانېره که یدا... به لکو وه پښتیا که ی به هیزی به دی کردنی راستی و
زانینی ده هاته پیش چاوی.

چه نده هاجار خه واریجه کان سرسام بوون به هوی تیپوانینه تونده دادگه ره کانیه وه.
نیما می علی T پښتیکان ناردی بولای کومه لیکي زوریان و، گفتوگو یه کی جوان له نیتواناندا
به رپابو به شتویه کی سرسوپهینه ر قسه ی کرد و به لکه ی بړ هیتانه وه.
له و گفتوگو دریزه ته نها هم پرکه یه ده هیتینه وه...

نیین عه باس پرسپاری ئی کردن:

((تویه توله ی چی له علی ده که نه وه...؟؟))

وتیان:

((توله ی سی شت:

یه که میان: ئو حوکی پیاوانی به کارهیتاوه له ناینی خوادا، له کاتیکدا که خوا هه رمویه ی
﴿إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ: فرمان هه ره رمانی خواجه﴾.

دووه میشت: ئو شه پی کرد، پاشان له و که سانه ی که شه پی له گه لدا کردن که نیزه که و
ده سته کوتی وهرنه گرت، جا گه ر ئه وانه کافر بووین، ئه و مال و سامانیان هه لال بووه بوی و،
گه ر برواداریش بووین، ئه و خوینیان هه رام بووه بوی...!!

سپیه میشت: له کاتی دادوهریکردندا پازی بوو به وه ی که سیفه تی (شمیری باوه پداران)
له خوی دابمالی، له سر قسه ی نوژمنه کانی، جا گه ر شمیری باوه پداران نه بیت، ئه و شمیری
بین باوه پانه...))

نیین عه باسپیش ده سستی دایه پوچه لکردنه وه ی ناره زووه کانیان و، وتی:

((ئو قسه یه تان، ئو حوکی پیاوانی به کارهیتاوه له ناینی خوادا، چی تیدا به...؟ خوی
گه وړه ده هه رموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصِّدِّقَ وَأَتَمُّ حُرْمَ وَمَنْ قَتَلَ مِنْكُمْ مَتَعَمَّدًا فَجَزَاءُ
مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّفْسِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدَلٍ مِنْكُمْ: ئه ی که ی برواداران! هه تا تویه له ئیهرامدان،
نابن هیچ نیچیرئ بکوژن، کن له تویه به نانقه ست له ئیهرامدا نیچیرئ بکوژئ، له سریه تی
نازه لیکي هاوتای ئو نیچیره بکاته قوربانی، هم هاوتاییه ش دوو که سی دادوهری خوتان
برپاری له سر ده دن.﴾ المائدة/۹۵.

جا توخوا تېم بگه یه نن: دادوهری کردنی پیاوان له پاراستنی خوینی موسلمانان له پېشترو
 پهواتره، یان داوهری کردنیان له کړویشکی کدا که نرخه کی چاره که دره میکه...!!؟؟))
 سرکرده کانیان له بهر بهرکه وتنی هم بچوونه گالته نامیزه به کلاکه روه پیدا دهستیان
 به یه کدا دهات و.. زانای نوممه تیش درژدهی به قسه کانی دا:

((هو قسه یه شتان، هو جهنگا و که نیزه ک و دهسکه وتی نه برد، ثایا نیوه ده تانه وی که
 عائیشه ی خیزانی پیغمبر و دایکی بپواداران به که نیزه ک بیات و، شت ومه که کانی وه
 دهسکه وت هه لگرت...؟؟))

ثا لیره دا روخساریان له شهرماندا زهره داگه پا و، به دهستیان پووی خویمان دهشارده وه..
 جا نیین عه باس چوه سر سینه میان:

((هو قسه یه شتان، هو پازی بووه سیفه تی نه میری باوه پداران له خوئی دامالیت، هه تا
 دادوهریه که ده کړیت، جا گوئیگن پیغمبره ی خواﷺ له پوژی حوده بییه دا چی کرد، ویستی
 هو نامه یه بنوسیت که له نیتوان هو و قورپیشدا داده نړیت، به نویساره که ی فرموو: بنوسه:
 نه مه نه وه یه که محمدی پیغمبره ی خوا-.. نیراوه که ی قورپیش وتی: سویند به خوا گور
 بمانزایایه تق پیغمبره ی خوات پرگرمیان له که عبه لی نه ده کړدیت و شه پمان له گه ل
 نه ده کړدیت.. بنوسه: نه مه نه وه یه که محمدی کوپی عبدالله له سهری پیکهات.. جا
 پیغمبره ی خوا فرمووی پپیان: سویند به خوا من پیغمبره ی خوا، با نیوه به نرویشم
 تینگن.. پاشان فرمووی به نویساری نامه که: نه وه یه دیانه ویئت بینوسه: بنوسه: نه مه بوو
 محمدی کوپی عبدالله له سهری پیکهات...!!))

جا وتوژ له نیتوان نیین عه باس و خه واریجه کانددا له سهر هو شتوازه سرسوپه نیره
 به میزه برده وام بوو.

هیشتا گفتوگو که ته ووه بوو بیست هه زاریان بیرو بچونیان گورپا و، وازیان هیثا له
 دزایه تیکردنی نیما می علی...!!

* * *

نیین عه باس ته نه اخواه نی هم که نجینه ی زانست و زانیاریه نه بوو بهس، به لکو له پالیدا
 خاوه نی که نجینه یه کی گوره تر بوو، له خوړه وشتی زانین و ناکاری زانیان.. له به خشنده یی و
 داستگیریدا پېشه و و دیاریوو..

به مالی خوئی ده یه خشیه خه لکی.. به هه مان شیوه ی که زانستی خوئی پیده دان...!!

هاوسه رده مه کانی له باره یوه ده لئین:

((هیچ مالیکمان نه بینویه که خواردن و، خواردنه وه، میوه و، زانستی له مالی نیین عه باس

زیاتر بوو بیت...!!))

نو د لږک و، د هرون بڼه خوش بوو، رق و کینه ی بهرامېر هېچ که س هلته ده گرت، نو
ناره زووه یشی که لږی تیر نه ده بوو، به تاوات خواستنی چاکه بوو بڼ ه موو نو خه لگی
ده یناسی و نه وانه یشی نه یده ناسین..

له باره ی خویوه ده لیت:

((کاتیک ده چمه سر ټایه ټیک له ټایه ته کانی قورټانی پړوژ، حه زده که م که ه موو خه لگی
نوهی من له باره یوه ده یزائم بیانزانیا به ..

کاتیکش ده بیستم فرمانه وایه که له فرمانه واکانی موسلمانان دادگره و، به کسانى
ده چه سپینت، دلخوش ده م پښی و، بڼی ده پارټمه ووه.. هېچ یش و کاریکشم پښی نه..!!
کاتیک گوټم ټی ده بیت زهویه کی موسلمانان بارانی زوری ټی ده بارت، شادومان ده م پښی،
له کاتیکدا که هېچم نه له زهویه بله وه پښت..!!))

* * *

نو خواپه رستیکى ملکه چی ته ویه کاره.. به شهو هلته دستیت بڼ شه ونوژ و، به پوژیدا
به پوژوو ده بیت و، پښکه ی فرمیسکی چاوه کانی له سر پومه تی لاناچیت.. له کاتی نوژکردن
و، قورټان خویندندا زور ده گریا..

ګر له کاتی قورټان خویندندا بګه یشته یه ته سر هه ندیک له ټایه ته کانی سرکونه و
ترساندن و، باسکردنی مردن و، زیندوویونه وه، هنیسک و ده نگی گریانى به رز ده بویوه.

* * *

نو له پال نه مه دا نازا و، ده ست پاک و، بڼچوون دروست بوو.. له جیاپایی نیوان ټیمامی
علی و موعاویه شدا، بیوی بڼچوونی وای هیه که دریزه پیدانی زیره کی و، لیزانی فراوانی
ده رده خات.

له کاتیکدا که نو ناشتی به سر شه ردا هلته بژارد و، نهرم و نیانی به سر توندوتیژیدا و..
تیګه یشتن به سر پایچکردندا..

کاتیکش حوسه ین هات به خه یالیدا که به ره و عیراق بچیت بڼ شه پکردن بهرامېر (زیاد) و
(یه زید)، ټیبن عباس خزی پیداه لواسی و زور هه ولیدا که پښی ټی بګریت.. دواتریش هه والی
شه هیدبوونی پښه یشتن، غم و په ژاره دایګر و، له مالی خزی ده رنه چوو..

له کاتی دروستبوونی هر جیاپاییه کیشدا له نیوان موسلمانیک و موسلمانیکى دیکه دا ټیبن
عباس ټالای ناشتی و، تیګه یشتن و، نهرم و نیانی به ده سته ووه بوو..

راسته نهو له گهڼ نیمامی عهلی دا دژ به مو عاویه شه پری کرد، به لام شه وی بویه کرد چونکه شه پره که له سهره تاوه خوی له وه لاملدنه وه یه کی پتو یستدا ده نواند دژ به بزافیکي لیکبونه وهی ترسناک، که هره شهی له یه کیتی ثابین و یه کپیزی موسلمانان ده کرد..

* * *

نابین عه پاس ژیا نی ده گوزهراند و دونیای خوی پهرکرد له زانین و دانایی و، بون و بهرامه و ته قواکي له نیوان خه لکیدا بللو ده کرده وه..

له ته مهنی حه فقا و یه ک سالیدا بق دیداری په روه ردگاری مه زنی بانگکرا..
شاری (طائف) دیمه نیکي قهره بالمی به خوره دی که به شداری به پیکرنی بهرادر وکیان ده کرد به ره و به ههشت..

له کاتیکدا که جه سته ی جیگه ی نارامی خوی له کلکوکیدا گرت ، به هه شته کانی بالا به ده نگدانه وهی به لینی راستی خوا ده هه ژا:

﴿يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ
ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاحِيَةً مَّرْجُوتَةً
فَاذْخُلِي لِي عِبَادِي
وَاذْخُلِي جَنَّتِي﴾

الفجر: ۲۷-۲۸-۲۹-۳۰.

عه بیاری کوری بیستر
روناکی خوری که نه فلپه !

کاتیک موصعه بی کوپی عومیری نوښتو پیغمبري خواﷺ گه شته شاری مدینه، تا نو نه نصاریانه ی په یمانیان له سر نیسلام دابو به پیغمبري خوا فیږکات و، نوږیان پیښکات، (عبادی کوپی بیش) ۲ په کیک بوو له و چاکه کارانه ی په روه ردگار دلی به پوی چاکه دا والاگرد، چوویه کلر و دانیشتنی موصعه و گوپی لږ پاکرت و پاشان دهستی پاستی هیئا و په یمانی موسلمان بوونی دا، ئیدی له و ساته وه جیگای خوی له نیو نو نه نصاریانه دا گرت که خوی گه وره لییان پازی بوو و لیی پازی بوون..

که پیغمبریش کوچی کرد بږ مدینه، پاش نه وه ی که بږوادارانی مه ککه بهر له خوی ناردبوو، نو جهنگانه دهستی پیکرد که تئیدا هیزی چاکه و پښنایی بهره و پوی بهره ی تاریکی و خراپه بوویه وه.

له هه موو نو جهنگانه دا، عبادی کوپی بیش له پزی پیشه ودا به جهرگانه و لیپراوانه له پیټناوی خوا دا ده جنگا به جوړی که مایه ی سرسام بوونی عه قله کان بوو.

* * *

پنډه چیت نم روداوه ی که نیستا ده یگتپینه وه گرشه یه که له پالوانیتی نم بږواداره مه زنه مان بږ بخاته پوو..

پاش نه وه ی پیغمبري خوا و موسلمانان کان له جهنگی (ذات الرقاع) بوونه وه، لایاندایه جیگیه که تا شو تئیدا بمیننه وه و، پیغمبر هندی که له هاو لانی دیاریکرد که به سره پاسه وانیتی بکن، له وانه (عمماری کوپی یاسر) و (عبادی کوپی بیش) سره یان پیکه وه بوو.

(عباد) بینی (عمماری هاوپی ماندووه، هه ربویه داوای لیکرد که سره تایی شو بخویت و نم له جییدا نیشک بگریت، هه تا هاوړیکه ی ماوه یه که ده حویتیته وه ده توانیت پاش هه ستانی درېزه به نیشکگرته که ی بدات..

عباد سهیری کرد ده ورویه ی هیمنه و، ئیدی بږ کاته کانی به نوږکردن پږ نه کات و، پاداشتی نه وه شی له گه ل پاداشتی نیشکگرته که دا ده ست بگویت..؟! هه ستایه وه دهستی کرد به نوږکردن..

له کاتیکدا که به پیوه بوو نوږی ده کرد و له دوی سوره تی فاتحه سوره تیکی قورثانی ده خویند، تیریک بهر دهستی که وت و، ده ریپنا و بهر ده وام بوو له سر نوږه که ی..! جا تیری سووه می تیگرت..

پاشان هیزش هیڼه ره که ی نیو تاریکی شه و سییه مین تیری بڼ هاریشت، نه میش دهره پنا و خویندنه وه که ی ته و او کرد...

دواتر چویه پکړ و، کړنوشی برد... ماندویه تی و نازار هیزی ئی بریوو، جا له کاتیکدا که له کړنوشدا بوو دهستی راستی دریژکرد بڼ هاره له که ی که له تنیشتیه وه خهوتیوو، پایوه شاند تا بیداریوویه وه...

پاشان له کړنوشه که ی به رزبویه وه و ته حیانی خویند و نویژه که ی ته و او کرد.

عه معاریش به وشه له رزڼکه ماندوه کانی به ناگاهاته وه که پتی دهوت:

{هسته بڼ نیشک گرتن له جی م، چونکه بریندار بووم.}

(عه مار) پاپه پی هه رار پلو کړنیکي دروستکرد که بوویه مایه ی ترساندن هیزش به ران و،

نه وه بوو هه له ات، پاشان ناوړی دایوه له عه باد و پتی وت:

{سبحان الله..}

بڼ له که ل په که م تیردا که لیټدرا به ناگات نه هیڼامه وه {؟؟..}

عه بادیش وه لای دایوه:

{له نویژه که مده هندی نایه تی قورنای پیروزم ده خویند که دهرنیا ن پر له خویشی و جهزم

کردیوو، جا حزم نه کرد که بیېرم..}

سویند به خوا گهر له بهر نه وه نه بویه که لینیکم له دهست ده چوو که پیغمبر ی خوا

فرمانی پاریزگار ی کړن پی کړدیووم، نه و مرده هه لده بژارد به سر برینی نه و نایه تاندا که

ده مخویندنه وه {!!..}

* * *

عه باد له پشتیانیکردن و خورشه ویستی خوا و، پیغمبر و، نایه که یدا زور توند بوو..

هر نه و خورشه ویستی و پشتیانیکړنه ش هه موو زیان و هستی داپوشیبوو..

له و ساته وه ش که گوئی له پیغمبر ی خوا ﷺ بوو پوی کردیوو نه نصاره کان-که نه و

یه کیکیان بوو- و پتی فرمون:

{نه ی کل مه لی نه نصار..}

نیوه پیاده ن و، خه لکی سواره

با له لای نیوه وه که سم بڼ نه یه ت-}

ده لیټ: له و ساته وه ی عه باده گوئیستی نه و وشانه ی پیغمبر و، ماموستا و،

رڼوینیکاره که ی بڼ لای خوا بوو، به گیان و مال و زیانی له پیناوی خوا و پیغمبر هه که یدا

تیده کلوشی..}

له شوینی قوریانیدان و مردندا، هه میشه یه که مین که س بوو..}

له جیگای دهستکهوت و وهگریتندا، هاوه لانی ماندو و نارهت دهبوون تا
دهیاندریهوه...!!

ئو مهردهم:

خواپهرست بوو- له پهرستشه کهیدا پۆده چوو..

پاله وان بوو- له پاله وانیتشدا پۆده چوو..

به خشنده بوو- له به خشنده یه تیدا پۆده چوو..

بهواداریکی به هیز بوو، هه موو ژیاوی له پیتاوی ئیماندا بهخت کردبوو..!!

له ئیو هاوه لانی پیغه مبهردا هه مووی ئه خهسله تانه ی زانرا بوو..

عائیشه ی دایکی بهواداران- خوی ئی پازی بیت- ده لیت:

((سێ کهسی ئه نصاری هه یه کهس له چاکه مه ندیدا پیتان نه گه یشتوه:

سه عدی کوپی مه عاذ و

ئوسهیدی کوپی حوضهیر و

عه باده ی کوپی بیس))...

* * *

موسلمانان پیتینه کان عه باده یان وا ناسیوو که رووناکی خوی له گه لدایه.. چونکه
به رچاوهوونیه پرشنگداره که ی به بێ گه ران به رهو لای چاکه و دلتیا یی ده برد..

به لکو بهوای هاوه له کانی سه بارهت بهو پووناکیه ی گه یشتبووه ناستیک که وینه ی ههست و
مادده یان به سهردا ده دا، یه کده نگ بوون له سه ره ئه وه ی که عه باده گه له تاریکیدا بهروات
پرشنگ و پۆشنایی ئی هه لده قولیت و، پێگاکه ی بۆ پۆشن ده کات..

* * *

له جهنگی هه لکه پاره کانیشتا، پاش وه فاتای پیغه مبهری خواجی عه باد به شیوه یه کی
نازایانه ی کهم وینه بهرپرسیاریتی سه رشانی له ئه ستو گرت..

له شه پی یه مامه شدا که موسلمانان به رهو پووی سوپایه کی ئه وپه پی توندوتیژ و لیزان
بوویه وه به سه رکردایه تی موسه یله مه ی درۆزن، عه باد ههستی بهو مه ترسیه کرد که هه پره شه
له ئیسلام ده کات..

قوریاندانی و، گورج و گولیه که ی به پیتی ئه و ئه رکه ی که ئیمانان به پیتی ده سپارد بهرز
ده بوویه وه بۆ ناستی زیاتر هه سترکردن بهو مه ترسیه، به پاده یه ک و به جۆریک خۆ به ختکاریکی ئی
دروست ده کرد که سوورییت له سه ره مردن و شه هیدبوون..

* * *

پژښک بهر له رودانی جهنگی په مامه، خه ونیکي بینی که هیڼده‌ی نه‌برد وه ک پژی رووناک
 راهه‌کرا، له‌سهر خاکی شو شپه‌ره گه‌وره و خویناوی‌ه‌ی که موسلمانان کان کردیان..
 ده‌با لیکه‌پښ هاوه‌لنکی پایه‌داری که نه‌یوسه‌عیدی خودری‌په‌ت شو خه‌ونه‌مان بق
 بگپښته‌وه که عباد دیوی‌ه‌تی له‌گه‌ل راهه‌که‌یدا بژی، پاشان هه‌لو‌یستی سهرسوپه‌یته‌ری له‌و
 جه‌نگه‌دا که به‌شه‌هیدبوونی کوتایی هات.
 نه‌یوسه‌عید ده‌لټ:

((... عباد پژی وتم: نه‌ی نه‌یوسه‌عید! نه‌مشه‌و له‌خه‌ومدا بینیم، ده‌توت ناسمان
 کراوه‌ته‌وه بزم، پاشان به‌سهرمدا داخرا.. من ته‌ن‌ها وای ده‌بینم که به‌پششیوانی خوا شه‌هیدی
 بیت...!!

منیش پیم وت: سویند به‌خوا خه‌ونیکي باشت بینوه..
 له‌پژښی په‌مامه‌شدا سهرنجم ده‌دا، هاواری له‌نه‌نصاریه‌کان ده‌کرد:
 کیفکی شمشیره‌کانتان بشکپنن و، له‌ننږخه‌لکیدا خوتان دیارخن..
 جا چوارسه‌د پیاو که هه‌موویان نه‌نصارۍ بوون به‌رو لای پژیشن، هه‌تا هیرشیان برده
 سهرده‌روازه‌ی باخچه‌که و، به‌توندرترین شپوه جه‌نگان.
 جا عبادی کورپی بیشر ت شه‌هید بو..
 لیدانی نژدم له‌سهر پوخساری به‌دی کرد و، به‌ته‌ن‌ها به‌هوی نیشانه‌په‌کی جه‌سته‌په‌وه
 ناسیمه‌وه))...!!

* * *

له‌کاتیکدا بینی که جه‌نگه‌ خویناوی‌ه‌که له‌سهره‌تاوه له‌به‌رژه‌وه‌ندی دوژمنان بو، په‌یامی
 پیغه‌مبه‌ری خوای بق نه‌نصاریه‌کانی هژده‌که‌ی هاته‌وه یاد:
 {ثپوه پیاده‌ن..
 با له‌لای ثپوه‌وه که سم بق نه‌په‌ت {..
 ده‌نگه‌که‌ی جوانی و ویزدانی پرکردبو..
 وه‌ک نه‌وه‌ی که پیغه‌مبه‌ر ښکته‌ا نیستا وه‌ستابیت و نه‌و وتانه‌ی بلټه‌وه..
 عباد هه‌ستی کرد که هه‌موو به‌رپرسیاریتی جه‌نگه‌که ته‌ن‌ها ده‌که‌وتنه‌ نه‌ستزی
 نه‌نصاریه‌کان، یان به‌ر له‌خه‌لکی دیکه له‌نه‌ستزی نه‌واندایه..
 لپړه‌دا چوویه سهر گردنک و هاواری کرد:
 {ده‌ی خه‌لکی نه‌نصار..
 کیفکی شمشیره‌کانتان بشکپنن و،
 له‌ننږ خه‌لکیدا با دیار بن {..
 ..

کاتیک چوارسه د پیاویان بده مېوه هاتن، له ننویاندا نه و نه بودوچانه و به رانی کوړی مالیک سرکردایه تیان کردن به ره و باخچه که که سوپای موسه یله مه خویان تیدا په نادابوو.. جا جه نگوهره پالوانه که به جوړیکی شیاوی پیاوانه و، باوه پدارانه و، نه نصاریانه جه نگا..

* * *

له و پوږه به رزه دا عباد شهید بوو..
 به پاستیش خه ونه که ی که نوینی له خه ونیدا بینیبووی هاته دی..
 نه ی نه و نه بوو بیني ناسمان بوی کرایه وه، هه تا له که لیته کراوه یوه چوویه ژوره وه و،
 ناسمان چوویه وه شوینی خوی و پیچایه وه و، دایخست؟؟
 هه رخویشی وای لیکدایه وه که گیانی له جه نکه چاره پوانکراوه دا به ره و لای په روه ردگاری
 دروستکاری به رزه بیته وه..؟

* * *

به پاستی خه ونه که ی و لیکدانه وه کهیشی بوی پاست دهرچوو..
 دهرگاگانی ناسمان به شادیه وه کرانه وه تا پیشوازی له گیانی عبادی کوړی بیشر بکه ن..
 نه و پیاوه ی که پروناکی خودای له گه ل بوو..!!

سوهه یلی کوری عه مر

له نازاد کراوانه وه به ره وشه هسید بوان

کاتێک له جه‌نگی به‌دردا به‌دیلي که‌وته ده‌ستی موس‌لمانه‌کان، عوم‌ری کوپی خطاب له پێغه‌مب‌ری خوا ﷺ نزیک بوویه‌وه، وتی:

((ئ‌ی پێغه‌مب‌ری خوا.. ل‌یم گ‌ه‌ڕێ ئ‌و د‌دانه‌ی پێشه‌وه‌ی سه‌ه‌یلی کوپی عام‌ر ده‌ریینم، مه‌تا جارێکی دی‌که پ‌انه‌وه‌ست‌یت له‌ژ‌وت و‌تار ب‌دا...))

پێغه‌مب‌ری مه‌زنیش وه‌لام‌ی دا‌یه‌وه:

((نه‌خ‌یر ئ‌ی عوم‌ر..

هیچ که‌س ناش‌یوینم، خوا به‌سه‌رم‌دا د‌ین‌یه‌وه، با پێغه‌مب‌ریش بم...)) !!

پاشان عوم‌ری له‌خ‌وی نزیک کرده‌وه، پ‌یی فه‌رم‌و:

((ئ‌ی عوم‌ر..

به‌ل‌کو سه‌ه‌یل ه‌لو‌یست‌یک بن‌وین‌یت که د‌ل‌خ‌وشت ب‌کات...)) !!

* * *

پ‌ژ‌دان ت‌یبه‌پی..

پ‌یش‌ب‌ینی‌ه‌که‌ی پێغه‌مب‌ر پ‌است ده‌ر‌چ‌و..

مه‌زن‌ترین و‌تاری‌ژی ق‌وه‌یش که سه‌ه‌یلی کوپی ع‌مر بوو گ‌ه‌ڕا ب‌ و‌تاری‌ژی ل‌یه‌ات‌وو له و‌تاری‌ژی ئ‌یسلام..

ئ‌و ها‌وه‌له‌رسته داخ له د‌له گ‌ه‌ڕا ب‌.. ب‌ه‌واداریکی ته‌ویه‌کار، که له ترسی خوا فرم‌یس‌ک له چ‌اوانی نه‌ده‌پ‌ا... !!

یه‌ک‌ئ‌ک له پ‌یاوما‌قوله گ‌ه‌وره‌کانی ق‌وه‌یش و سه‌ر‌کرده‌کانی سو‌پایان، گ‌ه‌ڕا ب‌ جه‌نگ‌اوه‌ریکی خ‌و‌راگ‌ر له‌پ‌یناوی خ‌وادا.. جه‌نگ‌اوه‌ریک په‌یانی به‌خ‌وی دا‌بوو که به‌رده‌وام له ئ‌اماده‌باشی و ج‌یه‌اد‌کرد‌ندا ب‌یت تا مردن له و باره‌دا پ‌یی ده‌گات، به‌و ئ‌وم‌یده‌ی خ‌وای گ‌ه‌وره له تا‌وانه‌کانی پ‌یش‌تری بب‌و‌یت... !!

ده‌ب‌ێ ئ‌و ها‌وه‌له‌رسته سه‌رس‌ه‌خته و، ئ‌و ب‌ه‌واداره له‌خوا ترسه شه‌ه‌یده ک‌ی ب‌یت...؟؟

* * *

ئ‌و پ‌یاوه سه‌ه‌یلی کوپی ع‌مه‌ر..

یه‌ک‌ئ‌ک له پ‌یاوما‌ق‌ولانی به‌ناویانگی ق‌وه‌یش و، ده‌سته‌لا‌نداره ز‌رنگ و خ‌اوه‌ن پ‌او‌ب‌چ‌وونه‌کانیان.. ه‌ر ئ‌ه‌ویش بوو که له‌لای‌ن ق‌وه‌یشه‌وه ن‌یرد‌رایه ل‌ای پێغه‌مب‌ر تا پ‌ازی ب‌کات به‌وه‌ی که نه‌یه‌ته ش‌اری مه‌که له س‌الی ح‌وده‌ب‌یه‌دا..

نوه یو له کڅتایی سالی شه شمی کڅچیدا پښه مېری خودا و هاو لانی له شاری
مه دینه وه بهرو مه که که و تنه پڅ به مه به سستی سردانی مالی خوا و، به جی پښانی عه مره -
شه پښان نه ده ویست - ناماده نه یوون بڅ شه پکردن ..

قوپه یشیه کانیش به هاتنیانی زانی بهرو مه که و، چوپیه دهره وه تا پښکایان لی بگریټ و،
به ریه ستیان بکات له هاتن ..

هه لوښته که تنگ و چه له می ټیکه وت و، دهره ونه کان ټیکچوون ..

پښه مېر به هاو لانی هه رمو:

((لیم مگرڼ گر قوپه یشیه کان نه مړ داوی پښکاچاره به کم لی بکن که ټییدا سیلی پهم

به جی به ټیم، نه وا پښیان ده ده م...))

قوپه یشیه کان ده ستیان کرد به ناردنی نوښه ر و نیردراوه کانیان بڅ لای پښه مېر څخه،
هه موویانی ناگادار کرد که بڅ شه نه هاتوه، به لکو بڅ سردانی مالی خوا هاتوه و،

به ریزیه کانی مه زن پاده گریټ ..

هر که نوښه رڼک ده که پایوه، قوپه یشیه کان دوی نه و نیردراویکی لی هاتوه به میزتر و زیاتر

قسه زانیان ده نارد، هه تا عروه ی کوپی مه سمودی سه قه فی یان هه لیژارد، که له لی هاتووترین و

لیژانترین که سیان بوو .. وایان گومان برد قوپه یشیه کان که عروه ده توانیت بروا به پښه مېر

بکات که بگه پښه وه ..

به لام نڅد زو که پایوه بڅ لایان و پښی وتن:

((نه ی کڅملی قوپه یش ..

من چوپمه لای کیسرا و، قه یسه ر له مولکی خڅیدا و، نه جاشی له مولکی خڅیدا، به لام

سوښد به خوا هیچ پاشایه کم نه دیوه هر گیز هڅه که ی وا به مه زنی بزنان، وه که نه و ی

هاو لانی موحه ممد، موحه ممد به مه زن ده زانن... !!

له ده وریه ی که سانیکم به دی کرد که هر گیز بڅ خراپه خڅیان ناده ن به ده سته وه ..

نیوه ش له بڅوونی خڅتان ور دینه وه... !!

نه وکاته قوپه یشیه کان ټیگه یشتن که هه وله کانیان بی نا کامه، بڅیه بریار ا که په نا

بیه نه بهر دانوستان و پښکاهان و .. بڅ نه م کاره گرنگه ش لی هاتووترین پیاوړه ی خڅیان

هه لیژارد ... که سوه یلی کوپی عه مر بوو ..

* * *

موسلمانان کان هر که سوه یلیان بی نی بهرو لایان دیت ناسیانه وه، ټیگه یشتن که

قوپه یشیه کان پښکای لیگه یشتن و پښکاهانیان گرتوته بهر، مادام سوه یلیان له کڅتاییدا

ناردوه ..

سوهیل له خزمهت پیغمبردا دانیشت و، گفتوگریه کی درېژ له نیوانیاندا نه نجام درا و به پټکهانن کوتایی هات..

سوهیل هه ولای دا که زږشت بڼ قوپه یشیه کان به دهست بهینیت و.. له مهشدا لیبوردهیی بلند و چاکی پیغمبر له دانوستان و ریکه وتندا یارمه تیدهری بوو..
پوژگار یه که به نوای یه کدا گوزه شتن، هه تا سالی هه شته می کړچی هات و.. پیغمبر خوا و موسلمانان کان بڼ پزگار کړدن می که که و تنه پڼ پاش نه وهی قوپه یشیه کان په یمان و به لینه که ی خویان له گه ل پیغمبر خوادا شکاند.

نه ما کړچپه ران گه پانه وه بڼ نهو نیشتمانه ی خویان که دویڼی به زږه ملای وده در نرابوون لئی.. گه پانه وه، نهو نه نصاریانه شیان له گه لدا بوو که له شاره که ی خویان دالده یان دان و پڼی زږیان لی نان..

تیڅپای نیسلام گه پایوه و، نالای سهرکه وتوه کانی له ناسماندا ده شه کایوه..
شاری مه که ش هه موو ده روازه کانی والا بوو..
هاوه لپه رسته کانی ش حه په سابوون..

ده بڼ نه مړی ناکامیان چی بیت، له کاتیڅکا که پیشت نه وان ده سلاتی خویان له کوشتن و، وستاندن و، نه شکه نه جدان و، برستی کړنیدا به کاره یتابوو..؟!

پیغمبر به سۆز لی نه گه را له ژیر چه پوکی نهو هه ست به سهرشوپه له ناویه رده زږ بمیننه وه. نهو بوو به لیبوردهیی و نهرم و نیانیوه پښوازی لیکردن و، له کاتیڅکا ژیه کانی دهنگی به سۆزی سۆز و به زهیی لی دهباری، پڼی فهرموون:
(نه ی قوپه یشیه کان..)

گومان ده بڼ چیتان به رانبر نه نجام بدهم..؟؟

نا لیره دا پکا بهری دویڼی نیسلام، سوهیلی کوپی عه مرهاته پښه وه و، وه لای دایه وه:
(گومانی چاکه ت پی ده بڼ، برایه کی به پڼ و، کوپی برایه کی به پڼ)..
زهرده خه نه یه کی پرشننگدار له سهر لیوه کانی خۆشه ویستی خوا دره وشایه وه، پڼی فهرموون:

((پڼ.. نیوه نازادن))!!

نهو وشانه ی پیغمبر سهرکه وتوو هیچ مرؤفیک می هه ست زیندووی نه هیشت وه که خوی و کوپینی بڼ گوپه پایه لی و شهرمه زاری، به لکو په شیمانی..

له هه مان کاتدا نه م هه لویسته پر له چاکه و مه زنیه، هه موو هه سستی سوهیلی کوپی عه مر می یتایه جۆش و موسلمان بوونی خوی و بپوای ته وای به په روه ردگاری جیهانیان راگه یاند.
موسلمان بوونی له و ساته دا موسلمان بوونی پیاوایی تیڅشکاو خۆ به دهست دهری بوداوه کانه وه نه بوو..

به لكو- هره كو ئاينده ی دهریده خات دواتر- موسلمان بوونی پیاوړك بوو كه مهنی موحه مد و مهنی نو ئاينه ی كه موحه مد به پتی پتیا و بڼه ماكانی هلس و كوت دهكات سرسام و شادمانی كرد و، به خوشه و یستیه کی زږده وه ئالو به بداخه کی ه لده گړیت...!!

* * *

نو كه سانه ی له پښی پزگار كړدی مه ككه دا موسلمان بوون ناوی ئازادكراوان (طلاق) یان ئی نرا.. واته نه وانه ی كه لیږدیه ی پیغمبر له هاوه لپه رستیه وه گواستیه وه بڼی لای ئیسلام، كاتی پتی فرمویږ:

((بږن، ئیوه ئازادن)).

به لام یه كك له و ئازادكراوانه ی به هوی دلسوژی به تینه وه نو هیله ی به زاند و، به ره و ئاسوی دوری قوریانیدان و په رستش و پاکبونه وه به رز بوویه وه، خستیه پزی پیښه وه له نیو هاوه له پایه به رزه كانی پیغمبر ی خوادا، سوهیلې كړی عمر بو..

* * *

ئیسلم سر له نوی دایرشته وه.

همو به هره كانی پیښتری پڅخسته وه، زیادی كرد و، پاشان ه موویانی خسته خزمه تی حق و، چاكه و، باوه پ..

له كاتی مردنیدا به م وشانه له باره یه وه دواون و، وتویانه:

((لیږدن، به خشنده ی..))

زږ نویژ كړدن و، پښو، خیز كړدن و، خویندنه وه ی قورئان و، گریان له ترسی خوا...!!

هر نه وه ش بوو مهنیتی سوهیل..

هر چه نده له پښی رزگار كړدی مه ككه دا موسلمان بوویو، نهك پیښتر، ده بینین زږ راستگویه له موسلمان بوون و دلتیا بوونیدا، به راده یه كه به سر همو دهروونی خویدا زال دهیټ و، ده گورپټ بڼی خوا په رستیكي، دنیا نه ویست و، گیان به ختكار یكي ټیكوشه ر له پیناری خوادا و ئیسلامدا.

كاتیك پیغمبریش بڼی لای په روه رډگاری بالاده ست گه پایه وه، هر كه نو هه واله گه یشته مه ككه، له كاتیكدا كه نو ساته سوهیل له وی دده نیشت، موسلمانان كانی نه ویش وهك موسلمانان مه دینه ماته مینی و چه پسان دایگرتبون.

خو گه چه پسان مه دینه، كه نه بو په كر ت نو ساته به و وشه یه كلاكه وه كانی

په واندیه وه:

((هر كه سیک موحه مدی ده په رست، نو موحه مد وفاتی كرد..))

هر كه سیش خوی ده په رست، نو خوی گه وړه زیندووه و نامری...))

سەرمان سوپدەمینێت کاتێک دەبینین سوھەیل ٢ ھەمان ھەلۆیستی شاری مەدینە ی
ئەبویەکی لە شاری مەککە ھەبوو.

ھەموو موسڵمانەکانی گۆکردەو، بە وشە پاراوھەکانی سەرسامی کردن و، ھەوالی پێدان
کە موخەمەد بە راستی پێغه‌مبەری خوا بوو. ئەمرد ھەتا سپاردە و ئەرکی سەرشانی بە جێھێنا
و، پەيامەکی گەیاند، ئەرکی سەرشانی بپارێزێت دواى خۆی ئەو یە کە پێنازەکی ئەو
بگرنە بەر...!!

سوھەیل بەم ھەلۆیستە ی، بەو وشە تەواو و، بپوا بەتینە ی، ئەو ئازاوەیە ی لادا کە
لەو دابوو بە گەشتی ھەوالی وەفاتی پێغه‌مبەر ئیمان لە دلی ھەندێ کەسی مەککە
ھەلبەگەنیت...!!

لەو پۆژە دا زیاد لە کات و ساتی دیکە پێشبینیەکی پێغه‌مبەری خوا ﷺ درەوشایەو
ئەو نەبوو کاتێ کە عومەر مۆلتی لێ خواست پێگە ی بدات ددانەکانی پێشەو ی سوھەیل
دەرپەنیت لە کاتێکدا کە لە شەپی بەردا دیل کرابوو، بە عومەری فرموو:
(لێی گەپێ، لەوانە یە پۆژێک دڵخۆشت بکات)...!!

جا ئا لەو پۆژە دا .. کاتێک ھەلۆیستی سوھەیل لە شاری مەککە وتارە سەرسامکارەکی
کە ئیمانی لە دڵدا دەچەسپاند گەشتە موسڵمانەکان لە مەدینە، عومەری کوپی خطاب
پێشبینیەکی پێغه‌مبەری ھاتەو یاد.. زۆر پێکەنی، چونکە ئەو پۆژە ھات کە ئیسلام
سودمەند بێت لە ددانەکانی پێشەو ی سوھەیل کە عومەر دەیویست ھەلیبکێشیت و دەری
بەنیت...!!

* * *

ئەوکاتە ی سوھەیل لە پۆژی پزگارکردنی مەککە دا موسڵمان بوو..
پاش ئەو ی چێژی ئیمانی چەشت، بە لێنێکی دابوو بەخۆی، کە لەو وشانە دا کووتی
کردبوو ھە:

((سویند بەخوا! ھەر ھەلۆیستیکم کە لە گەل ھاوھەلپەرستاندا نواندییتم، لە گەل
موسڵمانەکانیشدا ھەلۆیستی وە ئەو دەنویتم و لێی ناگە پێم.. ھەر بەخششیکیش کە لە گەل
ھاوھەلپەرستاندا بەخشییتم، ھەر دەبیت لە گەل موسڵمانەکانیشدا ئەو ببەخشم.. بە لکو
کارەکانم یەک بێسپەنەو...))

جا لە گەل بێ باوھە پاندا زۆر لە بەرانبەر بتەکانیاندا وەستابوو..
دەبا ئیستاش زۆر و زۆر لە گەل باوھە پاراندا لە بەردەم خۆی تاک و تەنھادا بوەستیت.
بەم شێوھەو دەستی دایە نوێژکردن.. نوێژی دەکرد..
پۆژووی دەگرت و.. پاشان بە پۆژوو دەبوو..

هر پرستښتیک مایه ی بهرزکردنه وې گیان و، نزیکیبونه وې بویه له پروه ریدگاری
بالاده ستی لټی نه ده گهړا و به شیکې نژی لې ده برد...

دوینیشی له گه ل بې باوه په کاند هروا بوو له شوینی دژایه تیکردن و شه پکردن به رانېر
نیسلام.. ده با نیستاش وه که چنگاوه ریکي نازا، شوینی خوی له نیو سوپای نیسلامدا بگریټ
و، له گه ل که تیبه کانی هه قدا ناگری فارسه کان خاموش بکات که له بری خوا ده پیه رستن و،
سهر نه نجامی نهو گه لانه ی پی ده سویتین که به سهریاند زالن و، هروها با له گه ل که تیبه کانی
هه قدا تاریکی و سته مکاری پژه کان پامالیت و.. په یامی په کخولناسی و ته قوا له هه موو
جیگایه که بللو بکاته وه..

به م شپوه په له گه ل سوپای موسلماناندا به ره و شام که وته پې، تا به شداری
چهنه گکانیان بکات.

له پژی په رموکدا که موسلمانان کان شه پزکیان نه انجام دا که له وپه پې توندوتیژی و
ترسناکی و مه ترسیدا بوو.

سوهیلی کوپی عمر وهخت بوو له خوشیاندا بال بگریټ، له کاتیدا که نهو دهره ته
چهوره ی ده ست که وټ تا لم پژه نا په هه ته دا نه وې له توانایدا په نه انجامی بدات و هه ناگو و
هه له کانی سهرده می نه قامی و بې باوه پې خوی پی بسپرنه وه..

* * *

مه که کی نیشتمانی به جوری خوش ده ویست خوی له بیر بریدبوه وه..

له گه ل نه وه شدا، له پاش سرکه وټنی موسلمانان کان له شام نه گه پایوه بوی و، وټی:
(گویم له پیغمبري خوا بوو ﷺ ده یفه رموو: مانه وې هه رکه سیکتان په ک ساعات له
پیناوی خوادا، چاکتره بوی له کاروکرده وې هه موو نه مهنی..

منیش هه تا مردن له ناماده باشیدام له پیناوی خوادا و، ناگه پیموه بق مه که که!!..!

* * *

سوهیل نه مه کدار بوو به رامبه ر په پیمان که ی و..

پاشماوه ی ژبانی له ناماده باشیدا به سر برد، هه تا واده ی کړچکردنی هات و، گیانی
به خیرایی به ره و لای سوز و په زامه ندی خوی گه وړه له شه قه ی بالیدا.

نه بوموسای نه شعری
دسوزنی .. ئیدی چی ده پت یابیت

کاتیک نه میری باوه پداران (عومری کوپی خطاب) ناردی بڼ (به صره)، تا ببیته نه میر و والی له وې، خه لکه که کورکړنه وه و وتاریکی بڼ دان و پتی پاگه یاندن:
 ((نه میری پرواداران (عومر) ناردومی بڼ لای نیوه، تا په پاوی په روه ردگار و، پئی وشوینی پښه مېر تان فیر بکه م و، پښگانان بڼ پاک بکه موه))...!!
 خه لکه که به ته وای سهرسام و حه په سان، چونکه تیده گن که پښنیرکردنی خه لکی و تیگه یاندنیان له ناینه که یان چوڼ نریکیکه له نریکه کانی سهرشانی فرمانر هوا و نه میر، به لام پاکړدنه وه پښگانان له نریکه کانی سهرشانی بیت، نه م شتیکی نوی بوو لایان، بگره سهر و سهرسور هینه ریش بوو.

جا ده بی نه و والیه کڼ بیت که حه سن ٢ له باره یوه و تویه تی:
 (هیچ سواریک نه هاتو ته به سره له و چاکتر بیت بڼ خه لکه که ی) ...؟؟

* * *

نه و پیاوه (عبداللهی کوپی قیس) ی ناسراو به (نه بوموسای نه شعری) یه..
 هر که هه والی دهرک و تنی پښه مېر څکی بیست له شاری مه که که بانگه شه بڼ یه کخواناسی ده کات، به رچاوپوونانه بانگی خه لکی ده کات بڼ لای خوا و، فرمان به خو په وشتی جوان ده کات، ده ست به جڼ (یه مهن) ی ولات و نیشتمانی به جڼ میشت و بهر و نه وئی که و ته پئی..

له (مه که که) ش، له خزمه تی پښه مېر ی خوادا ښه دانیش و پښمونی و دلتیایی لئوه و رگرت..

نه مجا به په یامی خوادوه گه پایوه بڼ ولات که ی، پاشان گه پایوه بڼ لای پښه مېر څخه پاش لیبوونه وه له رزگارکردنی (خیه بن).

گه پانه وه له گه ل هاتنه وه ی (جه عفری کوپی نه بوتالب) د-۱ په کی گرتوه که له حه به شه وه له گه ل هاوه لانی حه به شه یدا گه پایوه وه و، پښه مېر به شی هه موویانی دانا..
 نه مجاره یان (نه بوموسا) به ته نها نه هاتوه، به لکو په دجا و چند پیاوړی خه لکی (یه مهن) ی له گه لدا بوو که ناشنای نیسلا می کردبوون، له گه ل دوو برای خویدا که ناویان (نه بوموم) و، (نه بوبورده) بوو..

جا پښه مېر نه و شانده ی ناونا.. به لکو هه موو هوزه که یانی ناونا (نه شعریه کان)..
 پښه مېر به دلنه رمرتین که س ناوی بردن.

نۆرجاریش وهك نمونهی بهرز بۆ هاوه لانی یاسی دهكرد، له باره یانه وه دهیفرموو:
 ((ئشعه ریه كان نه گهر پیاوێکیان له شه پدا لوبکۆریت، یان خۆراکیان لا کهم بێته وه،
 هه موو ئه وهی که له دهستیاندایه له کالایه کدا کۆیده که نه وه، پاشان به یه کسانى دابه شیان
 دهكرد.. جا ئه وان له من و.. منیش له وانم))!!

* * *

له و پۆژه وه ئه بوموسا جینگای هه میشه یی بلندی خۆی له نێو موسلمانان و بهواداراندا گرت،
 ئه و موسلمانانه ی که دانرا بۆیان هاوه ل و قوتایی پښه مېرمنه ی خوا^ﷺ بن و، هه لگهی په یامی
 ئیسلام بن بۆ نونیا له تیکرایی سه رده م و پۆژگاره کانیدا..

* * *

ئه بوموسا ئاوێته یه کی سه یری ئاكاره مه زنه كان بوو..
 ئه و جهنگاوه رێکی چاونه ترس و، تیکۆشه رێکی خۆراگر بوو، : ناچار بکرایه بۆ
 شه پکردن..

له هه مان کاتدا که سێکی بێزیان و، چاک و، پوو خۆش بوو، تا ئه و په یری چاکه مه ندی و،
 پوو خۆشی!!

شاره ز و، دانا و ژیر و، زیره ک بوو، ده یزانی چۆن بیرو بۆ چوونی ئاراسته ی کاروباره
 داخواه کان بکات و، له فتوادان و قازیه تیشدا ده دره وشایه وه، هه تا له باره یه وه وتراوه:
 ((دابوه و قازیه کانی ئه م ئوممه ته چوار که سن:

عومه ر و، عه لی و، ئه بوموسا و، زه یدی کوپی سابیت))!!
 پاشان ئه و له گه ل ئه مه شدا، خاوه نی فیه ره تێکی بێ خه وش بوو، هه رکه س ناوی خوا ی
 به پښایه بۆ فیل لیکردنی، هه لده خه له تا بۆ!!

په شتیوانی و خۆشه ویسته یه کی مه زنی به رانه بر به رپرسیاریتی سه رشانی هه بوو..
 نۆر متمانه یشی به خه لکی هه بوو..

گه ر به مانه ویت له واقعیی ژیا نی دروشمێك هه لبژێرین، ئه و ئه م ده سه واژه یه ده بوو:
 (دلسۆزی.. ئیدی چی ده بێت با ببیت)..

له کاتی جیهاد کردندا، ئه بوموسا ی ئشعه ری به ئازایه تیه کی به رزه وه به رپرسیاریتی
 سه رشانی ده گه رته ئه ستۆ، هه ر ئه وه ش بوو وایکړدبوو پښه مېرمنه ی خوا^ﷺ له باره یه وه
 به فرمویت:

(ئه بوموسا گه وری سوارچاکانه)!!

خۆیشی وینه یه کی ژیا نی خۆیمان وهك جهنگاوه رێک بۆ باس دهکات و، ده لیت:

(له خزمهت پتفهمبري خوادا بۆ جهنگنگ كهوتينه پښ، قاجمان تپیدا ناوسا و، همدوو قاجی منیش ناوسا و، نینۆكه كانم هه لوه رین، هه تا به په پړی شپ قاجمان پتچایه وه)!!
باشیتی و دهرهون سافیه که ی وایان ئی نه کردبوو دوزمن بتوانیت له جهنگدا فریوی بدات..
هر بۆیه له پتگی ناوه هادا کاروباره کانی به پوونیه کی ته واره وه به دی ده کرد و به عزمیکی دلنایشه وه یه کلای ده کرده وه..

ئه وه بوو ئه وکاته ی موسلمانان ولاتی فارسیان پزگار ده کرد، پوویدا که ئه بوموسای ئه شعهری به سوپاکه یه وه دای به سهر ئه سبه هاندا که له گه لی پتکها تبوون سهرانه به دن و ئه ویش له گه لیان پتکها تبوو..

به لام ئه وان پاستگ نه بوون له و پتکها تنه یاندا.. به لکو ویستیان دهره ته خۆتاماده کردن بسازنن بۆ لیدانیکی چاره وان نه کراو..

به لام زنگی ئه بوموسا که له کاتی پتووستیدا ون نابیت، بۆنی ئه و کاره ی کرد که ئه وان سهرقالی بوون.. کاتێ ویستیان لیان به دن، سهر کرده بێ ناگا نه بوو، ئا لیره دا له گه لیان جهنگا و نه گه یشته نیوه پۆ سهرکه وتنیکي بێ وینه ی به سهریاندا به ده ست هیئا...!!

* * *

له و جهنگانه شدا که موسلمانان له دژی ئیمبراتیویه تی فارس ئه نجامیان دا، تاقیکردنه وه ی مه زن و جیهادی به پۆزی ئه بوموسای ئه شعهری بوو T به تایبته له شه پی (توسته) دا، کاتیک مورزمان به سوپاکه یه وه کشایه وه بۆی، تپیدا خۆی قایم کرد و سوپایه کی به شوماری تپیدا کۆ کرده وه، ئه بوموسا پاله وانی ئه و جهنگه بوو..

ئهمیری به واداران (عومە) له و پۆزه دا ژماره یه کی زۆر له موسلمانانی بۆ کۆمه کی نارد، له سه رووی هه موویانه وه (عه ماری کوپی یاسر) و (به رانی کوپی مالک) و (ئهنه سی کوپی مالیک) و (مه جزه نه تی بکری) و (سه له مه ی کوپی په جاو)..
جا همدوو سوپا به یه که گیشتن..

سوپای موسلمانان به سهر کرده یه تی ئه بوموسا و.. سوپای فارسه کانیش به سهرۆکایه تی مورزمان له جهنگیکدا که له قوندوتیزترین شه پی بوو له گه رمی و به هیزیدا..
فارسه کان کشانه وه بۆ ناو شاری (توسته) ی شوره دار.

موسلمانان کانیش پۆزانیکی زۆر نابالۆقه یان دان، هه تا ئه بوموسا عه قل و ته له که ی خۆی خسته گه پ..

جا هات و دوسه د سوارچاکی له گه ل به کۆنگه یه وایکی فارسدا نارد و، ئه بوموسا هه لیخه له تاندن تا فیلان ئی بکات هه تا ده روزه ی شاره که ده کاته وه، له به رده م ئه و ده سه ت پتشره وه ی که بۆ ئه م کاره هه لیباردبوون..

هر که دهروزه که والا بوو، سهربازانی پیشپه و دایان به سهر قه لادا هتا نه بوموسا به سوپاکه یوه تیکی شکاندن..

جا له چند سعاتیکدا توانی دهست بگریژت به سهر پینگه یکی مه ترسیداردا و، سهرگرده ی فارسه کان خوی دا به دهسته وه و، نه بوموساش ناردی بۆ شاری مه دینه تا نه میری باوه پداران له باره یانه وه بریار بدات..

* * *

سهره پای نه وهش ئه م جهنگاوه ره ژۆر به هیژه، گزپه پانی شه پی چۆل نه ده کرد هتا ده گزپا بۆ تهویه کاریکی چاویه فرمیسکی بیگریدی وهك چۆله که..!

به دهنگیک قورئانی ده خویند ههر که س گوئی لایبویه له ناخه وه دهه ژا.. هتا پیغمبر له باره یوه فرمویه تی:

((نه بوموسا له رینه وه یکی دهنگی له له رینه وه کانی دهنگ خۆشی ئالی داودی پیدراوه))..!

عومهریش ههر که چاری پیتی بکه وتایه، بانگی ده کرد تا قورئانی پیروزی بۆ بخوینیت، پیتی ده وت:

((په رۆشی لای پهروه ردگارمان بکه ئه ی نه بوموسا))..

هروه ها بهس له دژی سوپای بیباوه پان به شداری جهنگی ده کرد، نه و سوپایانه ی که له دژی ئاین ده جهنگان و مه به ستیان بوو پۆشنایی خوا خامۆش بکه ن..

نه و کاته یشی شه پ له نیتوان موسلماناندا ببوایه، هه لدهات لای و هیچ پۆلیکی نه بوو تیتیدا. له مللانی نیتوان ئیمامی عه لی و موعاویه شدا نه و هه لویسته پروون و دیار بوو، له و شه په شدا که له نیتوان موسلماناندا له و کاته دا به رپابوو.

له وانه یه نه م خاله ی باسه که مان بمانگه یه نیته به ناویانگترین هه لویستی ژیا، که نه ویش هه لویستیه تی له دادوهری کردنی نیتوان ئیمامی عه لی و موعاویه دا.

نه و هه لویسته ی که ژۆرجار به نیشانه و شایه تی له سهر زیاده پره ی نه بوموسا له چاکه دا ده هیترتیه وه به جۆرێک که هه لئه تانندن ئاسان بیت.

له کاتیکدا که نه م هه لویسته ی وهك ده بینین، سهره پای نه وه ی که له وانه یه په له و هه له ی تیدابیت، به لگو مه زنی نه م هاوه له پایه به رزه ده رده خات، مه زنی ده روون و، مه زنی برۆای به حه ق و، به خه لکی..

بیروبووچوونی نه بوموسا له کاری دادوهری کردنه که دا خۆی له وه دا ده بینیتیه وه که موسلمانانی بینی یه کدیان ده کوشت، ههر دهسته یه که ده مارگیری بۆ پیشه واه و فهرانپه واکه ی تیتیدا.. هروه ها بینی هه لویستی نیتوان شه پکاران له په ره سندن و کاتی پاکتاوکردنیدا که یاندۆته نه و ئاسته ی که داها تووی هه مو ئوممه تی ئیسلام له لیواری تیاچووندا بیت..

ده لټين: بېرېوچوونی نو له کاتیکدا که بارونځ له خرابیدا گېشتبوه نو ناسته، له گزپنی همو بارونځه که و سرله نو دسټ پټکړنه ودا خو دېبڼه وه.

نو شه پر نټوڅیبه که نو رږزگار بهرپا وو، له نټوان دوو ده سټی موسلماناندا وو که ململانټیان وو له سر که سی فرمانپه و، دېا نیامی علی به شیوه یه کی کاتی ده سټی له خلیفایه تی ه لگرت و، معاویه ش ده سټ بهرداری بیت، به و مرجه ی همو کاروباره که سرله نو بگ پټنرتوه ب موسلمانان کان تاوه کو به پڼگی پوړی نو خلیفایه ی دېانه ویت ه لټن...

نه بوموسا به م شیوه یه له باره ی په وشه که وه گفتوگزی کرد و، چاره سریشی بوی به و جوړه وو.

راسته که نیامی علی T په یمانیکی پاست و دروستی خلیفایه تی پټدراوو.

راسته که همو ه لگ پانه وه یه کی نارپه و نابیت که دهره تی پټدريت حقیکی په و بخت.

به لام کاروباره کانی ململانټی نټوان نیامی علی و معاویه و، نټوان خه لکی عتراق و خه لکی شام - بهرچوونی نه بوموسا - گېشتبوه نو ناسته ی که جزیکی نو له بیرکړنه وه و چاره سازی به پټنیت... چونکه سرپټچیکردنی معاویه، ته نها سرپټچیکردن نه بوو به س... ه لگ پانه وه ی خه لکی شامیش ته نها ه لگ پانه وه نه بوو... جیاپایه که ش همو ته نها جیاوازی بچوون یان ه لټاردن نه بوو.

به لکو همو نه وانه گزپوو بڅ شه پکی نټوڅی خویناوی که تټیدا ه زاره ها که س له ه ردولا کوږا و... ه تا نټستاش ه په شه ی خرابترین ناکام بڅ سر نیسلام و موسلمانان ده کات.

جا لابرندی هوکانی ململانټ و شه پ و، وه لانانی لایه نه کانی، بڅ نمونه له بېرېوچوونی نه بوموسادا خالی سره تای پڼگی دهریازوون وو.

بېرېوچوونی نیامی علی پیش له کاتیکدا که به کاری دادوه ی کردنه که پازی وو نه وه بوو که عبدالله ی کوپی عه باس یان هر هاوه لټیکی دیکه نوینه ری لای هم بیت، به لام ده سټ یه کی گوره له خاوه ن هیزه کانی کومه ل و سوپاکه ی نه بوموسای نه شعری یان سه پاند به سریدا.

بیانوشیان له دیاریکردنی نه بوموسادا نه وه بوو که نو هیچ کاتی به شداری نه کړدبوو له ململانټی نټوان نیامی علی و معاویه له و ساته وه ی ده سټی پټکرد وو به لکو له ه ردوو لا نوورکه و ته وه پاش نه وه بټنومید وو له سر لټکه گېشتن و پټکھتن و ده سټ له شه پ ه لگرتنیا ن. جا به م ه ږیه وه په واترین که سه بڅ دادوه ی...

نه له تاینی نه بوموسا و، نه له دلسوزی و راستگویی که یدا شتن نه بوو نیام بخته نوودلیه وه... به لام نو له مبه سټی لایه نی به رانبر تیگه یشتیوو، ده یزانی چه نده پشتیان به

فیل و ته له که ده به ستن، نه بوموساش سهره پای ټنگه یشتن و شاره زایی رقی له هه لځه له تاندن و فیل بوو، پښی خوش بوو راستگزیانه هه لسوکوت له گه ل خه لکیدا بکات، نه ک به زیره کیه کی، لیره وه نیمای علی مه ترسی نه وهی هه بوو که لایه نی به رانېر فریوی بدن و داسو مری کرښه که بگړپټ بڼ نه ملا و نه ولا پي کردن و، به وده کاره که خراپتر بیت...

* * *

داسو مری کردنی له نیوان هه رڼو کومه لدا دهستی پټکرد...
نه بوموسای نه شعری نوښتری به رهی نیمای علی بوو.
همری کوپی عاصیش نوښتری لایه نی مو عاویه بوو.
له راستیشدا هم پشتمی به زیره کی زږ و فرت و فیلې فراوانی خړی به مستبوو بڼ
به ده سته پټنای کاره که بڼ مو عاویه.

دانیشتنی نیوان هه رڼو کیان به پیشنیارکی نه بوموسا دهستی پټکرد، که نه وه بوو که هه رڼو داسو پټک بڼ له سهر پالوتنی عبداللهی کوپی عومر، بگره هه داشی بنښ به خه لیفه ی موسلمانان، نه مهش به هڅی نه وه یکه دنگیه جوانه ی هه بوو له سهر خوشه ویستی و پټز و پایه داری.

همری کوپی عاص له م ږووه ده رفه ټنکی باشی له نه بوموساوه ده ست که وت و قو سته وه...

کرککی پیشنیاره کی نه بوموسا نه وه بوو که په یوه ندی نیه به و لایه نه ی که نه م نوښتریه تی که لایه نی نیمای علی بوو.
به و اتایهش که نه و ناماده یه خه لیفایه تی بداته که سانیکی دیکه له هاوه لانی پښه مېر، به لگه ی نه مهش پیشنیارکردنی عبدالله ی کوپی عومر ه.

به مجوره هم به هڅی لیژانیه زږه که یوه که لیژنکی فراوانی ده سته وت بڼ به دیه پټنای مه به سته کی و، نه وه بوو معاویه ی پیشنیارکرد... پاشان عبدالله ی کوپی همری پیشنیار کرد که کوپی خړی بوو، خاوه نی جیگایه کی مزن بوو له نیوان هاوه لانی پښه مېر داسو.

به رانېر لیژانی هم زیره کیه کی نه بوموسا وه لانه نابوو، نه وه بوو هه که بینی همر بنه مای پالوتنی کردته چوارچټوه ی قسه کردن و داسو مری هه تا جلوه ی به ره و لایه کی سه لامه ت بیات، رویه پووی همر بوویه وه به وهی که هه لېژارښی خه لیفه مافی هه موو موسلمانانه، خوی گورهش کاروباری نیوانیانی له سهر پاوړی کردن داناه، بویه پوړیسته که ته نها بڼ نه وان هه موویان مافی دیاریکردن واز لی به پټریت...

دواتریش ده بنښن که چوڼ همر نه و بنه مایه به رزه ی له به رزه وه ندی مو عاویه قو سته وه...

به‌لام بهر له‌وه با گوی ئو ده‌قی ئو وتویژه میژوویییه رادیرین که له‌نیوان نه‌بوموسا و
عه‌مری کوپی عاصدا له‌ سه‌ره‌تای دانیشته‌که‌یاندان نه‌تجام درا، له‌ کتیبی (الأخبار الطوال)ی
(ئەبی حەنەیفە ی دەینه‌وه‌ری) ده‌یگوژینه‌وه‌:

نه‌بوموسا: ئە ی عه‌مه‌.. هیچت پییه‌ مایه‌ی رێکبوونی ئوممه‌ت و په‌زامه‌ندی خوای گه‌وره‌ی
تێدا بیت..؟

عه‌مه‌: نه‌وه‌ چیه‌..؟

نه‌بوموسا: عبدالله ی کوپی عومه‌ر دابنێن، چونکه‌ ئو ده‌ستی له‌ هیچ شتیکی ئه‌م شه‌ره‌
وه‌ر نه‌دلووه‌.

عه‌مه‌: ئە ی مو‌عاویه‌ نا‌ئیت..؟

نه‌بوموسا: مو‌عاویه‌ گونجاو نیه‌ بۆ ئه‌مه‌ و شایسته‌ نیه‌.

عه‌مه‌: ئایا نازانیت که‌ عوسمان به‌ سه‌تملی‌کراوی کوژرا..؟

نه‌بوموسا: به‌ئێ.. ده‌زانم..

عه‌مه‌: ده‌سا مو‌عاویه‌ میراتگری خوینی عوسمانه‌ و، له‌ بنه‌ماله‌ی قوربه‌یشیه‌ وه‌ک ده‌زانیت.
خۆ گه‌ر خه‌لکی وتیان بۆچی درا به‌ که‌سی‌ک که‌ پێشینه‌ی نیه‌؟ ئه‌وا له‌مه‌دا بیانوت ده‌بێ،
ده‌لێت: بینیم میراتیه‌ری عوسمانه‌ و، خوای گه‌وره‌ش ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ
جَعَلْنَا لَوْلَاهُ سُلْطَانًا﴾ هه‌رکه‌سی‌کی به‌ ناهه‌ق بکوژیت، ده‌سه‌لاتمان داوه‌ته‌ ده‌ست
خوینگره‌که‌ی. ﴿الاسراو/٢٢﴾ سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ش براهی (ئوم حه‌بیبه‌)ی خێزانی پێغه‌مبهره‌ ﷺ و،
به‌کێکه‌ له‌ هاوه‌لانی.

نه‌بوموسا: ترسی خوات هه‌بیت ئە ی عه‌مه‌..

ئه‌وه‌ی باست کرد له‌باره‌ی پێژ و پایه‌ی مو‌عاویه‌ و، خۆ گه‌ر خه‌لافه‌ت به‌هۆی پله‌ و پێژه‌وه‌
وه‌ریگیرایه‌ ئه‌وا (نه‌بره‌هه‌ی کوپی سه‌باح) ره‌واترین که‌س بوو پێی، چونکه‌ له‌ نه‌وه‌ی پادشا
یه‌ک له‌نوا یه‌که‌کانی یه‌مه‌ن بوو که‌ ده‌سته‌لاتیان به‌سه‌ر پێژه‌ه‌لات و پێژناوای زه‌ویدا هه‌بوو.
پاشان مو‌عاویه‌ چ پێژیکی هه‌یه‌ له‌به‌رانه‌به‌ر عه‌لی کوپی ابوطالب..؟

ئه‌وه‌ش که‌ ده‌لێیت: مو‌عاویه‌ میراتگری عوسمانه‌، ئه‌وا عه‌مری کوپی عوسمان له‌پێشته‌ره‌
بۆی..

به‌لام گه‌ر گوژپه‌رايه‌م بیت پێشوینی عومه‌ری کوپی خطاب و یادی ئو زیندو ده‌که‌ینه‌وه‌
به‌وه‌ی که‌ عبدالله ی دانای کوپیمان دابنايه‌..

عه‌مه‌: ئە ی چی پێگه‌رت به‌رانه‌به‌ر عبدالله ی کوپم له‌گه‌ڵ ئو هه‌موو باشیتی و گونجاوی و
زوو‌کوچکردن و هاوه‌لنیه‌ی..؟

نه‌بوموسا: کوپه‌که‌ت پیاوی راستیه‌، به‌لام تۆ له‌و شه‌پانه‌ت وه‌رداوه‌، هه‌سته‌ با بیده‌ینه‌
ده‌ست باشی کوپی باش.. عبدالله ی کوپی عومه‌ر.

عمر: ئی ئېوموسا، تنها پیاوړیک شایسته ی ئم کاره یه که دوو که لېه ی هېت به یه کیکیان بخوات و، به یی دیکه شیان نان بدات..

ئېوموسا: تیاچوون بۆتق عمر.. موسلمانان کاروباری خوځان پاش شمشیر نانه سرملی یه کتر و، به یم لیکدان، داوه ته دهست نیمه، دهبا نه یانگیزپنه وه بۆ ناو ناشوب.

عمر: ئی چی به چاک ده زانیت تۆ..؟

ئېوموسا: وای ده بینم که هردووکیان -عمری و موغویه- لایه دین و پاشتر بیکه یین به پوړی له نئون موسلماناندا، تا کیکیان خوښویست هه لې بژین..

عمر: به یم بۆچوونه ت پازیم و چاکي دهرونی تیدایه..

ئم وتویژه شیوه ی ئو وینه یه ده گزیت که له سهری پاهاتوین ئېوموسای ئه شعهری تیدا به دی بکه یین، هه رکاتی پاسی روودای دانه وری کردنمان کرد.

ئېوموسا ژور دوور بوو له بئ ناگای..

بگره له وتویژه یدا زیره کی ئو زیاد له زیره کی عمری کوپی عاصی ناسراو به زیره کی و لیزانی له کاردا بوو..

ئوه بوو کاتیک عمر ویستی ئېوموسا به خه لیفایه یی موغویه پازی بیت به و بیانوه ی که به په چاله ک کوپه ییشیه و، میراتبه ری خوینی عوسمان، وه لای ئېوموسا یه کلاکه ره وه و دره وشاوه بوو وه ک تیز ی شمشیر..!

- گه خه لافه ت به هوی به پله و پیز بیت ئوا (ئبره هه ی کوپی صه باح) له موغویه له پشتره ..

- خو گه به میراتبه ری خوینی عوسمان و به رگریکردن له مافیشی بیت، ئوا کوپه کی عوسمان له موغویه له پشتره بۆ وه رگرتنی.

* * *

له پاش ئم وتویژه په وشی داوه ریکردن که وته سهر پږه ویک که به به، د سیار تیه که ی تنها له سهر شانی (عمری کوپی عاص) و به س..

ئېوموسا ئه رکی سهر شاتی به جی که یاند و کاره کی گه پانده وه بۆ دهستی خه لکی تا قسه ی خوځان بکه ن و خه لیفه ی خوځان هه لې بژین..

عمریش په زامه ندی له سهر دهریپی و پابه ند بوو به و بۆچوونه وه..

نه دهات به خه یالی ئېوموسادا که عمر له وه لویتسه دا که هه په شه یه بۆ سهر نیسلام و موسلمانان به خراپترین کاره سات، په نا ده باته به ر فرت و فیل، پروا و متمان ی هه رچه ند بیت به موغویه..

له م پوهه و نه یې نه باس نه بوموسای ناگدار کرده وه له فرت و فیلې عمر کاتې که
که پایه وه و هوالی پیکهاتنه کې پیدان، نه وه بو پتی وت:

((سویند به خوا ده ترسم عمر فریوی دابیت، خو گهر له سر هر شتیک پیکهاتون نه و
پیشې بڅه با نه و پیشتر قسه بکات، پاشان تر له دوی نه و قسه بکه))...

به لام نه بوموسا هلو یسته کې به رز و پایه دارتر له وه دهاته پیش چاوی که عمر فرت و
فیلې تیدابکات... پاشان هیچ گومان و دودلییه کې نه بو له پابه ندیوونی عمر به وې که
له سهری پیکهاتون.

بق پوځی دوايي کړیوونه... نه بوموسا نوینه رایه تی به رې نیمای عه له ده کرد و عمری
کورې عاصیش نوینتری به رې موعاویه بو...

نه بوموسا، عمری بانگ کرد تا قسه بکات... به لام عمر پازی نه بو، وتی:
((هرگیز پیشې تر ناکوم له کاتیکدا که له من باشتی و... پیشتر کوچت کړیووه... له من
به ته م نتری))...

نه مجا نه بوموسا هاته پیشه وه و پوی کرده نه و خه لکه زړه ی هر دبو لا که
کړیوویوونه وه... وتی:

((نه ی خه لکینه... نیمه پامین له وې که خوی گه وړه خو شه ویستی نه م نوممه ته ی پی
ده گپ پته وه و کاروباری ده سازینیت، هیچ شتیکمان به دی نه کرد باشت بیت له لادانی نه م
دوپیواوه - عه له و موعاویه - و بیگینه پوویژ تا خه لگی کئ به شیاو ده زانن بق خو یان
هه لیزین... نه و من عه له و موعاویه م لادا... ده نیو هس سه رنج له کاروبارتان بدن و کیتان
خو ش ده ویت دایینین))...

نه مجا پوځی عمری کورې عاص هات، تا لادانی موعاویه پابگه ی نیت، هه وړه ک چون
نه بوموسا نیمای عه له لادا... به مه بهستی به جیهنانی نه و پیکهاتنه مؤرکراوه ی دوتن.
عمر چوویه سه روانگه و وتی:

((نه ی خه لکینه... نه بوموسا نه وې گوپیستی بوون وتی و، هاوه له کې له سه رکار خست...
نه و منیش هاوه له کې نه و له کار خست وه نه و له سه کاری لادا و، له جیهگیدا
هاوه له کم موعاویه م دانا، چونکه نه و له شمیری باوه پداران عوسمانه و دواکاری
خوینه که یه تی و په واترین که سه بق جینگاه کې))...

نه بوموسا به رگې نه و رووداوه له ناکاوه ی نه گرت و، چند وشه یه کې توپرو توندی به عمر
وت و...

سه رله نوئ گه پایه وه بق گوشه گپریه کې و، هه نگاهه کانی به روه مه که گرت به و... له
په نای مالن خواد، پاشماوه ی ژیان و ته م نه ی به سه ربیات...

نه بوموسات چېنگای متمانه و خوښه ویستی پیغه مېر و، چېنگای متمانه و خوښه ویستی
خه لیفه کانی راشیدین و هاوړلان بوو.. له کاتی زیانیدا پیغه مېرمنه له گه ل (مه عاذی کوپی
جه بهل) دا کردنیه والی یه من..
پاش وه فاتی پیغه مېریش گه پایوه یق مه دینه تا به پرپر سیار یتیه کانی له و تیکو شانه
گه وره یه دا بگریته نه ستق که سوپای موسلمانان له دژنی فارس و پډم نه نجامی ده دا..
له سهرده می عومهریشدا نه میری باوه پداران کردبوویه والی شاری به صره.. عوسمانی
کوپی عه فغانیش کردی به والی کوفه..

* * *

به پاستیش له پپړی قورئان بوو، به له بهر کردن و، تیگه یشتن و، کار پیکردن..
له و ته پرشن گداره کانیشی دهریاره ی قورئان:
(شوینی قورئان بکه ون..
چاوتان له وه نه بیټ که قورئان شویتان بکه ویت)..!
هر وه ها له پپړی پرستشکارانی به رده وام بوو..
له پږه گهره کاندای که وهخت بوو تینی گهرماکه هه ناسه ی ده بپی، نه بوموسات به دی
ده کرد به پر وښه وه پپی ده گه یشت تا به پږوو بیټ تیتیدا و، ده بیوت:
(به لکو گهرمای نیوه پږ بیټه ناو دیزمان له پږی قیامه تدا)..

* * *

له پږتکی شیداردا ناکامی هات..
دره و شانه وه یه ک پوخساری داپوښی وه که سنی که داوای به زه یی خوا و پاداشتی چاکه ی
لی بکات..
نه و شانه ییش که هه میشه و به درژایی ژبانی باوه پدارانه ی ده بیوته وه، نیستا زمانی له
کانتیکدا که له چرکه ساته کانی مالتاوا ییدایه ده یلټته وه..
نه وه ییش نه وه بوو:
((اللهم أنت السلام..
ومنك السلام)..

طوفانِ بلی کوری عمری رہ دسی

فسنِ رتیکے چاک

له‌خاکی (ده‌وس) له‌نیو خان‌ه‌واده‌یه‌کی به‌پژدا گ‌وره‌بوو..

خاوه‌نی به‌هره‌ی شیعر بووه و، له‌نیو ه‌وزه‌کاندا ده‌نگ و باس و ناویانگی بل‌اوبوو بووه..
له‌ وه‌رزه‌کانی (عوکاڅ) دا، کاتن شاعیرانی عه‌ره‌ب له‌ هه‌موو لایه‌که‌وه ده‌هاتن و، خه‌لکی
ک‌وده‌بوونه‌وه و قه‌ره‌بالغ ده‌بوو، خ‌ویان به‌ شاعیرانه‌کانیان‌وه هه‌ل‌ده‌نا، (طوفه‌یل) جینگای
پیشه‌وه‌ی ب‌ق‌ خ‌وی ده‌سته‌به‌ر ده‌کرد..

ن‌ۆر جاریش جگه له وه‌رزی (عوکاڅ) ده‌هاته شاری مه‌ککه..

جارن‌کیان له‌کاتی سه‌ردانی مه‌ککه‌یدا بوو، پیغه‌مبه‌ری خواﷺ بانگه‌وازی خ‌وی ناشکرا
کردبوو.. ق‌وپه‌یشیه‌کان مه‌ترسی نه‌وه‌یان هه‌بوو که (طوفه‌یل) پ‌یی بگات و موسلمان بب‌یت،
پاشان به‌هره‌ی شاعیری خ‌وی ب‌خاته خ‌زمه‌تی ئیسلام، نه‌و کاته ده‌ب‌یت به‌ل‌ای ناگه‌هان به‌سه‌ر
ق‌وپه‌یش و بته‌کانیان‌وه..

له‌به‌ر نه‌وه ده‌وریان دا و.. هه‌موو پ‌یداویسته‌یه‌کی ر‌ا‌ب‌اردن و شادی و خ‌ۆشگ‌وزه‌رانیان ب‌ق‌
میوانداریتی ئاماده‌کرد، پاشان ده‌ستیان دایه به‌ناگه‌هینانه‌وه له‌ دیداری پیغه‌مبه‌ری خواﷺ و،
پ‌ییان ده‌وت:

((قه‌س‌ی نه‌و وه‌ک جادووه، ک‌وپ و باوک و، پ‌یاو و براک‌ی و، پ‌یاو و ژن له‌ یه‌ک‌دی جودا
ده‌کاته‌وه، ئیمه‌ش مه‌ترسی ت‌ق و ه‌وزه‌که‌ت‌مان له‌ن‌یشته‌وه، ب‌ۆیه له‌گه‌لی مه‌د‌یی و گو‌یی ل‌ی
پامه‌گره...!!))

ده‌با گو‌ی له (طوفه‌یل) خ‌وی پ‌اگ‌رین تا پاشماوه‌ی باسه‌که‌مان ب‌ق‌ نه‌واو بکات، ده‌ل‌یت:
((سو‌یند به‌خوا ه‌ینده‌یان له‌گه‌ل و‌تم، هه‌تا وام ل‌تهات سووریم له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که نه‌ گو‌یی
له‌ب‌گ‌رم و نه به‌ دیداری بگه‌م..
کاتن‌کیش چووم ب‌ق‌ که‌عه له‌ک‌م ده‌خسته گو‌یم، هه‌تا گو‌یم له‌هیچ قسه‌یه‌کی نه‌ب‌یت، گه‌ر
قه‌س‌ی کرد..

له‌و‌ی بینیم به‌پ‌ت‌وه وه‌ستا‌بوو له‌ که‌عه نو‌ی‌زی ده‌کرد، من‌یش له‌ نزیک‌یه‌وه ر‌ا‌وه‌ستام،
ویستی خوا وابوو که هه‌ر ده‌ب‌یت هه‌ندیک له‌وه‌ی ده‌یخ‌و‌ین‌یه‌وه گو‌ییستی بم، به‌راستی قه‌س‌ی
ن‌ۆر جوانم گو‌ی له‌ت‌وو..

جا به‌ خ‌ۆم وت: پ‌ۆله‌ی دا‌کم مر‌ئ.. سو‌یند به‌خوا من پ‌یاو‌یکی ه‌ۆشمه‌ندی شاعیرم، چاک و
خ‌راپ په‌نه‌ان نیه، ئیدی چی ر‌نگ‌ری نه‌وه‌م له‌ده‌کات که گو‌ییستی قسه‌کانی نه‌و پ‌یاوه بب‌م،
خ‌ۆ گه‌ر نه‌وه‌ی ه‌یناویه‌تی چاک بوو نه‌وا ر‌ازی ده‌بم پ‌یی و، گه‌ر خ‌راپ‌یش بوو وازی له‌د‌یت‌م..

مامه وه مهتا بهرو مال وهی گه پايه وه، منیش شویڼی که وتم تا چوپیه ژورده وه، به شویڼیدا چوپمه ژوروی و پټم وت: ئه ی موخه مه ده، هؤزه که ت نه وه و نه وه یان له باره ی تزوه بؤ باسکردوم.

جا سویند به خوا نه وه نده یان له م کاره ی تو ترساندم مه تا گوپییه کانم به لؤکه ناخنی تا گوپیستی قسه کانت نه بم..

به لام ویستی خوا وابوو گوپم لی بیټ و، قسه ی چاکم بیست، ده سا نه وه ی هیناوته بؤم باس بکه..

نه مجا پټفهمبر له باره ی ئیسلام وه بؤم دوا و، هه ندی له قورئانی بؤم خوینده وه.. سویند به خوا، هرگیز قسه ی له وه باشر و، کاری له وه دادگرانه ترم نه بیستوه.. نه وه ببوو موسلمان بووم و، شایه تی حه قم هینا و، وتم: ئه ی پټفهمبر ی خوا، من که سیکم هؤزه که م گوپم ئی پاده گرن، نه وا بؤ لایان ده که پټمه وه و، بهرو ئیسلام بانگیان ده که م، له خوا بپارێزه وه که به لکه و نیشانه یه که بکاته پشتیوانم له بانگکردنیاندا، پټفهمبر ی څخه فهرموی: خواجه به لکه و نیشانه یه کی پی بده)..

* * *

خوا ی گه وړه له قورئانی پیروژدا ستایشی نه وانه ی کردوه که ﴿الَّذِينَ يَسْمَعُونَ الْقَوْلَ لَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ﴾ نه وانه ی گوپیستی قسه ده بن و شویڼکه ونه ی چاکترین و جوانترین قسه ده بن ﴿الزمر/١٨﴾.

نه وه تا ئیستا ئیمه به یه کټک له وانه ده گین..

که به پاستی نمونه یه کی پاسته له نمونه کانی فیره تی چاک و پټیگه یشتوو..

هر که گوپیستی هه ندیک له ثایه ته کانی چاکه و خیر بوو که خوا ی گه وړه بؤ سه ر دلی پټفهمبره کی دابه زانده وو، مه تا هه موو گوئ و، دلی بکاته وه، ده ستی پاستی هینا و په یمانی دا..

هر نه وه نا و به س.. به لکو ده ست به چن بهرپر سیاریتی بانگکردنی خزم و هؤزه که ی بهرو لای ئه م ئاینه پټنومنی کاره و، بؤ لای ئه م پټکا پاست و دروسته گرت نه ستر..

له پټناوی نه مه شدا، ده بیبنین هر که ده گاته وه شوین و مالن خوی له خاکی (دهوس) به و بیروباوه و سووریوونه ی که له دلایه تی پوویه پووی باوکی ده بیته وه و، بهرو لای ئیسلام بانگی ده کات پاش نه وه ی که له باره ی نه و پټفهمبر وه بؤی دوا که بانگوازی خه لگی ده کات بهرو لای خوا.. باسی مه زنیټی و.. پاکی و نه مانه تباریزی و.. دلسؤزی و لیټرانی بؤ خودای پهروه دگاری جیهانیان بؤ کرد..

ده ست به چن باوکیشی موسلمان بوو..

پاشان پښت بڼ لای دایکی و، نویش موسلمان بوو..

نوی نووی دلتیابو له وی که نیسلام مالک کی تنیوه، گواستیوه بڼ لای هژده کی و، هه موو خه لکی (دهوس) و.. نوایش جگه له (نهبوره یوه) ٢ که سی دیکه یان لای موسلمان نه بوو..

نهمجا دهستیان دایه سوکایه تی پتکردنی و لیتی دوورده که وتنه وه، هه تا نارامی نه ما له گه لیاندا..

سواری ولاخه کی بوو و، به بیاباندا که وته پڼ و به ره و لای پیغمبر ﷺ که پایوه و سکالای خوی برده خزمه تی و، هه ولی به دهسته تانی شاره زایی زیاتری ددها. کاتن گیشته شاری مه ککه، خیرا به وپه پی جوش و خروشوه به ره و لای پیغمبر پښت.

به پیغمبر و ت:

((نهی پیغمبر ﷺ خوا.. زینا و سوو، به سه ر خه لکی (دهوس) دا زالبوون، له خوی گوره بیاپیره وه که (دهوس) له ناو بیات..)) !!

شتیکی سهیر و چاوه روانه کراو بوو و مایه ی سه رسامبوونی بوو کاتن بینی پیغمبر هردوو دهستی بڼ ناسمان بهر زکړده وه، هه رموی:

((خوايه هیدایه تی (دهوس) بده و، به موسلمان بووی بیانته)) !!

پاشان ناوپی له (طوفیل) دایوه و.. پڼی هه رمو:

((بگه پڼوه بڼ لای هژده کت و بانگیان بکه و، نه رم و نیان به له گه لیان..))

نهم دیمه نه دهروونی (طوفیل) ی پر له خوشی کرد و، گیانی پر کرد له سه لامه تی و، به باشتین شتوه سوپاسگوزای خوی گوره کی کرد که نهم پیغمبر مرفه به سوزهی کړوته ماموستا و فترکاری و، نیسلامیشی کړوته ناین و په ناگی.

نهمجا هه ستایه وه به ره و لای خاک و هژده کی که پایوه..

تا لیروه به نه رم و نیانی دهستی دایه بانگه شه کردنی خه لکی بڼ لای نیسلام، بهو شتویه یی که پیغمبر ﷺ پایسپارد..

له میانه ی نو ماوه یی که له نیتو هژده که یدا به سه ری برد، پیغمبر خوا کوچی کرد بڼ شاری مه دینه و جهنگی به درو، نوحود و، خه نده ق پوویدا.

له کاتیکدا پیغمبر خوا له خه ییهر بوو پاش نووی که خوی گوره پزگار کردنی به خشیه موسلمانان، کاروانیکی گوره هات که هه شتا خانه واده ی (دهوس) ی تیدابو که به دم و تنه وی (لا اله الا الله محمد رسول الله) و (الله اکبر) وه به ره و خزمه تی پیغمبر دهاتن..

نهمجا له بهر ده میدا دانیشن و یه که له دوی یه که په یمانیان دا..

کاتیک له دیمه نه جه نجاله که یان و، په یماندانه پیروزه که یان بوونه وه، (طوفه یلی کوپی
عه من) به تنها دانیشت و یاده وهریه کانی به سر کرده وه و له هنگاوه کانی له م پنگایه دا
پاده ما...!!

نو پوړه ی هاته وه یاد که هاته خزمه ت پیغمبر و داوی ای کرد که دهستی به رزیکاته وه
بق ناسمان بیارپتته وه له خوا و بلایت: ((خوایه (دهوس) له ناو به)).. به لام نو به جوریکی دیکه
پاراپیه وه که مایه ی سرسام بوونی بو نو کاته..
نویش بریتی بو له:

((خوایه هیدایه تی دهوس بده و، به موسلمان بویی بیانیه تی))!!
خوای گهره ش هیدایه تی دهوسی دا و..

به موسلمان بووی میتانی..

تا نه و هتان.. هه شتا مال و، خانه واده ن که زوړینه ی خزم و که سه کانی پتیکه هینن، له
ریزه بیگرده کانی شوین پیغمبره ی ده ستپا کیدا جیکای خویان ده گرن.

* * *

(طوفه یل) له گه ل کومه لی پرواداراندا له سر کاره کی به رده وام بو..

له پوړی رزگار کردنی مه که شدا، نو له گه ل دهه زار موسلماندا ده چوپیه ناوی که سوز و
به زه بیان به لوتبه رزی و خو هه لگیشان به سر نه دهر د، به لکو به ملکه چی و پیزه وه
ناوچه وانیان دانواندبو و، سوپاسگوزاری نو خوایه بوو که رزگار کردنیکی نزیک و،
سرکه وتنیکي پوونی پی به خشین..

(طوفه یل) پیغمبره ی خوا ی بیبی بته کانی مه که کی تیکه شکاند و، به دهستی خوی له و
پیسیه پاکی ده کرده وه که له میزه تییدایه..

(طوفه یلی دهوسی) دهست به چی بتیکی (همری کوپی حومه مه)ی هاته وه یاد.. که
زورجار نو (همه) له گه ل خویدا دهیبرد بق لای، کاتی که به میوانی ده چوپیه مالی و،
له به رده میدا ملی که چ ده کرد و، لیلی ده پاراپیه وه...!!

تا نیستا دهر فته، تا (طوفه یل) خهوش و پیسی نو رزگار له خوی پامالیت..
لیزه دا له پیغمبره ی خوا ﷺ نزیک بوویه وه تا موله تی لی بخوازیته بپوات بته که کی (همری
کوپی حومه مه) که به (ذا الکفین) ناوده برا بشکینیت، پیغمبره یش پی پيدا..
(طوفه یل) یش پویش و ناگری تی به ردا.. هرکه ناگره که خاموش بوايه زیاتر ناگری
تی به رده دا و، دهیوت:

یا ذا الکفین، لست، من عبادکا میلاندا أقدم من میلادکا !!

إني حشوت النار في فؤادکا

* * *

بەم شێوەیە لەگەڵ پێغه‌مبەردا ژیا، لەدواوە نوێژی دەکرد و فێر دەبوو لێی و، لەگەڵیدا بەشداری جەنگی دەکرد.

پاشا وەفاتی پێغه‌مبەر و گەڕانەوەی بۆ لای پەروردگاری بالادەست، (طوفەیل) سەرئەحمەد دا کە بەرپرسانی سەرلانی وەک موسلمانێک بە وەفاتکردنی پێغه‌مبەر ﷺ کوتایی نەهاتوو، بەلکو لەو دایە دەست پێکات..

بەم جۆرە هەر کە جەنگی هەلگەپاوەکان دەستی پێکرد (طوفەیل) دەست و قاچی لێ هەڵمائی و، تا بەسۆزێکی پەرۆشدارانەی شەهیدبوونەوه بچیتە نێو سەختی و ناپەچەتەکانیەوه..

بەشداری یەك لەنوی یەکی شەپۆی هەلگەپاوەکان بوو..

لە پووداوی یەمامەشدا لەگەڵ موسلمانەکاندا چووێ دەروەو عەمری کوپی لەگەڵ خۆیدا برد.. لەگەڵ دەست پێکردنی جەنگەدا دەستی کرد بە راسپاردنی کوپەکی کە وەک کەسێکی شەهادەت خواز و مەرگ وێست لەژی سوپای موسەیلەمەیی درۆزن جەنگیت.. هەوالی ئەوەشی پێدا کە ئەو-واتە (طوفەیل)- وا هەست دەکات کە لەم جەنگەدا دەمرێت..

بەم شێوەیە شمشێرەکی گرتە دەست و بە لێزانێکی بەرزەوه جەنگا..

ئەو بە شمشێرەکی بەرگری لە ژبانی نەدەکرد.

بەلکو بە ژبانی شمشێرەکی دەپاراست.

هەتا کاتێ ئەو مرد و جەستەی بەلادا هات، شمشێرەکی بەساغی دەمینیتەوه تا دەستێکی دیکە کە خاوەنەکی ماوه پێی جەنگیت..!!
لەو جەنگەشدا (طوفەیلی دەوسی) شەهید بوو..

جەستەی کەوتە بەر لێدانی پەم لەکاتیگدا دەپروانی کوپەکی کە لەنێو قەرەبالیگەدا نەیدەبینی..!!

سەرئەحمەد دا وەک ئەوەی هانی بدات تا شوێنی بکەوێت و پێی بگات..

بەراستیش پێی گەشت.. بەلام پاشا ماوهیەك..

ئەو بوو لە جەنگی یەرموکدا لەشام عەمری کوپی طوفەیلی موحامەد بەشداری کرد و.. تێیدا ئاواتی شەهیدبوونی هاتەدی..

لەکاتیگەدا گیانی دەدا، دەستی راستی درێژکرد و ناو لەپی کردەوه، وەک ئەوەی تەوقە لەگەڵ یەکیگدا بگات.. بەلام کێ دەزانێ..؟

لەوانەیە لەوسانەدا تەوقەی لەگەڵ گیانی باوکیدا کردبێت..!!

عہ مری کوہی عاص

رزگار کارے میسر لے چنگے رفومہ کابج

سښ کهس هه بوو له قوردهش، پیغمبره ځوايان ﷺ به توندی پرویه پرویوونه وهی بانگه وازه کوی و نه شکه نجه دانی هاوه لانی ماندوو کردبوو..

پیغمبره شش نوعای لیده کردن و، له پروه ردگاری به سوز ده پاپایوه که سزای خوی دایارینیت به سهریاند..

له کاتیکدا که هر ده پاپایوه، نکای ده کرد، ثم ثایه تانهی قورنانی پیروزی بق سهر دلی دابه زین..

﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبُهُمْ فَلَهُمْ ظَالِمُونَ﴾: خودا نه وان بیوری یان سزایان بدا له بهر نه وهی ستمکارن، تق هیچ کارت به سهر کاری نه واندا نیه. (آل عمران/ ١٢٨) پیغمبره وا له ثایه ته که تیگه یشت که فرمانی پیده کات واز بهینیت له دوعا کردن لیان و، وازیان ای بهینیت بق خودای بیهاوتا..

نیدی یا نه ودا له سهر ستمی خویان به رده وام ده بن و، سزا و نه شکه نجهی خوا ده یانگریته وه..

یاخود لیان ده بوریت و، پاشکه ز ده بنه وه، سوز و به زه می خویان پی ده گات..

(عمری کړی عاص) یه کیک بوو له و سښ که سه..

خوای گه وره ړنگای تهویه کردن و، به زه می بق ه لپاردن و، هیدایه تی دان بق لای نیسلام.. جا عمر گړا بق موسلمانیکی تیگوشهر و.. سهر کرده یه که له سهر کرده نه به رده کانی نیسلام..

سهر پای هندی هه لویستی عمر که ناتوانین برها به جوری تیپوانینه کانی بهینین تییدا، به لام پړلی وه که هاوه لیکي پایه به رز که هه ولی داوه و خزمه تی پیشکه ش کردوه و، سودی گه یاندوه و تیگوشاوه، هرده د دل و چاومان له سهر کوشه کانی ده بیت..

جا لیره دا به تاییه ت له میصر، به رده وام نه وانهی که نیسلام وه که تایینیکي به هاداری به رز سهیر ده کن و، نیردراوه که پشی به زه ییه که کراوه ته دیاری و، به خششیکه پیشخراوه و، پیغمبره ړنگی راستگوی مهن نیته پیش چاویان، که به رچاوپروانه بانگه شهی خه لکی بق لای خوا ده کرد و، تیگه یشتن و ته قوای زلری به زیان به خشی..

به رده وام نه وانهی هه لگری نه و برهاوه خوشه ویستی و پشتیوانی له میژینهی نه و پیاوه که قهدهر کردیه هؤکاریک- به لام چ هؤکاری- بق به خشین نیسلام به میصر و، به خشین میصر به نیسلام، باشترین دیاری و چاکترین به خشر..

که نه ویش عمری کړی عاص بوو..

میثوونوسان و اراواتون که عمر به (فہ تحکاری میص) ناورزد بکن..
 لہ گال ٹوہ شد ا ٹیمہ وای دہ بینین کہ دہ رچون و زیادہ پوی تید ابیت و، پیدہ جیت کہ
 پواترین ناو بق عمر ٹوہیہ کہ بہ (پزگارگری میص) ناوی بیہین.
 چونکہ نیسلام فہ تحی ولاتہ کانی نہ دہ کرد بہ و تینگہ یشتنہ هاوچہ رخی کہ چہ مکی فہ تح
 مہیہ تی، بہ لکو خہ لکیان لہ ژیر چنگی ٹوہ دوو ٹیمبراتورہ دہ ریز دہ کرد کہ بہ خرابترین شیوہ
 نازار و ٹہ شکہ نجہ یان دہ دان، کہ ٹوایش ٹیمبراتوریہ تی فارس و.. ٹیمبراتوریہ تی پدم بوو..
 میصریش بہ تابیہ ت، ٹوہ پورژہ پیٹشہ ننگانی نیسلام پیٹ گہ یشتن لہ ژیر چنگی پدمہ کاندہ
 بوو، گہ لہ کیشی بڑوچان لہ پوویہ پوویونہ وداہ بوون..
 مہر بویہ کاتیک هاواری کہ تیبیہ باوہ دہ رانیان لہ دہ ورویہ ری ولاتہ کہ بیست:
 ((اللہ اکبر.. اللہ اکبر))..

هه موویان به قه‌ره‌ب‌آغیه‌کی ژۆره‌وه به‌ره‌و ئاسف هاتوه‌که پۆیشتن و ئاوێته‌ی بوون، دهریازبوونی خۆیان له‌ده‌ست قه‌یسەر و پۆمه‌کان تێیدا به‌دی ده‌کرد...

که‌وابوو عمری کۆنێ عاص و سه‌ریازه‌کانی فه‌تحی میصریان نه‌کردوه‌، به‌لکو پنگایان له‌به‌رده‌م میصردا والا‌کرد تا چاره‌نووسی خۆی به‌حه‌ق بگه‌یه‌نێت و... په‌یوه‌ستی بکات به‌ دادگه‌ری و قه‌ده‌ره‌کانیه‌وه‌... خۆی و حه‌قیه‌تی بوونی له‌به‌ر پۆشنایی په‌یامی خوادا و به‌ بته‌ماکانی ئیسلام بدۆزێته‌وه‌...

عمرتا سوور بوو له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که‌ خه‌لکی میصر و قیبتیه‌کانی له‌شه‌پ دووربخاته‌وه‌، تاوه‌کو شه‌پ و کوشتار ته‌نها له‌نیوان ئه‌و و سه‌ریازه‌ پۆمه‌کاندا بێت که‌ ولاتیان داگیرکریوه‌و رزق و پۆزی خه‌لکه‌که‌ی ده‌دزن...

له‌پێناوی ئه‌وه‌شدا ده‌بینین قسه‌ بۆ سه‌رکرده‌ی مه‌سیحیه‌کانی ئه‌و کاته‌ و گه‌وره‌ ئه‌سفه‌فه‌کانیان ده‌کات و، ده‌لێت:

...خواي گه وره موحه ممدى به حق نارووه و فرمانى پټكړووه..
 پټفه مېریش ﷺ په يامه كې گه ياند و، پاش نووى له سهر پوښنايى واټه له سهر پټگه
 راست و وروست - دايانين، به جټى هڅشتين..
 له وده شى كه نو فرمانى پټكړووين به لگه دانه به خه لك.. نټمه بانگه شنه تان ده كه ين بؤ لاي
 ئيسلام..

ههركس به دهههانهوه بێت، نهوه له ئێمهيه و، نهوهی بۆ ئێمه بێت بۆ ئهويشه و، نهوهيشی لهسهر ئێمه پێیوست بێت لهسهر نهويشه..
ئهو كهسهيشی وهلامان نهاتهوه و نهیهت بهدهم ئیسلامهوه، سهراڤهیهی لهسهر دادهنێین-
واته باج- و بارێزگاری و بهرگری لێکردنی بۆ داوێن دهکهن..

هروهه پيغمبره که مان هوالی پیداون که میسر به روماند ده کرتیه وه،
پاسپاردوین که له گه ل خه لکه کهیدا چاک بین و، فرموویته: له پاش من میسر به پوتاندا والا
ده بیت، جا ئیوه بۆ قیبتیه کانی باش بن، چونکه (زمه) و خزمایه تیان^١ له سه رمان هه یه...
گه ر به ده ممانه وه بین بۆ ئه وهی که بانگتان ده کهین بۆی، ئه و پاراستنتان له ئه ستوماند
ده بیت تا ئه وپه یی په یمان...))

جا عمر له قسه کانی بویه وه، هه ندیک له ئه سقه ف و راهیبه کان هاوریان کرد و وتیان:
(ئه و خزمایه تیه ی که پيغمبره که تان پاسپاردوون پپی، خزمایه تیه کی دووره و ته نها
پیغمبره ران به جیی ده هیتن)...!!
ئه مه ش ده ستپیکی باشی لینگه یشتن و ویسترای نیوان عه مر و قیبتیه کانی میسر بو...
هه رچه نده سه رکرده کانی پۆم هه ولی هه لوه شانده وه یان دا..

* * *

عه مری کوپی عاص له و که سانه نه بو که زۆر زوو موسلمان بوون، ماوه یه کی که م به ر له
فه تحی مه که که له گه ل خالیدی کوپی وه لیددا موسلمان بو...
سه یر له وه دایه که موسلمان بوونی له سه ر ده ستی نه جاشی له حه به شه ده ستی پیکرد،
له و کاته نه جاشی، عه مری ده ناسی و پیزی لئ ده نا به هزی زۆر سه ردانکردنی حه به شه و ئه و
دیاریه به نرخانه ی ده بیرد بۆ نه جاشی، له دوا سه ردانیدا بۆ ئه و ولاته باسی ئه و پیغمبره
هاته ناو که بانگه شه بۆ یه کخواناسی و ئاکار جوانی ده کات له نیو دورگی عه ره بدا.
سه رۆکی حه به شه له عه مری پرسى: چۆن به روات نه میناوه پپی و شوینی بکه ویت،
له کاتیکدا که ئه و به راستی نیردراوی خوا به ...؟؟

جا عمر له نه جاشی پرسى:

((ئینجا به راستی وایه ؟؟))

نه جاشی وه لامی دایه وه:

((به لئ... ده سا ئی عه مر گوپرایه لم به و شوینی بکه وه، چونکه سویند به خوا ئه و له سه ر
حه قه و، به سه ر ئه وانه دا زال ده بیت که سه پپچی ده که ن...))؟؟

ده ست به جی عه مر پنگای ده ریای گرت به ر، گه رایه وه بۆ ولاته که ی، به ویکرده شاری
مه دینه تا وه کو موسلمان ببیت و به و به خودای په روه رگاری جیهانیان به یینیت.

١ فرمووده که ئاماژه بۆ ئه وه ده کات که قیبتیه کانی ئه و کاته ی میسر به پله ی خالوانی
ئیسماعیل^٢ بوون، چونکه هاجه ره خاتونی دایکی ئیسماعیل قیبتی میسر بووه و، ئیبراهیم^٣
کاتیک هاته میسر و پیشکه شی کرا، خواستی و ئیسماعیلی لئ بوو.

له پښتۍ چوڼیدا بڼی شاری مه دینه گه پښت به خالیدی کوږی وه لید که له مه ککوه هاتېوو،
- نه ویش به هه مان شتېوه - بهر و لای پیښمېر ده پښت تا په پمانی موسلمان بوونی
پېښدات...

هر که پیښمېر به دی کردن دین پوخساری گه شاپه وه به هاوه له کانی فرموو:
((به پاستی مه ککه پوله و جهرگی خوی تیگرتن))...

جا خالید هاته پیښمېر په پمانی دا...

پاشان (عمر) هاته پیښمېر و، وتی:

(نه ی پیښمېر خوا...)

من په پمانت پېښمېر له سره نه و دی که خوی گوره له گوناوه کانی پیښمېر بیوریت)...
پیښمېر پېښمېر وه لای دایه وه، فرمووی:

((نه ی عمر...))

په پمان بده، چونکه نیسلام هه موو شتیکی به له خوی ده سپښتوه...))

جا عمر په پمانی دا ولیزانی و نازایه تیه که ی خسته خدمت ثانی نوی.

نو وکاته پشی پیښمېر بڼی لای په روږدگاری بالاده ست گه پایه وه، عمر والی پیښمېر بوو

له عومان...

له سرده می جینشینی عومریشدا له جهنگه کانی شامدا به چاکي تاقیکرایه وه، پاشان
به پښکار کردن میسر له فرمانپه وایی پښمېر کان.

* * *

بریا عمری کوږی عاص چله وی حه زلیکردنی فرمانپه وایی له دهوړی خویدا بگرتایه...
نه و به سر هه ندیک له هه لویسته کاند زال ده بوو که نه خوشه ویستیه تیوه ی گلاند...

به لای خوشویستنی فرمانپه وایه تی لای عمر تا پاده یه ک پاسته وخو گوزارشتی له
سروشتی به جوشی پې به هری ده کرد... بگره شتېوه ده رکی و، چوڼیه تی پښتن و،
قسه کړندیښی، وایان نیشان ده دا که بڼی فرمانپه وایه تی دروستکراوه...!! ته ناته ده گڼپه وه
که نه میری باوه پداران عومری کوږی خطاب پښتیکیان چاوی پتی کهوت بهر و پوی ده هات،
زهرده خه نه گرتی به شپږه ی پښتنه که ی و، وتی:

((بڼی نه بو عبدالله نه هاتوه به سر زه ویدا هه نگاو بنیت و نه میر نه بیت))...!!

له راستیدا نه بو عبدالله نه حه قی له ده ست خوی نه دا...

ته ناته کاتیک روږداوه مه ترسیدارکان به سر موسلماناندا ده هات... عمر وه که نه میر
مامه له ی له گال روږداوه کاند ده کرد... نه میریکي زیره و، لیزان و، به توانا، به جوری که وای
لیکرد متعانه ی به خوی بیت و شانازی بکات به بالاده ستیه که یه وه...!!

به لږام له گڼ هه موو نه مانه شدا هینده ده سته پاكی تڼ دابوو كه عومهری كوپي خطاب بيكاته والي سره له ستښ و نوردن، دواتریش تا كوتایي ژيانی نه میری باوه پداران عومهر والي میسر بوو، له كاتيكدا كه عومهر له هه لږلرنی والیه كانیدا زځر توندوتیژ بوو..

ته نانه ت كاتيك كه نه میری باوه پداران عومهر بیستی كه خوشگوزهرانی عمر نه و ناسته ی تڼ په راندووه كه نه میری باوه پداران له والیه كانی داوی ده كرد كه لڼی تڼ په نه كنه، تا هه میسه له ناستيكدا بن، یان به لایه نی كه موه نريك بن له ناستی گشتی خه لكی..

ده لڼی: ته نانه ت كاتيك خه لیفه به زځر خوشگوزهرانی عمری زانی لای نه دا، به لكو موجه ممدی كوپي مه سله مای نارد بڼ لای و فرمانی پڅكد كه هه موو سامان و شت و مه كه كانی عمر بكاته دوو به شه وه و نیوه ی بڼ به ښلڼت وه و نیوه كه ی ديكه شی له گڼ خوی هه لږگړت و به ښلڼت وه بڼ (به تمولال) له مه دینه.

خو گهر نه میری بڼ واداران ناگاداری نه وه بوايه كه خوشه ویستی فرمان په وایه تی وای ئی ده كات كه كه مته رخه می بكات له به پر سپاری تڼه كانیدا، نه و ویزدانی پڼگه یشتووی رڼگه ی پڼ نه ده دا كه بڼ چركه ساتی به والیه تی به ښلڼت وه.

* * *

عومهر ت زځر زیرهك و، خاوه ن زړنگی و بڼ چونځی قول بوو..
هه تا نه میری بڼ واداران عومهر T هه ركاتيك مرقفیکي بڼ فرت و فیلې به دی بكر دایه، به سرسوپمانه وه ده دیدا له شانی و ده یوت:
(سبحان الله...!!)

دروستكاری نه و، دروستكاری عمری كوپي عاص یه ك خوابه))!!
هه روه ها تا نه وڼه ی به جهرگ و گیان له سرده ست بوو..
له زځر جڼگا شدا لڼزانی و به جهرگیه كه ی ناوڼته ی یه كدی ده كرد، وا گومان ده برا كه بترسڼ یان تزقیبڼ.. به لږام نه وه فراوانی فرت و فیلې بوو، كه عومهر زځر چاك ده یزانی له ته نكانه ی سه خندا خوی پڼ دهر یاز بكات...!!

نه میری بڼ واداران عومهر ناشنای نه و به هرانه ی بوو و رڼزی خوی ئی ده نا.
له پڼناوی نه مه شدا بهر له پڼیشتنی بڼ میسر كاتڼ ناردی بڼ شام، به نه میری بڼ وادارڼ و ترا: سوپای پڼمه كان له شام (ارطوبنا) واته نه میر و سه زكرده یه كي نازای لڼزان سه ركردایه تیان ده كات..

وه لاسی عومهریش نه وه بوو:

((ارطوبن)ی عه ربمان گرتوته (ارطوبن)ی پڼم، ده یا سه یر بكه ین بزانڼی كارویاره كان سه ریان له كوڼوه درده چیت))...!!

جا نه وېږو زالبوونځي گه وږي (ارگبون) ی عه رب و، عه مری کوږی عاصی لیزانی مه ترسیداریان به سر (ارگبون) ی پږدا لیکه وته وه که سوپاکه ی بڅ شکست به جی هیشت و بهرو میصر ه لہات... که عمر پاش ماوہیکه کی کم دهیگاتی... تا بهیځی نیسلام له سر به راییه کانی به ریکاته وه...

* * *

نو ه لویستانه زږدن که تیښاندا زیره کی و لیزانی عمر دره وشاوه توه. گه رچی نو ه لویستہی به رانبر نه بوموسای نه شعری له به سهراتی دادوړی کردندا نواندی نو ساته ی که هر بویکیان پیکهاتبوون له سر نه وې که نیامی علی و معاویه لابدن، تا کار و فرمانی پوړی بگه ریته وه بڅ موسلمانان، نه وېږو نه بوموسا پیکهاتنه که ی به جی هیښا... به لام عمر جی به جی نه کرد.

خڅ گه ر بمانه ویت نمونه کی لیزانی و، زنگیه که ی به دی بگه ین، نو ه لویستی به رانبر سر کرده ی (قه لای بابلیون) له کاتی شه پر کردندا به رانبر پږمهکان له میصر- له گتپانه وه په کی دیکه ی میثوویدا- نو پوداوه ی که لئی دهوین له یرموک به رانبر (ارگبون) ی پږم پوړداوه.

نه وېږو (ارطیون) ی سر کرده بانگی کرد تا له گه لی بویت، پښتر فرمانی به هندی که پیاوه کانی کردېو که پاش دهوړوونی له قه لای به ریدک به سیریدا بریده نه وې، ه موو شتی که ناماده کرابو تاوه کو کوشتنی عمر کاریکی مسوگر بیت.

عمریش چو بڅ لای سر کرده که یان، هیچ شتیکی مایه ی ترساندنې نه وې، دیداره که یان کو تایی هات.

له کاتیکدا که بهرو دهره وهی قه لاکه ه ننگاوی دنا، هستی به چولانه وه په کی گومانای سوریازه کانی سر قه لاکه کرد، جولانیک که هستی زږ ناگادار بوونی تیدابو.

دهست به جی به شیوه په کی لیها توانه ه لس وکوتی کرد.

که پایوه بڅ لای سر کرده ی قه لاکه چند ه ننگاویکی دنیای هیمن و له سرخوی تا به هستیکی پر متمانه وه، وه نه وې هرگیز هیچ شتی که نیترساند بیت، هیچ گومانیکه نه بر د بیت!

چو به ژورده وه بڅ لای سر کرده که یان و پښ و ت:

- شتی که هات به خه یالدا ویستم ناگادارت بگم لئی... له و جینگایه ی که یاهو رانی لئی به کر مه لیک له ماوه لانی زو موسلمان بوی پښه مېرم له گه لایه، که نه میری باوه داران هیچ فرمانیک به بښ پوړی کردنی نه وان دهرناکات و، هیچ سوپاک له سوپاکانی نیسلام پوهانه ناکات تا نه وان له پښه وهی سوریاز و جه ننگاوه رکه کانی دانه نیت، منیش وام به چاک زانی که

بیانهێتم بۆ لات، هه‌تا گوێبێستی نه‌وه بن که من گویم لێی بوو، نه‌وانیش وه‌ک من کاره‌که‌یان لا پوون بێت..

سه‌رکرده‌ی پۆمه‌کانیش وا تێگه‌شت که عه‌مر به‌ ساده‌یی خۆی هه‌لی ته‌مه‌نی داوه‌ته ده‌ستی...!!

که‌وابوو با پازی بێت به‌ بۆچوونه‌کی، هه‌تا که گه‌راپه‌وه‌و نه‌و ژماره‌ سه‌رکرده‌ی موسلمانه‌کان و چاکترینی پیاوان و سه‌رکرده‌کانیان له‌گه‌لدا بوو، هه‌موویان له‌ناویه‌ریت، له‌بری نه‌وه‌ی که ته‌نها عه‌مر بکوژیت..

جا به‌شیوه‌یه‌کی چاره‌پوان نه‌کراو فه‌رمانی دا به‌ هه‌لوه‌شاندنه‌وه‌ی نه‌و نه‌خشه‌یه‌ی که ناماده‌کراپوو بۆ له‌ناویردنی عه‌مر..

نه‌وه‌بوو به‌چاکی به‌پێی کرد، به‌ گه‌رمی ته‌وقه‌ی له‌گه‌لدا کرد..

جا لێزانی عه‌ره‌ب له‌کاتی به‌جێهێشتنی قه‌لاکه‌دا پێکه‌نی...!!

بۆ به‌یانی عه‌مر به‌ سه‌رکرده‌یه‌تی سوپاکی گه‌راپه‌وه‌ بۆ قه‌لاکه‌ و، به‌ سه‌ر پشته‌ی نه‌سه‌په‌که‌یه‌وه‌ بوو، که به‌شیوه‌یه‌کی گالته‌نامیز ده‌یجیلاند.

به‌لێ.. نه‌ویش به‌ هه‌مان شیوه‌ زۆری له‌باره‌ی لێزانی خاوه‌نه‌که‌یه‌وه‌ ناشنابوو...!!

له‌سالی چل و سێی کۆچیدا، عه‌مری کوپی عاص له‌ میصر کۆچی نوایی کرد، له‌کاتێکدا که والی بوو له‌وێ..

له‌ نوا چرکه‌ساته‌کانی مالئاواییدا ژیاانی خۆی ده‌هاته‌وه‌ پێش چاو، وتی:

((.. له‌ سه‌ره‌تای کارمه‌وه‌ بێ‌په‌وا بوم و.. توندوتیژترین که‌س بوم به‌رامبه‌ر پێغه‌مبهری

خوا، جا گه‌ر نه‌و کاته‌ به‌ردمابه‌ ناگر مسۆگه‌ر بوو بۆم..

پاشان په‌یامان دا به‌ پێغه‌مبهری خوا، له‌نیۆ خه‌لکیدا که‌سم هێنده‌ی نه‌و خۆش نه‌ده‌ویست و، پێژدارترین که‌س بوو له‌پێش چاو.. خۆ گه‌ر په‌رسیارم لێ‌یکردایه‌ که به‌پێی توانام

له‌باره‌یه‌وه‌ بلێم نه‌مه‌ده‌توانی، چونکه‌ له‌ توانامدا نه‌بوو که چاو پڕ له‌ ریزی نه‌و بکه‌م..

خۆ گه‌ر نه‌و کاته‌ به‌ردمابه‌ نه‌وا ئومێده‌وار بوم که له‌ پێپێ خه‌لگی به‌هه‌شت بم..

نوای نه‌وه به‌ ده‌سته‌لاتداریتی و، به‌ شتانی‌ک تاقیکرامه‌وه‌ که نازانم ئایا بۆ من، یان له‌سه‌رمه‌))...

* * *

پاشان به‌ ملکه‌چه‌یه‌وه‌ چاره‌کانی بپه‌ ئاسمان و، له‌ په‌روه‌ردگاری به‌ په‌هم و به‌زه‌یی

به‌ری ده‌پاراپه‌وه‌:

((خودایا بێ‌ تاوان نیم تا داوی لێ‌خۆش بوون بکه‌م، ده‌سته‌لاتدار نیم تا سه‌ریکه‌وم،

گه‌ر به‌زه‌یی تۆم فریا نه‌که‌وێت له‌ تیاچوان ده‌بم))...!!

به رد موم بوو له پارانه وهكې و، (لا اله الا الله) كاني هتا گياني بهرمو لای خوای گوره
به رز بوو بهرمو، كوتا وشه يشي (لا اله الا الله) بوو..
* * *

جا له ژير خاكي ميسردا، كه عمر پښگای نيسلامی پېناشنا كرد، جهسته ی به خاك
سپېردرا..

له سر خاكه پته وهكېشي، هيتشا كړې و كړيوونه وهكې كه تنيدا فېري ده كردن و،
قازيه تي بډ ده كردن و، فرمانی دهرده كرد.. به دريژايي سرده مه كان له ژير سهریاني مزگه وته
ديرينه كه يدا (مزگه وتی عمر) ماووته وه، كه يه كه مين مزگه وتی ميسر بوو ناوی خوای تاك و
ته نها تنيدا بهيتریت و، له سر هموو لایه كان و له سر دوانگه كې په يامي خوای گوره و،
پنه ماكانی نيسلام پاگه يه نرا.

سالمیٰ نازاد کراوے تُو جو حوذہ یفہ
 بہ لکڑ با سترین ھ لکڑی فورٹان !

پوښتيکیان پیغمبره یی خوا ﷺ هاوه لانی پاسپارد و، فهرمووی:

((قورئان له چوارکس وه ریگن))

عبدالله ی کوپی موسعود و..

سالمی رزگارکراوی نه بو حوذه یفه و..

نوبه ی کوپی که عب و..

موعادی کوپی چه بل...))

پیشتر به (نبین مه سعود) و (نوبه ی) و (موعادی) گه یشتین..

جا ده بن شو هاوه له ی چواره میان کت بیت که پیغمبره یی خوا ﷺ کرد بوویه به لگه و

سه رچاوه ی فیژیوونی قورئان...؟؟

نه و پیاوه سالمی رزگارکراوی نه بو حوذه یفه یه..

پیشتر کزیله یه کی ژورده سته بوو، نیسلام پله و پایه ی به رزکرده وه تا کردیه کوپی یه کیک له

گه وره پیاوانی موسلمانان که بهر له موسلمان بوونی یه کیک بوو له پیاوماقولا نی قوپه ییش و،

سه رزکیک له سه رزکه کانیان..

کاتیکیش که نیسلام به کوپکردن (تبنی) هه لوه شانده وه، بوو به برا و، هاوپئ و،

رزگارکراوی نه وکه سه ی که پیشتر بوو بوویه کوپی، که نه ویش هاوه لی پایه به رز

(نه بو حوذه یفه ی کوپی عوتیه) یه..

به هزی فه زل و نیعمه تی خو له سه ر سالم، له نیتو موسلماناندا گه یشته جینگایه کی بلند و

به رز، که باشه ی گیانی و خوړه و وشت و، ته قواکه ی پیی گه یاند بوو..

نه م هاوه له پایه به رزه ش به م نازناوه ناسرا: (سالمی نازادکراوی نه بو حوذه یفه)..

نه مه ش له بهر نه وه ی کزیله بوو و نازاد کرا..

نقد زوو بهر پای به خودا و پیغمبره که یه مینا و..

جینگای خزی له نیتو هاوه لانی زوو موسلمان بوودا گرت..

به هه مان شیوه حوذه یفه ی کوپی عوتیه ش، نقد زوو به په له به ره و لای نیسلام هات و

دهستی له عوتیه ی کوپی ره بیعه ی باوکی هه لگرت، رق و کینه ی و خه مه کانی بخواته وه که پر

به ژیا نی بوو، به هزی موسلمان بوونی کوپه که یه وه که که سیکی دیاری هزه که ی بوو و،

باوکیشی بۆ سه رکردایه تی قوپه ییش گۆشی ده کرد..

نہ بوجوڈہ یفہ لہ پاش نازادکردنی سالم بہ کوپی خزی کرد و، نیدی بہ سالمی کوپی
 حوڈہ یفہ بانگ دہ کرا۔ جا ہر دووکیان بہ دانیاپی و، ملکہ چپہ وہ خواہرستی خویان نہ نجام
 دہدا و، بہ چاکترین شیوہ لہ سر نازار و نہ شکہ بجہ ی قورہ پیشہ کان نارامیان دہ گرت۔
 پڑنکیان کہ نہو ناپہ تہ دابہ زی داب و نہ ریتی بہ کوپکردنی ہلہوہ شانده وہ۔
 ہموو بہ کوپکراوہ کان بوونہ وہ بہ ہلگری ناوی راستہ قینہ ی نہو باوکی کہ لئی بووہ
 خستویہ تپہ وہ۔

بق نمونہ (زہیدی کوپی حاریسہ) کہ پیٹھ مہر ۱۳۳۸ کردبوویہ کوپی خزی و، لہ نئیو
 موسلمانہ کاندا بہ (زہیدی کوپی موحمہ مہد) ناسرابو، گہراپہ وہ سر ناوی (حاریسہ) ی باوکی
 و بووہ وہ بہ زہیدی کوپی حاریسہ، بہ لام سالم نہ دہ زانرا کہ کن باوکیہ تی، بڑیہ نہ بوجوڈہ یفہ
 گرتیہ نہ سستی خزی و، نیدی بہ سالمی نازادکراوی نہ بوجوڈہ یفہ بانگ دہ کرا۔
 پیدہ چیت کہ نہو کاتہ ی نیسلام داب و نہ ریتی بہ کوپکردنی ہلہوہ شانده وہ، ویستیتی بہ
 موسلمانہ کان رابگہ یہ نیت:

بہ شوین خزمایہ تی و نزیکایہ تی، یان پہیوہندیہ کدا مہ گرتن کہ برایہ تیتانی پی بسہ لمینن
 لہ نیسلام گورہ و بہ ہیزتر۔ لہو عہ قیدہ یہ ی کہ دہ تانکاتہ برا۔۔۔!!
 موسلمانہ پیشینہ کانیش بہ چاکی لہ مہ گہ یشتن۔
 ہیچ شتیک نہ بوو لہوای خودا و پیٹھ مہرہ کی، لہ برا بہوادارہ موسلمانہ کانیان
 خورشہ ویستتر بیت لایان۔

نہو دیمہ نہ شمان ہدی کرد کہ نہ نصاریہ کان چون پیشوازیان کرد لہ برا کرچہ رہ کانیان
 و، سامان و مال و، ہموو نہوہ ی کہ ہہ یانبو لہ گہ لیاندا بہش کردن۔۔۔!!
 ہر نہوہ شہ کہ دہیبینن لہ نئیوان نہ بوجوڈہ یفہ ی خانہ دانی قورہ ییش و، سالمدا کہ
 کولیہ یہ کی ژردہ ستہ بوو و، باوکی خزی نہ دہ ناسی پوودہ دات۔
 ہتا دواچرکہ ساتی ژیانیشیان زیاتر لہ دوو برای دایک و باوکی بوون۔ ہتا لہ کاتی
 مردنیشدا۔ پیکوہ مردن۔ گیان لہ گال گیان و۔ جہ ستہش بہ تہ نشتی جہ ستہ وہ۔۔۔!!
 نہ مہ یہ مہ زنی نایابی نیسلام۔

بہ لگو نہ مہ یہ کیکہ لہ باشہ و، مہ زنیہ کانی۔۔۔!!

* * *

بہ راستی سالم ٹیمانکی راستگویانہ ی ہینابوو۔
 پی و شوینی چاکہ کارہ موتہ قیہ کانی بہرہو لای خوی گورہ گرتبووہ بہر۔
 ہر بڑیہ پہچہ لک و، جیکای لہ نئیو کرمہ لگادا ہیچ سہنگیکی نہ بوو۔

به لکو به هڅی ته قوا و دلسوزیبه وه به ره و به رزترین پله ی کومه لگای نوې به رز به ویه وه که نیسلام هات له سر بنچینه یه کی نوی دادگری و معزن دایمه زړاند و پایده په پاند.. بنچینه په ک که پوخته کی له م نایه ته دا هاتوه:

﴿إِنْ أَكْرَمَكُمُ عِنْدَ اللَّهِ أَفْقَاكُمُ﴾ ریزدارترینتان له لای خدا پاریزکارترینتان. ﴿الحجرات/١٣﴾.

له فرموده شدا هاتوه:

((هیچ عهده بیکه فزلی به سر ناعه رهدا (بیگانه دا) نیه مه گر به ته قوا))..

((هیچ کوپی سببیکه فزلی نیه به سر کوپی ره شینکدا مه گر به ته قوا))..!!

* * *

جا له م کومه لگه نوییه پتیکه یشتووه دا، نه بوخوذه یفه ریزکی گه وړدی بڅ خوی بینیه وه به ودی که نه وکسه له حق بگریت تا نوین کویله ی بووه..

به لکو ریزشی بڅ خانه واده کی دوزیبه وه، به ودی که فاتیمه ی کچی وه لیدی کوپی عوتبه ی برزای کرده هاوسری سالم...!!

له م کومه لگه نوې و پتیکه یشتووه دا، که چینی ستمکاری پوځاند و، جیا که ره ودی دروینیه ه لوه شانده وه، سالم به هڅی راستکویی و ثیمان و، نازلر چه شتته وه هرده م له پیزی پیشه وده ا خوی ده بینیه وه...!!

به ل... به راستی پیشنویزی کڅچه ران له مه ککه وه بڅ مه دینه بوو به دروینیه ماوه ی نویژکړینیان له مزگوتی (قویان)...!!

هره وده ها به لگه یه کیش بوو له په پوای خوی گه وړده دا، هه تا پیغه مبر فرمانی کرد به موسلمانان کان که لیوه ی فیر بین...!!

هینده ی چاکه و، ته قوا تیدا بوو که پیغه مبری خواﷺ له باره یه وه پتی فرموو:

((سوپاس بڅ خوا، که له ننیو نوممه ته که مدا که سی وه ک تر هیه))...!!

ته نانه ت برا بپواداره کانیشی به:

(سالم له چاکه کارانه) ناویان ده برد...!!، بڅ گومان چیروکی موسلمان بوونی (سالم) وه کو چیروکی بیلال و دهیان کویله و هزاری تر وایه نه وانه ی که نیسلام کوتی کویلیه تی و بڅ هیزی له سر لابرین و کردنیه پیشه و او و سرکار و پیشه نگ له کومه لگای رینویتی و راست و شاهزادا.

* * *

سالم چاکه کانی نیسلا می پټگ یشتهووی وهرگرتجوو..
چاکه کان تئیدا و له دهوړېه ریشی کږو بو بو ووهو.. نیعانه قوله راستگو په کیشی
به جوانترین شتیره پټکی خسته بو ووه..
له دیارترین لایه نه پاشه کانی شی، درکاندنی نه ووی به پوهانی ده زانی..
نه و ناشنای بیده نگی نه بوو له بهرانبه و شه په کدا که وټنی به نه رگی سرشانی خزی
بزانیا به..
ناپاکیشی له زیان نه ده کرد به بیده نگ بون له ناست هه له په که که خوشی بویت..
* * *

پاش ففتح کردنی شاری مه که که له لایه ن موسلمانان ووه، پټفمبری خوا ﷺ هه ندیک
ده سته ی نارد بق لای گوند و هوزده کانی دهوړېه می مه که که و، هه وانی پټدان که پټفمبر ﷺ
وه که بانگخواز ناروونی نه که جهنگاوو..
خالیدی کوړی ولید سرده سته ی په کټک له و کږمه لانه بوو..
کاتیک خالید گه یشته نه و جینگایه ی بزی نیذرلېوو، کاره که واپوو په نا بیاته بهر شمشر و،
خوین بریژیت..
نه م پوړدلووه کاتیک پټفمبر هه واکمه ی پټ گه یشته ماو په یگی زده دلوای لیخو شېوونی له
په پوړدکاری کرد و، ده یفه رموو:
(خودایا من بهریم له و کاره ی خالید نه دجامی داوه)!!..
نه و پوړدلووهش بوو که نه میری باوه داران عومر بزی باس ده کرد و له سهری حسیب
ده کرد و ده بویت:
(شمشره که ی خالید په له کردنی تئیدایه)..
سالمی نازادکړلوی نه بوخوذه یفه له گه ل چه ند هاوه لیکلی دیکه دا له و ده سته په ی خالیددا
بوون..
هر که سالم نه و کاره ی خالیدی به دی کرد و توپټکی توند و گهرمی له گه ل، جام دا و،
ده سته کرد به ژماردنی نه و هه لانه نه دجام درابوو..
خالیدی سهرکرده و، پالوانی مه زنی سرده می نه فامی و نیسلام، جارئ گوئی ده گرت و،
جاریکیش بهرگی له خزی ده کرد و، بق جاری سټیم تووند ده بوو له قسه کردنیدا، سالمیش
له سهر بچوونه که ی خزی بوو و، به بی ترس و پیچ و په نا پای ده گه میاند..
سالم له و کاته دا وه که خانه دانیک له خانه دانه کانی مه که که نه یده پوانیه خالید.. له کاتیکدا که
نه و له بوټنی په کی نزدیکدا کږله بووه..
نه خیر.. چونکه نیسلام وه که په کی لیگردوون..!!

وهك سهر كړده په كیش سهیری خالیدی نه ده كړد كه هه له گانی پیړۆز سهیر بكریت.. به لكو
وهك هاویه شینك له بهر پرسیاریتی و نه كړدا..!!

هیچ مه به ست و ناره زووی کی نه بوو له و بهر وپوښوونه وی خالیدا، به لكو نه و ناموزگاری
بوو كه نیسلام مافه كه ی پیړۆز پاگرتووه، چنده ها جار له پیغه مبهړه وه ښكاري گوییستی
ده بوون ده بركړده كوله كه ی ټیكرای ټاین كاتيك ده یفه رموو:
((ټاین ناموزگاریه.. ټاین ناموزگاریه.. ټاین ناموزگاریه..))

* * *

پیغه مبهړ ښكاري كاتيك هوالی كاره كه ی خالیدی كوپي وه لیدی پینگه یشت، پرسپاری كړد:
((هیچ كه س سهرزه نشتی كړد))..؟؟

چند پرسپاریتی بهر و، شنگ و جوانه..؟؟!!
توپه بوونه كه یشتی هیور بووه نه و ساته ی پټیان و:
((به لن.. سالم چووه لای و به و پازی نه بوو)).
سالم له گه ل پیغه مبهړ و پروادارندا ژبا..
له هیچ جه ننگيك نوانه ده كه وټ و، له پرستشدا كه مته رخه می نه ده نواند..
برایه ټیكه كېشی له گه ل. نه بوو حوذه یفه دا پۆز له لوی پۆز بیتین و پته و تر ده بوو..

* * *

پیغه مبهړی خوا گه پایه وه بۆ لای په روه ردگاری بالاده ست..
جینشینایه تی نه بویه كړه بهر و پووی پیلانی هه لكه پاره كان بوویه وه..
پۆزی یه مامه هات..
به راستی جه ننگيكی ترسناك بوو، كه نیسلام به و جوړه تاقي نه كړا بووه..
نه و بوو موسلمانان كان بۆ شه پكړدن چوونه دهره وه..
سالم و نه بوو حوذه یفه ی برای ټایینیشی چوونه دهره وه..
له ده ستپكی جهنگ كه دا موسلمانان كان توانای خپل اگرتنیان نه بوو له بهر دم هیرشه كه دا
و.. له ویدا هه موو پروادارنك هه ستی كړد كه شه په كه شه پری نه و.. بهر پرسیاریتی كه
بهر پرسیاریتی سهر شانی نه و..

سهر له نوځ خالیدی كوپي وه لید كوی كړسنه وه..
به لیزانیه سهر سوپه نره گه ی سهر له نوځ سوپاكی پښكښته وه..
سالم و نه بوو حوذه یفه ش ده ستیان كړده ملی په كتر و به لیتنی شهید بوونیان له پټناری نه و
ټاینه په وایدا دا به یك كه به خته وهری نونیا و دواړو پزی به خشین..

نه ما خویان هاویشته شوینکی ترسناکه وه!!

نه بو حوذه یفه هاواری ده کرد.

((تهی قورئان خوازان..))

قورئان به کرده وه کانتان بپازینه وه..))

شمشیره که یشی وه که رده لول به ریو بووه سوپای موسه یله مهی دروژن.

ساالمیش هاواری ده کرد:

((که ره لای منه وه هیزش بکریته سهر موسلمانان کان..))

نه وا خراپترین هه لگری قورئان منم..!!

دوور له تر نهی سالم.. به لکو باشتترین هه لگری قورئان تر بوویت..!!

شمشیره که ی له گهردنی نه وه هه لکه پاوانه دا دهات و ده چوو که ده یانو یست نه فامی

قوڤه ییش بگپنه وه، پوژشایی نیسلام خاموش بکه ن..

شمشیریک له شمشیری هه لکه پاوه کان دای له دهستی راستی و په پاندی.. له کاتیکی که

نالای کرچه رانی پی هه لگری توو پاش نه وهی زهیدی کوپی خطابی هه لگری شهید بوو..

کاتیک سهرنجی دا دهستی راستی ده په پیت، به دهستی چه پی نالاکه ی هه لگرت و،

به رده وام به رزتری ده کرده وه به دهنگی به رزیش نه م نایه ته پیروزی ده وه:

﴿وَكَايْنِ مِنْ نَبِيٍّ قَاتِلٌ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا

اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ﴾ ال عمران/ ١٤٦.

نای چهند مه زنه نه وه دروشمه ی.. که له پوژی مردنیدا کردیه دروشمی خو ی..!!

کومه لیک له هه لکه پاوه کان ده وره یان دا و سالمی پاله وان که وت، به لام گیانی به رده وام له

جهسته بیتکه رده که یدا دهات و ده چوو، هه تا جهنگه که به کوژرانی موسه یله مهی دروژن و

تیکشکانی سوپاکه ی و سهرکه وتنی موسلمانان کوتایی پی هات..

نه و کاته یشی موسلمانان به نیتو قوریانیان و شهیده کانیاندا ده که پان (سالم) یان به دی

کرد له سهرمه رگدا بوو..

لئی پرسین:

((نه بو حوذه یفه) چی به سهرهات..؟؟)

وتیان: شهید بوو..

وتی: له په نایه وه م پامکیشن..

وتیان: نه وه تانی له په نات وهیه نهی سالم.. له هه مان جیگادا شهید بووه..!!

دوايین بزه که وته سهر لیوانی و..

نیدی قسه ی نه کرد...!!

تیگه یشته که نه وه ی نه و و هاوه له که ی خوازیاری بوون پتی گه یشته...!!

پیکه وه موسلمان بوون و..

پیکه وه ژیان و..

پیکه وه ش هیدبوون..

نای له جوانی به خته کان و، قه شهنگی قه دهره کان...!!

نه و بپواداره گه وره یه که عومهری کوپی خطاب ٧ له کاتی سهره مهرگی خویدا له باره یه وه

وتی:

((نه گهر سالم زیندووبوایه، نه و له دوا ی خوم دامده نا))...!!

دوا وته

پاش نه وش..

ثاښستا که ئیمه مالشاوایی له و پېړه پایه بلندهی هاو لانی موحه ممدی پیغمبري خوا
درودی خوا له سر بیت و په زامه ندیشی له سر هه موویان بیت..
وای ده بینین که مافی خویمان دابیت به باسه که مان..
وای تیده پوانن که سر زمیږی په که په که یی نه و پیاوه به جهرگانه مان کرد بیت..
نه خیر..

پژنی ناشنابوونی دهسته په کی پیروژی مهنیانمان له نژیکه وه پی پرا و، چند ساتیکی
پرشنگدارمان له گه لدا به سر بردن، له کانتیکدا که دهره تی هاو لیتی هه موویانمان بق نه بوو..
نه و شهست پیاوهی که له م په رتوکه دا خرانه روو، نوینه رایه تی هه زاره ها که سانی زږ و
سهرغزای نه و برایانه یان ده کن که پیغمبریان ﷺ بیني و، له گه لیدا زیان و، پروایان پی
هینا و، له گه لیدا ټیکوشان..

جا له وینه یی نه و شهست چاکه کاره دا، وینه یی ټیکرای هاو لان به دی ده کهین..
ثیمان و، خوږاگری و، پالوانیتی و، قوریانیدان و، خوښه ویستی و پشتیوانیکردنیان به دی
ده کهین..

نه و هه وله یان که دایان و..

نه و سرکه و تنه یی که به ده ستیان هینا و..

نه و ږله یی که پتی هه ستان بق پژگارکردنی هه موو مرغایه تی له بتپه رستی ویژدان و، له
ده ستجوونی ناینده ده بینین...!!

* * *

که و ابو نه و شهست پیاوه نمونه په کی گهش و جوانن، پیشوازی لیده ده کهین و بهرز و بهرژ
پایه گرین و، تییدا پالوان و سهریازی مهنترین قوناغ له قوناغه کانی ټیکوشانی هه موو
مرغایه تی و، نایی به شتویه په کی بهرز تییدا به دی ده کهین..

نه و قوناغه یی که تییدا جیهانی کونی له ژړد پاچه کانی نه و راستیه نوییه دا داده پوخیت که
هاتوه په کخواناسی په روه ردگار و، په کخواناسی به دیه پنه ر پاده گه یه نیت..

هیچ بت و بێه‌رستیه‌ك نیه ..

ده‌سته‌لائی فارس و قه‌یسه‌رنیه ..

به‌لكو ته‌نها یه‌ك خوای بێ‌هاوه‌ل هه‌یه ..

هه‌موو مرۆفه‌كانیش وه‌ك ددانه‌كانی شانه‌ یه‌كسانن ..

نامانه‌وێت دووباره‌ ئه‌وه‌ی پێشتر نووسیمه‌ ده‌ریاره‌ی ئه‌و هۆکارانه‌ی كه‌ ئه‌م ئیمانه‌ سه‌رسوپه‌هێنه‌ریانی دا‌شت كه‌ دل و ده‌روونی ئه‌و پیاوانه‌ی پ‌ر کرد بنووسمه‌وه .

چونكه‌ لێزه‌دا و له‌ ده‌سته‌پێکی ئه‌م په‌رتووکه‌دا و، له‌ ژێر ناو‌نیشانی (ئ‌ه‌و رووناکیه‌ی شوێنی که‌وتن) به‌ پشتیوانی و به‌خشی‌نی خوای گه‌وره‌ بۆم ره‌خسا که‌ کرۆکی ئه‌و فاکته‌ر و هۆکارانه‌ ده‌ربخه‌م.

* * *

به‌راستی محمد به‌ راستگویی و، دامه‌زراوی و، بێگه‌ردی و، مه‌زنیه‌که‌ی، ته‌نها ئیمانیکی له‌و شیوه‌یه‌ی تیدا په‌نگدانه‌وه .

ئیمانی پیاویك كه‌ به‌ چاکی ناشنا بوون و.. به‌ تیکرای ته‌واومه‌ندی و به‌زه‌یی و، هه‌موو مرۆفیتی و خوداویسته‌یه‌وه .. به‌ گشت به‌رزی خۆ به‌که‌م زانیه‌وه .. به‌ گشت جوانی و ساکارییه‌که‌وه .. به‌ ته‌واوی هێزو به‌زه‌یه‌وه بینیبویان ..

بینیان و.. به‌چاکی پالنه‌ر و، دامه‌زراوی به‌رنامه‌که‌یان به‌دی‌کرد، هه‌ریۆیه‌ له‌پاش به‌پوه‌ینان پێی، گومان ده‌سته‌لائیکی نه‌ما به‌سه‌ریانه‌وه .. به‌لکو ئه‌وان ده‌سته‌به‌رداری ئه‌و مافه‌ ئاساییه‌ی خۆیشیان بوون كه‌ داوای مو‌عجیزه‌یه‌کی لێ‌بگه‌ن كه‌ له‌ پێش چاویاندا راستی پێغه‌مبه‌ریتی و په‌یامه‌که‌ی ده‌ربخات...!!

هه‌موو نه‌ته‌وه‌كان داوای مه‌عجیزه‌یان له‌ پێغه‌مبه‌ره‌که‌یان کردوه‌، تا به‌پرای پێ به‌ئێن.. ته‌نها هاوه‌لائی پێغه‌مبه‌ر نه‌بێت .. ته‌نیا پیاوانی ده‌وری پێغه‌مبه‌ر نه‌بێت .. هه‌رگیز نه‌یانوت پێی: مو‌عجیزه‌یه‌که‌مان نیشان بده‌ن راستگویی‌مان نیشان بدات .. چونكه‌ محمد بۆ خۆی مو‌عجیزه‌ بوو...!!

گه‌ران له‌دا‌ی مو‌عجیزه‌یه‌کی دیكه‌ له‌ ده‌ره‌وه‌ی خۆی و که‌سیتی و بیروباوه‌په‌رکه‌انی، ساویلکه‌یه‌یه‌که‌ پیاوانیکی له‌م شیوه‌ عاقله‌‌اندانه‌ی تووشی نابن، به‌ تایبه‌ت پاش ئه‌وه‌ی دل‌یان پ‌ر هه‌یدایه‌تی خوا بوو و، چاوه‌‌کانیان پ‌ر له‌ رۆشنایی پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی بوو...!!

* * *

به‌راستی ئیمانی ئه‌و ده‌سته‌ موسلمانه‌ یه‌که‌مینه‌ هێنده‌ متمانه‌ ده‌به‌خشیته‌ تیکرای مرۆفایه‌تی به‌ هه‌موو ئاین و، سه‌رحه‌م سه‌رده‌م و، ره‌گه‌زه‌کانی که‌ به‌رده‌وام بێت له‌سه‌ر لاوتی به‌گۆپ و، عه‌زمی جه‌سووری.

نه وان له سره تا و کړتایی کاره که شدا، وهکو خه لکی مړوفن.
 له ننو پرهو شیکدا ده زیان، که له روکه شیدا وایار نه بوو که بتوانیت وایان ای پکات توانای
 نه نجامدانی نه وه یان هه بیت که دواتر کردیان.
 هه روه ها نه وان وه که کومه لگاش، هیشتا هه موو پیداویسته گونجاوه کانی دروستکردنی
 کومه لگایان به ده ست نه هیثا بوو..
 چونکه نه وان هؤزی په رته وازه و.. به گزیه کداچوو بوون.. که تاکی توندوتیژی داخراو
 به پړوهی ده برد..

وهکو هیژی سیاسی، بهر له هاتنی ئیسلام شتیکی وانه بو شیاوی باس بیت.
 وه که هیژی نابووری، له هه موو که س نه دارتر بوون.
 وه که هیژی ژماره ش، ژماره یان له هه موو خه لکی که متر بوو..
 جا چی رویدا، وایکرد نه کومه له که مه له هه موو شتیکیا بوونه بنیاتنه ری جیهانیکي
 نویی جوانی گشتگیر..؟

ثایا به هیژی چهک و نؤری سوپا بوو..؟؟
 به پاستی نه سکه ندهر بهر له وان و، جهنگیزخان دوی نه وان نؤر له وان زیاتر چهک و
 سوپایان هه بوو..
 جا نه مړو کوا نه سکه ندهر و، کوا جهنگیزخان..؟؟
 چپیان له پاش خوږیان و، سوپا داگیرکه ره کانیا و، سرکه وتنه سرسوپهینه ره کانیا و
 ماوه ته وه..؟؟

له هه موو نه وانه چی ماوه ته وه له ویزدانی ژیان و، ویزدانی مړوفدا..؟؟
 هیچ..

که وایوو هیژی ماددی به هه موو شیوه کانیه وه نه بووه هؤی نه وهی هاوه لانی پیغه مېر به و
 جؤره بن که بینیمان..
 به لگو به هؤی ئیمان وه بوو، ئیمان به حق و، به چاکه..
 بهر له وهش، ئیمان به په روه ردگاری حق و، چاکه..
 نه وهش نه وانه راستیه په که محمدی پیغه مېرمنی خوا ﷺ داویته و به رده وام دهیدات
 به گوئی هه موو مړوفایه تی و، نه وانه ی باوه پریان هیثا له که لیدا..

* * *

تاریکی ده گوپیت بؤ روشنایی..
 نازاوه بؤ یاسا..
 لاوازی بؤ به هیژی..

وښوون ده بیته پاریزکار و..

سوکیتی ده بیته مه زنی و..

نه قامی زانستی به شویندا دیت و..

نه بوون ده بیته زږدی..

جا کاتې مړوفه کان ژینیان بق حق و چاکه ته رخان ده کن، هه موو لږکه کانی سبه ینی
ده بنه گول.. نه مهش نه وه بوو که پیغمبر ﷺ و هاوه لانی نه نجامیان دا..
هر نه وهش بوو، بهر له وان، ټیکړای نیردراوان و، یاوه رانی بروداریان فراهه میان هینا..
نه وهش، نه و مانه یه یه که له نوای خویان به جیپان هیشتوه..

* * *

له بهر نه وهی حق و چاکه، هه رووکیان کاکله ی نه و ژله بوون که پیغمبر و هاوه لانی
پی ههستان.. له بهر نه وهی نیمانی راستگوانه ی، بیگه رد و، نازا ریږه و و بهرنامه یان بوو..
له بهر نه وهی که و ابوون-بینیمان- محمد و هاوه لانی باشتیرین میراتیان بق مړوفایه تی
به جی هینلا.

هه روه ها بینیمان ویزدانی مړوفایه تیان پږ ده کرد له باشیتی و، رووناکي و، ټیگه یشتن..
نه مړوش، زږبه ی نیستگه کانی دنیا نایه ته کانی قورثانی مه زنیان له خوگرته وه که پیشه وا و
رووناکي بوو بق پیغمبر ﷺ و هاوه لانی، تا به ناشکرا و بی پوره رایبگه ی نن..
زږبه ی نیستگه کانی دنیا، نه نانه ت نه و ولاتانه یشی که جگه له ثانی نیسلام ثانیکی
دیکه یان هه یه..

هه تا نه و ولاتانه یشی که بریایان به ثابین نه..
زږبه یان، له و نیستگانه یاندا که به زمانی عه ربه یه، ده سته ټیکی بهرنامه کانیا ن به
نایه ته کانی قورثانه ..!!

له هه موو بستنکی سر زهوی و..

له نټو که له موسلمانان کان و..

که له مه سیحی و..

له نټوان جوله که و، هیندوسی و، بوزی و..

له سه روی سه رسام بوونی نه و ده وله تانه یشه وه یه که بریایان به ثابین نه..
جا له نټوان نه وانه و، نه وانه دا.. بلندگو به رزه کان بلندتر ده بن تا له سه ریانه وه هه مان نه و

وشانه به رز بینه وه که ده نگی بانگده ری پیغمبر ﷺ بهر له هه زار و چوارسه د و نه ونده سال
دای به گوئی خه لکیدا..

الله اکبر... الله اکبر
 أشهد أن لا اله الا الله
 أشهد أن محمداً رسول الله
 حى على الصلاة
 حى على الفلاح

له ټيکړای جیگاګانی سر زهوی، قورنایي هم نایه ده خویندریته وه..
 له سرچم شوینه ګانی سر زهوی، مزګوته ګانی بهر زه بڼه وه..
 له هه موو پیڼګه ګانی سر زهوی، بڼه ماګانی بللوده کرښه وه..
 چ هیزنګه هم جاویدانیې پي به خشیوه...!!؟؟
 هه مان شو هیزه په که پشتر بینیمان که هیزنګی بڼوینه و بهرزی ده به خشیه هم نایینه و
 پیاوه ګانی بڼو ګورنې نونیا و، نه وهی ټیډایه له خهک و، داب و نه ریت و چاره نوو سه ګان..
 که نه ویش هیزې نیمانه به حق و، به چاکه..
 بهر له ویش، نیمان به په روږدګاری حق و، چاکه و..
 به پیغه مېره، بګره بهو پیغه بهرانه ی که ژيانی خوږان له پیناوی حق و چاکه دا به خشی..
 نه وانه هه موو شتیګیان به خشی و، هیچیان ورنه ګرت...!!

* * *

له کړتاییدا وشه په ک ماوه بوتړیت..
 نه ویش پرسپاریکه که بیګومان دیت به خه یالدا، پاش نه وهی که شو دیمه نه
 پرسنگداره مان خوینده وه که له میانه یاندا شو شه ست پیاوهی هاوه لانی پیغه مېره خوامان
 ټیدا به دی کرد..
 پرسپاره کهش نه وه په:

ململانی جیارپی چون توانی په یوه ندی به ټینی نیوان شو برا ټیګه یشتوانه بشیوینی و..
 چون چونی شو شه په نیو خوږیبه له نیوان لایه نګرانی شیمای عه و، پشتیوانانی مو عاویه دا
 بهرپا بوو، زال بوو به سر برایتی ګه شیاندا، که بینیمان له خسته پووی هه ندیک له
 هه وال کانیدا، له میانه ی لاپه په ګانی هم په پاوه دا...؟
 وه لای شو پرسپاره ش ده مانګه پړنیته وه بڼو لای چاکه ی نیمان لای شو هاوه لانه، پاشان
 بڼو لای هزګاری دیکه میژووی..
 بهلن... نیمانی دیار و، راستګویانه و، په کلابووه و دیان، کړدبونیه ریږواری په ک ری...

حه قيش لای ئوان تنها يه ك شپوهی هه بوو، ناشنای بوون و شوینی ده كه وتن و، چه نده ها شپوهی جوراوجوری نه بوو كه چاك هه لېژنران به ویستی خویان و به پیتی به رژه ونډیه کانیان په کیکیان به چاك بزائن.

کاتیک پښه مېر ښکړدا له نیویاندا ده ژیا، رنمونی کردنی خه لکی به رو لای ئو حه قی که خه لکی جیاواز بویه به بیروپایان له باره یوه کاریکی ئاسان بوو. چونکه نیگا، یاخود پښه مېر، یان هه ردوکیان پیکه وه هه موو کاریکی جیی گومانیان په کلا ده کرده وه. کاتیک پښه مېریش وه فاتی کرد، جیاواز نه بوون له وهی که خوی گوره په کلاي کردبوه وه بویان، یان پښه مېره که ی بوی په کلا کردبونه وه.

کاتیکیش عوسمان T کوژا، کوشتنه که ی ناشووب و ناژاوهی له گه ل خوی هینابوو که هه موو ولاتانی ئیسلامی له و کاته دا هه ژاند و، له ئاکامی ئو روداوه ترسناکه هه لویستیک هاته پیش بوری جیاوانی بیروپا و مه زنده فراوان بوو. موسلمانانیشی ناچار کرد که هه موویان هه لویستی خویان دیاری بکن و په کیک له لایه کانی هه لویسته زوره کانی هه لېژن...

دودلی و، دوپووی... شپوازیشیان له هه لېژاردندا وه ك شپوهی ئیمان هینانیا... روون و په کلاکه روه بوو، به یی دودلی و، دوپووی...

جا ئوانه ی بپوایان به و تپوانینه هه بوو که ئیمامی علی سه رکردایه تی ده کرد، لای ئویان هه لېژارد... ئوانه شیان بپوایان به و تپوانینه هه بوو که موعاویه سه رکردایه تی ده کرد، لای ئویان هه لېژارد...

ئوانه یشی هه رنو لایان به هه له ده زانی، ریگه یه کی دیکه یان گرتبوه بهر که خوی له ناچار کردنی هه رنو لای ناگزردا ده بینیه وه بۆ وازهینان له جیاوانی، کاتیک کاره که له ده ست ده رجوو، بیتلایه نیان هه لېژارد و، له کیشه که دورکه و تنه وه...

ئمه، سه پاره ت به و هاوه لانه ی زوو موسلمان بوون و هاوسه رده می پښه مېر بوون و، له گه لیدا دژبه هیزه کانی بی باوه پی و تاریکی جهنگابوون. به لام ئو هاوه لانه له رژیانی مللانیکه ی نیوان ئیمامی علی و معاویه دا به تنها نویته رایه تی (چه قی هینیان له ده ولتی ئیسلامدا نه ده کرد...

له بهر ئوهی ئو ساته ده ولت زور زور فراوان بیوو و، هیزی دیکه له نیویدا سه ری هه لدابوو، که به شداری له روداوه کان و ناراسته کردنیدا ده کرد. ئو پیلانه شی که ژیانی خه لیفه عوسمانی کرده مه بست و، ئو دام وده زگایه ی نه جامدانی گرتت ئه ستق به لگه یه له سه ر ئوه، که له ده روهی مه دینه هاتبوو، بگره له ده روهی هه موو نیوه دورگی عه رب و... له ولاته ئیسلامیه زور نوره کانه وه هاتبوو...

جا شو هیزه نویانه رولیکي وایان هه بوو که له توانای هاوه له ګوره کاندنا نه بوو ریکری
لږېکن.. رولیکي مه ترسیدار و کارا له ګورانی ململانی نیوان معاویه و نیامی علی بڅ شه پ و
کوشتار.

بگره که خه لکی شامی لایه نگرې معاویه و، خه لکی عیراقی لایه نگرې نیامی علی، له
پېشخستنې کرتایی ململانیکه دا خاوه نی رولې راسته قینه ی شو شه په بوون..
ته نانت له شیکرښه وهی کرتاییدا بڅی، له نیوان دوو سهریازګه ی نیسلامیدا نه بوو،
هینده ی نه وهی که له نیوان دوو سهریازګه ی هه ریمیدا بوو.. خه لکی شام له لایه ک و، خه لکی
عیراق له لایه کی دیکه وه!!

لیرده هیزی سیته میس هه په که ناتوانی چاوپوښی لی بکریټ.. نه ویش هیزیکي
خرابه کاره و لهو ساته وهی نیسلام قامچی له ده ست سه ندبووه وه و ده ست لاتکه کی تخته ی
زه وی کردبوو خو نه ده چووه چاوی.

شو هیزهش خوی له پاشماوه ی فارس و رځمه کاندنا ده بینیه وه، که برده وام فیل و
ته له که ی بهرامبر نیسلام نه نجام دده له ری سیخوپه زږده کانیانه وه که دزه یان کردبووه
ناوی به وهی وا خویان ده خسته روو که باوه رپان پی هیناوه، نه وانه یشی که هه ندیکیان
توانیبویان ژاوه ژلو و تیکدان بخه نه ریزی موسلمانانه وه، به جوری که هه ردوو نیمبر اتزیه ته که
له ناستیدا ده ست وستان بوون!!

نه مه سه رنجدانیکي خیرابوو له ناست شو هه لوښسته سه خته ی که لهو رږده دا به سه ر
هاوه لان و، هه موو نیسلامدا هات.. پیوښسته که شو راستیه ی دیکهش فه راموښ نه که ین، که
هه ردوو سه رکړده ی سهریازګه به شه پها تروه کان نه وه یان مه زنده نه کردبوو که کاره که بگاته
شو ناسته مه ترسیداره..

جا نیامی علی و نه وانه ی له ګه لیدا بوون، شالو بر دنیان بڅ سه ر شام ته نها وه ک هیزیشکی
ترسیتنه سه یر ده کرد، که زږ نه خایه نیټ معاویه له سه ر هیزی ده ست لاتی ده ولت پتکیټه وه
له ګه لیان و، ریزی ده گریټ و ګوپرپایه لی ده بیټ..

معاویه و نه وانه یشی له ګه لیدا بوون، لهو باوه په دا بوون که نیامی علی ده ست لاتیان
ده پیټیټه وه و، ناماده باشییان تاقی ده کاته وه، ګه ر بیني هیز و تفاقیان بهو جوره په که
هه یانه، شو جګه له شه پریکا په کی دیکه ده گریټ بهر بڅ نه هیشتنی جیاوازی.. به لام کاره کان
زږ دوو تر ګه شه ی کرد.

شو ګه شه کړنه له ناکاو و دوو ده ش، په رده له سه ر شو هیزه شارلوه په هه لده مالیت که له
ناواخنی هه ر سهریازګه په کدا کاری ده کرد، بڅ ګرپنی ململانیکه بڅ شه پ و کوشتار..

نیستاش به‌م رووداوه کوتایی به‌ قسه‌ کانه‌مان ده‌هینین له‌بارهی ئه‌ی شه‌په‌وه‌.
زویه‌یرا له‌ ریزی سوپای معاویه‌دا ده‌چه‌نگا و.. له‌ کوتایی شه‌په‌که‌دا مه‌له‌یی
به‌شداریکردنی له‌شه‌پدا بۆ ده‌رکه‌وت و، کشایه‌وه‌ لیتی.
به‌لام په‌کۆک له‌ به‌شه‌په‌اته‌وه‌کان شوپینی که‌وت و، له‌کاتێکدا به‌پێوه‌ نوێژی ده‌کرد، رمیکی
کوژه‌ری لیدا.

جا بکوژه‌که‌ شمشیره‌که‌ی زویه‌یری مه‌لگرت و، به‌خیرایی به‌ره‌و لای ئیمامی عه‌لی گه‌پایه‌وه‌
، ده‌یویست مژده‌ی کوژانی زویه‌یری پێ بدات و ئه‌و شمشیره‌ی بخاته‌ به‌رده‌م که‌ له‌نیو
سوپای معاویه‌دا دژ به‌ ئیمامی عه‌لی پێی ده‌چه‌نگا.
له‌ ده‌روازه‌ی ئیمامی عه‌له‌پدا راوه‌ستا و، داوای مۆله‌تی چوونه‌ژووره‌وه‌ی کرد.. ئیمامی
عه‌لی به‌ رووداوه‌که‌ی زانی، هاواری لێکرد و فه‌رمانی‌دا که‌ ئه‌و بکوژه‌ ده‌ریکه‌ن و فه‌رموی:
(مژده‌ی چوونه‌ نیو ناگر بده‌ به‌ بکوژی کوپی صه‌فیه‌)).

مه‌به‌ستیشی له‌ (کوپی صه‌فیه‌) زویه‌یر بوو.
جا فه‌رمانی کرد که‌ شمشیره‌که‌ی زویه‌یری لێ وه‌ریگرن و بۆی بوپنن.. شمشیره‌که‌ی
زویه‌یر به‌ره‌و لای ئیمامی عه‌لی برا، ئه‌ویش به‌ده‌م گریان‌وه‌ ده‌ستپێ کرد به‌ ماچ کردنی و، وتی:
(ئه‌مه‌ شمشیره‌که‌، سوپێند به‌خوا، خاوه‌نه‌که‌ی چنده‌ها جار نا‌په‌ه‌تی له‌ پیغه‌مبه‌ری خوا
دورخستۆته‌وه‌ پێی ..)!

* * *

ئه‌مه‌ دیه‌نیکی مه‌زنه‌ و سه‌بوورییه‌کی زۆر ده‌دات به‌ سه‌ر نا‌په‌ه‌تیه‌کانی ئه‌و جیاوازیه‌
ناخۆشه‌ و، زۆر تیگه‌په‌شتن و چاک مه‌زنده‌کردنیش به‌ ئیغه‌ ده‌به‌خشیت..

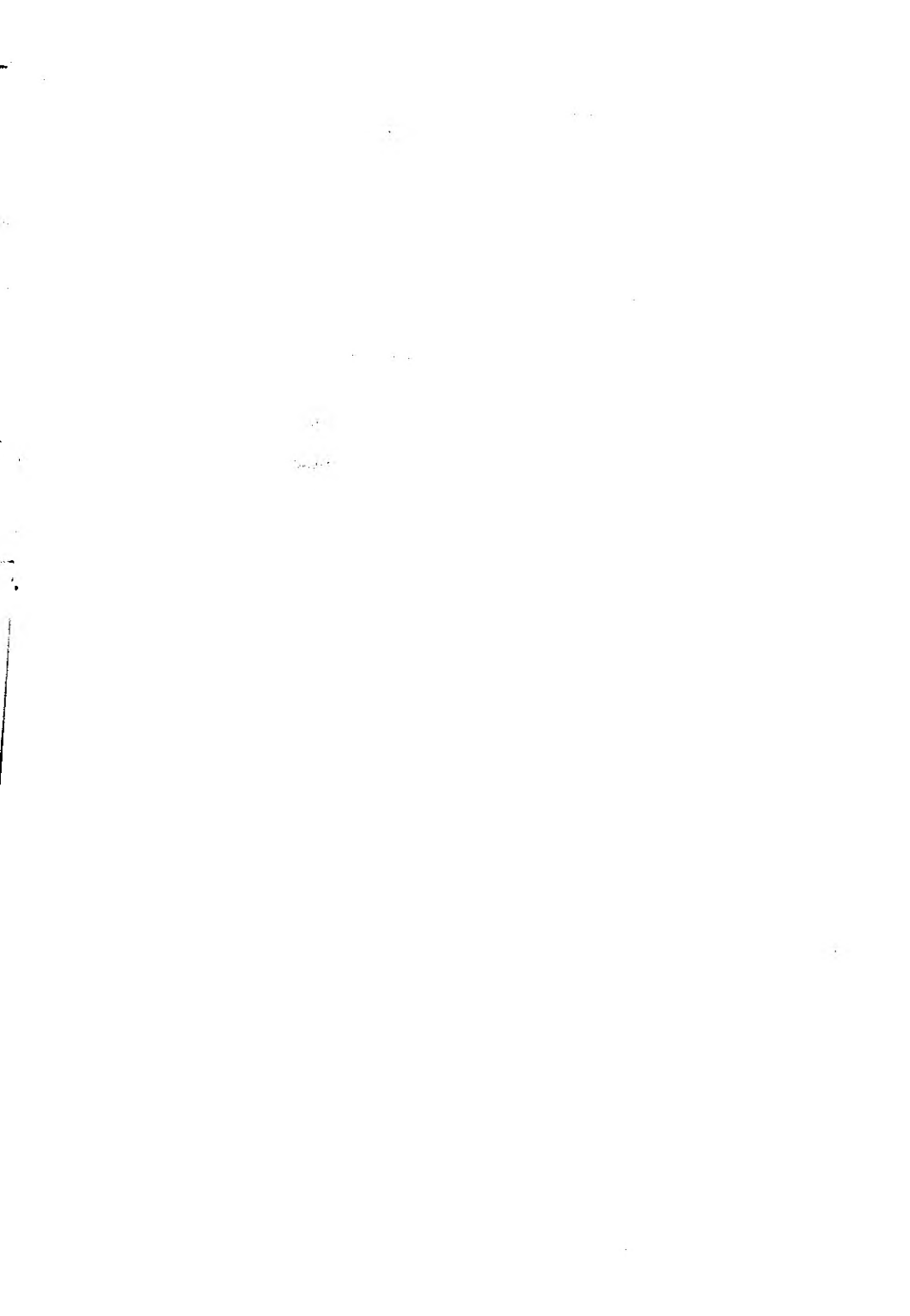
* * *

ئانیستاش ئه‌وا ئیغه‌ مائاواویی له‌و پیاوانه‌ ده‌که‌ین که‌ کاتێکی پڕ له‌ خۆشی و شادی له‌سه‌ر
لا‌په‌په‌کانی ئه‌م په‌پاره‌ له‌گه‌ڵیاندا به‌سه‌رمان برد و.. که‌پۆشی سوپاسگوزاری بۆ خوای گه‌وره‌
ده‌به‌ین له‌سه‌ر به‌خششه‌کانی و.. داواکاری به‌خشش و به‌زه‌یی و، له‌شساغی زیاترین لیتی..
به‌ ملکه‌چی و ریزیشه‌وه‌، به‌ مامۆستای مه‌زن و، دوا‌یین پیغه‌مبه‌رانی خوا ده‌لێین:
-السلام عليك ايها النبي ورحمة الله وبركاته.

-خوا به‌ چاکترین شیوه‌ پاداشتت بداته‌وه‌ له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی به‌خشیت و، رێنمونی‌ت کرد.
به‌جۆش و خه‌وشیکی زۆریشه‌وه‌، به‌ هاوه‌له‌ به‌پێژه‌کانی ده‌لێین:
ئهی چاکه‌کاران، مائاوا..!

به‌لام... که‌ی ئاوابوون، هه‌تا پێیان بگوتریت مائاوا..؟؟

ده با سلومان نه مه پټت: سلو..
 سلوټك، له ده سټپنكا به ملكه چپه وه وتمان..
 له كرتايشدا هر به ملكه چي ده يلټين..

سەرچاوه میژوویییه کان

- ١- الإصابة، في تمييز الصحابة
 - ٢- الإستيعاب، في أسماء الأصحاب
 - ٣- أسد الغابة، في معرفة الصحابة
 - ٤- السيرة النبوية
 - ٥- الطبقات الكبرى
 - ٦- البداية والنهاية
 - ٧- حلية الأولياء
- ابن حجر العسقلاني.
- ابن عبد البر.
- ٣ ابن الأثير.
- ابن هشام.
- ابن سعد.
- ابن كثير.
- أبو نعيم الأصبهاني.

ناوړوك

- ۳۹۷ زمينى كورى سابيت (۳۱) ۱۱ نه وروناكييه شونى كهوتن يه كهم: نه وروناكييه شونى كهوتن
- ۴۰۵ خاليندى كورى سه عيد (۳۲) ۲۱ دووم: نه وانه شونى كهوتن
- ۴۱۳ نه بوئديوى نه نصارى (۳۳) ۳۱ (۱) موصعد كورى عمير
- ۴۲۱ عتبياسى كورى عبدالمطلب (۳۴) ۴۳ (۲) سهئانى فارسى
- ۴۳۵ نه بوهورميره (۳۵) ۵۹ (۳) نه بوذمرى غيفارى
- ۴۴۷ بهرائى كورى مالك (۳۶) ۷۹ (۴) بيلالى كورى ربياح
- ۴۵۷ عوتبهى كورى شهزوان (۳۷) ۹۵ (۵) عبداللهى كورى عومهر
- ۴۶۳ سابيتى كورى قهيس (۳۸) ۱۱۱ (۶) سه عدنى كورى نه بى وقاص
- ۴۶۹ نوسهيدى كورى حوضير (۳۹) ۱۳۷ (۷) صوهديسى كورى سينان
- ۴۷۷ عبدالرحمن كورى عهوف (۴۰) ۱۳۵ (۸) مه عاذى كورى جه بل
- ۴۸۷ باوكى جابر (۴۱) ۱۴۳ (۹) ميقدادى كورى عمر
- ۴۹۳ عه مرى كورى جدموح (۴۲) ۱۵۱ (۱۰) سه عيدى كورى عامر
- ۵۰۱ حديبى كورى زبيد (۴۳) ۱۶۱ (۱۱) حتمزى كورى عبدالمطلب
- ۵۰۹ نوبهى كورى كهعب (۴۴) ۱۷۹ (۱۲) عبداللهى كورى مدسعود
- ۵۱۵ سه عدنى كورى مه عاذ (۴۵) ۱۹۱ (۱۳) حوذيفه كورى يه مان
- ۵۲۵ سه عدنى كورى عوياده (۴۶) ۳۰۳ (۱۴) عه مامارى كورى ياسر
- ۵۳۵ نوسامدى كورى زبيد (۴۷) ۲۳۳ (۱۵) عويادى كورى صاميت
- ۵۴۳ عبدالرحمن كورى نه بوئه كر (۴۸) ۲۳۱ (۱۶) غه بابى كورى نه رمت
- ۵۴۹ عبداللهى كورى عمرى كورى عاص (۴۹) ۲۴۱ (۱۷) نه بو عويه يدى كورى جه پراح
- ۵۵۹ نه بوسوفيانى كورى حارس (۵۰) ۲۵۱ (۱۸) عوسمانى كورى مه ظفون
- ۵۶۵ عيمرانى كورى حوصهين (۵۱) ۳۶۱ (۱۹) زميندى كورى حاريسه
- ۵۷۱ سه له مدى كورى نه كوه (۵۲) ۳۷۱ (۲۰) جه عفه رى كورى نه بو طالب
- ۵۷۷ عبداللهى كورى زويهير (۵۳) ۳۸۳ (۲۱) عبداللهى كورى رمواحه
- ۵۸۷ عبداللهى كورى عه عباس (۵۴) ۳۹۱ (۲۲) خاليندى كورى وه ليد
- ۵۹۷ عه بادی كورى بيشر (۵۵) ۳۱۷ (۲۳) قهيسى كورى سه عدنى كورى عوياده
- ۶۰۵ صوهديلى كورى عمر (۵۶) ۳۲۵ (۲۴) عومهرى كورى ومه دپ
- ۶۱۳ نه بو موساى نه شه رى (۵۷) ۳۳۵ (۲۵) نه بو دمرداء
- ۶۲۵ طوفه يلى كورى عمرى دموسى (۵۸) ۳۴۹ (۲۶) زميندى كورى خطاب
- ۶۳۳ عه مرى كورى عاص (۵۹) ۳۵۷ (۲۷) ته نه دى كورى عبيدالله
- ۶۴۳ سالى نازاد كراوى نه بو حوذيفه (۶۰) ۳۶۹ (۲۸) زويهيرى كورى عه وام
- ۶۵۳ دوا وته (۶۱) ۳۷۷ (۲۹) غويه يسى كورى عه دى
- ۳۸۷ (۲۰) عومهرى كورى سه عد